1. HABER

Sonraları "haber" diye adlandırılan bazı bilgilerin toplanması ve bireylere aktarılmasının kökeni, toplumsal yaşamın başladığı döneme kadar inmektedir. Mısır'da M. Ö. 1750 yıllarında, çeşitli bilgilerin yer aldığı resmi bir gazetenin yayımlandığı bilinmektedir. Bazı bilgi ve düşüncelerin elle yazılarak satılmasına ise ilk kez 14. Yüzyıl sonlarında Venedik'te rastlanmıştır.[1]

Özellikle Almanya ve İtalya'daki büyük iş merkezlerinden, ekonomik ve politik gelişmeler hakkında özetlenmiş bilgiler, elle yazılarak *(*elle yazılmış haber mektupları: nouvelles a la main) çoğaltılmıştır. Bunlar 15. Yüzyıl sonlarından itibaren Venedik'te "avvisi", daha sonra da Hollandalılar tarafından "zeytungen" diye adlandırılan el yazmalarıdır.[2]

15. ve 16. Yüzyıllar'daki keşifler ve icatlar, bireylerin merakını daha da kamçılamış ve ortaya elle yazılmışların yanı sıra çeşitli adlar altında basılmış yeni haber bültenleri çıkmıştır. 17. Yüzyıl'ın ilk yarısından itibaren de özellikle Avrupa'da bazı bilgilerin toplanması, derlenmesi ve bedel karşılığı pazarlanmak üzere yayımlanması, süreli bir biçime dönüştürülmüştür. Bu uygulama, 19. Yüzyıl'ın ortalarında uluslararası alana da yayılmış ve günümüze kadar yoğunlaşarak gelmiştir.[3]

Bedel karşılığı satılacak kadar gereksinim duyulan, önemsenen "haber" adlı bu "bilgiler" nelerdir? Özetle "haber" nedir?

Kitle iletişim araçlarında yer alan haberler, bireyleri kişisel, yerel, yöresel, ulusal ve uluslararası düzeyde, toplumsal, siyasal, ekonomik ve kültürel yaşamdaki gelişmelerden bilgi sahibi kılarlar. Özetle haber, kişileri bilgilendirir, eğitir, eğlendirir, üzer, sevindirir, eyleme yöneltir ya da eylemden vazgeçirir.[4]

O halde haber, "olay"dır. Olay ise çeşitli olguların, belirli bir yer ve zaman içinde geçmesi sürecidir. "Olay" ayrıca: a) Ortaya çıkan, oluşan durum, b) Olağan olmadığı için topluluğun geniş ölçüde ilgisini çeken olgu'dur.[5]

"Olay"ı geniş anlamda düşünmek gerekmektedir. Olay, bir eylemin yanı sıra bir söylem de olabilir. Ya da "olay"ın içinde hem eylem, hem söylem bulunabilir. O zaman şu soru akla gelir: her "olay" haber midir? Öncelikle olay (eylem ya da söylem ya da her ikisi), gözlemleyen varsa haber olmaya adaydır. Gözlemleri, duyumları iletmek ise (yorumları ve değerlendirmeleri değil) haber üretmektir.

Bireylerin tüm yaşamları boyunca verdikleri kararların en basitleri bile, bazı değer yargılarının katkılarıyla oluşur. Her karar bir seçimdir. Birey yaptığı her seçime kişiliğini koyar. Dolayısıyla da birey seçim yaparken bilinçli ya da bilinçsiz olarak:

1. Estetik (güzel, çirkin, çekici, itici), 2. Mesleki (yaratıcı, özendirici, gerekli), 3. Mantıki (tutarlı, tutarsız, ölçülü, ölçüsüz), 4. Sosyo-kültürel (verimli, verimsiz, çalışkan, tembel, yararlı, yararsız), 5. Ahlaki (dürüstlük, ahlaksızlık) değerlerini harekete geçirir.

Bu değerlerden her biri muhabiri, habere nasıl yaklaşacağı konusunda koşullandırır. Böylece haber üretimini genelde, habercinin kişiliği, içinde yaşanılan toplum ve haberi üreten kurumun yapısı etkiler.

Böylece kitle iletişim araçları, toplulukların paylaştıkları değerleri, seçtikleri kahramanları ya da düşmanları, siyasaları, teknolojileri saptayabilir; sağladıkları sürekli bilgi akışıyla da toplumsal değişimi gerçekleştirebilirler.[6]

Habere değer konular, bazı iletişimciler tarafından şöyle belirlenmiştir:

1. Yenilgi, başarısızlık, karmaşa, gerilim. 2. Ülkeye, kültüre, coğrafyaya yakınlık ve yerellik. 3. Yenilik, güncellik. 4. Başarı, toplum üzerine etki. 5. Olağan dışılık, duygusal yönden ilgi çekicilik.

Bu çerçevede, herhangi bir "olay"ın, haber sayılması için, ne gibi özelliklere sahip olması

gereklidir?

1. 1. Haber Tanımları

İngilizce'deki North (Kuzey), East (Doğu), West (Batı) ve South (Güney) kelimelerinin baş harflerinden meydana geldiği bilinen haber (News) kelimesi, "her yönde meydana gelen olaylar" olarak da tanımlanmaktadır.[7]

Günümüze kadar, "haber"in pek çok tanımı yapılmıştır. Bunlardan bazılarını şöyle sıralamak mümkündür:

1. Acele kaleme alınmış edebiyattır.[8]
2. Beklenen ya da beklenmeyen gelişmelere ilişkin bilgilerdir.
3. Belirli bir alanda edinilmiş bilgidir.
4. Belirli bir yer ve zaman içinde gerçekleşen çeşitli olayların, bilmeyenlere aktarılmasıdır.
5. Bir durum ya da olayın belirtilerinin yansıtılmasıdır.
6. Bir kimse, bir yerdeki olaylar hakkındaki bilgilerdir.
7. Bir olay hakkında alınan ya da verilen bilgidir.[9]
8. Bir olayın öteki olaylardan ayrılmasını sağlayan yönü ya da boyutudur.
9. Bir olayın raporudur.[10]
10. Bir olayın tarafsız biçimde anlamlandırılmasıdır.
11. Bir olgu üzerine edinilen bilgidir.[11]
12. Bireylere bilmedikleri bir evreni tanıtan bilgilerdir.
13. Bireylerin ilgi duydukları olayların hikayeleştirilmiş biçimleridir.
14. Birinin zaptetmek istediği şeye denir, geri kalan her şey gazete ilanıdır.
15. Bugünün olayıdır.
16. Çevrede olup biten her şeydir.
17. Çok sayıda insanı ilgilendiren zamanlı her şey haber, en çok sayıdakiler için, en çok ilginç olan da, en iyi haberdir.
18. Dar çevreler dışında da bilinir hale gelmek için, kitle iletişim araçlarının ilgisine gereksinim duyan gerçeklerdir.
19. Duyup öğrendiğimizdir.
20. Dün bilmediğimiz her şeydir.[12]
21. Gazeteciler tarafından üretilendir.
22. Gazetecilerin yaptığıdır.
23. Gazetelerde yayımlanan şeydir.
24. Gazetelerde, dergilerde, televizyonlarda, radyolarda yayımlanan bilgilerdir.
25. Gazeteye basıldığında okuyucuya yararlı olacağı düşünülen olaydır.
26. Gazeteyle okuyucu arasındaki bilgi alıverişidir.
27. Gelişen olayların sonucudur.
28. Genelde statüko (durağanlık, hareketsizlik, eylemsizlik, stabilite) değişikliği, istisnai

hallerde statükonun devamıdır.

29. Gerçeğin dublörüdür.[13]
30. Gerçeğin toplumsal kurgusudur.
31. Gerçek olan bir şeyin özetidir.
32. Güncel ve ilginç bir olayın, olduğunca nesnel ve gerçeğe uygun bir biçimde sunulmasıdır.[14]
33. Halkı ilgilendiren olaylardır.
34. Halkın ilgi göstereceği her şeydir.
35. Henüz olmuş ya da önceden olmakla birlikte, henüz ortaya çıkmış bir konudaki taze bilgidir.
36. Herhangi bir konuda yeni bilgidir.
37. Herhangi bir ortamda meydana gelen olay sonucu yaratılmış yeni oluşumlara ilgi duyan halkın, bunları öğrenme gereksinimini karşılayan bilgilerdir.
38. Hikayenin hikayesidir.
39. İlgilenenler tarafından yeni bilgi sanılandır.
40. İlginç olan, bilmek, işitmek, okumak, öğrenmek isteyebileceğimiz her şeydir.
41. İnsana "Vay Canına!" dedirten her şeydir.
42. İnsanın bilgi edinme ihtiyacını karşılayan bir çeşit öğedir.
43. İnsanın ilgisini uyandıran bilgilerdir.
44. İnsanlara iletilen önemli olaylardır.
45. İnsanları ilgilendirecek zamanlı bir fikrin, bir olayın ya da bir sorunun özetidir.
46. İnsanların bilmek istediği her şey haberdir.[15]
47. İnsanların gelecekleriyle ilgili kararları almakta, öteki insanlar ve çevreyle anlamlı ilişkiler kurmakta, dünyayı algılamakta en önemli unsuru oluşturan bilgilerdir.
48. İnsanların hakkında konuşacakları şeylerdir.
49. İnsanların üzerinde konuştuklarıdır.
50. Karşılaşılan her yeni, haberdir.
51. Katıksız gerçekleri ileten bilgiler bütünüdür.
52. Kaynaklardan izleyiciye aktarılan bilgidir.
53. Kişileri ve toplumu ilgilendiren olayların aktarımıdır.
54. Kişilerin kafalarında bir anda ışık yaktıran yüzeysel bilgilerdir.[16]
55. Kişilerin yaşamları hakkında mantıklı karar verebilmeleri için gerekli bilgilerdir.
56. Kitle iletişim araçları tarafından okura, izleyiciye, dinleyiciye, "bunu oku", "bunu izle", "bunu dinle" diyerek dayatılanlardır.
57. Kitle iletişim araçlarında yayımlanan şeylerdir.
58. Kitle iletişim araçlarında yer alan ilginç öykülerdir.
59. Kulaktan kulağa dolaşan sözdür.
60. Muayyen bir zamana ait hadiseleri vaktinde bildiren, muayyen adette eşhası alakadar

eden ve kıymeti, alakadar ettiği şahısların adediyle orantılı olan şeydir.[17]

61. Okumak, dinlemek ya da seyretmek için, bireylerin zaman ya da para ödeyerek satın almayı istedikleri şeydir.[18]
62. Okurların ilgisini çekecek bütün olaylardır.
63. Okuru ilgilendirecek değişiklik ya da gelişmedir.
64. Okuyucu, izleyici ya da dinleyici için öncelikle yeni gerçeklerle ilgili, doğru ve anlaşılır bilgilerdir.
65. Okuyucu, izleyici ya da dinleyici için önemli olan, yakın zamanda meydana gelmiş ya da ortaya çıkarılmış bir olaya ilişkin bilgidir.
66. Okuyucuların öğrenmek istedikleridir.
67. Okuyucunun şahsi işlerine, onun cemiyetle olan münasebetlerine, refahına taalluk eden, muayyen zamana münhasır olan ve okuyucunun alakasını celbeden herhangi bir şeydir.
68. Olan her şeydir.
69. Olayın kendisi değil, o olayın bilgisinin aktarımı, bildirimidir.
70. Olayın, asıl çerçevesi içinde yeniden kurgulanan anlatımıdır.
71. Olaylar, gazetecinin beyin süzgecinden ve değerlendirmesinden geçerek kitlelere aktarıldığında haber olabilmektedir.[19]
72. Olaylarda ve bunların doğurduğu fikirlerde esas olan şeyin aktarımıdır.
73. Olayların edebiyatıdır.
74. Olayların normal akışındaki bir kesinti ve beklenenin kesintiye uğraması konusundaki bilgidir.
75. Olduktan sonra algılanabilen bir olgudur.
76. Olma olasılığı bulunan ya da olacak bir şey hakkında önceden yapılan uyarıdır.
77. Önemli sayıdaki insanları ilgilendiren olayların, gerçeklerin, görüşlerin zamanlı bildirilişidir.
78. Özet bir öykü ya da rapordur.
79. Saklı kalmış olguların gün ışığına çıkarılmasıdır.
80. Tanık olamayanlara verilen, meydana gelmiş olaylarla ilgili bilgilerdir.
81. Tarafsız olarak, bir araç tarafından verilen bilgidir.
82. Tarihin kabaca yazılmış ilk müsveddesidir.[20]
83. Toplum fertlerinin sağduyulu yargılarda bulunabilmeleri için gerekli bilgidir.
84. Toplumda çok sayıda kişiyi ilgilendiren, etkileyen, doğruluğundan kuşku duyulmayan herhangi bir olayın, düşünce ya da görüşün, halkın anlayabileceği biçimde ve zamanında verilmesidir.[21]
85. Toplumu ilgilendiren olay, fikir ve kanıların, iyi ve doğru bir şekilde, yayın araçlarıyla topluma aktarılmasıdır.[22]
86. Üzerinde çalışanların uyguladıkları yöntemler sonucu ortaya çıkan bilgi belgesidir.
87. Üzerinde konuşulan her şeydir.
88. Vaktinde verilen, toplumda çok sayıda kişileri ilgilendiren ve etkileyen, bu kişilerin anlayabileceği herhangi bir olay, fikir ve kanaattir.

89. Ya öncelikle ve en iyi biçimde bir tarih ya edebiyat malzemesi ya toplum koşullarının bir kaydı ya halkın tutkularının bir ifadesi ya da gazetecilerin önyargılarıdır.[23]
90. Yarın, bugünün tarihini yazacaklar için hazırlanmış dipnotlardır.
91. Yarının tarihidir.
92. Yayın müdürlerinin "haber" dediği şeydir.
93. Yeni bir olay ya da olayın anlatılışıdır.
94. Yeni bir vaziyet almamızı gerektiren her şey haberdir.
95. Yeni olmuş olayın ilk duyurusudur.
96. Yeni olmuş ya da olacak olan olay üzerine bilgidir.
97. Yeniliği öğrenme gereksinimidir.
98. Zamana uygun her şeydir.
99. Zamanın raporudur.
100. Simgesel bir kurgulama metni olan haber, gerçek sanılan eylem ya da söylemlerin, yakalanabilen, kavranabilen bazı öğelerinin, neden-sonuç ilişkisi içinde bir araya getirilerek öyküleştirilmesidir.

1. 2. Haberin Öğeleri

Görüldüğü gibi, haberin tanımının açık ve kesin, tek bir biçimde ifade edilemeyişinin nedeni, işlevinin çeşitliliğinden ve de etkisinin yoğunluğundan kaynaklanmaktadır. Yine de haberin değişik tanımlamalarında, sıkça tekrarlanan 5 temel öğe göze çarpmaktadır. Bunlar:

1. 2. 1. Gerçeklik (Doğruluk)

Gerçekliği ve ahlak doğruluğunu temel alan değerlerin toplum içinde yerleşebilmesi, utançsızlığı saf dışı edebilmesi, gazetecinin sabırla peşinde koşacağı amaç olmalıdır. (Vaclav Havel)

Haber (eylem ya da söylem) gerçeklere ve doğru verilere dayandırılmalıdır. Gerçeklik, haberin, olmazsa olmaz nitelikli temel ilkesidir. Haber bize, kişisel algılamalardan ve sonrası anlatımdan aktarılır. Bu nedenle aktarıcının kişisel iz ve değerlerini taşıması doğaldır. Haberin gerçekliği, daha doğrusu gerçeğe en yakın anlatımı, haber kaynağının güvenilirliğinin yanı sıra habercinin kişilik yapısına, deneyimlerine, kişisel ya da toplumsal beklentilerine, etik değerlerine bağlıdır.

Her kişi doğumundan bu yana, farklı duyusal deneyimler yaşadığı ve onlara çeşitli değerler verdiği, yüklediği için, sözcükler herkes için değişik anlamlar içerir. Bu nedenle, bir şeyin doğruluğuyla, bir şeye duyulan özlem birbirine karıştırılmamalıdır. Kişi genellikle, özlemini duyduğu şeyin doğru olduğu eğilimini taşır. Bireyin, olayları, oluşumları görme biçimi, gerçekleşenle bulmayı umduğunun, görmek istediğinin bir karışımıdır.

"***Yıldızlar, bir astronom ile birbirine aşk sözcükleri söyleyen bir çifte aynı şeyi ifade etmez..."***[24]

Yine de, bu sübjektif (öznel) etkenler bir yana bırakılırsa, gerçek olaydır ya da o olayın ortaya çıkmasına yol açan nedenler. Önemlisi, habercinin hangi ölçülerde anlatımını ya da yeniden kurgulamasını o gerçekler üzerine oturtacağıdır.

Haberci, haber kaynağının güvenilirliğinden tereddüde düşmesi halinde, haberinin

gerçekliğini değişik kaynaklardan onaylattırmalıdır. Bir haber doğrulanmadıkça ya da olaylara dayandırılmadıkça, gerçeklik, ilgi ve önem öğelerini taşıyamaz.[25]

Ünlü düşünür Aristo, "doğru olan"ın zor ele geçirilme niteliği ile "yanlış olan"ın her yerde hazır ve nazır olma şansını şöyle karşılaştırmaktadır:

> "***Birden çok daha fazla yanlış yoldan gitme olanağı vardır... Ama doğruyu yapmanın tek bir yolu bulunur. Yanlış yapmak bu yüzden kolay; doğruyu bulmak ise bu yüzden zordur. Boğanın gözünü hedef aldığınızda kaçırmak kolay, isabet ettirmek zor olur."*** [26]

Hiçbir haberin tek biçimi yoktur; yalnızca, habercinin olumlu ya da olumsuz katkılarıyla kurguladığı, gerçeğe yakın değişik biçimleri vardır. Ancak bu değişik biçimlerin, başta gerçeklik olmak üzere, haberin temel öğelerini de içermesi gerekmektedir. Bir yandan da haberin kurgulanış biçiminin, haber içeriğini saptırmamasına özen gösterilmelidir.

Gazeteci, aldığı bilgileri değerlendirirken de, hiçbir şeye inanmamak, her şeye "olabilir" gözüyle bakmak zorundadır. Gazetecinin öncelikli amacı, konuların temeline inerek gerçeği aramak olmalıdır.[27]

Gazeteciler arasında, haber konusunda kabul edilmiş formüllerden biri, "***Haberi önce al; fakat ondan önce doğru al."*** formülüdür. Haberi önce almak, gazeteci ve çalıştığı yayın organı açısından çok önemlidir. Ancak herkesten önce almaya çalışmak, haberdeki hata payını artırabilir. Zamanı bonkörce kullanmak ise atlatılma tehlikesini getirir. Bu nedenle haberi önce almak ve doğru almak çok önemlidir.[28]

Gazeteci, okuru ilgilendiren haberleri, gerekli açıklamalarıyla vermeye, aynı zamanda onu rahatlatmayı unutmadan, eğitimini sürdürmesine yardımcı olmaya çalışır. Böylece, daha alçak gönüllü olmayı, daha çok titizlik ve çabayı gerektiren, düşünceleri yayma özgürlüğünü dışlamayan, onunla bütünleşerek ona eklenen bir ideale gelinir; eksiksiz ve doğru haber.[29]

> "***Nasıl toplumda etik yavaş yavaş azalıyorsa, gazetecilikte de aynı şey oluyor. Bunun telafisi imkânsız bir durum olduğunu sanmıyorum ama, dalgayı durdurmak için bütün gazetecilerin ortak çabası gereklidir.***
>
> ***İnsanlar 'haber' i yakalamakla uğraştıkları, ne pahasına olursa olsun haberi 'ilk' ele geçiren taraf olmaya çabaladıkları sürece sorunlar sürecek ve katlanacaktır." (Donna Skattum)***

1. 2. 2. Yenilik (Güncellik)

Haberleri, genelde üç türe ayırmak mümkündür.

1) Eylem Haberleri

Eylem haberlerinin içlerinde daha çok eylem, çok az söylem bulunur. Örneğin trafik kazası haberi, cinayet haberi.

2) Söylem Haberleri

Söylem haberlerinin içlerinde daha çok söylem, çok az da eylem bulunur. Örneğin, basın toplantıları, konferanslar, açık oturumlar, bilimsel toplantılar vs.

3) Eylem-Söylem Haberleri

Eylem-söylem haberlerinin içlerinde ise neredeyse eşit ölçülerde eylem ve söylem bulunur. Örneğin tören haberleri.

Bu çerçevede haberin "yeni" ya da "güncel" olması iki biçimde görülür.

A) Ya eylem, ya da söylem yeni gerçekleşmiştir. Bu tür haberler genelde rutin ya da

“spontane” haberlerdir.

B) Ya da, bunlar eski olsa bile, yeni fark edilmiş ve yeni ortaya çıkarılmıştır. Daha başka bir deyişle, unutulmuş, ihmal edilmiş bir enformasyon (bilgi) gün ışığına çıkarılmış, ona yenilik kazandırılmıştır.[30]

Bu tür haberler, genelde araştırmacı gazeteciliğin özel ürünleridir. Çünkü değişik haberler, gazetecilerin ya da yazı işleri sorumlularının önüne havadan düşmezler ya da başka bir deyimle habere ilişkin verileri leylekler (minik kuş) getirmez; bunların araştırılarak bulunmaları gerekir. Bu nedenle de gazetecilerin ilişkiler ağının, çok güçlü bir biçimde kurulmuş olması temel koşuldur.

1. 2. 3. İlginçlik (İlgi Uyandırma)

“***Eskiden bir haberin temel değerini, doğruluğu oluştururdu. Günümüzde, bir gazetenin yazı işleri müdürü ya da genel yayın yönetmeni haberin doğruluğuna değil, ilginç oluşuna önem veriyor. İlginç olmadığı düşünülen haber yayımlanmıyor. Etik açıdan bakıldığında, bu çok büyük bir değişim.” (Ryszard Kapuscinski)***

İlgi çekmek, kişisel ya da toplumsal gereksinimlere cevap vermektir. Kişiler genelde, kendilerini birinci derece ilgilendirdiğini düşündükleri sorunlara odaklanmaktadırlar. Gelişen teknolojiyle de, kişilerin ilgi alanlarının genişlediği bir gerçektir.

Bireyin yaşam alanını, temel bilgi ve görüşlerini değiştirmeye yönelik, olağan kabul edilenden farklı her şey “ilginç” sayılabilir. Günümüzde kişilerin ilgisi, sempati, duygu, seks, gelişme, yaş, uyumsuzluk, çelişki, olumsuzluk, çatışma, drama, alışılmadık çıkış, gerilim, heyecan, romantizm, bilim, hayvanlar dünyası, macera, riziko gibi alanlarda yoğunlaşmaktadır.

“İlginçlik”ten amaç, sıradanlıktan kurtulma, olağan dışı eylem ya da söylemler arayışıdır. Haber dilinde, ilginçliğin belleklere yerleşmiş en belirgin tanımını, New York Sun’da gazeteci John Bogart, 1880 yılında, “***Köpek insanı ısırırsa haber değil, insan köpeği ısırırsa haberdir.”*** *d*iyerek yapmıştır.[31]

İlginçliğin bir yönünü de “yer” yani yakınlık ya da uzaklık oluşturmaktadır. Bir eylem ya da söylemin ya da her ikisinin, hedef kitlelere göre fiziksel ya da psikolojik konumu, ilginin ya da ilgisizliğin başlıca göstergesidir. Çünkü bireyler, fiziksel ve psikolojik yakın çevreleriyle daha ilgilidirler.

“Yer” denildiğinde, öncelikle “coğrafi yakınlık” anlaşılmaktadır. Yani habere konu olay, fiziki olarak bireye yakın bir yerde gerçekleşmiştir. Ancak “yer” başka koşullarda “psikolojik yakınlık” olarak da algılanmaktadır. Yine habere konu olay, bu kez fiziki olarak çok uzakta gerçekleşmiştir; ama hedef kitleyi oluşturanların, o yerdeki insanlarla duygusal bağları bulunmaktadır. (Türkler-Pakistanlılar)

Bu arada unutmamak gerekir ki, konunun ilginçliğinin yanı sıra olayın gelişimiyle iletilmesi arasındaki süre ne kadar kısa olursa, haberi haber yapan ilgi de o oranda büyük olacaktır.

“***Çorbayla değil, çorbadaki kılla ilgilenmesi gereken gazeteci, ilginç haberleri, bilgi çöplüğündeki yığınlardan ayırt edebilme yetisine ve deneyimine sahip olmalı, çakıl taşları arasında bulduğu altın taneciklerini yıkayıp parlatabilmelidir.”***[32]

1. 2. 4. Önemlilik (Önemli Sayılma)

Bir olay, toplumsal, siyasal, ekonomik ya da kültürel yaşamı doğrudan etkiliyor ve bu alanlarda herhangi bir gelişmeye ya da değişmeye yol açıyorsa önemlidir. Bu tür haberler genelde “hard news” (ciddi haberler) olarak nitelendirilir.[33]

“Önemlilik” için şu örneği vermek yeterli olacaktır: “Bir ülkede devalüasyon yapılması ilginç değil, önemlidir.” Bu çerçevede, devlet, parlamento ve hükümet işlerine ilişkin haberlerin çok

büyük bölümü önemli sayılır. Ayrıca tanınmış ya da ünlü kişi ve kuruluşlarla ilgili haberlerin önemli sayılma gibi bir şansları da vardır.

Bireylerin uymak zorunda oldukları kamu erkinin kararları ve emirleri (yeni yasalar, kararnameler, yasaklar) önemlidir.

Bireylerin kendi istekleri doğrultusunda uymak isteyecekleri öneriler ya da kendilerini uyarlamak isteyecekleri durumlar (trafik sıkışıklığı nedeniyle kullanılmaması istenen yollara ilişkin bilgiler, bazı hastalıklara karşı alınması gerekli önlemler) önemli sayılır.

Bireyin küresel ilişkileri mantık çerçevesinde değerlendirmelerine kolaylık sağlayacak, olayların perde arkasına yönelik bilgiler (herhangi bir toplumsal ya da ekonomik krizin nedenlerine ilişkin bilgiler) önemli olarak değerlendirilir.[34]

Bunların yanı sıra önemlilik öğesinde iki alt başlık yer almaktadır: "Olayın ölçüsü" ve "Olayın sonuçları".

Olayın ölçüsüne örnek olarak, bir trafik kazasının, çok sayıda ölü ve yaralıyla sonuçlanması gösterilebilir. Bir toplumu etkileyen doğal bir afet de, örnekler arasında verilebilir.

Olayın sonuçları için de, yeni bir yasanın yurttaşlar üzerindeki olumlu ya da olumsuz etkileri örnek verilebilir. Bir eylem ya da söylemin ya da her ikisinin etkisinin yoğunluğu ve genişliği, yani konuyla ilgilenen hedef kitlelerin sayısal çokluğu, önemliliğin başlıca göstergesidir.

Toplumun duyarlık gösterdiği sorunlar da, zaman zaman "ilginç" ya da "önemli" sayılarak haber konusu olmaktadır. Örneğin bir haber, bireylerin duygularını olumlu ya da olumsuz yönde harekete geçirdiği için de önemli sayılır. (Türk Milli Futbol Takımı'nın galibiyeti ya da yenilgisi). (Bir çöküк altında çok sayıda çocuğun bulunması).

Bir temel kural da şudur:

"***Bazı haberlerde ilginçlik ve önemlilik öğeleri aynı anda bulunmayabilir. Çok önemli bir olayın, ille de ilginç olması gerektiği koşulu yoktur. İlginç bir olayda da, 'önemlilik' koşulu aranmaz."***

1. 2. 5. Anlaşılırlık (Anlam Taşıma)

"***Ne kadar bilirsen bil, bildiklerin, karşındakinin anlayabildiği kadardır." (Mevlana)***

"***Söylediklerime cevap alamadığım sürece, ne söylediğimi kesinlikle bilemem." (Norbert Wiener)***

"***Derdini anlat, içini dök, ama sanma ki, söylediklerini senin istediğin gibi anlıyorum." (Turhan Doğannur)***

Haberin en önemli özelliklerinden biri de "anlaşılırlık" ya da "anlam taşıma"dır. Bu nedenle anlaşılırlığın sağlanmasında dili kullanma çok önemlidir. Çünkü, insanoğlunun dili, yalnız onun konuşabilmesi, düşündüğünü başkalarına iletebilmesi demek değildir. Dil dediğimiz düzen, insanın gözüdür, beynidir; düşüncesi, ruhudur.

Ama insan beyninin, nasıl gizli yönleri bilinmeyen noktaları varsa, dilin de çözümlenemeyen, apaçık ortaya konulamayan birçok yönleri vardır. Özellikle işleyişi, ruhla mantıkla ilişkisi açısından…[35]

Haber metni yalın, bilinen, anlaşılır sözcükleri içeren, girift (çapraşık) olmayan cümlelerden oluşmalıdır. Haber dili kısa ve açıktır. Haber yazarken, anlaşılması kolay cümleler kurulmalıdır. Terimlere başvurulmamalı, eğer zorunluysa anlamları açıklanmalıdır.[36]

Haber özelliği taşıyan olayı, biçimlendirirken yani kurgularken, kelimelerin ve cümlelerin

yanı sıra haberin bir bütünlük içinde de anlam taşımasına özen gösterilmelidir. Öyle ki haber, okunduktan, dinlendikten ya da izlendikten sonra, verilmiş bilgilerin yeterliliği nedeniyle, ilgili hiçbir soru sorulmayacak biçimde işlenmiş olmalıdır.

Haberci ayrıca, kurgulama sırasında, hedef kitlesinin ilgisini azaltmamak, dikkatini dağıtmamak için, gereksiz ayrıntılardan kaçınmalıdır. Anlaşılırlığı kolaylaştırmak için cümleler kısa tutulmalıdır. Gazetecilikte uzun cümle, genellikle konuya hakim olamamış, konu üzerinde gerekli araştırmayı yapmamış gazeteciler için bir kaçış yöntemidir.

Haber metni içinde bilinmeyen kelime, anlaşılmayan cümle asla bulundurulmamalıdır. Haberin anlaşılırlığının önündeki en büyük engellerden biri olan devrik cümle, asla kullanılmamalıdır.

Bunun yanı sıra haber, gerçekleşmiş eylem ya da söyleme ilişkin tüm öğeleri, değişik bilgi ve görüşleri içermeli, çok yönlü, kesin ve eksiksiz olmalıdır.[37]

"***Gazeteci sıradan sözcükler kullanarak sıra dışı şeyler söylemelidir.***"

Basit haberin, karmaşık bir haberden, röportajdan ve yorumdan daha yalın ve nesnel kaleme alındığı bilinen bir gerçektir. Yazım tekniklerinde göz önünde bulundurulması gereken en önemli kural, metnin hedef kitle tarafından anlaşılmasıdır.[38]

Gazetecilik dilinin amacı çok açıktır: Güncel olayları olabildiğince çok sayıda okura, izleyiciye, dinleyiciye tanıtmak ve anlatmak... Bu amaçla haber yazıldıktan sonra yüksek sesle bir kez daha okunmalı, atılabilecek ne kadar kelime sıfat, zarf, edat vb. varsa cümleler bunlardan temizlenmelidir. Çünkü cümlede kelime sayısı arttıkça, anlaşılırlık azalmaktadır.[39]

Alman dilbilimcileri yaptıkları araştırmalarda, cümleleri, kelime sayıları açısından "Üç Anlaşılırlık Kategorisi"ne koymuşlardır. Buna göre;

A) 1-13 kelime: çok kolay anlaşılan cümle. B) 14-18 kelime: kolay anlaşılan cümle. C) 19-25 kelime: anlaşılan cümle.

ABD kitle iletişim araçlarında geçerli olan kural ise cümlelerin 25-30 sözcük içermesidir.

Bir haberi anlaşılır biçimde yazamayan gazetecinin üç temel sorunu bulunduğu saptanmıştır:

1. İletilmeye değer bilgilerden o denli etkilenmiştir ki, her şeyi bir solukta gelişi güzel aktarmıştır. 2. Etkilendiği herhangi bir şey yoktur, ancak yine de bir şeyler iletmek zorundadır. 3. Belki aktarmaya çalıştığı bir iletisi vardır, ancak bunu anlaşılır biçimde ifade etme yetisine sahip değildir.[40]

1. 2. 5. 1. Kitle İletişimi (Kİ) Eğrisi

Kitle iletişimi kuramcılarının, üzerinde ısrarlı bir biçimde durdukları en önemli konu, iletinin hedef kitle tarafından istenilen biçimde anlaşılıp anlaşılmadığıdır.

Bunun için iletinin hazırlanması, gönderilmesi, hedef kitlenin konumu, koşulları ve özellikleri konularında araştırmalar yapılmış, kurallar geliştirilmiştir.

"***1. Düşünmek İstediğimiz, 2. Düşündüğümüzü Sandığımız, 3. Düşündüğümüz, 4. Söylemek İstediğimiz, 5. Söylediğimizi Sandığımız, 6. Söylediğimiz, 7. Karşımızdakinin Duymak İstediği, 8. Duyduğunu Sandığı, 9. Duyduğu, 10. Anlamak İstediği, 11. Anladığını Sandığı, 12. Anladığı, 13. Akılda Tutmayı İstediği, 14. Akılda Tuttuğunu Sandığı, 15. Akılda Tuttuğu, 16. Aktarmayı Düşündüğü, 17. Aktardığını Sandığı, 18. Aktardığı.***"

Aşamalarından oluşan "Kitle İletişimi Eğrisi", ilkinden son noktaya gelinceye kadar, iletinin çeşitli nedenlerle eksildiğini, zayıfladığını, biçim ya da anlam değişikliğine uğradığını, eksik ya da yanlış algılandığını, kısmen unutulduğunu ortaya koymaktadır. Bu nedenle, haber yazan kişinin ayrıntılar arasında kaybolmaması önemlidir. Öncelikli olan bilgiler belirlenmeli, olgular açık ve

anlaşılır bir biçimde aktarılmalıdır.

Bir iletinin, beklendiği biçimde anlaşılması ve algılanması için daha önce sayılan çeşitli etkenlerin yanı sıra başka öğeler de bulunmaktadır. Bunlardan en önemlisi, kaynakla hedef kitlenin ortak dil, bilgi, değer, kavram, deneyim ve inançlara sahip olmalarıdır. Ayrıca yine daha önce söylendiği gibi iletinin, hedef kitleye uygun yer ve zamanda ulaştırılmasına dikkat edilmelidir.[41]

1. 2. 5. 2. Emir Tekrarı

Askerlikte, önceleri çok kişiye saçma gelen, ancak bilimselliği ve yararlılığı tartışılmaz bir uygulama vardır. Komutan, astına bir emir verir; sonra da verdiği emrin astı tarafından yüksek sesle tekrarlanmasını ister:

"***- Oğlum Hasan; al bu paketi Mehmet Teğmen'e götür.***

- Baş üstüne komutanım.

- Hasan, emir tekrarı yap.

- Baş üstüne komutanım. Ben bu paketi alıp Mehmet Teğmen'e götüreceğim; Komutanım.

- Tamam, Hasan."

Bu uygulamadaki temel amaç şudur: A) Verdiğim emir, (ileti) yerine ulaştı mı? B) Ulaştıysa, anlaşıldı mı? C) Anlaşıldıysa doğru mu anlaşıldı?

Haberci, bu endişeyi her haberinde duymalı, aktardığı bilgilerin yanlış anlaşılabileceği olasılığını ortadan kaldırmak için, haberinin içeriğinin yanı sıra biçimine ve diline daha bir özen göstermelidir.

1. 3. Genel Tanım

Bu durumda, herhangi bir eylemin ya da söylemin (olayın, olgunun, fikrin ya da sorunun) haber olabilme niteliğini taşıması için, yukarıda sıralanan 5 öğeyi (gerçeklik, yenilik, ilginçlik, önemlilik, anlaşılırlık) içermesi gerekmektedir.

Haber, bireylerin günlük eylemlerinin yanı sıra gelecekleriyle ilgili kararları almakta, insanlar ve çevreyle anlamlı ilişkiler kurmakta, dünyayı algılamakta en önemli unsuru oluşturan bilgilerdir. Bir değerlendirmeye göre de, haber yaşamdır. Bu çerçevede haberin genel bir tanımı da şudur:

"***Gazeteciliği meslek edinmiş kişilerin, haber konusu olarak seçtikleri konularda topladıkları ve kurallarına göre biçim verdikleri, yine gazeteciliği meslek edinmiş kitle iletişim araçlarının sorumluları tarafından seçilerek, yazılı, görüntülü ya da sesli iletiler halinde, okuyucu, izleyici ya da dinleyiciye ulaştırılan bilgiler." [42]***

---

[1] D. Mehmet Doğan, **İletişim veya Dehşet Çağı**, İstanbul: Timaş Yayınları, 1993, s. 51.

[2] M. Nuri İnuğur, **Basın ve Yayın Tarihi**, İstanbul: Çağlayan Basımevi, 1982, s. 42.

[3] Yves Guillauma, **La Presse en France,** Paris: Editions La Découverte, 1990, s. 9.

[4] Pierre Albert, **La Presse Française,** Paris: La Documentation Française, 1998, s. 7.

[5] **Türkçe Sözlük,** Dil Derneği, İstanbul: Hürgüç Gazetecilik A. Ş. , 1997.

[6] Ayseli Usluata, **İletişim,** İstanbul: İletişim Yayınları, 1997, s. 93.

[7] Ünal Uyguç ve Ali Genç, **Radyo, Televizyon Haberciliği,** İstanbul: Avcıol Basım-Yayın, 1998, s. 107.

[8] Atilla Girgin, **Yazılı Basında Haber ve Habercilik Etik'i,** 2. Baskı, İstanbul: İnkılap Kitabevi, 2003, s. 76

[9] **Büyük Larousse Sözlük ve Ansiklopedisi,** İstanbul: Milliyet Gazetecilik A. Ş.

[10] Oya Tokgöz, **Temel Gazetecilik,** 3. Baskı, Ankara: İmge Kitabevi, 1994, s. 127.

[11] **Türkçe Sözlük,** Türk Dil Kurumu, İstanbul: Milliyet Yayını, 1992.

[12] John Hohenberg, **Gazetecilik Mesleği,** İstanbul: Gazeteciler Cemiyeti Yayınları, 1963, s. 40.

[13] Umur Talu, "Ne Yalan Söyleyeyim ki…", Cogito, İstanbul: Güz 1998, ss. 172-178.

[14] Hermann Schlapp, **Gazeteciliğe Giriş,** Çev. Işık Aygün, Ankara: Konrad Adenauer Vakfı Yayını, 2000, s. 17.

[15] Girgin, **Yazılı Basında Haber ve Habercilik Etik'i,** s. 78.

[16] Usluata, s. 93.

[17] Cevat Fehmi Başkut, **Gazetecilik Dersleri,** 2. Baskı, İstanbul: Sermet Matbaası, 1967, s. 104.

[18] Zafer Özcan, **Uluslararası Haberleşme ve Az Gelişmiş Ülkeler,** Ankara: Dayanışma Yayınları, 1983, s. 57.

[19] Seyide Parsa, **Televizyon Haberciliği ve Kuramları,** İzmir: Ege Üniversitesi Basımevi, 1993, s. 31.

[20] Zeynep Alemdar, **Oyunun Kuralı "Basında Özdenetim",** Ankara: Bilgi Yayınevi, Kasım 1990, s. 15.

[21] **Gazetecinin El Kitabı,** İstanbul: Türkiye Aile Sağlığı ve Planlaması Vakfı, Haziran 2000, s. 71.

[22] Ayçetin Tulgar, **Haber Tekniği,** Ankara: Ulusal Basımevi, 1970, s. 21.

[23] Neil Postman ve Steve Powers, **Televizyon Haberlerini İzlemek,** Çev. Aslı Tunç, İstanbul: Kavram Yayınları, 1996, s. 28.

[24] Philip Meyer, **Bilimsel Gazetecilik,** Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim, Sağlık ve Bilimsel Araştırma Çalışmaları Vakfı Yayını, 1998, s. 12.

[25] Pierre Denover, **Modern Basın,** İstanbul: Remzi Kitabevi, 1963, s. 7.

[26] Marilyn J. Matelski, **TV Haberciliğinde Etik,** Çev. Bahar Öcal Düzgören, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 1996, s. 61.

[27] Meyer, s. 10.

[28] **Gazetecinin El Kitabı,** s. 71.

[29] Philippe Gaillard, **Gazetecilik,** Çev. Mehmet Selami Şakiroğlu, İstanbul: İletişim Yayınları, 1991, s. 14.

[30] Tokgöz, s. 140.

[31] Usluata, s. 94.

[32] Wolf Schneider ve Paul-Josef Raue, **Gazetecinin El Kitabı,** Çev. Işık Aygün, Ankara: Konrad Adenauer Vakfı Yayını, 2000, ss. 46-47.

[33] Schlapp, s. 19.

[34] Schneider ve Raue, s. 41.

[35] Doğan Aksan, **Türkçe'nin Gücü,** Ankara: Bilgi Yayınevi, 1993, s. 13.

[36] Schneider ve Raue, s. 54.

[37] Guillauma, s. 124.

[38] Schlapp, s. 77.

[39] Gaillard, s. 87.

[40] Schneider ve Raue, s. 37.

[41] H. Dorra - G. Millet, **Les Communications: l'Entretien Individuel,** Paris: Dunod Economie, 1970, s. 27.

[42] Murat Zeytinli, "Uluslararası Haber Dolaşımının Sorunları", **Yeni Türkiye,** Sayı 12, Ankara: Eylül-Ekim 1996, ss. 1101-1111.

2. HABER TOPLAMA

Habercinin, haber üretimi öncesi yapması gereken şey, yazılı metinlerin yanı sıra gerektiğinde canlı kaynaklara da başvurarak, haberinde yer vereceği bilgileri derlemektir. Ne yazık ki, gerekli araştırma ve soruşturmalar yapılmadan, hazır olarak iletilen bilgiler ve bildirileri, "sorumsuzca aktarma" biçiminde gerçekleştirilen gazetecilik etkinliği, günümüzde de önemini sürdürmektedir.

Çünkü en küçük ölçekli kitle iletişim aracının yazı işlerine bile, her gün en az 100 dolayında basın bülteni ulaştırılmaktadır. Gelen haber malzemesi, kullanılması gereken miktarın çok üstündedir. Ancak asıl olan, gazetecinin kendine sunulanla yetinmesi değil, konuları çeşitli kaynaklara başvurarak araştırmasıdır. Şüphesiz haber üretimi öncesinin bu aşaması zorluklarla doludur.

Araştırma, gazetecilikte temel işlevdir. İnsanlar pek çok olaydan, gazetecilerin araştırmaları sayesinde haberdar olabilirler. Hiçbir gazetecilik etkinliği, bu kadar yorucu ve bu kadar da şansa ve rastlantıya bağlı değildir.

Araştırmak, konuların temeline inerek gerçeği aramak demektir. Araştırmanın temel ilkesi, "Hiçbir şeye inanmamak, ama her şeye olabilir gözüyle bakmak"tır. Bu nedenle araştırma süreci içinde, dosyalar, kitaplar, gazeteler, dergiler incelenir. Arşivlere, veri bankalarına, kütüphanelere başvurulur. Kasetler dinlenir, filmler, videolar izlenir. Fotoğraflara bakılır. Bilirkişilere danışılır. İlgili kişilerle söyleşiler yapılır.[43]

Ele alınacak konu belirlendikten sonra, gazetecinin kendisine yönelteceği sorular şunlar olmalıdır:

"***Neyi ortaya çıkarmak istiyorum? Konu hakkında ne bilmek istiyorum? Kaynaklara nasıl ulaşabilirim? Hangi bakış açılarını sergilemem gerekli? Okurlara neyi mutlaka iletmeliyim? Haberde nesnel bir içerik ve sunuşu nasıl gerçekleştirebilirim? Taraflı değerlendirmelerden nasıl kaçınabilirim? Özünü ve içeriğini bozmadan haberi nasıl ilginç kılabilirim? Gerektiğinde hangi bilgilerden vazgeçebilirim?"***

2. 1. Kitle İletişiminde Haber Kaynakları

Yazılı, görüntülü ya da sesli haber üreten bir kitle iletişim aracının başlıca haber kaynakları şöyle sıralanabilir:

2. 1. 1. İç Kaynaklar

1) Kendi istihbarat kadroları, 2) Bölge muhabirleri, 3) Haber başına ücretle çalışan kaşeli

muhabirler, 4) Haber ajanslarının bültenleri, 5) Öteki kitle iletişim araçlarının yayınları, 6) Basın toplantıları, 7) Çeşitli kurum ve kuruluşların basın bültenleri, 8) Özel haber kaynakları!

(Basın bültenleri, talep edilmediği halde kitle iletişim araçlarının yazı işlerine siyasetçiler, basın sözcüleri, halkla ilişkiler ve tanıtım temsilcileri tarafından görüşlerinin duyurulması için yayımlanmak amacıyla ulaştırılan ve sıkça da kullanılan metinlerdir.) [44]

2. 1. 2. Dış Kaynaklar

1**.** Ulusal ajansın bültenleri, 2.Yabancı ajansların bültenleri (Bu yayınlar ya doğrudan alınır ya da söz konusu ajansın ilgili ülkede tekel olarak bültenleri yayma yetkisi bulunan ajans üzerinden), 3.Yabancı yayınlar (gazeteler, dergiler vb.), 4. Ülkede çıkan yabancı dildeki yayınlar, 5**.** Yabancı radyo ve televizyon yayınları, 6. Yurt dışındaki büro ve muhabirlerden gelen haberler, 7. Yabancı ülke temsilciliklerinin bültenleri, 8. Uluslararası kuruluşların haber bültenleri (UNESCO, FAO, OPEC vb.), 9. Yabancı özel kuruluşların bültenleri, 10. Ülkeye gelen yabancı konuklar, 11. Dışişleri Bakanlığı sözcüsünün basın toplantıları, 12. Çeşitli kuruluşlarca postayla gönderilen haber bültenleri, 13. Tanıtım broşürleri 14. Mesleki dergi ve gazeteler.[45]

Bir örnek vermek gerekirse, sağlık haberleri konusunda haber kaynaklarının yararlanacakları kurum ve kuruluşlar şunlar olabilir:

"Sağlık Bakanlığı ve İl Sağlık Müdürlükleri, Devlet İstatistik Enstitüsü (İstatistik Yıllıkları, Sağlık ve Eğitim Göstergeleri), Devlet Planlama Teşkilatı (5 Yıllık Kalkınma Planları), Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü (Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırmaları), Tıp Fakülteleri Halk Sağlığı Ana Bilim Dalları, Ülke Raporları, Sağlık alanında faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşları (Türkiye Aile Sağlığı ve Planlaması Vakfı, İnsan Kaynağını Geliştirme Vakfı, Türkiye Aile Planlaması Derneği), Meslek Odaları (Tabipler Odası, Eczacılar Odası), Sendikalar, Barolar. Birleşmiş Milletler Kuruluşları (UNFPA, UNICEF, UNDP, ILO, FAO ve WHO)"[46]

Bu çerçevede gazetelerde, değişik alanlara ilişkin haberleri genel bir sınıflandırmaya tabii tutmak gerekirse şöyle bir dağılım görülebilir:

"***1. Toplum:***

Yerel, ulusal, uluslararası konularda haberler, güncel olaylar, yenilikler.

2. Siyaset:

Yerel, ulusal ve uluslararası siyasi gelişmelerle ilgili haber, yorum ve diğer yazılar.

3. Ekonomi:

Yerel, ulusal, uluslararası ekonomik gelişmelerle ilgili haberler, yorumlar.

4. Hukuk:

Yasa yorumları, hukuk sistemi, mahkeme kararları, başvurular.

5. Kültür/Sanat:

Edebiyat, tarih, sinema, tiyatro, müzik, vb. gibi konularda haberler, eleştiriler yorumlar.

6. Toplumsal Olaylar:

Yoksullara yardım, burs imkanları, kermes, çevre sağlığı, vb. gibi toplumsal konular.

7. Din:

Dini konularda haber ve yazılar, teoloji.

8. Eğitim ve Bilim:

Eğitim sistemi, eğitimdeki gelişmeler, bilimsel araştırma ve gelişmeler.

9. Turizm:

Her türlü turizm alanıyla ilgili yazılar.

10. Sansasyon:

Kazalar, felaketler, tabii afetler, ünlü kişilerle ilgili sansasyonel haberler, suça yönelik olaylar, polis-adliye haberleri, vb.

11. Redaksiyon:

Gazete redaksiyonlarının okuyucularına verdiği bilgi ve duyurular.[47]

2. 2. Gazetecinin Nitelikleri

Gazeteci, ilk dönemlerde, "Mesleğini bir ya da birkaç günlük süreli yayın organında uygulayan, gazeteye yazı yazmayı, haber toplayıp vermeyi ya da gazetenin yazı işlerinde çalışmayı iş edinen kimse" olarak tanımlanmıştır.

1930'lı yılların sonlarına doğru, Türk Basın Birliği'nin kuruluş hazırlıkları için (Basın Birliği Kanunu 14 Temmuz 1938'de kabul edilmiştir.), Matbuat Umum Müdürlüğü tarafından başlatılan çalışmalar sırasında, gazetecinin tanımı, "Doğruyu, ciddiyi kovalayan, heyecan verici haberden ve laubalilikten kaçınan kişi" olarak yapılmıştır.[48]

Gazetecinin tanımını günümüzde yapmak gerekirse, "Gazeteciliğin, haber malzemesi sayılan bilgilerin toplanması, yazılması, düzenlenmesi ve dağıtılmasını içeren bir işlem" olduğu tanımından yola çıkarak gazeteciyi, "Erişmek istediği kitle için, en önemli diye nitelendirdiği bilgileri toplayarak haber yapan ve kişileri bilgi alarak düşünmeye sevk eden meslek mensubu" olarak tanımlamak mümkündür.[49]

13 Haziran 1952 tarihinde kabul edilen "Basın Mesleğinde Çalışanlarla Çalıştıranlar Arasındaki Münasebetlerin Tanzimi Hakkında 5953 Sayılı Kanun" ile onu değiştiren 10 Ocak 1961 tarihli 212 Sayılı Yasa'nın 1. maddesi gazeteciyi şöyle tanımlamaktadır:

"Bu kanun hükümleri, Türkiye'de yayımlanan gazete ve mevkutelerle haber ve fotoğraf ajanslarında her türlü fikir ve sanat işlerinde çalışan ve İş Kanunu'ndaki 'işçi' tarifi şümulü haricinde kalan kimselerle bunların işverenleri hakkında uygulanır. Bu kanunun şümulüne giren fikir ve sanat işlerinde ücret karşılığı çalışanlara gazeteci denir."[50]

"Türkiye Gazetecileri Hak ve Sorumluluk Bildirgesi"ne göre de gazeteci, "Düzenli bir şekilde, günlük yahut süreli bir yazılı, görüntülü, sesli ya da elektronik basın ve yayın organında, kadrolu, sözleşmeli ya da telif karşılığı, haber alma, işleme, iletme ya da görüş, fikir belirtme görevi üstlenen ve asıl işi ile başlıca geçim kaynağı bu olup çalıştığı işletmeyle ilgili yasalar karşısındaki konumu bu tanıma uygun olanlar"dır.[51]

Uluslararası Gazetecilik Federasyonu, profesyonel gazeteciyi; "Asli, sürekli ve ücretli işe bir ya da birkaç basın organında yazı ve resimle katkıda bulunan ve kazancının çoğunu böylece sağlayan kişi" olarak tanımlamaktadır.[52]

Gazetecilik, sıradan olayların yanı sıra büyük olayların içinde yaşamayı, en azından onları çok yakından izleme olanağı sağlayan bir meslektir. Gazeteci ise izlemekte olduğu olaylarla ilgili, doğru ve dürüst haber vererek okuyucuların güvenini kazanmak zorundadır.

Gazete ve gazeteci, okuyucusunun güvenini her haberle, her yazıyla, her fotoğrafla ve her gün tazelemek, yenilemek durumundadır. Bunun için gazete ve gazeteciye hava kadar gerekli olan şey özgürlüktür. Özgür yaşamak isteyen tüm insanlara gereken de haberdir, bilgidir.[53]

Artık gazetecilik, kabuk değiştirmiş; efsanevi, maceracı gazeteci tipi ortadan kalkmış, yerini "güncel gerçeklerin güvenilir araştırıcısı", yani "araştırmacı gazeteci" almıştır. Araştırmacı gazetecinin bir sonraki adımı da, "uzman gazetecilik"tir.

Gerçekte, dönem dönem, bilinçli ya da bilinçsiz olarak bu mesleğe katılan bazı kişiler bir yana bırakılırsa, gazeteci, bu meslek sayesinde geçinen, belirli eğitim görmüş uzman kişidir. Gazeteci genelde, bir tanık, bir soruşturmacıdır. Gazetecinin görevi, olayı görmek, duymak, hissetmek, anlamak, kaydetmek ve son aşamada "dürüstçe" aktarmaktır. Gazeteci, yazacağı her satırın doğruluğuna iyice güvenmeli ve gerektiğinde bunu belgelerle ortaya koyabilmelidir. Bu da güvenilir haber kaynaklarına sahip olmakla mümkündür.[54]

Sonunda gazeteci, karşılaştığı olayları, bilgi ve kültürüyle harmanlayarak, dünya değerleri çerçevesinde hedef kitlesine sunan kişi olmaktadır. O halde gazetecilik, günlük olayları tanıma, anlama ve değerlendirme, onlara eleştirel gözle yaklaşma becerileri gerektirmektedir. Sonuç olarak gazeteciler, kamuoyunun bağımsız temsilcileri olma görevini yüklenmiş insanlardır.[55]

Gazetecinin temel haber kaynağı insandır. Haber sağlanacak kişiler genellikle gazeteciden çekinir, çeşitli nedenlerle ketum (ağzı sıkı) davranırlar. Gazeteciler, çoğu kez üçüncü kişiler tarafından "uzak durulması gereken varlık" olarak nitelendirilir. Bu nedenle haber kaynaklarıyla dürüst ve sağlam ilişkiler kurarak onları yumuşatmak, gerekirse biraz "pohpohlamak", verecekleri bilgilerin, toplumun öteki bireylerine yararlı olacağını anlatmak, habercinin başlıca görevidir.

Bu nedenle iyi bir eğitim ve kültür düzeyine sahip olma gerekliliğinin yanı sıra öncelikle gazetecide bulunması gereken özellikleri şöyle sıralamak mümkündür:

"***1. İtici olmama, 2. Girişkenlik, 3. Meraklı olma, 4. Gözlem yeteneği, 5. Kuşkucu olma, 6. Mücadelecilik (çabuk pes etmemek), 7. Özgüvene sahip olma, 8. Esneklik, 9. Sağduyulu olma, 10. İş disiplinine sahip bulunma, 11. Hislerini denetim altında tutabilme, 12. Hızlı analiz ve sentez yapabilme becerisini kullanma, 13. Geniş bir kelime haznesine sahip olma, 14. Dile hakimiyet, 15. Düşüncelerini düzgün ve anlaşılır bir biçimde ifade edebilme."***

Alınan bilgiler değerlendirilirken, kaynakların önemlilik sıralamasına dikkat etmek gerekir. Örneğin bir polis şefinin vereceği bilgi, kapıcının uzun anlatısından çok daha önemlidir. Ancak bazı kereler, üçüncü kişilerin verdikleri küçük bir ayrıntı haberin temelini oluşturabilmektir.

Haberci, izlediği olay yerinden ayrılırken, (1K+5N)'nin tümüne yanıt alıp almadığını, olaya taraf tüm kişilerin yanı sıra görgü tanıklarının da görüşlerini derleyip derlemediğini, söz konusu kişilerin kimlik bilgilerinin eksiksiz olup olmadığını denetlemelidir. Haber toplamak, seçmek, değerlendirmek ve sunmak, eğitim ve deneyimin yanı sıra kuşkusuz yaratıcılık da gerektirmektedir.[56]

Gazetecilikte biçem, gazetecilerin kullanmak zorunda oldukları ortak bir dili ifade etmez. Haber yazarken, her gazeteci kendi kimliğini yansıtan biçemi uygular. Yazmak, artık her zaman kesin kurallara uyumu şart koşmayan yaratıcı bir etkinliktir. Bu konuda verilebilecek öneriler: Türkçe'nin kurallarını uygulamanın yanı sıra sonuçta anlaşılırlığı, şeffaflığı ve canlılığı amaçlayan uyarılardır.[57]

2. 3. Arşiv (Belgelik)

İyi bir muhabir, masada oturup haberin ayağına gelmesini beklemek yerine, habere giden insandır. Ancak habere gitmeden önce yapılması gereken hazırlıkların başında, haber konusu olay ya da kişiyle ilgili arşiv araştırması gerçekleştirmektir. Bu ön hazırlık, söz konusu kişi ya da olayla ilgili olarak, o güne kadar yazılıp çizilmiş her şeyi gözden geçirmeyi kesinlikle gerektirir.[58]

Arşivin en önemli görevi, güncel olayların değişik yönlerine ışık tutacak malzemeyi sağlamasıdır. Habercinin en önemli yardımcısı arşivdir. Haberci, çalışmakta olduğu kitle iletişim aracının arşiv bölümü ya da kütüphanesindeki gazete kupürleri, ansiklopediler, yıllık raporlar, sözlükler, tarih kitapları, kataloglar, biyografiler, atlaslar, yasalar, benzeri çeşit kitap ve broşürlerden sık sık yararlanmalıdır.

Ancak haberci, genel arşiv ve kütüphaneden yararlanmakla yetinmemeli, internet

sitelerindeki bilgileri de değerlendirerek özel arşivini oluşturmalıdır. Haberci özel arşivini, kupür, belge ve metinlerde bırakmamalı, onları bilgisayara yüklemeli, güvenlik açısından, kopyaladığı disketi de ayrı bir yerde saklamalıdır.

Şöyle ki, herhangi bir olayla ilgili haber hazırlayan gazeteci, hedef kitlesine olayın geçmiş aşamalarını da sık sık güncelleştirdiği arşivinden yararlanarak aktarmalıdır. Böylece olayın anlaşılırlığı pekiştirilmiş olur.[59]

Uyarı:

Bazı görüşlere göre, haber öncesi arşivlerden yararlanmak, gazetecileri koşullandırmaktadır. Fazla ön bilgiyle donatılmış gazetecinin, izlediği eylem ya da söylem konusunda nesnellikten! tamamen uzaklaşabileceği ve konuyu saptırabileceği de ileri sürülmektedir.Bu nedenle gazetecilerin, arşivlerden yararlanırken "ihtiyatlı" davranmaları önerilmektedir.

---

[43] Schlapp, s. 67.

[44] Schneider ve Raue, s. 24.

[45] Atilla Girgin, **Uluslararası İletişim, Haber Ajanları ve AA**, İstanbul: Der Yayınları, s. 84.

[46] **Gazetecinin El Kitabı**, s. 72.

[47] Cemal Yıldız, **Yazılı Basında Metin ve Manşet,** İstanbul: Teknik Yayınevi, 2000, s. 97.

[48] Orhan Koloğlu, "Medya-Devlet ve Sermaye", **Birikim**, Ocak 1999, ss. 69-76.

[49] Tokgöz, s. 34.

[50] **Türk Basın Yayın Mevzuatı**, Ankara: Basın Yayın Genel Müdürlüğü, 1977, s. 115.

[51] Suat Gezgin, "Günümüzde Gazeteci Kimdir?", **İletim**, Aralık 1999, s. 2.

[52] G. Bohere, **Gazetecilik Mesleği**, Çev. Nurhan Süral, Ankara: İLO Yayınları, 1986, s. 8.

[53] Okay Gönensin, "Gazetecinin Anayasası", **Demokrasi, Özgürlük ve Basın**, İstanbul: Türkiye Gazeteciler Cemiyeti Yayınları, 1997, ss. 34-35.

[54] Carl Warren, **Gazetecinin El Kitabı**, İstanbul: Gazeteciler Cemiyeti Yayınları, 1964, s. 20.

[55] Zeynep Alemdar, **Oyunun Kuralı "Basında Özdenetim"**, s. 13.

[56] **Gazetecinin El Kitabı**, s. 71.

[57] Schlapp, s. 77.

[58] **Hürriyet Gazeteciliği,** İstanbul: Doğan Kitapçılık A. Ş. , s. 59.

[59] Michel Friedman**, Libertés et Responsabilités des Journalistes et des Auteurs,** Paris: Editions du Centre de Perfectionnement des Journalistes, s. 29.

2. HABER TOPLAMA

Habercinin, haber üretimi öncesi yapması gereken şey, yazılı metinlerin yanı sıra gerektiğinde canlı kaynaklara da başvurarak, haberinde yer vereceği bilgileri derlemektir. Ne yazık ki, gerekli araştırma ve soruşturmalar yapılmadan, hazır olarak iletilen bilgiler ve bildirileri, "sorumsuzca aktarma" biçiminde gerçekleştirilen gazetecilik etkinliği, günümüzde de önemini

sürdürmektedir.

Çünkü en küçük ölçekli kitle iletişim aracının yazı işlerine bile, her gün en az 100 dolayında basın bülteni ulaştırılmaktadır. Gelen haber malzemesi, kullanılması gereken miktarın çok üstündedir. Ancak asıl olan, gazetecinin kendine sunulanla yetinmesi değil, konuları çeşitli kaynaklara başvurarak araştırmasıdır. Şüphesiz haber üretimi öncesinin bu aşaması zorluklarla doludur.

Araştırma, gazetecilikte temel işlevdir. İnsanlar pek çok olaydan, gazetecilerin araştırmaları sayesinde haberdar olabilirler. Hiçbir gazetecilik etkinliği, bu kadar yorucu ve bu kadar da şansa ve rastlantıya bağlı değildir.

Araştırmak, konuların temeline inerek gerçeği aramak demektir. Araştırmanın temel ilkesi, "Hiçbir şeye inanmamak, ama her şeye olabilir gözüyle bakmak"tır. Bu nedenle araştırma süreci içinde, dosyalar, kitaplar, gazeteler, dergiler incelenir. Arşivlere, veri bankalarına, kütüphanelere başvurulur. Kasetler dinlenir, filmler, videolar izlenir. Fotoğraflara bakılır. Bilirkişilere danışılır. İlgili kişilerle söyleşiler yapılır.[43]

Ele alınacak konu belirlendikten sonra, gazetecinin kendisine yönelteceği sorular şunlar olmalıdır:

"***Neyi ortaya çıkarmak istiyorum? Konu hakkında ne bilmek istiyorum? Kaynaklara nasıl ulaşabilirim? Hangi bakış açılarını sergilemem gerekli? Okurlara neyi mutlaka iletmeliyim? Haberde nesnel bir içerik ve sunuşu nasıl gerçekleştirebilirim? Taraflı değerlendirmelerden nasıl kaçınabilirim? Özünü ve içeriğini bozmadan haberi nasıl ilginç kılabilirim? Gerektiğinde hangi bilgilerden vazgeçebilirim?"***

2. 1. Kitle İletişiminde Haber Kaynakları

Yazılı, görüntülü ya da sesli haber üreten bir kitle iletişim aracının başlıca haber kaynakları şöyle sıralanabilir:

2. 1. 1. İç Kaynaklar

1) Kendi istihbarat kadroları, 2) Bölge muhabirleri, 3) Haber başına ücretle çalışan kaşeli muhabirler, 4) Haber ajanslarının bültenleri, 5) Öteki kitle iletişim araçlarının yayınları, 6) Basın toplantıları, 7) Çeşitli kurum ve kuruluşların basın bültenleri, 8) Özel haber kaynakları!

(Basın bültenleri, talep edilmediği halde kitle iletişim araçlarının yazı işlerine siyasetçiler, basın sözcüleri, halkla ilişkiler ve tanıtım temsilcileri tarafından görüşlerinin duyurulması için yayımlanmak amacıyla ulaştırılan ve sıkça da kullanılan metinlerdir.) [44]

2. 1. 2. Dış Kaynaklar

1**.** Ulusal ajansın bültenleri, 2.Yabancı ajansların bültenleri (Bu yayınlar ya doğrudan alınır ya da söz konusu ajansın ilgili ülkede tekel olarak bültenleri yayma yetkisi bulunan ajans üzerinden), 3.Yabancı yayınlar (gazeteler, dergiler vb.), 4. Ülkede çıkan yabancı dildeki yayınlar, 5**.** Yabancı radyo ve televizyon yayınları, 6. Yurt dışındaki büro ve muhabirlerden gelen haberler, 7. Yabancı ülke temsilciliklerinin bültenleri, 8. Uluslararası kuruluşların haber bültenleri (UNESCO, FAO, OPEC vb.), 9. Yabancı özel kuruluşların bültenleri, 10. Ülkeye gelen yabancı konuklar, 11. Dışişleri Bakanlığı sözcüsünün basın toplantıları, 12. Çeşitli kuruluşlarca postayla gönderilen haber bültenleri, 13. Tanıtım broşürleri 14. Mesleki dergi ve gazeteler.[45]

Bir örnek vermek gerekirse, sağlık haberleri konusunda haber kaynaklarının yararlanacakları kurum ve kuruluşlar şunlar olabilir:

"Sağlık Bakanlığı ve İl Sağlık Müdürlükleri, Devlet İstatistik Enstitüsü (İstatistik Yıllıkları, Sağlık ve Eğitim Göstergeleri), Devlet Planlama Teşkilatı (5 Yıllık Kalkınma Planları), Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü (Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırmaları), Tıp Fakülteleri Halk Sağlığı Ana Bilim Dalları, Ülke Raporları, Sağlık alanında faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşları (Türkiye Aile Sağlığı ve Planlaması Vakfı, İnsan Kaynağını Geliştirme Vakfı, Türkiye Aile Planlaması Derneği), Meslek Odaları (Tabipler Odası, Eczacılar Odası), Sendikalar, Barolar. Birleşmiş Milletler Kuruluşları (UNFPA, UNICEF, UNDP, ILO, FAO ve WHO)"[46]

Bu çerçevede gazetelerde, değişik alanlara ilişkin haberleri genel bir sınıflandırmaya tabii tutmak gerekirse şöyle bir dağılım görülebilir:

"***1. Toplum:***

Yerel, ulusal, uluslararası konularda haberler, güncel olaylar, yenilikler.

2. Siyaset:

Yerel, ulusal ve uluslararası siyasi gelişmelerle ilgili haber, yorum ve diğer yazılar.

3. Ekonomi:

Yerel, ulusal, uluslararası ekonomik gelişmelerle ilgili haberler, yorumlar.

4. Hukuk:

Yasa yorumları, hukuk sistemi, mahkeme kararları, başvurular.

5. Kültür/Sanat:

Edebiyat, tarih, sinema, tiyatro, müzik, vb. gibi konularda haberler, eleştiriler yorumlar.

6. Toplumsal Olaylar:

Yoksullara yardım, burs imkanları, kermes, çevre sağlığı, vb. gibi toplumsal konular.

7. Din:

Dini konularda haber ve yazılar, teoloji.

8. Eğitim ve Bilim:

Eğitim sistemi, eğitimdeki gelişmeler, bilimsel araştırma ve gelişmeler.

9. Turizm:

Her türlü turizm alanıyla ilgili yazılar.

10. Sansasyon:

Kazalar, felaketler, tabii afetler, ünlü kişilerle ilgili sansasyonel haberler, suça yönelik olaylar, polis-adliye haberleri, vb.

11. Redaksiyon:

Gazete redaksiyonlarının okuyucularına verdiği bilgi ve duyurular.[47]

2. 2. Gazetecinin Nitelikleri

Gazeteci, ilk dönemlerde, "Mesleğini bir ya da birkaç günlük süreli yayın organında uygulayan, gazeteye yazı yazmayı, haber toplayıp vermeyi ya da gazetenin yazı işlerinde çalışmayı iş edinen kimse" olarak tanımlanmıştır.

1930'lı yılların sonlarına doğru, Türk Basın Birliği'nin kuruluş hazırlıkları için (Basın Birliği Kanunu 14 Temmuz 1938'de kabul edilmiştir.), Matbuat Umum Müdürlüğü tarafından başlatılan çalışmalar sırasında, gazetecinin tanımı, "Doğruyu, ciddiyi kovalayan, heyecan verici haberden ve laubalilikten kaçınan kişi" olarak yapılmıştır.[48]

Gazetecinin tanımını günümüzde yapmak gerekirse, "Gazeteciliğin, haber malzemesi sayılan bilgilerin toplanması, yazılması, düzenlenmesi ve dağıtılmasını içeren bir işlem" olduğu tanımından yola çıkarak gazeteciyi, "Erişmek istediği kitle için, en önemli diye nitelendirdiği bilgileri toplayarak haber yapan ve kişileri bilgi alarak düşünmeye sevk eden meslek mensubu" olarak tanımlamak mümkündür.[49]

13 Haziran 1952 tarihinde kabul edilen "Basın Mesleğinde Çalışanlarla Çalıştıranlar Arasındaki Münasebetlerin Tanzimi Hakkında 5953 Sayılı Kanun" ile onu değiştiren 10 Ocak 1961 tarihli 212 Sayılı Yasa'nın 1. maddesi gazeteciyi şöyle tanımlamaktadır:

"Bu kanun hükümleri, Türkiye'de yayımlanan gazete ve mevkutelerle haber ve fotoğraf ajanslarında her türlü fikir ve sanat işlerinde çalışan ve İş Kanunu'ndaki 'işçi' tarifi şümulü haricinde kalan kimselerle bunların işverenleri hakkında uygulanır. Bu kanunun şümulüne giren fikir ve sanat işlerinde ücret karşılığı çalışanlara gazeteci denir."[50]

"Türkiye Gazetecileri Hak ve Sorumluluk Bildirgesi"ne göre de gazeteci, "Düzenli bir şekilde, günlük yahut süreli bir yazılı, görüntülü, sesli ya da elektronik basın ve yayın organında, kadrolu, sözleşmeli ya da telif karşılığı, haber alma, işleme, iletme ya da görüş, fikir belirtme görevi üstlenen ve asıl işi ile başlıca geçim kaynağı bu olup çalıştığı işletmeyle ilgili yasalar karşısındaki konumu bu tanıma uygun olanlar"dır.[51]

Uluslararası Gazetecilik Federasyonu, profesyonel gazeteciyi; "Asli, sürekli ve ücretli işe bir ya da birkaç basın organında yazı ve resimle katkıda bulunan ve kazancının çoğunu böylece sağlayan kişi" olarak tanımlamaktadır.[52]

Gazetecilik, sıradan olayların yanı sıra büyük olayların içinde yaşamayı, en azından onları çok yakından izleme olanağı sağlayan bir meslektir. Gazeteci ise izlemekte olduğu olaylarla ilgili, doğru ve dürüst haber vererek okuyucuların güvenini kazanmak zorundadır.

Gazete ve gazeteci, okuyucusunun güvenini her haberle, her yazıyla, her fotoğrafla ve her gün tazelemek, yenilemek durumundadır. Bunun için gazete ve gazeteciye hava kadar gerekli olan şey özgürlüktür. Özgür yaşamak isteyen tüm insanlara gereken de haberdir, bilgidir.[53]

Artık gazetecilik, kabuk değiştirmiş; efsanevi, maceracı gazeteci tipi ortadan kalkmış, yerini "güncel gerçeklerin güvenilir araştırıcısı", yani "araştırmacı gazeteci" almıştır. Araştırmacı gazetecinin bir sonraki adımı da, "uzman gazetecilik"tir.

Gerçekte, dönem dönem, bilinçli ya da bilinçsiz olarak bu mesleğe katılan bazı kişiler bir yana bırakılırsa, gazeteci, bu meslek sayesinde geçinen, belirli eğitim görmüş uzman kişidir. Gazeteci genelde, bir tanık, bir soruşturmacıdır. Gazetecinin görevi, olayı görmek, duymak, hissetmek, anlamak, kaydetmek ve son aşamada "dürüstçe" aktarmaktır. Gazeteci, yazacağı her satırın doğruluğuna iyice güvenmeli ve gerektiğinde bunu belgelerle ortaya koyabilmelidir. Bu da güvenilir haber kaynaklarına sahip olmakla mümkündür.[54]

Sonunda gazeteci, karşılaştığı olayları, bilgi ve kültürüyle harmanlayarak, dünya değerleri çerçevesinde hedef kitlesine sunan kişi olmaktadır. O halde gazetecilik, günlük olayları tanıma, anlama ve değerlendirme, onlara eleştirel gözle yaklaşma becerileri gerektirmektedir. Sonuç olarak gazeteciler, kamuoyunun bağımsız temsilcileri olma görevini yüklenmiş insanlardır.[55]

Gazetecinin temel haber kaynağı insandır. Haber sağlanacak kişiler genellikle gazeteciden çekinir, çeşitli nedenlerle ketum (ağzı sıkı) davranırlar. Gazeteciler, çoğu kez üçüncü kişiler tarafından "uzak durulması gereken varlık" olarak nitelendirilir. Bu nedenle haber kaynaklarıyla dürüst ve sağlam ilişkiler kurarak onları yumuşatmak, gerekirse biraz "pohpohlamak", verecekleri bilgilerin, toplumun öteki bireylerine yararlı olacağını anlatmak, habercinin başlıca görevidir.

Bu nedenle iyi bir eğitim ve kültür düzeyine sahip olma gerekliliğinin yanı sıra öncelikle gazetecide bulunması gereken özellikleri şöyle sıralamak mümkündür:

"***1. İtici olmama, 2. Girişkenlik, 3. Meraklı olma, 4. Gözlem yeteneği, 5. Kuşkucu olma, 6.***

Mücadelecilik (çabuk pes etmemek), 7. Özgüvene sahip olma, 8. Esneklik, 9. Sağduyulu olma, 10. İş disiplinine sahip bulunma, 11. Hislerini denetim altında tutabilme, 12. Hızlı analiz ve sentez yapabilme becerisini kullanma, 13. Geniş bir kelime haznesine sahip olma, 14. Dile hakimiyet, 15. Düşüncelerini düzgün ve anlaşılır bir biçimde ifade edebilme."

Alınan bilgiler değerlendirilirken, kaynakların önemlilik sıralamasına dikkat etmek gerekir. Örneğin bir polis şefinin vereceği bilgi, kapıcının uzun anlatısından çok daha önemlidir. Ancak bazı kereler, üçüncü kişilerin verdikleri küçük bir ayrıntı haberin temelini oluşturabilmektir.

Haberci, izlediği olay yerinden ayrılırken, (1K+5N)'nin tümüne yanıt alıp almadığını, olaya taraf tüm kişilerin yanı sıra görgü tanıklarının da görüşlerini derleyip derlemediğini, söz konusu kişilerin kimlik bilgilerinin eksiksiz olup olmadığını denetlemelidir. Haber toplamak, seçmek, değerlendirmek ve sunmak, eğitim ve deneyimin yanı sıra kuşkusuz yaratıcılık da gerektirmektedir. [56]

Gazetecilikte biçem, gazetecilerin kullanmak zorunda oldukları ortak bir dili ifade etmez. Haber yazarken, her gazeteci kendi kimliğini yansıtan biçemi uygular. Yazmak, artık her zaman kesin kurallara uyumu şart koşmayan yaratıcı bir etkinliktir. Bu konuda verilebilecek öneriler: Türkçe'nin kurallarını uygulamanın yanı sıra sonuçta anlaşılırlığı, şeffaflığı ve canlılığı amaçlayan uyarılardır.[57]

2. 3. Arşiv (Belgelik)

İyi bir muhabir, masada oturup haberin ayağına gelmesini beklemek yerine, habere giden insandır. Ancak habere gitmeden önce yapılması gereken hazırlıkların başında, haber konusu olay ya da kişiyle ilgili arşiv araştırması gerçekleştirmektir. Bu ön hazırlık, söz konusu kişi ya da olayla ilgili olarak, o güne kadar yazılıp çizilmiş her şeyi gözden geçirmeyi kesinlikle gerektirir.[58]

Arşivin en önemli görevi, güncel olayların değişik yönlerine ışık tutacak malzemeyi sağlamasıdır. Habercinin en önemli yardımcısı arşivdir. Haberci, çalışmakta olduğu kitle iletişim aracının arşiv bölümü ya da kütüphanesindeki gazete kupürleri, ansiklopediler, yıllık raporlar, sözlükler, tarih kitapları, kataloglar, biyografiler, atlaslar, yasalar, benzeri çeşit kitap ve broşürlerden sık sık yararlanmalıdır.

Ancak haberci, genel arşiv ve kütüphaneden yararlanmakla yetinmemeli, internet sitelerindeki bilgileri de değerlendirerek özel arşivini oluşturmalıdır. Haberci özel arşivini, kupür belge ve metinlerde bırakmamalı, onları bilgisayara yüklemeli, güvenlik açısından, kopyaladığı disketi de ayrı bir yerde saklamalıdır.

Şöyle ki, herhangi bir olayla ilgili haber hazırlayan gazeteci, hedef kitlesine olayın geçmiş aşamalarını da sık sık güncelleştirdiği arşivinden yararlanarak aktarmalıdır. Böylece olayın anlaşılırlığı pekiştirilmiş olur.[59]

Uyarı:

Bazı görüşlere göre, haber öncesi arşivlerden yararlanmak, gazetecileri koşullandırmaktadır. Fazla ön bilgiyle donatılmış gazetecinin, izlediği eylem ya da söylem konusunda nesnellikten! tamamen uzaklaşabileceği ve konuyu saptırabileceği de ileri sürülmektedir.Bu nedenle gazetecilerin, arşivlerden yararlanırken "ihtiyatlı" davranmaları önerilmektedir.

---

[43] Schlapp, s. 67.

[44] Schneider ve Raue, s. 24.

[45] Atilla Girgin, **Uluslararası İletişim, Haber Ajanları ve AA**, İstanbul: Der Yayınları, s. 84.

[46] **Gazetecinin El Kitabı**, s. 72.

[47] Cemal Yıldız, **Yazılı Basında Metin ve Manşet,** İstanbul: Teknik Yayınevi, 2000, s. 97.

[48] Orhan Koloğlu, "Medya-Devlet ve Sermaye", **Birikim**, Ocak 1999, ss. 69-76.

[49] Tokgöz, s. 34.

[50] **Türk Basın Yayın Mevzuatı**, Ankara: Basın Yayın Genel Müdürlüğü, 1977, s. 115.

[51] Suat Gezgin, "Günümüzde Gazeteci Kimdir?", **İletim**, Aralık 1999, s. 2.

[52] G. Bohere, **Gazetecilik Mesleği**, Çev. Nurhan Süral, Ankara: İLO Yayınları, 1986, s. 8.

[53] Okay Gönensin, "Gazetecinin Anayasası", **Demokrasi, Özgürlük ve Basın**, İstanbul: Türkiye Gazeteciler Cemiyeti Yayınları, 1997, ss. 34-35.

[54] Carl Warren, **Gazetecinin El Kitabı**, İstanbul: Gazeteciler Cemiyeti Yayınları, 1964, s. 20.

[55] Zeynep Alemdar, **Oyunun Kuralı "Basında Özdenetim"**, s. 13.

[56] **Gazetecinin El Kitabı**, s. 71.

[57] Schlapp, s. 77.

[58] **Hürriyet Gazeteciliği,** İstanbul: Doğan Kitapçılık A. Ş. , s. 59.

[59] Michel Friedman**, Libertés et Responsabilités des Journalistes et des Auteurs,** Paris: Editions du Centre de Perfectionnement des Journalistes, s. 29.

3. HABERCİLİK

Gazeteci, daha önceki bölümlerde sayılan öğeleri içerdiğine karar verdiği herhangi bir olayı (eylem ya da söylem): A) Yalın bir dille, B) Açık ve kesin bir biçimde, C) Taraflılıktan kaçınma, ya da objektifliğe yaklaşma ilkelerine uyarak yazdığı ve D) Hızla yayımlanmasının sağladığı an, habercilik yapmış olur.

O zaman "*habercilik"* şöyle tanımlanabilir:

"***Gerçek, yeni, ilginç ya da önemli olayları, yalın, anlaşılır bir dille, açık ve kesin bir biçimde, taraflılıktan kaçınma ilkelerine uyarak haber haline dönüştürmek (özetleyerek kurgulamak: biçimlendirmek), sonra da hızla yayımlanmasını sağlamak."***

Haberciliğin bir başka tanımı da şudur:

"***Habercilik, genelde statüko değişikliğini (süregelen durumun değişmesini), özelde (istisna olarak) statükonun devamını (durumun süregelmesini) içeren olayların (eylem ya da söylemlerin), haberci (gazeteci) adı verilen kişiler tarafından bireylere ve toplumlara aktarılmasıdır."***

Günümüzde, "habercilik" üç değişik biçimde değerlendirilmektedir:

Birinci yaklaşıma göre, haber yapma süreci gazetecilik kuruluşunun ekonomik yapısıyla ilişkilendirilmektedir. Gazetecilik kuruluşunun, temel amacı kar etmek olan özel girişim ya da devlet elinde olması, bu yaklaşımın temel felsefesini oluşturmaktadır. Daha öz bir deyişle, gazeteciliğin mevcut düzeni koruyan bir toplumsal kurum olup olmadığı tartışılmaktadır.

İkinci yaklaşımda ise gazetecinin haber verirken özerkliği ve karar verme gücü olup olmadığı tartışmanın temelini oluştururken, gazetecilerin kapitalist düzen içinde, mesleğin ve kuruluşun olağan işleyişince nasıl engellendiği üzerinde durulmaktadır.

Üçüncü yaklaşım biçimi, ikinci yaklaşımla ilişkili olmakla birlikte, kültürün etkilerini, özellikle simge düzenini, dikkate almaktadır.

Her üç yaklaşım da, haber yapımının daha iyi kavranmasını kolaylaştırırken, kitle iletişim araçlarının toplumsal işlevlerini pek dikkate almamaktadır. Oysa haber, günümüzde bireysel ya da toplumsal yaşamın bir parçası biçimine dönüşmüştür. İyi ya da kötü, haber üretimi bireyin bilincini sürekli genişletmektedir.[60]

3. 1. Yalın Dil

Benim anadilim bir denizdir; derinliğiyle gözün erişemeyeceği genişliğiyle sınırsız gücü, güzellikleriyle… Dibinde gün görmemiş inciler yatar; üstünde bin bir rengin çalkantısı var. (Doğan Aksan)

Konfüçyüs'e bir gün sormuşlar: "***Bir ulusun tüm yönetimi sana bırakılsaydı, ilkin ne yapardın?"*** diye. Konfüçyüs: "***İlkin dilini düzeltirdim."***demiş; sonra da açıklamış:

"***Dil kusurlu olursa, kelimeler düşünceyi anlatamaz. Düşünce iyi anlatılmazsa, yapılması gereken şeyler doğru yapılamaz. Görevler gereği gibi yapılamazsa töre ve kültür bozulur. Töre ve kültür bozulursa adalet yanlış yola sapar. Adalet yoldan çıkarsa, şaşkınlığa kapılan halk ne yapacağını, işin nereye varacağını bilemez. İşte bunun içindir ki, hiçbir şey dil kadar önemli değildir."[61]***

George Orwell, 1949'da basılan ve yakın geçmişte büyük ün kazanan "1984" adlı romanında "gelecekteki yaşam" konusunu kurgularken şunları dile getirmiştir:

"… ***Ocenia Diktatörlüğü, sonsuza karşı yaşama arzusunu gerçekleştirmek için, insanların dil yeteneğini olabilecek en aşağı düzeye getirmeye çalışmakta, bunu yapmak için de sözcük sayısını 2.000 dolayına düşürmeyi planlamakta, sözcük türleri arasındaki ayırım kaldırılmaktadır.***

Sözgelimi, diktatörlüğün dil uzmanları, "bıçak" sözcüğü varken "kesmek sözcüğüne hiç gerek olmadığını söylüyorlar. Gerçek amaç, insanların düşünmelerini olanaksız kılacak bir dünya yaratmaktır."[62]

Bir ulusun basın dili, yazı dili, konuşma dili ne kadar yalın olursa, toplumun her bireyi tarafından ne kadar kolay anlaşılırsa, insanlar arasındaki iletişim de o kadar güçlü olur. Tarihsel süreç içinde kopukluk oluşmaz ve geçmişin kültürel değerleri geleceğe kolayca aktarılabilir. Dilin, başka ulusların dili etkisi altına fazlaca girmesi, aynı zamanda ulusun bağımsızlığını da zaman zaman tehdit eden bir unsur olmaktadır. [63]

Bu nedenle, haber yazımında kullanacak dil, basit olmalıdır. Haber, herkesin anlayabilmesi için, hedef kitlenin en az eğitimli bölümü için yazılmalıdır. Yani, ilköğretim mezunu bir kişinin anlayacağı biçimde.

Cümleler kısa olmalıdır. Fransa'da bir süre başbakanlık ve dışişleri bakanlığı yapmış ünlü gazeteci Georges Clémenceau'nun (1841-1929), La justice Gazetesi'nin yazı işleri müdürlüğü görevindeyken, genç gazetecilere şu öğütte bulunduğu anlatılır:

"***Genç adam, bir cümle yazarken bir özne, bir tümleç ve bir fiil kullanacaksın. Sıfat kullanmak istiyorsan, önce benim iznimi almalısın."*** [64]

Daha önce de belirtildiği gibi, haber tamamladıktan sonra bir kez okunmalı, anlamları bozmayacak, söylem ve eylemleri etkilemeyecek ne kadar kelime (sıfat, zarf, edat vb.) varsa atılmalıdır. Haber ikinci kez sesli okunmalı, bu kez kulağa hoş gelmeyen kelimeler atılmalı, ya da başkalarıyla değiştirilmelidir. Haberciyi rahatsız eden cümleler varsa baştan yazılmalıdır.

Gerektiği kadar satır başı yapmanın, haber sunuşunu rahatlatacağı akıldan çıkarılmamalı, ara başlık kullanmaktan da kaçınılmamalıdır. Çünkü haber, biçimsel anlaşılırlık ve bütünlüğüne,

okuyucuyu rahatsız etmeyen akıcı üslubuyla ulaşabilir.

Haberci, kendisine sık sık şunu sormak durumundadır: “Günlük hayatımda karşılaştığım her kelimenin anlamını biliyor muyum? Bu soruya kesinlikle “evet” diyemeyen haberci, sınırlı bir kelime dağarcığına ve sözlük bilgisine sahip olduğunu kabullenmelidir. Oysa haberci, kişilerle ilişkilerini belirli bir düzeyde tutabilmek, haberlerini anlaşılır bir biçimde kurgulamak, onları hedef kitleye yoğunlukla ve etkili bir biçimde ulaştırabilmek için geniş sözlük bilgisine sahip olmalıdır. Sözlük bilgisini genişletmek için de:

A) Yeni karşılaşılan bir kelimenin anlamını başkasına sormak yerine, sözlükten kendisi bulmalıdır.

B) Karşısındaki kişi bilmediği bir kelime kullanmışsa, anlamını sormaya çekinmemelidir.

C) Argo* kelimeler yerine, anlamlı ve kesin kelimeler kullanma alışkanlığı edinmelidir.

Argo, toplum içinde bir kesimin ya da öbeklerin, farklı bir biçimde anlaşmayı sağlamak amacıyla oluşturduğu bir özel dildir. Argonun söz varlığı, ortak dilin sözcüklerine özel anlamlar vermek, kimi sözcüklerde bilinçli değişiklikler yapmak, eskimiş öğelerden, aynı dilin lehçelerinden ve yabancı kökenli öğelerden yararlanmak yoluyla meydana getirilir. [65]

3. 2. Açık ve Kesin Biçim

Habercinin yazdıkları, söyledikleri ya da gösterdikleri kimsede yanlış anlamaya, değişik biçimde değerlendirmeye, çeşitli yorumlara, tereddüde, şüpheye neden olmamalıdır. Hedef kitlenin, verilen mesajı verildiği biçim ve içeriğiyle alması sağlanmalıdır.

Örneğin, herhangi bir kişiye bir olayı anlatırken iki şeye dikkat etmek gerekmektedir:

A) Birincisi, anlatıyı, gereksiz bilgi ve kelimelerle doldurarak ilgiyi azaltmamak, yani konuşmanın yarısında karşıdaki kişinin; “Boş ver anlattıklarını da, gel biraz yürüyelim.” dememesi lazımdır.

B) İkincisi, anlatı bittiğinde, dinleyen kişinin herhangi bir soru yöneltmesine neden olmamaktır.

Haberin hazırlanmasında, sözlü iletişimde uygulanan bu iki ilke daima göz önünde bulundurulmalıdır.

Aşağıda yer alan metin, bir haber ajansının verdiği haberin bir paragrafıdır. Bu metin, kötü Türkçe’nin, anlaşılmaz dilin, açık ve kesin olmayan biçimin tipik bir örneğidir.

“***Türkiye Giyim Sanayicileri Derneği’nden (TGSD) yapılan yazılı açıklamaya göre, dün gerçekleşen 10. Olağan genel kurul toplantısında seçilen yeni yönetim kurulunun yaptığı görev dağılımı sonucu, başkanlığa getirilen Sarıgülle, Türkiye’nin gerçek anlamda globalleşmeyi başararak ilk ve tek sektörü olan hazır giyim sanayinin, TGSD’den alması gereken hizmetin de uluslararası nitelikte olmasının vazgeçilmez bir önkoşul olduğunu kaydetti.”***

2) Aşağıda yer alan güzel ve anlamlı Türkçe metin, ansiklopedi yazarı, çevirmen Adnan Benk’in, gazeteci-yazar Hakkı Devrim’e, annesi öldüğünde çektiği faks mesajından bir bölümdür.

“***Anasını babasını kaybedenler, ansızın geriye, onların bıraktığı boşluğa çekilirler. O güne kadar, yaşın ne olursa olsun, yüzüne vuran aydınlık, arkanda uzanan gölgeden beslenirdi. Üçüncü boyutun elinden alınmış gibisin. Gölgeleşme sırası şimdi sende.***

Evet, gene sahnedesin kuşkusuz. Ama nesi var bu tiyatronun? Salon niçin bu kadar aydınlık da sahne karanlıklar içinde? Sen gene sensin, seyirciler de hep o seyirciler. Peki, kimin aklına esmiş de sırtları sahneye dönük oturtmuş onları böyle?” [66]

3. 3. Tarafsızlık, Objektiflik, Nesnellik

Tarafsızlık, toplumda hala tartışılan göreceli (koşullara, zamana, zemine ve kişilere göre değişen) bir kavramdır. Buna rağmen tarafsızlık, tüm basın ahlak yasalarında yer alan temel ilkedir.

Taraflılıktan kaçınma, yani objektiflik, bir başka deyimle nesnellik, bireylerin, kitlelerin, kamunun, olguları en yoğun ölçüde doğru tanıma gereksinimini karşılamaktır. Bu da iyi eğitilmiş, kültür düzeyi yüksek, dürüst ve yetkili bir muhabirin katkılarıyla zenginleşen ve anlaşılır hale gelen haber üretmekle olur.[67]

Birçok örnekte haberciler, sorumlu, duyarlı ve akılcı nesnel profesyoneller olduklarını kanıtlamalarına rağmen, bazı örneklerde görüldüğü gibi, haber üretiminin aşamalarının her birinde, önemli kuramsal ve etik hatalar yapılmaktadır.

Bu nedenle haber üretiminin tüm aşamalarında sorgulanması gereken ilk şey "amaç" tır. Başka bir deyişle haberci, her zaman, mümkün olan en nesnel haber üretimini gerçekleştirebilir mi? Yoksa bilginin derlenme, biçimlendirme ve aktarılma sürecini aksatan, amacından saptıran ya da engelleyen yapısal sınırlamalar mı vardır? Bunlar bilinçle mi uygulanmaktadır? Yoksa bilinçsizce mi?

Temel ilke olarak, haberlerde tam bir nesnellikten söz etmek mümkün değildir. Çünkü iletişimin bütününde bir ikna etme boyutu bulunmaktadır. Bu, sürecin doğasında vardır. Bunun nedeni, her bireyin, olayları kendi inançları, davranışları ve değerler bütünü çerçevesinde görme ve algılama eğiliminde olmasıdır. Bu nedenle gerçek ancak "göreceli" olabilir. Bu durumda tam nesnellik, kişiler arası düzeyde ulaşılamaz bir olgu olarak kabul edilirse, yayıncıların kitlesel medya aracılığıyla bilgiyi yaydıkları iletişim sürecinin çok daha karmaşık olduğunu anlamak kolaylaşır.

Taraf tutma ya da seçicilik, haber üretiminin tüm aşamalarında devreye girer. Önce muhabirin, (kendi inançları, tutumları ve değerleri çerçevesinde) belli bir biçimde algıladığı olay söz konusudur.

Haber, ikinci aşamada, her biri bilinçli ya da bilinçsiz olarak neyin gösterileceğine karar veren editörlerden ve yönetimden onay alır. Üst yönetim, reklamcılar, devlet yetkilileri vb. çoğunlukla bilinçli karar verme sürecine dahil olurlar. Kişisel ve mesleki inançlar, tutumlar ve değerler ise bilinçaltı seçimlerde rol oynar.

Sonuncusu ama en az ötekiler kadar önemlisi, izleyiciler de neyin önemli olduğuna kendi inançları, tutumları ve değerleri doğrultusunda karar vererek neyle ilgileneceklerini belirlerler.[68]

Ayrıca yayın zamanı için acelecilik, yayın alanı ve süresi, görsel ve içeriksel estetik kaygılar, ticari beklentiler ya da zorunluluklar da, haberi nesnellikten uzaklaştıran öğelerdir. Bu öğelerin zaman zaman devreye girmesi sonucu haberin öznelliği artar.

Özellikle ulusal sorunlarla ve uluslararası ilişkilerle ilgili haberlerde nesnellikten uzaklaşma daha da yoğunlaşmaktadır. Bu tür haberlerde, ülke çıkarları ve ulusal kimlik ortaya çıkmakta, haber o çerçeve içinde izlenmekte, kurgulanmakta ve yayımlanmaktadır.[69]

Görüldüğü gibi tam bir nesnelliği sağlama olası değildir. Gazeteci yalnızca ulaşabildiklerini, görebildiklerini aktarır; ancak onun da ulaşabildikleri, görebildikleri sınırlıdır. Böylece nesnellik, varılamayacağı bilinen bir hedef olarak kalır. Bu nedenle nesnellik kavramıyla uğraşıp yorulmaktansa, haberde doğruluk, kesinlik ve denge öğeleri üzerinde yoğunlaşmak daha mantıklı olacaktır.

3. 4. Taraflılıktan Kaçınma Kuralları (İlkeleri)

Haberde ağırlıklı olarak doğruluk, kesinlik ve denge öğeleri üzerinde yoğunlaşmak için de gazeteci, bazı kuralları uygulamak zorundadır. Bu kurallar, haberciyi taraf olmaktan, taraflı ya da sübjektif davranmaktan uzaklaştırmaya yönelik önlemlerdir. Taraflılıktan kaçınma (objektif, nesnel olmaya

çalışma) kuralları (ilkeleri) şunlardır:[70]

3. 4. 1. Belirli Düzeyde ve Çağdaş Biçimde Eğitilmiş Olmak

Eğitim;

A) Çocuk ya da ergenin yetişmesinin yönlendirilmesi,

B) Kişinin herhangi bir etkinlik alanında yetiştirilmesi; bu alanda kişinin ya da grup üyelerinin ahlaksal, kültürel, entelektüel ya da teknik bilgiler edinmeleri,

C) Bir yetiyi, bir organı yöntemli bir biçimde geliştirmeye özgü araçların kullanılması olarak tanımlanmaktadır.

Bu çerçevede; sosyolojik açıdan eğitim: yetişkin kuşaklar tarafından sosyal yaşama henüz hazır olmayanlara uygulanan bir etkinliktir. Amacı ise bireyde hem bir bütün olarak siyasal toplumun, hem de bağlı olduğu özel çevrenin ondan istediği belli ölçüde fiziksel, entelektüel ve moral durumları oluşturmak ve geliştirmektir.

Ekonomik açıdan eğitim: "Bir üretim faktörü olan emeğin niteliğini geliştirerek üretimde daha verimli hale getirme çabası" olarak tanımlanır.

Eğitimin amaçlarını, ilkelerini ve yöntemlerini inceleyen ve eğitim çalışmalarını kurallara bağlayan eğitim bilimi açısından ise eğitim: bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik (arzulanan) davranışlar meydana getirme çabasıdır. [71]

Eğitim kavramını öğretimle karıştırmamak gerekir. Genel olarak eğitim, öğretim kavramını da kapsar. Toplumun okul gibi örgütlenmiş kurumlarında yapılan öğretim, aynı zamanda bir eğitimdir. Eğitim, kişinin yaşama etkin bir biçimde uyumunu sağlayan faaliyet, öğretim ise belirli bir amaç ve planla uygun bir ortamda kişinin davranışlarını değiştirme sürecidir. Eğitim, zaman ve mekan yönünden kapsamlı, süreli ve çok boyutludur.

3. 4. 1. 1. Gazetecilik Eğitimi

Gazetecilik, resmen 17. Yüzyıl'da ortaya çıkmış bir meslektir. Dr.Théophraste Renaudot, 1631 yılında Paris'te, modern anlamda ilk gazete (günlük süreli yayın) sayılan "La Gazette"i yayımlamıştır. 1636 yılında Floransa'da, 1640'da Roma'da, 1661'de Madrid'de, 1665'te Londra'da, 1703'te de St. Petersbourg'da ilk günlük süreli yayınlar çıkarılmıştır.[72]

Gazetecilik alanında ilk dersler 1672 yılında Laipzig Üniversitesi'nde verilmeye başlanmıştır. Gazetecilik konusundaki ilk doktora savunması da, yine aynı yerde 1690 yılında yapılmıştır.

Gazetecilik eğitimi 20. Yüzyıl'da gelişen ve yaygınlaşan bir konudur. ABD'de ilk gazetecilik okulu 1908 yılında Missouri'de kurulmuştur. Ardından Columbia Üniversitesi'nde ünlü gazeteci Joseph Pulitzer'in finanse ettiği ve kendi adını taşıyan okul açılmıştır. (1917 yılında ABD'de 84 kurum gazetecilik eğitimi vermekteydi.)[73]

Fransa'da ise 1924'de, Paul Verschave, Lille Katolik Hukuk Fakültesi'ne bağlı bir gazetecilik okulu kurmuştur. Meslek çevrelerinin, Jacques Richet ve Raymond Manevy'nin girişimleriyle oluşturulan Paris'teki Gazetecilik Eğitim Merkezi'nin açılışını desteklemeleri ve Robert Hernart'ın canlandırdığı ve özerklik kazandırdığı Lille Gazetecilik Yüksekokulu'nu tanımaları için, Fransa'nın Alman işgalinden kurtulmasını beklemek gerekmiştir.

1962 yılında, Prof. Jacques Leaute'nin baskıları sonucu, üniversiteler gazetecilik

eğitimine, gönülsüz olsa da eğilmek zorunda kalmışlar, böylece Strasbourg Edebiyat Fakültesi içinde, "Habercilik Tekniği Sertifikası" veren bir kurum oluşturulmuştur. [74]

Görüldüğü gibi, ABD dışında, Avrupa'da 2. Dünya Savaşı'na, İngiltere'de ise 1960'lı yılların öncesine kadar "Gazeteci olunmaz, gazeteci doğulur." görüşü tartışmasız bir biçimde süregelmiştir. Gazetecilerin eğitimi konusu, ancak anılan dönemlerde ele alınmaya başlanmıştır.

3. 4. 1. 2. Türkiye'de Gazetecilik Eğitimi

Gazetecilerin eğitilmeleri konusu, Türkiye'de ilk kez 1920'li yıllarda Ahmet Rasim tarafından ele alınmıştır. Ahmet Rasim bir yazısında bu konuda şunları dile getirmiştir:

"***Benim gençliğimde gazetecilik, adeta devşirme kişilerden, az çok okumuş, az çok düşünce sahibi, az çok anladığını anlatır. Söyleneni anlar, bu halleriyle beraber okuyucu zümresi çoğunluğun üstünde bir kültür düzeyinde kimselerden meydana gelmişti.***

Şimdi ise gelişme zamanıdır. Bu nedenle bir gazetecilik okulu açılması gereği şiddetle duyulmaktadır. Fakat bunu 'gazeteciler' açmalıdır. Bu okulu 'gazeteciler' açtığı takdirde öğretmenlerini de seçmek hakkını taşımalıdır. Zamanımızda tramvay kondüktörleri, şoförler, belediye zabıtaları için okullar açılıyor; nerede ise köprü memurluğuna bile bir tane açılacak. Neden bir gazetecilik okulu açılmasın. Artık kendimizi yavaş yavaş toplayalım. Sendikalarımızı, okullarımızı yapalım. Zira bu gidiş, gidiş değil."[75]

Bu konuda girişimlerde bulunulması ise 70 yıl kadar öncesine rastlar. Cumhuriyet döneminin ilk basın yasası, 1931 yılında oldukça hızlı bir biçimde çıkartıldığında, gazetecilerin eğitim durumlarıyla ilgili bazı hükümleri de birlikte getirmiştir.

Yasanın biri geçici, üç maddesinde, bu konuda bazı kayıtlamalar yer almıştır. 12. madde gazete ya da dergi sahiplerinin "yüksek mekteplerden veya da lise ile buna muadil diğer mekteplerden şahadetnameli olmak (eğer şahadetname ecnebi mekteplerden alınmış ise Türkçe okur yazar bulunmak)" koşulunu getirmiştir. 15. madde "Gazete veya mecmuanın başmuharriri ile umumi neşriyatını idare eden zatın yüksek mektepten mezun olması"nı öngörmüştür.

Geçici B madde, yasanın yayımlandığı tarihte "Gazete ve mecmualarda çalışmakta olan sahip, başmuharrir ve umumi neşriyatını idare edenler, kanunun neşri esnasında fiilen bulundukları vaziyetlere 'maksur (zorunlu) kalmak' şartıyla üç sene müddetle müstesna tutulurlar." hükmünü getirmiştir.

1931 tarihli Basın Yasası'nın yürürlüğe girmesiyle gazete ve dergi sahipleriyle başyazar ve genel yayın yönetmenleri yüksekokul ve lise mezunu olmak zorundaydılar. Halen çalışanların da üç yıl içinde bu koşulları yerine getirmeleri gerekiyordu.

Bu zorunluluk üzerine, İstanbul'da bir gazetecilik okulu açılması konusu da gündeme gelmiştir. Darülfünun bu konuda bir ön çalışma yapmıştır. 15 Kanunusani 1932 tarihli Cumhuriyet gazetesi, Darülfünun Emini Muammer Raşit Bey'in gazetecilik okulu açılması konusundaki çalışmalarını bitirdiğini bildirmiştir.

Ancak bu çalışmalar tamamlanarak bir gazetecilik okulu açılamamıştır. Bunda en büyük etken 1931 tarihli Basın Yasası'nın geçici B maddesinin 1933 yılında değiştirilmesi olmuştur. 8 Haziran 1933 günü kabul edilen bir yasa "Gazete ve mecmualarda çalışmakta olan başmuharrirler, umum müdürler yazı işleri müdürleri ve fiilen bulundukları vaziyete maksur kalmak şartıyla

sahipler bu kanunun tahsil derecesi bakımından koyduğu kayıtlara tabii değildirler." hükmünü getirmiştir.

Yüksekokul ya da lise mezunu olmak zorunluluğu, hiç olmazsa o dönemde çalışanlar için kalkınca, Darülfünun'un yaptığı hazırlıklar unutulmuş ve gazetecilik okulu açılmasından vazgeçilmiştir. Böylece gazetecilik öğrenimi, 1931 yılını izleyen dönemde, yasa koyucunun bazı ilkelerden vazgeçmesi, gazetecilerin de özellikle kendi çalışma koşullarını güçleştirebilecek düzenlemeden yana olmamaları yüzünden gerçekleştirilememiştir.[76]

3. 4. 1. 2. 1. İlk Gazetecilik Okulu

Türkiye'de bu girişimden sonra ilk eğitim kurumu 1948 yılında açılmıştır. Almanya'da okumuş bir eğitimci olan Müderris Fehmi Yahya tarafından kurulan "İstanbul Özel Gazetecilik Okulu" bu alanda Türkiye'deki ilk eğitim kurumu unvanını taşımaktadır. "Matbuat alemine ve iş hayatına hazırlıklı eleman yetiştiren bir müessese" olarak tanımlanan okul, biri ortaokul üzerine üç yıllık, öteki de lise üzerine bir yıllık eğitim veren iki devreden oluşuyordu. Okulun ortaokul sonrası eğitimini tamamlayanlar lise, lise sonrası eğitimini tamamlayanlar ise bir yıllık meslek eğitimi görmüş sayılmışlardır. Paralı ve yatılı eğitim veren okula kız ve erkek öğrenciler kabul edilmişlerdir.

Okulda, Türk Dili ve Edebiyatı, Türkçe Kompozisyon, Gazetecilik Kompozisyonu, Sosyoloji, Psikoloji, Felsefe, Mantık, Tarih, Coğrafya, Ticaret Aritmetiği, Cebir, İstatistik, Finans, Ekonomi, Yabancı Dil, Stenografi, Mesleğe Hazırlık, Gazetecilik ve Tekniği, Gazete İdareciliği, Gazetecilik Semineri, Türk Matbuat Hukuku, Türk ve Dünya Basın Tarihi, Basın Tekniği, Fotoğraf ve Milli Savunma dersleri okutulmuştur. Okul 1963 yılında öğrenime ara vermiştir.

3. 4. 1. 2. 2. İ. Ü. İktisat Fakültesi Gazetecilik Enstitüsü

Türkiye'de gazetecilik dalında açılan ikinci eğitim kurumu, İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Gazetecilik Enstitüsü'dür. 1947 yılında, İstanbul Gazeteciler Cemiyeti Başkanlığını yürüten Sedat Simavi, İstanbul Üniversitesi Rektörlüğü'ne bir mektup yazarak, üniversitede gazetecilik eğitimi yapmanın zorunlu hale geldiğini belirtmiştir.

Bu mektup, Türkiye'deki gazetecilik eğitimine duyulan gereksinimin, bizzat sektörden geldiğinin en önemli kanıtıdır. Simavi'ye göre, bu eğitimin müfredat programında hem kuramsal hem de uygulamaya dönük dersler bulunmalıydı.[77]

Oysa 30 Ağustos 1948 tarihinde, Ulus gazetesinde, Server Bedi adıyla yazan Peyami Safa, Gazetecilik Enstitüsü kurulmasıyla ilgili girişimlere gülümseyerek bakmakta ve böyle bir enstitüde bir dakikadan fazla sürmeyen tek bir ders verilebileceğini, profesörün kürsüye çıkarak:

"***Gençler, gazeteciliğin tek enstitüsü bir gazetenin kendisidir. Ona kapılanmaya bakınız. Burada boşuna vakit kaybetmeyiniz."*** demesinin yeterli olacağını belirtmektedir.[78]

Bu tür değerlendirmelere ve direnişlere rağmen, İstanbul Gazeteciler Cemiyeti'nin girişimi ve İstanbul Üniversitesi ile işbirliği sonucu açılan iki yıllık Gazetecilik Enstitüsü, 1950 yılının güz döneminde (Kasım) 479 öğrenciyle eğitime başlamıştır.[79]

Cumhuriyet Gazetesi'nin 28 Kasım 1950 tarihli sayısında, Gazetecilik Enstitüsü'nün kuruluşuna ilişkin gelişmeler, Necdet Evliyagil imzasıyla şöyle özetlenmiştir:

"***Bizde bugüne kadar, Garp memleketlerinde olduğu gibi, Üniversitelere bağlı Gazetecilik Enstitüleri yoktu. Bizim gazetecilerimiz şimdiye kadar hep kendi kendilerini yetiştirmişler, gazetecilik için lazım olan bilgileri, bu meslekte çalışmağa başladıktan sonra bin bir güçlükle ve yavaş yavaş edinmişlerdir. Bugüne kadar devam edegelen "Babıali" mektebinin yanında şimdi bir yenisinin temeli atılmıştır.***

İstanbul Gazeteciler Cemiyeti iki yıl evvel bu noksanımızı gidermeye karar vererek bir

enstitü kurulması için Üniversite Senatosu'na müracaat etmiş, üniversite de bu teklifi memnuniyetle karşılamıştı. O zamanki Rektör Ord. Prof. Dr. Sıddık Sami Onar ile arkadaşlarının yakın ilgisi, umumi bir takdir ve memnuniyet uyandırmıştır.

Bunun üzerine Ord. Prof. Dr. Şükrü Baban'ın başkanlığı altında bir komisyon harekete geçerek 'Gazetecilik Enstitüsü Talimatnamesi ve Programı'nı hazırladılar. Bu komisyonda tanınmış ilim adamlarımız da vazife aldılar.

Yönetmelik nihayet Milli Eğitim Bakanlığı tarafından da tasdik edildi. Bu suretle, iki yıl evvel çalışmağa başlayan Gazeteciler Enstitüsü idare heyeti, birkaç haftadan beri mesleki ders hocalarıyla teşriki mesai ederek, Enstitünün ders programını tesbit etti.

Gazetecilik Enstitüsü'nde okutulacak dersleri iki büyük gruba ayırmak mümkündür:

Birinci grup, Üniversitede okutulan ve gazetecilik için lüzumlu görülen branşları ihtiva edecektir. İkinci grup mesleki dersleri ihtiva etmektedir. Bu dersler de tanınmış gazetecilerimiz tarafından verilecektir: Gazetecilik Enstitüsü yabancı üniversitelerin gazetecilik enstitüleriyle ilmi işbirliği yapmaya karar vermiştir. Enstitü bundan başka milletlerarası gazetecilik kongre ve konferanslara da katılacaktır. Prof. Dr. Refii Şükrü Suvla'nın dediği gibi:

'***Gazetenin cemiyet hayatında vazgeçilmez bir ihtiyacı karşıladığını anlamak için, memleketin bir gün gazetesiz kaldığını tasavvur etmek kafidir. Gazetesiz bir memleketi, görme, işitme, söyleme, hatta düşünme imkanlarını kaybetmiş bir insana benzetmekle yanlış bir teşbih yaptığımı sanmıyorum. Gazete, cemiyetin kültürünü yükselten, memleketi dünyaya tanıtan en pratik vasıtadır.'***

Bu mütalaaya herhalde iştirak etmeyenimiz yok gibidir.

Enstitü, üniversite merkez binası arkasında inşa edilen bloklardan birine yerleşmiştir. Enstitü'ye kaydolan öğrencilerin miktarı ise 600' e yaklaşmıştır. Enstitü, bugün saat 16.00'da iki numaralı dershanede yapılacak bir töreni müteakip açılacak, bu münasebetle Rektör Prof. Dr. Ömer Celal Sarç ile İktisat Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Ömer Lütfi Barkan ve Enstitü Direktörü Ord. Prof. Dr.Şükrü Baban birer konuşma yapacaklardır. Davetlilere bundan sonra Profesörler Evi'nde bir çay verilecektir. Enstitümüz'e muvaffakiyetler dileriz."[80]

İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Gazetecilik Enstitüsü'nün adı, 1975 yılında, "Gazetecilik ve Halkla İlişkiler Enstitüsü", olarak değiştirilmiştir. Okul, 1980-82 yılları arasında bu kez, Gazetecilik ve Halkla İlişkiler Yüksekokulu adını almış; bu ad 1982 yılında Basın Yayın Yüksekokulu olmuştur. Okulun adı 1992 yılında İletişim Fakültesi olarak tescil edilmiştir.[81]

3. 4. 1. 2. 3. A. Ü. SBF Basın-Yayın Yüksekokulu

Ankara'da gazetecilik yüksekokulu açma girişimleri 1962 yılında başlatılmıştır. Unesco'nun katkılarıyla sürdürülen çalışmalarda önceleri yüksekokulun ODTÜ bünyesinde açılması düşünülmüştür. Daha sonra bundan vazgeçilerek, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'ne bağlı olarak 4 yıllık eğitim veren Basın-Yayın Yüksekokulu, üç yıllık bir hazırlık dönemi sonucu 1965 yılında açılmıştır.[82]

TBMM'nin, 8 Haziran 1965 tarihinde kabul ettiği 625 sayılı "Özel Öğretim Kurumları Kanunu" ile her derecede özel okul kurulabilmesi hükme bağlanmıştır. Bu çerçevede aralarında gazetecilik alanında eğitim verenlerin de bulunduğu birçok özel yükseköğretim kurumu hizmete girmiştir.

3. 4. 1. 2. 4. İstanbul Özel Gazetecilik Yüksekokulu

Söz konusu yasa çerçevesinde 1966 yılında kurulan "İstanbul Özel Gazetecilik Yüksekokulu" bu alandaki özel yüksekokulların ilki olmuştur. Okul, daha önce sözü edilen, 1963 yılında faaliyetlerine son veren İstanbul Özel Gazetecilik Okulu'nun devamı olarak eğitime başlamıştır. Okulun eğitim süresi önceleri, gündüz bölümü için 2 yıl, gece bölümü için 3 yıl olarak belirlenmiştir. Ancak daha sonra eğitim süresi her ikisi için de 3'er yıla çıkarılmıştır.

Gazetecilik alanındaki ikinci özel okul, 1967'de Ankara'da açılmıştır. Ekonomik ve Sosyal Faaliyetler Ticaret ve Sanayi Şirketi tarafından kurulan "Başkent Özel Gazetecilik Yüksekokulu" da, İstanbul'daki benzeri gibi gece ve gündüz programlarında 3 yıl eğitim vermekteydi.

Bir başka özel okul da İzmir'de açılmıştır. Mithatpaşa Özel Eğitim Kurumları İşletmeciliği tarafından 1968 yılında kurulan "İzmir Karataş Özel Gazetecilik Yüksekokulu" bu alandaki üçüncü özel yüksekokul olarak eğitim vermiştir.

3. 4. 1. 2. 5. Devletleştirme

1970 yılında, "Cumhuriyet Senatosu Özel Yüksekokullar Araştırma Komisyonu" ile daha sonra kurulan "Meclis Soruşturma Hazırlık Komisyonu"nun raporlarındaki "Bu okulların eğitim koşullarının yetersiz kaldığı ve ıslaha muhtaç oldukları" yolundaki olumsuz görüşler çerçevesinde, "Özel Yüksekokul Öğrencilerinin Öğrenimlerine Devam Edebilmeleri için Açılacak Resmi Yüksekokullar Hakkındaki" 1472 sayılı yasa, 25 Ağustos 1971'de kabul edilmiştir.

1 Eylül 1971 tarih ve 13943 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren yasaya göre, özel yüksekokullar devletleştirilerek resmi öğretim kurumları haline getirilmiştir.

Yasa uyarınca, özel gazetecilik okullarından İstanbul'daki İstanbul İktisadi Ticari İlimler Akademisi'ne, Ankara'daki Ankara İktisadi Ticari İlimler Akademisi'ne, İzmir'deki de İzmir İktisadi Ticari İlimler Akademisi'ne bağlanmıştır.[83]

3. 4. 1. 2. 6. Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi

Gazetecilik eğitimi veren bir başka kurum da, kuruluş çalışmasının yapıldığı günlerdeki adıyla Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi'dir. Okulun kuruluş çalışmaları 1970'li yılların başında başlamıştır. Söz konusu yıllarda Eskişehir İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi (EİTİA), Eskişehir'de bir televizyon istasyonu kurma girişimlerine olumlu yaklaşmış ve teknik çalışmalara katılmıştır.

Akademinin bu dönemdeki amacı, özellikle Federal Almanya'nın yapacağı donatım ve teknik personel yardımlarıyla bir haberleşme enstitüsü kurmak ve ağırlık teknik sorunlar üzerinde olmak üzere, uzmanlık eğitimi yapmaktır.

Bu girişimler sonucu, EİTİA'daki iletişim konusuyla ilgili çalışmalar, eğitim televizyonunun 1 Eylül 1972'de kurulan "Televizyon ile Eğitim Enstitüsü"ne bağlanmasıyla kurumsal bir nitelik kazanmıştır. Amacı, "eğitimde etkinliği ve televizyon tekniğini bilen insan gücünün yetişmesini sağlamak" olarak ifade edilen Enstitü 1975 yılında "Sinema Televizyon Yüksekokulu"na dönüştürülmüştür. Okul 1977-78 öğretim yılında öğrenci almaya başlamıştır.

Sinema Televizyon Yüksekokulu 1979 yılında bu kez "Televizyon ile Öğretim ve Eğitim Fakültesi'ne (TÖEF) dönüştürülmüştür. Daha önce söz konusu okuldan ayrı kurulması düşünülen TÖEF'in bünyesine Yabancı Diller Yüksekokulu da katılmış, ayrıca bir Basın- Yayın Bölümü eklenerek, fakültenin hacmi iyice genişletilmiştir. 1980 yılında TÖEF'in adı bu kez de İletişim Bilimleri Fakültesi'ne dönüştürülmüştür.

3. 4. 1. 2. 7. Yüksek Öğretim Kurumları Kanunu (1983)

12 Eylül 1980 harekatından sonra Türkiye'de üniversite eğitimiyle ilgili köklü değişikler yapılmıştır. 2547 sayılı Yükseköğretim Yasası ile üniversite eğitimi konusunda genel düzenlemeler yapılırken, yüksek-öğretim kurumlarının teşkilatlanması, 22 Haziran 1982 tarihinde çıkarılan 41 sayılı yasa hükmünde kararname ile yeniden düzenlenmiştir. 41 sayılı yasa hükmünde kararname, TBMM'de 28 Mart 1983'te görüşülmüş ve 2908 sayılı "Yükseköğretim Kurumları Kanunu" olarak 30 Mart 1983 tarihinde 18003 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

Bu yasanın hükümlerine göre, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'ne bağlı Basın-Yayın Yüksekokulu doğrudan üniversite rektörlüğüne, Ankara İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi'ne (AİTİA) bağlı Gazetecilik ve Halkla İlişkiler Yüksekokulu'nun adı Basın-Yayın Yüksekokulu olarak değiştirilerek yeni kurulan Gazi Üniversitesi'ne; İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi'ne bağlı Gazetecilik ve Halkla İlişkiler Yüksekokulu'nun (GHİYO) adı Basın-Yayın Yüksekokulu (BYYO) olarak değiştirilerek üniversite rektörlüğüne; İstanbul İktisadi ve Ticari ilimler Akademisi'ne (İTİA) bağlı Gazetecilik ve Halkla İlişkiler Yüksekokulu'nun (GHİYO) adı Basın-Yayın Yüksekokulu (BYYO) olarak değiştirilerek yine aynı yasayla kurulan Marmara Üniversitesi Rektörlüğü'ne; Eskişehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ne bağlı Gazetecilik ve Halkla İlişkiler Yüksekokulu'nun (GHİYO) adı Basın-Yayın Yüksekokulu (BYYO) olarak değiştirilerek üniversite rektörlüğüne bağlanmıştır. Söz konusu değişikliklerle gazetecilik alanında eğitim yapan okulların tümü üniversite çatısı altında toplanmıştır.[84]

3. 4. 1. 2. 8. Günümüzde İletişim Fakülteleri

Basın-Yayın Yüksekokulları bu statülerini yaklaşık 10 yıl sürdürmüşlerdir. 1992 yılında yeni bir yasal düzenlemeyle bu okulların her biri İletişim Fakültesi'ne dönüştürülmüştür. Günümüzde Vakıf Üniversiteleri de dahil olmak üzere, çeşitli üniversitelere bağlı 31 iletişim fakültesi ya da bazı fakültelere bağlı iletişim bölümü bulunmaktadır. Bunların bağlı bulundukları Üniversiteler şunlardır:

1. Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi, 2. Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi, 3. Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi, 4. Atatürk Üniversitesi İletişim Fakültesi, 5. Bahçeşehir Üniversitesi İletişim Fakültesi, 6. Başkent Üniversitesi İletişim Fakültesi, 7. Beykent Üniversitesi (Güzel Sanatlar Fakültesi İletişim Tasarımı Bölümü), 8. Doğu Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi, 9. Ege Üniversitesi İletişim Fakültesi, 10. Erciyes Üniversitesi İletişim Fakültesi, 11. Fırat Üniversitesi İletişim Fakültesi, 12. Galatasaray Üniversitesi İletişim Fakültesi, 13. Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi, 14. Girne Amerikan Üniversitesi (İşletme ve Ekonomi Fakültesi Halkla İlişkiler ve Basın Yayın Bölümleri), 15. İstanbul Bilgi Üniversitesi İletişim Fakültesi, 16. İstanbul Ticaret Üniversitesi İletişim Fakültesi, 17. İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi, 18. İzmir Ekonomi Üniversitesi İletişim Fakültesi, 19. Kadir Has Üniversitesi İletişim Fakültesi, 20. Karadeniz Teknik Üniversitesi İletişim Fakültesi, 21. Kocaeli Üniversitesi İletişim Fakültesi, 22. Kültür Üniversitesi (Sanat ve Tasarım Fakültesi İletişim Tasarımı (Mutimedya) ve İletişim Sanatları Bölümleri), 23. Lefke Avrupa Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi, 24. Maltepe Üniversitesi İletişim Fakültesi, 25. Manas Üniversitesi/Kırgızistan-Türkiye İletişim Fakültesi, 26. Marmara Üniversitesi İletişim Fakültesi, 27. Mersin Üniversitesi İletişim Fakültesi, 28. Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi, 29. Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi İletişim Fakültesi, 30. Yakın Doğu Üniversitesi İletişim Fakültesi, 31. Yeditepe Üniversitesi İletişim Fakültesi.

3. 4. 1. 2. 9. "Gazeteci Doğulur mu, Olunur mu?"

Gazetecilerin eğitimine yönelik bütün bu gelişmelere rağmen, bazı alaylı gazeteciler, "gazeteci doğulur" sloganını terk etmemişlerdir. Bu konu gazeteciliğin en önemli sorunlarından ya da temel çelişkilerinden biridir. "Gazeteci doğulur mu? Olunur mu?"

Gazeteci olmak için kişide bazı yetilerin, bazı becerilerin bulunması yadsınamaz bir

gerçektir. Yetenek her ne kadar teşvik edilebilirse de, sonradan kazanılamaz. Ancak bu yeterli değildir. Gazeteci kendini eğitmelidir. Bu da önce akademik bir eğitim almaktan geçer.

Bir zamanlar gazeteci olmak için gerçeğe kendini adamak, bol enerji sahibi olmak ve bazı yazma becerilerine sahip bulunmak yeterli sayılmıştır. Bu özelliklere gazetecilik yapmak için bugün de gereksinim vardır; ama bunlar yeterli değildir. Çünkü dünya gün geçtikçe karmaşık hale gelmekte, ulaşılabilecek bilginin büyüklüğü patlayıcı bir hal almaktadır.

Bu nedenle gazeteci bir iletici olduğu kadar, bir filtre edici; bilgi toplayan ve sunan bir kişi olduğu kadar bir düzene sokucu (organizer) ve yorumlayıcı olma durumundadır. Gazeteci, bilgiyi nasıl basılır ya da yayımlanır hale getireceğini bilmenin yanı sıra alıcının kafasının içine nasıl yerleştireceğini de kestirmek zorundadır. Özetle gazeteci olmak, özel bir eğitim gerektirir.[85]

Günümüzde bazı iletişim fakültelerindeki eğitimin yetersizliği, özellikle akademik eğitim sırasında uygulama derslerinin azlığı, akademik eğitimin dışlanmasının gerekçeleri olamaz. Günümüzün yoğun bilgi trafiğinde, gazeteci elden geldiğince çok şeyden "haberdar" olmalıdır.

Mesleki uygulamalar sürecinde görülmektedir ki, çoğu kez haber kaynakları, kendi çıkarları çerçevesinde, bilgiyi saklamakta, eksik ya da yanlış bilgiler vererek gazeteciyi dezenformasyona (eksik, yanlış, yanlı bilgilendirme, bilgileri saptırma) uğratmaya çalışmaktadır. Gazeteci bu tuzaklardan ancak, geniş bilgi dağarcığıyla kurtulabilir.

Basit bir örnek vermek gerekirse: İzmit-Adapazarı arasında vapur seferleri başlatılacağını açıklamaya kalkışan bir yetkiliye, gazeteci: "***Olamaz; İzmit-Adapazarı arasında deniz yok, nehir yok, su kanalı yok, bu proje gerçekleşemez."*** yanıtını verecek bilgi düzeyine, dolayısıyla eğitime sahip bulunmalıdır.

3. 4. 2. Yetkin Bir Kültür Düzeyine Sahip Bulunmak

"Kültür"ün tanımlarından birkaçı şöyledir:

"***Düşünceyi zenginleştiren, eleştiri anlayışını geliştiren, zevki incelten bilgilerin tümü***.

Tarihi, toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün maddi ve manevi değerlerle bunları yaratmada, sonraki nesillere iletmede kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların bütünü.

Hars, ekin.

Muhakeme, zevk ve eleştirme yeteneklerinin, öğrenim ve yaşantılar yoluyla geliştirilmiş biçimi"[86].

Kültür, gazeteciye en az eğitim kadar gereklidir. Gazeteci, akademik eğitiminin yanı sıra başka biçimlerde de kendini eğitmek ve "güncel tutmak" zorundadır. Günümüzde her alanda yaşanan bilgi yoğunluğunu en yakından izlemek durumunda olan meslek gazeteciliktir. Bu nedenle gazeteci;

A) Bilginin nasıl bulunacağı,

B) Bilginin nasıl analiz edileceği ve değerlendirileceği,

C) Bilginin, aşırı bilgi yükünün anlaşılmazlığından kurtarılıp etkileyici bir hale getirilerek, gereksinim duyan ya da isteyen bireylere nasıl iletileceği konularında birikim sahibi olmak zorundadır.[87]

Bu yüzden gazeteci gündemin gerisinde kalmamalı, bilgilerini yeni eklerle sürekli sınamalı ve güncelleştirmelidir. Bu tutum ona değerlendirme yetisini geliştirmenin yanı sıra saygınlık kazandıracak, haber kaynaklarıyla daha kolay ilişki, iletişim kurması olanağını verecektir.

Ayrıca kültür, gazetecinin girip çıktığı, toplumun çeşitli katmanlarındaki gruplar içinde davranışlarını kolaylaştıracak, gereksinim duyduğu bilgilere erişmek, yeni bilgiler edinmek ve bu

bilgileri ortak bir temelle bütünleştirmek olanağı sağlayacaktır.

Çünkü birey, genelde tutum ve davranışları ile fikirleri kendisine ters gelmeyen kişilere yakınlık duymaya başlar. Bu, ilişkinin ilk adımıdır. Daha sonraki süreçte, bu ilk adıma saygı da eklenirse gerçek ve dürüst iletişim, yani bilgi alışverişi başlar. Gazetecinin de meslek yaşamı boyunca gereksinim duyduğu budur.

3. 4. 3. Yakın Çevreyle İlgili Olmak

Gazeteci öncelikle yakın çevresindeki, gelişmelerle ilgilenecektir. Kişisel sorunlarının bilincine varamayan, yakın çevresindekilerle ilgilenmeyen, onların sorunlarını çözmek girişiminde bulunmaktan uzak bir bireyin, ülke sorunlarını sağlıklı değerlendirmesi beklenemez.

Ayrıca, ulusal sayılan birçok sorunun temeli, bireyde, yakın çevrede, yörede saklıdır. Bu bağlamda gazeteci, merak ve gözlemcilik yetisini, öncelikle yakın çevresi için kullanmalı, belirlediği sorunlara çözümler üretmeye çalışmalıdır. Bu tutum, gazeteciyi "neme lazımcılık"tan uzaklaştıracak, en geçerli yöntemdir.

Bu çerçevede, bazı gazeteci-yazarlar, habercilerin, "çabuk, ancak sessiz davranmalarını", "ukala değil, uyanık olmalarını", "olaylar ve gelişmeleri elverdiğince önceden tahmin etmelerini", "günün haberlerini izleyerek olayları ve programları bilmelerini", "gazete ve dergileri düzenli okumalarını, radyoları dinlemelerini, televizyon kanallarını izlemelerini", "ileriyi görmelerini", "miskin davranmamalarını", "bakış açısı hoşgörülü, cesaretli, girişimci bir kişilik sergilemelerini" önermektedir.[88]

3. 4. 4. Ülkenin Sorunlarını Bilmek

"Ülkenin sorunlarını bilmek" kuralı, söz konusu ülkenin iç ve dış politikası ile ulusal ve uluslararası sorunlarını bilmek anlamına gelmelidir. Yine bu kural, ülkenin yakın tarihini bilmeyi de içermektedir. Karşılaştığı güncel sorunlarının köklerini irdelemeyen bir gazeteci sağlıklı sonuçlara asla ulaşamaz. (19. Yüzyıl Osmanlı Yaşamı'na damgasını vuran [Tanzimat Dönemi] gelişmeleri bilinmeden, Türkiye'nin 2005 yılındaki ekonomik, siyasi ve diplomatik sorunlarını anlamak ya da değerlendirmek mümkün değildir.)

Bu aşamada gazeteci, analiz ve sentez becerilerine yoğun bir biçimde başvurmalıdır. Bu nedenle de gazeteci, haber yazarken kullandığı "1K+5N" kuralına bir "N" (Nereden) daha ekleyerek bunu, karşılaştığı ancak haberini yazmadığı gelişmelere de uygulamak zorundadır.

3. 4. 5. Uluslararası Gelişmelerden Haberdar Olmak

Gazeteci, günümüz dünyasında olup bitenleri sürekli izlemek, anlamak ve değerlendirmek zorundadır. Hızla küreselleşen dünyada, kitle iletişim araçları bu süreci yaklaşık 150 yıldır körüklemektedir. McLuhan'ın deyimiyle "evrensel köy"e dönüşen bir ortamda, günümüz gazetecisi, kendisini bu gelişmeler dışında tutamaz. Gerçekte de, gazetecinin karşılaştığı birçok sorunun, haber yapmak durumunda olduğu birçok konunun kökenleri, uluslararası gelişmelerde yatmaktadır.

Gazetecinin uzmanlık alanı dışındaki gelişmelerden, dünyada olup bitenlerden haberdar olması, bu mesleğe has erdemlerden biridir. Bu nedenle, sağlıklı çözümlere ulaşmak, değerlendirmeler yapmak, yargılara varmak için günümüz gazetecisi, uluslararası gelişmeleri bir diplomat dikkatiyle izlemelidir.

Kamu görevinin gereklerinden biri de, sağlıklı bir kamuoyunun oluşmasına katkı için, bireyin sağlıklı bilgilendirilmesidir. Sağlıklı bilgilendirmenin temel kuralı da, sağlıklı bilgilenmedir. Bilgilerin dürüstçe aktarılması da kamu görevinin bir başka gereğidir. Dolayısıyla sağlıklı bir kamuoyunun oluşabilmesi için, düşünce ve kanaatleri ifade edebilme ve yayma özgürlüğünün

bulunması önkoşuldur.[89]

3. 4. 6. Vicdani ve Toplumsal Değerlere Sahip Bulunmak

Gazetecilerin vicdanlarına ve inançlarına aykırı görev kabul etmemeleri, gazetecilik örgütlerinin tüzüklerinde ve toplu iş sözleşmesi maddelerinde yer almasına rağmen, benzer ilkeler basın ahlak yasalarında da görülmektedir. Buna örnekler vermek gerekirse;

"- Yalnızca mesleğin bütünlüğü ve itibarıyla uyuşan görevler verilecek ya da kabul edilecektir.

- Gazeteci, işinin ahlaki sorumluluğunu üstlenmeli ve mesleğin itibarıyla bağdaşmayan ya da kendi kişilik yapısına aykırı düşen görevleri talep ya da kabul etmemelidir.

- Gazeteci, mesleğinden beklenen onur ve dürüstlük niteliklerine ters düşecek görev kabul etmemelidir.

- Gazeteci, anlayışıyla bağdaşmayan bir düşünceyi ya da mesleki bir eylemi yerine getirmeye ve söylemeye zorlanamaz."[90]

3. 4. 7. Önyargılı Davranmamak

Bireylerin, yaşam boyunca oluşan, dönem dönem bazı değişikliklere uğrayan, ancak sonunda kemikleşen önyargıları vardır. Bunlar bireyleri, çoğu eylemlerinde güdüler. Haber yazmak da bir eylem olduğuna göre, bu aşamada da önyargılar devreye girer.

Birçok kez belirtildiği gibi, gazeteci haberini seçerken, oluştururken ve aktarırken, kendi kimliğinden kurtulamayacaktır. Ancak bu noktada, önemli olan bu durumu bilmek, daha doğrusu durumun bilincinde olmaktır. Gazeteci için gerekli olan, haber araştırması, üretimi ve kurgulaması aşamalarında elden geldiğince önyargılı davranmamaya çalışmaktır. İnsanlar, kurumlar, kuruluşlar, uluslar ve devletler arasında ayırım yapmamaya özen göstermek, gazeteciden beklenen bir uygulamadır.

Bu çaba, gazeteciyi en çok zora sokan, yıpratan bir uğraştır. Yılların birikimini bir anda kenara bırakmak kolay bir iş değildir. Ancak gazeteci, bu konudaki mücadele gücünü asla yitirmemelidir.[91]

3. 4. 8. Gerçeği Belgelemek

"***Gazetecilik bir bilimdir; yeterli donanıma sahip sorumlu gazeteci de uygulamacı bir bilim adamıdır. Bilim adamları ve gazetecilerin her ikisi de, aynı sırada yürürler ve paylaşılmış bilgi ve anlama konusunda insanoğlunun ortak gereksinimini karşılamaya hizmet ederler." (Lawrence Cronberg)[92]***

Haber yazarken, özellikle tartışmalı konularda tüm tarafların görüşlerine yer verilmelidir. Farklı birçok kaynaktan bilgi edinmek önemlidir. Araştırılması gereken bir haber, tek bir kaynaktan elde edilen verilere dayandırılmamalıdır. Taraflar arasındaki dengenin sağlanması bir haberin önemli ölçütlerinden biridir. Çünkü her olayın aydınlatılması gereken iki yönü vardır. (perde arkası)

Bir haberin okunması için teknik bazı uygulamaların yanı sıra (çarpıcı giriş cümlesi, bilinen sözcükler, kısa, anlaşılan ifade ve cümleler, bol paragraf, ilginç ara başlıklar vs.) inandırıcı olması gereklidir. İnandırıcılık, yine bazı uygulamalar dışında, gerçek verilerle sağlanır. Bu nedenle gerçek olduğu öne sürülen konulardaki açıklamalar elden geldiğince geniş biçimde kullanılmalıdır.[93]

3. 4. 9. Olaya Duyguları Katmamak

Haber konusunun ya da haberin seçimi bile öznel bir davranıştır. Ayrıca haber izlemek, araştırmak, düzeltmek (ayıklamak), yazmak (biçimlendirmek, kurgulamak) ve de yayımlamak bir eylem dizisidir. Birey, gerçekleştirdiği her eyleme kişiliğini koyar.

Kişilik, öncelikle genlerin, daha sonra ailenin, yakın çevrenin, eğitim kurumlarının, iş ortamının, yaşanılan yörenin, coğrafi konumun, ülkenin, kıtanın, iklimin, uzak çevrenin, manevi değerlerin, inançların, dinin, toplumsal ilişkilerin etkileriyle oluşur. Toplumsal yapımız ve düşüncemiz tarafsız değildir. Bize sunulan, önerilen bir konuda ya da ulaştırılan bir mesajda, hepimizin, daha önceden, az çok olumlu ya da olumsuz bir fikri vardır. "Toplumsal Belirlemeler" diye adlandırılan çevrenin getirdiği, bilinci etkileyen toplumsal fektenler de, insanı belli yargı ve seçimlere yöneltmektedir. Önemli olan bütün bunları elden geldiğince göz ardı etme cesaret ve çabasını göstermektir. [94]

3. 4. 10. Olaya Politik ya da Ekonomik Görüşler Katmamak

Günümüz insanının dünya görüşü, siyasal ve ekonomik değerleri, yargıları olmalıdır. Gerçek anlamda yaşamanın bir göstergesidir, bunlar. Birey karşılaştığı kişisel, çevresel, yerel, yöresel, bölgesel, ulusal ve uluslararası sorunlara çözümler düşünmeli, öneriler getirmelidir. Getirilen önerilerinin olumlu sonuçlanması, bireyi mutlu eder.

"Ne sağcıyım ne solcu; futbolcuyum, futbolcu." tekerlemesi, günümüzde ancak bir ilkelliği, düzeysizliği sergilemekten öteye gitmemektedir. Günümüz bireyi, yaşadığı, vatandaşı olduğu ülkenin anayasa ve yasaları çerçevesinde, düşünmek durumunda değil, düşünmek zorundadır.

Özel, kişisel yaşamımızın gereği olan bu tutum ve davranışlar, haber yazarken unutulmaya çalışılmalı; bunların haberin içeriğini, biçimini etkilemesine izin verilmemelidir. Elden geldiğince…

"***Gazeteci, başta barış, demokrasi ve insan hakları olmak üzere, insanlığın evrensel değerlerini, çok sesliliği, farklılıklara saygıyı savunur. Milliyet, ırk, etnisite, cinsiyet, dil, din, sınıf ve felsefi inanç ayırımcılığı yapmadan tüm ulusların, tüm halkların ve tüm bireylerin haklarını ve saygınlığını tanır. İnsanlar, topluluklar ve uluslar arasında nefreti, düşmanlığı körükleyici yayından kaçınır.***

Bir ulusun, bir topluluğun ve bireylerin kültürel değerlerini ve inançlarını (ya da inançsızlığını) doğrudan saldırı konusu yapamaz. Gazeteci, her türden şiddeti haklı gösteren, özendiren, kışkırtan yayın yapamaz".[95]

3. 4. 11. Olayı Saptırmamak

Bazı gazeteciler, özel çıkar ilişkileri nedeniyle de, çoğu zaman yalan habere başvurabilmektedirler. Bazıları da, yalan haber yazmasalar bile, yanlış bilgilendirmeye yol açan hataları, bilinçli olarak yapabilmektedirler. Şöyle ki, haber yazan, program hazırlayan, kitle iletişim aracı mensubu, olayın tarafsız izleyicisi konumundan çıkarak, aktif politika yapan bir tarafa dönüşmekte, sözü edilen içerikteki taraf dengesini gözetmemekte, öne çıkartmak istediği kimsenin sözlerine, çarpıcı vurgulamalarına daha fazla yer vermektedir. Bu tür davranışlardan kaçınmak, gazetecinin ilkesi olmalıdır.[96]

3. 4. 12. Olayı Küçültmemek

"- Haberlerin verilmesinde ve yorumlanmasında titiz bir dürüstlük içinde olmak. Bazı hususları atlayarak hasır altı etmemek."Basın Meslek İlkeleri'nin en önemlilerinden biridir. Çeşitli nedenlerle, izlenen eylem ya da söylemin değer düzeyini özel çabayla düşürmek, dürüst gazetecinin işi değildir.

Türkiye Gazetecileri Hak ve Sorumluluk Bildirgesi'ne göre:

"***Gazeteci temel bilgileri yok edemez, görmezlikten gelemez ve metinler ile belgeleri değiştiremez, tahrif edemez. Yanlış, yanıltıcı ve tahrif edilmiş yayın malzemesi kullanmaktan uzak durur.***[97]

3. 4. 13. Olayı Abartmamak

Yine bazı kitle iletişim araçları, sansasyon yaratma isteğiyle yanlış bilgilendirmeye yol açmaktadırlar. Bu tür haberlerde, ünlü kişiler, olur olmaz olaylar çerçevesinde, kamuoyunun gündeminde tutulmak istenmektedir. Bir başka söylemle kamuoyunda yapay gündemler oluşturulmaya çalışılmaktadır. Bu tür haberlerin bir bölümü politik çıkarlar için yapılmakta, önemli bir bölümü ise tiraj ve "raiting" kaygısından kaynaklanmaktadır.

Sansasyonel haberlerin arasında, "felaket haberleri"nin sayısı hiç de az değildir. Söz konusu haberlerde, dramatik öğeler özellikle ön plana çıkarılmakta, kan ve gözyaşıyla duygu sömürüsü yapılmakta, gerçekler daha küçük boyutlarda sunulurken, olayın içindeki ilişkiler ağı zedelenmektedir. Dürüst bir gazetecinin bu tür davranışları onaylaması beklenemez.[98]

3. 4. 14. Özel Bir Amaca Hizmet Etmemek

Gazetecinin yazdığı haber öncelikle ne kendisine ne de yakın çevresine çıkar sağlayacak bir biçimde kurgulanmamalı, gazeteci de bu amaçla özel haber yapma girişimlerine kalkışmamalıdır. Haber kaynakları arasında, ne yazık ki, belirli çıkarlara yönelik haberlerin yapılması ya da yapılmaması için, gazetecilere bedel ödemeye hazır olanların sayısı az değildir. Bu konuda Hürriyet gazetesi kurucusu Sedat Simavi'nin, gazetecilere yönelik şu öğüdünü anmak yerinde olacaktır. "Kalemini kır, ama satma..."

"Gazeteci, bir bilginin haberin yayımı ya da yayımlanmaması karşılığı, hiçbir maddi ya da manevi çıkarın peşinde olamaz. Gazeteci, devlet başkanından milletvekiline, işadamından bürokratına kadar, haber kaynağı olarak da kabul edilen kişi ve kurumlarla iletişimini ve ilişkisini, meslek ilkelerini gözeterek yürütür".**[99]**

3. 4. 15. Yorum Yapmamak

Yorum virgülle başlar, küfürle sonuçlanır. Bu nedenle gazeteci, yoruma yol açarak yanlış değerlendirmelerle sonuçlanacak her türlü uygulamadan özenle kaçınmalıdır.

Kapıcı, kadın yazarımızla görüşürken…, ***Kapıcı kadın,*** yazarımızla görüşürken…

Aids'li, genç Türk polise yalvardı. ***Aids'li genç,*** Türk polise yalvardı. ***Aids'li genç Türk,*** polise yalvardı.

Ta derinden, bir gün bana "gel" desin. ***Ta derinden bir gün,*** bana "gel" desin. ***Ta derinden bir gün bana,*** "gel" desin. ***Ta derinden bir gün bana "gel",*** desin.

Gazetecinin görevi tanık olduğu eylem ve söylemleri, yalın bir biçimde aktarmaktır, yorumlamak değil. Bir örnek vermek gerekirse:

Genç bir gazeteci haberinde "yaşlı adam" tabiri kullanmıştır. Yayın Müdürü, genç haberciyi yanına çağırır ve sorar:

- "Oğlum, söyle bakayım, bu yaşlı adam kaç yaşındaydı? Habere bunu da ekleyelim."

- "Şey, efendim, haberde bahsedilen adam 50 yaşındadır."

Yayın Müdürü sert bir ifadeyle,

- "Ben de 50 yaşındayım. Ama kendimi yaşlı saymam. Sen adamın yaşını bildir, genç, yaşlı diye sınıflandırma. Bundan böyle de haberlerine bu tür yorumlar kattığını görmeyeyim."

[100]

Türkiye Gazetecileri Hak ve Sorumluluk Bildirgesi'ne ek "Gazetecinin Doğru Davranış Kuralları" belgesinde, haber-yorum ilişkisi şöyle değerlendirilmektedir:

"***Haber ile yorum ve görüş ayırımı açık yapılmalı, okurun ve izleyicinin neyi haber, neyin yorum olduğunu kolayca seçebilmesi sağlanmalıdır.***

Haber ve yorum metinleri ya da görüntüleri ile ilan-reklam amaçlı metinlerin ayırımı, hiçbir karışıklığa yer bırakmayacak ölçüde yapılmalıdır."[101]

3. 4. 16. Sonuç

Bütün bu kurallara uyulsa dahi kesin bir nesnelliğe ulaşmak mümkün değildir. Gazeteci yalnız görebildiklerini, duyabildiklerini aktarır. Fakat bunlar hep sınırlı kalır. Yine de yukarıdaki öğütleri göz ardı etmemek haberde belirli bir düzey sağlayacaktır. Bir gazetecinin "tarafsız ve nesnel olamama" suçlamasına karşı kendini savunabilmesi için uygulaması gereken yöntemlerden bazıları da şunlardır:

A) Haberin bazı bölümlerinde, yazılanların gazetecinin kendi görüşleri olmadığını belirtmek için, kaynağın sözleri ya da ifadeleri tırnak (") içinde verilmelidir. (Kaynaktan alıntı) Bu konuda bazı uzman gazeteciler, her yeni görüş için düzenlenecek paragrafta, bir doğrudan alıntı, iki dolaylı alıntı önermektedirler. Ancak alıntılar doğru yapılmalıdır. Bir konuşmanın, bildirinin ya da yazılı bir ifadenin özünü içeren tümceler aynen aktarılmalıdır. Dolaylı alıntılarda fiil ve sözcük seçimine özen gösterilmelidir.[102]

B) Haberde, "haberin dekoru" sayılan maddi gerçekler de önemi yer tutmalıdır. (adlar, unvanlar, sayılar). Haberin anlaşılmasında ve hedef kitlenin etkilenmesinde önemli katkıları olan maddi gerçeklerin, kıyaslanarak verilmesi anlaşılırlığı ve etkinliği artıracaktır. (3 TIR dolusu yardım malzemesi, kibrit kutusu kadar fotoğraf makinesi, vb.)

3. 5. Kitle İletişim Araçlarında Yanlılık

"***Bir bilgi toplumunda yaşadığımı sanıyordum; oysa bilgi, bizi gerçekten kaçınılmaz olarak uzaklaştıran ayartma yöntemleriyle biçimlendiriliyor."(Benoit Delépine)***

Haber kurgulanırken, yukarıdaki öneriler dikkate alınarak en az taraflı biçimde yazılmış olsa bile, kitle iletişim araçları da yanlıdır.

Şöyle ki, kitle iletişim araçlarında da yanlılık, yayın ya da yayımla başlar. Bir radyo, bir televizyon yayını başlatıldığı, bir gazete ya da dergi yayımlandığı zaman bireylere şu söylenmektedir:

"Beni dinle, beni seyret, beni oku." Bunun bilinçaltındaki yansıması şudur: "Başkalarını dinleme, seyretme, okuma."

Yayınla ilgilenen hedef kitle (dinleyici, izleyici, okuyucu), bu aşamadan sonra verilen her türlü iletiyi almaya hazırdır.

Bunun yanı sıra kitle iletişim araçlarının, belirli hedef kitleleri tatmin için yayımlandıkları, bu nedenle de hedef kitlelerinin isteklerine uygun seçimler yaptıkları akıldan çıkarılmamalıdır. Kitle iletişim araçları hedef kitlelerine, yani okuyucularına, dinleyicilerine, izleyicilerine bağımlıdırlar.

Hiçbir kitle iletişim aracı, hedef kitlesinin beklentilerini bir yana bırakarak yayın ya da yayım yapamaz. Çünkü okuyucusunu, dinleyicisini, izleyicisini kaybetmek istemez. Onları yaşatan, okuyucularıdır, dinleyicileridir, izleyicileridir.

3. 5. 1. Haberin Sunuluşunda Yanlılık

Haber, taraflılıktan kaçınma kurallarına uyularak yazılmış, hazırlanmış olsa bile:

1) ***Sunuluşu:*** (görüntülü haberde spikerin tipi, giyinişi, sesi, bakışı, mimikleri, davranışı, vücut dili. Sözlü haberde yine spikerin ses tonu, telaffuz biçimi. Yazılı haberin, hangi başlıkla, kaç sütunda, kaç puntoyla yer aldığı.)[103]

2) ***Süresi:*** (haberin kısalığı ve uzunluğu, kapladığı zaman ya da yazılı basında alan.)

3) ***Sırası:*** (görüntülü ve sesli haberlerde kaçıncı sırada, yazılı haberlerde ise hangi sayfada, sayfanın neresinde verildiği.)

4) ***Tekrarı:*** (sesli ve görüntülü haberlerde kaç kez verildiği, yazılı haberlerde doğrudan, ya da dolaylı kaç kez yayımlandığı.) aşamalarında "taraflandırılabilir".

Çünkü yukarıda sayılan dört süreç de, seçim ve karar isteyen, öznel davranışlar gerektiren, yani taraf olunabilecek aşamalardır

Amerikalı gazeteci John Hohenberg, bir yazısında şöyle demiştir:

"***Genellikle halk, kendisini, duymak, görmek ve okumak istediğini kabule şartlandırmıştır. Beklenmeyen, hoş olmayan ya da alışılmamış haberler, kamuoyunda önemli sayılacak şoklar yaratırlar. Bu yüzden de bu tür haberlerin kamuoyunda yer etmesi istenirse, bıkmadan ve usanmadan defalarca tekrarlanmaları gerekir."*** [104]

3. 5. 2. Bağımlılık

Devlet tarafından güdülmeyen, sansüre tabi tutulmayan kitle iletişim araçları, özgürlükçü demokrasinin temel öğelerinden biridir. Oysa, kitle iletişim araçlarının "bağımsızlığı" çok değişik biçimlerde yorumlanmaktadır.

Devletten, kuruluş ya da kişilerden, doğrudan, bazen de dolaylı biçimde maddi destek alan kitle iletişim araçlarının bağımsızlığından, dolayısıyla demokrasiye katkılarından söz edilemez. Kitle iletişim araçları ile politik kurumlar arasındaki ilişkilerin temelinde, bağımsızlığın biçimi yatmaktadır.

Türkçe'de bir söz vardır; "Parayı veren, düdüğü çalar." Bilindiği gibi, çalınca, düdük de ses çıkartır. Önemli olan, çıkan sesin ölçüsünü belirleyebilmek, sınırlayabilmek, toplumdaki etkisini dengeleyebilmektir. Çıkan ses toplumu rahatsız etmemeli, sağlıklı bir kamuoyu oluşmasını engellememelidir. Bu ölçünün belirlenmesi, başlıca 5 etkene bağlıdır.

1) Anayasa'daki koruyucu maddeler,

2) Yasalar,

3) Tüzük ya da yönetmelikler,

4) Teamüller (olagelen muamele, uygulama ve davranışlar),

5) Yöneticilerin kişilikleri ve tutumları.

Ama yine de unutmamak gerekir ki, "düdükten ses çıkar."

Kitle iletişim araçları ayrıca, devletten doğrudan ya da dolaylı maddi destek almasalar dahi, yayımlandıkları ülkelerin genel çıkarlarına, patrona, patronun çevresine, ilişkilerine ve dengelerine, yöneticilerin tutum ve politikalarına, sermayeye (güç odakları, reklam verenler), çeşitli baskı gruplarına bağımlıdırlar.[105]

Bunca dengeleri gözeterek hazırlanan bir yayının, bir programın ya da basılan bir gazete ve derginin, genel anlamda bağımsızlıktan söz etmesi, bir anlamda "yutturmacadan" başka şey değildir. Bu çerçevede ancak, göreceli ve dereceli bir bağımsızlık söz konusudur. O da, ifade edilmek istenen anlamdaki "bağımsızlık" değildir.

[60] Tokgöz, s. 122.

[61] Rıdvan Çongur, **Söz Sanatı, Güzel Söz Söyleme,** Ankara: TRT Yayınları, 1999, s. 133.

[62] Rüştü Erata, "**sachmalama türkçe de neymiş!"** Yapı Yayın, İstanbul: Ağustos 2004, s. 17.

[63] Yaşar Evcen, "Dil Bir Ulusun En Güçlü Silahıdır", **Radyo ve Televizyon Yayınlarında Türk Dilinin Kullanımı**, Ankara: TRT Yayınları, 1998, s. 121.

[64] Tokgöz, s. 178.

[65] Feyza Hepçilingirler, "**Dedim: Ah!",** İstanbul: Remzi Kitabevi, İstanbul: 2000, s. 184.

[66] Hepçilingirler, "**Dedim: Ah!",** s. 196.

[67] Gaillard, s. 19.

[68] Matelski, s. 20.

[69] Serap Yazar Öztürk, "Televizyon Haberciliği ve Türkiye'deki Uygulamalar", Ankara: **Yeni Türkiye,** Sayı 12, 1996.

[70] Girgin, **Haber Yazma Teknikleri (Haberci Adayının El Kitabı),** s. 23.

[71] İlker Cenan Bıçakçı, "Gelişen Basında Hizmet İçi Eğitim", İstanbul Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü,

(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: 1988).

[72] **L'Europe de la Presse Quotidienne Régionale,** Paris: Les Editions du CFPJ, 1992, s. 117.

[73] Abdülrezak Altun, **Türkiye'de Gazetecilik ve Gazeteciler**, Ankara: Çağdaş Gazeteciler Derneği Yayınları, 1995, s. 104.

[74] Gaillard, s. 8.

[75] Hıfzı Topuz, **100 Soruda Türk Basın Tarihi**, Gerçek Yayınevi, İstanbul: 1973, s. 116.

[76] Korkmaz Alemdar, **İletişim ve Tarih,** Ankara: İmge Kitabevi, 1996, ss. 29-30.

[77] **Gazetecilik Enstitüsü'nden İletişim Fakültesi'ne**, İstanbul: İstanbul Ü. İletişim Fakültesi Yayınları, Nisan 2002, ss. 4-7

[78] Nilgün Gürkan, "İletişim Eğitiminde Nereden Nereye?", **1. İletişim Kongresi Kitapçığı,** İstanbul: İstanbul Ü. İletişim Fakültesi Yayınları, Mart 2000, s. 354.

[79] Altun, s. 106.

[80] **Gazetecilik Enstitüsü'nden İletişim Fakültesi'ne**, ss. 4-7.

[81] **Gazetecilik Enstitüsü'nden İletişim Fakültesi'ne**, s. 23.

[82] Topuz, **100 Soruda Türk Basın Tarihi**, s. 205.

[83] Altun, s. 111.

[84] Altun, s. 112.

[85] Meyer, s. 1.

[86] **Türkçe Sözlük,** Türk Dil Kurumu**.**

[87] Meyer, s. 3.

[88] Rıdvan Bülbül, **Genel Gazetecilik Bilgileri,** Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 2000, s. 147.

[89] Girgin, **Yazılı Basında Haber ve Habercilik Etik'i,** s. 127.

[90] Girgin, **Yazılı Basında Haber ve Habercilik Etik'i,** s. 178.

[91] **Gazetecinin El Kitabı ,** s. 48.

[92] Meyer, s. 6.

[93] Zeytinli, ss. 1101-1111.

[94] Niyazi Öktem, "Kamuoyu Oluşturmasında Basının Eğitim İşlevi ve Kamu Yararı Ölçütü", **Genç Gazeteciler Eğitim Semineri,** İstanbul: İstanbul Gazeteciler Cemiyeti Yayınları, 1986, s. 241.

[95] **Türkiye Gazetecileri Hak ve Sorumluluk Bildirgesi**, İstanbul: Türkiye Gazeteciler Cemiyeti, 1998, s. 17.

[96] **Kitle İletişim Araçları ve Kamuoyu,** İstanbul: İktisadi Araştırmalar Vakfı Yayını, 1994, s. 64.

[97] Girgin, **Yazılı Basında Haber ve Habercilik Etik'i,** s. 234.

[98] **Kitle İletişim Araçları ve Kamuoyu,** s. 65.

[99] **Türkiye Gazetecileri Hak ve Sorumluluk Bildirgesi,** s. 19

[100] Hohenberg, s. 51.

[101] **Türkiye Gazetecileri Hak ve Sorumluluk Bildirgesi,** s. 22.

[102] Schlapp**,** s. 24.

[103] **Radyo Teknikleri,** İstanbul: İstanbul Ü. İletişim Fakültesi Yayınları, İstanbul: 1998, ss. 10-11.

[104] Oktay Kurtböke, "Yazılı Basında Habercilik", **Genç Gazeteciler Eğitim Semineri,** İstanbul: İstanbul Gazeteciler Cemiyeti Yayınları, 1986, s. 45.

[105] Girgin, **Yazılı Basında Haber ve Habercilik Etik'i**. ss. 102-103.

4. HABER ÜRETİMİNİN AŞAMALARI

Etimoloji açısından Fransızca'da gazeteci anlamına gelen "journaliste" sözcüğündeki "jour" (gün) demektir. "Journaliste" sözcüğü de "günü çözümleyen" kişi anlamına gelir. Dolayısıyla gazeteciden beklenen, o gün olup bitenleri çözümlemesidir, bu işi çok çabuk yapması gerekse de! [105]

Bu çözümleme yani haber üretimi, başlıca 6 aşamada gerçekleştirilir:

"Seçim, Araştırma, Yeniden Seçim, Ayıklama, Biçimlendirme, Yayımlama."

4. 1. Seçim

Günümüz gazeteciliğine, "Bilgi toplumundaki karmaşık gereksinimlerin yeterince giderilemediği, önemli haberlerin göz ardı edildiği ya da atlandığı, basın bültenlerine bağımlı kalındığı, gazetecilerin siyasetçiler, çıkar grupları ve bazı 'akıl hocaları' tarafından kolayca yönlendirildiği" gibi temel eleştiriler yöneltilmektedir. Ancak şu bilinmelidir ki, bilgi miktarının her beş yılda bir, ikiye katlandığı dünyada, bir uzmanın hedef kitlesiyle bırakın iletişim kurması, çoğu bilgiyi anlaması bile zordur. Bu nedenle haber seçimi, gazeteciliğin can damarıdır.[106]

Herhangi bir olayın, birçok benzeri arasından haber konusu olarak seçilmesi için, belirli bazı özelliklere sahip bulunması gerektiği bilinmektedir. Bu özellikleri belirleyen gazetecinin ilk işi, haber haline getireceği olayları "seçmek"tir. Her gazeteci, görevi ne olursa olsun, günde birçok kez bu seçimle baş başa kalır. Çünkü haber değeri, bir olayın öteki olaylardan ayrılmasını sağlayan yönü

ya da boyutudur. Bununla birlikte, olaylar arasındaki farklılığı algılayabilmek de tamamıyla haberi üreten kişiye bağlıdır.

Gerçekten de "haber kokusu", "haber duyusu" ya da "haber değeri" olarak adlandırılan karar verme yetisi ya da haber seçimi, habercilik evrenindeki mesleki becerinin ana ölçütüdür.

Sonuçta haber, "haber yapmaya değer olaylar dizisi" olarak tanımlanırsa, habercilerin farklı olaylar arasından okuyucuya, izleyiciye ya da dinleyiciye aktarmak amacıyla seçim yapmak için kullandıkları ölçütler vardır. Gazeteci, başkaları adına sürekli varsayımlarda bulunan, seçimler yapan ve kararlar veren, ancak bunları iyi kestirmek zorunda olan kişidir.

Bu birçok kez tekrarlanan zincirleme seçim sonucu, günün olayları, adım adım, gazetenin, derginin, radyonun, TV'nin, haber ajansının, gündemini oluşturacaktır.

4. 2. Araştırma

İnsanlar her şeyi soruştura soruştura, tarihimizin bilmecelerine sonunda bir çözüm bulunabileceğine inanmak istiyor. (Brian de Palma)

Seçimini yaparak (izlenen rutin haberler dışında) olayla karşı karşıya kalan gazeteci, araştırma yapmak, her ayrıntıyı sorgulamak, bir dizi kararlar almak durumundadır. Habercinin devamlı sormak durumunda olduğu bir soru vardır:

"Bu olay, okuyucuyu, dinleyiciyi, izleyiciyi ilgilendirir mi? Ya da onlar için önemli mi? Özellikle ilgilendiren, ya da önemli yanı hangi yönüdür? Ne ölçüde?"

Gazeteci kararını verdikten sonra araştırmaya başlar. Haberin, planladığı ilk kurgulaması çerçevesinde, ilginç ya da önemli verileri, bilgileri araştırır. Bu aşamada temel amaç, elden geldiğince çok sayıda veriye ulaşmaktır. Haberde kullanılabilecek verilerin çokluğu, haberin güvenilirliğini artıran etkenlerin başında gelir.

4. 3. Yeniden Seçim

Sağlanan bilgiler değerlendirmeye tabi tutulduktan sonra yeni bir seçim yapılır. Hangi yan, hangi yön, ne ölçüde? Çünkü "iyi haber" kurgulamak için, konunun içerdiği öğelerin yanı sıra konunun ele alınış biçimi, yani değerlendirme yöntemi de çok önemlidir.

Örneğin, konut haberi yapmayı kararlaştıran haberci, araştırma sonrası toplu konut haberinde karar kılmışsa, bu aşamada yeniden seçim söz konusudur. Hangi tür toplu konut, hangi yönüyle?

Giriş cümlesi, haber akışı, kelimeler, fiiller, kullanılacak ayrıntılar, haberin fiziksel boyutu, hep seçim gerektiren işlemlerdir. Haberci, bu seçimleri yaparken varsayımlarında yanılmamalıdır. Bu da, ilk aşamada belirli bir deneyim süreci gerektirir.

Sözü edilen deneyim noktasına ulaşmak için de en geçerli yöntem, gazetecinin çevresindeki uzman kişileri gözlemlemesi, ya da kendisine yardımcı olacak bir ustanın görevlendirilmesidir.

Bir yandan da genç gazeteci, alanındaki öteki kitle iletişim araçlarının yayınlarını eleştirel bir gözle izlemeli, elden geldiğince çok sayıda haber yazarak pratiğini geliştirmelidir.

Gazeteci bir anlamda, zamanı çok kısıtlı olan "tarih yazarı"dır, olay tanığıdır. Olayı, belirli ilkeler çerçevesinde, "kelimelere dökerek, seslendirerek ya da görüntüleyerek kurgulama ve eksiksiz bildirme" gibi bir görevi vardır.

4. 4. Ayıklama

Gazeteci, daha sonraki aşamada ayıklamalar yaparak (gereksiz gördüğü bilgileri, dolayısıyla

birçok cümleyi, ifadeyi ve kelimeyi atarak), elindeki malzemeyi biçimlendirir. Ancak bu ayıklama belirli bir bilinçle yapılmalı, ilginçlik, önemlilik, güncellik, gibi öğeler göz ardı edilmemelidir. Bu aşamada gazeteci, alacağı kararlar çerçevesinde bazı varsayımlar yapacaktır. Bunların geçerli ve tutarlı olması temel ilkedir.

Ayıklama (veri azaltma) günümüz gazeteciliğinde, en az bilgi (veri) toplama kadar önemsenmesi gereken bir aşamadır. İyi bir haber öyküsü, neyi içerdiği kadar, neyi içermediğiyle de tanımlanmaktadır.[107]

4. 5. Biçimlendirme (Kurgulama)

Bir olayı tanımlamak, onu izlemekten daha zordur. Olayı kurgulayıp haber haline getirmek ise onu tanımlamaktan daha da zordur.[108]

Haberi kurgulamak, biçimlendirmek, haberi işlemektir. Yani verilere dayanarak metne içerik, anlam kazandırmaktır. Bu bilgi işleme yöntemi, zaman içinde habercinin bu alandaki becerisini oluşturacaktır. Yaşanan, izlenen, gözlemlenen ya da verilere ve tanıklara dayanılarak üretilen, yeniden kurgulanan eylem ve söylemleri, özetle yaşamın belirli kesitlerini kısa bir öykü gibi göstermek için gazetecinin çok özenli olması gerekmektedir.[109]

Haber, eylem ve anlam bütünlüğü içinde, yalın bir dille, açık ve kesin ifadelerle, (1K+5N) kuralına uygun olarak ve taraflılıktan elden geldiğince kaçınılarak yazılmalıdır.

Haberdeki her cümlenin ayrı bir öznesi olması gerektiği asla unutulmamalıdır.

Haberde, elden geldiğince telaffuzu zor kelimeler kullanmaktan kaçınmalıdır. Teknik kelimeler de olduğunca az kullanılmalıdır.

Haberde cümleler kısa olduğu gibi, paragraflar da kısa tutulacaktır. Her paragraf 4-5 cümleyi aşmamalıdır. Daha uzun paragraflar, hedef kitlenin habere ilgisini azaltmakta, hedef kitleyi haberden kaçırmaktadır.

Günümüzün haberi, albenisi olan bir belgedir.

4. 5. 1. (1K+5N) Kuralı

Haberci ya da kitle iletişimci, olayı, biçimlendirirken, yani haber haline getirirken hangi araçlardan yararlanacaktır? Bu araçlardan biri, gazetecilikten de eski olan ve bütün mesajların yapısını oluşturan bir kuraldır. Bu kuralın temeli, iki değişik biçimde iki soruya verilen yanıtlardır.

Bunların ilki “Kim Ne Yaptı?”, ötekisi ise “Ne Oldu?” ya da “Kimin Başına Ne Geldi?”dir. “Nerede, Ne zaman, Nasıl, Neden (Niçin)?” soruları ise konuyu bütünüyle tanımlamaya yarayan ek bilgilerdir.

Söz konusu kural, 20 yüzyıl önce, Quintilien tarafından formüle edilen (quis, quid, ubi, quibus, auxiliis, cur, quomodo, quando) gibi bir dizi sorudur.[110]

(1K+5N): Kim, Ne, Nerede, Ne Zaman, Nasıl, Neden (Niçin)?

İngilizce: “Who, What, Where, When, Why, How”

Fransızca: “Qui, Quoi, Où, Quand, Comment, Pourquoi”

Bir haber, bu 6 soruya verilen yanıtlardır. Bunların birbirlerine göre önemleri, olaydan olaya değişiklik gösterir.

Okurlar genellikle 10. satırdan sonra “neden” ve “niçin” diye sorarlar. Bu tür soruların haberin uygun ve gerekli yerinde geciktirilmeden cevaplandırılması gerekir. Aksi halde hedef kitle haberi okumayı, izlemeyi, dinlemeyi yarıda bırakır.[111]

Bu 6 sorudan tümüne yanıt vermeyen haberin bütünlüğünden söz edilemez. Çünkü bir haberi iletmek, bir eylemi, bir söylemi ya da bir eylem-söylemi, yalnızca kesin ve doğrulanmış biçimiyle betimlemek değil, hedef kitlenin bu olayın derin anlamını kavramasını sağlayacak bir dizi bağlamsal ölçütleri de tanımlamaktır.[112]

Haber yazımında, haberin özelliğine göre söz konusu sorulara verilen yanıtların yerleri değişebilir. Değişmeyen tek şey; "Kim" ve "Ne" sorularının yanıtlarının daima haberin ilk paragrafında bulunmaları kuralıdır.

Süreç içinde "5 N"ye bir soru daha eklenmiştir: "6. N", (Nereden). Bu sorunun yanıtıyla hedef kitleye, haberin kaynağı konusunda bilgi verilerek, "haberin güvenilirliği" pekiştirilmek istenmiştir.

Bazı haberlerde bir adım daha ileri gidilerek "***7. N"*** sorusu ***(Nedir?)****i,*(Bunun anlamı nedir, bunun sonucu nedir?) yöneltmek mümkündür. Bundan amaç, haber analiziyle ***(news analysis)***, bilgi yığınlarını ve saptırılmış bilgileri ayırıp aydınlatarak, perde arkası öğeleri de katmak suretiyle haberi daha da anlaşılır kılmaya çalışmaktır. [113]

Harold D. Lasswell, 1948 yılında kaleme aldığı makalesinde konuyu bir başka yönüyle şöyle değerlendirmektedir:[114]

"Bir iletişim eylemini tanımlamanın en uygun yolu şu sorulara yanıt aramakla bulunabilir:

'Who says what, to whom, througt what medium, for what purpose, under what circonstances and what effects'.

Bu cümleyi özetle şöyle formüle etmek de olasıdır:

'Who says What, to Whom, in Wich channel, With what effect. (5 W), (Kim neyi, kime, hangi kanalla, hangi etkiyle söylüyor.)'

ÖNEMLİ NOT:

Ne yazık ki, günümüz kitle iletişim araçlarının bir bölümünün "cankurtaranı" sayılan magazin haberciliğinde ise bu tür formüller bir yana bırakılarak, yalnızca (2K+2N) formülünün uygulanması yaygınlaştırılmıştır. Bu formül şudur: "Kim, Kiminle, Nerede, Ne yapıyor?"

4. 5. 2. Öteki Önlemler

Sıralanan ilkelerin yanı sıra hakkaniyet, adalet, önyargıdan uzaklık, zarar vermeden kaçınma gibi "gazetecilik etik'i"nin temel değerleri göz önünde bulundurularak;

A) Konuyla ilgili tüm bilgiler aktarılmalı,

B) Tartışmalı konularda tarafların görüşleri bildirilmeli,

C) Gerçek oldukları ileri sürülen açıklamalara yer verilmeli,

D) Haber kaynağının sözleri, alıntılar tırnak (") içinde bolca kullanılmalı,

E) Haberde mümkün olduğu kadar çok maddi gerçeğe yer verilmelidir.[115]

4. 6. Yayımlama

Haberin, yazımı ve denetimi tamamlandıktan sonra yapılacak iş, hızla yayımını sağlamaktır. Doğru, ilginç ve önemli haberlerin, rakiplere oranla önce verilmesi, kitle iletişim araçlarının saygınlığını, dolayısıyla etkinliğini artıran en önemli öğedir. Çünkü geciktirilmiş haber (yavaş

haber), haber değildir. ***(Slow news, no news)***.[116]

---

[105] Ignocio Ramonet, **Medyanın Zorbalığı,** Çev. Aykut Derman, İstanbul: Om İletişim, 2000, s. 86.

[106] Meyer, s. 2.

[107] Meyer, s. 10.

[108] Fevzi Kahraman, "Habercilik ve Ajanslar", **Yeni Türkiye,** Sayı 12, Ankara: Eylül-Ekim 1996.

[109] Meyer, s. 5.

[110] Gaillard, s. 38.

[111] Warren, s. 174.

[112] Ramonet, s. 157.

[113] Schneider ve Raue, s. 77.

[114] Gürsel Öngören, **Uluslararası İletişim,** İstanbul: Der Yayınları, 1995, s. 163.

[115] Zeytinli, s. 1104.

[116] Ramonet, s. 39.

5. HABERİN DİLİ

Kişinin çevresini algılaması, belirli biçim ve içeriklerde simgelerle tanımlaması ve yarattığı sözcüklerden ya da simgelerden dizgeler meydana getirmesi, genel anlamda "dil" denilen kültürel aracı oluşturmuştur. Dil kültürün bir parçasıdır. Kişi doğduğu anda edindiği ağlama ve çeşitli sesler çıkarma deneyimlerinden sonra, kültürün öteki öğeleriyle dilin kurallarını da öğrenmeye başlar. Çocuklukta kullanılan sözcüklerin, anlam ve fikirleri açısından söz konusu olan sınırlılık, zamanla ortadan kalkar ve dil gelişir. Bazen sözcüklerin, sözcük haznesine katıldıktan sonra anlam ve içeriği öğrenilir. Anlambilimcilerin ifadesiyle, dil olmaksızın düşünmek bile olanaksızdır.
Dil iletişimin en temel aracıdır. İletişimde en önemli unsur olan dil düzgün olmayınca, söylenen şey, söylenmek istenen şey olmaz. Etkin bir iletişim için gerekli olan da düzgün kullanılan dildir. Bir metinde doğru ve anlaşılır bir dil kullanılmamışsa, iletişim sağlıklı bir biçimde gerçekleştirilemez.[117]
Öte yandan, konuşma dilinden yola çıkıldığında, bu dili öğrenirken edinilen deneyim ve aşamalar gibi, haber dilinin de öğrenilen bir dil olduğunu ve benzer bir süreçten geçtiğini kabul etmek gerekir. John Hartley'in bu iki dille ilgili saptaması şudur:
"***Baştan itibaren, dili yalnızca nesneleri adlandırmak için değil, daha da önemlisi öteki insanlara ve dışarıdaki dünyaya karşı nasıl davranacağımızı bulmak için kullanırız. Her birey, küçük yaşta öğrendiği davranış kalıplarını, yalnızca öğrenmekle kalmayıp bunları anlamlandırmakta ve diğer kavramlarla bağlantı kurmaktadır."***[118]

Yazılı kitle iletişim araçlarında dilin kullanımı, sözlü basına göre farklılık gösterir. Öncelikle

yazılı kitle iletişim araçlarında kullanılan dilin, yazı dili olması gerekir. Bunun anlamı, iletilerin aktarılmasında kullanılan cümle yapılarına, sözcüklere, dilbilgisi ve yazım kurallarına uymaya özen gösterilmesi gerektiğidir.

Yazılı kitle iletişim araçlarında ayrıca, dilin, kullanılan aracın niteliğine, hedef kitlenin sosyo-ekonomik özelliklerine göre seçilmesi de gerekmektedir. Bu aktarımda, dilbilgisi ve yazım kurallarının egemen olacakları kesindir.

Günlük yaşamla iç içe bir konumda bulunan basın, bireyler ve toplum üzerinde belli ölçüde izler bırakmakta, onları etkilemekte, hatta kimi zaman da yönlendirebilmektedir. Bu nedenle basının kullandığı dil, birey ve toplum üzerinde etkili olmakta, birçok doğru ya da yanlış kullanımın yaygınlaşmasını sağlamaktadır. Böylece "Türkçe Kirliliği" diye de adlandırılan yanlış kullanımlar, toplum diline yerleştikçe, dildeki bozulma da yoğunlaşmaktadır.[119]

Anlamış olmak ya da anlaşılmak, iletişimin en sorunlu konularından biridir. Bunu gerçekleştirmek için, ortak dil, bilgi, değer, kavram, deneyim ve inançlara sahip bulunmak gerekir. Düşünür Bachelard'a göre, gerçek anlamanın bir tek ölçütü bulunmaktadır: "***Anlamış olmak, yeniden yapmayı bilmektir."*** [120]

"***İşitirsem unuturum, görürsem hatırlarım; yaparsam anlarım" (İngiliz Atasözü)***

Çoğu kez haber yazmak, öncelikle varlıkların dış görünümlerini aşmayı, dolayısıyla iyi bir gözlemi, ciddi bir araştırmayı, verileri doğrulamayı, ayrıntıları bile belgelemeyi, çeşitli bağlantılar kurmayı, kapsamlı düşünmeyi, fikirleri öncelikler çerçevesinde düzene koymayı ve bunları düzgün bir biçimde ifade etmeyi gerektirir.[121]

İnsanları söylenenleri anlaması, anımsaması ve dilsel üretimde bulunması, kavramlar arasındaki bağıntıları ve ilişkileri görmesi, böylece saydam bir biçimde düşünebilmesiyle olanaklıdır. Bu nedenle haberin tek dili olmalıdır; konuşulan, yazılan güncel Türkçe. Hiçbir haberci yeni kelimeler, yeni deyimler icat etmek, ya da eskilerini bulup çıkarmakla yükümlü değildir.[122]

Bugünkü Türkiye Türkçesi, bir yandan Türkler'in Anadolu'ya gelmeden yaşadıkları topraklardaki kültür birikimine, bir yandan Anadolu'da gelişip yaklaşık 800 yılı geride bırakan bir yazı dilinin kavramlarına, bir yandan da üç kıtaya yerleşmiş bir imparatorluk olarak değişik kültürlerle ilişki kurmuş bir toplumun dilini yansıtan çok zengin değerlere sahiptir.

Türkçe bizim ulusal kimliğimizdir. Bu nedenle haberlerde geniş kelime hazinemizden ve dilbilgimizin etkinliğinden de yararlanmalıyız. Cümlelerin anlaşılırlığına ve anlam bütünlüğüne önem verilmeli, deyimler yerinde ve düzgün kullanılmalı, kelimeler hatasız yazılmalı, telaffuza da dikkat edilmelidir.

Yazı dili anlatımının özelliğine göre üç aşama gösterir: Doğru yazı, iyi yazı, güzel yazı.

5. 1. Doğru Yazı

Doğru yazı, (içindeki düşünce yanlış da olsa) anlatmak istediğini dil kurallarına uygun olarak anlatan yazıdır. Doğru yazıda sözcükler, kavramları aşağı yukarı olarak değil, tam olarak karşılar, tümcenin öğeleri yerli yerinde bulunur. "Doğru" olmak, yazı dilinin ilk koşulu ve ilk basamağıdır.

5. 2. İyi Yazı

Bir konu, doğru olarak çeşitli biçimlerde yazılabilir. İyi yazı, bu biçimlerin en uygunu, en çok beğenilecek olanıdır. İyi yazıda konu, bütün boyutlarıyla ele alınmış olmakla birlikte, uzun, karışık, dolambaçlı tümceler yoktur. Söz yapısı o denli sağlam, anlatış öyle derli topludur ki, okuyanlar "Konu bundan daha iyi biçimde anlatılamaz." diye düşünürler.

Gerekli araştırmalar yapılmadan, bilgi, düşünce kafa içinde evirilip çevrilerek her yönüyle olgunlaştırılmadan iyi bir yazı ortaya çıkmaz. Bu nedenle, yazmaya başlamadan önce bilgi toplamak ve kafa hazırlığı yapmak gerekir. İyi yazmak, doğru yazmaktan çok daha fazla çaba gerektirir.[123]

5. 3. Güzel Yazı

Güzel yazı, yazın ustalarının yarattıkları sanat ürünleridir. Bunlar doğru ve iyi olduktan başka özgün buluşlar ve imgelerle süslüdür. Özel yetenek gerektiren bu tür yazı, habercileri ilgilendirmemektedir**.**

Haberci önce doğru yazmayı öğrenecek, ömrü boyunca da iyi yazacaktır.

---

[117] Yasemin İnceoğlu, **Medya ve Toplum,** İstanbul: Der Yayınları, 1998, s. 73.

[118] Berrin Yanıkkaya, "Televizyon Habercisi Olarak Kadınlar", İstanbul: Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), 1999.

[119] Aslı Yapar, "Dil ve Basın", **4. Boyut,** İstanbul: İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, Nisan 1997, s. 28.

[120] Louis Timball-Duclaux,, **La Prise de Notes Efficace**, Paris: Editions Retz, 1988, s. 22.

[121] Jean-Luc, Martin-Lagardette. **Le Guide de L'Ecriture Journalistique,** Paris: La Découverte, 2003, s. 15.

[122] Kamile İmer, "Doğru-Temiz-Güzel Türkçe Kullanımı", **Radyo ve Televizyon Yayınlarında Türk Dilinin Kullanımı,** Ankara: TRT Yayınları, 1998, s. 41.

[123] Ömer Asım Aksoy, **Dil Yanlışları**, İstanbul: Adam Yayınları, 1995, s. 9.

6. HABERİN YAPISI

Haber yazımına başlamadan önce, haberci kendisine şu soruları sormalıdır:

1) Konuyla ilgili yeterli bilgiye sahip miyim?

2) Elimdeki bilgiler, "1K+5N" sorularını yanıtlıyor mu?

3) Bu yanıtların yanı sıra habere katabileceğim başka öğeler de var mı?

4) Yazacaklarımı, haber formatı çerçevesinde beynimde sıraladım mı?

5) Bu haberi gerçekten iyi bir biçimde yazmak istiyor muyum?

Yukarıdaki soruları olumlu bir biçimde yanıtlayan haberci, gazetecilik dalında günümüzde yaygınlaşmaya başlayan "***Orkestra Şefi Yöntemi"***nin son bölümünü uygulamalıdır.[124]

Bu yöntem, bir haberin hazırlanmasında katkısı bulunan kişilerin öyküye odaklanmalarını sağlamak, öykünün okurların ilgisini çekip çekmeyeceğini belirlemek ve okurların kafasında oluşacak soruların haberde yanıtlanmasını gerçekleştirmek için yapılan bir çalışmadır.

Bu yöntemde, kitle iletişim araçlarında yayımlanacak haber metninin hazırlanmasından önce başlık seçimi, fotoğraf, film ya da çizim işleri, mizanpaj taslağı, yayın sıra ve süresi, haberin son kabul saati, muhabir, foto muhabiri, kameraman, haber, sayfa ya da yayın sorumluları tarafından karara bağlanmaktadır.

ÜÇ SORU:

Son aşamada haber metni için 3 soru sorulmaktadır:

1) Haberin öyküsü en fazla 30 sözcükle özetlenebilir mi?

2) "Ben meşgul bir okur, izleyici ya da dinleyiciyim, neden bu haberi okuyayım, izleyeyim, ya da dinleyeyim ki?" sorusu yanıtlanabilir mi?

3) Haberi okuyacak kişinin ilk aklına gelen soruların yanıtları metinde bulunuyor mu?

Görüldüğü gibi, bu yöntemin sloganı şudur: "***Öncelik okurundur, izleyicinindir, dinleyicinindir. Bu yüzden haberci, okur, izleyici, dinleyici yerine düşünmelidir."***

Bu cümle hedef kitlenin muhtemel sorularını tahmin ederek onları yanıtlamayı da içerir. Hedef kitlenin yerine düşünmenin bir başka boyutu da, haberlerin nasıl okunduğunun, izlendiğinin ya da dinlendiğinin bilinmesidir.

Yapılan gözlem araştırmalarına göre, örneğin yazılı kitle iletişim araçlarında okurlar önce fotoğraf ve resimlere bakmakta, ardından başlık, alt başlık ve iri etli puntolu (bold) spotları inceledikten sonra habere yönelmektedirler. Bu yüzden, okurun yerine düşünmek, haber metnindeki bilgilerin en kolay anlaşılabilecek bir sırayla yazılmasını da gerektirir.

"***Başlık haberin 'flash'ını (giriş cümlesi) okutmayı sağlayacak mı? Flash, ikinci paragrafı okutmak için teşvik edici mi? İkinci paragraf, 3.'sünü okutabilecek mi? Okuyucunun okumayı bıraktığı yer, haberin son sözcüğü olacak mı?"***

Aynı biçimde görüntülü kitle iletişim araçlarında da, görüntü her zaman metne egemen olmakta, etkin cümleler (çarpıcı sloganlar) metne ilgiyi yoğunlaştırmaktadır.

6. 1. Haberin Giriş Bölümü

Giriş bölümü, ilk cümlesi (flash'ı), haberin ya en önemli öğesi, ya özeti, ya da sonucudur. Bu bölüm, haber içindeki en önemli, en ilginç, en etkili, en çarpıcı öğeyi içermelidir. Haberin giriş cümlesi kısa ve öz olmalıdır. İlk cümleyi okuyan ya da dinleyen, hemen o haberin içeriği hakkında fikir sahibi olabilmelidir. Haberin giriş bölümü ne kadar çarpıcı olursa, öteki bölümler de o etki altında izlenecektir. Bu amaçla, "***Haber ilk cümlede başlar, ilk cümlede biter."*** denilmiştir.

Haberin ilk cümlesi genelde, haberin ilk paragrafını oluşturur. Bu nedenle ilk paragrafa başka cümleler eklemekten kesinlikle kaçınılmalıdır. Bu genel kuraldır. İlk cümle haberin özü olmasına rağmen, kelime ambarı değildir. Bu nedenle ilk cümle kolay anlaşılır, rahat okunur olmalıdır.[125]

Örnekler:

1- ABD Savunma Bakanı Willam Perry, eski Sovyet Cumhuriyetlerinin nükleer silahlarda indirime gitmelerini istedi.

2- Japonya'nın önde gelen işadamları üretimin ülke dışına kaydırılmasından duydukları endişeyi dile getirdiler.

3- Yemen'de iç savaş sürerken, kuzeyli güçler, güneyli savaş esirlerini öldürmekle suçlandı.

4- CHP Genel Başkan Yardımcısı İrfan Gürpınar, "Hükümet, meydana inen memura anlayış göstermelidir." dedi.

5- Türkiye'de kalma sürelerini geçiren turistlere para cezası uygulanacağı açıklandı.

6- İtfaiye yetkilileri, İstanbullular'a konutlarının bacalarını temizletmeleri konusunda çağrı

yaptılar.

7- Taksim'de bu sabaha karşı meydana gelen zincirleme trafik kazasında 5 kişi öldü, 12 kişi yaralandı.

8- Kartal'da bir inşaat çöktü, 7 işçi göçük altında kaldı.

9- Saint Joseph'liler Derneği, "Türk Milli Eğitimi'nde Güncel Sorunlar" konulu panel düzenledi.

10- Bitlis şehir merkezinde kar kalınlığı 60 santimetreyi buldu.

Pulitzer ödülü sahibi Amerikalı gazeteci Lauren (Deak) Lyman, 1935 yılında, New York Times için hazırladığı bir haberin girişini 13 kez değiştirdiğini bildirmiştir.[126]

6. 2. Haberin Gövdesi

Le Monde'un Genel Yayın Yönetmeni André Laurens, "zanaatkar gazeteci" nin erdemlerini şöyle sıralamıştır:

"***Haberde açıklık, kesinlik, olgulara, metne ve rakamlara saygı, anlatım rahatlığı, harekete geçmede hızlılık, iletişim tekniklerine tam bir hakimiyet, giderek artan oranda uzmanlaşma ve sürekli mesleğin hizmetinde olmak."[127]***

John Kultgen ise "Ethics and Professionalism" adlı eserinde teknik (ve ahlaki) yetenek konusundaki mesleki uzmanlığın üç yönünü şöyle tanımlamaktadır:

"Öncelikle, işin doğasıyla belirlendikleri için bunlar meslekten mesleğe değişirler. Ancak yine de bütün meslek dalları, profesyonel yetenek gerektirdiği için birbirine benzer.

Bir profesyonel için uzman olmak 'ahlaki' bir sorumluluktur. Uzmanlığını en üst düzeye çıkartmalıdır. Uygun bir eğitim almadan uygulamaya geçmemeli; yalnızca eğitim aldığı alanlarda uygulama yapmalı ve kariyeri boyunca da eğitimini sürdürmelidir.

Hazırlıklı olmak, belli konular üstünde çalışmakla birlikte azimli çalışmanın ayrılmaz bir parçasıdır.

Üçüncüsü, her meslek bir zanaattır. Bir meslek sahibi, birleşik bir kuram çerçevesinde, dar bir kavramlar dizisi üstüne yoğunlaşmak yerine; birbirine, somut sorunlarla ilişkileri dolayısıyla bağlı olan bir dizi eklektik kavram üstünde egemenlik kurmalıdır. Sonuçta bir meslek sahibi tekil durumlardan oluşan sonsuz bir süreçte birbirinden farklı kavramlarla çalışırken, özel olanda evrenseli görmeyi becerebilmelidir."[128]

Bu çerçevede habercinin görevi, bir yandan olayı olduğunca gerçeğe yakın bir biçimde aktarmaya çalışırken, gereksiz ayrıntıları atmak, ayıklamak, özetlemek, kısaltmak, gerekirse düzeltmek, basitleştirmek, ilginç ve çarpıcı kılmak, daha da anlaşılır hale getirmektir.

6. 2. 1. Değişik Yazılışlar

Hiçbir haberin bir tek yazılış biçimi yoktur. Gerçeğe en yakın, birçok mantıksal yazım biçimleri vardır. Bunun için de haberci, güçlü dil bilgisiyle, zengin kelime dağarcığıyla brütü netleştirmek için haberi işler.

Haber haline dönüştürme, bir anlamda özetleyerek kurgulamadır. Haber yapma (Newsmaking) sırasında haber artık gerçek değil, olayın yeniden biçimlendirilmiş halidir. Kurgulama sırasında başvurulan özetleme yöntemi (ki zorunludur), birçok bilginin kullanılmamasına yol açmaktadır. Bu bir kişisel seçimdir.

Gazeteci haberi kurgularken kattıkları kadar attıklarından da sorumludur. Bu yüzden "neyin gerekli olup olmadığı" seçimini, kestirmesini, varsayımını doğru yapmak zorundadır. "Doğru bir seçim mi, yoksa doğruya en yakın seçim mi?"

Bir haber, hazırlık aşamasından yazma aşamasına kadar, aynı anda uygulanan ve birinin diğerini denetlediği çeşitli sayıda niteliği gerekli kılar.

Bunlar: konunun bilinmesi, ilgi, gözleme anlayışı, eleştirel yaklaşım, hızlı bir biçimde analiz ve sentez yapma alışkanlığı, düşünme ve karar vermede hızlılık, insan ilişkilerinde rahatlık ve yılanı deliğinden çıkartabilen incelik, gibi başlıklar altında toplanabilir.[129]

6. 2. 2. Haber Yazma Biçimi

Haber yazma biçimi, süreç içinde değişikliklere uğramıştır. Gazeteciliğin ilk dönemlerinde başlayan ve günümüzde de uygulanması önerilen bir yönteme göre, haber "ters piramit" biçiminde kurgulanmalıdır. Bu yöntem özetle, haberin temel öğesi sayılan soruların (1K+5N) cevaplarına ilk paragrafta yer verilmesi biçimindeki bir uygulamadır. Daha sonraki paragraflarda, söz konusu soruların cevapları, önem sırasına göre ele alınarak geliştirilmektedir. Bu uygulama iki tarihi nedenden kaynaklanmaktadır:

İlki; François Lesage tarafından 1774'te bulunan, 1830'da Samuel Morse tarafından geliştirilen ve 1844'den sonra yaygın biçimde kullanılmaya başlanan elektrikli telgrafın, o yıllarda pahalı ve henüz oturmamış bir teknoloji olmasıdır.[130]

Şöyle ki, bu teknoloji, dönemin gazetecileri tarafından da haber iletiminde kullanılmaya başlamıştır. Ancak yeni bir icat olan telgraf iletişiminde sık sık arızaların meydana gelmesi ve bu tekniğin ilk zamanlarda pahalı olması, gazetecileri önlem almaya yöneltmiştir. Bu önlem de, habere ilişkin tüm bilgilerin ilk paragrafta aktarılarak, arıza riski nedeniyle iletişim kopukluğundan bir ölçüde kaçınmaya çalışmak, bir de maliyeti en aza indirmektir.

İkincisi ise o dönemlerde, gazetelerdeki sayfa azlığı, dolayısıyla yer darlığı nedeniyle, uzun haberleri özetlemek yerine, yazı işlerine, haberlerin en önemsiz sayılan alt (son) bölümlerini kesip atmak olanağı sağlamaktır.

Bu uygulamanın günümüzde geçerliliği kalmamıştır.

6. 2. 3. Güncel Uygulama

Günümüz okuyucusu, seyircisi ya da dinleyicisinin tekrarlarla geçirecek zamanı yoktur.

Kitle iletişim araçlarının, artık çok uzun haberlere yer verme gibi bir uygulamaları da kalmamıştır. İletişim yoğunlaşmış, haber sayısı artmıştır. Yayın süresi ve alanı sınırlıdır. Ayrıca önemli bir gelir kaynağı olan ilan ve reklamlar, çoğu kez habere yeğlenmektedir.

Günümüzün eğitimli ve deneyimli habercisi, haberini kurgularken, önem ve ilgi ölçütlerini değerlendirerek içerik ve boyutu da kestirmek zorundadır. Haberin sahibi muhabirdir. O duymuş, o görmüş, o izlemiş, o derlemiş, o kelimeleri ve eylemleri seçerek ve sıralayarak kurgulamıştır.

Günümüzde yapılması gereken haberin en öz, en kısa ve tam bir biçimde aktarılması olmalıdır. Bunun için de haberci giriş cümlesinde, elden geldiğince tek bir kısa cümlede, haberin sonucunu ya da özetini verdikten sonra, gelecek paragraflarda öteki öğeleri önem sırasıyla kullanmalıdır.[131]

Böylece tekrardan kaçınılacak, her paragraftaki bilgiyi, bir sonraki paragrafta yer alacak yeni bilgi izlediğinden, ilgi, haberin sonuna kadar canlı tutulacaktır.

Aşağıdaki haber, bu yeni tür haber yazma yönteminin güzel bir örneğidir. Çünkü haber içinde tekrar olmadığından, vazgeçilebilecek gereksiz bilgi bulunmamaktadır.

Örnek:

- Hava Durumu

- Balkanlar'dan Kar Geliyor

Ankara- Türkiye bugünden itibaren Balkanlar üzerinden gelen yağışlı havanın etkisine girecek.

Özellikle yarın ve 13 Aralık Çarşamba günü, yurdun iç ve doğu kesimlerinde kar yağışı görülecek. Yağışlı havaya rağmen, sıcaklık mevsim normallerinde seyredecek.

Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü'nden yapılan açıklamaya göre, bugün Marmara, Kuzey Ege, Batı ve Orta Karadeniz ile İç Anadolu'nun batısı yağışlı geçecek.

Yağışlar, Batı ve Orta Karadeniz'in iç kesimleri ile İç Anadolu'nun kuzey ve batısında karla karışık yağmur ve kar, öteki yerlerde yağmur ve sağanak yağmur şeklinde olacak. Yurdun doğusunda ise sis etkisini sürdürecek.

Yarın Marmara'nın doğusu, Batı ve Orta Karadeniz, İç Ege, Akdeniz, İç Anadolu ile Doğu ve Güneydoğu Anadolu'nun batısı yağışlı geçecek. Yağışlar kıyılarda yağmur, iç kesimlerde kar şeklinde olacak.

13 Aralık Çarşamba günü Marmara'nın doğusu, Karadeniz, İç Anadolu'nun kuzey ve doğusu, Doğu Akdeniz ile Doğu ve Güneydoğu Anadolu yağışlı geçecek. Marmara'nın doğusu, Karadeniz kıyıları ile Doğu Akdeniz ve Güneydoğu Anadolu'ya yağmur, öteki yerlere kar yağacak.

14 Aralık Perşembe günü ise Orta ve Doğu Akdeniz kıyıları ile Doğu ve Güneydoğu Anadolu'nun doğusunda yağmur öteki yerlerde kar yağışı olacak. Yurdun iç kesimlerini sisli hava etkileyecek.

15 Aralık Cuma günü de Doğu Karadeniz kıyılarında yağmur, Doğu Karadeniz'in iç kesimleri ile Doğu Anadolu'nun kuzeydoğusunda kar görülecek.[132]

6. 3. Haberde "Zaman"

Türkçe'de 9 eylem kipi vardır.

Bunlar: belirsiz geçmiş zaman, belirli geçmiş zaman, şimdiki zaman, gelecek zaman, geniş zaman, istek, dilek-koşul, gereklik, emir'dir.[133]

6. 3. 1. Belirli Geçmiş Zaman

Haberler genelde; işin, hareketin, olayın özetle eylemin ya da söylemin daha önceden yapıldığını kesin olarak bildiren "Belirli Geçmiş Zaman" (Görülen Geçmiş Zaman) kipiyle (Di'li Geçmiş Zaman) yazılır.

Bu kipin çekimi, eylem kök ya da gövdesine (-dı) eki getirilerek yapılır. Bu ek, zaman kavramını vermekte ve hiç değişmemektedir. Kişi kavramı veren ek ise, 3. tekil şahısta yoktur; 3. çoğul şahısta ise (-lar) ve (-ler)'dir. (almak, al-dı, aldı-lar) (öptüm, öptün, öptü, öptük, öptünüz, öptüler)[134]

Örnekler:

1- MTO Türkiye Milli Komitesi 40. Genel Kurulu...

İstanbul- Milletlerarası Ticaret Odası (MTO) Türkiye Milli Komitesi'nin 40. Genel Kurulu

İstanbul'da ***toplandı.***

Genel kurulda, Erol User'den boşalan yönetim kurulu üyeliğine Rona Yırcalı ***seçildi.***

MTO Türkiye Milli Komitesi Başkanı Yalım Erez'in katılamadığı genel kurulda, Başkan Yardımcısı Fuat Miras, aynı zamanda Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Başkanı olan Erez'in mesajını ***iletti.***

Mesajında, komitenin çalışmalarından söz eden Erez, dünya ekonomisinin durgunluğa gittiği bir dönemde, yatırım ve iş imkanlarının büyüme açısından yararlı olacağını kaydederek, dünya ekonomisinin ikili, üçlü ya da çoklu ticari anlaşmalarla değil, global anlaşmalarla daha iyi ve doğruya yönelme imkanı bulacağını ***ifade etti.***

MTO Türkiye Milli Komitesi Başkan Vekili Rahmi Koç da yönetim kurulu faaliyet raporunu ***okudu.*** Koç daha sonra, İtalya Başbakanı ile başta özelleştirme olmak üzere, çevre koruma ve istihdam yaratma konularında görüş birliği içinde olduklarını ***anlattı.***

Genel kurulda, MTO Türkiye Milli Komitesi'nin bütçesi oylanarak, 10 milyar 765 milyon lira olarak ***kabul edildi.***

2- Okul Öncesi Eğitim...

İzmir- Çocukta, beyin gelişiminin yüzde 80'inin, kişilik gelişiminin ise yüzde 60'ının 6 yaş sonuna kadar tamamlandığı, bu nedenle okul öncesi eğitimin çok büyük önem taşıdığı ***bildirildi.***

Eğitimci Pedagog Nevzat Süer Sezgin, MİHA muhabirine yaptığı açıklamada, okul öncesi eğitim yaşının toplumda 3 olarak bilindiğini, ancak çocuğun gelişim durumuna ve aile yapısına göre bunun 2.5 yaşına kadar inebildiğini ***söyledi.***

Çocuğun okul öncesi eğitim almasının gerekliliğine işaret eden Sezgin, 2.5 yaşından küçük çocukların özel bakım istediklerini ve mutlaka örnek alabilecekleri sevecen bir kişi tarafından bakılmalarının isabetli olacağını ***belirtti.***

6 yaş sonuna kadarki dönemin, çocukta eğitime açık bir dönem olduğunu kaydeden Sezgin ***şöyle konuştu:***

"6 yaş sonuna kadar olan dönem, çocukta öğrenmeye ve eğitilmeye açıktır. Beyin gelişiminin yüzde 80'i, kişilik gelişiminin ise yüzde 60'ı bu yaş dönemi sonuna kadar tamamlanır. Bu yaştan sonra kişiliği değiştirmek oldukça zordur. Doğru ve başarılı bir okul öncesi eğitimi, çocuğa çok şey katar ve bu, bilinçli insanların yönlendirmesiyle olur."[135]

3- TOBB Başkanları Ankara'da Toplandı

Ankara- Bursa Ticaret ve Sanayi Odası (BTSO) Başkanı Mutlu Uraz, enflasyonun program hedeflerinin çok üzerinde seyrettiğini ***söyledi.***

TOBB Merkezi'nde, bugün başlayan Başkanlar Kurulu toplantısında, söz alan oda başkanları, Türkiye'nin içinde bulunduğu ekonomik ve siyasal durumu ***değerlendirdiler,*** ayrıca ekonomide alınması gereken önlemler konusunda görüş ***belirttiler.***

BTSO Başkanı Mutlu Uraz, iç ve dış borçların yükseldiğine, kamu borçlanma gereğinin giderek arttığına dikkat çekerek, kamu ve özel sektör yatırımlarında ise hissedilir derecede azalma görüldüğünü, işsizliğin sorun olmaya devam ettiğini ***kaydetti.***

Enflasyonun, program hedeflerinin çok üzerinde seyrettiğini belirten Uraz, KOBİ'lerin sorunlarının çözümüne yönelik önlemlerin alınmamasını da ***eleştirdi.***

Kuşadası Ticaret Odası (KTO) Başkanı Ali Ergül de, Türkiye'deki ekonomik ve siyasi istikrarsızlığın bir an evvel (önce) giderilmesi gerektiğini ***ifade etti.***

Ergül, Kuşadası'ndaki nüfus artışının, Türkiye ortalamasının üzerinde, yüzde 10'dan yüksek seyrettiğini belirterek, bu yüzden yeterli altyapı hizmeti verilemediğini ***anlattı.***

Ali Ergül, Kuşadası'ndaki çarpık kentleşmeye de dikkati çektiği konuşmasında, bu konuda alınması gerekli önlemleri sıralarken, devletin gücünü yanlarında hissetmek istediklerini ***belirtti.***

Kıyı kentlerinin altyapı sorunu çözümlenmeden, turizmden söz edilemeyeceğini ifade eden Ergül, Türkiye'deki bütün bölgelerin, yeterli tanıtımının yapılabilmesi için, hazırlanan ve TBMM'de bekleyen yasanın bir an önce çıkarılmasını ***istedi.***

4- Ankara'nın Mezarlık Sorunu Çözüldü

Ankara- Büyükşehir Belediyesi ile Orman Bakanlığı arasında varılan anlaşmayla, bakanlığa ait Karşıyaka Mezarlığı'na komşu bir milyon 800 metrekarelik alan, yeşillendirilmek koşuluyla mezarlık alanı olarak ***tahsis edildi.***

Büyükşehir Belediyesi'nden yapılan açıklamada, böylelikle Başkentte en az 50 yıl mezar sorunu yaşanmayacağı ***kaydedildi.***

Büyükşehir Belediyesi Çevre Koruma Daire Başkanı İbrahim Beyaz, Karşıyaka Mezarlığı'nın kuzeybatısında bulunan yeni alanın altyapı çalışmalarının bu yıl içinde tamamlanacağını ve yıl sonunda defin işlemine başlanacağını ***ifade etti.***

Yapılan anlaşmaya göre, tahsis edilen alanın yüzde 40'ının pasif yeşil saha olarak değerlendirileceğini belirten Beyaz, bu bölüme Ankara iklimine uygun at kestanesi, dişbudak, çınar, çam ve ıhlamur ağaçları dikileceğini ***söyledi.***

Öte yandan, Büyükşehir Belediye Meclisi'nce, nazım imar planı onaylanan ve yaklaşık 2 milyon 500 bin metrekarelik alanı kaplayan Mamak'taki Ortaköy Mezarlığı'na da defin yapılmasının planlandığı ***bildirildi.***

6.3.2. Gelecek Zaman

Bazı haberlerde ise eylemin belirttiği etkinlik ya da durumun, içinde bulunulan zamandan sonra gerçekleşeceğini gösteren "Gelecek Zaman" kipi kullanılır.

Gelecek zaman, (-acak), (-ecek) ekleriyle kurulur. Bu kipte de, kişi kavramı veren ek, 3. tekil şahısta yoktur; 3. çoğul şahısta ise (-lar) ve (-ler)'dir. (çıkmak, çık-acak, çık-acaklar)[136]

Örnekler:

1- Eğitimde Güncel Sorunlar Paneli...

İstanbul- "Türk Milli Eğitimi'nde Güncel Sorunlar", 20 Nisan Cumartesi günü, İstanbul'da ***düzenlenecek*** bir panelde ***ele alınacak.***

Panele konuşmacı olarak, Devlet Bakanı, Başbakan Yardımcısı ve eski Milli Eğitim Bakanı Nahit Menteşe, Milli Eğitim Bakanı Turhan Tayan, eski Milli Eğitim Bakanı ve RTÜK üyesi Prof. Dr. Orhan Oğuz, eski Milli Eğitim ve Kültür Bakanı Avni Akyol, eski Sağlık Bakanı Bülent Akarcalı ve gazeteci Abbas Güçlü ***katılacaklar.***

Saint Josephli'ler Derneği'nce düzenlenecek paneli, Dernek Başkanı ve M.Ü. İletişim Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Ateş Vuran ***yönetecek.***

Kadıköy, Bahariye'deki Saint Joseph Lisesi Konferans Salonu'nda yapılacak panel, saat 10.30'da ***başlayacak.***

2- CSO'nun Konserleri...

Ankara- Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası (CSO), 2 ve 3 Şubat'ta iki konser ***verecek.***

CSO'dan yapılan açıklamaya göre, konserler 2 Şubat Cuma günü, saat 20.00'de, 3 Şubat Cumartesi günü ise, saat 11.00'de ***başlayacak.***

Şef Rengin Gökmen'in yöneteceği konserlere, viyolacı Ruşen Güneş ile klarnetçi Bülent Civelek solist olarak ***katılacaklar.***

Konserlerde, M. Bruch'un "Viyola ve Klarnet için Konçerto"su ile R. Strauss'un "Ölüm ve Değişim" adlı eseri ***seslendirilecek.***

6. 3. 3. Şimdiki Zaman

Çok istisna da olsa, bazı haberlerde ya da haberlerin bazı bölümlerinde ise eylemin bildirdiği hareketin, işin, eylemin ya da söylemin, içinde bulunulan zamanda başladığını ya da sürdürüldüğünü anlatan "Şimdiki Zaman" kipi kullanılmaktadır.

Şimdiki zaman eki (-ıyor), kendinden önceki ünlüye uygun olarak, (-iyor), (-uyor), (-üyor) olur. (vermek, ver-iyor, ver-iyorlar). Eylem kökü bir ünlüyle bitiyorsa (-ıyor) eki (-yor) biçimini alır. (a) ya da (e) ile biten kök ve gövdelerde (y) sesinin etkisiyle ses değişmesi olur. (dinlemek, dinli-yor, dinli-yorlar). Bu kipte de, kişi kavramı veren ek, 3. tekil şahısta yoktur; 3. çoğul şahısta ise (-lar) ve (-ler)'dir. (okuyorum, okuyorsun, okuyor, okuyoruz, okuyorsunuz, okuyorlar.

Günümüzde, ikinci bir şimdiki zaman biçimi daha kullanılmaktadır: (almaktayım, almaktasın, almaktadır, almaktayız, almaktasınız, almaktadırlar.) Bu biçim konuşma dişli yerine daha çok yazı dilinde kullanılmaktadır.[137]

Örnekler:

1- "Dört Mevsim" ve "Serenat" Baleleri…

Ankara- Vivaldi'nin "Dört Mevsim", Çaykovski'nin de "Serenat"ı, Devlet Opera ve Balesi tarafından, Türkiye'de ilk kez, 31 Ocak Çarşamba günü, bale olarak ***sahneleniyor.***

Vivaldi'nin müziklerinde olduğu gibi, her mevsimin kendine özgü danslar ve renklerle anlatıldığı eserde, ilkbaharda doğanın yeniden doğuşu, yazın sıcağı, sonbaharın hüznü ve kışın dondurucu soğuğu, çağdaş bir koreografiyle ***vurgulanıyor.***

İtalyan koreograf Tuccio Rigano'nun sahneye koyduğu, "Mevsimler-Serenat" balelerini, orkestra şefi Antonnio Pirolli ***yönetiyor.***

Dekor ve kostümlerini İsmail Dede'nin hazırladığı eserlerin ışık düzeni ise Fuat Gök'e ait. Eserde başlıca rolleri, Biken Davutoğlu, Ayşe Fidanlık, Özden Aktürk ve Hahan Odabaşı ***paylaşıyorlar.***

2- Karadeniz'de Fırtına...

İstanbul- Karadeniz'de etkili olan şiddetli fırtına nedeniyle İstanbul Boğazı'ndan geçecek küçük tonajlı gemilerin, Karadeniz'e çıkışlarına ***izin verilmiyor.***

Gece başlayan ve etkisini artırarak sürdüren fırtına nedeniyle, Karadeniz'e açılmak isteyen 5 bin tondan küçük tonajlı ve düşük hızlı gemiler, Ahırkapı açıklarında ***bekletiliyor.***

Büyük tonajlı gemilerin, kontrollü olarak seferlerini sürdürdüklerini belirten yetkililer, bu uygulamaya hava koşulları düzelince son vereceklerini ***ifade ediyor.***

Meteoroloji yetkilileri ise 35-45 deniz mili şiddetindeki fırtına sonucu, yükseklikleri yer yer

6-7 metreyi bulan dalgaların, Karadeniz'de bir süre daha etkili olacağını ***kaydediyor.***

6. 4. Zamana Bağımlılık

Haber üretiminin zorluklarından biri de zamana bağımlılıktır. Her haberin bir teslim zamanı vardır. Ya baskı beklemekte ya da yayın, bülten saati yaklaşmaktadır. Haberci kendisine tanınan üretim süresi içinde, metni hazırladıktan sonra gerekli düzeltmeleri de yapmak zorundadır. Bu önceleri haberciyi çok sıkar, zorlar. Süre kısıtlılığı nedeniyle, bazı hatalar habercinin gözünden kaçabilir. Ancak bu hatalar daha sonraki denetim aşamasında fark edilir ve düzeltilir. (Bazı istisnalar olsa da…)

Kitle iletişim araçlarında çalışanları (media workers), zaman zaman hatalar yapmaya iten etkenlerden biri de, medyatik süre ile siyasal süreç arasındaki çelişkidir. Haberi yetiştirmeye çalışan gazetecinin çoğu kez yetkililerin açıklama yapmasını beklemeye zamanı yoktur. Bu nedenle elindeki bilgilerle yetinmek zorundadır; bazılarının doğruluğundan şüphe duyulsa bile... [138]

Çoğu haberci, metni teslim ettikten kısa bir süre sonra haberini daha başka bir biçimde yazmadığı için kendisine kızar. Bu, zamana bağımlılık yüzünden farkında olmadan yapılan hatalar için habercinin özeleştirisidir. Yazdığı haberi, "Şöyle yazsaydım, daha iyi olurdu." diyerek eleştirmeyen haberci, mesleki gelişmesini kendi kendine engelleyen bir kişidir.

6. 5. Haberin Son Denetimi

Haberi tamamladıktan sonra, haberci son denetimini yaparken şu sorulara cevap aramalıdır:

1) Haber konusu tüm yönleriyle değerlendirilmiş midir?

2) Eylem ya da söylem her açıdan irdelenerek anlatılmış mıdır?

3) 1K+5N sorularının tümü cevaplandırılmış mıdır?

4) Anlatıma en iyi biçim verilmiş midir?

5) Habere konu olan kişilerin adları, unvanları, sıfatları ve görevleri eksiksiz ve yazım kurallarına uygun olarak kullanılmış mıdır?

6) Tarihler, sayılar doğru yazılmış mıdır?

7) Hedef kitlenin anlamada tereddüde düşeceği bir yan var mıdır?

8) Arı ve güncel Türkçe kullanılmış mıdır?

9) Atılabilecek tüm kelimeler atılmış mıdır?

10) Haber, haberciyi tatmin ediyor mu?

Hazırlayanı tatmin etmeyen haber, hedef kitleyi hiç tatmin etmez.[139]

---

[124] Ömer Ersöz, **2000'li Yıllarda Yazılı Basının Geleceği**, İstanbul: Doğan Ofset A. Ş. , Ekim 1999, s. 30.

[125] **Haber ve Yazı Tekniği**, İstanbul: Akşam Gazetesi Yayını, 1962, s. 6.

[126] Hohenberg, s. 105.

[127] Gaillard, s. 19.

[128] Matelski, s. 62.

[129] Gaillard, s. 63.

[130] **Radyo Teknikleri**, s. 24.

[131] Girgin, **Haber Yazma Teknikleri (Haberci Adayının El Kitabı)**, s. 32.

[132] **Hürriyet**, 11 Aralık 2000.

Nurettin Koç, **Yeni Dilbilgisi,** İstanbul: İnkılap Kitabevi, 1990, s. 235.

[134] Muharrem, Ergin. **Üniversiteler İçin Türk Dili,** İstanbul: Bayrak Basım Yayım Tanıtım, 1999, s. 324.

[135] Girgin, **Haber Yazama Teknikleri (Haberci Adayının El Kitabı)**, s. 104.

[136] Koç, s. 240.

[137] Ergin, ss. 322-323.

[138] Ramonet, s. 83.

[139] Girgin, **Haber Yazma Teknikleri (Haberci Adayının El Kitabı),** s. 33.

7. HABER YAZMA KURALLARI

"***İmlamız, lisanımız düzelince, lisanımız da kafamız düzelince düzelecek; çünkü o da ancak onlar kadar bozuktur, fazla değil." (Yahya Kemal Beyatlı)***

"Konuşma" denilen sesli anlatım, sesler için simge niteliğindeki harflerle yazıya çevrilir. Yazı, dilin seslerini karşılayan harflerden oluşan, görsel imler dizgesidir. Her dilde sözcüklerin yazımı ulusal abecelere dayanır. Bir dilin seslerini gösteren ve belli bir sırayla belirlenen harflerin tümüne, o dilin abecesi (alfabesi) denir. Bir dilin, kendi abecesiyle yazıya geçirilmesinde kimi kurallar uygulanır. Dilin bu kurallara göre yazılması, o dilin yazımını oluşturur.[140]

Türk dilinin yazımı üç ana ilkeye dayanır:

1) Dildeki her ses, genel olarak yazıda ayrı bir harfle gösterilir. Ortak söyleyişi temel alan bu yazılışa "***ses yazımı" (fonetik yazım)*** denir.

2) Türkçe kelimelerde olduğu gibi, yabancı dillerden alınan kelimelerin de kök ve ekleri gösterilir. Kelimelerin kökenine ağırlık veren bu yazılış "***köken yazımı" (etimolojik yazım)*** olarak tanımlanır.

3) Ayrıca yazılışta geleneğe de yer verilir. Yazılış geleneklerine uyan biçimleri değerlendiren yazım, "***geleneksel yazım"*** adını alır.

Haber yazarken de Türkçe'nin ana yazım kurallarına uyulur. Ancak bazen, bu kurallara aykırı olmamak kaydıyla, yazma kolaylığının yanı sıra kelime, dolayısıyla yer ve zaman tasarrufu gibi nedenlerle, çeşitli uygulamalara yer verilir.

Bir yandan da haber yazarken, yılların deneyimi ve birikimiyle oluşmuş "***Türkçe Haber Yazma Kuralları"*** uygulanır.

7. 1. Kaynak Belirtme

Haberlerde kaynak belirtme, haberin doğruluğunun ve güvenilirliğinin vazgeçilmez öğesidir. Ancak bunu yaparken dikkat edilmesi gereken kurallar vardır. Öncelikle, tüzel kişiler, özel kişi yerine konulamaz; dolayısıyla da eylem gerçekleştiremez. Bu nedenle de:

1) “Maliye Bakanlığı’ndan alınan bilgiye göre”,

2) “Maliye Bakanlığı’nın verdiği bilgiye göre” denilmez.

3) “Maliye Bakanlığı’nın yaptığı açıklamaya göre”,

4)“Maliye Bakanlığı’nın yaptığı açıklama uyarınca” kullanılmaz.[141]

Anılan ifadelerin yerine, tüzel kişiler için;

“***Maliye Bakanlığı’ndan yapılan açıklamaya göre,”***

“***Maliye Bakanlığı’ndan yapılan açıklamada,”***

“***Maliye Bakanlığı’ndan yapılan açıklama uyarınca,”***

ya da

“***Maliye Bakanlığı’nca yapılan açıklamaya göre,”***

“***Maliye Bakanlığı’nca yapılan açıklamada,”***

“***Maliye Bakanlığı’nca yapılan açıklama uyarınca,”***

kullanılır.

4) Şayet açıklamayı bir yetkili yapmışsa, o zaman;

“***Maliye Bakanlığı yetkililerinin yaptıkları açıklamaya göre,”***

“***Maliye Bakanlığı yetkililerinin yaptıkları açıklamada,”***

“***Maliye Bakanlığı yetkililerinin yaptıkları açıklama uyarınca,”***

ya da,

“***Maliye Bakanlığı yetkilileri tarafından yapılan açıklamaya göre,”***

“***Maliye Bakanlığı yetkilileri tarafından yapılan açıklama da,”***

“***Maliye Bakanlığı yetkilileri tarafından yapılan açıklama uyarınca,”***

denir.

5) Şayet bir yetkiliden bilgi alınmışsa;

“Cumhurbaşkanlığı yetkililerinden edinilen bilgiye göre,” denilmez.

6) “***Cumhurbaşkanlığı yetkililerinden alınan bilgiye göre,”***

ya da

“***Cumhurbaşkanlığı yetkililerinin verdikleri bilgiye göre,”*** kullanılır.

7) ***Bilgiyi***, daima “***yetkililer verir”.***

8) ***Açıklamayı*** daima “***yetkililer yapar***;” “***ilgililer”*** değil.

9) Bazı durumlarda kaynak kimliğinin açıklanmasını istemiyorsa ya da kaynağın kimliğinin açıklanmasında sakınca varsa,

“***Adının açıklanmasını istemeyen bir yetkili”***

ya da

“…’***nden bir yetkilinin yaptığı açıklamaya göre,”***

“…’***nden bir yetkilinin verdiği bilgiye göre,”***

“…’***nden bir yetkili,”***

ifadeleri kullanılabilir. Ancak genelde bu tür uygulamalardan kaçınmak gerekir.[142]

7. 2. Kaynak Belirtmenin Yeri

Kaynak belirtmenin yeri, haberden habere değişmektedir. Bu uygulama habercinin "***haber değeri"*** kavramını geliştirmesiyle doğrudan orantılıdır. Şöyle ki; Çoğu kez giriş cümlesinde (ilk cümlede) haberin önemini, çarpıcılığını ve etkinliğini artırmak için anonim ifadeler kullanılır. Bu tür ifadelerin gerçeklik yönünü ve önemini vurgulamak için, kaynak ikinci paragrafta hemen verilmelidir.

Örnekler:

1- ***Ankara-*** Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer, 3 günlük resmi bir ziyaret için yarın İngiltere'ye gidecek.

Cumhurbaşkanlığı Basın Müşavirliği'nden yapılan açıklamaya göre,

2- Ankara- *Türkiye bugünden itibaren Balkanlar üzerinden gelen yağışlı havanın etkisine girecek.*

Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü'nden yapılan açıklamaya göre,

3- ***İstanbul-*** 4 kişilik bir ailenin aylık gıda harcaması tutarının, bir önceki aya göre yüzde 8.8 artış gösterdiği bildirildi.

Türk-İş Araştırma Merkezi tarafından gerçekleştirilen araştırmaya göre,

4- ***Afyon-*** Dinar depreminin ardından, çadırlarda yaşamaya başlayan vatandaşlara prefabrike evler inşa edilmesi amacıyla, ülke çapında bir kampanya başlatıldı.

Afyon Valiliği'nden yapılan açıklamada,

5- ***Ankara-*** Türkiye ile Estonya arasında, 28 Ağustos 1995 tarihinde imzalanan Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması, Bakanlar Kurulu tarafından onaylandı.

Resmi Gazete'nin bugünkü sayısında yayımlanan anlaşmaya göre,

Uyarı:

Bazı haberlerde kaynağı hemen ikinci paragrafta vermek gereksiz hatta sakıncalıdır. Bu tür uygulama, çok yönlü bir haberdeki bilgilerin yalnızca tek kaynaktan derlendiği, habercinin, haberin içermesi gereken öğeleri toplama aşamasında fazla çaba harcamadığı, yeterli araştırma yapmadığı, değişik kaynaklara başvurma zahmetine girmediği gibi bir izlenim yaratır.

Örnekler:

1- ***İstanbul-*** E-5 Karayolu Göztepe Kavşağı'nda, dün meydana gelen trafik kazasında 1 kişi öldü, 3 kişi yaralandı.

Polis yetkililerinden alınan bilgiye göre, (Polis yetkililerinin verdikleri bilgiye göre) …

2- ***İstanbul-*** Beyoğlu'nda dün akşam saatlerinde çıkan yangında, 1 kişi, öldü, 3 kişi yaralandı, 7 ahşap ev oturulamaz hale geldi.

İtfaiye yetkililerinden alınan bilgiye göre, (İtfaiye yetkililerinin verdikleri bilgiye göre)… [143]

Kaynak belirtme, bu tür haberlerde, habercinin derlediği bilgilere yeni bilgiler eklemek ya da bu bilgileri doğrulatmak biçiminde olmalıdır. Bu nedenle de kaynak, haberin 2.'den sonraki paragraflarından herhangi birinin başında verilmelidir.

Örnekler:

1- *İstanbul-* Pendik'te dün meydana gelen trafik kazasında 2 kişi öldü, 3 kişi yaralandı.

Ankara'dan İstanbul'a gitmekte olan, şoför Hasan Hüseyin yönetimindeki 34 SAF 98 plakalı yolcu otobüsüyle karşı yönden gelen, şoför Ahmet Mehmet'in kullandığı 43 FAS 89 plakalı kamyon, dün saat 14.30 sıralarında, TEM Otoyolu'nun Pendik kavşağında çarpıştı.

Aşırı hız ve hatalı sollama nedeniyle meydana geldiği bildirilen kazada, ilk belirlemelere göre 2 kişi öldü, 3 kişi yaralandı.

Polis yetkililerinden alınan bilgiye göre, kazada ölenlerin adları şöyle:

"Şoför Hasan Hüseyin (60), Bitlis Mal Müdürü İrfan Güzel (51), ..."

Kazada yaralananlar şunlar:

"Şoför Ahmet Mehmet (29), hostes Afife Ceylan (28), Üsteğmen Haydar Genç (26)...

2- *Bursa-* Bursa yakınlarında meydana gelen trafik kazasında 2 kişi öldü, bir kişi de yaralandı.

Kaza, Bursa-İstanbul karayolunun 43. kilometresinde, Selahattin Sevimli'nin kullandığı 38 KP 996 plakalı TIR ile karşı yönden gelen, Metin Karpuz yönetimindeki 10 NY 750 plakalı otomobilin çarpışması sonucu meydana geldi.

Polis yetkililerinin verdikleri bilgiye göre, kazada, otomobil sürücüsü Metin Karpuz (27) ile otomobilde bulunan İlyas Şenol (24), olay yerinde hayatlarını kaybettiler.

Yaralı olarak Gemlik Devlet Hastanesi'ne kaldırılan İsmail Mutlu (22) tedavi altına alındı.

3- *Tekirdağ-* Çorlu'da, dün meydana gelen trafik kazasında, iki kişi öldü, bir kişi yaralandı.

Çorlu çıkışında saat 02.00 sıralarında meydana gelen kazada, Şahbaz Köyü Muhtarı Baki Özsoy'un kullandığı 34 L 1838 plakalı otomobil, karşı yönden gelen, Keskin Gümüş yönetimindeki 22 AL 033 plakalı yolcu otobüsüyle çarpıştı.

Kazada, Muhtar Baki Özsoy (40) ile aynı araçta bulunan, köyün eski muhtarı Hasan Altan (50) olay yerinde can verdiler.

Otomobilde bulunan ve kazadan yaralı olarak kurtulan Vasfi Şen (46) ise Çorlu Devlet Hastanesi'nde tedavi altına alındı.

Yetkililer, kazaya alkollü araç kullanma ve aşırı hızın neden olduğunu bildirdiler. ***Aynı yetkililer***, kazanın, Altan ve Özsoy, başka bir göreve atanan Çorlu Jandarma Bölük Komutanı Üsteğmen Cengiz Sayın'ın, bir düğün salonunda düzenlenen veda yemeğine katıldıktan sonra köylerine dönerken meydana geldiğini belirttiler.

4- *Bursa-* İznik'te dün meydana gelen trafik kazasında 1 kişi öldü.

Sürücüsü henüz belirlenemeyen 54 FU 973 plakalı kamyon, Eşrefzade Mahallesi, Kıbrıs Sokak'ta, dün saat 14.00 sıralarında, yol kenarında oynamakta olan Mustafa Arık'a (8) çarparak, çocuğun ölümüne yol açtı.

Polis yetkilileri, olaydan sonra kaçan kamyon sürücüsünün kimliğinin belirlenerek yakalanmasına çalışıldığını bildirdiler.[144]

7. 3. Kaynaktan Haber Sağlama

Kaynaktan haber sağlamanın değişik yöntemleri vardır. Bunlar şu başlıklarda toplanabilir:

1) ***Açıklama:*** Bir sorunla ilgili, gerekli bilgileri verme işlemi**. "*Açıklama yapılır.*"** (yazılıysa [yaptığı yazılı açıklamada] denir.)

2) *Demeç:* Yetkili bir kimsenin, bir konuda yayın organlarına yaptığı açıklama. "***Demeç verilir.”*** (yazılıysa [verdiği yazılı demeçte] denir.)

3) *Bilgi:* Bir iş ya da konu üzerinde bilinen şey. (malumat). "***Bilgi alınır.”, “Bilgi verilir.”***

4) *Bildiri:* Resmi bir makam ya da kurum tarafından halka bildirmek için yazılan şey. "***Bildiri yayımlanır.”***

5) *Basın toplantısı:* Yetkili ya da ilgili bir kişinin belirli bir konuda açıklamalarda bulunmak üzere, gazetecilerle yaptığı toplantı. "***Basın toplantısı düzenlenir.”***

6) *Konferans:* Dinleyicilere herhangi bir konu hakkında bilgi vermek için yapılan konuşma. "***Konferans verilir.”***

7) *Konuşma:* Bir kişinin, dinleyicilere karşı belli bir konuda söylediği sözler. "***Konuşma yapılır.”, “Konuşulur.”***

8) *Görüşme:* Bir konu üzerinde karşılıklı görüş açıklamak. "***Görüşme yapılır.”, “Görüşülür.”***

9) *Röportaj:* Konusu bir soruşturma, araştırma olan söyleşi. "***Röportaj yapılır.”***

10) *Söyleşi:* Karşılıklı konuşarak hoş vakit geçirme. "***Söyleşi yapılır.”***

7. 4. "Eski"nin Yeri

Haber dilinde önemli boyutlara varan tartışmalardan biri de, "***eski”***nin yeriyle ilgilidir. Yani "***Maliye Eski Bakanı”*** mı denilecek, yoksa "***Eski Maliye Bakanı”*** mı?

Sıfatlar önünde bulundukları isimleri "tavsif" eder (niteler). O halde sıfatlar önünde bulundukları isim tamlamalarını da "tavsif" ederler. "***Maliye Bakanı”*** bir isim tamlaması olduğuna göre "***Eski Maliye Bakanı”*** denilmesi uygundur. Bu kurala uyulduğu takdirde:

"***Eski oda takımı”*** ([Oda eski takımı] dememek için),

"***Eski coğrafya öğretmeni”*** ([Coğrafya eski öğretmeni] dememek için),

"***Eski güzellik kraliçesi”,***

"***Eski Genelkurmay Başkanı”,***

"***Eski TBMM Başkanı”,***

"***Eski Devlet Bakanı”,***

"***Eski Paris Büyükelçisi”,*** demek ve yazmak zorunludur.

Uyarı:

"***Ankara Eski Sıkıyönetim Komutanı”*** ile

"***İstanbul Eski Belediye Başkanı”*** nın da yazılışları doğrudur.

Çünkü "Ankara Sıkıyönetim Komutanı" ve "İstanbul Belediye Başkanı" birer unvandır, isim tamlaması değil. İsim tamlaması olanlar "***Sıkıyönetim Komutanı”*** ve "***Belediye Başkanı”*** dır.[145]

7. 5. Ad ve Unvanlar

1) Haber dilinde, ad, soyadı ve unvanların önlerine "***Sayın”, “Saygıdeğer”, “Muhterem”, “Bay”, “Bayan”*** gibi kelimeler getirilmez:

Başbakan Ali Tayip Erdoğan, İçişleri Bakanı Abdülkadir Aksu,

Haberlerde, kişinin adı tek başına kullanılmaz:

Necdet, Recep Tayip, Abdullah, Mehmet, Kadir, Suat…

3) Haberlerde adı geçen kişilerin ad, soyadı ve unvanları, yalnızca ilk kez ve bir kere, tam ve eksiksiz olarak kullanılır. Daha sonraki kullanımlarda ad ve unvanlar kısaltılır:

Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer…
Cumhurbaşkanı Sezer…
Cumhurbaşkanı…
Ahmet Necdet Sezer…
Sezer…

Başbakan Recep Tayip Erdoğan…
Başbakan Erdoğan…
Başbakan…
Recep Tayip Erdoğan…
Erdoğan…

Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Abdullah Gül…
Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Gül…
Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı…
Abdullah Gül…
Gül…

DYP Genel Başkanı Mehmet Ağar…
DYP Genel Başkanı Ağar…
DYP Genel Başkanı…
Mehmet Ağar…
Ağar…

İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Dr. Kadir Topbaş…
İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Topbaş…
İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı…
Dr. Kadir Topbaş…
Dr. Topbaş…

İ. Ü. İletişim Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Suat Gezgin…
İ. Ü. İletişim Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Gezgin…
İ. Ü. İletişim Fakültesi Dekanı…
Prof. Dr. Suat Gezgin…
Prof. Dr. Gezgin…

Bu örnekler sırasıyla kullanıldıktan sonra, ağırlıklı olarak "soyadı", daha sonra da "ad ve soyadı" yazılır. Uzun unvanlara yeniden dönülmez.[146]

4) Haber dilinde, unvanlardaki kısaltmalar asla noktayla yapılmaz:

Alb. ***(Albay),*** *As. İz.* ***(Askeri İnzibat),*** *Gnkur.* ***(Genelkurmay)***…

5) Bu kurala en önemli istisna akademik unvanlardır:

Prof. Dr., Doç. Dr., Yrd. Doç. Dr.

7. 6. Sayılar

Türkçe'de sayılar genel olarak rakamlarla gösterilir; bazı durumlarda yazıyla da yazılır. Haber dilinde ise genel kullanışlar şöyledir:

1) ***(0)*** sıfır ve ***(1)*** bir, tek başlarına olduklarında yazıyla, grup içinde rakamla yazılır.

2) ***2'***den ***999'***a kadar olan sayılar, 9. maddedeki istisnaların dışında, rakamla gösterilir.

Uyarı:

Bazı dilbilimciler, cümle içindeki bir ve iki basamaklı sayıların yazıyla yazılmasını önermektedir.[147]

3) Binli haneler yazı ve rakamla karışık yazılır:

bin 999, 2 bin 050, 15 bin 788, 100 bin 500, 3 milyon 455 bin 875, 7 milyar 10 milyon 55 bin 087…

4) Rakamla yazılmış bir sayıya gelen ekler, "***kesme" (')*** ile ayrılır:

64'te, 1987'de, 11.55'te…

5) Ev, apartman, daire numaraları, kitapların sayfa numaraları, tarihler, yıllar ve saatler daima rakamla gösterilir.

6) Yüzdeler yazı ve rakamla yazılır:

yüzde 25, yüzde 125…

7) Isı dereceleri rakamla yazılır:

35 derece, sıfırın altında 10 derece, eksi 20 derece…

8) Canlıların yaşları rakamla yazılır:

80 yaşındaki adam, 13 yaşındaki Hasan, Hüseyin Darlı (34) ve Kemal Aslan (41)…

9) Eşyanın eskilik derecesi yazıyla yazılır:

on senelik ev, altı yaşındaki bu ağaç…

10) Sıra sayıları ise genelde 3 biçimde yazılır:

a. ***3.*** *(nokta ile)*

b. ***3üncü…***

c. ***Üçüncü…***

Uyarı:

Haber dilinde, sıra sayılarının nokta ile ***(3.)*** yazılması tercih edilir.

7. 7. Tarih

1) Haberde kullanılan tarih, bulunulan yıl içindeyse yıl rakamı verilmez.

29 Haziran Pazartesi günü, 29 Haziran'da…

2) Haberde kullanılan tarih, başka bir yıla aitse yıl rakamı verilir:[148]

4 Ocak 2001 tarihinde, 4 Ocak 1999 Pazartesi günü, ***7 Temmuz 1959 günkü***, ***17 Eylül 1978 tarihli***, ***1919 Aralık ayı…***

3) Önlerinde rakam bulunan ay ve gün adları, özel ad konumuna girdiklerinden büyük harfle yazılır:

14 Ocak Salı, 28 Şubat Pazar…

4) Önlerinde rakam bulunmamasına rağmen, belirli bir gün ve ayı bildiren gün ve ay adları da büyük harfle yazılır:

Geçtiğimiz Mart ayında, Önümüzdeki Cuma günü…

5) Belli bir gün ya da tarih bildirmeyen gün ve ay adları küçük harflerle yazılır:

Her cuma camiye gider, Yazlığa haziran başlarında çıkar, döner…[149]

Uyarı

"***1965'li yıllar"*** yanlıştır. Çünkü bir tane 1965 yılı vardır. Doğrusu "***1960'lı yıllar"***dır. Çünkü 10 tane 1960'lı yıl vardır.[150]

7. 8. Saat

1) Haberlerde saat şöyle yazılır:

saat 13.00'te, ***saat 15.30'da***, ***saat 18.45'te…*** (Saat ile dakika arasına iki nokta (:) değil, nokta (.) konulur.

2) Kesin saat verilemiyorsa -her zaman da gerek yoktur- ;

"*saat 13.00 sularında"* denilmez, "***saat 13.00 sıralarında"*** kullanılır.

3) Kesin saat vermek zorunda olunan haber, deprem haberidir. Depremin zamanı saat ve dakikayla bildirilmelidir:

Adana dün saat 16.56'da, Richter ölçeğine göre 6.3 şiddetindeki depremle sarsıldı…

4) Bazı spor yarışmalarında, süre olarak saat ve dakikanın dışında saniye ve salise de kullanılır.

5) Asla "*dün gece yarısı saat 01.30'da"*, "*bugün öğleden sonra saat 15.00'te"* yazılmaz. ***01.30 gece saatidir***; ***15.00 de zaten öğleden sonradır…***

7. 9. "De" Bağlacı

1) Başlıca görevi, birlikte kullanıldığı sözcüğün kavramını daha öncekine katmak olan "***de"*** bağlacı, (ya da bazı dil bilimcilerine göre, bağlaç ve ilgeç [edat] görevlerine girebilen bağımsız sözcük) kendinden önceki sözcükten ayrı yazılır. Bu uygulamanın en basit formülü; "***Dahi anlamındaki 'de' ve 'da' ayrı yazılır"*** dır. [151]

2) "***De"*** bağlacının ünlüsü, kendinden önceki sözcüğün ünlüsüne kalınlık-incelik yönünden uyar; ancak bağlacın başındaki ünsüz değişmez:

Ben <u>de</u> görüyorum, ***Ondan <u>da</u> isterim***, ***Defter <u>de</u> gerek, kitap <u>da</u>***, ***Bu iş <u>de</u> olmadı…***

7. 10. “De” Eki

Adların durumunu bildiren “***de”*** eki (ismin ***[de]*** hali), bitişik yazılır ve bitiştiği sözcüğe ünsüz ve ünlü bakımlarından uyar:

evde, yolda, beşikte, sokakta, katta, arabada, yamaçta, dağda, apartmanda…

7. 11. “Ki” Bağlacı

1) Sözcükleri, tümceleri birbirine bağlayan “***ki”*** bağlacının ünsüzü ve ünlüsü değişmez; bu bağlaç ayrı yazılır:

İnsan ki canlıların en erginidir, Dün bir fırtına vardı ki, demek ki, kaldı ki, neyse ki, dedim ki…

2) “***Ki”*** bağlacı, bazı kelimelerle birleşerek kalıp haline gelmiştir:

mademki, sanki, halbuki…

7. 12. “Ki” Eki

1) Genelde “***ki”*** eki, eklendiği sözcüğün ses uyumuna uymaz:

benimki, adamınki, ölününki, duvardaki, akşamki, Ahmet’inki…

2) Ancak bazı sözcüklerde, ince yuvarlak seslilerden sonra gelen “***ki”*** ekinin ünlüsü, küçük sesli uyumuyla yuvarlaklaşmıştır:

bugünkü, dünkü, öbürkü…[152]

7. 13. “Mi” Soru Eki

1) “***Mi”*** soru eki (ya da bazı dil bilimcilerine göre, bağlaç ve ilgeç [edat] görevlerine girebilen bağımsız sözcük) kendinden önce gelen kelimeden ayrı yazılır. Ancak kendinden önceki kelimenin son seslisine göre sesli uyumlarına uyar:

araba mı?, kardeşim mi?, koyuyor mu?, gördün mü?…

2) Soru ekine bazı ekler (kişi ekleri) de gelebilir. Bu ekler soru ekiyle bitişik yazılır:

okuyor musun?, gelebilir miyim?, iyi misin?, görüyor musun?…

7. 14. “İle”nin Yazılışı

1) “***İle”*** sözcüğü giderek daha çok (-la), (-le) biçiminde bir ek olarak kullanılmaktadır:

Kibritle oynamak tehlikelidir, Sizi biraz sonra onunla tanıştıracağım, Saat beşle altı arası orada olurum…

“***İle”*** sözcüğü;

a. Bağlaç olarak eş görevli sözcükleri ya da tümceleri birbirine bağlar:

Ahmet’le Ali İzmir’e gittiler, Düşmesiyle ölmesi bir oldu, Ateşle barut bir araya gelmez…

Uyarı:

Bazı dilbilimciler “ile”nin bağlaç olarak kullanılması halinde, ayrı yazılması gerektiğini

savunmaktadırlar:

Ali ile Ahmet dün gittiler, Tavuk ile pilav yedim, Ünlü sanatçılar ile devlet adamları, Oya Alemdar ile kızının…[153]

b. İlgeç (edat) olarak da sözcükler arasında anlam ilgisi (birliktelik, işteşlik, araç, neden, durum gibi) kurar:

Parayı elinin tersiyle itti, Gözüyle görmeden inanmaz…

2) "***İle"*** sözcüğü aşağıdaki durumlarda kendinden önceki sözcüğe bitişik olarak yazılabilir:

a. Ünsüzle biten bir sözcüğe bitişik yazılırsa başındaki ***(i)*** sesi düşer, ***(e)*** sesi de bitiştiği sözcüğün ünlüsüne kalınlık-incelik yönünden uyar:

el-le, taş-la, toprak-la, odun-la, ip-le, ekmek-le…

b. Ünlüyle biten bir sözcükle bitiştirilirse, başındaki ***(i)*** sesi yerine ***(y)*** sesi gelir; ***(e)*** sesi de, baştaki sözcüğün ünlüsüne uyar:

eli-yle üzüntü-yle, sopa-yla ordusu-yla, kürkü-yle, kitabı-yla, atı-yla, arabası-yla…[154]

7. 15. Yüklem-Özne Uygunluğu

Türkçe'de yüklemle öznenin tekillik çoğulluk bakımından birbirine uymasına "uygunluk" denir.

Öğretmen geldi. Öğrenciler ödevlerini yapmışlar. Tümcelerinde yüklem-özne uygunluğu vardır. Çünkü ilk tümcede özne de yüklem de tekil, ikinci tümcede ise özne de yüklem de çoğuldur.

Ne var ki, Türkçe özne-yüklem uygunluğu, başka dillerde olduğu gibi katı bir kural değildir. Örneğin, özne çoğul olsa da yüklem tekil olabilir:

Arkadaşlar geldi, Ortadoğu'da savaş bulutları dolaşıyor, İlkbahar gelince ağaçlar çiçek açar; dereler, tepeler yeşerir; her taraftan kuş cıvıltıları gelir, Açlıktan dizlerim titriyor gözlerim kararıyordu…

Bazen yüklem-özne uygunluğu hem olabilir hem olmayabilir:

Yarın Özgen'le alışverişe gideceğim, = Yarın Özgen'le alışverişe gideceğiz…

Kesin olmamakla birlikte yüklem-özne uygunluğu, aşağıdaki kurallara bağlanabilir:

7. 15. 1. Yüklemin Tekil Olması

1) Bir organ adı özne olmuşsa, yüklem kesinlikle tekil olur:

"***Yorgunluktan bacaklarım titriyor, kulaklarım uğulduyor", "Yanakları çökmüş, gözleri fırlamış", "Dişlerim zonkluyor", "Böbreklerim iyi çalışmıyormuş"…***

2) Cansız varlık adları özneyse yüklem genellikle tekil olur:

"***Dalgalar, kıyıdaki sandalları, eşyayı alıp götürmüştü", "Ayak izleri ormana kadar gidiyor", "Güneş ışınları ormanın derinliklerine ulaşamıyordu", "Dik yamacı tırmanırken, ayaklarımın altından kayan taşlar, gecenin karanlığında yankılanarak yuvarlanıyordu", "Uçak biletleri kaybolmuş", " Sınavlar ertelendi", "Derslere ara verildi"…***

3) Özne sayı sözcüğündense yüklem yine tekil olur:

"***Çanakkale Savaşları'nda iki taraftan 500 bin kişi öldü", "Yanımda yalnız 20 bin lira var", "Uçaktan 170 yolcu indi"…***

4) Olaylar, oluşlar, davranışlar tekil yüklemle anlatılır:

"***Kuş cıvıltıları kesildi", "Kahkahalar, konuşmalar birdenbire kesildi", "Trafik kazaları 15 can aldı", "Gecenin karanlığında önce silah sesleri, sonra bağrışmalar, koşuşmalar işitildi"…***

5) Özne, birden çok varlığın adından oluşmuşsa (çoğulsa) yüklemi genellikle tekil olur:

"***İşçiler grev yapıyor", "Çiçekler kurumuş", "Kuzular meleşiyor", "Tekir ve Boncuk minderde uyuyor", "İlke ve Yücel gitti", "Çocuklar geldi", "Konuklar çıktı", "Karanfiller kurumuş", "Güller solmuş", "Meyve ağaçları çiçek açmış", "O kadar çok kar yağdı ki hayvanlar aç kaldı","Atlar koşuyor" …***

<u>Uyarı:</u>

Yüklemin tekil olduğu durumlar daha da çoğaltılabilir. Ancak bu örnekler bile Türkçe'de özne çoğul olsa da yüklemin, genellikle tekil olduğunu göstermeye yetmektedir. O kadar ki, bazı dil bilimcilerine göre, Türkçe'de yüklemin çoğul olması yabancı dillerin etkisiyle gelişme göstermiştir. [155]

7. 15. 2. Yüklemin Çoğul Olması

1) Özne insansa, özne ile yüklem arasında kişi bakımından uygunluk vardır. Özne birinci, ikinci ya da üçüncü tekil kişiyse yüklemin kişi ekleri de tekil olur. Özne birinci, ikinci ya da üçüncü çoğul kişiyse yüklemin ekleri de çoğuldur. Ancak üçüncü çoğul şahısta yüklem tekil kalabilir:

"***Ben sinemaya gitmeyeceğim", "Sen yarın bize gelecek misin?", "O da bize katılacak", "Biz derse girmekte kararlıyız", "Siz nerelisiniz?", "Onlar da İstanbullu mu?"…***

Özne birden çoksa:

a. Özne hem birinci tekil kişi hem de öteki birkaç kişiden kurulmuşsa yüklem birinci çoğul kişi olur:

"***Ben ve annem yarın İzmir'e gideceğiz", "Ben, siz ve o yarın gidip öğretmeni göreceğiz"…***

b. Özne ikinci ve üçüncü kişilerden kurulmuşsa yüklem ikinci çoğul kişi olur:

"***Sen ve Ahmet, tifo aşısı olacaksınız", "Sen, Ahmet ve Ali Pazar günü birlikte çalışacaksınız"…***

c. Özne hep üçüncü kişilerden kurulmuşsa yüklem üçüncü çoğul kişi olur:

"***Ahmet, Hasan ve Ali sokağa çıktılar", "Çocuklar ve gençler sokakta top oynuyorlar"…***

2) Bağımlı sıralı tümcelerde, özne çoğul olunca yüklemlerden yalnız sonuncusu çoğul olur:

Çocuklar çiçekleri koparıyor, çimenleri çiğniyor, ağaçlardan topladıkları ham meyveleri etrafa saçıyorlardı…

3) Bazen tekil olan öznenin yüklemi, söze alçakgönüllülük ya da saygı kavramı vermek için çoğul yapılır:

a. Alçakgönüllülük için:

"***Bu konuşmamızda, Türk dilinin gösterdiği gelişmelerden söz edeceğiz"*** ("söz edeceğim" yerine)**,** "***Bu kitapta ağırlığı tümce ve sözcük yapılarına verdik."*** ("verdim" yerine) …

b. Saygı göstermek için:

"***Kitabı bana verir misiniz?"*** ("verir misin?" yerine), "***Dersi tekrar eder misiniz?***" ("eder misin?" yerine)…[156]

7. 16. Bileşik Sözcüklerin Yazılışı

Bileşik sözcükler bir ad ya da sıfat tamlamasının, çekimsiz ya da belli bir çekimde iki eylemin, kısa bir tümcenin kalıplaşması gibi çok değişik biçimlerde oluşur.

Hangi biçimde olursa olsun bileşik sözcük anlamca bir bütündür, tek bir kavramı karşılar. Aynı zamanda biçimce bir bütündür, sözcükleri arasına çekim ekleri, yapım ekleri ya da başka bir sözcük sokulamaz:

kuşpalazı (bir hastalık adı), ***katırtırnağı*** (bir bitki), ***niçin*** (ne için, soru belirteci), ***gecekondu*** (geceleyin izinsiz yapılmış ev), ***Gümüşhacıköy*** (yer adı), ***imambayıldı*** (yemek adı), ***gelivermek*** (çabuk gelmek)...

Türkçe bileşik sözcüklerde anlam birliği başlıca üç yolla oluşmaktadır:

A) anlam, **B)** ses, **C)** tür değişmesi.

A) Bileşik sözcüklerin oluşumunda anlam değişmesi aşağıdaki derecelerde görülür:

1) Bileşiği oluşturan öğelerin anlamı kaymış olabilir:

aslanağzı, hanımeli, dalkavuk, devetabanı, kadınbudu, suçiçeği, vezirparmağı, kuzukulağı, sarıkanat...

2) Birinci sözcüğün anlamı kaymıştır:

adamotu, ketenhelva, ketenkuşu, dülgerbalığı…

3) İkinci sözcüğün anlamı kaymıştır:

karatavuk, rüzgargülü, suoku, basımevi...

B) Ses değişimi yoluyla bir bütün oluşturan bileşik sözcüklerde ise öğeler ses yitimine uğrar:

niçin (ne için), ***nasıl*** (ne asıl), ***cumartesi*** (cuma ertesi), ***kaynana*** (kayın ana) ***seksen*** (sekiz on), ***doksan*** (dokuz on), ***peki*** (pek iyi) ...[157]

C) Sözcük türü değişimi yoluyla oluşan bileşik sözcüklerde, öğelerin türleri değişir; eylem soylu sözcükler ad, sıfat olabilir:

dedikodu, imambayıldı, albastı, bilirkişi, uyurgezer, kaçgöç, ateşkes, vurdumduymaz, kaptıkaçtı, ağaçkakan, mirasyedi, gecekondu...

Uyarı:

Bileşik sözcüklerde ünlü uyumu kuralına uyulma koşulu bulunmadığından, bu sözcüklerin yapısını ünsüz uyumu kuralları da etkilemez:

başgedikli, dişbudak, itburnu, tespihböceği, düzlemküre, katırtırnağı…

Bu örneklerde, sert ***(ş), (h), (t)*** harfleri yanına gelen yumuşak ***(b), (g)*** harfleri; yumuşak ***(m), (r)*** harfleri yanına gelen ***(k), (t)*** sert harfleri değişmemiştir.

7. 17. Deyimlerin Yazılışı

Deyim, bileşik sözcükten ayrı bir kalıplaşmadır. Ancak deyimlerde de sözcükler, kendi anlamlarını az çok yitirirse de, deyim, dikkat çekici bir anlatım bildirmek amacıyla oluşmuş kalıp sözlerdir:

etekleri tutuşmak, kulağı delik, kös dinlemiş, yılan hikâyesi, burun kıvırmak, **başına** ***buyruk, pabuç pahalı, çenesi düşük…***

Kimi deyimler, sözcükleri arasına ek alabilirler, çekime girerler:

Etekleri tutuştu, Anam ağladı, Başını dinle…

Uyarı:

Deyimleri oluşturan sözcükler birbirinden ayrı yazılır.

7. 18. Birkaç Sözcüklü Özel Adların Yazılışı

Kişi, kurum, yer adları birkaç sözcükten oluşmuş bulunabilir.

1) Birkaç sözcükten oluşan adlar ve soyadları bitişik yazılır.

Adlar:

Gündoğdu, Gültekin, Hüdaverdi, İlknur, Yurdanur…

Soyadları:

Berker, Çetinkaya, Enginay, Ulucan, Karafakioğlu…

Uyarı:

Ad ve soyadları birbirinden ayrı yazılır. Adların ve soyadların yazımı, nüfus cüzdanındaki biçimlerine bağlıdır.

2) İl, ilçe, bucak ve köy adlarının yazımında, devletçe belirlenmiş biçimlere uyulur. Bunlarda da uygulanan yöntem, birkaç sözcükten oluşan adların bitişik yazılması yöntemidir:

Acıpayam, Eskişehir, Gaziantep, Kahramanmaraş, Şanlıurfa, Akdağmadeni, Kocamustafapaşa, Kadınhanı, Eskipazar, Şebinkarahisar…

3) Kavramı kendi başına bildiremeyip ancak bir tür adı ile tamamlanan özel yer adlarında, tür adı ayrı olmak üzere, her iki sözcük de büyük harfle başlatılır:

Ağrı Dağı, Eğridir Gölü, Van Gölü, Gülek Geçidi, Konya Ovası, Manavgat Çayı, Kuruca Geçit, Sakarya Irmağı, Çukur Mahalle, Kader Sokağı...

4) Bunlar gibi, deniz, dağ, köy, göl, su, ırmak adlarıyla tamamlanıp kalıplaşmış ve ileriden beri bitişik yazılagelmiş özel yer adları da vardır:

Akdeniz, Karadeniz, Kızılırmak, Göksu, Uludağ, Kavaklıdere, Halıdere, Pamukova, Sivrihisar, Kadifekale…[158]

5) Bir tür adı ile oluşan tarihsel olay adlarının her sözcüğü ayrı yazılır ve her sözcük büyük harfle başlatılır:

Kurtuluş Savaşı, Lozan Antlaşması, Başkumandanlık Meydan Savaşı, Haçlı Seferleri, Kavimler Göçü…

6) Bir özel adla tür adından kurulan devlet, kurum adları da ayrı yazılır ve her sözcüğü büyük harfle başlatılır:

Türkiye Cumhuriyeti, Atatürk Barajı, Osmanlı İmparatorluğu, Selçuklu Devleti, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, Çalışma Bakanlığı, Sağlık İşleri Genel Müdürlüğü, Türkiye Kömür İşletmesi, Türk Standartlar Enstitüsü…

7) Bir özel ad ve bir tür adı ile yapılmış olan tür adlarında, tür gösteren ikinci sözcük küçük harfle yazılır:

Ankara keçisi, Van kedisi, Amasya elması, Oltu taşı, Mustabey armudu…

8) Bir olayı, bir kişiyi yaşatmak için bir yere, kuruma verilmiş olan özel adlar, aslına uygun olarak ve büyük harflerle başlatılarak yazılır:

Atatürk Bulvarı, Namık Kemal Okulu, Gazi Osman Paşa Mahallesi, Şehit Adem Yavuz Sokağı, İsmet İnönü Meydanı…

7. 19. Bileşik Eylemlerin Yazılışı

Etmek, olmak, eylemek yardımcı fiilleriyle kurulan bileşik eylemler şu durumlarda bitişik yazılır:

1) Ad soylu sözcükte, yardımcı eylemle birleşmesi sonucu olarak, bir ses doğarsa, iki sözcük bitişik yazılır:

affetmek (af etmek)***, hissetmek*** (his etmek)***, hazzetmek*** (haz etmek)***, zannetmek, affolunmak. …***

2) Yardımcı eylemle birleşmesinden dolayı, ad soylu sözcüğün ikinci hecesindeki ünlü ***(ı), (i), (u), (ü)*** düşerse, iki sözcük bitişik yazılır:

emir-***emretmek,*** sabır-***sabreylemek,*** keşif-***keşfolunmak,*** hüküm-***hükmeylemek,*** akis-***akseylemek,*** devir-***devretmek…***

3) Aralarına ***(a), (e), (ı), (i)*** ulaç ekleri alarak, iki eylemden oluşan bileşik eylemler bitişik yazılır:

bakakalmak, konuşabilmek, alıvermek, düşeyazmak…

Uyarı:

Yukarıdaki durumlar dışında, bir eylemle birlikte kullanılan kalıplaşmış söz birimleri ayrı yazılır:

söz atmak, kötülük etmek, iyi olmak, ant içmek, arz etmek, açıklama yapmak, suç atmak, demeç vermek, hesap açmak…

7. 20. Ekeylemlerin Yazılışı

Ekeylem denen ve "***imek"*** eylemine bağlanan ***idi, imiş, ise*** sözcükleri;

1) Bağlandıkları sözcükten ayrı yazılabilir; bu durumda kendi ünlülerini korur:

Hasta idi, kötü imiş, duruyor ise…

2) Sözcüklere çokluk bitişik yazılır. Bu durumlarda; ***idi, imiş, ise*** sözcükleri:

a. Ünsüzle biten bir sözcükle bitişirlerse, başlarındaki *(i)* sesi düşer, kalan hecesinin ünlüsü, sözcüğün ünlüsüne, kalınlık-incelik ve düzlük-yuvarlaklık yönlerinden uyar:

Temiz-di, kalın-dı, yoğun-du, üzgün-müş, olgun-muş, güzel-se, kalır-sa, olur-sa…

b. Ünlü ile biten bir sözcükle bitiştirilirse, başlarındaki *(i)* sesi yerine *(y)* sesi gelir ve kalan hecesindeki ünlü, baştaki sözcüğün ünlüsüne yine kalınlık-incelik ve düzlük-yuvarlaklık yönlerinden uyar:

Geldi-ydi, gördü-ydü, hasta-ymış, boyalı-ymış, Samsun-luymuş, belli-yse, bağlı-ysa, üzüntülü-yse…[159]

Uyarı:

Haber dilinde, ekeylemler bitişik yazılır.

7. 21. Terimlerin Yazılışı

1) İki ya da üç sözcükten yapılan ve bileşik sözcük niteliği gösteren terimler bitişik yazılır:

güzelavratotu, üçgül, iğneyapraklı, taçyaprağı, uyurgezer, mercanotu, mercanbalığı, atardamar, toplardamar…

2) Bir terimi niteleyen sözcük ayrı yazılır:

uçan memeliler, sözcük vurgusu, ayaklı koşma, **açık** ***eğretileme, dere alabalığı, en küçük ortakkat, bitişik taçyapraklı…***

3) Ancak niteleyen sözcük nitelenenle bütünleşerek bir terim oluşturuyorsa bitişik yazılır:

yabanıspanak, yabaniakdiken, beyazpeynir…

7. 22. Pekiştirmeli Sözcüklerin Yazılışı

1) Türkçe'de pekiştirmeli sıfat ve belirteçler, ilk hecelerine getirilen ***(m), (p), (r), (s)*** ünsüzlerinden kurulu pekiştirme heceleriyle birleştirilerek yazılır:

Açık-***apaçık***, uzun-***upuzun***, ince-***ipince***, sarı-***sapsarı***, mor-***mosmor***, temiz-***tertemiz***, tamam-***tastamam***, beyaz-***bembeyaz***, doğru-***dosdoğru***, dik-***dimdik***, yeşil-***yemyeşil…***

2) İki heceli pekiştirme sıfat ve belirteçleri de bitişik yazılır:

gündüz-***güpegündüz***, düz-***düpedüz***, yalnız-***yapayalnız***...

7. 23. İkilemelerin Yazılışı

Aynı sözcüğün yinelenmesi, anlamları yakın ya da karşıt, sesçe benzer sözcüklerin yan yana kullanılmasıyla oluşan sözcük kümelerine ***ikileme*** denir: Sözcüğün, ilk ünsüzünün yerine ya da ilk ünlüsünün başına ***(m)*** getirilerek oluşturulan sözcüğün, asıl sözcükten sonra yinelenmesiyle de ***ikileme*** kurulur.

1) İkilemelerde her sözcük ayrı yazılır:

yavaş yavaş, aşağı yukarı, az çok, ev bark, doğru dürüst, kırık dökük, paldır küldür, dolap molap…

2) İkilemeleri oluşturan sözcüklerin biri ya da ikisi çeşitli ekler alabilir:

irili ufaklı, büyüklü küçüklü, el ele, göz göze, daldan dala, dilden dile, oldum olası, pisi pisine, ucu ucuna…[160]

7. 24. Yabancı Sözcüklerin Yazılışı

Yabancı sözcükler, Türkçe'de söylendikleri gibi yazılır. Ancak şu özelliklere dikkat edilir:

1) Başında iki ünsüz bulunan yabancı sözcüklerin yazımında ünsüzler arasına ünlü konulmaz:

profesör, tren, gramer, stres, prova, psikoloji, fren, kristal, program, staj…

2) Sonunda iki ünsüz bulunan kimi yabancı sözcüklerin yazımında ünsüzler arasına ünlü konulmaz:

film, militarizm, lüks, teyp…

3) Yaygın olarak kullanılan Batı kökenli sözcükler, Türkçe'nin yazılış kurallarına göre yazılır:

Doktor, kovboy, radyo, şoför, trajedi, komedi, televizyon, rektör…

4) Sonunda iki ünsüz bulunan kimi yabancı sözcüklerin bu ünsüzleri arasında ünlü vardır:

ritim, cisim, ilim…

5) İki ünsüz ile biten Arapça ve Farsça sözcükler ünsüzlerin arasına bir ünlü getirilerek söylenir. Ancak bu sözcükler Türkçe bir ek aldıklarında, ünsüzler arasına getirilen ünlü düşer:

şahs-şahıs-şahsı, şehr-şehir-şehri, emr-emir-emre, hükm-hüküm-hükmü, nakl-nakil-nakli…

6) Batı dillerinden alınan sözcüklerin içindeki ünsüzler arasına ünlü konulmaz:

elektrik, orkestra, maestro, paragraf, kilogram…

7) Yabancı sözcüklerin iç sesindeki ***(g)***'ler, ***(ğ)***'ye çevrilmez:

biyografi, daktilograf, dogmatizm, diyagram, kardiyografi, magma, program...

8) Bununla birlikte, yerleşmiş kimi eski sözcüklerde iç sesteki ***(g)***'lerin ***(ğ)***'ye döndüğü görülür:

coğrafya, fotoğraf…

9) Yabancı sözcüklerin sonunda bulunan ***(g)***'ler de, yukarıdaki örneklerde olduğu gibi korunur:

arkeolog, biyolog, diyalog, katalog, jeolog, monolog, pedagog, sinagog, ürolog, Türkolog…

10) Yabancı sözcüklerde, yan yana bulunan ünlüler arasına genellikle ***(v), (y)*** ünsüzleri girmez:

arkeolog, ideal, realizm, jeolog, meteoroloji...

11) Yabancı dillerden alınan kimi sözcüklerdeki ***(io), (ia)*** ünlüleri arasına ***(y)*** harfi konulur:

biyoloji, biyografi, bibliyografi, diyagram, diyaliz…

12) Özellikle Fransızca sözcüklerdeki ***(oi)*** diftongunun söylenişi olan ***(ua)*** arasına ***(v)*** harfi konulur:

konservatuvar, kruvazör, trotuvar, laboratuvar…[161]

13) Batı dillerinden alınan sözcükler orijinal yazılışlarına göre de yazılır:

fuel oil, pizza, check up, disc jockey…

14) Yabancı kökenli bilim terimleri Türkçe söylenişe göre yazılabilir.

kriz, enjeksiyon, türbin, tüberküloz…

15) Bilim ve uzmanlık dallarında kullanılan terimler orijinal biçimlerine göre yazılır:

Adagio, andante…

16) Latin kökenli dillerden alınan deyimler o dildeki yazılışlarına göre yazılır:

veni, vidi, vici - to be or not to be…

17) Yabancı dillerden alınan sözcüklerde ***(n)*** ünsüzü, ***(b)*** ve ***(p)*** ünsüzleri önünde ***(m)*** ünsüzüne çevrilir:

Ambar, cambaz, perşembe, çember…

Uyarı:

İstanbul sözcüğü bu kurala uymaz.

7. 25. Yabancı Özel Adların Yazılışı

Özel adların, kendilerine özgü yazımlarını korumak gerekir. Ancak, bütün dünya aynı yazıyı kullanmadığı için, her ulusun dilinde geçen özel adları kendi abecesiyle yazmak olanağı yoktur. Bu durumda:

1) Latin abecesi kullanan uluslarla ilgili özel adların özgün yazımları, gerekli görülen durumlarda korunur:

Shakespeare, New Orleans, Newton, Edward, Chateaubriand, Greenwich, Bordeaux, Descartes, Mary…

2) Yabancı adların yazımında harfler üzerindeki işaretler, olanaklar ölçüsünde korunur:

Molière, Mérimée.…

3) Ancak, bu özel adların okunuşları, metinde geçtiği ilk yerde, ayraç içinde gösterilir ve bu adların okunuşlarını gösteren sözcüklerin baş harfleri de büyük yazılır:

Shakespeare (Şekspir)...[162]

4) Latin harfleri kullanan ülkelerden dilimize, asıllarından başka türlü söylenişle girmiş olan özel adlar, bu söylenişe göre yazılır:

Marsilya (Marseille), ***Londra*** (London), ***Münih*** (München), ***İsviçre*** (Suisse), ***İsveç*** (Sweden), ***Cenevre*** (Geneve), ***İrlanda*** (Ireland), ***Napolyon*** (Napoléon)...

5) Latin abecesinden başka bir abece kullanan uluslardan alınan özel adlar, Türkçe'de söylendiği gibi yazılır:

Konfüçyüs, Bağdat, Rimski Korsakof, Tolstoy, Tokyo, Pekin…

6) Yabancı adlardan gelip anlamca genelleşerek terim niteliği kazanmış adlar, Türkçe'de söylendiği gibi ve küçük harflerle yazılır:

amper, giyotin, volt, vat, kolonya, röntgen, jilet, kanarya…

7. 26. Gezegenler ile Dünya, Güneş ve Ay Adlarının Yazılışı

1) Gezegenler, burçlar, gökcisimleri evrende tek varlıklar oldukları için adları büyük harfle başlatılarak yazılır:

Utarit, **Z**ühre, **M**erih, **B**üyükayı, **K**üçükayı, **Ü**lker, **S**amanyolu…

2) Dünya, güneş, ay da, gökbilim konusu oldukları zaman evrende tek bir varlık niteliği ile belirir; bu nedenle özel adlar gibi büyük harfle başlatılır:

Ay **D**ünya'nın, **D**ünya da **G**üneş'in çevresinde döner…

3) Ancak bu adlar genel kavram bildirdikleri zaman küçük harfle yazılır:

Bu oda **g**üneş (güneş ışığı) alır. Bu gece **a**y (ay ışığı) var. O adamın **d**ünyada (insanlar arasında) bir eşi yoktur…[163]

7. 27. Büyük Harflerin Kullanımı

Büyük harfler, aşağıda belirtilen yerlerde kullanılır.

1) Tümcelerin ilk sözcüğünün başında büyük harf bulunur:

Az zamanda çok ve büyük işler yaptık. **B**u işlerin en büyüğü, temeli Türk kahramanlığı ve yüksek Türk kültürü olan Türkiye Cumhuriyeti'dir.

2) Her çeşit özel adların başında kullanılır. Başlıca özel adlar şunlardır:

a. Kişi adları:

Coşkun, **Y**alçın, **F**iliz, **S**erpil…

b. Kişi Soyadları:

Berberoğlu, **B**ilirgiller…

c. Hayvanlara verilen adlar:

Boncuk, **F**ındık, **D**uman, **S**amur…

ç. Ulus adları:

Türk, **A**lman, **İ**talyan, **A**rap…

d. Devlet ve ülke adları:

Türkiye, **F**ransa, **A**lmanya, **İ**ran, **P**akistan…

e. Kent, köy, cadde, sokak, yer adları:

Ankara, **İ**zmir, **B**ağdat, **A**bant, **D**umlupınar, **Ç**ankaya, **Ç**evre **S**okağı…

f. Coğrafya ile ilgili kıta, bölge, ova, dağ, deniz, göl, akarsu orman adları: (Birden çok sözcükten oluşanlarda her sözcük büyük harfle başlatılır)

Afrika, **I**lgaz, **T**oros **D**ağları, **G**ülek **G**eçidi, **F**ırat Nehri, **K**ızılırmak, **Ç**ubuk **B**arajı, **İ**ç **A**nadolu, **G**üneydoğu **A**nadolu…

g. Kurum ve kuruluş adları: (Birden çok sözcükten oluşup da ayrı yazılanlarda her sözcük büyük harfle başlatılır)

Türkiye **C**umhuriyeti, **T**ürkiye **B**üyük **M**illet **M**eclisi, **İ**stanbul **Ü**niversitesi, **N**umune **H**astanesi, **T**ürkiye **Z**iraat **B**ankası, **B**asın-**Y**ayın ve **E**nformasyon **G**enel **M**üdürlüğü, **S**ivas **V**aliliği…

ğ. Yapı, kitap ve benzeri yapıt adları:

Çankaya **K**öşkü, **A**nkara **K**alesi, **A**nkara **P**alas, **E**vkaf **A**partmanı, **N**usretiye **C**amisi, **K**iralık **K**onak (roman), **S**uda **H**alkalar (şiir kitabı), **Y**olcu **D**efteri (gezi notları), **V**atan **İ**sterse (resim), **L**aokon (bir yontu), **F**ikir **H**areketleri (dergi), **P**iyale (şiir kitabı)...

h. Dil adları:

Türkçe, **L**atince, **A**lmanca…

ı. Din, mezhep, tarikat adları:

Müslümanlık, **H**ıristiyanlık, **M**usevilik, **B**udizm, **S**ünnilik**, P**rotestanlık, **K**atoliklik, **K**adirilik, **Ş**iilik…

i) Ulus, din, dil, mezhep, kişi vb. adlarından türemiş sözcükler:

Türklük, **T**ürkçü, **T**ürkçülük, **A**tatürkçülük, **D**arvincilik, **A**frikalı, **İ**ranlı, **P**eçenekler, **A**merikalılar…

Uyarı:

Yazımı devletçe belirlenmiş kimi yer adlarında olduğu gibi, kişi ad ve soyadlarının nüfus

cüzdanlarındaki yazılışı, yazım kurallarına uymasa da değiştirilmeden kullanılır.

3) Özel adlara bağlı saygı sözcükleri, sanlar, meslek adları büyük harfle başlatılır:

Hamdi **B**ey, **B**ayan Filiz Koray, **B**ay Yalçın Çıtak, **D**oktor İrfan Bulut, **M**areşal Fevzi Çakmak, **P**rofesör Coşkun Ülkü, **M**imar Sinan, Kurtdereli Mehmet **P**ehlivan, **K**oca Yusuf, Nasrettin **H**oca, Naciye **S**ultan, Gül **H**anım…

4) a. Kitaplarda bölüm, dergi ve gazetelerde yazı ve haber başlıklarının her sözcüğü büyük harfle başlatılır. Bu yazıların ***ve, de, ile, ya, ya da, ki*** bağlaçları ve ***mi*** eki küçük harfle yazılır:

Kavimler **G**öçü, **A**nadolu'**da** **L**inyit **Y**atakları, **K**onutların **ve** **İ**şyerlerinin **E**lektrik **ile** **I**sıtılması **S**orunu, **E**-5 **K**arayolunda **D**ünkü **T**rafik **K**azası, **Ö**lmek **ya da** **Y**aşamak, **B**itmedi **mi?**, **K**im **ki** **O**...

b. Ancak, bu başlıkların bütün sözcükleri büyük harflerle yazılırsa, yukarıdaki sözcükler de büyük harfle yazılır:

TAVŞAN **İLE** KAPLUMBAĞA, MAVİ **VE** SİYAH...

5) Mektuplarda ve konuşma metinlerinde hitap sözcükleri ve zarf üzerine yazılan her sözcük büyük harfle başlatılır:

Sevgili **K**ardeşim, **S**ayın **B**üyüğüm, **A**ziz **D**inleyicilerim…

6) Özel ad yerini tutan sözcükler ve üzerine dikkat çekilecek önemli kavramlar büyük harfle başlatılabilir:

Başkanlık taslayan Özkan konuşmasını bitirdikten sonra bir üye **B**aşkan'ın görüşlerini eleştirdi…[164]

---

[140] Ömer Asım Aksoy, **Ana Yazım Kılavuzu,** İstanbul: Adam Yayınları, 1994, s. 11.

[141] Girgin, **Haber Yazma Teknikleri (Haberci Adayının El Kitabı),** s. 31.

[142] **Girgin,** "Araştırmacı Gazetecilik", İstanbul: Marmara Ü. İletişim Fakültesi, (Basılmamış Ders Notları, 1999.)

[143] Girgin, "Araştırmacı Gazetecilik", s. 23.

[144] Girgin, "Araştırmacı Gazetecilik", s. 31.

[145] Şiar Yalçın, **Doğru Türkçe,** İstanbul: Metis Yayınları, s. 48.

[146] Girgin, **Haber Yazma Teknikleri (Haberci Adayının El Kitabı),** s. 143

[147] Şengül A. Özerkan, **Türkçe'yi nasıl kullanıyoruz?**, İstanbul: Martı Yayınları, 1997, s. 105.

[148] Girgin, **Haber Yazma Teknikleri (Haberci Adayının El Kitabı),** s. 140.

[149] Aksoy, **AnaYazım Kılavuzu**, s. 48.

[150] Feyza Hepçilingirler, **Türkçe "Off",** İstanbul: Remzi Kitabevi, 1997, s. 172.

[151] Hepçilingirler, **Dedim: "Ah!",** s. 255.

[152] Kemal Demiray, **Söyleyiş ve Yazım Sözlüğü,** İstanbul: İnkılap ve Aka Basımevi, 1982, s. 18.

[153] Mehmet Emre Anamur, "Yazılı Kitle İletişim Araçlarında Türkçe'nin Yanlış Kullanımı", **Medya ve Toplum**, İstanbul: Der Yayınları, 1998, s. 74.

[154] Koç, s. 70.

[155] Koç, s. 389

[156] Koç, s. 390.

[157] Mazhar Kükey, **Yazım Kuralları**, İstanbul: Karacan Yayınları, 1992, s. 78.

[158] Kükey, s. 62.

[159] Koç, s. 291.

[160] Koç, ss. 404-410.

[161] Aksoy, **Ana Yazım Kılavuzu**, s. 196.

[162] Kükey, s. 56.

[163] Aksoy, **Ana yazım Kılavuzu**, s. 48.

[164] Hepçilingirler, **Türkçe "Off",** s. 157.

8. NOKTALAMA İMLERİ *(İŞARETLERİ)*

"***Banu Gümüştüs'ün kulakları çınlasın. 'Kedi gözleridir onlar.' demişti; noktalama işaretleri için. Doğrudur, yolunuzu tümden aydınlatacak güçleri yoktur; ama yolunuzu kaybetmenizi önler, anlamı ve anlatımı izleyerek doğru yolda ilerlediğinizi gösterir size." (Feyza Hepçilingirler)[165]***

Noktalama imleri (işaretleri) yazılı anlatımda, okumayı kolaylaştırmaya, duygu ve düşüncelerin daha açık anlatılmasına ve yazının düzenlenmesine yardımcı olur.[166]

Sözcüklerin seçimi ve cümle kuruluşları gibi, noktalama imlerinin kullanışları da, yazarların kişisel ölçü ve anlayışlarına bağlıdır. Ancak, bir yazıda noktalama imlerinin gereğinden fazlalığı, yazarın söylemek istediğini kelimelerle tam ifade edemediğinin kanıtıdır. Bu nedenle, noktalama imleri gelişi güzel değil, mantık çerçevesinde ve gereksinim nedeniyle kullanılmalıdır.

Örnek:

Aşağıdaki örnek, bir virgülün değişik yerlere konulmasıyla, cümlenin anlamının nasıl değişebileceğinin belgesidir:

"***AİDS'li aşık, Türk yetkililere yalvardı."***

"***AİDS'li aşık Türk, yetkililere yalvardı"*** [167]

8. 1. Nokta " . "

Bildirme ve isteme tümcelerinin sonuna konur, tümcenin sınırını belirler. Konuşmadaki alçalan titremin terini tutar.[168]

Başlıca kullanılış yerleri:

1) Anlamca tam tümceler sonunda:

Sekiz saattir şimendiferdeyim. Tren boş ve neşesiz. İçim sıkılıyor.

2) Tümce değerinde olan anlatımların sonunda:

- *Lütfen pencereyi kapatın.*

- *Peki.*

3) Kimi kısaltmalardan sonra:

Dz. Kuv., gr., kg. ...

4) Sıra gösteren rakamlardan sonra:

1., 5., 20. madde, II. Mahmut, XIV. Louis…

5) Gün gösteren tarihlerin rakamları arasında:

18.10.1986…

6) Belli bir saatle artık dakikaları arasında:

Saat 13.20'de, 21.15'te, 07.25'te…

7) Rakamlarda binler basamakları arasında:

652.325.130. TL.

Rakamlarda nokta kullanılmayıp, binler basamaklarını belirtecek kadar açıklık da bırakılabilir:

652 325 130...

8) Bir yazının alt bölümlerini gösteren rakamlardan ya da harflerden sonra:

1., 3., A., B., a., b., ...

Bu görevde, nokta yerine kapama ayracı da kullanılabilir:

1), 3), A), B), a), b), ...

9) Rakamlar arasında çarpı imi yerine:

15 . 20 = 300…

8. 2. Virgül " , "

Başlıca kullanılış yerleri:

1) Tümce içinde eş görevli sözcükler arasında:

Beni bir memur, bir tahsildar, bir öşürcü, bir jandarma, yoksa bir askerlik şubesi reisi mi sandılar bilmem.

2) Tümcede eş görevli sözcük öbekleri arasında:

Bir mahalle mescidindeki ilkokulu, bahçesinde bir Roma belediye başkanının burunsuz heykeli dikili lisemizi, İstanbul'u, Darülfünun'u hatırlardık.

İnsan, hayvan, kent, köy, semt, akarsu, deniz, dağ, ova, orman adları, özel adlardır. [169]

3) Sıralı tümceleri ayırmakta:

Hemen hepsi sigaralarını yakarlar, avluda çömelirler, evlerinde olanı biteni anlatırlardı.

4) Tümcede anlam gereği özellikle belirtilmek istenen (söylenirken biraz ara verilen) özne, tümleç gibi öğelerden sonra:

Nihat, vapurun İstanbul'a girişini görmek için geceleyin uyandı. [170]

Köyümüzde, bizi bekleyenlerin bulunduğunu hiç unutmadım.

5) Tümcede, açıklayıcı söz öbeklerinin, başında ve sonunda:

Ahmet Kutsi için, romantik bir şair hakkında söyleneceği gibi, fildişinden kulesine çekilmiş

diyenler olabilir.

Geçen hafta perşembe günü, seninle görüştüğümüz gün, epey yorgun görünüyordun.

6) Yazılarda, mektuplarda seslenme sözcüklerinden sonra:

Kardeşim, Sayın Komutanım, Bayanlar, Baylar,...

7) Yazıda, başkasının sözünün bittiği yere (eğer bu söz tırnak içine alınmamışsa):

Zamanın varsa biraz görüşelim, dedi.

8) Aynı durumda olan, konuşma çizgisiyle belirtilmiş sözlerin bittiği yere de virgül konulur:

Arabacı:

- Çal kapıyı, dedi.

9) Kendinden sonra gelen tümceyi anlamca yansıtan, pekiştiren, özetleyen *hadi, öyle, evet, hayır, peki...* gibi sözcükleri ayırmakta:

Peki, dediğin olsun. Evet, ben de seninle geliyorum. Öyle, bu yılı çok hareketli geçirdik.

10) Ondalık sayılarda kesirleri belirtmekte:

367,50 TL., 25,250 kg, 29,345 km.

11) Ünlem imini sonuna alan tümcelerde, ünlemden sonra virgül konulur:

A, ne güzel!

8. 3. Noktalı Virgül " ; "

Bu işareti yerli yerinde kullanamayan insanın Türkçe bilgisinden şüphe edin.

Melih Cevdet Anday)

1) Aralarında anlam ilişkisi bulunan bağımsız tümceleri ayırmak için kullanılır; yükselen titremi karşılar.

Bir ara bir başkasında saçlarınızı, yürüyüşünüzü seyreder gibi olmuş, siz olmadığınızı görünce yeniden merak etmiş, üzülmüş; sonra belki de benim burada oturduğumu tahmin etmiştir de öteki kapıdan çıkmıştır, şüphesine düşmüştüm." (Sait Faik Abasıyanık)[171]

Öğeleri arasına virgül konulmuş sıralı tümceler, noktalı virgül ile ayrılır:

Hepsi az veya çokça bahçeli, şehnişinli, cumbalı, ekserisi boyasız, eski fakat temiz, şirin evler; çardaklı bir kahve; bir iki ufak dükkân; kısa, bodur minareli, sevimli bir mescit...[172]

2) Anlamca birbirine bağlı ve birbirini tamamlayan tümceler arasına konulur:

Belkıs, bütün felakete uğramış insanlar gibi tabii, umumi bir insan olacaktı; Belkıs'ın bir türlü tabiileşmeyen güzelliği de belki bu umumilik içinde, birkaç gün sürecekti; ağlarken çocuklaşacaktı.

3) Aralarında anlamca karşıtlık, neden-sonuç, güçlendirme, tamamlama ilgileri olan ve sırasıyla *ama, fakat, yoksa, çünkü, bundan dolayı, sonuç olarak, bu nedenle, öyleyse, böylece, bundan başka, şu da var ki, dahası var, ayrıca, öyle ki...* gibi bağlaçlarla bağlanabilen tümceler arasına konulur:

Bu yaz çok yorgundum; ama kısa bir dinlenme olanağı bile bulamadım.

Çok onarttımsa da arabamı adam edemedim; çünkü artık eskidi.

Anne, çocuğunu İstanbul'a göndermek istemiyor; öyle ki gözünün önünden ayrılmasına bile razı değil.

Uyarı

Noktalı virgülden sonra gelen tümce büyük harfle başlatılmaz.

8. 4. İki Nokta " : "

1) Arkasından açıklama yapılacak ya da örnek verilecek tümcenin sonuna konulur:

Dikkat edilirse, yüzünde onu züppelikten kurtaran iki aza *vardır: Biri, gözleri ve bakışının manası; öteki, ağız ve dudaklarının ifadesi…*

Yazılarda kullandığımız başlıca noktalama imleri şunlardır: nokta, virgül, noktalı virgül…

Uyarı:

İki nokta konulduktan sonra gelen bölüm, bir tümce oluşturuyorsa, ya da tümce değerinde ise büyük harfle başlatılır; tek ya da öbek olarak sıralanan sözcüklerde büyük harf kullanılmasına gerek yoktur.

2) Alıntılarda, tırnak iminden önce iki nokta konulur:

Hamdullah Suphi Tanrıöver, Atatürk için şöyle demişti: "Sevgili Gazi! Talihin en karanlık günlerinde ismin bir çoban yıldızı olmuştu. Hepimiz ona bakarak yol aldık."

3) Yazı içinde bir kişinin konuşmasını göstermek için kullanılan "**-**" iminden önce de iki nokta konur:

Nüfus kâtibi:

- Yirmi yaşında var mı *bu oğlan? dedi.*

4) Matematiksel bölme işleminde, bölünenle, bölen arasına konulur:

28:4 = 7, 112:8 = 14...

8. 5. Üç Nokta " … "

1) Olaylar, nitelikler, adlar sayıldıktan sonra, benzerleri anlamına, tümce sonuna konulur: [173]

Kemalizm yaratıcıdır, müspettir, sulhçudur, planlı çalışır…

2) Herhangi bir nedenle bitirilmemiş tümcelerin sonuna konulur: [174]

Ey kimsesiz, avare çocuklar, hele sizler, hele sizler…

- Muharebeye gitmiyorum ki…

3) Yazı içinde açıklanmak istenmeyen adlar, sözcükler yerine konulur:

Ben bu haberi …'den işittim.

4) Açıklanmak istenmeyen sözcüklerin baş harfi yazıldıktan sonra da üç nokta konulabilir.

A...'da konuştuklarımızı unuttun mu?

5) Alıntıların, baş tarafından çıkarılmış sözlerin yerine konulur:

... Aydın sınıfla halkın zihniyet ve amacı arasında tabii bir uygunluk olmak gerekir.[175]

8. 6. Sıra Noktalar " ····· "

Bir alıntının, atlanmış bölümleri bulunduğunu belirtmek için kullanılır. Noktaların sayısı sınırlanamazsa da, satırları noktalarla doldurmuş olmamak için beş ya da yedi olarak saptanabilir:

….. yaptıklarımızı asla *kâfi göremeyiz: çünkü daha çok ve daha büyük işler yapmak mecburiyetinde ve azmindeyiz..... Bunun için bizde zaman ölçüsü geçmiş asırların gevşetici zihniyetine göre değil, asrımızın sürat ve hareket mefhumuna göre düşünülmelidir…..*

Uyarılar:

1) Üç nokta ve sıra noktalardan sonra başlayan söz, yeni bir tümce başlangıcı ise büyük harfle başlatılır.

2) Sıra noktalar ayraç ( ) içine alınarak da kullanılabilir:

….. spor çok mühimdir; (.....) hatta biraz da medeniyet meselesidir.

8. 7. Soru İmi " ? "

1) Soru bildiren ya da soru kavramı içeren tümce ya da sözcükten sonra konulur:

Niçin geç kaldın? Gitmeyeceksin demek?

2) Kesin olduğuna inanılmayan sözler, bilgiler yanına, ayraç içine de alınarak konulur:

Evliya *Çelebi'nin Mısır'da (?) öldüğü sanılıyor.*

Sehi Bey, (?) Anadolu'da ilk şairler tezkeresini yazdı.

3) Anlamları birbirini tamamlayan soru tümceleri virgülle ayrılır; soru imi en sona konulur:

Bu saati masaya mı koyayım, duvara mı asayım?

4) Soru imi yazıların başlıklarında da kullanılabilir:

Sosyal Devrim Gecikti mi?

8. 8. Ünlem İmi " ! "

1) Ünlemlerden, ünlem anlamı veren tümcelerden, seslenmelerden sonra konulur:

Ay! ayağıma bastınız.

"*Ey Türk istikbalinin evladı! muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur!* "

2) Şaşma, küçümseme, alay, güvensizlik anlamı bildirmek için, ilgili sözcük ya da cümleler yanına, ayraç içine alınarak konulur:

Bu şair (!), ne güzel (!) şiirler yazarmış meğer.

3) Bu amaçla soru imi ile birlikte de kullanılabilir:

Bu şair klasik (!?) çalışıyormuş.

4) Ünlem imi gerektiği zaman yazı başlıklarında da kullanılabilir.

Ataların Yadigarı!

8. 9. Tırnak İmi " " "

1) Başkasından alınmış bir sözün başına ve sonuna konulur:[176]

Atatürk diyor ki: "Yeni Türkiye'mizi layık olduğu mertebeye yükseltebilmek için, herhalde iktisadiyatımıza birinci derecede önem vermek zorundayız."

2) Özellikle belirtilmek istenen bir terim, bir sözcük, tırnak içine alınabilir (Belirtme amacı, tırnak imi yerine sözcüklerin siyah, italik gibi bir çeşit harfle dizilmesiyle ya da bu sözcüklerin altını çizmekle de sağlanabilir.):

Şu "samimiyet" denilen şeyi büyük bir erdem sayanlar vardır, ben onlardan değilim. Eskiden bir "güldeste" yapmak isterdim; hani şimdi Frenkçe adıyla "anthologie" diyorlar, öyle bir şey.

3) Yazı içinde sanat yapıtlarının, kitapların adları tırnak imleri içinde gösterilir:

Fazıl Hüsnü Dağlarca'nın yayımladığı ilk şiir kitabı "Havaya Çizilen Dünya"dır.

4) Sıralamalarda, çizelgelerde üst satırda yazılan ve altta yinelenen sözcükler yerine tırnak imi konulur: bu kullanışta ***tırnak imi (")*** "***denden"*** adını da alır:

Kitabımızda:

a) Tarla bitkileri üzerindeki incelemeler

b) Süs " " "

c) Meyveler " " " yer almaktadır.

Uyarılar:

1) Tırnak içine alınan sözler, ayrı bir tümce olarak kalıyorsa, kendi noktalama imini korur ve tırnak imi bundan sonra konulur:

Atatürk'ün ahlak konusundaki kanısı şudur: "Korkutmaya dayanan ahlak, bir fazilet olmadıktan başka, güvenilir bir değer de taşımaz ."

2) Tırnak içine alınan söz, bir cümlenin öğesi oluyorsa, aslındaki noktalama imi konulmayabilir.

Atatürk "Ne mutlu Türk'üm diyene" derken, bu mutlu Türklüğün maddi ve manevi gereçlerini de yaratmış oluyordu. (Bu örnekte görüldüğü gibi, Atatürk'ün sözündeki ünlem imi kaldırılmıştır.)

3) Kimileyin tırnak içindeki sözün aslında bulunan noktalama imini korumak gerekli görülür:

Onun anlayamayacağı şiiri verirse, bu sefer de: "Git işine!" diye karşılar.

Dükkâna giren adama: "Ne emrediyorsunuz?" diye sordum.

4) Tırnak içine alınan sözler bir tümce niteliğinde ise, ya da özel adsa büyük harfle başlatılır; bir sözcük ya da tamlama ise, büyük harfle başlatılması gerekmez:

Nurullah Ataç dil devrimi üzerine konuşurken: "Kazandık artık, yendik" demiyorum; utku yırları, yani "zafer türküleri" söylemeye kalkmıyorum... diye yazmıştı.[177]

8. 10. Tek Tırnak " ' "

Bir alıntı içinde, başka bir alıntı gösterilmek gerekirse, ikincisinin başına ve sonuna tek tırnak konulur:

"*İspanya'da iç sa*vaş *olduğu günlerde Miguel de Unamuno'ya 'Siz hangi yandasınız?' diye sormuşlar. 'Hangisi yenilirse ondanım' demiş. Bunda bir yiğitlik, bir türlü güzellik olduğu yadsınamaz..."*

8. 11. Ayraç " ( ) "

1) Tümce kuruluşu ile ilgili olmayıp, tümcenin ya da içindeki sözcüğün anlamını açıklayıcı nitelikte bulunan sözler; sözcükler ayraç arasına alınır:[178]

*Batı toplumlarının us, aktöre **(**ahlak**)** ve güzelbilim **(**estetik**)** alanında yetişmeleri iki temel kavrama dayanır: 1. Özgürlük. 2. İnsan değeri.*

*Gelelim Mehdi **(**yani kıyamete yakın zuhur edecek kişi**)**'nin çıkması yakın iken devlete düzen verilemez diyen adamlara.*

2) Tümce içinde ayrıntı sayılabilecek ara sözler, açıklamalar iki kısa çizginin yanı sıra ayraç içine de alınabilir:

*Sümerbank fabrikalarının **(**bunlara devlet fabrikaları da diyebiliriz**)** 1934 yılında ne kadar iş çıkardıklarını gösteren bazı rakamlar da vardır.*

*Gazetecilikte etik **(**ahlak bilimi**)** bu mesleğin anayasası olmalıdır.*

Uyarılar:

1) Sondan önceki örnekte görüldüğü gibi, açıklanan sözcüğün çekim eki, ayraç kapandıktan sonra yazılabilir.

2) Kapama ayracı, sıralama ve sınıflamada, rakamlardan sonra konulabilir:

*1**)**..., 2**)**..., 3**)**...*

8. 12. Köşeli Ayraç " [ ] "

Ayraç içine alınmış olan bir açıklama için gereken yeni bir açıklama, köşeli ayraç içinde gösterilir:

*Türkiye'de cumhuriyetin kuruluşu, bir yandan da askeri zaferlere (I. İnönü **[**10 Ocak 1921**]**, II. İnönü **[**1 Nisan 1921**]**, Sakarya **[**13 Eylül 1921**]**, Dumlupınar **[**30 Ağustos 1922**]**) dayanır.*[179]

8. 13. Kesme İmi " ' "

1) Bütün özel adlardan sonra kesme imi kullanılır:[180]

Tuncer'e, Ankara'da, Ağrı Dağı'ndan, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde…

2) Ekinden ayrı olarak gösterilmek istenen harf ya da sözcükten sonra kesme imi konulur:

K'nin ğ'ye dönüşmesi…, -yor'dan önce geleni…, Renk'te yalnız bir ünlü vardır…

3) Rakamlardan sonra gelen ekleri ayırmak için kesme imi kullanılır:

saat 15.00'te…51'den sonra... 1970'lerde…12.00'yi vurduktan sonra…[181]

4) Özel adlardan türetilmiş sözcüklerde ekler kesme ile ayrılmaz:

Konyalı…Türkçü…Türklük…Atatürkçü…Türkçeleşmek…

5) Ancak kesme imi, kendi özgün yazımı ile yazılarak ***(li)*** yapım eki getirilmiş yabancı sözcüklerin kökünden sonra konulur:

Bruxelles'li…Bordeaux'lu…Lille'li…

6) Özel adlara eklenip ***(aile, gil)*** anlamı veren ***(ler)*** ekleri, kesme ile ayrılmaz:

***Ahmetler'**de toplandık…**Mehmetler'**le yemek yedik…*

7) Ancak (*benzerleri)* anlamı veren ***(ler)*** ekleri kesme imiyle ayrılır:

Atatürk'ler…Fatih'ler…Yavuz'lar…

8) Birincinin sonunda ve ikincinin başında ünlü harf bulunan iki sözcük birlikte söylenirken, kimileyin birinci sözcüğün sonundaki ünlü düşer. O zaman yerine kesme imi konulur:

- Karac'oğlan devranım var, demim var,

Yar yitirdim düşüncem var, gamım var.

- N'eyleyim ki elimde yok irade.

- Gül dikende biter diken gül olmaz

Vız vız eden her sineğin bal'olmaz

Uyarı:

meb'us değil, ***mebus*** yazılır.

8. 14. Kısa Çizgi (Birleştirme Çizgisi) " - "

1) Bir olayın, durumun başlangıcını ve sonunu gösteren tarihler, sözcükler arasına konulur:

2.Dünya Savaşı *1939-1945 yılları arasında, 6 yıl sürdü…*

Ankara-Konya yolu…

Neden-sonuç ilişkisi…

2) İki adın, etkenin ortaklığını göstermek için kullanılır:

Batı uygarlığının temelinde Yunan-Roma düşüncesi yatar…

Savaş öncesi Avrupa'da devlet, daha çok hukuki-siyasi bir kuruluştur…

3) Karşıtlıklar arasına konulur:

Alman-Fransız savaşı…

Hıristiyanlık-Müslümanlık İslamlık mücadelesi…

4) Tümce içinde ayrıntı sayılabilecek ara sözler, açıklamalar iki kısa çizgi arasına alınabilir:

Sümerbank fabrikalarının -bunlara devlet fabrikaları da diyebiliriz- 1934 yılında ne kadar iş *çıkardıklarını gösteren bazı rakamlar vardır…*[182]

---

[165] Hepçiligirler, **Dedim "Ah!".** s. 232.

[166] Aksoy, **Ana yazım Kılavuzu**, s. 55.

[167] Nevzat Kızılcan, **Örneklerle Gazetecilik**, İstanbul: Gazeteciler Cemiyeti Yayınları, Eylül 1988, s. 56.

[168] Koç, s. 566.

[169] Kükey, s. 102.

[170] Hepçilingirler, **Türkçe "Off"**, s. 181.

[171] Koç, s. 571.

[172] Kükey, s. 105.

[173] Koç, s. 573.

[174] Hepçilingirler, **Dedim: "Ah!",** s. 232.

[175] Aksoy, **Ana Yazım Kılavuzu,** s. 59.

[176] Demiray, s. 29.

[177] Aksoy, **Ana yazım Kılavuzu**, s. 62.

[178] Koç, s. 579.

[179] Kükey, s. 122.

[180] Koç, s. 577.

[181] Kükey, s. 125.

[182] Aksoy, **Ana Yazım Kılavuzu**, s. 60.

8. NOKTALAMA İMLERİ *(İŞARETLERİ)*

"***Banu Gümüştüs'ün kulakları çınlasın. 'Kedi gözleridir onlar.' demişti; noktalama işaretleri için. Doğrudur, yolunuzu tümden aydınlatacak güçleri yoktur; ama yolunuzu kaybetmenizi önler, anlamı ve anlatımı izleyerek doğru yolda ilerlediğinizi gösterir size." (Feyza Hepçilingirler)[165]***

Noktalama imleri (işaretleri) yazılı anlatımda, okumayı kolaylaştırmaya, duygu ve düşüncelerin daha açık anlatılmasına ve yazının düzenlenmesine yardımcı olur.[166]

Sözcüklerin seçimi ve cümle kuruluşları gibi, noktalama imlerinin kullanışları da, yazarların kişisel ölçü ve anlayışlarına bağlıdır. Ancak, bir yazıda noktalama imlerinin gereğinden fazlalığı, yazarın söylemek istediğini kelimelerle tam ifade edemediğinin kanıtıdır. Bu nedenle, noktalama imleri gelişi güzel değil, mantık çerçevesinde ve gereksinim nedeniyle kullanılmalıdır.

Örnek:

Aşağıdaki örnek, bir virgülün değişik yerlere konulmasıyla, cümlenin anlamının nasıl değişebileceğinin belgesidir:

"***AİDS'li aşık, Türk yetkililere yalvardı."***

"***AİDS'li aşık Türk, yetkililere yalvardı"*** [167]

8. 1. Nokta " . "

Bildirme ve isteme tümcelerinin sonuna konur, tümcenin sınırını belirler. Konuşmadaki alçalan titremin terini tutar.[168]

Başlıca kullanılış yerleri:

1) Anlamca tam tümceler sonunda:

Sekiz saattir şimendiferdeyim. Tren boş ve neşesiz. İçim sıkılıyor.

2) Tümce değerinde olan anlatımların sonunda:

- *Lütfen pencereyi kapatın.*

- *Peki.*

3) Kimi kısaltmalardan sonra:

Dz. Kuv., gr., kg. ...

4) Sıra gösteren rakamlardan sonra:

1., 5., 20. madde, II. Mahmut, XIV. Louis…

5) Gün gösteren tarihlerin rakamları arasında:

18.10.1986…

6) Belli bir saatle artık dakikaları arasında:

Saat 13.20'de, 21.15'te, 07.25'te…

7) Rakamlarda binler basamakları arasında:

652.325.130. TL.

Rakamlarda nokta kullanılmayıp, binler basamaklarını belirtecek kadar açıklık da bırakılabilir:

652 325 130...

8) Bir yazının alt bölümlerini gösteren rakamlardan ya da harflerden sonra:

1., 3., A., B., a., b., ...

Bu görevde, nokta yerine kapama ayracı da kullanılabilir:

1), 3), A), B), a), b), ...

9) Rakamlar arasında çarpı imi yerine:

15 . 20 = 300…

8. 2. Virgül " , "

Başlıca kullanılış yerleri:

1) Tümce içinde eş görevli sözcükler arasında:

Beni bir memur, bir tahsildar, bir öşürcü, bir jandarma, yoksa bir askerlik şubesi reisi mi sandılar bilmem.

2) Tümcede eş görevli sözcük öbekleri arasında:

Bir mahalle mescidindeki ilkokulu, bahçesinde bir Roma belediye başkanının burunsuz heykeli dikili lisemizi, İstanbul'u, Darülfünun'u hatırlardık.

İnsan, hayvan, kent, köy, semt, akarsu, deniz, dağ, ova, orman adları, özel adlardır. [169]

3) Sıralı tümceleri ayırmakta:

Hemen hepsi sigaralarını yakarlar, avluda çömelirler, evlerinde olanı biteni anlatırlardı.

4) Tümcede anlam gereği özellikle belirtilmek istenen (söylenirken biraz ara verilen) özne, tümleç gibi öğelerden sonra:

Nihat, vapurun İstanbul'a girişini görmek için geceleyin uyandı. [170]

Köyümüzde, bizi bekleyenlerin bulunduğunu hiç unutmadım.

5) Tümcede, açıklayıcı söz öbeklerinin, başında ve sonunda:

Ahmet Kutsi için, romantik bir şair hakkında söyleneceği gibi, fildişinden kulesine çekilmiş

diyenler olabilir.

Geçen hafta perşembe günü, seninle görüştüğümüz gün, epey yorgun görünüyordun.

6) Yazılarda, mektuplarda seslenme sözcüklerinden sonra:

Kardeşim, Sayın Komutanım, Bayanlar, Baylar,...

7) Yazıda, başkasının sözünün bittiği yere (eğer bu söz tırnak içine alınmamışsa):

Zamanın varsa biraz görüşelim, dedi.

8) Aynı durumda olan, konuşma çizgisiyle belirtilmiş sözlerin bittiği yere de virgül konulur:

Arabacı:

- Çal kapıyı, dedi.

9) Kendinden sonra gelen tümceyi anlamca yansıtan, pekiştiren, özetleyen *hadi, öyle, evet, hayır, peki...* gibi sözcükleri ayırmakta:

Peki, dediğin olsun. Evet, ben de seninle geliyorum. Öyle, bu yılı çok hareketli geçirdik.

10) Ondalık sayılarda kesirleri belirtmekte:

367,50 TL., 25,250 kg, 29,345 km.

11) Ünlem imini sonuna alan tümcelerde, ünlemden sonra virgül konulur:

A, ne güzel!

8. 3. Noktalı Virgül " ; "

Bu işareti yerli yerinde kullanamayan insanın Türkçe bilgisinden şüphe edin.

Melih Cevdet Anday)

1) Aralarında anlam ilişkisi bulunan bağımsız tümceleri ayırmak için kullanılır; yükselen titremi karşılar.

Bir ara bir başkasında saçlarınızı, yürüyüşünüzü seyreder gibi olmuş, siz olmadığınızı görünce yeniden merak etmiş, üzülmüş; sonra belki de benim burada oturduğumu tahmin etmiştir de öteki kapıdan çıkmıştır, şüphesine düşmüştüm." (Sait Faik Abasıyanık)[171]

Öğeleri arasına virgül konulmuş sıralı tümceler, noktalı virgül ile ayrılır:

Hepsi az veya çokça bahçeli, şehnişinli, cumbalı, ekserisi boyasız, eski fakat temiz, şirin evler; çardaklı bir kahve; bir iki ufak dükkân; kısa, bodur minareli, sevimli bir mescit...[172]

2) Anlamca birbirine bağlı ve birbirini tamamlayan tümceler arasına konulur:

Belkıs, bütün felakete uğramış insanlar gibi tabii, umumi bir insan olacaktı; Belkıs'ın bir türlü tabiileşmeyen güzelliği de belki bu umumilik içinde, birkaç gün sürecekti; ağlarken çocuklaşacaktı.

3) Aralarında anlamca karşıtlık, neden-sonuç, güçlendirme, tamamlama ilgileri olan ve sırasıyla *ama, fakat, yoksa, çünkü, bundan dolayı, sonuç olarak, bu nedenle, öyleyse, böylece, bundan başka, şu da var ki, dahası var, ayrıca, öyle ki...* gibi bağlaçlarla bağlanabilen tümceler arasına konulur:

Bu yaz çok yorgundum; ama kısa bir dinlenme olanağı bile bulamadım.

Çok onarttımsa da arabamı adam edemedim; çünkü artık eskidi.

Anne, çocuğunu İstanbul'a göndermek istemiyor; öyle ki gözünün önünden ayrılmasına bile razı değil.

Uyarı

Noktalı virgülden sonra gelen tümce büyük harfle başlatılmaz.

8. 4. İki Nokta " : "

1) Arkasından açıklama yapılacak ya da örnek verilecek tümcenin sonuna konulur:

Dikkat edilirse, yüzünde onu züppelikten kurtaran iki aza *vardır: Biri, gözleri ve bakışının manası; öteki, ağız ve dudaklarının ifadesi…*

Yazılarda kullandığımız başlıca noktalama imleri şunlardır: nokta, virgül, noktalı virgül…

Uyarı:

İki nokta konulduktan sonra gelen bölüm, bir tümce oluşturuyorsa, ya da tümce değerinde ise büyük harfle başlatılır; tek ya da öbek olarak sıralanan sözcüklerde büyük harf kullanılmasına gerek yoktur.

2) Alıntılarda, tırnak iminden önce iki nokta konulur:

Hamdullah Suphi Tanrıöver, Atatürk için şöyle demişti: "Sevgili Gazi! Talihin en karanlık günlerinde ismin bir çoban yıldızı olmuştu. Hepimiz ona bakarak yol aldık."

3) Yazı içinde bir kişinin konuşmasını göstermek için kullanılan "**-**" iminden önce de iki nokta konur:

Nüfus kâtibi:

- Yirmi yaşında var mı *bu oğlan? dedi.*

4) Matematiksel bölme işleminde, bölünenle, bölen arasına konulur:

28:4 = 7, 112:8 = 14...

8. 5. Üç Nokta " … "

1) Olaylar, nitelikler, adlar sayıldıktan sonra, benzerleri anlamına, tümce sonuna konulur: [173]

Kemalizm yaratıcıdır, müspettir, sulhçudur, planlı çalışır…

2) Herhangi bir nedenle bitirilmemiş tümcelerin sonuna konulur: [174]

Ey kimsesiz, avare çocuklar, hele sizler, hele sizler…

- Muharebeye gitmiyorum ki…

3) Yazı içinde açıklanmak istenmeyen adlar, sözcükler yerine konulur:

Ben bu haberi …'den işittim.

4) Açıklanmak istenmeyen sözcüklerin baş harfi yazıldıktan sonra da üç nokta konulabilir.

A...'da konuştuklarımızı unuttun mu?

5) Alıntıların, baş tarafından çıkarılmış sözlerin yerine konulur:

... Aydın sınıfla halkın zihniyet ve amacı arasında tabii bir uygunluk olmak gerekir.[175]

8. 6. Sıra Noktalar " ····· "

Bir alıntının, atlanmış bölümleri bulunduğunu belirtmek için kullanılır. Noktaların sayısı sınırlanamazsa da, satırları noktalarla doldurmuş olmamak için beş ya da yedi olarak saptanabilir:

….. yaptıklarımızı asla *kâfi göremeyiz: çünkü daha çok ve daha büyük işler yapmak mecburiyetinde ve azmindeyiz..... Bunun için bizde zaman ölçüsü geçmiş asırların gevşetici zihniyetine göre değil, asrımızın sürat ve hareket mefhumuna göre düşünülmelidir…..*

Uyarılar:

1) Üç nokta ve sıra noktalardan sonra başlayan söz, yeni bir tümce başlangıcı ise büyük harfle başlatılır.

2) Sıra noktalar ayraç ( ) içine alınarak da kullanılabilir:

….. spor çok mühimdir; (.....) hatta biraz da medeniyet meselesidir.

8. 7. Soru İmi " ? "

1) Soru bildiren ya da soru kavramı içeren tümce ya da sözcükten sonra konulur:

Niçin geç kaldın? Gitmeyeceksin demek?

2) Kesin olduğuna inanılmayan sözler, bilgiler yanına, ayraç içine de alınarak konulur:

Evliya *Çelebi'nin Mısır'da (?) öldüğü sanılıyor.*

Sehi Bey, (?) Anadolu'da ilk şairler tezkeresini yazdı.

3) Anlamları birbirini tamamlayan soru tümceleri virgülle ayrılır; soru imi en sona konulur:

Bu saati masaya mı koyayım, duvara mı asayım?

4) Soru imi yazıların başlıklarında da kullanılabilir:

Sosyal Devrim Gecikti mi?

8. 8. Ünlem İmi " ! "

1) Ünlemlerden, ünlem anlamı veren tümcelerden, seslenmelerden sonra konulur:

Ay! ayağıma bastınız.

"*Ey Türk istikbalinin evladı! muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur!* "

2) Şaşma, küçümseme, alay, güvensizlik anlamı bildirmek için, ilgili sözcük ya da cümleler yanına, ayraç içine alınarak konulur:

Bu şair (!), ne güzel (!) şiirler yazarmış meğer.

3) Bu amaçla soru imi ile birlikte de kullanılabilir:

Bu şair klasik (!?) çalışıyormuş.

4) Ünlem imi gerektiği zaman yazı başlıklarında da kullanılabilir.

Ataların Yadigarı!

8. 9. Tırnak İmi " " "

1) Başkasından alınmış bir sözün başına ve sonuna konulur:[176]

Atatürk diyor ki: "Yeni Türkiye'mizi layık olduğu mertebeye yükseltebilmek için, herhalde iktisadiyatımıza birinci derecede önem vermek zorundayız."

2) Özellikle belirtilmek istenen bir terim, bir sözcük, tırnak içine alınabilir (Belirtme amacı, tırnak imi yerine sözcüklerin siyah, italik gibi bir çeşit harfle dizilmesiyle ya da bu sözcüklerin altını çizmekle de sağlanabilir.):

Şu "samimiyet" denilen şeyi büyük bir erdem sayanlar vardır, ben onlardan değilim. Eskiden bir "güldeste" yapmak isterdim; hani şimdi Frenkçe adıyla "anthologie" diyorlar, öyle bir şey.

3) Yazı içinde sanat yapıtlarının, kitapların adları tırnak imleri içinde gösterilir:

Fazıl Hüsnü Dağlarca'nın yayımladığı ilk şiir kitabı "Havaya Çizilen Dünya"dır.

4) Sıralamalarda, çizelgelerde üst satırda yazılan ve altta yinelenen sözcükler yerine tırnak imi konulur: bu kullanışta ***tırnak imi (")*** "***denden"*** adını da alır:

Kitabımızda:

a) Tarla bitkileri üzerindeki incelemeler

b) Süs " " "

c) Meyveler " " " yer almaktadır.

Uyarılar:

1) Tırnak içine alınan sözler, ayrı bir tümce olarak kalıyorsa, kendi noktalama imini korur ve tırnak imi bundan sonra konulur:

Atatürk'ün ahlak konusundaki kanısı şudur: "Korkutmaya dayanan ahlak, bir fazilet olmadıktan başka, güvenilir bir değer de taşımaz ."

2) Tırnak içine alınan söz, bir cümlenin öğesi oluyorsa, aslındaki noktalama imi konulmayabilir.

Atatürk "Ne mutlu Türk'üm diyene" derken, bu mutlu Türklüğün maddi ve manevi gereçlerini de yaratmış oluyordu. (Bu örnekte görüldüğü gibi, Atatürk'ün sözündeki ünlem imi kaldırılmıştır.)

3) Kimileyin tırnak içindeki sözün aslında bulunan noktalama imini korumak gerekli görülür:

Onun anlayamayacağı şiiri verirse, bu sefer de: "Git işine!" diye karşılar.

Dükkâna giren adama: "Ne emrediyorsunuz?" diye sordum.

4) Tırnak içine alınan sözler bir tümce niteliğinde ise, ya da özel adsa büyük harfle başlatılır; bir sözcük ya da tamlama ise, büyük harfle başlatılması gerekmez:

Nurullah Ataç dil devrimi üzerine konuşurken: "Kazandık artık, yendik" demiyorum; utku yırları, yani "zafer türküleri" söylemeye kalkmıyorum... diye yazmıştı.[177]

8. 10. Tek Tırnak " ' "

Bir alıntı içinde, başka bir alıntı gösterilmek gerekirse, ikincisinin başına ve sonuna tek tırnak konulur:

"*İspanya'da iç sa*vaş *olduğu günlerde Miguel de Unamuno'ya 'Siz hangi yandasınız?' diye sormuşlar. 'Hangisi yenilirse ondanım' demiş. Bunda bir yiğitlik, bir türlü güzellik olduğu yadsınamaz..."*

8. 11. Ayraç " ( ) "

1) Tümce kuruluşu ile ilgili olmayıp, tümcenin ya da içindeki sözcüğün anlamını açıklayıcı nitelikte bulunan sözler; sözcükler ayraç arasına alınır:[178]

*Batı toplumlarının us, aktöre **(**ahlak**)** ve güzelbilim **(**estetik**)** alanında yetişmeleri iki temel kavrama dayanır: 1. Özgürlük. 2. İnsan değeri.*

*Gelelim Mehdi **(**yani kıyamete yakın zuhur edecek kişi**)**'nin çıkması yakın iken devlete düzen verilemez diyen adamlara.*

2) Tümce içinde ayrıntı sayılabilecek ara sözler, açıklamalar iki kısa çizginin yanı sıra ayraç içine de alınabilir:

*Sümerbank fabrikalarının **(**bunlara devlet fabrikaları da diyebiliriz**)** 1934 yılında ne kadar iş çıkardıklarını gösteren bazı rakamlar da vardır.*

*Gazetecilikte etik **(**ahlak bilimi**)** bu mesleğin anayasası olmalıdır.*

Uyarılar:

1) Sondan önceki örnekte görüldüğü gibi, açıklanan sözcüğün çekim eki, ayraç kapandıktan sonra yazılabilir.

2) Kapama ayracı, sıralama ve sınıflamada, rakamlardan sonra konulabilir:

*1**)**..., 2**)**..., 3**)**...*

8. 12. Köşeli Ayraç " [ ] "

Ayraç içine alınmış olan bir açıklama için gereken yeni bir açıklama, köşeli ayraç içinde gösterilir:

*Türkiye'de cumhuriyetin kuruluşu, bir yandan da askeri zaferlere (I. İnönü **[**10 Ocak 1921**]**, II. İnönü **[**1 Nisan 1921**]**, Sakarya **[**13 Eylül 1921**]**, Dumlupınar **[**30 Ağustos 1922**]**) dayanır.*[179]

8. 13. Kesme İmi " ' "

1) Bütün özel adlardan sonra kesme imi kullanılır:[180]

Tuncer'e, Ankara'da, Ağrı Dağı'ndan, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde…

2) Ekinden ayrı olarak gösterilmek istenen harf ya da sözcükten sonra kesme imi konulur:

K'nin ğ'ye dönüşmesi…, -yor'dan önce geleni…, Renk'te yalnız bir ünlü vardır…

3) Rakamlardan sonra gelen ekleri ayırmak için kesme imi kullanılır:

saat 15.00'te…51'den sonra... 1970'lerde…12.00'yi vurduktan sonra…[181]

4) Özel adlardan türetilmiş sözcüklerde ekler kesme ile ayrılmaz:

Konyalı…Türkçü…Türklük…Atatürkçü…Türkçeleşmek…

5) Ancak kesme imi, kendi özgün yazımı ile yazılarak ***(li)*** yapım eki getirilmiş yabancı sözcüklerin kökünden sonra konulur:

Bruxelles'li…Bordeaux'lu…Lille'li…

6) Özel adlara eklenip ***(aile, gil)*** anlamı veren ***(ler)*** ekleri, kesme ile ayrılmaz:

***Ahmetler'**de toplandık…**Mehmetler'**le yemek yedik…*

7) Ancak (*benzerleri)* anlamı veren ***(ler)*** ekleri kesme imiyle ayrılır:

Atatürk'ler…Fatih'ler…Yavuz'lar…

8) Birincinin sonunda ve ikincinin başında ünlü harf bulunan iki sözcük birlikte söylenirken, kimileyin birinci sözcüğün sonundaki ünlü düşer. O zaman yerine kesme imi konulur:

- Karac'oğlan devranım var, demim var,

Yar yitirdim düşüncem var, gamım var.

- N'eyleyim ki elimde yok irade.

- Gül dikende biter diken gül olmaz

Vız vız eden her sineğin bal'olmaz

Uyarı:

meb'us değil, ***mebus*** yazılır.

8. 14. Kısa Çizgi (Birleştirme Çizgisi) " - "

1) Bir olayın, durumun başlangıcını ve sonunu gösteren tarihler, sözcükler arasına konulur:

2.Dünya Savaşı *1939-1945 yılları arasında, 6 yıl sürdü…*

Ankara-Konya yolu…

Neden-sonuç ilişkisi…

2) İki adın, etkenin ortaklığını göstermek için kullanılır:

Batı uygarlığının temelinde Yunan-Roma düşüncesi yatar…

Savaş öncesi Avrupa'da devlet, daha çok hukuki-siyasi bir kuruluştur…

3) Karşıtlıklar arasına konulur:

Alman-Fransız savaşı…

Hıristiyanlık-Müslümanlık İslamlık mücadelesi…

4) Tümce içinde ayrıntı sayılabilecek ara sözler, açıklamalar iki kısa çizgi arasına alınabilir:

Sümerbank fabrikalarının -bunlara devlet fabrikaları da diyebiliriz- 1934 yılında ne kadar iş *çıkardıklarını gösteren bazı rakamlar vardır…*[182]

---

[165] Hepçiligirler, **Dedim "Ah!".** s. 232.

[166] Aksoy, **Ana yazım Kılavuzu**, s. 55.

[167] Nevzat Kızılcan, **Örneklerle Gazetecilik**, İstanbul: Gazeteciler Cemiyeti Yayınları, Eylül 1988, s. 56.

[168] Koç, s. 566.

[169] Kükey, s. 102.

[170] Hepçilingirler, **Türkçe "Off"**, s. 181.

[171] Koç, s. 571.

[172] Kükey, s. 105.

[173] Koç, s. 573.

[174] Hepçilingirler, **Dedim: "Ah!",** s. 232.

[175] Aksoy, **Ana Yazım Kılavuzu,** s. 59.

[176] Demiray, s. 29.

[177] Aksoy, **Ana yazım Kılavuzu**, s. 62.

[178] Koç, s. 579.

[179] Kükey, s. 122.

[180] Koç, s. 577.

[181] Kükey, s. 125.

[182] Aksoy, **Ana Yazım Kılavuzu**, s. 60.

10. HABER ÖRNEKLERİ

Haber yazmayı hızlı bir biçimde öğrenmek için, Türkçe'yi iyi kullanmanın, bazı kuralları öğrenmenin yanı sıra haber yazma çalışmalarını yoğunlaştırmak da gerekir. Hiç kimse bisiklete binmeyi tarifle öğrenmemiştir. Önceleri birilerinin yardımına gerek duymuş, daha sonra düşe kalka, bisikleti ve kendisini devirmemeyi başarmıştır. Habercilikte de aynı yöntem söz konusudur. Bu bölümdeki birçok haber, genç haberciye yol göstermek amacıyla örnek olarak seçilmiştir.

10. 1. Trafik Kazası Haberleri

Haber yazma çalışmalarına trafik kazasıyla başlamanın nedeni, bu haber türünde birçok kuralı uygulama olanağının bulunmasıdır.

Uyarı:

Trafik kazalarına ilişkin haberlerin başlıklarında ya da giriş cümlelerinde, aşağıdaki gibi yoruma açık yakıştırmalar yapılmamalıdır:

Trafik canavarı yine can aldı, azrail yollarda, azrail iş başında, azrail nöbetteydi, yollar kana bulandı, yollar kan gölüne döndü, alkol yine kazaya sebep oldu, aşırı hız bir cana daha mal oldu, yine bir facia yaşandı… *[185]*

A) Giriş cümlesinin, (ilk cümlesinin, tek ya da iki cümlelik ilk paragrafının, flaşının) haberin özeti, sonucu ya da en önemli öğesi olması gerektiği daha önce belirtilmişti. O halde bir trafik kazası haberinin giriş cümlesi hangi bilgileri içermelidir?

Öncelikle bilmek gerekir ki, haber dilinde, "***trafik kazaları"*** olmaz, oluşmaz, gerçekleşmez, "***meydana gelir."***

Bir trafik kazası duyulduğunda, öncelikle söz konusu kazada kaç kişinin öldüğü, ya da yaralandığı merak edilir. Araçlardaki hasar daha sonra ilgilenilen bir konudur.

Ayrıca, "***2 kişi ölürken, 3 kişi de yaralandı."*** denilmez. Ölmek ve yaralanmak iki ayrı eylemdir. İki fiilin de eylem değerini hissettirmek için, "***2 kişi öldü, 3 kişi yaralandı."*** yazılır.

Öyleyse bir trafik kazası haberinin giriş cümlesi şöyle olmalıdır:

1) ***Pendik'te dün meydana gelen trafik kazasında 2 kişi öldü, 3 kişi yaralandı.***

2) ***Pendik'te dün meydana gelen trafik kazasında, 2 kişi öldü, 2'si ağır 3 kişi yaralandı.***

3) ***Pendik'te dün meydana gelen trafik kazasında, 2 kişi öldü, 3 kişi de hafif yaralandı.***

B) Haberin girişinden sonraki cümlesinde ayrıntılar verilmeye başlanır.

Örnek:

Ankara'dan İstanbul'a gitmekte olan, şoför Hasan Hüseyin yönetimindeki 34 SAF 98 plakalı yolcu otobüsüyle karşı yönden gelen, şoför Ahmet Mehmet'in kullandığı 43 FAS 89 plakalı kamyon, dün saat 14.30 sıralarında, TEM Otoyolu'nun Pendik kavşağında çarpıştılar.

a. "*gitmekte olan... karşı yönden gelen*" deyimleri, "***gitmekte olan"***, "***gelmekte olan"*** ya da "***giden"***, "***gelen"*** yazmamak için kullanılmıştır.

b. Yine tekrara düşmemek için, "***şoför Hasan Hüseyin yönetimindeki..., şoför Ahmet Mehmet'in kullandığı"*** yazılmıştır.

C) Trafik kazalarının meydana geliş nedenleri çeşitlidir. En sık rastlanan nedenler şunlardır:

aşırı hız, hatalı sollama, buzlanmış yol, aşırı yağmurlar nedeniyle kaygan hale gelmiş yol, direksiyonda uyuma, direksiyon hakimiyetini kaybetme, alkol almış halde araç kullanma, yoğun sis nedeniyle görüş mesafesinin azalması, ters yola giriş, trafik işaretlerine uymama, kırmızı ışıkta geçme, yanlış yerleştirilmiş trafik işaretleri …

Ç) Bu nedenlerden herhangi birini haberde belirtirken, ya yetkilileri, ya görgü tanıklarını ya da araç içinde bulunan kişileri kaynak almak gerekir. Kazanın nedenini, haberci belirlememelidir.

Örnekler:

1- ***Hatalı sollama nedeniyle meydana geldiği bildirilen kazada…***

2- ***Polis yetkilileri, kazanın aşırı hız nedeniyle meydana geldiğini bildirdiler.***

3- ***Görgü tanıkları, kazaya, kamyon şoförünün kırmızı ışıkta durmamasının neden olduğunu söylediler.***

D) Aşırı hız ve hatalı sollama nedeniyle meydana geldiği bildirilen kazada, ***ilk belirlemelere göre*** 2 kişi öldü, 3 kişi yaralandı.

"***İlk belirlemelere göre"*** sözü, "ölü ya da yaralıların sayıları artabilir" anlamında kullanılmıştır.

E) ***Bolu Devlet Hastanesi'ne kaldırılan yaralıların*** (yaralılar hastaneye götürülmez, yatırılmaz) "***hastanede tedavi altına alınırlar."*** Belki daha sonra, "***başka bir hastaneye nakledilirler."***

Örnekler:

1) ***Sağlık durumlarının ciddiyetini koruduğu, sağlık durumlarının iyi olduğu, hayati tehlikeyi atlattıkları, sağlık durumlarının iyiye gittiği…***

2) ***Ayakta tedavi edildikleri, ayakta tedavi gördükleri, yoğun bakıma alındıkları, yoğun bakımda tedavi altına alındıkları…*** .

Uyarı:

Ayakta tedavi görenler "***taburcu olmaz."***; "taburcu edilmek", hastanede belirli bir süre

yatarak tedavi sonucu gerçekleşir.

F) Bir sonraki aşamada verilecek bilgi, ölen, ya da yaralananların kimliklerine ilişkindir. "***adı, soyadı, yaşı, varsa işi, mesleği ya da unvanı."***

Ölü ya da yaralananlar arasında önemli kişiler varsa, onların da belirtilmesi gerekir.

Ayrıca şoför, muavin ve yer hosteslerinin de ölü ve yaralılar arasında bulunup bulunmadığı belirtilmelidir. O zaman cümle şöyle başlar:

a. Ölenlerin sayısı azsa,

Kazada*,* şoför Hasan Hüseyin (60) ile Bitlis Mal Müdürü İrfan Güzel (51) ***olay yerinde, (hastaneye kaldırılırken), (kaldırıldıkları hastanede) öldüler. (can verdiler), (hayatlarını kaybettiler), (yaşamlarını yitirdiler).***

b. Ölenlerin sayısı çoksa,

1) ***Kazada ölenlerin adları şöyle*****:**

"Şoför Hasan Hüseyin (60), Bitlis Mal Müdürü İrfan Güzel (51),…"

2) ***Kazada ölenler şunlar:***

"Şoför Hasan Hüseyin (60), Bitlis Mal Müdürü İrfan Güzel (51),…"[186]

c. Yaralananların sayısı azsa,

1) ***Kazada, ağır yaralanan*** şoför Ahmet Mehmet (29), hostes Afife Ceylan (28), Üsteğmen Haydar Genç (26), Pendik Devlet Hastanesi'nde ***tedavi altına alındılar***.

2) ***Kazada hafif yaralanan***, (kazayı hafif sıyrıklarla atlatan) şoför Ahmet Mehmet (29), hostes Afife Ceylan (28), Haydar Genç (26), Pendik Devlet Hastanesi'nde ***ayakta tedavi edildiler***.

d. Yaralananların sayısı çoksa,

1) ***Kazada yaralananlar*** ya da ***yaralanarak Pendik Devlet Hastanesi'nde tedavi altına alınanlar şunlar:***

"Şoför Ahmet Mehmet (29), hostes Afife Ceylan (28), Haydar Genç (26),…"

2) ***Kazada yaralananların*** ya da ***yaralanarak Pendik Devlet Hastanesi'nde tedavi altına alınanların adları şöyle:***

"Şoför Ahmet Mehmet (29), Hostes Afife Ceylan (28), Üsteğmen Haydar Genç (26),…"

Uyarı:

Olayda ölen ya da yaralananlardan üzerinde kimliği çıkmamış, ya da adı, soyadı belirlenememiş kişi varsa ona "***kimliksiz"*** denilmez. "***Kimliği henüz belirlenemeyen"*** diyerek bir süre sonra onun kimliğinin de belirleneceğini ima edilir.

G) Bildirmekle yükümlü olunan, öğelerden biri de, kazadan sonra şoförlerin durumudur. Öldüler mi? Yaralandılar mı? Olay yerinden kaçtılar mı? Hastanede tedavi altına mı alındılar, ayakta mı tedavi edildiler (tedavi gördüler)?

gözlem altına (gözaltına) mı alındılar? Mahkemeye çıkarılıp tutuklandılar mı?

H) Son olarak verilebilecek bir bilgi de, kaza nedeniyle yolun, karayolunun, ya da otoyolunun;

kapanıp kapanmadığı, dolayısıyla trafiğin aksayıp aksamadığıdır.

İ) Bu tür haberlerin sonunu "***Olayla ilgili soruşturma başlatıldı.",*** ya da "***Olayla ilgili soruşturma sürüyor."*** gibi cümleler eklemeye gerek yoktur. Bunlar yasal olarak gerçekleştirilen işlemlerdir.[187]

Örnek:

İstanbul - Pendik'te dün meydana gelen trafik kazasında 2 kişi öldü, 3 kişi yaralandı.

Ankara'dan İstanbul'a gitmekte olan, şoför Hasan Hüseyin yönetimindeki 34 SAF 98 plakalı yolcu otobüsüyle karşı yönden gelen, şoför Ahmet Mehmet'in kullandığı, 43 FAS 89 plakalı kamyon, dün saat 14.30 sıralarında, TEM Otoyolu'nun Pendik Kavşağı'nda çarpıştılar.

Aşırı hız ve hatalı sollama nedeniyle meydana geldiği bildirilen kazada, ilk belirlemelere göre 2 kişi öldü, 3 kişi yaralandı.

Kazada ölenlerin adları şöyle:

"Ali Kesat (44), Bitlis Mal Müdürü İrfan Güzel (51),...

Kazada yaralananlar şunlar:

"Şoför Ahmet Mehmet (36), Hostes Afife Ceylan (28), Haydar Genç (26),...

Kazaya neden olduğu belirtilen otobüs şoförü Hasan Hüseyin gözlem altına alındı.

Kaza nedeniyle, Ankara-İstanbul TEM Otoyolu'nun Pendik bölümü, üç saat süreyle trafiğe kapatıldı. Bu süre içinde ulaşım, E-5 Karayolu'ndan gerçekleştirildi.

Örnekler:

1- Trafik Kazası: 2 ölü

Bursa- Bursa yakınlarında meydana gelen trafik kazasında 2 kişi öldü, bir kişi de yaralandı.

Kaza, Bursa-İstanbul Karayolu'nun 43. kilometresinde, Selahattin Sevimli'nin kullandığı 38 KP 996 plakalı TIR ile karşı yönden gelen, Metin Karpuz yönetimindeki 10 NY 750 plakalı otomobilin çarpışması sonucu meydana geldi.

Kazada, otomobil sürücüsü Metin Karpuz (27) ile otomobilde bulunan İlyas Şenol (24), olay yerinde hayatlarını kaybettiler.

Yaralı olarak Gemlik Devlet Hastanesi'ne kaldırılan İsmail Mutlu (22) tedavi altına alındı.

2- Çorlu'da Trafik Kazası: 2 ölü

Çorlu- Çorlu'da, dün meydana gelen trafik kazasında, iki kişi öldü, bir kişi yaralandı.

Çorlu çıkışında saat 02.00 sıralarında meydana gelen kazada, Şahbaz Köyü Muhtarı Baki Özsoy'un kullandığı 34 L 1838 plakalı otomobil, karşı yönden gelen, Keskin Gümüş yönetimindeki 22 AL 033 plakalı yolcu otobüsüyle çarpıştı.

Kazada, Muhtar Baki Özsoy (40) ile aynı araçta bulunan, köyün eski muhtarı Hasan Altan (50) olay yerinde can verdiler.

Otomobilde bulunan ve kazadan yaralı olarak kurtulan Vasfi Şen (46) ise Çorlu Devlet Hastanesi'nde tedavi altına alındı.

Yetkililer, kazaya alkollü araç kullanma ve aşırı hızın neden olduğunu bildirdiler. Aynı yetkililer, kazanın, Altan ve Özsoy, başka bir göreve atanan Çorlu Jandarma Bölük Komutanı Üsteğmen Cengiz Sayın'ın, bir düğün salonunda düzenlenen veda yemeğine katıldıktan sonra köylerine dönerken meydana geldiğini belirttiler.

3- Trafik Kazası: 1 ölü

İznik- Bursa'nın İznik ilçesinde dün meydana gelen trafik kazasında 1 kişi öldü.

Sürücüsü henüz belirlenemeyen 54 FU 973 plakalı kamyon, Eşrefzade Mahallesi, Kıbrıs Sokak'ta, dün saat 14.00 sıralarında, yol kenarında oynamakta olan Mustafa Arık'a (8) çarparak, çocuğun ölümüne neden oldu.

Yetkililer, olaydan sonra kaçan kamyon sürücüsünün kimliğinin belirlenerek yakalanmasına çalışıldığını bildirdiler.

10. 2. Polis-Adliye Haberleri

Polis-adliye haberlerinde de, öteki haberlerde olduğu gibi olayın sonucu ya da özeti ilk cümlede verilir. Daha sonra olay, önemine göre sıralanan bilgilerle hikaye edilir.

Örnekler:

1- Uşak'ta Cinayet…

Uşak'ta bir genç, arkadaşı tarafından bıçaklanarak öldürüldü.

Dikilitaş semtindeki bir kahvehanede, dün akşam saatlerinde meydana gelen olayda, okey oynayan Turgay Uzun (23) ile Birol Coşkun (17) arasında çıkan tartışma, kavgaya dönüştü.

Kavga sırasında Turgay Uzun, Birol Coşkun'u 6 yerinden bıçakladı. Birol Coşkun olay yerinde ***(hastaneye kaldırılırken), (hastanede)*** can verdi.

Turgay Uzun yakalanarak gözlem altına alındı.

2- Koca Katiline 30 Yıl Ağır Hapis…

Isparta- Isparta'da kocasını boğarak öldüren bir kadın, 30 yıl ağır hapis cezasına çarptırıldı ***(hüküm giydi)***.

Davraz Mahallesi'nde, bir yıl önce, şiddetli geçimsizlik gerekçesiyle eşi Ahmet Kocakaptan'ı (30), kayınbiraderi Fevzi Kocakaptan (25) ve yakını Mustafa Akkılıç (27) ile boğarak öldüren Gülistan Kocakaptan (24), bugün son kez hakim karşısına çıkarıldı.

Isparta Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılanan Gülistan Kocakap-tan, ile suç ortakları, ifadelerinde pişmanlık duyduklarını belirterek, serbest bırakılmalarını istediler.

Mahkeme heyeti, Gülistan Kocakaptan, kayınbiraderi Fevzi Ko-cakaptan ve Mustafa Akkılıç'ı 30'ar yıl hapis cezasına mahkum etti. ***(çarptırdı.)***

3- Apartmana Ses Bombası…

Adana- Adana'da bir apartmana bırakılan ses bombaları patladı. Olayda ölen ya da yaralanan olmadı.

Ziya Paşa Bulvarı'ndaki Çınar Apartmanı'nın girişi ile 2. katına bırakılan ses bombaları, bugün saat 15.00 sıralarında patladı. Patlama nedeniyle, Çınar Apartmanı'nın tüm, çevredeki apartmanların ise bazı dairelerinin camları kırıldı.

Ziya Paşa Bulvarı'ndaki iki başka apartmana, dün ve önceki gün ses bombaları konulmuş, meydana gelen patlamalarda yine bazı dairelerin camları kırılmıştı.

4- Çanakkale'de Orman Yangını...

Çanakkale- Çanakkale'nin Taşlıtarla ve Çınarlı köyleri ormanlık serisinde dün çıkan yangında, 20 hektar ormanlık alan yok oldu ***(kül oldu).***

Orman Bölge Müdürlüğü yetkililerinden alınan bilgiye göre yangın, köylülerin yaktıkları anız ateşinin rüzgarın da etkisiyle ormana sıçraması sonucu çıktı.

Yangın, itfaiye ekiplerinin **(*yoğun*)** çalışmaları sonucu genişlemeden, kısa sürede ***(kontrol altına alınarak)*** söndürüldü.

5- Adana'da Cinayet...

Adana- Adana'da bir kişi tabancayla vurularak öldürüldü.

Şakir Paşa Mahallesi 1110 Sokak'ta, bugün öğle saatlerinde meydana gelen olayda, Cumali Yılmaz (40), evinin önünde iki kişinin silahlı saldırısına uğradı. Yılmaz'ı yaylım ateşine tutarak öldüren saldırganlar, olay yerinden yaya olarak kaçtılar.

Yetkililer, saldırganların kimliklerinin belirlenerek yakalanmalarına çalışıldığını bildirdiler.

6- Teyp Hırsızları...

Ankara- Başkentte, değişik tarihlerde, otolardan teyp çalan 4 kişi yakalandı.

Ankara Emniyet Müdürlüğü Oto Hırsızlık Büro Amirliği'nden yapılan açıklamaya göre, Hüseyin Ekin (28), Osman Çuhadar (41), Osman Demir (18) ve Ömer Demir (19) adlı kişilerin, Ankara'nın çeşitli semtlerinde, değişik tarihlerde otolardan teyp çaldıkları belirlendi.

Hırsızlık masası ekiplerinin çalışmaları sonucu yakalanarak gözaltına alınan adı geçen kişilerin, suçlarını itiraf ettikleri bildirildi.

Bugüne kadar çalınan teyplerden bir bölümünün satıldığının kaydedildiği açıklamada, bunların emniyet yetkililerince geri alındığı ve asıl sahiplerine iade edileceği belirtildi.

7- Hırsızlık Yaparken Yakalandılar

İskenderun- Hatay'ın İskenderun ilçesinde, bir mağazadan giyim eşyası çalmak isteyen 3 kişi yakalandı.

Kanatlı Caddesi'ndeki Ebmor spor giyim mağazasının camlarını kırarak giysi çalmak isteyen Abdurrahman Uzel (21), Bekir Dönmez (23) ve Özgür Çiçekdağ (24), ihbar üzerine suçüstü yakalandılar.

Yaklaşık 100 milyon değerinde giyim eşyasıyla ele geçirilen 3 kişi, çıkarıldıkları mahkemece tutuklandı.

8- Erzurum'da Silah Kaçakçısı 4 Kişi Yakalandı

Erzurum- Erzurum Jandarma Alay Komutanlığı'nca gerçekleştirilen operasyonlarda, silah kaçakçısı 4 kişi 11 tabancayla yakalandı.

İl Jandarma Alay Komutanlığı'ndan yapılan açıklamaya göre, müşteri gibi davranan güvenlik görevlileri, önce Erzurum'un Oltu ilçesinde Mehmet Ay (48) ve Hasan Çalışkan'dan (42) tabanca satın aldılar.

Daha sonra Rize'nin Ardeşen ilçesinde Ahmet Nuri Ateş (50) ve Hasan Kanoğlu (47) adlı kişilerle irtibata geçen ***(bağlantı kuran)*** güvenlik kuvvetleri, Ardeşen'de yapılan operasyonlarda, tabanca imal edilen bir atölye ortaya çıkararak, 8 adet tabanca ve çok sayıda mermi ele geçirdiler.

Yakalanan sanıkların, çıkarıldıkları mahkemece tutuklandıkları bildirildi.

9- Bursa'da Asayiş...

Bursa- Bursa Emniyet Müdürü Ahmet Demir, 1995 yılında kentteki asayiş olaylarında yüzde 8, terör olaylarında yüzde 50 azalma, ölümlü trafik kazalarında yüzde 30, uyuşturucu madde olaylarında ise yüzde 74.3 oranlarında artış meydana geldiğini açıkladı.

Demir, düzenlediği basın toplantısında, 1995 yılında polise intikal eden 7 bin 364 olaydan 7 bin 151'inin aydınlatıldığını, 213 olayın ise failinin bulunamadığını kaydetti.

Aramalarda, ruhsatsız 5 adet uzun namlulu silah, 722 tabanca, 114 av tüfeği, 3 bin 789 mermi ve 558 kesici-delici alet ele geçirildiğini bildiren Demir, "1994 yılına oranla 1995'te, kentimiz daha huzurlu bir yıl geçirmiştir." dedi.

Aynı dönemde meydana gelen 23 ideolojik olayın 19'unun faili 76 kişinin yakalanarak adli makamlara teslim edildiğini anlatan Demir, geçen yıla oranla, terör olaylarında yüzde 50 azalma olduğunu söyledi.

Emniyet Müdürü Demir, il genelindeki trafik kazalarında artış olduğuna ***(görüldüğüne)*** dikkati çekerken, toplam 10 bin 317 trafik kazasında 191 kişinin öldüğünü, 3 bin 112 kişinin de yaralandığını belirtti. Demir bu kazalarda 307 milyar 133 milyon liralık maddi hasar meydana geldiğini de sözlerine ekledi.

Uyuşturucu madde operasyonlarına da değinen Demir, yıl içinde 64 kilogram esrar, 15 kilogram eroin maddesi, 4 kilogram morfin, 440 kilogram de asit anhidrit ele geçirildiğini, 240 kişinin yakalandığını, 42 kişinin ise arandığını ifade etti.

Geçen yıllarda 1.300 olan Bursa'daki sabıkalı hırsız sayısının, 1995 yılında 5 bine yükseldiğini bildirerek şöyle konuştu:

"Sabıkalı hırsız sayısındaki artışı, sadece ekonomik nedenlere bağlamak yanlış olur. Bizce en önemli nedeni yasal eksikliktir. 11 tane oto teybi çalan kişi çıkarıldığı mahkemede serbest bırakılıyor. Buna bir çözüm bulmak gerekir."

10. 3. Tören Haberleri

Birçok kez, bildirilen programlar ve gönderilen davetiyeler nedeniyle, çeşitli toplantı ön haberleri birkaç gün önceden "hatırlatma" amacıyla yazılır. Eldeki veriler, toplantının adı, amacı, yeri, günü, katılacak kişiler ve ele alınacak konulara ilişkindir.

Aşağıda bu tür verilerden hareketle, aynı konuda, ama değişik anlayışlarla yazılmış iki haber örneği bulunmaktadır. Bu örnekler, hiçbir haberin tek bir yazılış biçimi olmadığının somut belgeleridir.

Örnekler:

1- Eğitimde Güncel Sorunlar Paneli...

İstanbul- "Türk Milli Eğitimi'nde Güncel Sorunlar", 20 Nisan Cumartesi günü, İstanbul'da düzenlenecek bir panelde ele alınacak.

Panele konuşmacı olarak, Devlet Bakanı, Başbakan Yardımcısı ve eski Milli Eğitim Bakanı Nahit Menteşe, Milli Eğitim Bakanı Turhan Tayan, eski Milli Eğitim Bakanı ve RTÜK üyesi Prof. Dr. Orhan Oğuz, eski Milli Eğitim ve Kültür Bakanı Avni Akyol, eski Sağlık Bakanı Bülent Akarcalı ve gazeteci Abbas Güçlü katılacaklar.

Saint Josephli'ler Derneği'nce düzenlenecek paneli, Dernek Başkanı ve M.Ü. İletişim Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Ateş Vuran yönetecek.

Kadıköy, Bahariye'deki Saint Joseph Lisesi Konferans Salonu'nda yapılacak panel, saat 10.30'da başlayacak.

2- Saint Josephli'ler Paneli...

İstanbul- Saint Josephli'ler Derneği, "Türk Milli Eğitimi'nde Güncel Sorunlar" konulu bir panel düzenledi.

20 Nisan Cumartesi günü yapılacak panele, Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Nahit Menteşe ile Milli Eğitim Bakanı Turhan Tayan'ın da konuşmacı olarak katılacakları bildirildi.

Panelde RTÜK Üyesi Prof. Dr. Orhan Oğuz, Bolu Milletvekili Avni Akyol, İstanbul Milletvekili Bülent Akarcalı ve gazeteci Abbas Güçlü de konuşma yapacaklar.

Saint Josephli'ler Derneği Başkanı ve M.Ü. İletişim Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Ateş Vuran'ın yöneteceği panel, Saint Joseph Lisesi Konferans Salonu'nda, saat 10.30'da başlayacak.

3- İş Bankası Göztepe Şubesi Açıldı

İstanbul- İş Bankası Göztepe Şubesi, dün saat 16.00'da, ***(törenlerde açılış saati verilir, [sıralarında] kullanılmaz.)*** düzenlenen ***([yapılan] olmaz)*** törenle açıldı.

İş Bankası Genel Müdürü Ünal Korukçu törende, ***([açılış töreninde] değil), (şubenin açılışında)*** yaptığı konuşmada, ***([konuşmasında] değil, zaten herkes kendi konuşmasını yapar)***, ***([açılış konuşmasında] değil)*** yönetimini üstlendiği bankanın, Türkiye'nin en büyük bankası konumuna geldiğini açıklayarak, ***(kamuoyuna ilk bildirimse açıklama olur)*** "Amacımız, en kısa sürede Avrupa'da da lider olmaktır." dedi.

Korukçu, İş Bankası'nın gerçekleştirdiği yatırımlardan sayısal örnekler de verdiği konuşmasında, Türkiye'nin gelişme hamlesinde, bankasının büyük etkinliği bulunduğunu belirtti.

İş Bankası Genel Müdürü, "bundan sonraki amaçlarının, banka ortakları ve çalışanlarına daha iyi maddi imkanlar sağlamak" olduğunu kaydetti. Korukçu, "Türkiye'yi sevenler bizi örnek almalıdırlar." diyerek konuşmasını ***(sözlerini)*** tamamladı.

İş Bankası'nın 540. Şubesi olan Göztepe Şubesi'nin açılışı daha sonra İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Recep Tayyip Erdoğan tarafından yapıldı. Erdoğan, açılış kurdelesini "hayırlı, uğurlu olması" dileğiyle kesti.

Daha sonra şubeyi gezen konuklar için bir kokteyl düzenlendi. ***(Burada şubeye ilişkin bazı bilgiler verilebilir.)***

İş Bankası Göztepe Şubesi'nin açılış törenine, banka çalışanları, çevre esnaf ve çok sayıda davetli katıldı.

Törene, Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel bir kutlama mesajı ***([telgraf] değil)*** gönderdi. Törene Başbakan Mesut Yılmaz ile çok sayıda bakan ***([çeşitli bakanlar] değil)***, ***([bazı bakanlar] olabilir. Bakanların sayısı çok değilse, protokol sırasına göre, görev ve adları yazılır)*** çiçek ***([çelenk] değil)*** gönderdiler.

4- Altı Nokta Körler Derneği Akdeniz Şubesi Açıldı

Adana- Altı Nokta Körler Derneği'nin Akdeniz Şubesi Adana'da açıldı.

Şube Başkanı Ali Abdil yaptığı konuşmada, çalışmalarının 3 Şubat'ta tamamlandığını, ancak

maddi sorunlar nedeniyle açılışın bugüne ertelendiğini söyledi.

Abdil, toplumdan istedikleri ilgi ve yardımın, acıma ya da sadaka olmaması gerektiğini belirterek, "Biz iş istiyoruz, acınmak değil." dedi.

5- Şair Hasan Rıza'nın Cenazesi Toprağa Verildi

İstanbul- Geçirdiği kalp krizi sonucu önceki gün ölen (74), ***(74 yaşında ölen)*** şair Hasan Rıza'nın cenazesi, dün Topkapı Mezarlığı'nda toprağa verildi. ***(Mezarlığı'na defnedildi.)***

Hasan Rıza için dün ilk tören, uzun yıllar edebiyat öğretmeni olarak hizmet verdiği ***(çalıştığı)*** Saint Joseph Lisesi'nde yapıldı. ***(düzenlendi)*** Lisenin tiyatro salonunda, katafalka konulan Hasan Rıza'nın tabutu önünden geçen öğrenciler, daha sonra saygı duruşunda bulundular.

Hasan Rıza'nın özgeçmişinin okunmasından sonra yapılan konuşmalarda, şairin çalışmaları ve Türk edebiyatına katkıları anlatıldı.

Daha sonra Hasan Rıza'nın tabutu, omuzlarda taşınarak, ***(eller üstünde)*** Moda Camii'ne getirildi. ***(götürülmez), (gönderilmez)***

Moda Camii avlusunda, Hasan Rıza'nın eşi ve çocukları, başsağlığı dileklerini ***(taziyeleri)*** kabul ettiler.

Hasan Rıza'nın cenazesi, Moda Camii'nde, öğleyin ***(ikindi vakti)*** kılınan namazdan sonra Karacaahmet Mezarlığı'nda ***('ndaki aile kabristanında)*** toprağa verildi.

10. 4. İç Haberler

Bu bölümde, örnek olarak değişik konulu haberlere yer verilmiştir.

Dış Borç Ödemeleri...

Ankara- Türkiye, Ocak ayının ilk 24 gününde, toplam 277 milyon dolar dış borç ödedi ***(ödemesi yaptı)***, ***(ödemesi gerçekleştirdi)***.

Merkez Bankası verilerine göre, 24 günde gerçekleştirilen dış borç ödemelerinin ***(ödenen dış borçların)*** 237 milyon doları Hazineye, 40 milyon doları da KİT'lere ait bulunuyor.

Türkiye geçen ***(geçtiğimiz)*** yıl, toplam 9 miyar 880 milyon dolar tutarında dış borç ödemesi yapmıştı.***(gerçekleştirmişti.)***

Karadeniz'de Fırtına...

İstanbul- Karadeniz'de etkili olan ***(etkisini sürdüren, devam ettiren)*** şiddetli fırtına nedeniyle ***(yüzünden)***, İstanbul Boğazı'ndan geçecek ***(geçiş yapacak)*** küçük tonajlı gemilerin, Karadeniz'e çıkışlarına izin verilmiyor.

Gece başlayan ve etkisini artırarak sürdüren fırtına nedeniyle, Karadeniz'e açılmak ***(çıkmak)*** isteyen 5 bin tondan küçük ***(az)*** tonajlı ve düşük hızlı gemiler, Ahırkapı açıklarında bekletiliyor.

Büyük tonajlı gemilerin, seferlerini sürdürdüklerini belirten yetkililer, bu uygulamaya hava koşulları düzelince ***(normal hale dönünce)*** son vereceklerini ifade ettiler ***(açıkladılar)***, ***(söylediler)***.

Meteoroloji yetkilileri ise, 35-45 deniz mili hızla esen ***(şiddetindeki)***, ***(hızındaki)*** fırtına sonucu, yükseklikleri yer yer 6-7 metreyi bulan ***('ye ulaşan)*** dalgaların, Karadeniz'de bir süre daha etkili olacağını ***('i bir süre daha etkileyeceğini)*** kaydettiler.

Bakkallardan Yabancı Sigara boykotu...

İstanbul- Türkiye Bakkallar ve Bayiler Federasyonu Genel Başkanı Bendeki Palandöken, kar paylarının ***(oranlarının)*** düşürüldüğünü ***(indirildiğini)***, ***(azaltıldığını)*** belirterek, Malboro sigarası satışı yapmayacaklarını ***(satmayacaklarını)*** bildirdi ***(açıkladı)***.

Palandöken yaptığı yazılı açıklamada, Malboro sigarasını daha önce Tekel'in dağıttığını hatırlatarak, özel sektörün dağıtıma başlamasıyla, kar paylarının yüzde 4'e indirildiğini söyledi.

Bu orana razı olmayacaklarını ***('ı kabul edemeyeceklerini)***, bu nedenle de Malboro sigarası satışı yapmayacaklarını kaydeden Palandöken, "Kar payı yükseltilmediği ***(artırılmadığı)*** takdirde ***(sürece),*** bu pazarı tıkayacağız." dedi.

Belediyenin Milli Piyango Biletleri...

Ürgüp- Nevşehir'in Ürgüp İlçesi Belediyesi, işçi ve memurlarının maaşlarının ***(aylıklarının)*** ödenebilmesi amacıyla satın alınan Milli Piyango biletlerinden zarar etti. ***(zarara uğradı).***

Ürgüp Belediyesi'nde çalışan 200 memur ve işçinin, aralarında topladıkları 100 milyon lira ile alınan Milli Piyango'nun yılbaşı çekilişi biletlerine, sadece ***(yalnızca)*** 16 milyon 750 bin lira isabet etti ***(çıktı)***.

Ürgüp Belediye Başkanı Kürşat Numanoğlu, yaptığı açıklamada, biletlere ancak amorti ikramiyesi çıktığını belirterek, "Belediye çalışanları örnek bir davranışta bulunmuşlardı. Bu biletlere büyük ikramiye çıksaydı, önce personele olan 6.5 milyar lira borcumuzu, daha sonra da 8.5 milyar liralık diğer ***(öteki)*** borçlarımızı ödeyecektik." diye konuştu.

Numanoğlu, her şeye rağmen umutlarını kaybetmediklerini ***(yitirmediklerini)***, 16 milyon 750 bin liraya yeniden Milli Piyango bileti alacaklarını kaydederek, şunları söyledi:

"Bu işe bir kere ***(kez)*** başladık. Paramızın tamamı bitinceye ***(tükeninceye)*** kadar Milli Piyango bileti almaya devam edeceğiz ***('ı sürdüreceğiz)***. 1991 yılından beri ***(bu yana)*** devletten tek kuruş yardım alamayan ***(görmeyen)*** bir belediye olarak başka umudumuz kalmadı. İnşallah, devlet belediyeleri hatırlar, böylece umudumuzu bu tür hayallere bağlamayız."

Karayalçın'ın Başsağlığı Mesajı...

Ankara- CHP Genel Başkanı, Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Murat Karayalçın, Mardin'de öldürülen 4 öğretmenin ailelerine başsağlığı mesajları ***(birer başsağlığı mesajı)*** gönderdi.

Karayalçın'ın, öldürülen öğretmenlerin aileleriyle, Milli Eğitim Bakanı Nevzat Ayaz, Mardin Valisi Ahmet Kayhan ve Eğitim-İş Sendikası Genel Başkanı İsmet Aktaş'a gönderdiği mesajlar şöyle:

"4 öğretmenimizin katledilişini büyük nefretle kınıyorum. Güvenlik güçlerimiz karşısında ağır yenilgiler alan terör örgütü, hedef olarak sivil yurttaşlarımızı ve tek silahı eğitim olan öğretmenlerimizi seçmiştir. Terörü tümüyle yok etmek yolundaki kararlılığımız ve inancımız bir daha bilenmiştir.

Şehit olan öğretmenlerimize rahmet, yakınlarına ve tüm eğitim dünyasına başsağlığı diliyorum."

Tekirdağ'da Asayiş...

Tekirdağ- Tekirdağ'ın Çerkezköy ilçesinde, bir tekstil fabrikasının deposunda çıkan yangında, 800 milyon liralık maddi hasar ***(zarar)*** meydana geldi. Hayrabolu'da da 100 dekar ekili alan yandı ***(kül oldu)***.

Çerkezköy'de Narin Tekstil Fabrikası'nın mamul iplik ambarında dün gece, işçi ve görevlilerin bulunmadığı sırada yangın çıktı. Çerkezköy İtfaiyesi'nin müdahalesiyle kısa sürede kontrol ***(denetim)*** altına alınarak söndürülen yangında, 800 milyon liralık hasar meydana geldiği bildirildi.

Yetkililer, yangının elektrik kontağından çıkmış olabileceğini belirttiler.

Hayrabolu'nun Çerkezmüsellim kasabasında da, İbrahim Zerey (19) adlı kişinin, sigarasını yaktıktan sonra söndürmeden attığı kibrit yangına yol açtı. Rüzgarın da etkisiyle yayılan alevler, 100 dekar ekili alanın yanmasına neden oldu. Yangının, 100 milyon liralık ürün kaybına ***(zarara)*** yol açtığı bildirildi.

Avustralya Büyükelçisi İzmir'de...

İzmir- Ege Genç İşadamları Derneği'nin konuğu olarak İzmir'e gelen Avustralya'nın Ankara Büyükelçisi David Evans ve beraberindeki heyet, EGİAD merkezini ziyaret etti.

Ziyaret sırasında, Avustralyalı firmaların,Türkiye'de yatırımlarını artırma çalışmaları yaptıklarını söyleyen Büyükelçi Evans, Türk işadamlarının kendilerine, özellikle bölgesel yatırımlarda destek vermelerini ***(desteklemelerini)*** istedi.

EGİAD Başkanı Alpan Veryeri de konuşmasında, Avustralya'nın 1995 yılı başından itibaren ***('den beri)*** Ege Bölgesi'nde çeşitli konularda ***(alanlarda)*** yeni yatırım çalışmalarına başlamasının söz konusu olduğunu bildirdi.

Batı Trakya'ya Din Görevlisi...

Ankara- Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Büyükelçi Ömer Akbel, son 4 yıldır, Batı Trakya'ya Türkiye'den din görevlisi gidememesi konusunun "asılsız" olduğunu öne süren Yunanistan Dışişleri Bakanlığı yetkililerinin, gerçekleri tahrif ettiklerini ***(değiştirdiklerini)*** bildirdi.

Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Büyükelçi Ömer Akbel, konuya ilişkin bir soruyu yanıtlarken, Türkiye'nin, Batı Trakya Türk azınlığının talebi ***(isteği)*** üzerine, bu yıl olduğu gibi, 4 yıldır din görevlisi gönderme girişiminde bulunduğunu, ancak bu çabalara olumlu karşılık alınamadığını belirtti.

Bu bilgilerin, Türk Dışişleri Bakanlığı'nın arşivlerinde olduğu gibi, Yunanistan Dışişleri Bakanlığı arşivlerinde de yer aldığına kuşku bulunmadığını kaydeden ***(belirten)*** Büyükelçi Akbel şunları söyledi:

"Yunanistan'ın, özellikle din özgürlüğüne ilişkin bir alanda, halkın hiçbir şekilde onaylamadığı ve itibar etmediği şahıslara, müftü kisvesi altında yapay ve zorlama bir biçimde otorite kazandırarak, kendi arzularını Batı Trakya Türk azınlığına dikte ettirmeye çalışması da uluslararası antlaşmalar ve çağdaş demokratik uygulamalara bakış tarzını yansıtmaktadır.

Yunanistan'ın, Türkiye'den din görevlileri gönderilmesini engelleme gerekçesi olarak, kamu düzeni konusunu öne sürmesini, iki ülke arasında dostluk köprüsü işlevi görmesi gereken Batı Trakya Türk azınlığına bakış açısını yansıtması bakımından da kaygıyla karşılamaktayız."

Kocaeli ve Virginia Üniversiteleri Arasında İşbirliği...

Kocaeli- Kocaeli Üniversitesi ile Virginia Teknik Üniversitesi arasında, öğretim üyesi ve

öğrenci değişimi ve araştırmalarda işbirliği yapılması konularında protokol imzalandı.

Kocaeli Üniversitesi adına Rektör Prof. Dr. Atıf Ural, Virginia Üniversitesi adına da Rektör Yardımcısı Prof. Bernard La Berge tarafından imzalanan protokole göre, mühendislik, fen, ekonomi, işletme ve hukuk bilimleri alanlarındaki eğitim ve araştırmalarda işbirliğine gidilecek.

İlk planda, ulaşım, çevre ve endüstri gelişimi konularında ortak projeler hazırlanmasını öngören protokol uyarınca, ortak bilimsel konferanslar düzenlenecek, müfredat programları değişimi, seminerler ve atölye çalışmaları gerçekleştirilecek.

Başlangıç olarak 5 yıllığına imzalanan protokolde ayrıca, Kocaeli Üniversitesi'nden bilim adamlarının, ABD'de yapılmakta ***(sürdürülmekte)*** olan araştırma projeleri ve araştırma faaliyetlerine ***(çalışmalarına)*** katılmaları, lisansüstü eğitim yapan bilim adamlarına karşılıklı burslar sağlanması da yer alıyor.

Rektör Prof. Dr. Atıf Ural, protokolün, Virginia Teknik Üniversitesi öğretim üyelerinin Kocaeli Üniversitesi'nde konuk öğretim üyeliği yapmalarını da öngördüğünü, ancak tasarruf tedbirleri ***(önlemleri)*** nedeniyle bu maddenin geçici olarak uygulanamayacağını bildirdi.

Memur Sendikalarının Basın Toplantısı...

Zonguldak- Zonguldak Kamu Çalışanları Sendikaları Platformu, kamu çalışanlarının anti demokratik yasalarla yargılanmalarına son verilmesini, disiplin ve sicil affı çıkarılmasını istedi.

Platform dönem başkanı Tuncay Ankut, bugün Zonguldak Belediyesi önünde düzenlediği basın toplantısında, memurların kazanılmış sosyal haklarının ellerinden geri alınmaya çalışıldığını öne sürdü. Ankut şöyle konuştu:

"Sermayeyle kapalı kapılar ardında KDV ve fon indirimi yapanlar, 'tasarruf tedbirleri' diyerek, hayatımızdan tasarruf etmemizi istiyorlar. Öğle yemeklerimize, servislerimize, zorunlu tasarruflarımıza göz dikiyorlar. Tedavi ve ilaç paralarında devlet tarafından karşılanan payları da geri almaya çalışıyorlar."

Haberal: "Erdemir Yabancılara Satılmasın"

Zonguldak- Zonguldak Ticaret ve Sanayi Odası Yönetim Kurulu Başkanı Yaşar Haberal, Erdemir'in yabancılara satılmasının, ülke çıkarlarıyla bağdaşmayacağını ***(ülke çıkarlarına aykırı olacağını)*** söyledi.

Haberal, düzenlediği basın toplantısında, Erdemir'in özelleştirilmesine karşı olmadıklarını ***(çıkmadıklarını)***, ancak bunun ülke çıkarları göz önünde bulundurularak gerçekleştirilmesi gerektiğini bildirdi ***(belirtti)***.

Ülkenin tek yassı mamul üreticisi Erdemir'in, yılda 2 milyon ton dolayında üretim yaptığını, kapasite artırımıyla yıllık üretimin 3 milyon tona yükseleceğini ***(ulaşacağını)*** anlatan Haberal, "Bu kuruluşun yabancıya satılması, Türkiye'nin yassı mamulde, bütünüyle dışarıya bağımlı hale gelmesine yol açar." dedi.

Verimli ve karlı bir fabrika olan Erdemir'in, Türk işadamlarına ya da işçilerine satılmasını istediklerini ***(arzuladıklarını)***, ***(önerdiklerini)*** vurgulayan Haberal şunları kaydetti:

"Hükümetin bu konuyu yeniden ele almasını ve yanlışlık yapmamasını temenni ediyoruz. Erdemir, yabancı bir şirkete satılmamalıdır. Ne pahasına olursa olsun, buna karşı çıkarız, tepkimizi gösteririz. Bir ülkenin, stratejik önemi olan bir üründe bütünüyle dışarıya bağlı kalması durumunda, o ülkenin bağımsızlığı da riske girer."

Değişen Dünyada Türkiye'nin Yeri...

Adana- Milli Eğitim Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Necdet Özkaya, Türkiye'nin bölgedeki öneminin arttığını belirterek, "Türkiye, Balkanlar, Kafkasya ve Ortadoğu'da söz sahibi olacak durumdadır." dedi.

Türk Ocakları Adana Şubesi'nce düzenlenen "Değişen Dünyada Türkiye'nin Yeri" konulu konferansta konuşan Özkaya, Balkanlar, Kafkasya ve Ortadoğu'da barışın sağlanabilmesi için, Türkiye'nin de içinde bulunduğu ittifaklar kurulması gerektiğini söyledi.

Rusya'nın, Türkiye'nin Orta Asya Türk Cumhuriyetleri ile ilişkilerinden rahatsız olmaması ***(tedirginlik duymaması)*** gerektiğini belirten Özkaya, "Rusya, içinde bulunduğu iç sorunları çözümlemek, Hindistan, Çin ve Japonya'ya karşı ayakta kalmak istiyorsa, Türkiye ile iyi ilişkiler geliştirmelidir. Barış ortamı yaratmalıdır." diye konuştu.

Dış politikanın iç politikayı belirlediği bir dönemden geçildiğine dikkati çeken Özkaya, Türkiye'nin bölgedeki politikaları taşıyacak dinamiklere sahip olduğunu da kaydetti.

Ortadoğu'da suyun önemine de değinen Özkaya, "Türkiye, 'Barış Suyu Projesi''ni hayata geçirince, bölgedeki önemi artacaktır. Bazı komşularımız yapılan barajlardan ve GAP'tan rahatsız oluyorlar. Çünkü vananın başında Türkiye bulunacaktır." şeklinde konuştu.

Türkiye'nin, Güneydoğu meselesinin ***(sorununun)*** çözümünde önemli mesafeler aldığını vurgulayan Özkaya, terörün kökünün kazınmasında eğitimin büyük önem taşıdığını da sözlerine ekledi.

Belediye İşçilerinin Sözleşmesi...

Ankara- Hizmet-İş Sendikası, aralarında Ankara, Kayseri, Sivas, Diyarbakır ve Bursa Büyükşehir belediyelerinin de bulunduğu çeşitli belediyelerde çalışan yaklaşık 40 bin işçi adına, toplu iş sözleşmesi görüşmelerine başlayacak.

Hizmet-İş Sendikası Genel Başkanı Hüseyin Tanrıverdi, dün düzenlediği basın toplantısında, ortalama işçi ücretlerinin net 14 milyon lira düzeyinde bulunduğunu, sözleşme görüşmelerinde belediyelerden işçi ücretlerine enflasyon oranında zam yapılmasını talep edeceklerini ***(isteyeceklerini)*** kaydetti.

Belediyelerin, Hükümet'ten yeterli maddi desteği alamadıkları için zor durumda bulunduklarını, bu durumun da sözleşmelerin bağıtlanmasında güçlükler yarattığını ifade eden Tanrıverdi, "Sözleşmelerin iyi koşullarda bağıtlanabilmesi, Hükümet'in belediyelere yapacağı yardıma bağlı." diye konuştu.

Hüseyin Tanrıverdi, Başbakanlığın, geçen yıl yürütülen kamu kesimi toplu iş sözleşmesi görüşmelerinde, sözleşmelerin "olur" almadan bağıtlanmamasını isteyen bir genelge yayımladığını anımsatarak, şunları söyledi:

"Başbakanlığın bu genelgesi toplu iş sözleşmesi görüşmelerini tıkıyor. Çünkü bu genelge, sözleşme görüşmeleri sırasında, belediyeler tarafından bize bir engel olarak sunuluyor. Bu genelgenin kaldırılması için Başbakanlığa başvurduk."

GAP'a ABD'li İşadamlarının İlgisi...

Gaziantep- Türk-Amerikan İş Konseyi Direktörü G. Lincoln Mc Curay, Amerikalı işadamlarının Türk işadamlarıyla, tarım ürünlerinin değerlendirilmesi ve tekstil sektöründe ortak iş yapmak istediklerini ***(arzusunda olduklarını)***, ***(arzuladıklarını)*** söyledi.

İş çevreleriyle görüşmek üzere Gaziantep'e gelen Mc Curay, gazetecilere yaptığı açıklamada, 1980'li yıllarda Washington'da kurulan Türk-Amerikan İş Konseyi'nin, Türkiye ile

ticaret, kültür ve savunma alanlarında işbirliğini geliştirme programları yaptığını ***(gerçekleştirdiğini)*** hatırlattı ***(anımsattı)***.

Konsey'in, potansiyelini baz alarak Gaziantep'e önem verdiğini belirten McCuray, "Gaziantep, tekstil sektöründe büyük potansiyele sahip. GAP ile sulu tarıma geçilmesi ve artan tarım ürünlerini değerlendirecek sanayi kuruluşlarının Gaziantep'te olması, bu şehri ve bölgeyi daha da önemli bir duruma ***(konuma)*** getiriyor." dedi.

Konsey olarak ABD'li işadamlarını, tekstil ve tarım alanlarında işbirliği olanaklarını araştırmak için bölgeye getireceklerini kaydeden Mc Curay, "Ticaret ve Sanayi Odaları yetkilileriyle görüştüm. Ortak yatırım yapılabilecek alanları belirledik. Elde ettiğim bilgileri, 15 Mart'taki konsey toplantısında ABD'li işadamlarına aktaracağım." diye konuştu.

Mc Curay, Türk işadamlarıyla, tekstil sektöründe makine üretimi, tarımda ise teknoloji ve pazarlama konularında, ortak yatırımlar yapılabileceğini de sözlerine ekledi.

Türk-İş'in Gıda Harcamaları Araştırması...

Ankara- 4 kişilik bir ailenin aylık gıda harcaması tutarının, bir önceki aya göre yüzde 8.8 artış gösterdiği ***(arttığı)*** bildirildi.

Türk-İş Araştırma Merkezi tarafından, çalışanların yoğun olarak alış veriş yaptıkları yerler dikkate alınarak gerçekleştirilen araştırmaya göre, 4 kişilik bir ailenin gıda harcaması, Ocak 1996'da, 13 milyon 898 bin liraya yükseldi.

Araştırmada, Ocak ayındaki artışın aile bütçesine getirdiği ek yükün bir milyon 120 bin lira olduğu saptanırken, net 5 milyon 739 bin 193 lira olan asgari ücretin, 4 kişilik bir ailenin sadece 12 günlük gıda harcamasını karşılayabildiği de belirlendi.

Türkiye-Estonya Ticaret Anlaşması...

Ankara- Türkiye ile Estonya arasında, 28 Ağustos 1995 tarihinde imzalanan Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması, Bakanlar Kurulu tarafından onaylandı.

Resmi Gazete'nin bugünkü sayısında yayımlanan anlaşmaya göre, taraflar ticari ilişkilerini uzun vadeli olarak geliştirmek, çeşitlendirmek ve ekonomik işbirliğini mevcut olanaklar çerçevesinde, mevzuatlarına ***(yürürlükteki yasalarına)*** uygun olarak yaygınlaştırmak için gerekli önlemleri alacaklar.

İki taraf, ülkelerinde ihracat ve ithalata uygulanan gümrük vergilerinin yanı sıra her türlü resim ve harçlarda, birbirlerine "en çok kayrılan ülke" muamelesi uygulayacaklar.

Taraflar, her iki ülkede yürürlükte bulunan kanun ve yönetmeliklere uygun olarak, belirli bir süre sonunda geri götürülmek şartıyla ***(koşuluyla)*** geçici olarak ithal edilen malların, gümrük vergisi ve resimlerden muaf tutulması yönünde gerekli önlemleri alacaklar.

Türkiye ile Estonya, karşılıklı heyet ve işadamları ziyaretleri, fuar ve sergilere katılım ve ticari bilgi değişimi yoluyla, özel ve tüzel kişiler arasındaki temasları teşvik edecek ve kolaylaştıracak.

Her iki ülke ayrıca, ulusal kanun ve yönetmeliklere uygun olarak, ortak girişimlerin tesisiyle ***(gerçekleştirilmesiyle)*** birbirlerinin ülkelerinde dış ticaret kuruluşları, şirketler, bankalar ve benzerlerinin şubelerinin açılması yoluyla, iki ülke arasındaki yatırımları ve teknolojik işbirliğini teşvik edecekler ***(özendirecekler)***.

Anlaşmayla, uluslararası kabul görmüş uygulamalar çerçevesinde, ticari değişimlere ve ekonomik ilişkilere ait ödemeler, başka bir şekilde ***(biçimde)*** kararlaştırılmadıkça, her iki ülkede bulunan mevzuata uygun olarak konvertibl dövizlerle yapılacak.

Anlaşma, iki ülke mevzuatının gerektirdiği dahili ***(iç)*** prosedürün ***(yöntemlerin)*** tamamlandığını, tarafların birbirlerine diplomatik kanallardan bildirdikleri tarihten itibaren geçerlilik kazanacak.

"Dinar'da Çadırlı Yaşama Son" Kampanyası...

Ankara- Afyon Valiliği, Dinar depreminin ardından, çadırlarda yaşamaya başlayan vatandaşlara prefabrike evler inşa edilmesi amacıyla, ülke çapında bir kampanya başlattı.

Afyon Valiliği'nden yapılan açıklamada, deprem sonrası, ilçe halkına konut yapımı ve kira yardımı önerildiği, ancak depremlerin hafif şiddette devam etmesi yüzünden, vatandaşların çadırlarda yaşamayı sürdürdükleri ***(yeğledikleri)*** kaydedildi.

Barınma sorununun çözümü için prefabrike konutlar yapılmasının planlandığı ***(öngörüldüğü)*** ifade edilen açıklamada, depremde zarar gören vatandaşlara yardım amacıyla, 6 ay süreyle "Dinar'da Çadırlı Yaşama Son" kampanyası başlatılmasına karar verildiği bildirildi.

Açıklamada, vatandaşların katkılarıyla yaptırılacak prefabrike konutlara, yardımda bulunan kişi ya da kuruluşların ad ve unvanları yazılı plaketlerin asılacağı da belirtildi.

Menteşe'nin Terör Konusundaki Mesajı...

İskenderun- İçişleri Bakanı Nahit Menteşe, bölücü terör örgütü PKK'nin, öğretmenlere yönelik eylemlerinin arttığına ***(artışına)*** dikkat çekerek, "Çünkü öğretmenler ideal aşılıyor. Atatürk ilke ve inkılaplarını aşılıyor." dedi.

Nahit Menteşe, İskenderun'da eski cezaevinin bulunduğu alanda, devlet-vatandaş işbirliğiyle inşa edilen 8 derslikli Şemsettin Mursaloğlu Lisesi'nin açılışını yaptı.

Bakan Menteşe törende yaptığı konuşmada, eğitimin kalkınmada büyük önemi bulunduğunu belirterek, şunları söyledi:

"Son günlerde PKK öğretmenlere yöneldi. Yabancı odakların maşası Apo talimat veriyor, 'Köy yakın, ev yakın, orman yakın, öğretmenleri öldürün.' diyor. Öğretmeni, jandarma, polis ve askerden daha tehlikeli görüyor. Çünkü öğretmenler kafalara ideal aşılıyor. Türkiye'nin kalkınmasını ve büyümesini aşılıyor. Atatürk ilke ve inkılaplarını aşılıyor."

Menteşe, ülke topraklarını bölmeye kimsenin gücünün yetmeyeceğini de kaydederek, "Hevesleri kursaklarında kalacak. Şehit veriyoruz. Bağrımıza taş basıyoruz. Ama bu ülkenin bir karış toprağını da kimseye vermiyoruz. Alamayacaklar da." diye konuştu.

Törene, İskenderun Kaymakamı Selahattin Alanya ve Belediye Başkanı Mete Aslan ile çok sayıda vatandaş katıldı. 3 katlı lise, yaklaşık 4.5 milyar liraya mal oldu.

Gebze Belediyesi Çalışanlarının Eylemi...

Gebze- SHP Grup Başkan Vekili Ercan Karakaş, Gebze Belediyesi çalışanlarının 21 gündür sürdürdükleri eylemin meşru olduğunu belirterek, emniyet mensuplarına, direnişçilere kötü davranmamaları için çağrıda bulundu.

Ercan Karakaş, bugün Gebze'ye gelerek, belediye binası önündeki eylemlerini sürdüren işçi ve memurlara hitaben bir konuşma yaptı. Karakaş konuşmasında, RP'li belediyelerin, kendi adamlarını işe yerleştirmek için işçi kıyımına gittiklerini öne sürerek, "İşçinin burada yaptığı direniş, ekmek kavgasıdır, meşrudur." dedi.

Refah Partisi'nin, eylemin yasal olmadığı yolundaki iddialarını da yanıtlayan Ercan Karakaş, şunları söyledi:

“Peki, işçinin yüzde 40’ını çıkartmak mı yasal? Bunun adil düzenle ne ilgisi var? Bu olsa olsa zulüm düzenidir. Şu ya da bu yasa diyerek, bu direnişi bölmeye hiç kimsenin hakkı yoktur.

Emniyet mensuplarına da, işçilerin hak arayışlarında, baskı ve kötü muamele yapmamaları için çağrıda bulunuyorum. Bu bir mücadeledir, o nedenle de hoş karşılanmalıdır.”

Bu arada, güvenlik güçleri, sabahın erken saatlerinde, direnişçilerde ateşli silah bulunduğu yolunda ihbar aldıklarını belirterek, eylemci işçilerin üzerlerinde ve belediye bahçesinde arama yaptılar.

Belediyenin giriş kapısındaki işçileri, arama gerekçesiyle bahçenin arka bölümlerine gönderen güvenlik güçleri, aramaları sırasında herhangi bir suç unsuruna rastlamadılar.

Öte yandan, eylemdeki işçiler, zaman zaman halay çekerek, zaman zaman da alkışlı protestolarla direnişlerini sürdürüyorlar. İşçiler protesto gösterileri sırasında, “İşçiyiz, haklıyız, kazanacağız”, “Zam, zulüm, işkence; adil düzen bu işte.” ve “Adil düzen dediler, hakkımızı yediler.” şeklinde sloganlar atıyorlar.

Tüketici Şikayetleri...

İstanbul- İstanbul Ticaret Odası (İTO) Tüketici Şikayetleri Bürosu’na, geçen yıl toplam 518 şikayet geldi ***(ulaştı)***, ***(yapıldı)***.

İTO Başkanı Mehmet Yıldırım, yaptığı yazılı açıklamada, bir önceki yıldan devreden 50 şikayet dahil edildiğinde ***(eklendiğinde)***, İTO’nun 1995 yılında izlediği toplam tüketici şikayeti sayısının 568’e ulaştığını ***(‘i bulduğunu)*** bildirdi.

Söz konusu şikayetlerden 369’unun, yıl içinde, tüketici lehine sonuçlandırıldığını kaydeden Yıldırım, 82 tüketicinin, satıcıların verdikleri cevaplardan tatmin olduğunu, 37 şikayette de tüketicinin haksızlığına karar verildiğini belirtti.

Yıldırım, geçen yıl bir firmanın cezalandırıldığını, 45 şikayetin İTO’da kaydı bulunmayan ya da kapanmış firmalarla ilgili olduğunun saptandığını ifade etti.

Yıldırım, 34 şikayetle ilgili işlemlerin takibinin ise 1996 yılına kaldığını kaydetti.

Europalia Türkiye Festivali...

Ankara- Türkiye, Belçika Hükümeti’nin, “Europalia Türkiye Festivali’nin 1997 yılında düzenlenmesi ve Belçika Milli Piyangosu’ndan festivale yapılacak katkının serbest bırakılması” kararını memnunlukla karşıladığını açıkladı**.**

Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Büyükelçi Ömer Akbel, bugün düzenlediği basın toplantısında, Belçika Bakanlar Kurulu’nun söz konusu kararıyla ilgili olarak, “Türkiye ile AB ülkeleri arasındaki ilişkilerin daha da gelişme eğilimine girdiği bu dönemde, Belçika Hükümeti’nin yapıcı tutumu tarafımızdan memnuniyetle karşılanmıştır.” dedi.

Europalia Festivali’nin, 1997 yılının Eylül-Aralık döneminde 4 ay süreyle gerçekleştirileceğini kaydeden Akbel, bu süre içinde, Belçika ve çevresindeki ülkelerde, konser, tiyatro, bale gösterisi, dans programları, sergiler, film festivalleri, açık oturum ve panel gibi etkinliklerle, Türkiye’nin kültürel zenginliği ve çeşitliliğiyle ekonomik ve turistik potansiyelinin gözler önüne serileceğini anlattı.

Büyükelçi Akbel, “Europalia Festivali, ülkemizin Avrupa ile bütünleşme süreci içinde, Türkiye’nin tüm birikim ve zenginliklerinin, Avrupa kamuoyuna en geniş biçimde tanıtılması bakımından önemli bir fırsat teşkil etmektedir.” diye konuştu.

İnterbank'ta Bugün...

Ankara- Bankalar arası para piyasasında (İnterbank), bir gecelik borçlanmalarda ortalama faiz oranı, bugün yüzde 49.77'ye yükseldi ***(çıktı)***.

Bir gecelik borçlanmalarda ortalama faiz oranı, Cuma günü, yüzde 47.57 olarak gerçekleşmişti ***(olmuştu)***.

Piyasada, bir gecelik borçlanmalar en düşük yüzde 45, en yüksek yüzde 50 faiz üzerinden yapıldı. İnterbank'ta Cuma günü, bir gecelik borçlanmalar, en düşük yüzde 40, en yüksek yüzde 50 faiz oranı üzerinden yapılmıştı ***(gerçekleştirilmişti)***.

İnterbank'ta bugünkü işlem hacmi, Cuma gününe göre, 3 trilyon 932.4 milyar lira azalarak 14 trilyon 345 milyar liraya geriledi ***(düştü)***. Piyasada, Cuma günü işlem hacmi 18 trilyon 277.4 milyar lira olmuştu ***('yı bulmuştu)***.

Emisyon hacmi ise, Cuma gününe göre, 545.6 milyar lira artarak ***(çoğalarak)***, 118 trilyon 893.9 milyar liraya yükseldi. Piyasadaki kağıt para miktarı, Cuma günü 118 trilyon 348.3 milyar lira düzeyindeydi.

Öte yandan, bugün açık piyasa işlemleriyle 274.7 milyar lira piyasadan çekildi.

Renault'dan Yeni Kampanya...

İstanbul- Renault Mais, satışlarına canlılık kazandırmak amacıyla yeni bir kampanyayı daha devreye soktu ***(başlattı)***.

Renault Mais'den yapılan açıklamada, "Bu Yaz Renault Keyfi Bedava" kampanyasıyla, tüketicilere, KDV hariç, otomobil bedelini ***(fiyatını)*** ödetmeksizin sıfır kilometre Renault sahibi olma ***(satın alma)*** fırsatı ***(olanağı)*** tanındığı bildirildi.

Açıklamaya göre, 1-5 Temmuz tarihleri arasında sadece vergi ve masrafları yatıranlar Renault otomobillerine hemen kavuşacaklar. Bakiye ***(geri kalan)*** ise vade farkı alınmaksızın Mayıs ayı fiyatıyla 5 Eylül tarihinde ödenecek.

Kampanyaya katılanlar, yüzde 6'lık ek taşıt alım vergisi indiriminden de yararlanacaklar. Kampanyanın, elinde birikmiş parası bulunanlara 60 gün boyunca tasarruflarını ***(birikimlerini)*** işletme şansı verdiği, ödeme tarihi itibariyle ***('den sayılmak üzere)*** yüksek faizli Hazine Bonosu sahipleri için de büyük bir fırsat olduğu vurgulandı.

Sağlığa Zararlı Şeker...

Kayseri- Kayseri Büyükşehir Belediyesi Çevre Sağlığı ve Zabıta Müdürlüğü ekiplerince, şeker imalathanelerinde yapılan denetimlerde, sağlığa zararlı 2.5 ton şeker ele geçirildi.

Büyükşehir Belediyesi Çevre Sağlığı Müdürü Ali Yavuz yaptığı açıklamada, şeker imalathanelerindeki denetimler sırasında ele geçirilen küflü ve bayat şekerlerin imha ***(yok)*** edildiğini, işyeri sahiplerine de ceza uygulandığını bildirdi.

CSO'nun Konserleri...

Ankara- Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası (CSO), 2 ve 3 Şubat'ta iki konser verecek.

CSO'dan yapılan açıklamaya göre, konserler 2 Şubat Cuma günü, saat 20.00'de, 3 Şubat Cumartesi günü ise, saat 11.00'de başlayacak.

Şef Rengin Gökmen'in yöneteceği konserlere, viyolacı Ruşen Güneş ile klarnetçi Bülent Civelek solist olarak katılacaklar.

Konserlerde, M. Bruch'un "Viyola ve Klarnet için Konçerto"su ile R. Strauss'un "Ölüm ve Değişim" adlı eseri seslendirilecek.

Bitlis'te Yoğun Kar Yağışı...

Bitlis- Bitlis şehir merkezi ile Güroymak ilçesinde kar kalınlığı 60 santimetreye ulaştı, çok sayıda köy yolu ulaşıma kapandı.

Önceki gün başlayan ***(yoğun)*** kar yağışı, özellikle Bitlis şehir merkezi ile Güroymak ilçesi ve köylerinde etkili oldu. Bitlis ve Güroymak merkezine kar kalınlığı 60 santimetreyi bulurken, yüksek kesimlerde 1.5 metreyi aştı.

Karayolları 11. Bölge Müdürlüğü yetkilileri, şehirlerarası yollarda herhangi bir sıkıntının söz konusu olmadığını, ancak Bitlis-Tatvan arasındaki Rehva Geçiti'nde, tipi nedeniyle ulaşımda güçlük çekildiğini söylediler. Yetkililer, yola çıkacak araçlarda, zincir, çekme halatı ve takoz bulundurulması gerektiğini de belirttiler.

Bu arada, kar yağışı ve tipi nedeniyle, Bitlis ve Güroymak ilçesine bağlı 30 dolayında köyle ulaşımın kesildiği, enerji nakil hatlarındaki arıza yüzünden de, Güroymak'a, iki gündür elektrik verilemediği bildirildi.

Karayolları ve köy hizmetleri ekipleri, kapanan köy yollarının ulaşıma açılması için çalışmalarını sürdürürken, enerji nakil hatlarındaki arızaların giderilmesine de çalışılıyor ***(çalışıldığı açıklandı)***.

"**Dört Mevsim" ve "Serenat" Baleleri...**

Ankara- ***(Ünlü besteciler)*** Vivaldi'nin "Dört Mevsim", Çaykovski'nin de "Serenat"ı, Devlet Opera ve Balesi tarafından, Türkiye'de ilk kez, 31 Ocak Çarşamba günü, bale olarak sahnelenecek.

Vivaldi'nin müziklerinde olduğu gibi, her mevsimin kendine özgü danslar ve renklerle anlatıldığı eserde, ilkbaharda doğanın yeniden doğuşu, yazın sıcağı, sonbaharın hüznü ve kışın dondurucu soğuğu, çağdaş bir koreografiyle vurgulanıyor.

İtalyan koreograf Tuccio Rigano'nun sahneye koyduğu, "Mevsimler-Serenat" balelerini, orkestra şefi Antonnio Pirolli yönetiyor. Dekor ve kostümlerini İsmail Dede'nin hazırladığı eserlerin ışık düzeni ise Fuat Gök'e ait.

Eserde başlıca rolleri, Biken Davutoğlu, Ayşe Fidanlık, Özden Aktürk ve Hakan Odabaşı paylaşıyorlar.

Ödünç Para Verme Kararnamesi...

İstanbul- İstanbul Ticaret Odası (İTO) Yönetim Kurulu Başkanı Atalay Şahinoğlu, tüketiciye daha uygun koşullarda, kredi vermek ***(sağlamak)*** açısından, tüketici kredi müesseselerinin kurulmasının olumlu olduğunu bildirdi.

Yürürlüğü giren, ödünç para verme işlerini düzenleyen KHK'yi ***(kanun hükmünde kararnameyi)*** değerlendiren Şahinoğlu, kararnamenin olumlu yönleri olmasına ***(bulunmasına)*** rağmen, taşıdığı belirsizlikler nedeniyle ***(yüzünden)*** beklenen yararı sağlamada eksik ***(yetersiz)*** kalacağını iddia etti. ***(öne sürdü)***.

Şahinoğlu, konuyla ilgili olarak bugün düzenlediği basın toplantısında şöyle konuştu:

"Risk faktörüyle finansman yükünün satıcı üzerinden alınması, bankalar karşısında yeni bir rekabet ortamının yaratılması, disponibilite ve munzam karşılık gibi yükler söz konusu

olmadığından, tüketiciye daha uygun şartlarda kredi verme olanağı getirmesi açısından, tüketici kredi müesseseleri kurulması olumludur.

Ancak kararnameyle, bu konularda faaliyet gösterecek şirketlerin kuruluş ve faaliyetlerine ilişkin düzenlemelerin, Hazine Müsteşarlığı tarafından, daha sonra tebliğlerle yapılacağı anlaşılmaktadır. Oysa belirsizlik ortamı, bu tür şirketlerin kurulmasını engelleyici bir durumdur."

Kararnameye, tüketici ve tüketici kredisi tanımı da yapılmak suretiyle söz konusu finansman şirketlerinin kuruluş ve çalışma esaslarının ***(ilkelerinin)*** ilavesinin ***(eklenmesinin)*** yerinde ***(uygun)*** olacağını kaydeden Şahinoğlu, bu kuruluşların izin belgelerinin, halkın ***(vatandaşların)*** görebileceği yerlere asılması gerektiğini de ifade etti.

Gülhane Etkinliklerinde "Dekolte" Uyarısı...

İstanbul- "Gülhane Etkinlikleri" kapsamında düzenlenen konserlerde, sahneye çıkacak sanatçılara "dekolte giyinmemeleri" konusunda uyarıda bulunuluyor.

Gülhane Etkinlikleri Organizasyon Komitesi Başkanı Harun Yöndem, gazetecilerin konuya ilişkin sorularını cevaplandırırken, etkinliklere katılan sanatçıların gazinoda, ya da bir gece kulübünde değil, aralarında çocuk ve yaşlıların da bulunduğu, halk konseri seyircilerinin önünde sahneye çıktıklarını söyledi. Yöndem, "Bu nedenle, hanım sanatçıları, uygun bir dille, dekolte giyinmemeleri konusunda uyarıyoruz." dedi.

Bu tür uyarıların her dönemde yapıldığını bildiren Harun Yöndem, sözlerini şöyle sürdürdü:

"Halk konserlerinde, mütevazı ve iddiasız kıyafetler giyinme ve bu kıyafetlerin halkı rahatsız edecek kadar dekolte olmaması şeklindeki uyarı, uygun bir dille sanatçılara aktarılıyor. Yani kıyafetler, halkın her kesiminin tasvip edebileceği bir şekilde olmalı."

Yöndem, "Kıyafet konusunda uyarıları kabul etmeyen sanatçıların konser verip veremeyecekleri" şeklindeki bir soruya da, "Biz sanatı önde olan sanatçıyı tercih ederiz. Sanatının önüne kıyafeti geçiyorsa, kendisi bilir." yanıtını verdi.

MTO Türkiye Milli Komitesi 40. Genel Kurulu...

İstanbul- Milletlerarası Ticaret Odası (MTO) Türkiye Milli Komitesi'nin 40. Genel Kurulu İstanbul'da toplandı. ***(Genel Kurul Toplantısı İstanbul'da yapıldı.)***

Genel kurulda, Erol User'den boşalan yönetim kurulu üyeliğine Rona Yırcalı seçildi.

MTO Türkiye Milli Komitesi Başkanı Yalım Erez'in katılamadığı genel kurulda, Başkan Yardımcısı Fuat Miras, aynı zamanda Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Başkanı olan Erez'in mesajını okudu.

Mesajında, komitenin çalışmalarından söz eden Erez, dünya ekonomisinin durgunluğa gittiği bir dönemde, yatırım ve iş imkanlarının büyüme açısından yararlı olacağını kaydederek, dünya ekonomisinin ikili, üçlü ya da çoklu ticari anlaşmalarla değil, global anlaşmalarla daha iyi ve doğruya yönelme imkanı bulacağını ifade etti.

MTO Türkiye Milli Komitesi Başkan Vekili Rahmi Koç da yönetim kurulu faaliyet raporunu okudu. Koç daha sonra, İtalya Başbakanı ile başta özelleştirme olmak üzere, çevre koruma ve istihdam yaratma konularında görüş birliği içinde olduklarını anlattı.

Genel kurulda, MTO Türkiye Milli Komitesi'nin bütçesi oylanarak, 10 milyar 765 milyon lira olarak kabul edildi.

Cumhurbaşkanı Demirel'den Onaylar...

Ankara- Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel, çeşitli konuları içeren Bakanlar Kurulu kararlarını onayladı.

Cumhurbaşkanlığı Basın Müşavirliği'nden yapılan açıklamaya göre, Demirel, Tabii Afet Nedeniyle Hayatını Kaybeden, Sakat Kalan ve Fiilen Oturduğu Konutları ya da Kullandıkları İşyerleri Hasar Görenlere Yapılacak Yardımlara İlişkin Bakanlar Kurulu kararına onay verdi.

Cumhurbaşkanı Demirel ayrıca, Patent İşbirliği Anlaşması'na Türkiye'nin Katılmasına İlişkin Bakanlar Kurulu kararını da imzaladı.

Gümrük Birliği Proje Patlaması Yarattı

Ankara- Türkiye'nin Gümrük Birliği'ne girmesinin ardından, Avrupa Birliği'nin aktaracağı kredilerden yararlanmak isteyen firmalar, Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) ile Hazine Müsteşarlığı'nı proje akınına uğrattı.

Her gün yenileri eklendiği için kesin rakamı alınamayan, ancak 150'ye ulaştığı öğrenilen projelerden, şu ana kadar 70'i dikkate değer bulundu.

DPT ile Hazine Müsteşarlığı'nın birlikte ***(ortaklaşa)*** yürüttükleri değerlendirmede, planlama uzmanları, Hazine'den gönderilen formata uygun projelerin, 7. Beş Yıllık Kalkınma Planı ve Yıllık Programlar'a uygunluğunu inceliyor.

Projelerin yatırım programında yer alıp almadığının kontrol edildiği ***(denetlendiği)*** ve konuyla ilgili gerekli işlemlerin yapıldığı DPT'de, daha sonra projeler arasında bir öncelik sırası belirleniyor.

Buna göre, Hazine Müsteşarlığı'nda ilgili değerlendirmelerin tamamlanmasından sonra kayda değer bulunan projeler, Avrupa Birliği'nin ilgili kurullarına sunuluyor.

İlgili çevreler, şimdiye kadar DPT ile Hazine Müsteşarlığı arasında tam bir koordinasyon içinde sürdürülen proje değerlendirme işlemlerinde, önümüzdeki günlerde yoğunluktan kaynaklanacak çok başlılığa ***(kargaşaya)*** neden olunmaması ***(yol açılmaması)*** için, tek bir kuruluşun yetkili kılınmasını ***(tek bir kuruluşa yetki verilmesini)*** istiyorlar.

Okul Öncesi Eğitim...

İzmir- Çocukta, beyin gelişiminin yüzde 80'inin, kişilik gelişiminin ise yüzde 60'ının 6 yaş sonuna kadar tamamlandığı, bu nedenle okul öncesi eğitimin çok büyük önem taşıdığı bildirildi.

Eğitimci Pedagog Nevzat Süer Sezgin, MİHA muhabirine yaptığı açıklamada, okul öncesi eğitim yaşının toplumda 3 olarak bilindiğini, ancak çocuğun gelişim durumuna ve aile yapısına göre bunun 2.5 yaşına kadar inebildiğini söyledi.

Çocuğun okul öncesi eğitim almasının ***(eğitilmesinin)*** gerekliliğine işaret eden Sezgin, 2.5 yaşından küçük çocukların özel bakım istediklerini ve mutlaka örnek alabilecekleri sevecen bir kişi tarafından bakılmalarının isabetli ***(uygun)*** olacağını belirtti.

6 yaş sonuna kadarki dönemin, çocukta eğitime açık bir dönem ***(süreç)*** olduğunu kaydeden Sezgin şöyle konuştu:

"6 yaş sonuna kadar olan dönem, çocukta öğrenmeye ve eğitilmeye açıktır. Beyin gelişiminin yüzde 80'i, kişilik gelişiminin ise yüzde 60'ı bu yaş dönemi sonuna kadar tamamlanır. Bu yaştan sonra kişiliği değiştirmek oldukça zordur. Doğru ve başarılı bir okul öncesi eğitimi, çocuğa çok şey katar ve bu, bilinçli insanların yönlendirmesiyle olur."

Çocuğun en ciddi işinin oyun olduğunu kaydeden Sezgin, sözlerini şöyle tamamladı:

"Sorumluluk duygusu, paylaşma, yaratıcılık ve toplum kuralları çocuğa oyunla

öğretilmelidir. Okul öncesi eğitimde, toplu yaşamanın kuralları çocuğa verilmeli, ancak kısıtlamaya gidilmemelidir. Okul öncesi iyi bir eğitim alan çocuk, güvenli, ne istediğini bilen, özdenetimli ve uyumlu bir birey olur."

Vakıf Yurtları İçin Sınav Başvurusu...

Ankara- Vakıf yurtları için başvurular, 1 Şubat-31 Mart tarihleri arasında yapılacak.

Vakıflar Genel Müdürlüğü'nden yapılan açıklamaya göre, kurum bünyesinde bulunan 2'si kız, 60 ortaöğrenim öğrenci yurdunun 56'sına, bu yıl yaklaşık 3 bin 500 öğrenci alınacak.

Yurtlara, dar gelirli ailelerin kabiliyetli çocuklarının alınacağı, bu çocukların eğitimleri süresince, bütün ihtiyaçlarının Vakıflar Genel Müdürlüğü'nce karşılanacağı bildirildi.

Sınava katılmak isteyen öğrenciler, 1 Şubat-31 Mart tarihleri arasında Vakıflar bölge, şube ve yurt müdürlüklerinde açılacak kayıt kabul merkezlerine başvuracaklar.

Sınav ise, 1-2 Haziran tarihlerinde yapılacak.

OBB Başkanları Ankara'da Toplandı

Ankara- Bursa Ticaret ve Sanayi Odası (BTSO) Başkanı Mutlu Uraz, enflasyonun program hedeflerinin çok üzerinde seyrettiğini söyledi.

TOBB Merkezi'nde, bugün başlayan Başkanlar Kurulu toplantısında, söz alan oda başkanları, Türkiye'nin içinde bulunduğu ekonomik ve siyasal durumu değerlendirdiler, ayrıca ekonomide alınması gereken önlemler konusunda görüş belirttiler.

BTSO Başkanı Mutlu Uraz, iç ve dış borçların yükseldiğine, kamu borçlanma gereğinin giderek arttığına dikkat çekerek, kamu ve özel sektör yatırımlarında ise hissedilir derecede azalma görüldüğünü, işsizliğin sorun olmaya devam ettiğini kaydetti.

Enflasyonun, program hedeflerinin çok üzerinde seyrettiğini belirten Uraz, KOBİ'lerin sorunlarının çözümüne yönelik önlemlerin alınmamasını da eleştirdi.

Kuşadası Ticaret Odası (KTO) Başkanı Ali Ergül de, Türkiye'deki ekonomik ve siyasi istikrarsızlığın bir an evvel ***(önce)*** giderilmesi gerektiğini ifade etti.

Ergül, Kuşadası'ndaki nüfus artışının, Türkiye ortalamasının üzerinde, yüzde 10'dan yüksek seyrettiğini belirterek, bu yüzden yeterli altyapı hizmeti verilemediğini anlattı.

Kıyı kentlerinin altyapı sorunu çözümlenmeden, turizmden söz edilemeyeceğini ifade eden Ergül, Türkiye'deki bütün bölgelerin, yeterli tanımının yapılabilmesi için, hazırlanan ve TBMM'de bekleyen yasanın bir an önce çıkarılmasını istedi.

Manisa Ticaret ve Sanayi Odası (MTSO) Başkanı Bülent Koşmaz da, gümrük birliğinin gerçekleşmesiyle, ekonomik gündemin başında ***(ilk sırasında)*** yer alan KOBİ'ler ile sanayileşmeye ağırlık verilmesi gerektiğini kaydetti.

Ankara'nın Mezarlık Sorunu Çözüldü

Ankara- Büyükşehir Belediyesi ile Orman Bakanlığı arasında varılan anlaşmayla, bakanlığa ait Karşıyaka Mezarlığı'na komşu bir milyon 800 metrekarelik alan, yeşillendirilmek koşuluyla mezarlık alanı olarak tahsis edildi ***(ayrıldı)***.

Büyükşehir Belediyesi'nden yapılan açıklamada, böylelikle Başkentte en az 50 yıl mezar sorunu yaşanmayacağı kaydedildi.

Büyükşehir Belediyesi Çevre Koruma Daire Başkanı İbrahim Beyaz, Karşıyaka

Mezarlığı'nın kuzeybatısında bulunan yeni alanın altyapı çalışmalarının bu yıl içinde tamamlanacağını ve yıl sonunda defin işlemine başlanacağını ifade etti.

Yapılan anlaşmaya göre, tahsis edilen alanın yüzde 40'ının pasif yeşil saha olarak değerlendirileceğini belirten Beyaz, bu bölüme Ankara iklimine uygun at kestanesi, dişbudak, çınar, çam ve ıhlamur ağaçları dikileceğini söyledi.

Öte yandan, Büyükşehir Belediye Meclisi'nce, nazım imar planı onaylanan ve yaklaşık 2 milyon 500 bin metrekarelik alanı kaplayan Mamak'taki Ortaköy Mezarlığı'na da defin yapılmasının planlandığı bildirildi.

Canevi: "Terör Yabancı Sermayeyi Etkilemedi"

İstanbul- Yabancı Sermaye Derneği (YASED) Başkanı Yavuz Canevi, Türkiye'nin yeniden yüzde 6-7 kalkınma hızını yakalaması için, altyapısını mutlaka ***(kesinlikle)*** takviye etmesi ***(desteklemesi)*** gerektiğini söyledi.

Canevi, derneğin genel kurulunun ardından, gazetecilerin sorularını yanıtladı. Canevi, devletin elinde yeterli kaynak olmadığı ***(bulunmadığı)*** için altyapı yatırımlarını gerçekleştiremediğini belirterek, bu konuda yabancı sermayeye yeşil ışık yakılmasını istedi.

Yeni gelen hükümetin, özelleştirme ve altyapı darboğazını çözdüğü takdirde ***(çözmesi halinde)***, Gümrük Birliği rüzgarının da etkisiyle, Türkiye'ye 1997'den itibaren 3-4-5 milyon dolar gibi, giderek artan bir yabancı sermaye girişi olacağını belirten Canevi, "2000 yılında mutlaka 5 milyar doların üzerinde yabancı sermaye girişiyle altyapı yatırımlarına önemli katkısı olan bir yabancı yatırım bloku oluşacaktır." dedi.

Yavuz Canevi, imalat, tekstil, otomotiv gibi sektörlerdeki yabancı sermayeyi "fındık-fıstık" olarak gördüğünü kaydederek, "Onlar zaten gelecektir. Asıl ihtiyacımız altyapıya katkıda bulunacak yabancı sermayedir." diye konuştu.

Canevi, son günlerde yoğunlaşan terör olayları karşısında YASED olarak, yatırım kararını erteleyen bir yabancıya rastlamadıklarını da bildirerek şunları ifade etti:

"Onların görmek istediği, orta vadede istikrarlı bir hükümet, belli bütçe, belli program ve rekabet ortamıdır.

Aralarında, enflasyona alışık olmayan bazı yatırımcılar var. Onlar açısından yatırım biraz zor geliyor ama, Latin Amerika'da yatırım yapan biri için Türkiye'deki yüzde 80 enflasyon çok hafif. Enflasyon oranı Avrupa ülkelerinde ortalama 3-7 civarında ise, Türkiye'de de yüzde 15-20'nin üzerinde olmaması lazım."

Canevi, yabancı sermayenin, Refah Partisi konusunda hassasiyet gösterdiğini, ancak onların görmek istedikleri tek şeyin istikrar olduğunu hatırlatarak, "Yabancı sermayenin kafası biraz karışık ama, hükümet kurulur, RP de bunun içinde olursa, bunu Türkler kabul ettiği takdirde, onlar da kabul eder." şeklinde konuştu.

10. 5. Dış Haberler

Türkiye'de dış haberlerin kaynağı, büyük bir oranda AP, AFP ve Reuters gibi uluslararası ajansların bültenleridir. İngilizce ve Fransızca ağırlıklı bu haber bültenleri, genelde Anadolu Ajansı çevirmenleri tarafından Türkçeleştirilmekte, sonra da Türkçe haber formatlarına uygun bir biçime getirilmektedir. Ancak diller arasındaki cümle kurgularının farklılığı, yine de bazı haberlerde kendini hissettirmektedir.

Gazze ve Batı Şeria'dan Kudüs'e Girişler Sınırlandırıldı

Kudüs- İsrail'in, Gazze ile Batı Şeria'nın bazı kentlerinde yaşayan Filistinliler'in, bugün kutsal kent Kudüs'e girmelerini yasakladığı ***(girmelerine yasak koyduğu)*** bildirildi ***(açıklandı)***.

İsrail askeri yetkilileri tarafından ***(yetkililerince)*** yapılan açıklamada ***(yayımlanan bildiride)***, güvenlik gerekçesiyle alınan bu karar uyarınca ***(bu karara göre)***, Batı Şeria'nın Judah ve Samara kentlerinde yaşayan ***(oturan)*** 30 yaşın altındaki Filistinliler ile giriş belgesi bulunmayanların ***(taşımayanların)***, Kudüs'e girmelerine izin verilmeyeceği ***(sokulmayacağı)*** belirtildi.

İsrail ordu radyosu, söz konusu ***(bu)*** kararın, El Aksa Camii'nde kılınacak cuma namazı sonrası, İsrailliler ile Filistinliler arasında çatışma çıkabileceği endişesiyle, alındığını duyurdu. Radyo, bölgedeki güvenlik güçlerinin takviye edildiğini ***(desteklendiğini)*** de açıkladı ***(haber verdi)***.

ABD'de Bir İdam Daha...

Washington- ABD'nin Utah eyaletinde, 11 yaşındaki bir kızı, tecavüz ettikten sonra öldürmek suçundan idama mahkum edilen ***(hakkında idam hükmü verilen)*** Albert Taylor'un cezası dün gece infaz edildi.

36 yaşındaki John Albert Taylor, kendi rızasıyla ***(isteğiyle)*** kurşuna dizilerek idam edildi. Taylor, ABD'de uygulanan "şırıngayla idam" yöntemini kabul etmemişti.

Taylor, ABD'de son 19 yıl içinde kurşuna dizilerek idam edilen ***(ölüm cezası infaz edilen)*** ilk mahkum ***(hükümlü)*** oldu.

Peru'da Uçak Düştü: 20 Yaralı

Saposoa- Peru'da küçük bir yolcu uçağı, kötü hava koşulları nedeniyle ormana düştü. Olayda ***(kazada),*** uçaktaki 25 kişiden 20'sinin yaralandığı bildirildi.

Perulu yetkililer, "Servicios Aereos Amazonicos" şirketine ait Rus yapımı YAK-40 tipi uçağın, ülkenin kuzeyindeki Saposoa kenti havaalanına inmeye çalışırken ***(inişe geçtiği sırada)***, şiddetli yağış ***(sağanak yağmur)*** nedeniyle kent yakınındaki ormana ***(ormanlık alana)*** düştüğünü ***(çakıldığını)*** kaydettiler.

Trujillo kentinden yola çıkan ***(havalanan)*** uçakta, 8'i mürettebat olmak üzere, toplam 25 kişinin bulunduğu belirtildi.

Saposoa Hastanesi'nde tedavi altına alınan yaralılardan 12'sinin sağlık durumlarının ağır olduğu açıklandı.

Atina-Belgrad İlişkilerine Gölge Düştü

Atina- Sırbistan'ın, Makedonya Cumhuriyeti'ni, Yunanistan'ın karşı çıktığı bu adla tanıyacağına ilişkin haberler ***(tanıyacağı konusundaki haberler)***, Atina'da soğuk duş etkisi yaptı ***(şoka yol açtı), (tepkiyle karşılandı)***, ***(hayret uyandırdı), (şaşkınlık yarattı)***.

Yunan Hükümeti, Belgrad'ın bu ülkeyi "Makedonya Cumhuriyeti" adıyla tanıma niyetini duyurması üzerine, Sırbistan Hükümeti'nden açıklama istedi ***(isteğinde bulundu)***.

Yunan Dışişleri Bakanı Teodoros Pangolos, Sırbistan Devlet Başkanı Slobodan Milosoviç'in, bu konuda bilgi vermek üzere, Dışişleri Bakanı Milan Milutinoviç'i, önümüzdeki hafta başında ***(günlerde)*** Atina'ya göndereceğini ***(yollayacağını)*** açıkladı.

Öte yandan,Yunan Dışişleri Bakanlığı yetkilileri, Sırbistan'ın, Makedonya Cumhuriyeti'ni bu adla tanıması halinde, Atina-Belgrad arasında, asırlardan ***(yüzyıllardır)*** beri ***(bu yana)*** dostça sürdürülen ilişkilerin ***(sürdürülen dostane ilişkilerin)*** bozulacağına dikkat çektikten ***(işaret ettikten)*** sonra, "Belgrad'ın bu yönde alacağı karar, Yunanistan'a sırttan vurulan bir hançer

olacaktır.” dediler.

Lübnan’da Hayal Kırıklığı...

Beyrut- Uzun süren iç savaşın ardından ***(iç savaş sonrası)***, özellikle Beyrut’un yeniden imarı projesine, Arap dünyası ile uluslararası mali kuruluşlar ve Batılı ülkelerden yüklü miktarda yardım almayı bekleyen Lübnan umduğunu bulamadı. ***(hayal [düş] kırıklığına uğradı)***.

Lübnan Maliye Bakanı Fuad Siniora, Parlamento’daki konuşmasında, Arap-İsrail anlaşmazlığının giderilememesi nedeniyle, beklenen dış yardımın alınamadığını bildirdi.

Siniora, geçen yıl yalnızca 5 milyar dolarlık dış kaynak girişi sağlandığını da açıkladı. Lübnan’a geçen yıl aktarılan dış kaynakların çoğunun ***(büyük bölümünün)***, ülke dışında çalışan Lübnan vatandaşlarının döviz transferlerinden oluştuğu hesaplanıyor.

Lübnan’ın 1992 yılında 5.7 milyar dolar olan gayri safi milli hasılası (GSMH), geçen yıl, yüzde 32 artışla 7.5 milyar dolara yükselmişti ***(ulaşmıştı)***, ***(‘ı bulmuştu)***.

Lübnan Hükümeti’nin, yabancı sermaye çekmek için parasal istikrara önem ***(ağırlık)*** veren önlemler alması sonucu, geçen yıl 2 bin 750 Lübnan lirası olan doların değeri, bu yıl 1.680 Lübnan lirasına geriledi.

Rusya’dan Nota...

Moskova- Rusya, yarın yürürlüğe girecek “Boğazlar Tüzüğü” konusunda, Türkiye’nin Moskova Büyükelçiliği’ne bir nota vererek, “Uluslararası Denizcilik Örgütü’nün (İMO) belirlediği ***(saptadığı)*** kurallar dışındaki kurallara uymayacağını” bildirdi.

Rusya Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Grigory Karasin, bugün düzenlediği basın toplantısında, İMO’nun ilgili komitesi tarafından, bir süre önce Londra’da yapılan toplantıda benimsenen ***(kabul edilen)***, ***(kabul gören)***, ***(onaylanan)*** belgenin uygulanmasını istediklerini ***(arzu ettiklerini)*** açıkladı.

Karasin, “Montrö Sözleşmesi’nin serbest geçiş ilkesine uyulması gerekir. Aksi takdirde bundan sadece Rusya değil, bütün Karadeniz ülkelerinin ekonomik çıkarları zedelenebilir ***(zarar görebilir)***.” görüşünü savundu.

Yemen’de Ateşkes Anlaşması İmzalandı

Moskova- Yemen’de savaşan kuzeyliler ile güneyliler, bugün Rusya’nın arabuluculuğunda ***(arabuluculuğu sonucu)*** Moskova’da bir ateşkes anlaşması imzaladılar.

Bu gece yarısından itibaren ateşkes sağlanmasını öngören ***(sağlanmasına ilişkin)***, ***(sağlanması konusundaki)*** anlaşmayı, kuzeyliler adına Dışişleri Bakanı Muhammed Salim Basendva, güneyliler adına da yine Dışişleri Bakanı Salim Muhammed imzaladılar ***(anlaşmaya imza koydular)***.

Anlaşmanın imzalanmasından sonra Rusya Dışişleri Bakanı Andrei Kozirev, Devlet Başkanı Boris Yeltsin’in mesajını okudu.

Yeltsin mesajında, bu anlaşmanın, ‘Yemen’deki “kardeş savaşının” sona ermesi ***(sona erdirilmesi)*** yönünde atılan ilk önemli adım olduğunu vurguladı ***(olduğuna dikkat çekti)*** ve iki tarafın da ateşkese sıkı bir şekilde ***(kesinlikle)*** uymalarını istedi.

Boris Yeltsin, Yemen sorununun, BM Güvenlik Konseyi kararları doğrultusunda çözülmesi ***(çözümlenmesi)*** gerektiğini de belirtti ***(vurguladı)***.

Latin Amerika'da Model Aynı...

Brasilia- Arjantin'in hiper-enflasyon ve milli para biriminin sürekli değer kaybetmesiyle mücadelede uyguladığı planın benzerini, Brezilya Hükümeti de benimsedi.

Brezilya Devlet Başkanı İtamar Franco ve Ekonomi Bakanı Rubens Ricupero'nun öncülük ettikleri ***(hazırladıkları)*** yeni planla, Real Cruzerio'nun yerine, değeri ABD Doları'na bire bir bağlanan "Real" adlı para birimi tedavüle çıkarılıyor.

Brezilya Hükümeti, bu planla, halen ayda yüzde 47'de seyreden ***(yüzde 47 olan), (yüzde 47 olarak belirlenen)*** enflasyon oranını tek haneli rakama indirmeyi ***(düşürmeyi)*** hedefliyor ***(öngörüyor)***.

Dünyanın dokuzuncu büyük ekonomisi olan Brezilya'da, ilk aşamada, değeri 5 milyar ABD Doları'na eşit olan yeni para birimi "Real"ler bankalara verildi ***(piyasaya sürüldü)***. 572 milyon adet madeni para, 800 milyon adet banknottan oluşan 800 ton ağırlığındaki, dolara eşit yeni paralar, silahlı kuvvetler ve polisin gözetimi altında bankalara dağıtıldı.

Brezilya Merkez Bankası, 1 Ekim'de, yeni para biriminden 7 milyar dolar değerindeki bir bölümü daha piyasaya sürecek.

Hiper-enflasyon derdinden ***(sorunundan)*** bir türlü kurtulamayan Brezilya, 1980 yılından bu yana, para birimini altı kez değiştirdi. Brezilya, son 12 yıl içinde de sekizinci istikrar programını uygulamaya hazırlanıyor.

Yeni para biriminin istikrarı ***(tutulması)*** için, yaklaşık 40 milyar dolarlık döviz rezervinin ayrıldığı bildirildi.

Selanik'te gösteri...

Atina- Yunanistan'ın, Bosna'daki Nato Uygulama Gücü (FOR) emrine verdiği birliği geri çekmesi için, Selanik'te bir gösteri düzenlendi.

Kent merkezindeki Aristoteles Meydanı'nda toplanan göstericiler, ellerinde NATO, ABD ve Almanya aleyhtarı sloganlar yazılı pankartlarla ***(pankartlar taşıyarak)*** ana caddelerde protesto yürüyüşü yaptılar ***(yürüyerek protesto gösterilerinde bulundular)***. Yunanistan'ın, Bosna'ya askeri birlik gönderme kararını protesto eden göstericiler, Amerikan Başkonsolosluğu'na da giderek, kapıya bir bildiri astılar.

Selanik'teki kadın örgütleri tarafından düzenlenen gösteriye katılanlardan çoğunun kadın olduğu gözlendi.

Bu arada, Bosna ile ilgili olarak Yunanistan Dışişleri Bakanlığı'nda düzenlenen bir panelde konuşan Dışişleri Bakanı Teodoros Pangalos, Bosna'daki çekişmelerin kökeninde ekonominin değil, kültürel farklılıkların yattığını söyledi.

Pangalos ayrıca, Yunanistan, İran ve Bosna Dışişleri Bakanlarının katılımıyla daha önce düzenlenen üçlü toplantıları, Sırplar'ı da dahil ederek sürdürmeye çalışacaklarını açıkladı.

Aynı panelde konuşan, ABD'nin Atina Büyükelçisi Thomas Niles ise, Pangalos'un Bosna ile ilgili görüşlerine katılmadığını belirtti ***(bildirdi)***.

Büyükelçi Niles, Dayton Barış Anlaşması sayesinde, Bosna'daki etnik çekişmelerin de ortadan kalkacağına inandığını bildirdi ***(kaydetti)***.

Sadık Ahmet'in Başvurusu...

Strasbourg- Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komisyonu'nun yarınki oturumunda, Gümülcine Eski Bağımsız Milletvekili Sadık Ahmet'in, Yunanistan aleyhine yaptığı başvuru

değerlendirilecek ***(ele alınacak)***, ***(görüşülecek)***.

İnsan Hakları Komisyonu, müdahil avukatları dinleyerek, Sadık Ahmet'in, Yunanistan Hükümeti aleyhine yaptığı başvurunun incelenip incelenmemesi konusunda bir karar verecek ***(karara varacak)***.

Sadık Ahmet, komisyona yaptığı başvuruda, Batı Trakya'da 1989 yılındaki seçimler öncesi dağıttığı bildirilerde, "Batı Trakya'daki Türk azınlıklar" tabirini kullandığı için tutuklanarak cezaevine konulduğunu belirterek, Yunanistan'ın insan haklarını ihlal ettiğini bildirmişti ***(ileri sürmüştü)***.

İnsan Hakları Komisyonu'nun, başvurunun incelenmesini kabul etmesi ***(uygun görmesi)*** halinde, ilk olarak ***(aşamada)*** Yunan Hükümeti'ne, suçlamalara açıklık getirmesi için çağrıda bulunması ***(çağrı yapması)*** bekleniyor.

KEİ Toplantısı...

Tiflis- Dışişleri Bakanı Hikmet Çetin, Türkiye'nin yarın yürürlüğe ***(uygulamaya)*** koyacağını duyurduğu ***(açıkladığı)***, Boğazlar Tüzüğü'nün "kimseye zararı olmayacağını ***(dokunmayacağını)*** belirterek, tüzüğün uygulanmasında, ilgili ülkelerin işbirliği yapmalarını istedi ***(önerdi), (yapmaları çağrısında bulundu)***.

Çetin, KEİ Dışişleri Bakanları Toplantısı'nın son oturumunda yaptığı konuşmada ***(oturumundaki konuşmasında)***, tüzükteki hükümlerin başarılı bir biçimde uygulanmasında ilgili ülkelerin çıkarları bulunduğunu, bu nedenle yersiz tereddüt ve endişelerin bir yana bırakılması gerektiğini söyledi.

Hikmet Çetin, asıl amacın, boğazlarda seyir güvenliğinin sağlanması ***(gerçekleştirilmesi)*** olduğunu da ifade etti ***(kaydetti)***, ***(belirtti)***, ***(sözlerine ekledi)***.

Toplantıya katılan Rusya Temsilcisi Pavel Smirnov ile Yunanistan Dışişleri Bakanı Karolos Papulyas karşı görüş ileri sürerlerken, Gürcistan Dışişleri Bakan Yardımcısı Mihail Ukleba, "Orta Asya petrol ve doğal gazının, Gürcistan ve Türkiye üzerinden Akdeniz'e indirilmesinin ***(ulaştırılmasının)***, en iyi yol ***(yöntem), (seçenek)*** olacağını ve bunun boğazlar sorununu çözeceğini bildirdi.

94 Yaşındaki Uslanmaz Suçlu...

Jacksonville- ABD'de 94 yaşındaki "uslanmaz suçlu", 7 yıl hapis cezasına daha çarptırıldı ***('ya 7 yıl hapis cezası daha verildi)***.

Wesley Honeywood, geçen ay, bahçesindeki üzümleri yediği için ***(gerekçesiyle)*** kendisini uyaran bir kişiyi ***(bahçe sahibini)***, içinde kurşun bulunmayan bir silahla korkuttuğunu itiraf etmişti.

Olaydan sonra cezaevine konulan, bir süre sonra da şartlı tahliye edilen Honeywood, bugünkü duruşmada, 7 yıl hapse mahkum oldu ***(hapis cezasına çarptırıldı)***, ***(hapis cezası aldı)***, ***(hüküm giydi)***.

1946 yılından bu yana, çeşitli suç iddialarıyla 46 kez yargılanan Honeywood, 8 kez hapis yatmış, 3 kez de göz hapsine alınmıştı.

Oğlunu Döverek Öldüren Babaya 96 Yıl Hapis

Denver- ABD'de öz oğlunu döverek öldüren ***(ölümüne neden olan)*** baba, 96 yıl hapis cezasına çarptırıldı ***(hapse mahkum oldu)***.

Denver Bölge Yargıcı Nancy Rice, 32 yaşındaki Allen Spencer adlı babanın, 8 yaşındaki

oğlu Robert'e yönelik davranışlarından, dehşet duyduğunu, dava sırasında sık sık dile getirdi.

Davanın, şimdiye kadar baktığı "en kötü dava" olduğunu kaydeden Yargıç Rice, "Çocuğa kötü davranılmış, işkence yapılmış ve sonunda öldürülmüş. Hayatım boyunca böyle bir olay görmedim." ***(duymadım)***, ***(olaya tanık olmadım)*** ifadesini kullandı.

Spencer'in, oğlunu kalın bir odun ve copla dövdüğünün belirlendiğini ***(saptandığını)*** kaydeden yargıç, küçük Robert'in karnına aldığı ***(gelen)*** bir darbe sonucu öldüğünü ***(yaşamını yitirdiğini)*** bildirdi.

Yargıç, bugünkü duruşma sonunda, Allen Spencer'in, 96 yıl hapis cezasına çarptırıldığını açıkladı.

Spencer çiftinin boşanmasından sonra annesiyle Virginia'da yaşamaya başlayan Robert'in, Denver'e, "babasını daha iyi tanıması için", annesi tarafından gönderildiği belirtildi.

Baba Spencer'in, oğlunu sonbaharda annesine geri göndereceğine söz vermesine rağmen, sonradan fikrini değiştirerek, fiziksel ve psikolojik baskı yoluyla, Robert'i kendisiyle kalmaya ikna etmeye çalıştığı ***(zorladığı)*** bildirildi.

Robert'in ölümüne neden olan ***(yol açan)*** son dayağı, babasının kendisini geri göndermek istemediğini, bir arkadaşına söylemesi yüzünden yediği öğrenildi.

Bosnalı Sırp, Soykırım Suçlamasıyla Yargılanıyor

Bonn- Almanya'da, Bosnalı bir Sırp, 1992 yılında, Bosna'nın kuzeyindeki bir toplama kampında, Müslümanlar'a işkence yaptığı ***(uyguladığı)***, tacizde bulunduğu ve onları öldürdüğü gerekçesiyle, ***(iddiasıyla)***, ***(suçlamasıyla)*** yargılanıyor.

Bavyera Eyalet Yüksek Mahkemesi'ndeki duruşmada, 38 yaşındaki karate uzmanı ve kahvehane sahibi Dusko Tadiç'in, Bosnalı Sırplar tarafından ele geçirilen bölgelerdeki Müslüman erkekler için Omarska kasabasında oluşturulan toplama kampında muhafızlık yaptığı belirtildi.

Yüksek Mahkeme'de soykırım amaçlı cinayetle suçlanan Tadiç, görgü tanıklarına göre, toplama kampında en az üç Müslüman kurbanını motor yağı içmeye ve birbirlerinin testislerini ısırmaya zorladı, daha sonra da öldürdü. Görgü tanıkları, Tadiç'in 150'den fazla Müslüman'a işkence yaptığını da söylediler ***(ileri sürdüler)***.

Faaliyetleri BM tarafından yürütülen Yugoslavya Savaş Suçları Mahkemesi'nin, Tadiç için Almanya'dan yargılama hakkı istemesi bekleniyor.

Lahey'de bulunan mahkeme, daha önce de Avusturya ve Danimarka'dan, Bosna'da savaş suçu işleyenler için yargılama hakkı istemişti.

Başsavcı Kay Nehm'in sözcüsü Rolf Hannich, Münih'te, Şubat ayında tutuklanan Tadiç'in yargılanmasının, her an Lahey'e devredilebileceğini söyledi.

Ancak, Tadiç'in davasının Lahey'e transferi ***(aktarılması)*** için, öncelikle Alman Parlamentosu'nun, "mahkemelerin, davaları BM'ye devrine imkan tanıyan" yasa tasarısını kabulü gerekiyor. Kabine tarafından onaylanan bu tasarının, bu yıl sonuna kadar meclisten geçmesi bekleniyor.

Hannich, Tadiç'in yanı sıra, en az 50 Bosnalı Sırp hakkında daha, savaş suçu işledikleri gerekçesiyle soruşturma yapıldığını ***(açıldığını)*** söyledi.

Daha önce, Danimarka'da, 31 yaşındaki Bosnalı bir Müslüman, kendini esir alan Hırvatlar'a yardım ederek arkadaşlarını dövüp öldürmekle, Avusturya'da da Bosnalı bir Sırp soykırımla suçlanmıştı.

Cezayir'de 128 Dinci Militan Öldürüldü

Cezayir- Cezayir'in çeşitli bölgelerinde, güvenlik güçleriyle çatışmaya giren 16 aşırı dinci militanın öldürüldüğü bildirildi.

Polis yetkililerince ***(yetkilileri tarafından)*** yapılan açıklamada, öldürülen militanlarla birlikte çok sayıda ve değişik tipte silah ve cephanenin ele geçirildiği de belirtildi.

Yetkililer, son bir hafta içinde öldürülen aşırı dinci militan sayısının 128'e yükseldiğini ***(ulaştığını)***, ***(...'i bulduğunu)*** açıkladılar.

Rusya'da İmza Kampanyası...

Moskova- Eski SSCB döneminde düzenlenen ***(gerçekleştirilen)*** Afganistan savaşı karşıtı kampanyanın bir benzeri de, Çeçenistan Savaşı için başlatılmaya çalışılıyor ***(hazırlanıyor)***. Bu amaçla, Rusya'nın yalnızca bir bölgesinde 1 milyonun üzerinde imza toplandı.

Moskova bölgesi idari sınırlarının doğusundaki Nizni-Novgorod bölgesinde, iki hafta önce başlatılan ve bölge valisinin de desteklediği ***(destek verdiği)*** kampanyaya, aşırı milliyetçi Vladimir Jirinovski'nin partisi dışında, birçok parti ve toplumsal örgütler katıldı.

İmzalar, bölge valisi tarafından, 29 Ocak'ta, Devlet Başkanı Boris Yeltsin'e sunulacak.

Kampanya hakkında bir açıklama yapan Bölge Valisi Boris Nemtsov, "Girişimimiz, eski SSCB lideri Mihail Gorbaçov'u, Afganistan'daki askerleri geri çekmeye zorlayan ülke çapındaki kampanyaya benziyor ***(kampanyayı andırıyor)***. Bizim kampanyamızın da, ulusal düzeyde böyle bir protesto hareketini ateşleyeceğini sanıyorum." dedi.

Almanya-İran İlişkileri...

Bonn- Almanya, 1992'de, İran Kürdistan Demokratik Parti liderlerinin öldürülmesiyle ilgili soruşturmanın süreceğini bildirdi.

Federal Savcılar Ofisi Sözcüsü Rolf Hannich, "Suikastın, bizzat İran İstihbarat Bakanı Ali Fellahyan'ın emriyle gerçekleştirildiğine" ilişkin iddialar üzerine, gerekli soruşturmanın devam ettiğini, yeterli kanıt toplandığı takdirde, Fellahyan hakkında tutuklama kararı çıkarılabileceğini açıkladı.

1992 yılında, İran KDP Başkanı Kasımlu ve partinin iki üst düzey yöneticisi, Berlin'deki bir lokantada öldürülmüşlerdi. Suikastın, İran Gizli Servisi'ne bağlı ajanlarca gerçekleştirildiği yolundaki iddialar güç kazanınca, ***(yoğunlaşınca)*** Alman adli makamları geçen ***(geçtiğimiz)*** yıl, İran İstihbarat Bakanı Fellahyan hakkında, doğrudan soruşturma açmışlardı.

Tahran'ın ***(İran Hükümeti'nin)*** sert protestolarına yol açan ***(neden olan)*** olay, Almanya'nın İslam Devrimi'nden sonra İran'la en sıcak ilişkiler geliştiren Batılı ülke olması ***(konumunda bulunması)*** nedeniyle, diplomatik çevrelerde büyük ilgi yaratmıştı ***(ilgi odağı olmuştu)***.

Walesa'ya Tazminat Cezası...

Varşova- Polonya'da bir mahkeme, eski Devlet Başkanı Lech Walesa'ya, "seçmene verdiği sözleri gerçekleştiremediği ***(tutamadığı)***" gerekçesiyle, tazminat cezası verdi ***(...'ı tazminat cezasına çarptırdı)***.

Kety kentinde yaşayan Jozef Gaweda, 5 yıl önceki seçimlerde, "Devlet girişimlerinin işçilere satılarak her Polonyalı'ya 10 bin dolar verilmesi" taahhüdünü yerine getirmediği gerekçesiyle, Walesa aleyhine tazminat davası açtı.

Davanın görüldüğü Gdansk Eyalet Mahkemesi, Walesa'nın "hayal kırıklığına uğrayan

seçmen Gaweda'ya" 400 dolar tazminat ödemesine karar verdi ***(ödemesini karara bağladı)***, ***(kararlaştırdı)***, ***(karar altına aldı)***.

Gaweda, vaat edilen parayı Walesa'dan geçen eylül ayında bir mektupla istedi. Herhangi bir cevap alamayan Gaweda hakkını, mahkemede aramak için dava açtı. Walesa'nın memleketi Gdansk'taki mahkeme de, "aldatılan seçmen"i haklı buldu.

Walesa'nın danışmanlarından Lech Falandysz, mahkeme kararını, "Eski Başkan'ı yıpratma kampanyasının bir parçası" olarak nitelendirdi ***(değerlendirdi)***.

Walesa, eski komünist Aleksander Kwasniewski ile yarıştığı geçen kasım ayındaki başkanlık seçimini kaybetmişti.

Almanya'da Önemli Sayıda Amerikan Askeri Kalacak

Bonn- ABD Genelkurmay Başkanı General John Shalikashvili, Almanya'da önemli sayıda ABD askeri kalacağını söyledi.

Almanya'yı ziyaretini sürdüren Shalikashvili, bugün yaptığı açıklamada, "Önemli sayıda ABD askerinin Almanya'da kalması için gerekeni yapmaya niyetliyiz." dedi.

Shalikashvili, İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana Almanya'da konuşlandırılan ABD askerlerine gösterilen destekten dolayı, Alman yetkililere teşekkür etti.

ABD, soğuk savaş döneminde, 313 bin olan Almanya'daki askerlerinin sayısını, yıl sonuna kadar 100 bine indirecek.

Öte yandan, Shaliskashvili, Almanya'da bulunduğu süre içinde, Başbakan Helmut Kohl, Savunma Bakanı Volker Ruehe ve Almanya Genelkurmay Başkanı General Klaus Naumann ile görüşecek.

Çin ile Filipinler Arasında Çatışma...

Manila- Çin ile Filipinler arasında, hafta başında, denizde bir çatışma çıktığı ve yaklaşık 90 dakika süreyle karşılıklı top atışı yapıldığı bildirildi.

Filipinler Deniz Kuvvetleri'nden adının açıklanmasını istemeyen bir yetkili, çatışmanın Filipinler karasularında meydana geldiğini belirtti.

Olayın, Güney Çin Denizi'ndeki Amerikan Deniz Üssü Subic Bay yakınlarında bulunan Capones adası açıklarında meydana geldiğini kaydeden askeri yetkili, çatışma sırasında Çin tarafının kayıplar verdiğini söyledi ***(ileri sürdü)***.

Filipinler karasularına giren iki Çin gemisinin uyarıldığını belirten yetkili, "Çin gemilerinden biri, uluslararası sulara yönelirken, öteki gemi ateş açtı." dedi.

Filipinler devriye gemilerinden karşı ateş açıldığını ***(ateşe karşılık verildiğini)*** ve Çin gemisinin hasara uğratıldığını kaydeden askeri yetkili, bunun üzerine ikinci geminin de uluslararası sulara yöneldiğini ***(dümen kırdığını)*** ifade etti.

Almanya Zehirli Atığı Geri Aldı

Hamburg- Almanya'nın, Arnavutluk'a gönderilen 460 ton zehirli atığı geri alma işlemlerini tamamladığı bildirildi.

Alman Çevre Bakanlığı'ndan yapılan açıklamada, son parti atığı taşıyan Hollanda şilebinin ***(kuru yük gemisinin)***, bugün Hamburg'a geldiği ***(ulaştığı)*** belirtildi.

Özellikle Almanya'daki çevrecilerin büyük tepkisine yol açan zehirli atıkların, 1991-92

yılları arasında, Hanover'deki bir Alman firması tarafından, Arnavutluk'a "insani yardım" adı altında gönderildiği ortaya çıkmıştı ***(belirlenmişti)***.

Çevre Bakanı Klaus Toepfer yaptığı açıklamada, 460 ton zehirli maddenin yeniden Almanya'ya getirilmesinin 4.7 milyon dolara mal olduğunu kaydetti.

Uluslararası Çevre Örgütü Greenpeace ve Yeşiller'in yoğun baskıları sonucu, Bonn ve Tiran hükümetleri arasında, geçen temmuz ayında, söz konusu zehirli atıkların yeniden Almanya'ya getirilmesi için bir anlaşma imzalanmıştı.

Şiddetli Yağışlar Orta Amerika'yı da Vurdu: 16 Ölü

San Jose- Şiddetli yağışların, Orta Amerika ülkelerinden Kosta Rika, Nikaragua ve Panama'da en az 16 kişinin ölümüne yol açtığı ***(neden olduğu)*** bildirildi.

Yağışlardan en fazla zarar gören ülke Kosta Rika'da, çok sayıda kişinin kaybolduğu, 100 kadar evin de tamamen tahrip olduğu ***(yıkıldığı)*** belirtildi.

Yetkililer, maddi zararın boyutlarının hayli yüksek olduğunu tahmin ediyorlar.

Nikaragua'nın güneyinde de, şiddetli yağışlar yüzünden çok sayıda yerleşim birimiyle ulaşım kesildi. Seller nedeniyle yüzlerce hayvan leşinin ortada kaldığı ülkede, salgın hastalık tehlikesinden korkulduğu kaydedildi.

Yetkililer, Panama'da da yağışlardan ötürü ***(yağışlar nedeniyle)*** çok sayıda insanın evsiz kaldığını, maddi zararın büyük olduğunu ifade ettiler.

Havayollarından Yeni Hizmet: Masaj

Lizbon- Uçak bileti almak isteyenler, çok yakında "Sigara içilen bölüm mü olsun, içilmeyen bölüm mü? Koridor tarafı mı, pencere kenarı mı?" sorularının yanı sıra, şu cümleyi de duyacaklar: "Masaj, ya da manikür ister misiniz?"

Virgin Atlantic Havayolu şirketinin sahibi Richard Branson, Okyanus üzerinde yapılan uzun uçuşlarda, yol bezgini işadamlarını rahatlatmak amacıyla masajcı ve manikürcüleri de işe aldıklarını açıkladı.

Branson, Lizbon'da düzenlediği basın toplantısında, "New York seferlerinde masaj ve manikür yapılabilmesi için yeni görevliler aldık. İşadamları takım elbise giyiyorlar, ancak hayattan zevk almak da istiyorlar." dedi.

"Yiyecek servisi yapan kırmızı üniformalı bayanlarımız, artıkları toplamak için yeşil üniformalı bayanlarımız ve masaj için de beyaz üniformalı bayanlarımız var." diye konuşan Branson, masaj ücretinin "business class" biletine dahil edilip edilmeyeceği konusunda açıklama yapmadı.

ABD-Haiti...

Washington- ABD Savunma Bakanı William Perry, Haiti'deki Amerikan askerlerinin tümünün çekilmesinin, bu ülkedeki görevlerini tamamlamalarına bağlı olduğunu açıkladı.

Perry, ABD askerlerinin tamamen geri çekilmeleri için kesin bir takvim bulunmadığını belirterek, "suni takvimler" yaratılmaması gerektiğini ifade etti.

ABD Savunma Bakanlığı'ndan yapılan açıklamada, Haiti'deki Amerikan askerlerinden yaklaşık 6 bininin, 1 Aralık'tan önce geri çekileceği belirtildi.

Açıklamada, yaklaşık 9 bin Amerikan askerinin ise operasyonlara destek vermek amacıyla,

Haiti'de kalmaya devam edecekleri kaydedildi.

Açıklamada ayrıca, yine 1 Aralık tarihine kadar, Kuveyt'teki 7 bin Amerikan askerinin geri çekileceği bildirildi.

İrlanda'da Bazı İRA Militanları Serbest Bırakılacak

Galway- İrlanda Adalet Bakanı Maire Geoghegan-Quinn, cezaevinde tutulan 50 İrlanda Cumhuriyetçi Ordusu (İRA) üyesinden bazılarının, Noel'e kadar serbest bırakılacaklarını açıkladı.

Adalet Bakanı, İrlandalı polisleri öldürmek suçundan 40 yıla mahkum edilmiş İRA üyelerinin durumlarının hassas olduğunu belirterek, bu konuda, şu aşamada bir harekette ***(girişimde)*** bulunmayı düşünmediklerini bildirdi.

Bu tip suçluların dışındaki İRA üyelerinin dosyalarının yeniden gözden geçirildiğini kaydeden Adalet Bakanı, "Serbest bırakılacakların sayısı hakkında bu aşamada konuşmak istemiyorum. Zira henüz kesin bir karar alınmadı. Şu anda söyleyebileceğim tek şey, Noel'e kadar bir bölümünün serbest bırakılacağıdır." şeklinde konuştu.

İRA'nın tümüyle silahsızlandırılmasını arzuladıklarını da ifade eden Adalet Bakanı, serbest bırakılmaların, "ülkesinin İRA ile bir alışverişi" olarak görülmemesi gerektiğini de kaydetti.

Gözlemciler, İrlanda Hükümeti'nin bu jestinin, İRA'nın ateşkes jestine bir karşılık olduğu görüşünde birleşiyorlar ***(görüşünü paylaşıyorlar)***.

Yunanistan, Türkiye'yi BM'ye Şikayet Edecek

Atina- Yunan Hükümeti, Ege'deki karasularını genişletme olasılığını, savaş nedeni olarak gören Türkiye'yi, Birleşmiş Milletler'e şikayet edebileceğini bildirdi.

Dışişleri Bakanı Yardımcısı Yanos Kranidiotis, bugün düzenlediği basın toplantısında, "Ankara'nın savaş tehditlerinin", ülkesinin BM'ye başvurması için "yasal bir hak oluşturduğunu" iddia etti.

Başta Dışişleri Bakanı Mümtaz Soysal olmak üzere, Türk yetkililerinin, değişik zamanlarda yaptıkları konuyla ilgili açıklamaların, BM Anayasası'nın 2. ve 39. maddelerini ihlal ettiğini öne süren Kranidiotis, bu durumun kendilerine başvuru hakkı doğurduğunu söyledi.

Ankara, Yunanistan'ın Ege'deki karasularını 6 milin ötesine ***(üzerine)*** çıkarma girişimini, savaş nedeni sayacağını açıklamıştı.

Makedonya'nın Ad Sorunu

Cenevre- BM Genel Sekreteri Butros Gali, Makedonya ile Yunanistan arasındaki ad sorunuyla ilgili olarak henüz bir gelişme kaydedilmediğini söyledi.

Gali ve Atina-Üsküp arasında ad sorununun çözümü için görevli BM temsilcisi Cyrus Vance, Makedonya Cumhurbaşkanı Kiro Gligorov ile altı saat süren bir görüşme yaptı.

Butros Gali görüşmeden sonra gazetecilere yaptığı açıklamada ***(verdiği demeçte)***, "Altı saattir görüşüyoruz, ancak gelişme olmadığını kabul etmeliyiz." dedi.

Vance ile, önümüzdeki birkaç gün içinde, Yunan tarafına bilgi vereceğini söyleyen Gali, Güvenlik Konseyi'ne de, konuyla ilgili raporu bizzat ***(kendisinin)*** sunacağını belirtti.

Görüşmelerle ilgili ayrıntılı açıklama yapmaktan kaçınan BM Genel Sekreteri Gali, görüşmelerin sürmesini arzu ettiğini ***(arzuladığını)*** bildirdi.

Gali, son 18 ay boyunca, sorunun giderilmesi için çeşitli adlar önermiş ***(ortaya atmış)***, ancak

bu öneriler, çeşitli nedenlerle taraflarca reddedilmişti ***(uygun bulunmamıştı)***, ***(uygun görülmemişti)***.

Yunanistan, "Makedonya" adının kendi tarihinin ve kültürünün bir parçası olduğu iddiasıyla, Makedonya Cumhuriyeti'nin bu adı kullanmasına karşı çıkmıştı. Yunanistan ayrıca, bu adı kullanmanın, "kendisinden toprak talebinde bulunma" ***(toprak isteme)*** anlamına geldiğini de ileri sürmüştü.

Bulgaristan'da Eroin Ele Geçirildi

Sofya- Bulgaristan'ın Romanya ile sınır kapılarından biri olan Vidin kentinde 40.5 kilo eroin ele geçirildi.

Vidin Emniyet Müdürlüğü yetkililerinden alınan bilgiye göre, eroin, kent merkezinde yapılan polis denetimi sırasında, terk edilmiş iki valiz içinde bulundu. Olayla ilgili olarak, Vidin'den Romanya'ya geçmeye çalışan iki Türk vatandaşı gözaltına alındı.

Emniyet Müdürlüğü yetkilileri, soruşturma sürdüğü için adları açıklanmayan iki Türk vatandaşının, eroin dolu valizlerde bulunan bazı belgeler üzerine gözaltına alındığını bildirdiler.

Yetkililer, ele geçirilen eroinin piyasa değerinin 2.2 milyon dolar olduğunu ***(doları bulduğunu)*** ve ilk araştırmalara ***(bulgulara)*** göre, Bulgaristan'a, Batı Avrupa ülkelerinden birine götürülmek üzere, Türkiye'den sokulduğunun belirlendiğini söylediler.

Bangladeşli Yazar Nesrin Paris'e Gidiyor

Paris- Bangladeşli ünlü yazar Teslime Nesrin'in, bu ay sonunda, daha önce gitmeyi reddettiği Fransa'yı ziyaret edeceği bildirildi.

Ziyareti düzenleyen yetkililerden alınan bilgiye göre, Nesrin'in Paris ziyareti 23 Kasım-3 Aralık tarihleri arasında gerçekleşecek.

Nesrin, daha önce Fransa'ya davet edildiğinde ***(çağrıldığında)***, kendisine güvenlik gerekçesiyle yalnızca 24 saatlik vize verilmesini protesto ederek Paris'e gitmekten vazgeçmişti. Bu gelişme üzerine, Fransız yetkililerinin vize süresini uzatma çabaları da, ünlü yazar tarafından reddedilmişti.

İtalya'da Sel Felaketi

Alba- İtalya'nın kuzeyinde, aşırı yağışlar ve toprak kaymaları sonucu ölenlerin sayısının 46'ya yükseldiği bildirildi. Yetkililer, kayıp sayısının yüksek olması ***(çokluğu)*** nedeniyle, ölü sayısının daha da artmasından endişe edildiğini ***(korkulduğunu)*** belirttiler.

Sivil Savunma Uzmanları ise, en az 23 kişinin kayıp olduğunu, binlerce kişinin de evsiz kaldığını açıkladılar.

Çevre Bakanı Altero Matteoli, yağışların yol açtığı durumu "büyük bir felaket" olarak nitelerken, zengin tarım ve sanayi bölgelerinde zararın milyarlarca doları bulduğunu bildirdi.

Almanya'da Polis İntiharı

Potsdam- Almanya'da, Angolalı bir mülteciyi, apartman dairesinde alıkoymaktan yargılanan üç Alman'dan biri kendini astı. Savcılık tarafından yapılan açıklamada, 32 yaşındaki Ralph Andreas T.'nin cesedinin, öteki sanıklardan biri tarafından dairesinde bulunduğu belirtildi.

Ralph Andreas, bıraktığı notta masum olduğunu savunarak, ölümünden, kendisiyle ilgili

haberleri yayımlayan basını sorumlu tuttu.

Üç sanık, adı açıklanmayan Angolalı mülteciyi, bir dairede alıkoymak, tehditle angarya işler yapmaya zorlamak ve ona cinsel tacizde bulunmak suçlamalarıyla ***(iddialarıyla)*** yargılanıyorlardı.

Suçlamaları reddeden sanıklar, daha önceki sorgulamalarında, içkili oldukları zaman, eğlenmek amacıyla yabancılara tacizde bulunduklarını itiraf etmişlerdi ***(kabul etmişlerdi)***.

Müteahhit Mahkeme Basarak 2 Kişiyi Öldürdü

Atina- Yanya'da Asliye Ceza Mahkemesi'ni basan Kostas Bitos (42) adındaki bir inşaat müteahhidi, mahkeme savcısı ile korumasını öldürdükten sonra 5 kişiyi de yaraladı.

Elinde otomatik silahla, hakim ve savcılara ait kapıdan mahkemenin duruşma salonuna giren Bitos, savcı Spiros Spiru ile koruma polisi Kostas Zorbalas'ı öldürdükten sonra, dışarı çıkarak adliye binası önünden geçmekte olanlara rasgele ateş açtı.

Biri polis 5 kişiyi yaraladıktan sonra yakalanan müteahhidin, ekonomik durumunun bozulması üzerine, son zamanlarda iş yaptığı kişiler aleyhine dava açtığı bildirildi.

Hükümet sözcüsü Evangelos Venizelos, öldürülen savcı ile polisin ailelerine maddi yardım yapılacağını açıkladı.

Olayı kınayan Yunan Savcılar Derneği de hükümetten, adliye mensuplarının korunmaları için önlem alınmasını istedi.

York Düşesi Sarah "Talk Show" Yapacak

Londra- Amerikan CBS Televizyonu, York Düşesi Sarah Ferguson'a, bir "talk show" programı hazırlaması için bir milyon dolar teklif etti ***(önerdi)***.

Televizyon çevrelerinden verilen bilgilere göre, CBS yetkilileri, "Fergie"nin raiting'leri artıracağına ve programın büyük reklam alacağına inanıyor.

Sarah'ın yılda altı program konusunda ısrarlı olduğu, ancak programın haftada bir yapılmasına da sıcak baktığı belirtildi.

Program çekimlerinin İngiltere'de mi, ABD'de mi yapılacağı konusunda henüz karar verilemediği ***(kararlaştırılamadığı)*** kaydedildi.

36 yaşındaki Sarah Ferguson, 1992 yılından beri ***(bu yana)*** Prens Andrew'dan ayrı yaşıyor. Sarah'ın, 1.5 ila 4.5 milyon dolar arasında bir borcu bulunduğunu iddia eden gazeteler, bu borcun, kraliçe tarafından ödenip ödenmeyeceğinin de bilinmediğini haber veriyor.

Hüsnü Mübarek: "Terörizme Karşı Savaşı Kazanıyoruz"

Kahire- Mısır Devlet Başkanı Hüsnü Mübarek, "Mısır polisinin, aşırı dinci terörizme karşı mücadeleyi kazanmaya başladığını" söyledi.

Mübarek, "Polis Günü" nedeniyle güvenlik güçlerine hitaben yaptığı konuşmada, "Güvenlik güçlerinin terörist gruplardan yönelen tehlikeyi kontrol altına almayı, yurt içinde ve dışındaki örgütlenmelerini de etkisizleştirmeyi başardığını" ifade etti.

Mısır Devlet Başkanı, "Tüm bölge ülkelerinin, din adına başvurulan siyasi şiddetin tehlikelerinin farkına varmalarının da olumlu bir gelişme olduğunu" belirtti.

İçişleri Bakanı Hassan El-Alfi de konuşmasında, "Militan grupların kökenlerinin, Müslüman Kardeşler Örgütü'ne dayandığını" kaydederek, "Bu, yoldan çıkmış gruplarla mücadelemizi sürdürürken, dikkatimizi Müslüman Kardeşler'in uluslararası örgütlenmesine de yöneltmeliyiz."

dedi.

Bakanın bu sözleri, Mısır Hükümeti'nin, şiddete başvurmayarak, siyasi yollarla faaliyetlerini sürdüren Müslüman Kardeşler Örgütü'ne karşı yürüttüğü kampanyayı ***(uyguladığı yöntemi)***, ***(sürdürdüğü politikayı)*** yumuşatmayacağının bir işareti olarak yorumlanıyor.

İtalya'daki Etna Yanardağı Faaliyete Geçti

Katane- Sicilya'daki Etna yanardağının kuzeydoğu kraterinin, lav ve kor halinde taşlar püskürterek faaliyete geçtiği bildirildi.

Acireale Sismik Gözlemevi yetkilileri tarafından yapılan açıklamada, Etna yanardağındaki bu son patlamanın, geçen 14 ve 23 Aralık'taki patlamalardan çok daha şiddetli olduğu belirtildi.

Volkanın püskürttüğü kül ve taşların, henüz hiçbir olumsuz duruma yol açmadığı ve lav küllerinin, rüzgarın etkisiyle yerleşim birimi bulunmayan bir vadiye savrulduğu kaydedildi.

Tren Tuvaletinde Bebek Doğdu

Pekin- Çin'de, yolculuk ettiği trenin tuvaletinde erken doğum yapan bir kadın bebeğini tuvalete düşürdü. Gözlerini dünyaya tuvalette açan bebek, daha sonra rayların arasında sapasağlam bulundu.

Pekin Akşam Gazetesi'nin haberine göre, genç işçi Wu Ming ve hamile eşinin yolculuk ettiği tren, kuzeydeki Shaaxi eyaletinin Wuxiang tren istasyonunda durduğu sırada, karın ağrısı çeken hamile kadın tuvalete gitti.

Trenin hareket etmesi ve aradan yaklaşık 20 dakika geçmesine karşın, karısının tuvaletten çıkmaması üzerine meraka kapılan koca, tuvalet kapısını kırarak içeriye girdiğinde, karısını yerde kanlar içinde ve bilinçsiz bir şekilde yatarken buldu.

Kadın kendine geldikten sonra, doğum yaptığını, ancak bebeği tuvalete düşürdüğünü söyledi.

Bunun ardından hemen Wuxiang istasyonuna telefon edilerek, bebeğin bulunması için yardım istendi. Dondurucu soğuğa karşın, bebek rayların arasında sapasağlam bulundu.

Fransa'da 5 Köktendinci Gözaltına Alındı

Paris- Paris ve Lyon'da, bugün 5 köktendincinin gözaltına alındığı bildirildi.

Fransa İçişleri Bakanlığı'ndan yapılan açıklamada, söz konusu kişilerin 3'ünün Lyon, 2'sinin de Paris'in banliyösünde yakalandıkları belirtildi.

Açıklamada, söz konusu kişilerin, geçen Temmuz ayından Ekim ayına kadar Fransa'da bombalama eylemleri gerçekleştiren terörist gruplara destek veren İslami örgütlere karşı sürdürülmekte olan operasyonlar çerçevesinde gözaltına alındıkları ifade edildi.

Cezayir'de faaliyet gösteren İslami Silahlı Grup'un (GİA) üstlendiği bu bombalı saldırılarda 8 kişi ölmüş, 200 kişi de yaralanmıştı.

Fransa'da Çıraklık Eğitimi'ne Destek...

Strasbourg- Fransa Parlamentosu'nda kabul edilen bir kanuna göre, hükümet, çıraklık eğitimi veren firmalara maddi destek sağlayacak.

Alain Juppe Hükümeti'nin işsizliğe çare bulmak amacıyla getirdiği proje çerçevesinde kabul

edilen yasaya göre, firmalar, iş imkanı sağlayacakları her çırak için yıl sonunda, devletten 13 bin frank tutarında prim alacaklar.

Çıraklık eğitiminin 16-25 yaş arasında uygulandığı Fransa'da, çeşitli iş kollarında çalışan 450 bin çırak bulunduğu tahmin ediliyor.

Fransa'da Noel'den önce, Juppe'nin sosyal güvenlik sistemindeki reformlarını protesto eden kamu işçilerinin toplu greve gitmeleri sonucu, ülkede hayat tamamen felce uğramıştı.

Grevleri sona erdirmek amacıyla işçi, işveren ve hükümet temsilcileri arasında yapılan ilk "sosyal zirvede" Juppe, çalışanların tepkisini bir ölçüde azaltabilmek için, çıraklık eğitimi konusunda firmalara önemli destek sağlayacağını açıklamıştı.

İşsizlik oranı hızla artarken, ekonomik büyümenin neredeyse sıfır olduğu Fransa'da, bütçe açığının yaklaşık 6 milyar doları bulduğu tahmin ediliyor.

---

[185] Girgin, **Haber Yazma Teknikleri (Haberci Adayının El Kitabı)**, s. 83.

[186] Girgin, **Haber Yazma Teknikleri (Haberci Adayının El Kitabı,** s. 84.

[187] Girgin, **Haber Yazma Teknikleri (Haberci Adayının El Kitabı)**, s. 85.

11. TANIMLAR

Haber, haber üretimi ve benzer mesleki konularda, bazı kavramların işlevsel tanımında görüş birliğine varılması gerekmektedir. Bu, bizi olası yanlışlardan uzaklaştıracak, daha gerçekçi olmamızı sağlayacaktır. Bu nedenle bazı kavramların tanımları aşağıya çıkarılmıştır.

11. 1. Kitle İletişim Araçları

Kitle iletişim araçları, (gazete, dergi, radyo, televizyon, vs.) olayları, habere dönüştürme işini de yapan "***ticari işletmeler"***dir. Kitle iletişim araçlarının ürünleri de "***sınai ürünler"***dir.

"***Ticari"*** özellik önemli bir konudur. Kitle iletişim araçlarının bu yönü görmezden gelinirse, olası büyük yanılgıların içine düşmek çok kolaydır. Herhangi bir kuruluşun "***ticari"*** sayılması için: ***a) sermaye, b) teknoloji, c) işgücü, d) üretim, e) pazarlama, f) kar*** gibi öğelere sahip bulunması gerekmektedir. Serbest piyasadaki kitle iletişim araçlarının hemen hepsinde bu öğelere rastlanmaktadır. Demek ki, kitle iletişim araçlarının büyük bölümü ikincil amaçların (tanıtım, propaganda, prestij vb.) dışında kar amacıyla kurulmakta ve yayımlanmaktadır.[188]

Bu gerçeği en özgün biçimde: "***Bu işe 90 milyon paund yatırdım ve bunu hayır duası almak için yapmadım. Bu işin sahibi benim. Patron benim."*** diyen Robert Maxwell dile getirmiştir.[189]

Kitle iletişim araçları, yayınlarını sürdürmeleri için kar etmek zorundadırlar. Hiçbir işveren sürekli zarar eden bir işletmeyi taşımak istemez. Bu nedenle de kitle iletişim araçlarının bünyelerine profesyonel yöneticiler, işletmeciler, pazarlamacılar alınarak üretim, pazarlama ve satış yöntemleri geliştirilmektedir.[190]

Öte yandan, kitle iletişim araçları, haber almak, bilgilenmek, eğlenmek, dinlenmek, boş zamanı değerlendirmek ve eğitilmek için okunur, izlenir, dinlenir.

Bu yönüyle de kitle iletişim araçları, kişilerin bilmek, öğrenmek haklarının gerçekleşmesine katkıda bulunan, bu konudaki gereksinimlerini karşılayan araçlar bütünüdür.

11. 2. Kamu Görevi

Kitle iletişim araçlarının en temel işlevi haber vermek, böylelikle de bireyi, içinde yaşanan çevre, toplum ve ülkedeki gelişen olaylara ilişkin aydınlatmak, kanaatlerini değiştirmek ya da güçlendirmektir.[191]

Basın öteden beri, yasama, yürütme ve yargı erklerinin yanında 4. güç sayılmaktadır. Basının bu özelliği ve dolayısıyla vazgeçilmezliği, bazı kamu görevlerini üstlenmesinden kaynaklanmaktadır. Modern demokratik toplumsal düzende, kamu görevleri, devlet tarafından gerçekleştirilen resmi devlet görevlerinden ayrılmaktadır.

Günümüzde, tüm önemli toplumsal güçlerin, siyasal iradenin oluşmasında katkıları bulunduğu ve bu katkının kamu görevi niteliği taşıdığı kabul edilmektedir. ***Bu nedenledir ki, basın faaliyeti, kamusal nitelikte bir görev olduğu halde, resmi devlet görevi değildir.***

Bu çerçevede, gazeteciliğin temel ilkesi, bu mesleğin kamu yararı ve halkın haber alma özgürlüğünü gözeten bir habercilik anlayışıyla yürütülmesidir.[192]

Özgürlükçü demokrasilerde, kitle iletişim araçlarının haber verme, bilgilendirme, eğitme, denetim, eleştiri, eğlendirme, yöneticilerle halk arasında diyalog kurma, böylece kamuoyunun oluşmasına katkı ve oluşan kamuoyunu açıklama gibi kamusal görevleri, kişisel hak ve özgürlükleri zedelemeyecek bir biçimde, hiçbir grup, makam ve kişi farkı gözetmeden yerine getirmeleri gerekmektedir.

Bir yandan kamusal iradeye yön veren motor, bir yandan da kamusal iradeyi açıklayan bir araç konumundaki kitle iletişim araçları, üstlendikleri bu çok önemli görevleri**, *"her zaman tam anlamıyla"*** yerine getirmek zorundadırlar.[193]

Özetle, kamu görevi yapmayı üstlenmiş saydığımız kitle iletişim araçları, okurlarını, izleyicilerini, dinleyicilerini "***namuslu bir biçimde ve dürüstçe"*** bilgilendirmelidirler.

"***Yalnızca özgür ve kısıtlanmamış bir basın, hükümetteki yolsuzluğu açığa çıkarabilir. Hükümetin herhangi bir biriminin halkı aldatmasını engellemek, özgür basının sorumluluklarının en önde gelenidir."*** *[194]*

11. 3. Kamu Yararı

Bilindiği gibi, "***sosyal devlet"*** kavramında, "***liberal devlet"*** in özel mülkiyet ve özel girişim ilkeleri korunmuş, ancak mülkiyetin tasarrufuna ve girişim özgürlüğüne "***kamu yararı"*** kısıtlaması getirilmiştir. Yani özel girişimci, hak ve özgürlüklerini kullanırken, hiçbir zaman kamu karşıtı bir tutum içine giremeyecektir[195].

Bir yandan da:

A) Haber toplumun bir adım daha ileri gitmesini sağlıyorsa,

B) Haberle toplumda yararlı tartışmalara yol açılmışsa,

C) Ülke çıkarları ve sağlıklı bir demokrasi için, yönetenlerin sorgulanması gerekiyorsa, *[196]*

D) Yukarıda anılanlar, halk adına bir denetim sağlamak için yapılıyorsa,

kamu yararından söz edilir. Bu durumda, gazetecinin haber yazma dolayısıyla kamuoyunu aydınlatma ve bilgilendirme özgürlüğü, kişilik haklarından daha üstün tutulur.

Bu nedenle de ilke olarak, basın-yayın alanında, (yayın politikası, haber, fotoğraf, film, program seçimi, sunuluşu) kamu yararı, temel ilke olmalıdır.

Tirajı artırmak, "raiting"i yükseltmek için, toplumun eğilim ve zaaflarını kullanarak yayın yapmak, kamu yararı karşıtı bir tutumdur.

11. 4. Kamuoyu

Kamuoyu, tartışmalı bir kamu sorunu hakkında görüşlerini duyuran, ifade eden bireylerin ve grupların kanaatleridir.

Kamuoyu belli bir tutumun düşünsel deyimi olarak ortaya çıkar ve kişilere belli bir olay ya da sorun karşısında, belli yönlere yönelmelerini dayatır. Böylelikle, o toplum içinde yaşayan insanlar, o düşüncenin kendi ortak düşünceleri olduğu inancına varırlar.[197]

Kamuoyu toplumun ortak inancı ve eğilimi olarak, bireyler üzerinde belli baskılar yaratmakta, onları belli tutumlara yöneltmekte ve işin en önemli yanı da, kişilere, o tutumun kendi öz inançlarından kaynaklandığı izlenimini vermektedir.[198]

Kitle iletişim araçları, kamuoylarının oluşumuna katkıda bulunmalarının yanı sıra oluşan kamuoylarını açıklama ya da yansıtma gibi bir işlevi de üstlenmişlerdir.

Ancak uygulamada görülen, kamuoylarının oluşumuna yansız katkıda bulunmak değil, o kamuoylarını, belirli ölçütlere göre, biçimlendirmeye kalkışmaktır.

Bazı kitle iletişim araçlarının bu tür uygulamaları da, sağlıksız kamuoyu oluşumlarına yol açtıkları gerekçesiyle, sık sık eleştiri konusu yapılmaktadır.

11. 5. Gazeteci (Haberci)

17. Yüzyıl'ın başlarında ortaya çıkan gazete, topluma yeni bir meslek kazandırmıştır: gazetecili... Ancak bu mesleğin ilk uygulamacıları, ilk mensupları, pek onurlu davranmadıkları için kimi çevrelerden sert eleştiriler almışlardır. 1626 yılında Londra'da sahnelenen "The Staple of News" (Haber Dükkanı) adlı oyunda şöyle denilmekteydi:

"***Gazeteci, kesinlikle utanma duygusundan yoksun ve okuyucularının saflığından yarar sağlamak için ne olursa yazmaya hazır biridir."*** [199]

Yıllar içinde bu yargı değişmiş, bazı istisnaların dışında, gazeteciye daha sıcak bakılmaya başlanmıştır. Günümüzde gazeteci, haber üreten, ya da haber üretiminde payı bulunan kişidir. Gazeteci olay tanığıdır; sanatçı, edebiyatçı, tarihçi ya da bilim adamı değildir.

Tanınmış Fransız yazar ve gazeteci Stéphanne Lausanne, gazetecinin ilginç bir tarifini şöyle yapmaktadır:

"***Gazeteci bir nevi Diyojen'dir. Elinde feneri, hayattan gelip geçer ve her yerde daima hakikati arar."*** [200]

Gazeteci genelde, bir tanık, bir soruşturmacıdır. Habercinin görevi, olayı görmek, duymak, hissetmek, kaydetmek ve son aşamada anlatmak; böylece bilgili ve eleştirel siyasal vatandaşların yetişmesine yardımcı olmaktır.

Günümüzde gazetecilik, kabuk değiştirmiştir. Artık efsanevi, maceracı gazeteci tipi ortadan kalkmış, yerini "***güncel gerçeklerin güvenilir araştırıcısı"***, yani "***araştırmacı gazeteci"*** almıştır.

Araştırmacı gazetecinin bir sonraki adımı da "***uzman gazeteci"*** dir. Bu gelişmeye rağmen

kitle iletişim araçlarının yazı işlerinde, birçok değişik konulu haberi düzenlemede gerekli deneyime sahip gazetecilere de gereksinim duyulmaktadır.[201]

11. 6. Gazeteci ve "Özel Hayat"

Gazeteci, basın özgürlüğünü halkın doğru haber alma, bilgi edinme hakkı adına dürüst biçimde kullanır. Bu amaçla her türlü sansür ve oto sansür ile mücadele etmeli ve halkı da bu yönde bilgilendirmelidir.

Gazetecinin, halka karşı sorumluluğu, başta işverenine ve kamu otoritelerine karşı olmak üzere, öteki tüm sorumluluklardan önce gelir. Bilgi ve haber ile özgür düşünce, herhangi bir ticari mal ve hizmetten farklı olarak toplumsal nitelik taşır. Gazeteci ilettiği haber ve bilginin sorumluluğunu üstlenir ve paylaşır.

Bir yandan da gazeteci, başta barış, demokrasi ve insan hakları olmak üzere insanlığın evrensel değerlerini, çok sesliliği, farklılıklara saygıyı savunur. Milliyet, cinsiyet, dil, din, sınıf ve felsefi inanç ayrımcılığı yapmadan tüm ulusların, tüm halkların ve tüm bireylerin haklarını ve saygınlığını tanır. İnsanlar, topluluklar ve uluslararasındaki nefreti, düşmanlığı körükleyici yayından kaçınır.

Öte yandan gazeteci; kamuya mal olmuş bir kişi bile olsa, halkın haber alma, bilgilenme hakkıyla doğrudan bağlantılı olmayan, hiçbir amaç için, izin verilmedikçe, özel yaşamın gizliliği ilkesini ihlal edemez. Gazeteci; çalıntı, iftira, hakaret, lekeleme, saptırma, söylenti, dedikodu ve dayanaksız suçlamalardan kesinlikle uzak durur.

Yargıyla ilgili olan doğru davranış kurallarına göre de; gazeteci, hazırlık soruşturması sırasında soruşturmayı zaafa uğratıcı, yönlendirici biçimde haber ve yorumdan kaçınır. Yargılama sürecinde de haberler her türlü ön yargıdan uzak ve kesinlikle doğruluğundan emin olunarak sunulmalıdır. Gazeteci, yargı sürecinde taraf olmamalıdır.

Özel hayatla ilgili olarak temel kural, "***Özel hayatta; asıl olan kamu yararıdır.***" biçimindedir, Özel hayatın gizliliğinin geçersiz sayılabileceği başlıca durumlar şöyle sıralanabilir:

1) Büyük bir suç, yahut yolsuzluk üstüne araştırma ve yayın,

2) Toplumu kötü etkileyici bir tutumla ilgili bir araştırma ve yayın,

3) Toplumun güvenliğinin ya da sağlığının korunması,

4) İlgili kişinin sözleri ya da eylemleri sonucu halkın yanıltılmasının ya da yanlış yapmasının engellenmesi.

11. 7. Gazetecilik-(Habercilik)

Gazetecilik mesleğinin önem ve etkisini, Le Matin gazetesinin 1903'ten 1944 yılına kadar genel yayın yönetmenliğini yapmış Maurice Bunau-Varilla'nın, "***Koltuğum, iki kraliyet tahtı eder.***" şeklindeki sözleri çok açıkça ortaya koymaktadır.[202]

Bu mesleğin genel bir tanımını yapmak için şöyle demek yeterli olacaktır:

"***Gazetecilik, maaşla çalışan ya da haber, yazı, sayfa, program başına ücret alan, habercilikte işlevi bulunan süreli bir yazılı, görsel, işitsel kitle iletişim aracında ya da haber ajansında, haber üreten, (toplayan, araştıran, seçen, ayıklayan, biçimlendiren, yayımlayan), üretiminde payı bulunan kişilerin mesleğidir.***"

Bilindiği gibi gazetecilik önceleri seçkinler (a- okuma bilenler, b-satın alacak parası olanlar) için yapılmıştır. Daha sonraları eğitim ve teknolojinin yaygınlaşmasıyla gazetecilik kitlelere yönelmiştir. Bu yöneliş, uzun yıllar "bilinçli, bilinçsiz her telden çalma" biçiminde olmuştur.

Günümüzde ise uzmanlaşma, gazeteciliğin en önemli özelliği haline gelmiştir. Günümüzde gazeteciden, tarihçinin yapması gereken işi, çok kısa bir sürede gerçekleştirmesi istenmektedir. Gerçekte, dönem dönem, bilinçli ya da bilinçsiz olarak bu mesleğe katılanları bir yana bırakırsak, gazeteci, bu meslek sayesinde geçinen, belirli eğitim görmüş uzman kişidir.

Ayrıca gazetecilik, her olayla ilgili olarak, kendini çeşitli kaynaklardan (sağlam kaynaklar: dürüst kişiler) hızlı bir biçimde bilgilendirme yetisi gerektirmektedir. Sonunda gazeteci, karşılaştığı olayları, eğitimi, bilgisi, kültürü ve deneyimiyle harmanlayarak, dünya değerleri çerçevesinde hedef kitlesine sunan kişi olmaktadır.

O halde gazetecilik, günlük olayları tanıma, anlama ve değerlendirme, onlara eleştirel gözle yaklaşma becerileri gerektiriyor. Sonuç olarak gazeteciler, kamuoyunun bağımsız temsilcileri olma görevini yüklenmiş insanlardır.[203]

11. 8. Hedef Kitle

Gazeteyi sahibi değil, okurları ayakta tutar. (Nezih Demirkent)

Bir kitle iletişim aracının muhabiri, çalıştığı alanda ya da yaşadığı bölge ve yörede, bir anlamda alıcı antendir.

Gazeteci haber üretirken, bireylerin (hedef kitlenin) nelerle ilgilendiklerini, neyi bilmek, neleri öğrenmek istediklerini, en az hatayla varsaymak ve buna göre kendini yönlendirmek durumundadır.

Basında neyin nasıl ve ne kadar betimleneceği kararı, piyasada tüketici tercihiyle belirlenir. Haberin oluşmasına etkin olan piyasa, bilgilerin sunumunu da belirler. Bu nedenle basın çoğu kez, hedef kitlenin önceden var olan tercihlerine uymayan haber, inanç ve bilgileri pek sunmaz. Çünkü hedef kitlesinin sayısal olarak azalmasına yol açacak böyle bir uygulamayı göze alamaz.

Kitle iletişim araçlarının hedef kitlesi insan, çok yönlü karmaşık bir varlıktır. Kitle iletişim araçlarını yönetenler, hazırladıkları haberleri, her bireyin kişiliğine, psikolojik ya da fizyolojik özel durumuna, (dinç, yorgun, sevinçli, üzgün, kızgın, mutlu, hasta, endişeli, vs.) içinde bulunduğu ortama (evde, işyerinde, misafirlikte, yolda, özel otosu içinde, toplu taşıma aracında, parkta, stadyumda, vs.), ait olduğu grubun etkisine göre düzenleyemeyecekleri için, bir ölçüde, hedef kitleyi ve koşulları genel bir sınıflandırmaya tabi tutmak durumundadırlar.

Bir araştırmaya göre, Türkiye için hedef kitleyi, en basit biçim ve genellemeyle, "***Çoğunluğu erkek, ilkokul mezunu, Müslüman, TC vatandaşı, orta gelirli, 19-34 yaş arası (orta yaş grubu) topluluk"*** olarak tanımlamak mümkündür.

Ama gazeteci, kendi okuyucusunu, kendi hedef kitlesini, daha ayrıntılarıyla tanımak zorundadır. Bunun için kamuoyu araştırmaları ona ışık tutabilir. Ancak, "okuyucu, dinleyici, izleyici araştırmalarının, kitleyi birleştirmediği, yalnızca sınıflandırdığı" gerçeğini asla unutmadan.

11. 9. Evrensellik ve İnsani İlgi

Günümüz gazeteciliğinin, radyoda, TV'de ya da yazılı basında, çok önemli iki özelliği vardır: evrensellik ve insani ilgi.

11. 9. 1. Evrensellik

Evrensellik bireylerin, kitlelerin, kamunun, evrensel dayanışma gereksinimini karşılamaktır.

Önceleri ailesel, sonraları kabilesel, daha sonraları da toplumsal ve ulusal olan dayanışma, günümüzde evrenselleşme aşamasına girmiştir. Günümüz insanı, yakın çevresinin yanı sıra çok

uzaklarda olan bitenlerle de ilgilenmeye başlamıştır.

Fotoğraflı haberler ve röportajlarla başlatılan bu ilgi, TV'nin, birbirlerinden çok uzakta olan bireyleri doğrudan ilişki içine sokmasıyla bir başka deyişle kıtaları odamıza getirmesiyle son aşamasına gelmiştir.

Çağdaş habercilik, bu evrensel dayanışmaya katkıda bulunmaktır. Ancak, evrensellik öğesini, "***psikolojik uzaklık"*** öğesiyle doğru biçimde dengelemek gerekir. Bu uzaklık, coğrafi olduğu kadar, tarihi, siyasi, toplumsal, kültürel ilişkilerin eksikliğinden de kaynaklanır.[204]

Mahallemizdeki bir sorun, bizi başka mahallelerde yaşanandan daha çok ilgilendirir. Kentimizdeki bir aksaklık, bizi başka kentlerdeki benzerlerinden daha çok etkiler. Roma'daki bir süper markette çıkan yangın, Fransızlar'ı Türkler'den ya da Hintliler'den daha çok ilgilendirir. Bir Fransız sporcusunun başarısı, Kuzey Afrika ülkelerinde, İngiltere'dekinden daha çok yankı yapacaktır.

Pakistan'daki bir gelişme, Türkiye'de, İspanya'dan daha çok ilgi toplayacaktır. Uluslararası haber ajanslarının, gelişmekte olan ülkelerle ilgili olarak verdikleri haberlerin büyük bir bölümünün, "***felaket haberleri"*** olduğunu hatırlamak, bu konuda verilecek en son örnektir.

11. 9. 2. İnsani İlgi

Gazetecinin, haberini düzenlerken "***insani ilgi"*** tehlikesinden alabildiğince uzaklaşmaya çalışması gerekir. Bu tutuma örnek olarak, kamuoyunun mantıki değerlendirmelerine değil, duygularına, olayın kahramanlarının özelliklerine dayandırılmış haberler gösterilebilir.

Aydınların, bir yıldızın aşk öykülerine yeterli ilgi duymamaları, annelerin çocuk haberlerinden etkilenmeleri gibi.

"***Habere duyguları katmamak, haberi saptırmamak"*** olarak ele alınan bu konunun, günümüz medyasında, sık sık ve yozlaştırılarak kullanıldığı bir gerçektir.

11. 10. Haberin Değeri

Hedef kitlenin, habere ilgisinin derecesini etkileyen öğeler şunlardır:

1) Hedef kitlenin konuyla tanışıklığı ya da yakınlığı,

Konunun:

2) İlginçliği,3) Önemi,4) Umulmazlığı,5) Güncelliği,6) Anlaşılırlığı,

7) Hedef kitlenin yaşamıyla, işiyle ya da ilişkileriyle örtüşmesi,8) Seçkin kişi ve kuruluşlarla ilgisi,9) Olumsuzluğu,10) Sunuluş biçimi.

Bu çerçevede haber öncelikle;

A) İlgilendirdiği kişilerin sayısının çokluğuna göre değer kazanır.

B) Haberin önemi ve değeri, uyandırdığı ilginin, gerçekleştirdiği etkinin derecesiyle de ölçülür.[205]

Birçok haberci için haber değeri, tanımlayamayacakları, ancak bir olayla karşılaştıkları zaman, haber değeri taşıyıp taşımadığını anlayacakları, soyut bir kavram gibidir. Oysa haber değeri, habercilerin bireysel olarak yakıştırdıkları bir özellik değildir. Haber değeri olarak adlandırılan şey, kitle iletişim araçları yetkililerinin, eylem ya da söylemlerin üretimi, seçimi, biçimlendirilmesi ve yayımlanması sırasında kullandıkları mesleksel ölçütlerdir.

Zaman zaman, birçok eylem ya da söylemin hedef kitlelere ulaşması, "***haber değeri bulunmadığı"*** gerekçesiyle engellenmekte ya da ertelenmektedir. Özetlemek gerekirse, herhangi bir

eylem ya da söylemin, hedef kitlelere ulaştırılması için içermesi gereken özellik, "***haber değeri"***dir. [206]

Bir başka tanımla haber değeri, endüstrileşmiş haber kuruluşlarının, üretim aşamasında kullandıkları formattır. Haber değeri, habercinin kişisel değer yargısının yanına, yine haberciler tarafından getirilen başka değer yargılarıdır. Bu değer yargılarının zamana, zemine ve toplumlara göre değişikliklere uğradıkları ya da yerlerini yenilerine bıraktıkları bilinmektedir.

11. 11. Sansür

Sansür, genel anlamda siyasal erkin, güvenlik, ulusal çıkar ve kamu yararı gibi nedenlerle sakıncalı bulduğu haber, yazı, kitap, film, fotoğraf, resim ya da sanatsal gösterilerin, önceden incelenerek bazı bölümlerinin ya da tümünün yasaklanmasıdır.[207]

Sansür sözcüğü, "hüküm vermek" ya da "fikir edinmek" anlamına gelen Latince "cencere" kelimesinden türemiştir. İnsanlık tarihinin çok eski zamanlarından bu yana şu ya da bu ölçüde uygulanan sansürün kitle iletişim alanınd:

a) Devlet, b) İdeolojik, c) Dinsel, d) Ticari, e) Editoryal, f) Özel, g) Kişisel gibi değişik biçimleri görülmüştür.[208]

Günümüzde kitle iletişiminde, olayların belirli yanlarını, bazen de bütününü yok etmeyi, kesmeyi, yasaklamayı, gizlemeyi, saklamayı amaçlayan sansür, bu biçimiyle mutlakıyetçi düzenlerde ve diktatörlüklerde varlığını sürdürmektedir.

Oysa gelişmiş, görünürde demokrasiyle yönetilen ülkelerde, sansür yöntemi başka biçimde işlemektedir. Söz konusu ülkelerde, olayların gizlendiği, kesildiği, yok edildiği, yasaklandığı ilkel sansür örneklerine çok az rastlanmaktadır. Bu ülkelerde gazetecilerin şunu ya da bunu söylemeleri yasaklanmaz. Bu ülkelerde kitle iletişim araçlarına da yasaklama getirilmez.

Bu ülkelerde sansür, daha karmaşık, daha ekonomik, daha ticari ölçütleri temel almaktadır. Özetle günümüzde sansür habere haber eklenmekle yapılmaktadır. Böylelikle haber saklanmış ya da budanmış olmakta, tüketilmesi gereken aşırı haber yığını arasında, bireyler hangi haberin eksik olduğunun farkına kolayca varamamaktadırlar.[209]

Bu yöntemi, siyasetçiler, ekonomik güç sahipleri, sivil toplum örgütlerinin yöneticileri dolayısıyla halkla ilişkiler uzmanları ve medya yöneticileri sık sık kullanarak gündem değiştirmekte, yeni gündemler yaratmakta, sonunda bireylerin kafalarını karıştırdıklarından, amaçlarına uygun olarak toplumu tepkisizleşmeye yöneltmektedirler.

Bu uygulamaların panzehiri, gazetecinin, haber için bilgi derleme aşamasında yönelteceği "***Nereden" (6. N)*** (Nereden çıktı bu?) sorusudur.

11. 12. Muhabir

Muhabir, haber veren, bir KİA için haber toplayan, derleyen yazan kişidir. Muhabirlerin uzmanlaştıkları alanlar genelde şunlardır:

"Cumhurbaşkanlığı muhabiri, başbakanlık muhabiri, parlamento muhabiri, siyasi partiler muhabiri, ekonomi muhabiri, polis-adliye muhabiri, harp muhabiri, işçi, işveren sendikaları muhabiri, dışişleri muhabiri, diplomasi muhabiri (Beyoğlu muhabiri=gelen, giden muhabiri), milli, eğitim-üniversite muhabiri, spor muhabiri, serbest muhabir, kültür-sanat muhabiri, vilayet-belediye muhabiri, sağlık muhabiri vb."

Gazeteci Asiye Uysal, 1987 yılında yapmış olduğu bir araştırmada, genç gazetecilere, "***İyi bir muhabiri tanımlayabilir misiniz?"*** sorusunu yöneltilmiştir. Bu soruyu ayrı ayrı cevaplandıran

24 genç gazeteci, "iyi muhabiri" şöyle tanımlamışlardır:

"***Mesleğine saygılı, dürüst, namuslu, sorumluluk sahibi, olabildiğine objektif, tarafsız, çalışkan, üretken, hızlı, enerjik, hareketli, 'birazcık' (mütevazı bir yaklaşımla) zeki, pratik zekaya sahip, sezgileri güçlü, iyi gözlem yapabilen, şüpheci, uzak görüşlü, gelişmeleri tahmin edebilme yetisine sahip, inatçı, terbiyesiz değil, ısrarlı, küstah değil, iyi ilişki kurabilen, olaylara kolay intibak edebilen, hem fotoğraf çekip hem haber yazabilen, bilgiye doymayan, genel kültürü yüksek, en az bir yabancı dil bilen, hem okulundan hem çekirdekten yetişen, sürekli okuyan, günlük, haftalık yayınları izleyen, güncel olayları kaçırmayan, toplumla ilgili olayları ayırt edebilen, bunları değerlendirebilen, edebiyatı güçlü, iyi yazı yazabilen, halkın okuyabileceği biçimde yazabilen, okuyucuyu memnun eden, olayları kendi siyasi ve felsefi görüşleri doğrultusunda çarpıtmayan, hiçbir çevrenin etkisinde kalmayan, çıkarını düşünmeyen, kendini satmayan, satın alınmayan, yeri geldiğinde en yüksek mevkidekine karşı çıkabilen, yansıttığı olaylar ve hazırladığı haberlerle topluma zarar vermeyen, görevini iç duyularını katmadan yapabilen, yöneticinin dikkatini çekme endişesiyle haberi çarpıcı hale getirirken olayları saptırmayan, kaç yıllık muhabir olursa olsun, küçük ya da önemsiz bulmayıp her türlü konuya ilgi duyan, konusuna hakim, gördüğü şeyi gördüğü gibi değil, dinamiklerini, yani nereden gelip nereye gittiğini kavrayarak aktarabilen, uzman olduğu dalın tüm işleyişini, yapısını, kurallarını, yönetim biçimini bilen, çevresi geniş, istihbaratı güçlü, giyimi, davranışları ve konuşmasıyla güven verici."***[210]

11. 13. "Basın" ile İlgili Bazı Tanımlamalar

Ambargolu Haber: Önceden hazırlanan ve yayımlanmasına onay verilene kadar bekletilen haber.

Basım: Bir yazının, resim ya da biçimin, kağıt, karton, kumaş üzerine makinelerle renkli ya da renksiz aktarılıp çoğaltılması.

Basın Bülteni: Özel ya da resmi kurum ve kuruluşlar ya da yetkili kişilerce herhangi bir durumla ilgili olarak süreli ya da süresiz yayımlanan duyuru.

Basın Kartı Beyannamesi: Basın kartı almak için başvuruda bulunurken doldurulması gerekli form.

Basın Kartı: 212 Sayılı Kanuna tabi olarak, Türk basın yayın organlarında çalışan, belirli niteliklere sahip kişilere (en az lise mezunu), gerekli koşulları yerine getirmeleri halinde, Başbakanlık Basın-Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü tarafından verilen, ulaşımda bazı kolaylıklar sağlayan sarı kimlik kartı.

Basın Sözcüsü: Herhangi bir kişi ya da kurum adına basına açıklama yapmaya yetkili temsilci.

Basın Toplantısı: Yetkili ya da ünlü bir kişinin, belirli bir konu ya da konular hakkında, gazetecilere açıklamalarda bulunmak üzere düzenlediği toplantı.

Basın: Bir ülkede belirli sürelerde yayımlanan gazete, dergi vs. gibi yazılı ürünlerin tümü. (Matbuat)[211]

Basına Yansımak: Bir haber ya da bir olayın, basın tarafından öğrenilerek yayımlanması.

Baskı: a) Bir yapıtın basılış biçimi ya da durumu, b) Bası (tiraj) sayısı, c) Bir yapıtın basılarak her bir kez yinelenmesi, d) Basım alanında boya sürülmüş bir baskı kalıbından bir kağıda ya da düz malzemeye, herhangi bir alet ya da makineyle güçle bastırarak örnek çıkarmak.

Bayat Haber: Güncelliğini, önemini, özelliğini yitirmiş haber.

Bold: Kalın, etli siyah yazı.

Düzmece Haber (Asparagas): Gerçek bir olaydan kaynaklanıyormuş gibi düzenlenen yalan haber.

Haber Alanı: Bir muhabirin haber alabileceği, ya da haber almakla görevli olduğu çevre.

Haber Almak: a) Bir olay ya da durum üstüne bilgi edinmek. b) Bir şeyi duyup öğrenmek.

Haber Atlamak: Önemli bir haberi alamamak, yayımlayamamak.

Haber Atlatmak: Açıkgözlülük ve beceriklilik (bazen de şans) sayesinde, bir haberi başkalarından önce yayımlamak (yayınlamak).

Haber Bülteni: a. Haber ajanslarınca ya da herhangi bir kurum tarafından yayımlanan ve içinde güncel ya da zamana bağlı olmayan haberlerin yer aldığı bülten. **b.** Radyo ve televizyonlarda yayınlanan, günün olaylarından derlenen haberlerin tümü.

Haber Çalmak: Bir haberi yasal olmayan yol ve yöntemlerle sağlamak.

Haber Çıkmamak: Beklenen bilginin ulaşmaması.

Haber Geçmek: Teleks, telefon, faks, bilgisayar vb. ile haberi ya da habere ilişkin bilgileri haber merkezine ulaştırmak.

Haber Kaynağı: Haber konusu olabilecek bilgileri gazetecilere sağlayan kişi ve kuruluşlar.

Haber Merkezi: Bir kitle iletişim aracının haber üretim ve yayma işini üstlenen bölümü.

Haber Patlatmak: Özel ya da atlatma haber vermek.

Haber Redaksiyonu: Haber merkezine ulaştırılan haberlerin, görevlilerce (redaktör) yeniden yazımı.

Haber Sızdırmak: Herhangi bir olaya ilişkin bilgileri gizlice vermek.

Haber Sosyolojisi: Haberlerin hangi konuları içerdiğini, nasıl seçildiğini, seçimi etkileyen dış etkenleri, bu seçime ölçü olan değerleri ve seçimi yapanların taşıdıkları değerleri içerir. Amerikalı gazeteci Roscho'ya göre ise:

"***Toplumsal bir ürün olarak basının içeriği, içinden çıktığı toplumun yansımasıdır. Kurumsal bir ürün olarak ise basının içeriği, işlevi, haber toplama ve yazma olan uzmanlaşmış, kurumlaşmış çabalarının sonucudur. Bu iç içe girmiş koşulların tümü haber sosyolojisini oluşturur."***[212]

Haber Sürekliliği (Temadisi): Önemli bir olayla ilgili haberi, olay çözümlenip önemini yitirinceye kadar üst üste yayımlamak.

Haber Toplamak: Muhabirlerin, haberleri ya da habere ilişkin bilgileri kaynaklardan derlemesi.

Haber Triyajı: Haber merkezine çeşitli kaynaklardan gelen haberlerin ayıklanarak seçilmesi.

Haber Uçurmak: Bir olayı, bir bilgiyi gazetecilere haber kaynakları tarafından kaynak belli etmeksizin gizli olarak vermek.

Haber Vermek: a) Bildirmek, haber ulaştırmak. b) Bir durumun, bir olayın belirtilerini yansıtmak.[213]

Haber Yönlendirme (News Management): Bazı haber kaynaklarının, verdikleri haberleri özel çıkarları nedeniyle saptırmaları.

Haberci: a) Haber getiren kimse. b) Ulak.

Haberde Başlık: Başlık haber metninden çıkarılan en önemli vurguyu verir. Okuyucunun dikkatini metne çekmelidir. Ancak objektiflik ilkesine dikkat edilmeli, abartılı anlatımlardan

kaçınılmalıdır.

Gaillard'a göre: "***Başlık ikili bir işleve sahiptir: a) Bilgilendirme, b) Çekicilik. Ayrıca kısa ve açık olması gereken başlıkta haberin genel anlamı korunmalıdır."***

Habere Boğmak: İstihbarat kadrolarının yazı işlerine gereksinimden çok haber göndermesi.

Habere Dokunmak: Habere ulaşmak, haberle ilgili bilgi ve belgeleri sağlamak.[214]

Habere Takla Attırmak: Daha önce yazılmış bir haberi içindeki unsurların yerini değiştirerek sonundaki unsurları flaşa çıkarıp yeniden yazmak varsa yeni unsurlar eklemek.

Haberi Bekletmek: Hazırlanmış bir haberin yayımlanmasını ertelemek.

Haberi Boğmak: İyi haberi gerektiği biçimde verememek. Dikkat çekici öğeleri ön plana çıkaramamak.

Haberi Çarpıtmak (Distortion): Haberin içeriğinde kasıtlı değişiklikler yaparak başka bir ileti biçimine sokmak.

Haberi Genişletmek: Yazı işlerine ulaşmış bir haberin genişletilmesi, habere ekler yapılması.

Haberi Katletmek: Bir gazetecinin yazdığı haberin yazı işleri tarafından istenilen düzeyde ve büyüklükte kullanılmaması.

Haberi Koklamak: Neyin haber olacağını çok iyi kestirmek ve haberin üzerine gitmek.

Haberi Kokutmak: Yazılan haberlerin uzun süre gazetede yayınlanmaması ve unutulmaya yüz tutması.

Haberi Kotarmak: Gazetecinin izlediği bir olayı bütün ayrıntıları ve boyutlarıyla toplaması.

Haberi Kuşa Çevirmek: Haberi gereğinden fazla kısaltmak.

Haberi Makaslamak: Haberi uzun yazılmışsa gazeteye girecek şekilde kısaltmak.

Haberi Piç Etmek: Haberi küçük ve güçlükle görülebilen bir ölçüde kullanmak.

Haberi Sepete Atmak : Haberi kullanmamak.

Haberin Elde Patlaması: Elde bekletilen haberin başka gazetelerde yayımlanması.

Haberin Üzerine Yatmak: Bir gazetecinin elindeki haberi uzun süre yazmayarak bekletmesi.

Kadrolu Muhabir (Correspondent): Bir kitle iletişim aracında, 212. Sayılı Yasa'ya tabi olarak sözleşmeli çalışan gazeteci.

Maksatlı Haber: Belli bir amaçla çıkarılmış, değiştirilmiş, abartılmış haber.

Rutin Haber: Olacağı önceden bilinen ve olağanüstü bir özelliği bulunmayan haber.

Sansasyonel Haber: Heyecan ve geniş yankılar uyandıran haber.

Serbest Muhabir: Kitle iletişim araçlarına ulaştırdığı, haber, fotoğraf, film ya da ses bandı karşılığı ücret alan gazeteci.

Yalan Haber: Aslı olmayan haber. (false news)[215]

Yanlış Haber: Muhabirin yanılarak, ya da yanıltılarak verdiği haber.

[188] Pierre Albert, **La Presse**, Paris: Presses Universitaires de France, 1996, ss. 20-21.

[189] A. Belsey ve R. Chadwick, **Medya ve Gazetecilikte Etik Sorunlar**, Çev. Nurçay Türkoğlu, İstanbul: Ayrıntı Yayınları, 1998, s. 56.

[190] Jean-Marie Charon, **La Presse Quotidien**, Paris: Editions La Découverte, 1996, s. 96.

[191] Ali Murat Vural, "Yerel Kamuoyunun Kitle İletişim Aracı Olarak Yerel Basın", **Yeni Türkiye**, Sayı 12, Eylül-Ekim 1996.

[192] **Bağımsız İletişim Ağı**,İstanbul: IPS İletişim Vakfı Yayınları: 1,1998, s. 7.

[193] Kayıhan İçel, "Günümüzde Basının Kamusal Görevleri", **Genç Gazeteciler Eğitim Semineri**, İstanbul: Gazeteciler Cemiyeti Yayınları, 1986, s. 20.

[194] Zeynep Alemdar, **Oyunun Kuralı**, s. 17.

[195] Hüsnü Tolu, "Kamu Hizmeti Yayıncılığı ile Tecimsel Yayıncılık Arasındaki Farklılıklar", **1. İletişim Kongresi Kitapçığı,** İstanbul: İstanbul Ü. İletişim Fakültesi Yayınları, Mart 2000, ss. 498-506.

[196] Kayıhan İçel**, Kitle Haberleşme Hukuku**, İstanbul: Beta A. Ş. , 1990, s. 90.

[197] Duygu Sezer, **Kamuoyu ve Dış Politika**, Ankara: A.Ü. S.B.F. Yayınları, No. 339, 1972, s. 24.

[198] Öktem, s. 242.

[199] Jean-Noel Jeanneney, **Başlangıcından Günümüze Medya Tarihi**, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 1998, s. 32.

[200] Başkut,, s. 17.

[201] Albert, **La Presse Française**, s. 55.

[202] Guillauma, s. 5.

[203] Zeynep Alemdar, **Oyunun Kuralı "Basında Özdenetim"**, s. 13.

[204] Gaillard, s. 37.

[205] Başkut, s. 104.

[206] Yanıkkaya, s. 12.

[207] **Temel Britannica,** İstanbul: Ana Yayıncılık A. Ş. , 1993.

[208] Girgin, "Araştırmacı Gazetecilik", s. 43.

[209] Ramonet, s. 56.

[210] Asiye Uysal, **Türk Basınında Muhabir**,İstanbul: Gazeteciler Cemiyeti Yayınları, 1987, s. 17.

[211] **Basın Sözlüğü**, İstanbul: İstanbul Ü. İletişim Fakültesi Yayını, 1998, s. 18.

[212] **Basın Sözlüğü**, s. 60.

[213] **Büyük Larousse Sözlük ve Ansiklopedisi.**

[214] Bülbül, s. 111.

[215] **Basın Sözlüğü**, s. 210.

12. YAZIM KILAVUZU

Haber dilinin önemine, bu kitabın birçok bölümünde değinilmiştir. Haber diline özen gösterirken, kullanılan kelimelerinin yazımında da hata yapılmaması gerekir. Aşağıda, haberlerde çok sık hatalı kullanılan bazı kelimelerin, doğru yazımlarına yer verilmiştir.

12. 1. Doğru Yazımlar

A. Açıkgöz, Adale, Aforoz, Agrandisman, Ağababa, Ağabey, Akbaba, Akordeon, Aktris, Altyapı, Alüminyum, Ambar, Amber, Ameliyat, Anadil, Anakent, Anestezi, Anneanne, Antlaşma, Antrenman, Aperitif, Ara sıra, Arabozan, Ardı sıra, Aritmetik, Arka arkaya, Arozöz, Art arda, Artist, Astsubay, Atardamar, Atasözü, Ataşe, Aut.

B. Balıksırtı, Ballıbaba, Balmumu, Basımevi, Basmakalıp, Başörtüsü, Beşibirlik, Biçerdöver, Bijuteri, Bilirkişi, Bindallı, Bir an önce, Bir an, Bir anda, Bir kez, Bir Parça, Bir sıra, Bir şey, Bir tane, Bir tanem, Birazdan, Birçoğu, Birçok, Birkaç, Birtakım, Boş vermek, Boş yere, Bugün, Bugünkü, Büyükbaba, Büyütmek.

C. Camgöbeği, Ceket, Cımbız, Cıvata.

Ç. Çaçaron, Çalakalem, Çalıkuşu, Çekidüzen, Çöpçatan, Çöreotu.

D. Demiryolu, Deveboynu, Devedişi, Devetabanı, Dinozor, Direkt, Dışalım, Dışişleri, Doküman, Düztaban.

E. Ebegümeci, Eksantrik, Elektrik, Eli açık, Eloğlu, Epeyce, Elvermek, Enfarktüs, Enfeksiyon, Ensülin, Entelektüel, Enternasyonal, Er geç, Eşgüdüm, Eşkıya, Eşofman.

F. Fantezi, Fildişi, Film, Fiyat, Folklor.

G. Gardırop, Gazyağı, Gelgit, Genelkurmay, Gözdağı, Göztaşı, Günaydın.

H. Hanımgöbeği, Havagazı, Hegemonya, Hemşehri, Hep beraber, Hep birden, Her bir, Her biri, Her gün, Her halde, Her nasılsa, Her şey, Her yıl, Her zaman, Herhangi bir, Herhangi biri, Herhangi, Herkes, Herkesçe, Hıfzısıhha, Hiç değilse, Hiç kimse, Hiçbir şey, Hiçbir vakit, Hiçbir, Hiçbiri, Hinoğlu, Hoş bulduk, Hoş geldi, Hoşgörü.

İ. İlkbahar, İlkokul, İpucu, İstavroz, İyi niyet, İzmarit.

J. Jandarma, Jeneratör, Jimnastik. Jüpon.

K. Kabakulak, Kadıngöbeği, Kakofoni, Kambur, Kamuoyu, Kapalı çarşı, Kaparo, Karafatma, Karasu, Kargaburnu, Karnabahar, Karnıyarık, Kartotek, Katsayı, Kavuniçi, Kazandibi, Kazayağı, Kazazede, Kılkuyruk, Kırkambar, Kırkayak, Kırkbayır, Kırkikindi, Kişizade, Kızılbaş, Kızılkurt, Kolbağı, Komünist, Kondisyon, Konservatuvar, Konsomatris, Kontakt, Konu komşu, Kooperatif, Koordinasyon, Koreografi, Koşaradım, Kördüğüm, Körebe, Krupiye, Kupür, Kurdele, Kurtağzı, Kuşbaşı, Kuşburnu, Kuşpalazı, Kuvöz, Kuzukulağı, Külhanbeyi, Külot, Küsur.

L. Laboratuvar, Lanet, Loğusa.

M. Maalesef, Maazallah, Maestro, Makine, Mal olmak, Mantalite, Matbaa, Matbuat, Megaloman, Menüsküs, Meteoroloji, Meyve, Mezbele, Midibüs, Minibüs, Mokasen, Motosiklet, Mücadele, Müsaade, Mütalaa, Müteahhit, Müteakiben, Müteakip, Mütehassıs, Mütemayil.

N. Ne mümkün, Ne olacak, Ne olur, Ne var ki, Ne var ne yok, Ne var.

O. Ortaoyunu, Ovmak.

Ö. Öngörmek, Önsezi, Önsöz, Ötanazi, Övmek.

P. Palabıyık, Pantolon[216], Pek çok, Perhiz, Peştamal, Pisboğaz, Potpuri, Prefabrike, Promosyon.

R. Rastlamak, Raunt, Reddetmek, Rehabilitasyon, Ret oyu, Römork, Röportaj.

S. Sağduyu, Sanayi, Sarmısak, Selüloz, Semizotu, Seyahat, Sezaryen, Sığırdili, Sıkı fıkı, Sıhhatli, Silahşor, Siluet, Sinekkaydı, Sıra sıra, Slav, Sonbahar, Söz etmek, Stres, Suçiçeği, Sutyen, Süleymaniye Camii, Sürpriz.

Ş. Şambaba, Şefkat, Şofben, Şoför.

T. Tabi, Tabii, Tahliye olunmak, Tahribat, Tahrifat, Takdir[217], Tasfiye, Tekel bayii, Tereyağı, Terorizm, Tesviye, Tişört, Trotuvar, Tuzruhu.

U. Uvertür, Uyurgezer, Uzayadamı, Uzaygemisi, Uzun atlama, Uzun hava,. Uzunçalar.

Ü. Ültimatom, Üstdil, Üstdudak, Üstyapı, Üzengi.

V. Var olmak, Varsayım, Vatanperver, Virtüoz, Vizite, Vurdumduymaz.

Y. Yalnız, Yan yana, Yanardağ, Yanı sıra, Yanlış, Yavruağzı, Yerelması, Yol açmak, Yurtdışı, Yurtiçi, Yüzsuyu.

Z. Zatürree, Zilzurna.[218]

12. 2. Türkçe Konuşurken ya da Yazarken "Unutulan Sözcükler"

Ülkesini, yüksek bağımsızlığını yabancı uluslar boyunduruğundan kurtaran Türk ulusu, dilini de yabancı diller boyunduruğundan kurtaracaktır. (M. Kemal Atatürk)

A.

abartı (mübalağa), **abece** (alfabe), **abecesel** (alfabetik), **acı** (ıstırap, elem, keder), **acı çeken** (mustarip), **acıdaş** (dert ortağı), **acıklı** (feci, elim, hazin), **acıklı olay** (facia), **acılı** (kederli), **acımak** (merhamet etmek), **acımalık** (sadaka), **acımasız** (zalim, gaddar, merhametsiz), **acınacak** (elim), **acınası** (perişan), **acınmak** (hayıflanmak), **acı yitimi** (analjezi), **açacak** (kalemtıraş), **açgözlü** (haris), **açığa vurmak** (afişe etmek, ifşa etmek), **açıkça** (alenen), **açık oturum** (panel), **açık saçık** (müstehcen), **açıktan açığa** (alenen), **açılış** (prömiyer, uvertür), **açkı** (anahtar), **ad** (isim), **aday** (namzet), **adçekimi** (kura), **adçekmek** (kura çekmek), **adıl** (zamir), **adına sunmak** (ithaf etmek), **adını anmak** (zikretmek), **ağ** (şebeke), **ağaç** (ahşap), **ağı** (zehir, toksin), **ağıkıran** (panzehir, antidot), **ağırlama** (ikram), **ağırlık** (külfet), **ağız** (şive), **ağlatı** (trajedi), **ağlatıcı** (trajik), **ağrı kesici** (analjezik), **ağzı bozuk** (küfürbaz), **ağzı kalabalık** (şarlatan), **ağzı sıkı** (ketum), **akaryakıt** (petrol), **akbasma** (katarakt), **akım** (cereyan), **aklanmak** (beraat etmek), **aksaklık** (arıza), **akşın** (albino), **aktarmak** (devretmek), **aktarım – aktarma-** (transfer, nakil), **aktöre** (ahlak), **akyuvar** (lökosit), **al** (kırmızı), **alabilirlik** (kapasite), **alalama** (kamuflaj), **alan** (meydan, saha), **alan korkusu** (agorafobi), **alantopu** (tenis), **alay** (kafile, kortej), **alaycı** (müstehzi), **alaz** (alev), **albeni** (cazibe), **alçakgönüllü** (mütevazı), **alçakgönüllülük** (tevazu), **alçalma** (tenezzül), **alçalmak** (tenezzül etmek), **aldatma** (hile, ihanet), **aldırışsız, aldırmaz** (lakayt), **algı** (idrak), **algıcı** (persepsiyonist), **algıcılık** (persepsiyonizm), **algılamak** (idrak etmek), **alıcı** (müşteri), **alık** (ahmak), **alıkoymak** (tevkif etmek), **alım** (eda), **alımlılık** (cazibe), **alım satım** (ticaret), **alındı** (makbuz, ilmühaber), **alındılı** (taahhütlü), **alınkarası** (şaibe), **alıntı** (iktibas), **alınyazısı** (mukadderat, tecelli, kader), **alıp verme** (teati), **alışılmış** (mutat), **alışım** (kurs), **alışkı** (adet), **alışman** (kursiyer), **alkış** (takdir), **alışveriş merkezi** (shopping centre), **almaç** (ahize, reseptör), **altezgi** (müz**.** fon), **altulaşım** (metro), **an** (esna), **ana baba** (ebeveyn), **anakara** (kıta), **anakent** (metropol), **anakonusal** (tematik), **anamal** (sermaye, kapital), **anamalcı** (sermayedar, kapitalist), **anamalcılık** (kapitalizm), **anapara** (fon, sermaye, kapital), **anasoy** (ırk), **anasoycu** (ırkçı), **anasoyculuk** (ırkçılık), **ancak** (fakat, sadece, ibaret), **andaç** (ajanda), **andıç** (memorandum), **anı** (hatıra), **anık** (amade), **anılık** (hatıra defteri), **anımsama** (hatırlama), **anında** (simultane), **anıştırma** (ima), **anıt** (abide), **anıtgömüt** (mozole), **anıtsal** (abidevi), **anlak** (ruhb. zeka), **anlam** (mana, meal), **anlama** (takdir), **anlamak** (takdir etmek, idrak etmek), **anlambilim** (semantik), **anlama** (tenzih), **anlamlı** (manalı, manidar), **anlamsız** (abes, manasız), **anlaşılan** (galiba), **anlaşılır** (fasih), **anlaşılmaz** (muğlak), **anlaşım** (konsensüs), **anlaşma** (itilaf, ahenk), **anlaşmazlık** (ihtilaf), **anlaştırma** (tasfiye), **anlatma** (takrir), **anlatmak** (ifade etmek), **anlayan** (aşina), **anlayış** (zihin, zihniyet, izan), **anmak** (yad etmek), **anmalık** (yadigar), **ansızın** (ani), **ant** (ahit, yemin), **ant içmek** (ahdetmek, yemin etmek), **antlaşma** (ahit, pakt, antant), **apaçık** (ayan beyan), **apansız** (aniden), **ara** (mola, mesafe, haftaym), **arabalık** (garaj), **arabozan** (münafık), **arabozucu** (fesat), **arabozukluğu** (nifak), **aracı** (komisyoncu, vasıta, simsar), **aracılık akçası** (komisyon), **aracı manav** (kabzımal), araç (vasıta, alet), **araçlar** (vesait),

arada bir (bazı bazı, bazen), **aralı** (fasılalı), **aralıksız** (fasılasız), **ara seçimi** (kısmi seçim),...arasında (ila), **araştırmak** (tetkik etmek), **ara vermeksizin** (mütemadiyen), **ardıl** (halef), **ardından** (akabinde), **argın** (mecalsiz), **arık** (zayıf), **arıklık** (zafiyet), **arınmak** (temizlenmek), **arıtıcı** (deterjan), **arıtılmış yağ** (rafine), **arıtımevi** (tasfiyehane, rafineri), **arıtmak** (temizlemek), **arıyürekli** (saf), **ark** (kanal), **arkasından** (gıyabında), **armağan** (hediye), **artağan** (bereketli), **artağanlık** (bereket), **artan** (baki), **artırım** (zam tasarruf), **artırmak** (iktisat etmek, tasarruf etmek), **artırmalı satış** (mezat), **artırma** (mezat, müzayede), **artıuç** (anot), **artı yük** (fiz. pozitif), **artmış** (fazla), **asal** (esas), **asalak** (parazit), **asalakbilim** (parazitoloji), **asalakbilimci** (parazitolog), **ası** (afiş), **asıl** (otantik), **askı** (portmanto), **aşağı görmek** (hakir görmek), **aşağılama** (hakaret, tahkir), **aşağılamak** (tahkir etmek, hakaret etmek), **aşağılık** (adi, rezil), **aşağı yukarı** (tahminen, takriben), **aşama** (safha, mertebe, paye, derece, etap), **aşamalı** (tedrici), **aşama düzeni** (hiyerarşi), **aşılama, aşılayım** (telkin), **aşılamak** (telkin etmek), **aşınma** (erozyon), **aşırı** (fazla, fahiş), **aşırı** (radikal, ekstrem), **aşırı gitmek** (haddini aşmak), **aşırı istek** (ihtiras), **aşırılık** (ifrat), **aşıt** (viyadük), **aşkın** (mütecaviz, fazla; transandan), **aşkınlık** (transandans), **aşnı** (arkaik, atik), **atacılık** (atavizm), **ataerkil** (patriarkal, pederşahi), **atak** (cüretkar), **ataklık** (cüret), **atalar** (ecdat), **atama** (tayin), **atamak** (tayin etmek), **atanmak** (tayin olmak), **atardamar** (arter), **ateşkes** (mütareke), **ateşli** (hararetli), **atılım** (hamle, atak), **atış yeri** (poligon), **atkı** (kaşkol), **atlı** (süvari), **atmık** (sperma), **avunç, avunma, avuntu** (teselli), **avutmak** (teselli etmek), **ayak direme** (inat, ısrar), **ayaklanma** (isyan, ihtilal), **ayaklık** (pedal), **ayaktopu** (futbol), **ayaküstü** (alaminüt), **ayakyolu** (tuvalet, hela, apteshane), **ayartı, ayartma** (iğfal), **aybaşı** (adet), **aydın** (entelektüel), **aydıncılık** (entelektüalizm), **aydınlatılmış** (münevver), **aygıt** (cihaz, alet), **ayıklama** (tasfiye), **ayıraç** (reaktîf), **ayırmak** (tahsis etmek, tecrit etmek, izole etmek), **ayırtaç** (alameti farika), **ayırt etmek** (fark etmek), **ayırtı** (nüans), **ayırtım** (rezerve, rezervasyon), **ayırtman** (mümeyyiz), **aykırı** (hilaf, muhalif), **aykırılık** (ihtilaf, muhalefet), **aykırıkanı** (paradoks), **ayla** (hale), **aylak** (avare), **aylık** (maaş), **aymaz** (gafil), **aymazlık** (gaflet), **ayraç** (parantez), **ayral, ayrıksı** (istisnai), **ayrallık, ayrıksılık** (istisna), **ayralsız, ayrıksız** (istisnasız), **ayrıca** (antrparantez), **ayrıcalık** (imtiyaz), **ayrıcalıklı** (müstesna, imtiyazlı), **ayrılma** (terk), **ayrılmak** (terk etmek), **ayrım** (fark), **ayrımlamak, ayrımsamak** (fark etmek), **ayrımlanmak, ayrımsanmak** (fark edilmek), **ayrıntı** (detay), **az bulunur** (nadir).

B.

babasız (yetim), **bağıl** (nispi), **bağıllık** (izafiyet), **bağımlı** (tabi, angaje), **bağımsızlık** (istiklal), **bağışık** (muaf), **bağışıklık** (muafiyet), **bağışlama** (af), **bağışlamak** (affetmek, hibe etmek), **bağışlatıcı neden** (mazeret), **bağışlayın** (pardon), **bağıt** (akit), **bağlanmak** (angaje olmak), **bağlantı** (irtibat, angajman), **bağlantılı** (koordine), **bağlaşık** (müttefik), **bağlaşıklık, bağlaşma** (ittifak), **bağlı** (mensup, tabi), **bağlılık** (sadakat), **bağnaz** (mutaassıp, fanatik), **bağnazlık** (taassup, fanatizm), **bahtı açık** (şanslı), **bakaç** (vizör), **bakanlar kurulu** (kabine), **bakı** (hek. muayene, fal), **bakım** (ihtimam, revizyon), **bakımevi** (klinik, dispanser), **bakım odası** (revir), **bakışım** (simetri), **bakışımlı** (simetrik), **bakışımsız** (asimetrik) **balözü** (nektar), **baltalamak** (sabote etmek), **barınak** (ikametgah, pansiyon), **basamak** (mertebe, kademe, derece), **basılı** (matbu, matbua), **basım** (edisyon), **basımcılık** (matbaacılık, tipografya), **basımevi** (matbaa), **basınç** (tazyik), **basınçölçer** (barometre), **baskılı** (otoriter), **basmak** (istila etmek, tabetmek), **baskı yönetimi** (istibdat), **başarı** belgesi (takdirname), **başarılı olmak** (muvaffak olmak), **başat** (dominant, hakim), **baş eğmek** (teslim olmak), **başeski** (duayen), **baş hanımefendi** (first lady), **başkaldırma** (isyan), **başlantı** (uvertür), **başlıklı** (antetli), **başsızlık** (anarşi), **baştanımaz** (anarşist), **başvurmak** (müracaat etmek), **başyapıt** (şahaser), **batkı** (iflas), **bayağılık** (adilik), baz (temel-taban), **beceri** (hüner), **beceriksiz** (aciz), **beğeni** (zevk), **beğenme** (takdir), **beğenmek** (takdir etmek), **bekinme** (ısrar), **beklenmedik** (ani), **bekletim** (blokaj), **bekletime almak** (bloke etmek), **belge** (evrak, **vesika,** doküman), **belgelik** (arşiv), **belgesel** (dokümanter), **belgit** (senet), **belirgi** (sendrom), **belirgin** (bariz, net), **belirlemek** (tayin etmek), **belirti** (araz, işaret, emare, semptom, endikasyon), **belirtke** (amblem), **bellek** (akıl, hafıza), **bellek yitimi** (amnezi), **bellemek** (ezberlemek), **bellik** (nişan, marka), **belsuyu** (sperma), **bencil** (egoist), **benek** (puan, spot), **benekli** (puanlı), **bengi** (ebedi),

benimsemek (kabullenmek), **benlik** (gurur), **benzersiz** (harikulade), **benzeşik** (homojen), **benzet** (taklit), **benzetlemek** (taklit etmek), **berkitmek** (takviye etmek), **besbelli** (aşikar, ayan beyan), **besibilim** (diyetetik), besibilimci (diyetisyen), **besidüzen** (diyet), **besin** (gıda), **betim** (tasvir), **betimlemek** (tasvir etmek), **beyanname** (deklarasyon), **bezem** (dekor), **bezemci** (dekoratör), **bezemleme** (dekorasyon), **bezemsel** (dekoratif), **bırakma** (terk), **bırakmak** (terk etmek), **biçem** (üslup, **stil), biçemlemek** (stilize etmek), **biçim** (şekil, model, tarz, form), **biçimbilim** (morfoloji), **biçimsizleşme** (deformasyon), **biçimsizleşmek** (deforme olmak), **bildiğini söylemek** (ifade vermek), **bildiren** (ihbarcı), **bildirge** (beyanname), **bildirim** (tebligat, ihbarname), **bildirimde bulunmak** (beyan etmek), **bildirişme** (muhabere, haberleşme), **bildirmen** (muhabir), **bile** (hatta, hala), **bilen** (aşina), **bilgi** (enformasyon), **bilinç** (şuur), **bilinen** (malum), **bilinmeyen** (meçhul), **bilmece** (muamma), **bilmeyerek** (kazara), **bilmezlik** (cehalet), **bindirim** (zam), **bireşim** (sentez), **birey** (fert), **bireysel** (ferdi), **biriktiri** (tasarruf, koleksiyon), **biriktirmen** (tasarruf eden, koleksiyoncu), **birim** (ünite), **birlikte** (beraber), **bitirme belgesi** (sertifika), **bitirmek** (mezun olmak), **boğazlak** (guatr), **boğazyangısı** (anjin), **boruyolu** (payplayn, pipe line), **boşalmak** (akü. deşarj olmak), **boşaltıcı** (vidanjör), **boşaltma** (tahliye), **boşaltmak** (tahliye etmek), **boşlama** (ihmal) **boyunbağı** (kravat), **boyuncak** (kolye), **boz** (gri), **bozkır** (step), **bozma** (ihlal, iptal), **bozmak** (feshetmek, iptal etmek, mahvetmek), **bozulmamış** (bakir), **bozulmuş** (dejenere, deforme), **böbreküstü** (adrenal), **böcek** (haşere), **bole** (fasikül), **bölmek** (taksim etmek), **bölü** (taksim), **bölümce** (paragraf), **bölümü** (kısmı), **bölünç, bölüt** (taksit), **budun** (kavim), **bulaşım** (enfeksiyon), **bulaşmak** (sirayet etmek), **bulgu** (keşif, hek. araz), **bulma** (icat), **bulmak** (keşfetmek, icat etmek), **bulunak** (adres), **bulunan** (mevcut), **buluş** (keşif), **buluşum** (randevu), **bunalım** (buhran, kriz), **burgaç** (girdap), **buyruk** (emir), **buyrum** (irade), **buyrumlu** (iradeli), **buyurgan** (despot, diktatör), **buyurganlık** (diktatörlük, despotizm), **buyurucu** (amir), **buzçözer** (defroster), **buzdağı** (aysberg), **büğet** (baraj), **bürümek** (istila etmek), **bütüncül** (totaliter), **bütüncül ekonomi** (makro ekonomi), **bütünleme** (ikmal), **bütünüyle** (tamamıyle), **büyük** (mega), **büyüklenen** (kibirli).

C.

canayakın (sempatik), **cankurtaran** (ambulans), **caymak** (vazgeçmek), **cefakeş** (cefakar), **ceza vuruşu** (penaltı), **coşku, coşuntu** (heyecan), **coşkulu** (heyecanlı), **coşkun** (hararetli).

Ç.

çaba (gayret, efor), **çabucak** (derhal, hemen, alelacele), **çabuk** (tez), **çağal, çağdaş** (modern, asri), **çağırmak** (davet etmek), **çağlayan, cavlan** (şelale), **çağrı** (davet), **çağrılı** (davetli), **çağrılık** (davetiye, celp), **çağüstü** (ultra modern), **çalgı** (saz, enstrüman), **çalım** (fiyaka), **çalışım** (kampanya, antrenman), **çalışkan** (faal), **çalışma, çalışkanlık** (faaliyet), **çalışman** (eleman), **çalıştırıcı** (antrenör), **çalıştırma** (istihdam), **çalıştırmak** (istihdam etmek), **çapraşık** (muğlak, girift), **çapraz** (kruvaze), **çarçabuk** (alelacele), **çarpınç** (sansasyon), **çarpınçlı** (sansasyonel), **çarpma** (isabet), **çarpmak** (isabet etmek), **çatalağız** (coğr. delta), **çatışma** (arbede, taarruz), **çatkı** (şasi), **çekememek** (haset etmek), **çekemezlik** (haset), **çekicilik** (cazibe), **çekidüzen** (intizam), **çekilme** (istifa), **çekilmek** (istifa etmek), **çekince** (tehlike, risk, riziko), **çekinceli** (tehlikeli, riskli, rizikolu), **çekinmesiz** (pervasız), **çelebi** (centilmen), **çelimsiz** (zayıf), **çelişki** (tenakuz, tezat), **çeper** (cidar), **çeşit** (nevi), **çeşit çeşit** (envai çeşit), **çeşitleme** (varyasyon), **çeşitli** (muhtelif), **çetin** (zor), **çevirgeç** (şalter, turnike), **çeviri** (tercüme, translation), **çevirmen** (tercüman, translator), **çevre** (etraf, dünya, banliyö), **çevrebilim** (ekoloji), **çevrebilimci** (ekolojist), **çevrebilimsel** (ekolojik), **çevren** (ufuk), **çevriyazı** (transkripsiyon), **çığlık** (feryat), **çıkar** (menfaat, avanta), **çıkar sağlamak** (istismar etmek), **çıkış** (sorti), **çıkış yeri** (starting box, başlama yeri), **çıktı** (output), **çırpıcı** (mikser), **çiçeklik** (vazo), **çifteker** (bisiklet), **çiğ** (ham), **çivileme** (smaç), **çizelge** (cetvel, tablo), **çilem** (şema), **çizenek, çizge** (grafik), **çizer** (karikatürcü, karikatürist), **çizim** (şema), **çizit** (dizayn),

çizitçi (dizaynır), **çocukbilim** (pedoloji), **çocukbilimci** (pedolog), **çocuk yuvası** (kreş), **çoğu** (ekseri), **çoğunluk** (ekseriyet), **çoğunlukla** (ekseriya), **çok acıklı** (feci, fecaat), **çokça** (külliyetli), **çokeşlilik, çokevlilik** (poligami), **çok gerekli** (farz), **çok güzel** (enfes, şahane, harika), **çok iyi** (ala), **çok kötü** (berbat, lanet, felaket), **çoksatar** (best seller), **çoksesli** (polifonik), **çokseslilik** (polifoni), **çokuluslu** (mültinasyonal), **çok üzülmek** (kahrolmak), **çöküntü** (depresyon), **çözelti** (solüsyon), **çözgü** (mat. problem), **çözmek** (halletmek), **çözümleme** (tahlil, analiz), **çözümleyici, çözümsel** (analitik), **çözüm yolu** (hal çaresi, formül, hal şekli), **çukur, çukurluk** (kasis), **çürükçe** (kangren), **çürükçeleşmek** (kangren olmak), **çürütme çukuru** (fosseptik).

D.

dağarcık (repertuar), **dağınık** (perişan, pejmürde), **dağıtımcı** (distribütör), **daha** (henüz), **daha iyi** (evla), **daha kötü** (beter), **dal** (şube, branş), **dalgakıran** (mendirek), **dalgalanma** (sansasyon), **dalgalı** (ondüle), **dalgı** (gaflet), **dalınç** (meditasyon), **damıtıcı** (imbik), **damıtma** (distilasyon), **danışıklı dövüş** (şike), **danışım** (konsültasyon), **danışma** (müracaat, istişare, müzakere, enformasyon), **danışma kurulu** (şura, istişare heyeti), **danışman** (müşavir), **Danıştay** (Şurayıdevlet), **-dan oluşan** (ibaret), **daraltma** (tahdit), **dar geçit** (badire), **darmadağın** (perişan, tarumar), **davranış** (hareket, muamele, hareket tarzı, eda), **davranış töresi** (adabımuaşeret), **dayanak** (mesnet), **dayanaksız** (söz. asılsız, batıl), **dayanarak, dayanılarak** (istinaden, atfen, binaen), **dayanca** (tahammül), **dayanç** (sabır), **dayançlı** (sabırlı), **dayançsız** (sabırsız), **dayanmak** (mukavemet etmek, tahammül etmek, sabretmek), **dayatmak** (empoze etmek, ısrar etmek), **değer** (paha, kıymet, layık, kadir), **değerbilir** (kadirşinas), **değerdüşürümü** (devalüasyon), **değeri düşmek** (para. devalüe olmak), **değerli** (kıymetli), **değer yükseltimi** (para. revalüasyon), **değin** (ila, kadar), **değinmek** (temas etmek), **değişinim** (mutasyon), **değiştirgen** (parametre), **değme** (temas, kontak), **değmek** (temas etmek, isabet etmek), **dekore etmek** (süslemek), **demeç** (beyanat), **demirkapan** (mıknatıs), **-den başka** (hariç), **-den başlayarak, -den beri, -den sonra** (itibaren), **-den dolayı** (binaen), **deneme** (tecrübe, prova), **denetçi** (müfettiş, kontrolör, murakıp), **denetim** (teftiş, kontrol, murakabe), **denetleyici** (murakıp), **denetmen** (müfettiş), **deney, deneyim** (tecrübe), **deneysel** (eksperimantal), **deneyüstü** (transandantal), **denge** (balans, muvazene), **dengelem** (bilanço), **denildiğine göre** (güya), **denizbilim** (oşinogafi), **denli** (kadar), **deprem** (zelzele), **depremyazar** (sismograf, **depreşmek** (nüksetmek), **dergi** (mecmua, magazin), **derişik** (konsantre), **dernekevi** (lokal), **derslik** (sınıf), **destek** (standby), **destekçi** (sponsor), **devinim, devinme, deviniş** (hareket), **devingen** (dinamik, hareketli), **devrim** (inkılap), **devredilmek** (devrolmak), **deyim** (tabir, ekspresyon), **deyiş** (ibare, ifade), dış (hariç, harici), **dışalım** (ithal, import), **dışalımcı** (ithalatçı), **dışardan getirmek** (ithal etmek), **dışsatım** (ihraç, eksport), **dışsatıma** (ihracatçı), **dışarı satmak** (ihraç etmek), **dışbükey,** (konveks), **diş hekimi** (dentist), **dişil, dıştan** (harici), **dikici** (terzi), **dil** (lisan), **dilbilgisi** (gramer), **dilbilim** (lengüistik), **dilbilimci** (lengüist), **dile düşürmek** (teşhir etmek), **dileği gerçekleşmek** (muradına ermek), **dilek** (temenni, arzu, rica), **dilekçe** (arzuhal, istida), **dilemek** (arzu etmek, temenni etmek, rica etmek), **dilmaç** (tercüman), **dinç** (zinde), **dindirici** (hafifletici), **dindirmek** (teskin etmek), **dinerki** (teokrasi), **dinerkil** (teokratik), **dingil** (aks, mil, şaft), **dingin** (hareketsiz, sakin), **dinlence** (tatil), **dinlenme yeri** (kamp), **dinleti** (konser), **dinsel** (dini), **dinyayar** (misyoner), **dinsel tören** (ayin), **dipyüzey** (fon), **direnmek** (mukavemet etmek, inat etmek), **dirim** (hayat), **dirimbilim** (biyoloji), **dirimsel** (hayati, biyolojik), **dize** (mısra), **dizelge** (liste), **dizem** (tempo, ritm), **dizemli** (ritmik), **dizge** (sistem), **dizgesel** (sistematik), **dizin** (fihrist, indeks), **dizmek** (tertip etmek, istif etmek), **doğa** (tabiat, natür), **doğal** (tabii, natürel), **doğadışı** (gayri tabii), **doğal kıran, doğal yıkım** (tabii afet), **doğaötesi** (metafizik), **doğaüstü güç** (maneviyat), **doğruca** (direkt), **doğrulamak** (tasdik etmek, teyit etmek), **doğrulama belgesi** (tasdikname), **doğrultma** (tashih), **doğrultu** (istikamet), **dokuma, dokumacılık** (tekstil), **dokundurmak** (ima etmek), **dokunmak** (temas etmek, tesir etmek), **dolangaç** (labirent), **dolaşı** (turne, tur), **dolay** (civar), **dolayısıyla** (münasebetiyle), **dolaylı** (endirekt), **dolaylık** (varoş, banliyö), **doldurmak** (şarj etmek), **don** (külot), **donatı** (teçhizat, armatür, ekipman), **donatmak** (teçhiz etmek), **donduraç** (dipfriz), **donmaönler** (antifriz), **donuk** (mat), **doruk** (zirve), **doymazlık**

(ihtiras, hırs), **doyum, doyurma** (tatmin), **doyurucu** (tatminkar), **doyumsamak** (tatmin olmak), **duyumsatmak** (tatmin etmek), **döker** (damper), **döküm** (envanter), **dölüt** (cenin), **dölyatağı** (rahim), **döndürüm** (ciro), **dönem** (devre), **dönemsel** (periyodik, devri), **dönemeç** (viraj), **dönence** (burç), **dönerbasar** (rotatif), **dönergeçit** (turnike), **döngü** (rotasyon), **dönü** (tur), **dönüşme** (inkılap, tahavvül), **dönüştürmek** (tahvil etmek), **dönüştürücü** (transformatör), **dönüşül** (kritik), **dördül** (mat. kare), **dörtlü** (kuartet), **döşem** (tesisat), **döşeme** (mefruşat), **dudak boyası** (ruj), **dumağı** (nezle), **durağan** (sabit), **duraksamak** (tereddüt etmek), **durduraç** (fren), **durdurmak** (frenlemek), **durgu** (sekte), **durguluk** (park), **durgun** (sakin, hareketsiz), **durmak** (stop etmek), **duru** (berrak), **durucu** (payidar), **duruk** (statik), **durulma** (istikrar), **durum belgesi** (ilmühaber), **duruş** (poz), **duyarca** (alerji), **duyarcalı** (alerjik), **duyarga** (yaşb. anten), **duyarlı** (hassas), **duyarlık** (hassasiyet), **duygu** (his), **duygudaş** (sempatizan), **duygudaşlık** (empati), **duygulu** (hassas, hisli), **duyuk** (haber), **duyumsamak** (hissetmek), **duyunç** (vicdan), **duyuru** (anons, ilan), **duyurmak** (duyuru yapmak), **düş** (rüya, hayal), **düşçü, düşsever** (hayalperest), **düşgörüntü** (hayalet), **düş kırıklığı** (sukutu hayal), **düşkurmak** (hayal kurmak), **düşkü** (hobi), **düşkün** (müptela, bir şeye meraklı), **düşkünler yurdu** (darülaceze), **düşlem** (fantezi), **düşlemsel** (fantastik), **düşülke** (ütopi, ütopya), **düşülkesel** (ütopik), **düşündeş** (hemfikir), **düşüncü** (ideolog), **düşüngü** (ideoloji), **düşüngüsel** (ideolojik), **düşürüm** (damping, darbe), **düşyıkımı** (hüsran), **düzbaskı** (tipo, lipografı), **düzeltici, düzeltmen** (tashihçi), **düzeltim** (reform), **düzeltimci** (reformist), **düzence** (disiplin), **düzengeç** (regülatör), **düzenlemek** (organize etmek), **düzenleyici** (regülatör, organizatör), **düzenteker** (volan), **düzey** (seviye), **düzgeçiş** (transit), **düzlük** (platform), **düzmece** (sahte, kalp), **düzyazı** (nesir),

E.

eder (fiyat, paha), **ederlik, eder çizelgesi** (tarife), **edilgen** (pasif), **edim** (fiil), **edimsel** (fiili), **efsane** (mit), **egemenlik** (hakimiyet), **eğer** (şayet), **eğilim göstermek** (meyletmek, temayül **etmek), eğim** (meyil), **eğitbilim** (pedagoji), **eğitbilimci** (pedagog), **eğitici** (pedagojik), **eğitim** (terbiye, pedagoji, maarif), **eğleni** (mizah, humor), **eğmeç** (kavis), **ek** (ilave), **ekimlik** (plantasyon), **ekin, ekinç** (kültür), **eklem** (mafsal), **eklenti** (aksesuar), **eklemek** (ilave etmek), **ek olarak** (ilave olarak), **eksen** (aks), **eksi** (negatif), **eksik** (noksan), **eksiksiz** (mükemmel, tam, komple), **ele geçirmek** (işgal etmek), **eleştiri** (tenkit, kritik), **eleştirmek** (tenkit etmek), **eleveren** (muhbir), **ele vermek** (ihbar etmek), **elinde olmayarak** (gayri ihtiyari), **el koymak** (haciz koymak, müdahale etmek), **eltopu** (hentbol), **elverişli** (müsait), **elverişsiz** (namüsait), **em** (ilaç, deva, derman), **embilim** (farmakoloji), **embilimci** (farmakolog), **emmeç** (aspiratör), **en az, en düşük** (asgari, minimum), **en büyük, en güçlü, en iyi, en üstün** (süper), **en çok beğenmek** (en çok tercih etmek), **en çok, en yüksek** (azami, maksimum), **engebe** (bariyer), **engelleyim** (ambargo), **engellemek** (mani olmak), **en kıdemli, en yaşlı** (duayen), **erdem** (fazilet), **erden** (bakire), **erdenlik** (bekaret), **erek** (maksat, gaye), **erekbilim** (teleoloji), **ergenlik** (buluğ), **ergi** (nimet), **ergin** (reşit), **erim** (vade), **erinç** (huzur), **eringen** (tembel), **erk** (iktidar, kudret), **ertelemek** (tehir etmek), **esen** (salim), **esenleme** (selamlama), **esenleştirme** (rehabilitasyon), **esin** (ilham), **esinlenmek** (ilham almak), **eski çağ** (antik çağ), **eskil** (sabık, ezeli, arkaik), **esrik** (mest, sermest, sarhoş), **esrimek** (sarhoş olmak), **eşanlamlı** (sinonim), **eşcinsel** (homoseksüel), **eşdeğerli** (muadil), **eşey** (cins), **eşgüdüm** (koordinasyon), **eşgüdümcü** (koordinatör), **eşgüdümlemek** (koordine etmek), **eşlek** (ekvator), **eşlik** (refakat), **eşzaman** (senkron), **etken** (faktör), **etki** (tesir), **etkilemek** (etki yapmak), **etkin** (faal, aktif), **etkinlik** (faaliyet), **etkisizleştirme** (nötralizasyon), **ev** (hane, lokal), **evetleme** (itiraf), **evlilik dışı** (gayri meşru), **evren** (alem, kainat, kozmos), **eytişim** (diyalektik), **ezgin** (perişan), **ezinç** (azap, zulüm).

F.

fedakarlıkta bulunmak (fedakarlık yapmak), **fiyat** (fiat), **fizik olarak** (fiziken),

G.

gebe (hamile), **gece gösterisi** (suare), **gecelik faiz** (overnight), **gecikmeden** (hemen), **gecikme** (tehir, rötar), **geçek** (hat), **geçenek** (koridor), **geçer** (makbul), **geçimlik** (nafaka), **geçişlik, geçiş belgesi** (pasaport), **geçit** (pasaj), **geçit töreni** (resmi geçit), **gelenek** (ört, anane), **gelirli** (rantabl), **gemi işletimi** (kabotaj), **gene** (tekrar), **geniş görüşlülük –bakış açısı-** (vizyon), **gereç** (malzeme, materyal), **gereksinim, gerekseme, gereksinme** (ihtiyaç), **gereksinmek, gereksemek** (ihtiyaç duymak, muhtaç olmak), **gerginlik** (tansiyon), **gerici** (mürteci), **gericilik** (irtica), **geri verme** (iade), **geri vermek** (iade etmek), **gezgin** (mobil), **gezi** (seyahat), **gezim** (turizm), **gezimsel** (turistik), **gir-çık belgesi** (triptik), **girdi** (input), **giriş** (trend), **girişim** (teşebbüs), **girişimci** (müteşebbis), **girişimgücü** (inisiyatif), **giyim, giysi** (kıyafet), **giysilik, giysi dolabı** (gardrop), **giysi gösterisi** (defile), **giz** (sır, esrar), **gizem** (esrar), **gizdöküm** (itiraf), **gizdüzen** (komplo), **gizilgüç** (potansiyel), **gizmen** (ajan), **giz toplama** (istihbarat), **giztutar** (ketum), **gizyazı** (şifre), **gökbilim** (astronomi), **gökbilimci** (astronom), **gölgelik** (tente), **gömmek** (defnetmek), **gömü** (define), **gömüt** (mezar, kabir), **gömütlük** (mezarlık), **gönderi** (irsaliye), **gönderim** (havale), **gönderme** (sevk, sevkiyat), **göndermek** (sevk etmek), **gönenç** (refah), **gönülgücü** (moral), **göre** (nazaran), **görenek** (adet), **görev** (vazife), **görkem** (ihtişam), **görkemli** (muhteşem), **görüm** (vizite), **görünen** (zahiri), **görünge** (perspektif), **görüngü** (fenomen), **görüntü** (imaj, illüzyon), **görüşme** (mülakat, müzakere, ziyaret), **görüşüm** (röportaj), **gövde** (cüsse, beden), **gövdebilını** (anatomi), **gözbağcı** (illüzyonist), **gözdağı** (tehdit), **gözden geçirme** (revizyon), **göze** (hücre), **gözlegörü** (otopsi), **göz yummak** (müsamaha etmek), **güç** (kuvvet), **güdüleme, güdülenme** (motivasyon), **güdümbilim** (sibernetik), **güdümce** (taktik), **güdümlü** (angaje), **gülmece** (mizah, humor), **gülünç** (komik), **gülünçleme** (parodi), **gülüt** (gag), **gün bilgisi** (takvim), **güncellik, güncel olaylar** (aktüalite), **gündelik** (yevmiye), **günden güne** (gün be gün), **güney yerucu** (güney kutbu), **günoğlu** (oportünist), **gürel, güreli** (enerjik), **güven** (itimat), **güvenceci** (garantör), **güvenç, güvenirlik** (itimat), **güvey** (damat), **güzelduyu** (estetik).

H.

Harcamak (sarf etmek), **hastalık tablosu** (sendrom), **havalandırma** (Air conditionner), **Havayolları** (Airlines), **hız** (sürat), **hızlı** (seri), **hızyolu** (otoyol, otoban), **hizmet** (servis), **hortlak** (hayalet), **hoşgörü** (tolerans, müsamaha), **hoşgörülü** (müsamahakar), **hücum oyuncusu** (forvet)

I.

ılgım (serap), **ılımlı** (mutedil), **ılımlılık** (itidal), **ırakgörür** (teleskop, dürbün), **ırmak** (nehir), **ısıdam** (hamam), **ısıdenetir** (termostat), **ısıl** (termik), **ısın** (kalori), **ışınölçer** (kalorimetre), **ısıtaç** (kalorifer), **ısıtıcı, ısıtmaç** (şofben), **ısıyayar** (radyatör, konvektör), **ısmarlama** (sipariş), **ıssız** (tenha), **ışıkgözü, ışıkyuvarı** (fotosel), **ışıkölçer** (fotometre, pozometre), **ışıldak** (projektör), **ışın** (şua), **ışınetki, ışınetkinlik** (radyoaktivite), **ışınetkin** (radyoaktif), **ışınım** (radyasyon), **ışınölçer** (radyometre), **ısıtaç** (lamba).

İ.

iç açıcı (ferah), **içbükey** (konkav), **içedoğma** (ilham), **içekapanış** (hek. Otizm), **içgeçit** (tünel), **içgücü** (moral), **içini dökme** (deşarj), **içitim** (enjeksiyon, zerk), **içitmek** (enjekte etmek, zerk etmek), **içkievi** (meyhane), **içki içmek** (alkol almak), **içlenmek** (kahretmek), **içrek** (batini, mahrem), **içsalgıbilini (endokrinoloji), iç sayrılıkları** (dahiliye), **iç sıkıcı** (kasvetli), **içsürdürücü** (müshil), **içten yanmalı** (dizel), **içyüz** (mahiyet), **iğne** (enjektör), **ikikatlı** (dubleks), **ikincil** (tali), **ikircik** (tereddüt), **ikirciklenmek** (tereddüt etmek), **ikiyüzlü** (riyakar), **ikna olmak** (kani olmak),

ildeş (hemşeri), **ilenç** (beddua, lanet), **ilenmek** (beddua etmek, lanetlemek), **ileterek** (naklen), **iletim** (nakil), **ileti** (mesaj), **iletişim** (komünikasyon), **iletmek** (nakletmek), **ilgeç** (dilb. edat), i**lgili** (ait), **ilinti** (aidiyet), **ilişkin** (ait, dair), **ilke** (prensip), **ilk oyun** (prömiyer), **ilk önce** (evvela), **ilk örnek** (prototip), **imge** (imaj), **imgelem** (imajinasyon), **imgeleme** (tahayyül), **imrenmek** (gıpta etmek), **imyazar** (stenograf), **inak** (dogma), **inaksal** (dogmatik), **inan** (iman), **inançlı** (mümin), **inandırma** (ikna), **inandırmak** (ikna etmek), **incelemek** (tetkik etmek, etüt etmek), **inceltici** (tiner), **inceyağ** (rafine), **incitmek** (rencide etmek), **indirgeç** (redüktör), **indirim** (iskonto), **inerçıkar** (asansör), **ingin** (nezle), **inişyeri** (uçaklar için pist), **inme** (felç), **insanbilim** (antropoloji), **insanbilimci** (antropolog), **insancı, insancıl** (hümanist), **insancılık, insancıllık** (hümanizm), **ipucu** (emare, delil), **irin** (cerahat), **irinşiş** (apse), ise (şayet), **isim hakkı** (franchising), **İslam gizemciliği** (tasavvuf), **isteğe bağlı** (ihtiyari), **isteyince** (keyfi), **istek** (arzu, heves, zevk), **istem** (talep, irade), **istemeyerek** (kazara), **istenç** (irade), **istençdışı** (gayri iradi), **isteyen** (talip), **işbırakımı** (grev), **işbırakımcı** (grevci), **iş bıraktırımı, iş kapatımı** (lokavt), **işbilim** (ergonomi), **işbirlikçi** (komprador), **işe yaramaz, iş göremez** (atıl), **işkil** (şüphe), **işkillenmek** (şüphelenmek), **işletmen** (operatör), **işlev** (fonksiyon), **işlevsel** (fonksiyonel), **işlem** (muamele, operasyon), **işlemce** (hek. ameliyat, operasyon), **işleyim** (endüstri, sanayi), **işleyimsel** (endüstriyel, sınai), **işveren** (patron), **iş yapımı** (icraat), **işyeri** (imalathane, ofis), **ivecen** (aceleci, acul), **ivedi** (acele, acil), **ivmek** (acele etmek), **iye** (sahip, mülk), **iyelik** (mülkiyet), **iyi iş belgesi** (bonservis), **iyileşme** (şifa), **iyileşmek** (şifa bulmak), **iyileştirme** (tedavi), **iyilik bilmez** (nankör), **iyiliksever** (bonkör), **iyimser** (optimist), iz (emare, alamet), izdcm, **izlek** (tema), **izleksel** (tematik), **izdeş** (mürit), **izdüşüm** (projeksiyon), **izlem** (takip), **izlemci** (takipçi, dedektif), **izlemek** (takip etmek), **izlence** (program), **izlenimcilik** (empresyonizm).

K.

kaba (nezaketsiz), **kabarık (bombeli), kabartma** (rölyef), **kaçak** (firari), **kaçınık** (münzevi), **kaçış, kaçma** (firar), **kaçmak** (firar etmek), **kadınsı** (efemine), **kaldıraç** (manivela), **kaldırıcı** (kriko), **kaldırmaç** (forklift), **kalık** (tapon), **kalımlı** (baki, payidar), kalıntı (bakaya), **kalıplaşmış** (klişe), **kalıt** (miras), **kalıtçı** (varis), **kalıtını** (irsiyet, veraset), **kalıtımsal** (irsi), **kalkışmak** (teşebbüs etmek), **kanaktarım** (hek. transfüzyon), **kan basıncı** (tansiyon), **kanı** (kanaat), **kanık** (kanaatkar), **kanırmaç** (levye), **kanıt** (ispat, delil), **kanıtlamak** (ispat etmek), **kansız** (anemik), **kansızlık** (anemi), kap (mahfaza, konteynır), **kapaç** (supap), **kapayıcı** (fermuar), **kapsam** (muhteva), **karabasan** (kabus), **karadamgalı** (şaibeli), **karakaygı** (melankoli), **karaltı** (siluet), **karamsar** (pesimist, bedbin), **kararsızlık** (tereddüt), **karayazılı** (bahtsız), **karayıkım** (felaket), **kargaşa** (anarşi, kaos), **karışık** (girift, komplike), **karmaşık** (kompleks), **karşı çıkmak** (itiraz etmek), **karşı görüşlü** (aleyhtar), **karşılaşma** (müsabaka), **karşılaştırma** (kıyas, mukayese), **karşılıksız** (bedava), **karşın** (rağmen), **karşı oy** (aleyhte oy), **karşısav** (antitez), **Karşıt** (Aksi), **kas** (adale), **kasınç** (kramp), **kat kat** (kat be kat), **katar** (konvoy), **katışık** (gayri safi), **katlanmak** (tahammül etmek, sabretmek), **katmak** (ilhak etmek), **katman** (tabaka), **katmanbulut** (stratus), **katyuvarı** (stratosfer), **kavurmak** (sote etmek), **kayakkabı** (paten), **kaygı** (endişe, gam, efkar), **kayırıcı** (torpil), **kayırma** (himaye, iltimas), **kaynana** (kayınvalide), **kaynata** (kayınpeder), **kazaratar, kazmaç** (ekskavatör), **kazı** (hafriyat), **kazıbilim** (arkeoloji), **kazıbilimci** (arkeolog), **kelepir** (okazyon), **kendini verme** (konsantrasyon), **kent** (şehir, belde), **kentsoylu** (burjuva), **kerte** (derece), **kesik** (kupür), **kesim** (sektör), **kesintili** (net, safi), **kesintisiz** (brüt), **kestirmek** (tahmin etmek), **kuşpalazı** (difteri) **keşik** (nöbet), **kez** (defa, kere, sefer), **kılavuz** (rehber, mürşit), **kılgı, kılgılı, kılgısal** (pratik), **kılıçoyunu** (eskrim), **kılık** (kisve, eşkal), **kıran** (afet), **kır gezisi** (piknik), **kırıcı** (haşin), **kırık** (yerb. fay), **kırım** (katliam), **kır koşusu** (kros), **kırpmak** (sansür etmek), **kıskaç** (pense), **kıskançlık** (haset), **kışkırtma** (tahrik, provokasyon), **kışkırtmak** (tahrik etmek, provoke etmek), **kışkırtman** (ajan provokatör), **kıvanç** (iftihar, memnuniyet), **kıvanmak, kıvanç duymak** (iftihar etmek), **kıvırcık** (ondüle), **kıvırtmaç** (bigudi), **kıvrım** (bukle, pili), **kıya** (cinayet), **kıygın** (mağdur), **kıyı** (sahil), **kimi (bazı), kimi kez** (bazen, bazı bazı), **kimlik** (hüviyet), **kimse** (şahıs, şahsiyet), **kişi** (şahıs), **kişiye özgü** (kişiye özel), **kişilik** (şahsiyet), **kişisel** (şahsi, ferdi),

kitaplık (kütüphane), **kol** (şube, devriye, branş), **komut** (emir, kumanda), **komutan** (kumandan), **konu** (mevzu), **konuk** (misafir), **konukçu** (hostes), **konukevi** (misafirhane), **konuksever** (misafirperver), **konum –durum-** (pozisyon), **konuşucu** (spiker), **konut** (ikametgah, lojman), **korkulu** (vahim, kritik), **korkuntu** (fobi), **koruncak** (depo), **koşu alam** (hipodrum), **koşuk** (şiir, nazım), **koşul** (şart), **koşut** (paralel), **kovalama** (takip), **koyak** (vadi), **kök** (menşe, asıl), **köken** (orijin), **kökenbilim** (etimoloji), **kökleşik** (klasik), **köktencilik** (radikalizm), körbağırsak **yangısı** (apandisit), **körelim** (atrofi), kösnü (şehvet), **kösnüllük** (erotizm), **köşe atışı** (korner), **kötücül** (habis), **kötümser** (pesimist), **kundaklama** (sabotaj), **kundaklamak** (sabote etmek), **kural** (kaide), **kuraldışı** (istisnai), **kurul** (asamble), **kuram** (teori), **kuramcı (teorisyen), kuramsal** (teorik), **kurgu** (konstrüksiyon, montaj, fel. spekülasyon), **kurgucu** (montajcı), **kurma** (prefabrike), **kuruköprü** (viyadük), **kurultay** (kongre), **kuruluş** (müessese), **kuruntu** (vehim), **kurusıkı** (blöf), **kurusıkı atmak** (blöf yapmak), **kuşku** (şüphe, endişe), **kuşkulanmak** (şüphe etmek), **kutlama** (tebrik), **kutlamak** (tebrik etmek), **kutlu** (mübarek), **kutsal** (mukaddes, mübarek), **kutsal inanç** (iman), **kutsal kavramlar** (mukaddesat), **kutsal verim** (nimet), **kutsamak** (takdis etmek), **kuttören** (ayin), **kuzey yerucu** (kuzey kutbu), **külrengi** (gri), **küme** (grup, lig), **kütük** (sicil).

L.

Lokanta (restoran - restaurant)

M.

Mal (meta), **mal bildirimi** (deklarasyon), **masatopu** (pingpong), **mayalanma** (fermantasyon), **mercek** (objektif), **merkez** (centre), **mezeci** (şarküteri), **milletvekili** (parlamenter), **morötesi** (ültraviyole), **muştu** (müjde), **muştulamak** (müjdelemek), **mutlu** (mesut), **mutluluk** (saadet), **mutsuz** (bedbaht).

N.

neden (sebep), **nedence** (vesile), **nedensellik** (fels. illiyet), **nedensi** (bahane), **neredeyse** (adeta), nesne (şey, eşya, obje), **nesnel** (objektif), **nitel** (keyfi), **nitelendirmek** (vasıflandırmak), **nitelenmek** (vasıflanmak), **nitelik** (kalite, vasıf, mahiyet, meziyet), **nitelikli** (vasıflı, kaliteli, kalifiye), **niteliksiz** (vasıfsız, niteliksiz).

O.

ocak (şömine), **odacı** (hademe), **odacık** (hücre, kabine), **odak** (mihrak), **olabilir, olanaklı** (kabil, mümkün), **olağandışı** (anormal), **olanak** (imkan), **olası** (muhtemel), **olasılık** (ihtimal), **olay** (vaka, hadise, vukuat, fenomen), **olayanlatım** (ifade), **oldubitti, olupbitti** (emrivaki), **olduğu gibi** (aynen), **oldukça** (nispeten), **oldukça çok** (hayli), **olgu** (vaka), **olmaz** (veto), **olmazlamak** (veto etmek), **olur** (okey), **olumlu** (pozitif, müspet), **olumsuz** (negatif, menfi), **oluşturmak** (teşkil etmek), **oluşum** (teşekkül, formasyon), **onamak** (kabul etmek, tasdik etmek), **onarıcı** (tamirci), **onarım** (tamir, tamirat, restorasyon), **onarım işliği** (tamirhane), **onaylamak** (tasdik etmek), **ongun** (arma, totem), **onulmak** (şifa bulmak), **onulmaz** (çaresiz), **onur** (haysiyet, şeref), **onurlandırmak** (teşrif etmek), **onurlu** (haysiyetli, şerefli), **onursal** (fahri), **oran** (nispet), **oranla** (tahminen), **organ** (uzuv), **orospu** (fahişe), **orta akıncı** (sp. santrafor), **ortak** (müşterek), **ortakyönetim** (koalisyon), **orun** (mevki, makam), **otlak** (mera), **oturum** (celse, seans), **ovma, ovuşturma** (masaj, friksiyon), **ovucu** (masör), **oybirliği** (ittifak), **oydaş** (hemfikir), **oylum** (hacim), **oynak ölçü** (eşel mobil), **oynama payı** (tolerans), **oynatım** (si. seans, vizyon), **oysa** (halbuki), **oyulgan** (ülser), **oyun** (piyes, temsil, entrika), **oyunevi** (tiyatro), **ozan** (şair).

Ö.

öbek (grup), **Öbür** (diğer), **öç** (intikam), **öç almak** (intikam almak), **ödemek** (tazmin etmek, tediye etmek), **ödence** (tazminat), **ödene** (çek), **Ödenek** (tahsisat, tazminat), **ödenti** (aidat), **ödeş** (takas), **ödev** (vecibe, vazife), **ödevli** (muvazzaf), **ödül** (mükafat), **ödün** (taviz), **ödünleme** (telafi, taviz), **ödünlemek** (telafi etmek), **ödün vermek** (taviz vermek), **öfke** (hırs, hışım, hiddet), **öfkeli** (hiddetli, asabi), **öğe** (unsur, eleman, madde), **öğrence** (ders, kur), **öğrenci** (talebe), öğrenek (ibret), **öğrenim** (tahsil), **öğrenimlik** (burs), **öğreti** (doktrin), **öğretim** (tedrisat, talim), **öğretimevi** (dershane), **öğretmelik** (tedrisat), öğüt (nasihat), **öke** (dahi, deha), **ölçü** (norm, nispet, miktar), **ölçüdışı** (fahiş), **ölçün, ölçünlü** (standart), **ölçünlemek** (standardize etmek), **ölçüt** (kriter, kıstas), **öldüren, öldürücü** (katil), **öldürmen** (cellat, cani), **öldürülen** (maktul), **öldürüm** (katil, cinayet), **öldürüm girişimi** (suikast), **ölmek** (vefat etmek), **ölüdoğa** (natürmort), **ölügövde, ölük** (kadavra), **ölüm** (vefat), **ölümlü** (fani), **ölümsüz** (baki, ebedi), **önad** (sıfat), **önbili** (kehanet), **önbilici** (kahin), **önce** (iptida, evvela), **önceden** (peşin), **Önceki** (sabık), **öncel** (selef), öncesiz (ezeli), **önem** (ehemmiyet), **öncü** (avangard), **ön çalışma** (etüt), **öndelik** (peşinat, avans), **önder** (lider, şef), **önel** (mühlet), **önerge** (takrir), **öneri** (teklif), **önermek** (teklif etmek), **önlem** (tedbir), **önlemli** (tedbirli), **önlenişiz** (tedbirsiz), **önleyici** (mani), **önödence** (depozito, depozit), **önsel** (apriori), **önsezi** (hissikablelvuku), **önyargı** (peşin hüküm), **önyüz** (cephe), **ören, örenlik** (harabe), **örge** (motif), **örgen** (uzuv), **örgü, örme** (triko), **örgüt** (organizasyon, teşkilat, teşekkül), **örgütlemek** (organize etmek), **örgütlendirmek** (teşkil etmek), **örgütlenmek** (teşkilatlanmak), **örneğin** (mesela), **örnek** (misal), **örneklik** (numunelik, eşantiyon), **örneksemek** (kıyaslamak), **örtme** (kamuflaj), **örtülü** (imalı, zımnen), **ötedevim** (telekinezi), **öteduyum** (telepati), **öteki** (diğer), **öte yandan** (diğer taraftan), **övgü** (methiye), **övmek** (methetmek), **Övünce** (medarı iftihar), **övünç** gurur, iftihar), **övünmek, övünç duymak** (iftihar etmek), **öykü** (hikaye), **öykünme** (taklit), **öykünmek** (taklit etmek), **öykünücü** (taklitçi), **öykünüm** (simülasyon), **özbelirlenim** (selfdeterminasyon), Özdek (madde), **özdekçilik** (maddecilik, materyalizm), **özdeksel** (maddi), **özdenetim** (otosansür), **özdeş** (aynı), **özdeşbaskı** (röprodüksiyon), **özdevimli** (otomatik), **özdevinim** (otomasyon), **özek** (santral, merkez), **özel** –kendine özgü- (special), **özel girişimci** (liberal), **özellik** (hususiyet), **özellikle** (bilhassa), **özel ulak** (kurye), **özen** (itina, ihtimam), **özendirim** (teşvik), **özendirmek** (teşvik etmek), **özengen** (amatör), **özetlem, özetleyim** (brifing), **özgeçmiş** (otobiyografi, CV), **özgü (has,** mahsus), **özgün** (spesifik), **özgünlük** (orijinalite, pitoresk), **özgünleştirmek** (karakterize etmek), **özgürlük** (hürriyet), **özlem** (hasret), **özleşmek** (sadeleşmek), **öznel** (sübjektif), **özsaygı** (izzetinefis), **özsu** (usare), **Özümleme** (asimilasyon), **özveri** (fedakarlık), **özverili** (fedakar), **özyapı** (karakter).

P.

pamuklu (koton), **para alımı** (tahsilat), **para değişimi** –para alım satımı- (change), **para yardımı** (sübvansiyon), **parasal** (nakdi), **parasız** (bedava), **para yatıran** (mudi), **parlatma** (polisaj), **patlama** (infilak), **patlamak** (infilak etmek), **pay** (hak, hisse), **paydaş** (hissedar), **paylama** (azar), **paylamak** (azarlamak), **pazarlama** (marketing), **pek** (gayet), **pek az, pek seyrek** (ender), **pekiştirmek** (takviye etmek, tahkim etmek), **peklik** (kabızlık), **put** (ikon), **püskürteç** (sprey).

R.

rastlamak, rast gelmek (tesadüf etmek), **rastlantısal** (tesadüfi), **rastlantıyla** (tesadüfen), **ruhbilim** (psikoloji), **ruhçözümcü** (psikanalist), **ruhçözümü** (psikanaliz).

S.

sağaltım (tedavi), **sağaltımevi** (sanatoryum), **sakıntılı** (ihtiyatlı), **sakıntısız** (ihtiyatsız), **salıverme** (tahliye), **san** (unvan), **sanı** (tahmin), **sanmak** (zannetmek, tahmin etmek), **sanık** (zanlı), **saptama** (tespit), **saptamak** (tespit etmek), **saptırıcı** (revizyonist), **saptırıcılık** (revizyonizm), **sargı** (bandaj), **sarımlık** (bobin), **sarmac** (bigudi), **sarsaç** (vibratör), **sarsılmak** (şok olmak), **satıcı** (bayi), **satımevi** (mağaza, dükkan), **sıralaç** (klasör), **satkın** (hain), **satkınlık** (hıyanet), **sav** (iddia, tez), **savlamak** (iddia etmek), **savaşım** (mücadele), **savmak** (defetmek), **savsama** (ihmal), **savsak** (ihmalkar), **savsöz** (slogan), **savunma** (defans), **savunu** (müdafa), **savunucu** (müdafi), **savunman** (avukat), **savurgan** (müsrif), **savurganlık** (israf), **saydam** (şeffaf), **saydamlaşmak** (şeffaflaşmak), **saygı** (hürmet), **saygılı** (hürmetkar), **saygın** (muteber, itibar sahibi), **saygıbilir** (edepli), **saygıbilmez** (edepsiz), **saygıdeğer** (muhterem), **sayı** (adet, numara, nüsha), **sayıbilim** (istatistik), **sayılamacı** (istatistikçi), **sayısal** (istatistiki), **sayman** (muhasebeci), **sayrı** (hasta), **sayrıbakıcı** (hemşire), **sayrılarevi** (hastane), **sazrengi** (bej), **seçenek** (alternatif), **serbestlik** (serbestiyet), **serbest vuruş** (frikik), **sergi** (galeri), **sevimli** (semptik), **sevimsiz** (antipatik), **sınır** (limit), **sıralama** (rayting), **sinirbilim** (nöroloji), **sinirbilimci** (nörolog), **sinirce** (nevroz), **son sınav** (final), **sormaca** (anket), **sorun** (problem), **sözveri** (vaat), **söz vermek** (vaat etmek), **sucul** (hidrofil), **suçbilim** (kriminoloji), **suçlama** (itham), **suçsuz** (masum), **suçüstü** (cürmü meşhut), **suç yüklemek** (iftira etmek), **sulamaç** (arazöz), **suyuvarı** (hidrosfer), **sunma** (ithaf), **sunu ve istem** (arz **ve** talep), **suskunluk** (sükunet), **su yolu** (kanal), **sürdürmek** (devam ettirmek), **sürdürüm** (abone), **sürdürümcü** (abonman), **süreç** (proses), **süreğen** (kronik), **süreli** (vadeli, periyodik), **sürem** (mevsim), **süreölçer** (kronograf), **sürerdurum** (statiko), **süresiz** (vadesiz), **sürgün (filiz), sürmek** (devam etmek), **sürümlük** (kozmetik), **süslenti** (garnitür), **süzek, süzgeç** (filtre).

Ş.

şaşılası, şaşırtıcı (acayip, garip), **şaşırmak** (şoke olmak, hayret etmek), **şaşırtı** (sürpriz), **şaşkına dönmek** (şoke olmak, ambale olmak), **şaşkınlığa uğratmak** (şoke etmek), şen (neşeli), **şenlik** (festival), **şimdi** (halen, henüz), **şimdi bile** (hala), **şişireç** (pompa), **şişkin** (bombeli), **şişlik** (ödem), **şölen** (ziyafet)

T.

taban (zemin platform, kaide), **tadım** (çeşni), **tahta** (ahşap), **takılgan** (muzip), **takım** (kadro, komple, kafile, grup, tim, ekip), **takımerki** (oligarşi), takışmak (itiraz etmek), **takma** (prefabrike), **takma saç** (peruk), **tamamlama** (ikmal), **tam bakım** (check up), tam gün (fultaym), **tamu** (cehennem), **tanı** (teşhis), **tanık** (şahit), **tanılamak** (teşhis etmek), **tanım** (tarif), **tanımak** (teşhis etmek), **tanımlamak** (tarif etmek), **tanınmış** (meşhur), **tanıştırmak** (prezante etmek), **tanıt** (ispat, delil), **tanıtlamak** (ispat etmek), **tanıtı, tanıtım** (reklam), **tanıtıcı** (reklamcı), **tanıtmak** (takdim etmek), **tansık** (mucize), **tapmak** (ibadethane, mabet), **tapıncak** (fetiş, put, totem), **tapıncakçı** (fetişist, putperest), **tapınç** (kült), **tapınış, tapınma** (ibadet), **tapmak** (ibadet etmek), **tarım** (ziraat), **tarımsal** (zirai), **tarih öncesi** (prehistorik), **tartım** (ritm), **tartımlı, tartımsal** (ritmik), **tartışma** (münakaşa), **tasa** (gam, endişe), **tasalanmak** (gamlanmak, meraklanmak), **tasar** (plan), **tasarçizim** (dizayn), **tasarı** (proje), **tasarım** (tasavvur), **taslak** (kroki, maket, eskiz), **taşıl** (fosil), **taşılbilim** (paleontoloji), **taşılbilimci** (paleontolog), **taşınabilir** (seyyar, portatif), **taşınır** (portatif, menkul), **taşınmaz** (gayri menkul), **taşınmak** (nakletmek), **taşıt** (nakil vasıtası), **taşıt gemisi** (feribot), **taşıyıcı** (hamal), **taş yağı** (petrol), **tecim** (ticaret), **tecimevi** (ticarethane), **tecimen** (tacir, tüccar), **tecimsel** (ticari), **tek** –tekli- (single), **tekdüze** (monoton), **tekel** (patent, monopol), **tekevlilik, tekeşlilik** (monogami), **tekten** (perakende), **telcik** (lif), **telcikler** (elyaf), **temel** (esas), **tepke** (refleks), **tepki** (reaksiyon), **terek** (raf), **tertemiz** (pirupak), **tez, tezelden** (acele), **tezyemek** (fastfood), **tıpkı** (aynı, aynen), **tıpkısı** (aynı), **tıpkıbasım** (faksimile), **tıpkıçekim** (fotokopi), **tiftik yünü** (Angora), **tinsel** (manevi), **titrem** (ton), **titremlemek** (entonasyon, tonlama), **titreşim**

(vibrasyon), **tokgözlü** (kanaatkar), **toparlak** (kürevi), **toplaç** (kolektör), **toplam ürün** (rekolte), **toplanak** (kamp), **toplanca** (kompleks), **toplanım** (miting), **toplasını** (güruh), **toplubiçem** (stilistik), **topluçalışım** (seminer), **toplugörünüm** (panorama), **toplumbilim** (sosyoloji), **toplumcu** (sosyalist), **toplumculuk** (sosyalizm), **toplumsal** (sosyal), **toplutartışma** (forum), **toprak aşınması** (erezyon), **toprağa vermek** (defnetmek), **toprak** (arazi), **toprak kayması** (heyelan), **toptancı** (distribütör), **torba** (poşet), **tozan** (zerre), **töre** (örf, adet, ahlak), **törel** (etik, meşru, ahlaki), **tören** (merasim), **törençağrı** (resepsiyon), **törendüzen** (protokol), **töz** (cevher), **tunç** (bronz), **tutanak** (zabıt), **tutar** (bedel, meblağ), **tutku** (ihtiras), **tutkun** (müptela, aşık), **tutma** (blokaj), **tutsak** (esir), **tutu** (rehine, ipotek, rehin), **tutucu** (muhafazakar), **tutumbilim** (iktisat, ekonomi), **tutumbilimci** (ekonomist, iktisatçı), **tutumbilimsel** (ekonomik, iktisadi), **tutumlu** (ekonomik), **tutumsuz** (müsrif), **tutumsuzluk** (israf), **tükel** (komple), **tümce** (cümle), **tümdurum** (kondisyon), **tümel** (külli), **tümgün** (fultaym), **tümlev** (integral), **tümüyle (tamamen,** sırf), tür (nevi), **türdeş** (homojen, hemcins), **türe** (adalet), **türel** (adli), **türetmek** (icat etmek), **tütsü** (buhar), **tütünrengi** (taba), **tüze** (hukuk, hak), **tüzeci, tüzemen** (hukukçu), **tüzel** (hukuki), **tüzedışı** (gayri hukuki), **tüzük** (nizamname).

U.

uç (limit, ekstrem), **uçantop** (voleybol), **uçlaşma (kutuplaşma), uçman** (pilot), **uğraş** (meslek, meşgale, meşguliyet), **ulam** (kategori), **ulus** (millet), **ulusal** (milli), **ulusallık** (milliyet), **ulusçu** (milliyetçi, nasyonalist), **ulusçuluk** (milliyetçilik, nasyonalizm), **ulussever** (milliyetperver), **uluslararası** (milletlerarası, enternasyonal), **uluslararasıcı (**enternasyonalist), **uluslararasıcılık** (enternasyonalizm), **umar** (çare, deva, dermen), **umarsız** (biçare, çaresiz), **ummak** (ümit etmek), **umunç** (emel), **umutlanmak** (ümitlenmek), **umutlu** (ümitli), **umutsuz** (ümitsiz), **unvan** (titr), **urbilim** (onkoloji), **us** (akıl), **ussal** (rasyonel, akli), **usa vurmak** (muhakeme etmek), **usa yatkın** (makul), **usçu** (rasyonalist, akılcı), **usçuluk** (rasyonalizm, akılcılık), **usdışı** (irrasyonel, akıldışı), **usgücü** (zihin), **utku** (zafer), **uyak** (kafiye), **uyarı** (ikaz), **uyarıda bulunmak** (ihtar etmek), **uyarmak** (ikaz etmek, dikkatini çekmek, tembih etmek), **uyarlaç** (adaptör), **uyarlamak** (adapte etmek), **uyarlanmış** (adapte), **uydurma** (icat), **uydurmak** (icat etmek), **uygar** (medeni), **uygarlık** (medeniyet), **uygulama** (tatbik, tatbikat, pratik), **uygulamak** (tatbik etmek), **uygulamalı** (tatbiki, pratik), **uygulayım** (teknik), **uygulayımbilim** (teknoloji), **uygulayımbilimsel** (teknolojik), **uygulayımcı** (teknokrat), **uygulayımsal** (teknik), **uyuşturma** (anestezi), **uyuşturmak** (anestezi yapmak), **uyutmaca** (ipnotizma), **uyutum** (ipnoz), **uzakçeker** (teleobjektif), **uzaklık** (mesafe), **uzaklıkölçer** (telemetre), **uzayduyum** (telepati), **uziletişim** (telekomünikasyon), **uzluk** (maharet), **uzluk belgesi** (bröve), **uzman** (mütehassıs, eksper, spesiyalist), **uzmanlaşma, uzmanlık** (ihtisas), **uzun** (maksi), **uzunçalar** (longplay).

Ü.

üçlü (triyo), **ülke** (memleket), **ülkü** (ideal), **ülkücü** (idealist), **ülkücülük** (idealizm), **ün** (şan, şöhret, nam), **ünlü** (şanlı, şöhretli, namlı), **ürem** (faiz, nema), **üretim** (prodüksiyon), **ürkü** (panik, dehşet), **ürkünç** (dehşetengiz), **üsteleme** (ısrar), **üstelik** (hatta), **üsterme** (ihale), **üstlenim, üstlenme** (taahhüt), **üstlenmek** (taahhüt etmek), **üstlenici** (müteahhit), **üstün** (süper, ekstra), **üstünlük** (avantaj, meziyet), **üstün tutmak** (tercih etmek), üşengeç, üşengen (tembel), üşüşme (hücum), **üzerine** (hakkında, dair), **üzgü** (eza, cefa, eziyet, dram), **üzgüsel** (dramatik), **üzünç** (dram, hüzün), **üzüntü** (gam, keder, teessür, hüzün), **üzüntülü** (kederli, mahzun), **üzüntüsüz** (gamsız).

V.

varlama (kabul), **varlamak** (kabul etmek), **varlık** (servet, mevcudiyet), **varlıklı, varsıl**

(zengin), **varlıklılık, varsıllık** (zenginlik), **varsıllaşmak** (zenginleşmek), **varlıkbilim** (ontoloji), **varoluş** (mevcudiyet), **varoluşçuluk** (egzistansiyalizm), **varsayım** (faraziye, hipotez), **varsayımsal** (farazi), **varsaymak** (kabul etmek, farz etmek), **verim (randıman,** semere, bereket), **verimli** (bereketli, randımanlı, rantabl), **verimlilik** (rantabilite, prodüktivite), **vuraç** (raket), **vurgu** (aksan), **vurgun** (aşık, spekülasyon), **vurguncu** (spekülatör), **vurgunsal** (spekülatif), **vurma** (isabet), **vurulmak** (isabet almak), **vuruş** (darbe), **vuruşma** (muharebe).

Y.

yabancı (ecnebi), **yabancı ayrıcalığı** (kapitülasyon), **yabancı para (döviz), yabanıl** (vahşi), **yabansı** (tuhaf), **yabansıl** (egzotik), **yabansılık** (egzotizm), **ya da** (veya, veyahut), **yadırgamak** (acayip karşılamak), **yadsıma** (inkar), **yadsımak** (inkar etmek), **yağmurluk** (pardösü, trençkot), yağyakıt (fueloil), **yakarı, yakarış** (dua), **yakından** (yakınen), **yakınma** (şikayet), **yakınmak** (şikayet etmek), yakışıksız (nahoş), **yakıt** –yağ- (fuel oil) **yalanlama (tekzip), yalanlamak** (tekzip etmek), **yalgın** (serap), **yalım** (alev), **yalın, yalınç** (sade, basit), **yalıtılmış, yaktık (izole),yalıtmak** (izole etmek, tecrit etmek), **yalıtım** (izolasyon), **yalıtkan** (izolatör), **yalvaç** (peygamber), **yalnızca** (sadece), **yan** (taraf, cephe), **yanardağ** (volkan), **yanay, yandan görünüş** (profil), **yançukur** (şarampol), **yandaş** (taraflı, taraftar), **yan etki** (komplikasyon), **yangeçiş** (baypas, by.pass), **yangı** (iltihap), **yangılı** (iltihaplı), **yangılanmak** (iltihaplanmak), **yangısız şiş** (ödem), **yanılgı, yanılma** (hata), **yanılmak** (hata yapmak), **yanıltmaç** (paradoks), **yanıt** (cevap), **yanıt olarak** (cevaben), **yanıtlamak** (cevap vermek), **yanıtlandırmak** (cevaplandırmak), **yankı** (akis, eko), **yankılanım, yankıdüzen, yankıbilim** (akustik), **yankılamak** (aksetmek), **yankılı** (ekolu), **yanlı** (taraflı), **yansız** (tarafsız),yansızlaştırma (nötralizasyon), **yansızlaştırmak** (nötralize etmek), **yanlışlıkla** (kazara), **yanlış söz** (galat), **yansı** (akis, refleks), **yansılama** (taklit), **yansılamak** (taklit etmek), **yansılayıcı** (taklitçi), **yansıtıcı** (reflektör), **yansıtımca** (ruhb. paranoya), yapan (fail), **yapay** (suni, sentetik), **yapı** (bina, inşaat, bünye, strüktür, konstrüksiyon), **yapı alanı** (şantiye), **yapı işleri, yapı kurma** (inşaat), **yapı kurucu** (inşaatçı), **yapıbilim** (şekil bilgisi, morfoloji), **yapılabilirlik** (fizibilite), **yapılageliş** (teamül), **yapılan işler** (icraat), **yapılmış** (mamul), **yapımcı** (imalatçı, prodüktör), **yapımcılık** (imalatçılık, prodüktörlük), **yapımevi** (imalathane, fabrika), **yapısal** (strüktürel), **yapıt** (eser), **yapmak** (imal etmek, inşa etmek), **yaptırım, yaptırma gücü** (müeyyide), **yarar** (fayda, istifade, menfaat, semere, avantaj), **yararlı** (faydalı), **yararsız** (faydasız), **yararlanmak** (faydalanmak, istifade etmek), **yararcı** (pragmatist), **yararcılık** (pragmatizm), **yararlık, yaraşık, yaraşıktık** (liyakat), **yararsızca** (beyhude), **yaraşır** (layık), **yaratı** (kreasyon), **yaratıcı** (kreatör, mucit), **yaratım** (kreasyon), **yaratmak** (icat etmek), **yardım etmek** (asitse etmek), **yardımsal** (sübvansiyonel), **yargı** (hüküm), **yargıcı** (hakem), **yargıç** (hakim), **yargıevi, yargıhk** (mahkeme), **yargılama** (muhakeme), **yargılamak** (muhakeme etmek), **yargılı** (mahkum), **Yargıtay'a iletmek** (temyiz etmek), **yarım gün** (part taym, part-time), **yarıson** (dömifınal), **yarışımcı** (atlet), **yarışımcılık** (atletizm), **yarışma** (müsabaka), **yarıştan çıkarmak** (diskalifiye etmek), **yarış yeri** (pist), **yarış yolu** (parkur), **yarıyıl** (sömestr), **yarkurul** (komisyon, encümen), **yarman** (hek. cerrah, operatör), yas (matem), **yasa** (kanun), **yasaca** (nizami), **yasa dışı** (kanunsuz, illegal, usulsüz, keyfi), **yasal** (kanuni, legal, meşru, nizami), **yasallık** (meşruiyet), **yasalaşmak** (kanunlaşmak), **yasaya aykırı** (gayri meşru, gayri kanuni), **yaşa** (bravo), **yaşam** (hayat, ömür), **yaşam biçimi** (hayat **tarzı), yaşam boyu tutukluluk** (müebbet hapis cezası), **yaşam deneyimi** (hayat tecrübesi), **yaşamöyküsü** (biyografi), **yaşdönümü** (hek. andropoz, menopoz), yaşıt (akran), **yaşlı** (ihtiyar), **yaşlık** (rutubet), **yatırı** (mevduat), **yatırım** (tevdiat, plasman, envestisman), **yatırımcı, yatırman** (mudi), **yatırmak** (tevdi etmek, **teslim** etmek), **yatışmak** (sakinleşmek), **yatıştırıcı** (müsekkin, sedatif, trankilizan), **yatıştırmak** (teskin etmek), yay (kavis), **yayçizer** (pergel), **yaygın söylenti** (tevatür), **yaygın yanlış** (galatımeşhur), **yayıcı** (difüzör), **yayım** (difüzyon, emisyon), **yayılgan** (popüler), **yayılgı** (tayf), **yayılım** (ekspansiyon), **yayılımcı** (emperyalist, ekspansiyonist), **yayılımcılık** (emperyalizm, ekspansiyonizm), **yayımlamak** (neşretmek), **yayımlanmak** (neşredilmek), **yayın** (neşriyat), **yazıdüzen, yayındüzen** (redaksiyon), **yayın düzenci** (redaktör), **yayla** (plato), **yaymaca** (propaganda), **yazanak** (rapor), **yazanakçı** (raportör), **yazdırım, yazdırma** (dikte), **yazgı** (kader,

baht), **yazık tartışma** (polemik), **yazım** (imla), **yazın** (edebiyat, literatür), **yazın yükümlü** (mükellef, mecbur), yemek altı (ordövr), **yemek hizmeti** (catering), **yemek listesi** (mönü), **yenilmek** (yenilgi almak), **yerine getirme** (infaz), **yıl aşırı** -iki yılda bir yapılan- (bienal), **yükümlülük belgesi** (taahhütname), **yükyeri** (bagaj), **yürek** (kalp), **yürek gücü** (maneviyat), **yürürlükteki yasalar** (mevzuat), **yürütmek** (icra etmek), yüz (surat, çehre), **yüzde,yüzdelik** (komisyon), **yüzdeci** (komisyoncu), **yüzyıl** (asır).

Z.

Zamanlama (tayming), **zıtlık –karşıtlık, uyumsuzluk-** (kontrast), **zorunlu** (zaruri, mecbur, farz), **zorunluluk** (zaruret, mecburiyet), **zorunlu olarak** (mecburen)...

12. 3. Haber Yazımında Kullanılan Fiiller

Haber Yazımında sıkça kullanılan fiiller aşağıya çıkarılmıştır:

A.

Abone olmak, Açıklamak, Açıklamalarda bulunmak, Açıklanmak, Açıklığa kavuşmak, Açılmak, Açmak, Adlandırmak, Affedilmek, Affetmek, Ağaçlandırılmak, Ağırlamak, Ağırlanmak, Ağlamak, Ağlaşmak, Akın etmek, Akıtmak, Aklamak, Aklanmak, Akmak, Aksamak, Aksatmak, Aksettirmek, Aktarılmak, Aktarmak, Alabora olmak, Alaşağı etmek, Alçalmak, Alevlendirmek, Alevlenmek, Algılanmak, Alıkoymak, Alkışlamak, Alkışlanmak, Almak, Altüst etmek, Amaçlamak, Anılmak, Anımsatmak, Anlaşmak, Anlaşmayla sonuçlanmak, Anlatmak, Anmak, Ant içmek, Ara vermek, Aramak, Aranmak, Araştırmak, Arındırılmak, Arızalanmak, Artırılmak, Artırmak, Artmak, Asfaltlamak, Asfaltlanmak, Asılmak, Astırmak, Aşağılamak, Aşık olmak, Aşılamak, Aşılanmak, Aşmak, Atamak, Atanmak, Ateş açmak, Ateş etmek, Ateşlemek, Atılmak, Atışmak, Atlamak, Atlatılmak, Atlatmak, Atmak, Attırmak, Avlamak, Avlanmak, Ayaklanmak, Ayıplamak, Ayrılmak, Azalmak, Azaltmak, Azat etmek, Azizlik etmek, Azletmek, Azlolunmak, Azmettirmek.

B.

Baba olmak, Badana etmek, Bağdaştırmak, Bağdaştırmak, Bağırmak, Bağışlamak, Bağıtlamak, Bağıtlanmak, Bağlamak, Bakmak, Barındırmak, Barınmak, Barışmak, Barıştırılmak, Basılmak, Bastırılmak, Bastırmak, Baş etmek, Baş göstermek, Baş kaldırmak, Başa çıkmak, Başa geçmek, Başarılmak, Başarmak, Başkaldırmak, Başlamak, Başlanmak, Başlatmak, Başvurmak, Başvuruda bulunmak, Batırmak, Batmak, Bayrak çekmek, Bayramlaşmak, Beğenilmek, Beğenmek, Beklemek, Bekletilmek, Belgelemek, Belgelenmek, Belirlemek, Belirlenmek, Belirtmek, Benimsemek, Benimsenmek, Benzetilmek, Berraklaşmak, Beslenmek, Bestelemek, Bestelenmek, Betimlemek, Bıçaklamak, Bıçaklanmak, Bıktırmak, Biçimlendirmek, Biçimlenmek, Biçmek, Bildirilmek, Bildirmek, Bilenmek, Bilmek, Bindirmek, Birikmek, Birleşmek, Birleştirmek, Bitirilmek, Bitmek, Bloke etmek, Bocalamak, Boğdurulmak, Boğmak, Boğuşmak, Bollaşmak, Bombalamak, Bombalanmak, Borç almak, Borçlanmak, Borçlu çıkmak, Boşalmak, Boşaltmak, Boşanmak, Boyamak, Boyanmak, Bozmak, Bozulmak, Bozuşmak, Bölmek, Bölünmek, Bölüştürmek, Bölüştürülmek, Budanmak, Bulanmak, Bulmak, Bulunmak, Buluşmak, Buluşturmak, Bunalmak, Bunaltmak, Buzlanmak, Bütünlemek, Bütünlenmek, Büyülemek, Büyülenmek, Büyültmek, Büyütmek.

C.

Canlandırmak, Canlanmak, Caymak, Cesaretlendirmek, Cevaplandırmak, Ceza görmek, Ceza kesmek, Ceza vermek, Cezalandırılmak, Cezalandırmak, Ciddileşmek, Ciro etmek, Coplamak, Coplanmak, Coşmak, Coşturmak.

Ç.

Çabalamak, Çabuklaştırmak, Çağ açmak, Çağdaşlaşmak, Çağırmak, Çağrılmak, Çalımlamak, Çalmak, Çark etmek, Çarpılmak, Çarpışmak, Çarpıtmak, Çarpmak, Çatışmak, Çatmak, Çekilmek, Çekinmek, Çekişmek, Çekmek, Çektirilmek, Çelişmek, Çelmelemek, Çerçeve çizmek, Çetinleşmek, Çevirmek, Çevrelemek, Çıkarılmak, Çıkarmak, Çıkartmak, Çıkışmak, Çıkmak, Çıldırmak, Çıldırtmak, Çırpınmak, Çiçeklenmek, Çiftlemek, Çirkinleşmek, Çirkinleştirmek, Çiselemek, Çivilemek, Çiy düşmek, Çizmek, Çoğalmak, Çoğaltmak, Çoğullaştırmak, Çökertmek, Çözdürmek, Çözmek, Çullanmak, Çürümek, Çürütmek.

D.

Dadanmak, Dağılmak, Dağıtılmak, Dağıtmak, Daktilo etmek, Dalgalanmak, Dalmak, Damıtılmak, Damlamak, Danışmak, Dans etmek, Daralmak, Darlaştırmak, Dayanmak, Dayatmak, Debelenmek, Def etmek, Defnedilmek, Defnetmek, Değerlendirmek, Değerlenmek, Değinmek, Değiştirilmek, Değiştirmek, Dejenere olmak, Deklare etmek, Dekore etmek, Demeç vermek, Demir almak, Demir atmak, Demirlemek, Denemek, Denenmek, Denetlemek, Denetlenmek, Dengelemek, Denkleşmek, Denkleştirmek, Denmek, Derinleştirmek, Derlemek, Desteklemek, Deşifre etmek, Devirmek, Devletleştirmek, Devralmak, Devretmek, Devrilmek, Dışlamak, Dikilmek, Dikte etmek, Dinlemek, Dinlendirmek, Dinlenmek, Dipçiklemek, Direnmek, Diretmek, Dirilmek, Diriltmek, Diyalog Kurmak, Dizdirmek, Dizginlemek, Dizilmek, Dizmek, Doğmak, Doğrulamak, Doğurmak, Dokunmak, Dolandırılmak, Dolandırmak, Dolaşmak, Dolaştırmak, Doldurmak, Doldurtmak, Dolmak, Doluşmak, Donakalmak, Donanmak, Donatılmak, Dondurmak, Dondurulmak, Donmak, Doyurmak, Dökmek, Dökülmek, Döndürmek, Dönmek, Dönüşmek, Dönüştürmek, Dönüştürülmek, Dörtlemek, Dövdürmek, Dövmek, Duraklamak, Duraksamak, Durdurmak, Duygulandırmak, Duygulanmak, Duymak, Duyulmak, Duyurmak, Duyuru yapmak, Duyurulmak, Düğümlenmek, Düşeyazmak, Düşlemek, Düşmek, Düşündürmek, Düşünmek, Düşürmek, Düzelmek, Düzeltilmek, Düzeltmek, Düzenlemek, Düzenlenmek.

E.

Ebedileşmek, Ebedileştirmek, Efsaneleşmek, Eğilmek, Eğitilmek, Eğitmek, Eğlendirmek, Eğlenmek, Ekilmek, Eklemek, Ekmek, Eksilmek, Ektirmek, El açmak, El atmak, El çektirilmek, El koymak, Elde etmek, Ele almak, Ele geçmek, Ele vermek, Elemek, Elenmek, Eleştirilmek, Eleştirmek, Eline düşmek, Eline geçmek, Emretmek, Endişelendirmek, Endüstrileşmek, Engellemek, Erimek, Eritmek, Ertelemek, Ertelenmek, Esinlenmek, Estirmek, Eş tutmak, Etkilemek, Etkilenmek, Etkisizleştirilmek, Etmek, Ettirmek, Evcilleştirilmek, Evlendirmek, Evlenmek, Eyleme geçmek, Ezilmek, Ezmek.

F.

Fark etmek, Farkına varmak, Farklılaşmak, Faydalanmak, Felç olmak, Fenalaşmak, Ferahlamak, Fesat Karıştırmak[219], Feshetmek, Fethetmek, Fırlamak, Fırlatmak, Fısıldamak, Fışkırmak, Fikir almak, Filizlenmek, Fişlemek, Fitillemek, Formüle etmek, Fosilleşmek, Frenlemek.

G.

Garantilemek, Gasp etmek, Gayretlenmek, Gecikmek, Geciktirmek, Geçirmek, Geçiştirmek, Geçmek, Gelebilmek, Gelişmek, Geliştirmek, Gençleşmek, Gençleştirmek, Genellemek, Genişletmek, Gerçekleşmek, Gerçekleştirmek, Gerginleşmek, Geri almak, Geri çekilmek, Geri çekmek, Geri gitmek, Geri tepmek, Gerilemek, Gerilmek, Getirmek, Gezdirmek, Gezmek, Gidermek, Girişmek, Girmek, Gitmek, Gizlemek, Gizlenmek, Gol atmak, Gol olmak, Göbek atmak, Göç etmek, Göçertmek, Göçmek, Göğüs germek, Göğüslemek, Gölgelemek, Gömmek, Gönderilmek, Göndermek, Gönül almak, Gönül koymak, Görevlendirilmek, Görevlendirmek, Görünmek, Görüşmek, Görüştürmek, Gösterilmek, Göstermek, Götürmek, Göz önüne almak, Göz yummak, Göze almak, Göze gelmek, Göze girmek, Gözetilmek, Gözetlemek, Gözetlenmek, Gözlemek, Gözlemlemek, Gözlerini dikmek, Gözlerini kapamak, Gözü korkmak, Gözükmek, Gözüne batmak, Gözüne girmek, Gözüne kestirmek, Gruplaşmak, Gururlanmak, Güçlendirmek, Güçlenmek, Güçleşmek, Güçleştirmek, Güldürmek, Gülümsemek, Güneşlenmek, Güreşmek, Gürlemek, Güvenmek, Güzelleşmek, Güzelleştirmek.

H.

Haber vermek, Haczetmek, Hak etmek, Hak vermek, Hak yemek, Hakketmek, Halletmek, Hapsetmek, Hararetlenmek, Harcamak, Harcanmak, Hareketlenmek, Hastalanmak, Hata etmek, Hatırlamak, Hatırlatmak, Havalanmak, Havlamak, Havuzlanmak, Hayal etmek, Hayıflanmak, Haykırmak, Hayret etmek, Hazırlamak, Hazırlanmak, Hedef olmak, Helalleşmek, Hesap açmak, Hesaplaşmak, Heyecanlanmak, Hırçınlaşmak, Hırslanmak, Hız almak, Hızlandırmak, Hiçe saymak, Hiddetlenmek, Hissetmek, Hissettirmek, Hitap etmek, Hizaya gelmek, Hizipleşmek, Hoş görmek, Hoşa gitmek, Hücum etmek, Hükmetmek, Hüküm giymek, Hüsrana uğramak, Hüzünlenmek.

I.

Isındırmak, Isınmak, Isırmak, Isıtmak, Iska geçmek, Iskalamak, Islatmak, Islıklamak, Ismarlamak, Işıklandırmak, Işıldamak.

İ.

İcat etmek, İçeride olmak, İçermek, İçini dökmek, İçlenmek, İçmek, İftira etmek, İhale etmek, İkilemek, İkna etmek, İkram etmek, İlaçlamak, İleri sürmek, İlerlemek, İletmek, İlgi göstermek, İlgi toplamak, İlgilenmek, İmzalamak, İnanmak, İnat etmek, İncelemek, İndirgemek, İnlemek, İnşa etmek, İntihar etmek, İrdelemek, İrkilmek, İstiflemek, İş açmak, İşbaşı yapmak, İşbirliği yapmak, İşittirmek, İşlemek, İşletmek, İtham etmek, İtilmek, İyileştirmek, İz sürmek, İzlemek, İzole etmek.

J.

(Türkçe’de (j) harfiyle başlayan fiil bulunmamaktadır.

K.

Kabarmak, Kabullenmek, Kaçınmak, Kaçmak, Kafa tutmak, Kafese koymak, Kahretmek, Kahrolmak, Kalabalıklaşmak, Kalakalmak, Kaldırmak, Kaleme almak, Kalkındırmak, Kalkınmak, Kalkışmak, Kalkmak, Kalmak, Kamaştırmak, Kamçılamak, Kamçılatmak, Kamulaştırmak, Kan ağlamak, Kan akıtmak, Kan dökmek, Kan gütmek, Kan kusmak, Kan oturmak, Kan tutmak, Kana susamak, Kanamak, Kanat germek, Kanatlanmak, Kandırmak, Kanıtlamak, Kapaklanmak, Kapamak, Kapatmak, Kapılmak, Kapışmak, Kaplamak, Kapsamak, Kaptırmak, Karalamak,

Kararlaştırılmak, Kararlaştırmak, Kararmak, Karartmak, Karışmak, Karşı çıkmak, Karşı koymak, Karşılamak, Karşılaşmak, Karşılaştırmak, Katetmek, Katılmak, Katlamak, Katlanmak, Katletmek, Katmak, Kavramak, Kavuşturmak, Kaybetmek, Kaydetmek, Kaydolmak, Kaygılanmak, Kaynaştırmak, Kazan kaldırmak, Kazanmak, Kazılmak, Kazmak, Kekelemek, Kendinden geçmek, Kendini göstermek, Kendini kaybetmek, Kendini öldürmek, Kendini tutamamak, Kesilmek, Kesinleşmek, Kesinleştirmek, Kesişmek, Kestirmek, Keşfetmek, Keyfi kaçmak, Keyiflenmek, Kınamak, Kınanmak, Kırmak, Kısa kesmek, Kısalmak, Kısaltmak, Kısırlaştırmak, Kısıtlamak, Kıskandırmak, Kıskanmak, Kıstırmak, Kışkırtılmak, Kışkırtmak, Kıvranmak, Kız kaçırmak, Kız vermek, Kızıştırmak, Kızmak, Kilitlemek, Kilitlenmek, Kilo almak, Kilo vermek, Kiralamak, Kirlenmek, Kirletmek, Klasikleşmek, Klişeleşmek, Klorlamak, Kokmak, Kokusu çıkmak, Kolaylaştırmak, Kollamak, Konaklamak, Konuşlanmak, Konuşmak, Kopmak, Korkutmak, Korumak, Koşuşturmak, Kovalamak, Kovmak, Kovulmak, Koymak, Köprüleri atmak, Körüklemek, Kösteklemek, Kösteklenmek, Kötüleşmek, Kötüleştirmek, Kötüye kullanmak, Kucaklamak, Kucaklaşmak, Kudurmak, Kulak asmamak, Kulak kabartmak, Kulak vermek, Kullanılmak, Kullanmak, Kundaklamak, Kundaklanmak, Kurcalamak, Kurcalanmak, Kurgulanmak, Kurşuna dizmek, Kurşunlamak, Kurşunlanmak, Kurtarılmak, Kurtarmak, Kurtulmak, Kurulmak, Kuş uçurmamak, Kuşatılmak, Kuşatmak, Kuşkulandırmak, Kuşkulanmak, Kutlamak, Kutlanmak, Kutuplaşmak, Kuvvetlendirmek, Kuvvetlenmek, Kuyruğa girmek, Kuyruk olmak, Küçülmek, Küçültmek, Küçümsemek, Küçümsenmek, Küfretmek, Kükremek, Kül olmak, Küllenmek, Kümelenmek, Küplere binmek, Küremek, Küstürmek.

L.

Laf atmak, Laf etmek, Laf işitmek, Lafa tutmak, Lafını etmek, Laflamak, Lanetlemek, Leke sürmek, Lekelemek, Lekelenmek, Lütfetmek.

M.

Maaş bağlamak, Mahvetmek, Mahvolmak, Mana vermek, Marke etmek, Maskelemek, Mat etmek, Mayınlamak, Mayınlanmak, Mekik dokumak, Merkezleşmek, Meydan okumak, Meydan vermemek, Meydana çıkmak, Meydana gelmek, Mırıldanmak, Millileştirmek, Mimlemek, Mimlenmek, Miyavlamak, Modernleşmek, Mola vermek, Monte etmek, Mumyalamak, Muradına ermek, Mühimsemek, Mühürlemek, Mühürletmek, Müjdelemek, Müzminleşmek.

N.

Nakletmek, Nara atmak, Nazlanmak, Nemlendirilmek, Nemlenmek, Neşelendirmek, Neşelenmek, Neticelendirmek, Neticelendirilmek, Nevri dönmek, Nikahlamak, Nikahlanmak, Nişanlamak, Nişanlanmak, Nitelemek, Nitelendirmek, Nitelenmek, Niyetlenmek, Numaralamak, Nutku tutulmak.

O.

Oh çekmek, Okumak, Okunmak, Okutmak, Oldubittiye getirmek, Olgunlaşmak, Olmak, Oluşmak, Oluşturmak, Oluşturulmak, Omuzlamak, Onanmak, Onarılmak, Onarmak, Onaylamak, Onaylanmak, Onaylatmak, Onurlandırmak, Onurlanmak, Oranlamak, Organlaşmak, Ortalamak, Oturmak, Ovuşturmak, Oyalamak, Oyalanmak, Oylamak, Oynamak, Oynatılmak, Oynatmak, Oyun etmek, Oyuna gelmek, Oyunlaştırmak.

Ö.

Ödemek, Ödetmek, Ödüllendirmek, Öğrenilmek, Öğrenmek, Öğretilmek, Öğütlemek, Ölçmek, Ölçülmek, Öldürmek, Öldürülmek, Ölmek, Ömür çürütmek, Ömür sürmek, Önayak olmak, Önemsemek, Önemsenmek, Önermek, Öngörmek, Öngörülmek, Önlemek, Önlenmek, Öpmek, Öptürmek, Öpülmek, Öpüşmek, Örgütlemek, Örgütlendirmek, Örgütlenmek, Örtbas etmek, Örtülmek, Örtünmek, Örtüşmek, Örülmek, Öttürmek, Ötüşmek, Övmek, Övülmek, Övünmek, Öykünmek, Özdeşleşmek, Özelleşmek, Özendirmek, Özenmek, Özetlemek, Özetlenmek, Özgürleşmek, Özlemek, Özlenmek, Özleşmek, Özleştirmek, Özümlemek, Özümlenmek, Özümsemek.

P.

Paha biçmek, Pahalılaşmak, Pahalıya mal olmak,[220] Paralamak, Paralanmak, Parçalamak, Parçalanmak, Parıldamak, Park etmek, Parlaklaşmak, Parlamak, Pas geçmek, Pas vermek, Pasifleştirmek, Paslanmak, Patlamak, Patlatmak, Pay biçmek, Paylamak, Paylanmak, Paylaşmak, Paylaştırmak, Pazarlamak, Pekiştirmek, Pençelemek, Pençeleşmek, Perdelemek, Pes demek, Pıhtılaşmak, Pıhtılaştırmak, Pırıldamak, Pislenmek, Pisletmek, Pişirmek, Planlamak, Postalamak, Pot kırmak, Programlamak, Puanlamak, Putlaşmak, Putlaştırmak, Püskür-mek, Püskürtmek.

R.

Rahatlamak, Rahatlatmak, Rahatsızlanmak, Raks etmek, Rast gelmek, Rast gitmek, Rastlamak, Rayına oturmak, Reddetmek, Renklendirmek, Resimlemek, Rest çekmek, Rutubetlenmek.

S.

Sabahlamak, Sabırsızlanmak, Sabote etmek, Sabretmek, Sabrı taşmak, Saçmak, Sadeleşmek, Sadeleştirmek, Saflaşmak, Safra atmak, Sağırlaşmak, Sağlamak, Sağlamlaştırmak, Sakatlamak, Sakatlanmak, Sakınmak, Sakinleşmek, Sakinleştirmek, Saklanmak, Saldırmak, Salıvermek, Sallamak, Sallandırmak, Sallanmak, Sanayileşmek, Sanayileştirmek, Sancılanmak, Sanmak, Sansürlemek, Saplamak, Saplanmak, Sapmak, Saptamak, Saptanmak, Saptırılmak, Saptırmak, Sararmak, Sarılmak, Sarkmak, Sarpa sarmak, Sarsılmak, Sarsmak, Sataşmak, Satılmak, Satın almak, Satmak, Sattırmak, Savmak, Saymak, Seçilmek, Seçmek, Seçtirmek, Selamlamak, Selamlaşmak, Sendelemek, Sendikalaşmak, Sergilemek, Sergilenmek, Serilmek, Serinlemek, Serinletmek, Sermek, Serpiştirmek, Sersemlemek, Sertleşmek, Seslenmek, Set çekmek, Sevdalanmak, Sevdirmek, Sevindirmek, Sevinmek, Sevişmek, Seyrekleşmek, Sezdirmek, Sezilmek, Sezinlemek, Sıfırlamak, Sığdırmak, Sığınmak, Sıkılmak, Sıkışmak, Sıkıştırmak, Sıklaşmak, Sıklaştırmak, Sıkmak, Sınamak, Sınıflandırmak, Sınırlamak, Sıralamak, Sırtlamak, Sızdırmak, Sızlanmak, Sızmak, Sigortalamak, Silahlandırmak, Silahlanmak, Sildirmek, Silinmek, Simgelemek, Sindirmek, Sinirlendirmek, Sinirlenmek, Sislenmek, Sivrilmek, Soğuk almak, Soğumak, Sokulmak, Sollamak, Solmak, Soluklanmak, Sona ermek, Sonuçlandırmak, Sonuçlanmak, Sorgulamak, Soruşturmak, Soymak, Soyunmak, Soyutlamak, Sökmek, Sökülmek, Söylemek, Söylenmek, Söyleşmek, Söz almak, Söz vermek, Sözleşmek, Su yüzüne çıkmak, Suçlamak, Suçlandırmak, Sunmak, Sunulmak, Susmak, Susturmak, Süngülemek, Sürçmek, Sürdürmek, Süregelmek, Sürmek, Sürtüşmek, Sürüklemek, Sürüklenmek, Süründürmek, Süslemek, Süslenmek, Süsletmek, Süzdürmek, Süzülmek.

Ş.

Şafak sökmek, Şahadet getirmek, Şakırdamak, Şapırdatmak, Şart koşmak, Şartlanmak, Şartlandırmak, Şartlanmak, Şaşakalmak, Şaşalamak, Şaşırmak, Şaşmak, Şeffaflaşmak, Şehirleşmek, Şekillenmek, Şenlenmek, Şereflendirmek, Şıkırdamak, Şıkırdatmak, Şıklaşmak, Şiddetlenmek, Şimşek Çakmak, Şişirmek, Şişlemek, Şoke etmek, Şoke olmak, Şöhret bulmak, Şut çekmek, Şüphe etmek, Şüphelenmek, Şüpheye düşmek.

T.

Taburcu olmak, Takas etmek, Takdir etmek, Takım tutmak, Taklit etmek, Taktırmak, Tamamlamak, Tamamlanmak, Tanımlamak, Tanımlanmak, Tanıtmak, Tapmak, Taramak, Tartaklamak, Tartışılmak, Tartışmak, Tasarlamak, Tasarlanmak, Taşımak, Taşınmak, Taşlamak, Tat almak, Tatil etmek, Tatsızlaşmak, Tattırmak, Tavır almak, Tazelemek, Tazelenmek, Tebellüğ etmek, Tebliğ etmek, Teklemek, Tekmelemek, Tekrar etmek, Tekrarlamak, Telaşlanmak, Telef olmak, Telefonlaşmak, Telgraf çekmek, Temel atmak, Temizlemek, Temizletmek, Tempo tutmak, Temyiz etmek, Tenhalaşmak, Ter basmak, Ter dökmek, Terlemek, Ters düşmek, Terslemek, Teselli bulmak, Teslim olmak, Tezgahlamak, Tezgahlanmak, Tıkanmak, Tırmanmak, Tiksindirmek, Tiksinmek, Titizlenmek, Titremek, Tokalaşmak, Tokatlamak, Tokuşturmak, Topa tutmak, Topallamak, Toparlamak, Toparlanmak, Toplamak, Toplanmak, Toplatılmak, Torpillemek, Torpillenmek, Tökezlemek, Tökezlenmek, Tövbe etmek, Tur atlamak, Tur atmak, Tutuklamak, Tutuklanmak, Tutulmak, Tutuşturmak, Tüketmek, Tükürmek, Türemek, Türetmek, Türkü yakmak, Tütsülemek, Tütsülenmek, Tüttürmek.

U.

Ucuz atlatmak, Ucuzlamak, Ucuzlatmak, Uçuklamak, Uçurmak, Uçuşmak, Ufaltmak, Uğramak, Uğraşmak, Uğraştırmak, Uğuldamak, Uğurlamak, Ulaşmak, Ulaştırmak, Ummak, Umutlanmak, Un ufak olmak, Unutmak, Unutturmak, Usandırmak, Usanmak, Uslanmak, Utandırmak, Utanmak, Uyarılmak, Uyarmak, Uygulamak, Uygulanmak, Uygun bulmak, Uyku basmak, Uymak, Uyumak, Uyuşmak, Uyuşturmak, Uyuyakalmak, Uzaklaşmak, Uzaklaştırmak, Uzamak, Uzatmak, Uzlaşmak, Uzlaştırmak, Uzmanlaşmak.

Ü.

Üçlemek, Üfürmek, Üleşmek, Ün salmak, Üremek, Üretilmek, Üretmek, Ürkütmek, Üslenmek, Üstelemek, Üstlenmek, Üstünde kalmak, Üstünden atmak, Üstüne almak, Üstüne geçirmek, Üstüne varmak, Üşenmek, Üşümek, Üşütmek, Üzülmek.

V.

Vaat etmek, Vaaz vermek, Var olmak, Varsaymak, Vazgeçmek, Vedalaşmak, Vergilendirmek, Verilmek, Vermek, Vize almak, Volta atmak, Vurgulamak, Vurmak, Vurulmak, Vuruşmak.

Y.

Yabana atmak, Yadırgamak, Yadırganmak, Yağmak, Yaka silkmek, Yakalamak, Yakalanmak, Yakalatmak, Yakasına sarılmak, Yakınlaşmak, Yakıştırmak, Yaklaşmak, Yakmak, Yalanlamak, Yalpa vurmak, Yalpalamak, Yaltaklanmak, Yalvarmak, Yan çizmek, Yan tutmak, Yanaşmak, Yanaştırmak, Yanılmak, Yanıltmak, Yanına bırakmamak, Yanıtlamak, Yansımak, Yansıtmak, Yaptırmak, Yaralamak, Yaralanmak, Yararlanmak, Yaratılmak, Yaratmak, Yardımlaşmak, Yargılamak, Yargılanmak, Yarılamak, Yarışmak, Yasaklamak, Yasalaşmak, Yaşarmak, Yaşatmak, Yaşlanmak,

Yataklık etmek, Yatıştırmak, Yavaşlamak, Yavrulamak, Yayılmak, Yayımlamak, Yayımlanmak, Yazı tura atmak, Yazışmak, Yeğlemek, Yeltenmek, Yenik düşmek, Yenileştirmek, Yenilmek, Yenmek, Yeşermek, Yeşillenmek, Yetinmek, Yetiştirmek, Yetmek, Yığılmak, Yıkamak, Yıkanmak, Yıkılmak, Yıkmak, Yıktırılmak, Yıldırmak, Yılmak, Yıpranmak, Yıpratmak, Yırtılmak, Yırtmak, Yinelemek, Yinelenmek, Yitirilmek, Yitirmek, Yoğrulmak, Yoğunlaşmak, Yok etmek, Yok olmak, Yoklamak, Yoksullaşmak, Yol açmak, Yol almak, Yol kesmek, Yol vermek, Yoldan çıkmak, Yollamak, Yormak, Yorulmak, Yorumlamak, Yorumlanmak, Yozlaşmak, Yönelmek, Yöneltmek, Yönetilmek, Yönetmek, Yudumlamak, Yuha çekmek, Yuhalamak, Yuhalanmak, Yumruk atmak, Yumruklamak, Yumruklanmak, Yumruklaşmak, Yumurtlamak, Yumuşamak, Yumuşatılmak, Yumuşatmak, Yutkunmak, Yutturmak, Yuvalanmak, Yuvarlanmak, Yüceltmek, Yüklemek, Yüklenmek, Yükselmek, Yükseltilmek, Yükseltmek, Yüksünmek, Yüreği parçalanmak, Yüreği yanmak, Yüreklendirmek, Yürümek, Yürürlüğe girmek, Yürütmek, Yüzdürmek, Yüzdürülmek, Yüzleştirmek, Yüzmek, Yüzüstü bırakmak, Yüzüstü düşmek, Yüzüstü kalmak.

Z.

Zamanlamak, Zannetmek, Zarar etmek, Zarar görmek, Zayıf düşmek, Zayıflamak, Zehirlemek, Zehirlenmek, Zenginleşmek, Zevk almak, Zevklenmek, Zıplamak, Zihin açmak, Zihin Yormak, Zihni bulanmak, Zihni saplanmak, Zihni takılmak, Zihnini çelmek, Zihnini kurcalamak, Zimmetine geçirmek, Zincire vurmak, Zincirlemek, Zindan etmek, Zindana atmak, Ziyaret etmek, Zonklamak, Zorlamak, Zorlanmak, Zorlaşmak.[221]

---

[216] Hepçilingirler, **Türkçe "off"**, s. 161.

[217] Yalçın, s. 170.

[218] Aksoy, **Ana Yazım Kılavuzu**, s. 280.

[219] **Deyimlerimiz,** İstanbul: Radikal Yayınları, 1998, s. 110.

[220] **Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü**, İstanbul: Sabah Yayınları, 1997, s. 308.

[221] Aksoy, **Ana Yazım Kılavuzu**, s. 281.

13. ÖĞÜTLER

ABD'de basın kralı William Randolph Hearst'ın çevresindeki gazetecilere sık sık tekrarladığı:

Güzel bir öyküyü kaleme almanıza, gerçeklerin engel olmasına asla izin vermeyin." önerisinin aksine,

"***Gerçek sizin amacınız olsun."*** [222]

Hiçbir gazeteci, haber kaynaklarını açıklamaya zorlanamaz. ***Haber kaynaklarınıza sadık kalın.***[223]

Haber kaynağı gazeteciyi satın alabileceği bir kişi olarak görmemeli, onda bu kanıyı uyandıracak hiçbir fırsat yaratılmamalıdır.

Gazeteci de kendini, haber kaynağına karşı borçlu ya da ezik hissettirecek durumda

bırakmamalıdır.

Gazetecilik bir meslekten daha çok bir "***yaşam biçimi"***dir. Meslekler yapılır, oysa gazetecilik 24 saat yaşanır. Tabii ki bu zor yaşam biçimi de, kişiyi erken yıpratır. Bu mesleği seçmiş kişiler, kendi özel hayatlarının da olduğunu sık sık hatırlamalı; fiziksel ve ruhsal sağlıklarına, yeterince dinlenerek ve spor yaparak dikkat etmelidirler.[224]

Gazetecilik, en az öteki meslekler kadar onurlu bir iştir. Gazeteciler, kişilikleriyle, davranışlarıyla, konuşmalarıyla ve de giyimleriyle, kendilerine saygınlık yaratmak zorundadırlar. ***Sizi küçümseyen bir haber kaynağından sağlıklı bilgi alamazsınız.***

"***Gazeteci kapıdan kovulsa bacadan girer"*** sözü, "***Gazeteci haberi elde etmek için her türlü çabayı gösterir."*** anlamında kullanılmıştır. Yoksa, gazetecilerin gurursuz ve yüzsüz oldukları iddiasını vurgulamak için değil. Gazeteci randevu alır, görüşmesini yapar, haberini yazar.

Haber kaynağı ile zamanla kurulacak ilişki, arkadaşlık ya da dostluk, asla "***yılışmaya"*** yol açmamalıdır. Bir takım kişilerin arkasından "***ağbi, ağbi"*** diye koşan "***yalak gazeteci"*** tipi artık çok gerilerde kalmıştır. Haber kaynağıyla aranızda, "***saygınlık mesafesi"*** bırakmaya özen göstermelisiniz. Gazeteci, üçüncü kişilerde saygı uyandıracak biçimde davranmalıdır.[225]

Gazetecinin yazdığı haber ne kendisine, ***ne de yakınlarına çıkar sağlamalıdır***. Bu tür haberler, yalnızca gazetecinin meslek süresinin kısalmasına katkıda bulunur.

Haber kaynaklarından bazılarının, "***Ben öyle söylemedim, o öyle anlamış."*** iddialarıyla karşılaşmak istemiyorsanız; özellikle kritik konularda, haber kaynağınızın konuşmasını teybe alın. Bunun için de iş ve ev telefonunuza jak bağlatın. Bu uygulamanızı da karşınızdakine bildirin.[226]

Haber yazarken "***düş gücünden yararlanılması"***, gerçekleri bozup olduklarından farklı göstermek için değil, hedef kitlenin olayı daha iyi kavramasını sağlamak için olmalıdır.

Çok emin değilseniz, ya da resmen açıklanmamışsa mitinglere, toplantılara katılanların sayısını vermekten kaçının***. "Kalabalık, çok kalabalık, salonu dolduran, alandan taşan"*** gibi ifadelerle, sayısal hata yapmaktan kaçının. Bu konuda Fransızlar'ın yöntemi şudur: "***Bir mitinge katılanların gerçek sayısı, o toplantıyı düzenleyenlerle polisin verdiği rakamların toplamının yarısıdır."***

Habere, "***Dün"***, "***Bugün"*** gibi zaman belirteciyle girmeyin. Habere giriş, "***Dün Beşiktaş'ta meydana gelen trafik kazasında…"*** yerine "***Beşiktaş'ta, dün meydana gelen trafik kazasında…"*** biçiminde olmalıdır.

"Türkiye genelinde günde 284 bin, yılda ise 103 milyon 660 bin adet ekmeğin çöpe atıldığı belirtildi." cümlesindeki "***adet"*** kelimesi gereksizdir.

Kilyos'da bugün üç insan boğuldu." Cümlesindeki "***üç insan"*** yerine "***üç kişi"*** kullanılmalıdır.

"Maviş Çetin adlı yedi yaşındaki çocuk" yerine "***Yedi yaşındaki Maviş Çetin"*** kullanılmalıdır. Yaşı belirtildiğine göre (yedi) Maviş Çetin'in çocuk olduğu anlaşılmaktadır. Haberin daha sonraki bölümlerinde de "***küçük çocuk"*** tanımı kullanılmamalıdır; haberin girişinde belirtildiği için Maviş Çetin'in "küçük" olduğu bilinmektedir.[227]

"Ahmet Küçük adlı bir kişi" yazılmamalıdır. "***Ahmet Küçük"*** yeterlidir. Ad ve soyadı kullanmak bir kişiliğin yeterli ifadesidir.

Yurttaşlar arasında ayrımcılık yaratan kullanımlardan kaçınılmalıdır. Bu nedenle "Bir Ermeni yurttaş hırsızlık yaptı." yerine, "***Kevork Haçikyan hırsızlık yaptığı iddiasıyla yakalandı."*** yazılmalıdır. Çünkü özel durumlar dışında, anlatılmak istenen hırsızlık olayıdır; yoksa bir Ermeni yurttaşın hırsızlık yapması değil.

"***Kadıköylü güzel Leyla"*** ya da "***Kasımpaşa'nın en güzel kızı"*** gibi öznel değerler kaynaklı

ifadeler kullanılmamalıdır. "Başka birçok sıfat gibi "***güzel"*** de, kişiden kişiye değişik yorumlanan göreceli bir kavramdır.

"***Binanın altıncı katındaki balkondan aşağı atladı."*** ya da "***aşağı düştü."*** yazılmamalıdır. Yukarıya atlanmayacağı ya da düşülmeyeceği için "***aşağı"*** ifadesi gereksizdir.

"***Samimiyetle açıkladı."***, "***İçtenlikle yanıtladı."*** gibi ifadelerle haber kaynağının sözleri yorumlanarak değerlendirilmemelidir.

Haberlerde "***öğrenildi"***, "***haber verildi"*** fiilleri elden geldiğince kullanılmamalıdır. Gazetecinin asli görevi öğrenmek ve haber vermektir. O nedenle haber, öğrenildiği ya da haber verildiği şekliyle yazılmalıdır.

Haberlerde "***gözlendi"*** fiili de kullanılmamalıdır. Gözleyen muhabir olduğuna göre, gelişmeler, gözlendiği biçimde kaleme alınmalıdır.

Kavramlar doğru kullanılmalıdır. Örneğin, "***Emeklilere en az ortalama yüzde 25 zam yapılacak."*** cümlesindeki "***en az"*** ile "***ortalama"*** kelimelerinden biri fazladır. Çelişki ya da kavram kargaşasına yol açmamak için ya "***en az"*** ya da "***ortalama"*** tek başına kullanılmalıdır.

Eş anlamlı kelimeler doğru kullanılmalıdır. Örneğin***, "Demirel' in seçilmesine muhakkak nazarıyla bakılıyor."*** cümlesindeki "***nazar"*** bakma, bakış demektir. Bu durumda "bakışla bakılıyor" gibi bir ifade kullanılmış olmaktadır. "***Demirel'in seçilmesine kesin gözle bakılıyor."*** ifadesi, düzgün bir Türkçe örneğidir.

"***Ünlü"***, "***tanınmış"***, "***bilinen"***, "***çok sevilen"*** vs. gibi öznel tanımlamalardan elden geldiğince kaçınılmalıdır.

"***Yaşama veda etti"***, gibi romantik ifadeler yerine "***öldü"***, "***can verdi"***, "***yaşamını yitirdi"*** gibi fiiller kullanılmalıdır.

"***Sinir krizleri geçirdi."*** gibi genel ve boş ifadeler kullanılmamalıdır. "***Duvarları yumrukladı."***, "***Başını duvarlara vurdu."***, "***Camları kırdı."***, "***Avaz avaz bağırdı."***, "***Hüngür hüngür ağladı."***, "***Kendini yerlere attı."*** vb. gibi gözlenen eylemler anlatılmalıdır.

"***Ücret"*** ile "***maaş"*** da karıştırılmamalıdır. Memurlar maaş alırlar, işçilerse ücret.

"***Tedavi altına alındı."*** ifadesi terk edilerek, yerine "***tedaviye alındı."*** kullanılmaya çalışılmalıdır.

"***Giriş yapmak"*** ya da "***çıkış yapmak"*** yerine "***girmek"*** ya da "***çıkmak"*** fiillerini kullanmak daha doğru olacaktır.

"***Halen yürürlükte olan"*** ifadesi kullanılmamalıdır. Arapça bir sözcük olan "halen" şimdi demektir. "Yürürlükte olmak" da aynı zamanı belirtmektedir. O nedenle "***halen"***siz yürürlükte olmak yeterlidir.

"***Hiçbir şeyden habersiz"*** ifadesi kullanılmamalıdır. "***Hiçbir şey"*** denilirse ortada hiçbir şey yok demektir; o halde de haberli olmak gerekmemektedir. Bu nedenle "hiçbir şeyden habersiz" yerine "***her şeyden (olaylardan, gelişmelerden) habersiz"*** kullanılmalıdır.

Türkçe kelimelerde dişi ve erkek ayrımı olmadığı için Türkçeleştirilmiş Arapça bir kelime olan "müdür"ün (aslı müdir) dişisi "***müdire"*** kullanılmamalı; bayan müdürlere de "***müdür"*** denilmelidir.[228]

"***Anlaşma"*** ve "***antlaşma"*** kelimeleri karıştırılmamalıdır. "Anlaşma": iki ya da çok tarafın yapmış olduğu düşünce ve erek birliği demektir. "Antlaşma" ise tarafların, aralarında kararlaştırılan yola uygun olarak davranmayı kabul etmeleri anlamını içermektedir.

"***Esnaf"***, el zanaatları ve küçük ticaretle geçinen kişilere verilen Arapça ve çoğul bir addır. O nedenle "***esnaflar"*** kullanılmamalıdır.

Arapça “varak” (yaprak) kelimesinin çoğulu olan “***evrak”***, işlem görmüş kağıtlar anlamındadır. Bu nedenle “***evraklar”*** olarak kullanılmamalıdır.

Arapça “***nukz”*** un (yıkıntı, moloz) çoğulu olan “***enkaz”***, “***enkazlar”*** olarak kullanılmamalıdır.[229]

“***Ölü kaybı olmamıştır.”*** gibi bir ifade asla kullanılmamalıdır.

“***Safhasına girme aşamasına geldiğinde...”*** ifadesi yanlıştır. Çünkü “***safha”***: bir olayda birbiri ardınca görülen değişik hallerin her biri; evre anlamına gelmektedir. “***Aşama”*** : önem ya da değer bakımından git gide yükselen bir sıra basamakların her biri demektir. Böyle olunca yukarıdaki ifade, “aşamasına girme aşamasına geldiğinde...” gibi bir anlamsızlık ortaya çıkarmaktadır.

“***Şoför Hasan Uçar, taksisine müşteri olarak aldığı bir kişi tarafından gasp edildi.”*** ifadesi yanlıştır. İnsanlar gasp edilmez. Para ya da eşya “***gasp edilir.”***

“***Zorla tecavüz etti.”*** ifadesi yanlıştır. Tecavüz, (sınırı aşma, saldırma) zaten zorlama gerektiren bir eylemdir. Bu nedenle “***zorla”*** kelimesi gereksizdir.

“***Kapatma”*** anlamını çağrıştıran “***dostu”*** kelimesi yerine “***sevgilisi”*** ya da “***birlikte yaşadığı kadın (erkek)”*** ifadeleri kullanılmalıdır.

Mahkeme haberlerinde, örneğin 10 kişinin yargılandığı bir davada, “***Sanıklar toplam 260 yıl hapis cezasına çarptırıldılar.”*** gibi habercilik açısından hiçbir anlam ifade etmeyen toplama işlemlerine girişilmemelidir.

İnsanlar mal olmadıklarına göre canlı da olsalar ölü de olsalar ele geçirilmez. Bu nedenle “***ölü ele geçirildi.”*** yerine “***öldürüldü.”*** demek gerekmektedir.

Cümleleriniz kısa ve öz olsun, “***gereksiz süslemeler”*** e kalkışmayın.

Bilmediğiniz kelime kullanmayın, anlamadığınız cümle yazmayın.

Haberi yazıp bitirdikten sonra, yeniden yüksek sesle okurken, her cümleyi tek tek inceleyin, “***Atabileceğiniz bütün kelimeleri atın.”***

Devrik cümle yapmayın. “***Türkçe’de özne daima baştadır.”***

“***Ücret”*** ile “***bedel”*** i karıştırmayın. Malın karşılığı “***değer”*** ya da “***bedel” (fiyat)***, hizmetin karşılığı olan para da “***ücret”*** tir. Bu yüzden, “***bilet ücreti”*** değil, “***bilet bedeli”***dir.[230]

Tanzimat Dönemi ve sonrasında sık sık yapıldığı gibi, “entel” (aydın!) görünmek için bir kelimenin Türkçesi varken, yabancı dilden alınmışını kullanmayın. Örneğin “***bunalım”*** demek varken, “kriz” ya da “buhran” kelimelerini, “***denetim”*** yerine de “teftiş” ya da “kontrol” yazmayın ve söylemeyin.[231]

Haberi yazarken yeni kelime arayışlarına girmeyin, eskileri bulup çıkartmayın. ***(Dolayısıyla***-münasebetiyle, kısmı-***bölümü***, ***kadar***-dek, ***uluslararası***-beynelmilel, ***önem***-ehemmiyet, mana-***anlam***, ***akıl***-us, ***fiyat***-eder, ***zeka***-anlak…)

“***Taslak”***, “***teklif”***, “***tasarı”*** kelimelerini karıştırmayın. Yasalar için kullanılan bu adlardan “***taslak”***: genelde bürokratlar tarafından hazırlanan bir metindir. Bu metin Bakanlar Kurulu tarafından meclise sevk edilirse “***yasa tasarısı”*** adını alır. “***Teklif”*** ise milletvekillerinin yasalaşması için TBMM Başkanlığı’na sundukları metinlere verilen addır. ***(Yasa teklifi).***

“***Roman”***, çingene, “***Romen”***, Romalı, “***Rumen”*** , Romanyalı anlamındadır.[232]

Elinizden geldiğince, “***olmak”, “yapmak”*** ve “***etmek”*** fiillerini kullanmayın.

“***Olup”*** kelimesini kullanmayın.

“***-ıp -ip”*** eki almış bağeylemleri kullanmak zorundaysanız, bilin ki bunların hemen arkasına virgül konulmaz.

"***Olan"*** kullanmayın; onu attığınız zaman, cümlenin anlamının değişmeyeceğini göreceksiniz.

Bir kaza ya da yangın sonucu ***hayvanlar*** ölmez, "***telef olur."*** Tek bir hayvan ise, "***Hasan'ın köpeğini kamyon ezdi, Hüseyin'in köpeği otomobil altında kalarak parçalandı. Hasan'ın ineği hastalıktan öldü."*** denir.

Eşya ve hayvanlar için genelde çoğul kullanılmaz. "***Evler"*** yanıyorlar, yerine "***yanıyor"***. "***Arabalar"*** çarpışıyorlar, yerine "***çarpışıyor"***. "***Kuşlar"*** ötüyorlar, yerine "***ötüyor"***. "***İnekler"*** otluyorlar, yerine "***otluyor"*** gibi.

"***Bir süre önce"*** deyimini kullanmayın; önceki süreyi,"***27 Haziran 1996'da"***, "***Geçtiğimiz Temmuz ayında"*** gibi belirgin biçimde verin.

Haberlerinizde, "***Ankara'nın göbeği, karakolun dibi, polis merkezinin yanı başı, mangır, it ürür kervan yürür, eşekten düşmüşe döndü, şiş göbekli yönetici tipi, kel kafalı tüccar"*** gibi argo sözcük, sıradan atasözleri, benzetmeler ve "***çirkin anlatımla"*** kullanmaktan kaçının.

Haberleriniz, hedef kitlenizi, kuşkuya düşürmesin, çelişki içinde bırakmasın; ***sonucu siz söyleyin, kimse aramasın***.

Olayı anlatmayan, ***olayla ilgisi bulunmayan fotoğraf ve film*** kullanmama dürüstlüğünü gösterin.

"***ve", "de", "da", "ile", "ise", "yanı sıra", "ya da"*** gibi bağlaçlardan önce ya da sonra virgül ***(,)*** kullanmayın.

"***Ama", "fakat", "çünkü", "lakin", "oysa"*** gibi bağlaçlarla noktalama imi kullanılabilir. [233]

"ne" ile "ne de"yi peşi sıra kullanacaksanız, çektiğiniz fiil olumlu olmalı. ***(Ne şiş yansın, ne de kebap.)***

Metinlerinizde, "***öte yandan", "bilindiği gibi", "bu arada"*** sözcüklerini kullanmamaya özen gösterin. Çoğu kez, satırbaşı yapmak, onların yerine geçer. [234]

Haberinize, ilgi, açıklık, değer ve anlam getiren ***mahreç ve kaynak***, asla ihmal edilmemelidir.

"***Edinilen bilgiye göre"*** demeyin. Edinmek; kendine sağlamak anlamındadır. Dost edinmek, huy edinmek. Onun yerine "… ***yetkililerinden alınan bilgiye göre, …yetkililerinin verdikleri bilgiye göre"*** kullanın.

Bilimsel haberlerde, mutlaka ***teknik kanıt ve sayısal veriler*** bulunmalıdır.

Çok, ama çok emin olmadan "***ilk"*** kelimesini haberlerinizde kullanmayın. "***İlk kez uygulanan bu yöntemle..."***

Gerçekliğinden tereddüde düştüğünüz ***haberi***, değişik kaynaklardan ***doğrulatmaya çalışın***; başaramazsanız, haberi kullanmayın.

Araçlara (taşıtlara) "***araba"*** demeyin, cinsini, "***otomobil, kamyon, minibüs"*** gibi, açıklayın,

Mahkeme kararı olmadan hiç kimse, "***hırsız"***, "***katil"***, "***suçlu"*** değildir; yalnızca "***sanık"*** tır. Kendinizi yargıç yerine koymayın.

Polis, yalnızca gözlem altına "***gözaltına"*** alır.

Mahkemeye çıkarılan sanığın "***tutuklanmasına"*** hakim karar verir, savcı değil.

Hakim, olaydan sonra kaçan sanık ya da sanıklar hakkında, "***gıyabi tutuklama kararı"*** da verebilir.

Kaçan sanık yakalanır ya da teslim olursa, mahkemeye çıkarılır ve hakkındaki "***gıyabi***

tutuklama kararı, vicahiye çevrilir."

Hakim, suçların niteliğine göre, bazı sanıkların "***tutuklu"*** bazılarının ise "***tutuksuz"*** yargılanmalarına karar verebilir.

Sanık, yakalanır.

Mermi, silah, bıçak, bomba vs. "***yakalanmaz"***, ele geçirilir ya da bulunur.

Haber metninde sözü edilen kişiler hakkında, "***bunlar"*** gibi, "***adam yerine koymama"*** anlamına gelebilecek işaret zamirlerini (adıl) kullanmayın.

Her cümlenin öznesi vardır. Bir önceki cümlenin öznesi bir sonraki cümleyi bağlamaz.

Duruşma ileri bir tarihe ertelenmez. Duruşma ya ertelenir ya da ileri bir tarihe bırakılır.

"***Ahmet Mehmet'in boğulmuş cesedi bulundu."*** yanlıştır. Doğrusu, "***Ahmet Mehmet boğulmuş olarak bulundu"*** dur.

Yabancı kelimeleri, genellikle orijinal biçimleriyle yazın, yeni kelimeler yaratmayın. (***Restaurant***, Restorant değil.)

"***İzinsiz inşaata girmek"***, "***Uykusuz yola çıkmak"*** gibi yanlışlar yapmayın.

"***Mutlulukları, gözlerinden okumayın."*** [235]

"***Yayın"*** gazete, kitap, radyo gibi kitle iletişim araçlarıyla yayılan haberler, bilgilerdir. Osmanlıca'da bunun karşılığı "***neşriyat"***tı. Yayma işi demek olan "***neşir"***in Türkçesi "***yayım"***dır. Neşretmek eyleminin karşılığı da "***yayımlamak"*** tır.

"***Üstüne"*** sözcüğü somut kavramlardan söz ederken; "***üzerine"*** sözcüğü ise soyut kavramlardan söz ederken kullanılmalıdır: "***Kitap masanın üstünde duruyor, Psikoloji üzerine bir kitap okudum."***

İnsanlar "tane" ile sayılmazlar. "***İki tane adam, üç tane kadın"*** denilmez. Sığır için bile "tane" denilmez, onun için de "baş" kullanılır, "üç baş sığır" denilir. Eşya için kullanıldığında bile gereksiz sözcük sayılır "tane". "***İki tane koltuk"*** değil, "iki koltuk" satın alınır. Meyve bile (en azından Türkiye'de) iki tane armut, iki tane muz" diye satın alınmaz. Belki "tane"ye özel olarak dikkat çekmek istendiğinde, "***Yedi tane kavun almış, kim yiyecek o kadar kavunu?"*** gibi bir tümce içinde kullanılır, "tane" sözcüğü ya da turşu kavanozunun dibine atılan bir avuç ya da beş altı "***tane"*** nohuttan söz edilebilir.[236]

---

[222] Ramonet, s. 74.

[223] **Textes Fondamentaux sur la Communication (1989-1997),** Paris: Editions Unesco, 1998, s. 53.

[224] **Gazeteciler İçin Pratik Kılavuz,** İstanbul: IPS İletişim Vakfı Yayınları: 2, 1999, s. 33.

[225] **Guide Pratique à l'İntension des Journalistes Enquétant sur les Atteintes à la Liberté de la Presse,** Paris: Reporters sans Frontieres-Unesco,1996, s. 24.

[226] Girgin, **Haber Yazma Teknikleri (Haberci Adayının El Kitabı)**, s. 147.

[227] Birsen Altıner, "Adliye Basını", İstanbul: İstanbul Ü. İletişim Fakültesi (Basılmamış Ders Notları, 2001)

[228] Mustafa Nihat Özön, **Osmanlıca-Türkçe Sözlük**, İstanbul: İnkılap ve Aka Kitabevleri, 1965, s. 514.

[229] Özön, s. 182.

[230] Metin Yurtbaşı, **Eş ve Karşıt Anlamlılar Sözlüğü**, Ankara: Mem Ofset, 1996, s. 405.

[231] Muhsin Karaş, "Türk Basın Dilinde Yabancı Sözcükler", **8. Dil Bilim Kurultayı**, İstanbul: İstanbul Ü. İletişim Fakültesi Yayınları, 1994, ss. 50-72.

[232] Hepçilingirler, **"Türkçe Off",** s. 160.

[233] Hepçilingirler, **"Türkçe Off",** s. 174.

[234] Kızılcan, s. 77.

[235] Girgin**, Haber, Yazma Teknikleri (Haberci Adayının El Kitabı)**, s. 149.

[236] Hepçilingirler, **"Dedim: Ah!"**, s. 135.

14. BUNLAR YAZILMAMALI VE SÖYLENMEMELİ

Nurullah Ataç, dil konusundaki eleştirilerini "Ahfeş"adıyla yazmıştır. Ataç, Ahfeş'in öyküsünü ise şöyle anlatmıştır:

"***İmam Ahfeş, Araplar'ın en ileri gelen dilbilgisi uzmanlarındanmış. Kurallara pek bağlı olduğu için herkesin sözünden yanlış çıkarmaya kalkarmış. Ahfeş, öğrencisiz ve dinleyicisiz kalınca kendine bir keçi almış, derslerini ona vermiş. Ara sıra 'Anladın mı?' diye sorar, keçinin ipini çekip başını sallatırmış. Bir sözü anlamadan onaylayana işte bunun için, 'ahfeş'in keçisi' derler."***

Günümüzde, özellikle yazılı kitle iletişim araçlarındaki haberlerde, pek çok dil ve yazım yanlışları yapıldığı ve bu yanlışların giderek çoğaldığı bir gerçektir. Haber dilindeki bu yanlışlar, kitle iletişim araçlarının hedef kitlesi sayılan, genel bir tanımla ilkokul mezunu, orta yaş grubu kişilere hızla ulaşmakta ve kısa sürede benimsenmektedir.

Böylece dilimiz yozlaşmakta, ifade gücümüz kaybolmakta, toplumdaki bireylerin birbirleriyle anlaşması güçleşmektedir. Habercinin, kamu görevi ilkelerinden biri olan eğitim de böylece amacına ulaşamamaktadır. Bu olumsuzluklara son verilmesi konusunda, çorbada tuzunuz bulunmasını istiyorsanız, haberlerinizi kurgularken aşağıdaki birkaç örnekte yer alan ve benzer "kelime grupları"nı kullanmayın.

14. 1. "Trafik Kazası" Haberi

34 GM 776 plakalı araç sahibi Mehmet Candemir'in alkollü olarak araç kullandığı tespit edildi… Acı bir olay cereyan etti… Ağır yaralı durumdaki genç kızın… Alkol yine can aldı… Alkollü araba kullanmak bir ailenin sonu oldu… Alkolün Konya çıkartması… Arabalardan 34 AND 28 no'lu aracın sahibi (45) Murat Dursun hayatını kaybetti… Arabanın sürücüsü… Arabasını yaptırırken yakalandı… Araçlar birbirlerine arkadan bindirdiler… Aşırı alkol ve aşırı hızdan dolayı meydana geldiği bildirilen kazada… Aşırı hız bir can daha aldı… Aşırı hız ve hatalı sollama ve otobüs şoförünün direksiyon başında uyuduğu nedeniyle meydana geldiği bildirilen kazada… Aşırı hız yine ölüm getirdi… Azrail tatil yapmıyor… Azrail yine yollarda… Bir aile yok oldu… Birçoğunun durumunun ağır olduğu bildirildi…Böyle bir kazanın oluşuna neden olduğu… Bu akşam 7'de… Bu trafik kazasının ilginç bir yönü… Bugün sabah 7.30'da… Çarpan otobüs şoförü… Çarpan ve ardına bile bakmadan kaçan… Çarpışmaya sebep olan otobüsün şoförü polisler tarafından tutuklandı… Çok sayıda yaralının olduğu… Durumunun iyi gittiği… Dün gece yarısı… E-5 Karayolu üzerinde zincirleme kaza oldu… E-5 Karayolu yine kana bulandı… E-5 Karayolu kan

gölüne döndü… Faciaya kıl payı… Feci bir kaza daha oldu… Feci kaza… Gece 23.00'da… Gece yarısı saat 13.30'da… Gökten gelen acı… Hasan Koç'un kullandığı araba… Hastanede iki saat kaldıktan sonra son nefesini verdi… Hastanede yoğun bakımda olduğu belirlendi… Hatalı sollama ölüm getirdi… Havanın aşırı yağmurlu olmasından dolayı kaygan olan yolda… Hayatını kaybederken 3 kişi yaralandı… Hayati riskinin olmadığı… İki arabanın çarpışması neticesinde… İstanbul'dan Ankara'ya gelen… İstanbul'dan gelip Ankara'ya gitmekte olan… İstanbul-Ankara arasında bugün… Katil araba kayıp… Katil taksiye lanet… Kaza bir kez daha yürekleri sızlattı… Kazada ölen kişiler olay yerinde can verdi… Kazada, 2 ölü, 1 yaralı var… Kazadan yaralı olarak kurtulan… Kazanın nedeni yine aşırı sürat oldu… Kazanın büyük bir gürültüyle meydana geldiğini… Kazaya aşırı hızın ve alkollü araba kullanmanın neden olduğu yetkililer tarafından bildirildi… Kazaya şahit olan yaralının arkadaşları… Oradan geçen vatandaşların yaptıkları yanlış müdahale sonucu bir kişi hayatından oldu… Otomobilin hakimiyetini kaybederek… Polis gerekli soruşturmayı başlattı… Sahte kaza… Sebep olduğu iddia edildi… Sis ve aşırı hız nedeniyle… Son günlerde Boğaz'da karşılaşılan motosiklet kazalarına bir yenisi eklendi… Suçun kamyonda olduğunu kaydettiler… Suçun şoföre ait olduğu… Şarampolden aşağı… Şoförün alkollü olduğu anlaşılınca göz altına alındı… Şoförün alkollü olduğu tespit edildi… Şoförün kaza sırasında aşırı alkollü olduğu saptandı… Taksim'den Gümüşsuyu'na inen ana caddeden ilerleyen… Tamamiyle yol şartlarının kazaya yol açtığı… Trafik cana doymuyor… Trafik canavarı durmuyor… Trafik canavarı işbaşında… Trafik canavarı nöbette… Trafik canavarından üç can daha… Trafik yine can aldı… Uğursuz sokak… Yağmur yağdı böyle oldu… Yağmurun fazla yağması… Yaralılar bakıma alındı… Yaralılar hastanede tedavi edilmektedir… Yaralılar hastaneye götürülürken can verdiler… Yaralılar kısa sürede İzmit Devlet Hastanesi'ne götürüldü… Yaralılardan 2'sinin durumu ağır… Yaranın pek ciddi olmadığı… Yaralılar en yakın hastaneye kaldırıldılar… Yaralılar Bolu Devlet Hastanesi'ne götürüldüler… Yaralılar oldukça iyiydi…Yaralılara ayakta bakım yapıldı… Yetkililerin anlattıklarına göre… Yetkililerin verdiği açıklamaya göre… Yine bir facia yaşandı… Yine kurtarma rezaleti yaşandı… Yolların kaygan olması sebebiyle kayarak üç vatandaşımıza çarptı… Yolların kaygan olması yüzünden kaydı… Yönüne seyahat etmekte olan otobüs… Yurtdışından gelip Ankara'ya inecek olan uçaklar…

14. 2. "Cinayet" Haberi

Adeta kudurmuş gibiydi… Ali Aslan'ı üç yerinden kurşunlayarak… Ali Koç adlı kocasını… Alkollü olduğu ve psikolojik tedavi gördüğü ortaya çıkan katil... Ankara'da dün sabah altı civarlarında… Arkadaşını 6 yerinden vurarak öldüren… Arkadaşlarını hunharca öldürdükten sonra… B. A. isimli şahıs… Barlar Sokağı bir cinayete daha tanıklık etti… Başına aldığı kurşun darbesiyle… Belinden ruhsatsız tabancasını çıkarıp ortalığı kan gölüne dönüştüren… Bıçağını eşinin karnına batırdı… A. F. çözümü ölümde aradı… A.B. ise tutuklanarak göz altına alındı… Bir çuval içerisinde bulunan ve parçalara bölünmüş bir erkek cesedi bulundu… Bütün çözümleri tüketen... Cebinden tabancasını çıkardı… Cesede doktorlar tarafından yapılan araştırmada… Cesedin boğularak öldürüldüğünü… Ceset Taksim hastanesine yatırıldı… Çıkan kavgada abi A. Ö. İki yerinden yaralanıp hayatını kaybetti… Çıkan tartışma cinayetle son buldu… Dün akşam yaşanan olayda… Dün gece 01.00 saatlerinde… Dün gece bir cinayet yaşandı… Eskişehir'de bir adam karısını tabancayla vurdu… Galatasaray maçı galibiyetle cinayeti beraberinde getirdi… Gerçekleşen cinayette… Göztepe'de vahşet… Gün içinde yaşanan bir tartışma sonrası etrafındaki insanlara… Hasan Çetin ailesinin sonunu getirdi… Hasan lanetlendi… Henüz 24 yaşında olan B. S., Henüz sebebi bilinmeyen bir nedenle… Hızını alamayan katil… İfadesi alındıktan sonra tutuklanarak… İki sevgilinin güzel başladıkları gece hüzünle bitti… İsmi belirlenemeyen bir şahısla… Kavga E. A.'nın silahını ateşlemesiyle sona erdi… Kendisini aldattığını düşündüğü karısını… Kimliklerinin tespiti doğrultusunda çalışmaların sürdürüldüğünü… Kurşunları sıkmaya başladı… Mermi yakalandı… Nişanlısına sarkıntılık yapan… Olay gününden beri cinayetin failini araştıran polis… Olay gününün ardından kayıplara karıştı… Olay sonrası yapılan incelemelerin ardından… Olay yerinde genç kızın abisiyle kavga başladı… Olay yerinde hayata gözlerini

yuman… Olay yerine gelen polisler tarafından tutuklanan… Olayın ardından gelen polisler incelemelerde bulundular… Olayın ardından okul hemen tatil edildi… Olayın geniş çerçeveli olarak inceleneceği açıklandı… Olayın namus veya kıskançlık nedeniyle gerçekleşmiş olabileceğini… Olayın sebebinin kendisini bir başkası ile aldattığını fark etmesi olduğunu… Olayın şokunu yaşayan çocuklar ise kontrol için hastaneye kaldırıldı… Oldukça üzgün olduğu… Otopark anlaşmazlığı yüzünden çıkan kavga… Ölen kişiler morga kaldırıldı… Polis cesedin kimliğini öğrenmek ve katilini yakalamak için çalışmalarına başladı… Polisler Mehmet Bulut'u tutuklayıp gözlem altına aldılar… Poşetlere sarılmış ceset… Rehineyi infaz etti… Ruhsatsız olduğu belirtilen bir silah kullanarak… Saldırının kim tarafından düzenlendiğini bulmak için… Satırla doğradı… Savcılık yaptığı açıklamada… T. K. aldığı borç parayı ödememiş ve tartışma çıkmış… Tartışma karısını bıçaklamasıyla son buldu… Tartışmanın takım tutma olayından kaynaklandığı… Tutuklanarak cezaevine kondu… Uğursuz sokak… Uygunsuz yakaladığı karısını… Vücutlarına çok sayıda kurşun isabet eden… Yanlış cinayet… Yargısız infaz… Yetkililer en kısa zamanda bu şahsa ulaşılacağını belirttiler... Yine cinnet yine cinayet… Yurt genelinde operasyon…

14. 3. "Soygun" Haberi

Adlı kişilerin daha önce de farklı hırsızlık olaylarına katıldıkları… Alarm sisteminin çalması sonucunda… Algida isimli market soyuldu… Ali Sedat isimli vatandaşın kafasına isabet edip… Altıncılar Caddesi'ndeki 12 numaralı dükkan tamamen soyuldu… Araçtaki 40 milyarı alıp kaçtılar… Bahçelievler Şubesi'nde soygun girişiminde bulunan hırsız… Bankadaki kasaların kaynakla kesilip boşaltıldığı… Bankanın Müdürü Hasan Yılmaz Bey… Beko beyaz eşya mağazasının kapısını kırarak eşya çalmaya kalkışan… Bir erkek biri bayan olduğu iddia edilen şahıslar… Bu kişilerin yakalanması için çalışmalara başladıklarını… Çaldıkları para ve eşyalarla birlikte yakalandılar… Çıkarıldıkları mahkeme tarafından tutuklandılar… Daha önceden de 2 hırsızlık olayına karıştığı… Daha sonra silahlarını çıkartıp kasiyere tutan hırsızlar… Dört soyguncudan ikisi polisin takibiyle yakalanırken… Dükkan sahibi Ali Özsoy'a silahlı saldırıda bulundular… Dükkan sahibinin ifadesine göre 28 milyar zarar tespit edildi… Dükkana müşteri olarak girip kasaya kadar ilerleyen… Dükkandaki elemanlara sprey sıkıp… Dün akşam üstü saat 16 sularında… Dün gerçekleşen mağaza soygununda… Dün saat 23.30 saatlerinde… Emniyet Müdürlüğü'nden alınan bilgiye göre… Emniyet Müdürlüğü'nün yaptığı açıklamaya göre… Emniyet yetkilileri tarafından tutuklanan soyguncular… Emniyet yetkililerinin ifadelerine göre… Ev eşyaları ve ziynet eşyalarıyla yakalanan… Fakat diğer iki soyguncu paralarla kaçmayı başardılar… Görgü tanıkları, soyguncuların heyecan arayan 2 genç olduğunu ifade ettiler… Görgü tanıklarının verdiği ifadeye göre… Güvenlik sistemlerinin bozuk olduğu, güvenlik kamerasının çalışmadığı bankanın güvenlik görevlileri… Hakim tarafından iki ay tutuklanarak… Hırsızlar bankanın duvarını kırıp… Hırsızlar bu gizli bölümleri bulsalar maddi varlığım biterdi… Hırsızlar hakkında polis geniş çapta bir inceleme başlattı… Hırsızlar koruma memurunu öldürerek… Hırsızlık konusunda sabıkalı oldukları… Hırsızlıkta her ev için 5 milyarlık mal kaybı olduğu ortaya çıktı… Hiçbir maddi zarar gelmeden tutuklanan hırsızların… İlçenin en işlek caddesi olan İstanbul Caddesi'nde bulunan… Kafasına vurulan darbeyle etkisizleştirildi… Kapalıçarşı'da dün mesai bitiminde yine hırsızlık olayı yaşandı… Kasadaki tüm parayı alıp kaçtılar… Kayıplara karışan bir hırsızın da zengin olmasına sebep oldular… Keskin Kuyumculuk adındaki kuyumculuk dükkanını… Kimliği belirlenemeyen üçüncü şahıs… Kimliği belirsiz kişi veya kişiler… Kuyumcu sahibi Ahmet Saray'la pazarlığa koyuldular… Kuyumcunun kepenklerini kesmeye çalıştılar… Kuyumcunun sahibi Ali Güven'i… Mağaza sahibi tarafından suçüstü yakalandılar… Mahkemeye çıkarılan soyguncudan ikisi yaşlarının küçük olması nedeniyle ceza almazken… Markete önce müşteri kılığında girdiler… Maymuncuk yardımıyla… Medya dünyasında tanınan birçok ünlünün de evine giren… Müze görevlilerinden 2 kişi, şüpheli durumunda olduğu için… No. 23'te bulunan beyaz eşya dükkanı Arçelik… Olay hakkındaki soruşturma devam ediyorken… Olay yerinde geniş çaplı araştırmalar yapıp… Olayla ilgili tahkikata başlandı… Oto galerisinden araba çalmak isteyen… Oto teybi çalmak isteyen iki şahıs… Otomobilde maddi değeri yüksek çalınmış eşyalar

bulundu… Pişman olduklarını, fakat başka çarelerinin de olmadıklarını söylediler… Polis arama çalışmalarına başladı… Polis ekipleri ile karşılaşan iki hırsız olaysız yakalandı… Polis geniş çapta araştırmayı başlatmış bulunuyor… Polis incelemelerinin hemen ardından yaptığı açıklamada… Polis soyguncuların bulunması için çalışmalarını hızla sürdürüyor… Polis yetkilileri tarafından göz altına alınan sanıklar… Polis yetkilileri ülke çapında arama yapacaklarını söyledi… Polis, Mehmet Kısa'nın soygunu gerçekleştirmiş olduğunu anladı… Polisin uzun takibi sonucunda… Polisler tarafından hala aranıyor… Salih Çevik adlı vatandaşın işyeri… Sanıklar tutuklanarak adliyeye sevk edildiler… Selim Yavuz semtinde olan olayda… Silahlı oldukları belirlenen iki hırsız… Soruşturmanın sürdürülüp en kısa zamanda sonuçlandırılacağını bildirdi… Soygun olayında 3 kilo altın ele geçirildi… Soyguncuların dükkan kapılarını hiç zorlanmadan açtıkları… Soyguncuların en kısa zamanda yakalanmasını dilediğini… Soyguncuların eşgali tespit edildikten sonra… Soyguncuların kaçtıkları araba… Soyguncuların robot resimlerinin çıkartılıp… Soygunda hırsızların silahlı olması endişe yarattı… Soygunda maddi zararın 30 milyar lira olduğu açıklandı… Soygunu gerçekleştirme nedeninin yoksulluk olduğunu… Soyulduğunu fark eden talihsiz genç… Şahin kuyumculuk adlı dükkan… Şube içindeki kameralar sayesinde üç kişi oldukları saptanan… Şüpheli oldukları belirtilen iki kişi… Tüm malları çaldıktan sonra yükledikleri kamyonete binerek kaçtılar… Ümraniye polis karakolundan alınan bilgiye göre… Yakalanan ikilinin silah bulundurdukları tespit edildi… Yakalanan şahıslar tutuklanarak gözlem altına alındılar… Yakalanarak emniyete sevk edildi… Yaşar kuyumculuğunun duvarlarını delerek… Yoldan geçen polis yetkililerinin fark etmesi sebebiyle yakalandılar… Yüzlerine taktıkları maskeler yüzünden tanınamıyordu… Yüzü maskeli 4 kişinin kaçarken etrafa ateş ettikleri söylendi… Ziynet eşyalarını çalmak isteyen…

14. 4. "Yangın" Haberi

Ataköy Marina'da demirli gemi… Ayakta tedavi edilerek taburcu edildiler… Bazı itfaiye memurları yanarak can verdiler… Bir ev tamamiyle kül oldu… Bir yangın meydana geldi… Bu yüzden yangının büyüyüp genişlemesine engel olunamadı… Büyük bir ekili alanın tahriş olduğu… Büyük çaplı maddi hasar oluştu… Can kaybı yaşanmadı… Cesedin Ali Aktaş olduğu tespit edildi… Çevre sakinlerinden alınan bilgiye göre, itfaiyenin olay yerine zamanında geldiği anlaşıldı… Çıkan küçük yangında can kaybı yok… Çıkan yangında ölen ya da yaralanan olmazken büyük maddi hasar meydana geldi… Çıkan yangında, yangının önceden fark edilmesinden dolayı… Çıkarılan cesetlerin adları şöyle… Çocukların anlattıklarına göre yangına… Doğal gazın kriterlere uygun şekilde kullanıldığında… Dün akşam saatlerinde… Dün Fatih'te çıkan yangında, tarihi bina büyük oranda hasar gördü… Dün gece saat 01.00'de meydana çıkan yangın… Dün gece saatler 1.30'u gösterirken… Dün sabaha karşı gerçekleşen yangında… Elektrik kaçağından çıktığı tespit edilen… Elektrik kaçağından kaynaklanan bir nedenden dolayı… Elektrik kontağındaki kaçak nedeniyle… Elektrikli ısıtıcı dehşeti… Emine Engin fenalıklar geçirdi… Ev ahşap olmasından dolayı tamamen kül oldu… Ev bütünüyle yanarken… Ev sahiplerinin evde olmaması can kaybını önledi… Evin ahşap olması yangının yan binalara sıçramasına neden oldu… Evsiz kalan aileye komşular battaniye verdi… Fabrikanın elektrik kontağından çıkan yangına… Fazla hasar görmeyen ailenin tek üzüntüsü zehirlenen kızları oldu… Götürüldükleri hastanede ayakta tedavi edildikten sonra taburcu edildiler… Göztepe itfaiye ilgilisinden edinilen bilgiye göre… Herhangi bir tehlike arz etmeyeceğini… Isınma sorununun had safhaya ulaştığı günlerde… İki tane dolum tankerinin… İsimleri bilinmeyen dört kişinin hayati tehlikeyi atlattığı… İstanbul'un Beykoz ilçesinde… İtfaiye Müdürlüğü'nün yaptığı açıklamaya göre… İtfaiyenin geç kalmasıyla yangın büyüdü… İtfaiyenin gelmesiyle alevler yanlardaki evlere bulaşmadan… İzmir'in Karşıyaka ilçesinde meydana gelen yangında… Kadıköy'de çıkan bir yangında çok telaşlı saatler yaşandı… Kış aylarında sobaların söndürülmeden uyunması… Neden çıktığı belli olmayan bir sebepten dolayı çıkan yangında… Nedeni bilinmeyen bir sebepten başlayan yangın… Olayda tüm bina tamamen yanarken… On bin hektar alanındaki ağaçlar hasar gördü… Öğle saatlerinde alışveriş merkezinin kalabalık olduğu bir saatte çıkan yangın… Ölen kişilerin aileleriyle bizzat ilgilenerek destekçi oldular… Ölen ya da

yaralananın olmadığı yangının… Panik yaratan yangın can kaybına neden olmadı… Patlamadan etkilenen ev sakinleri… Piknik yapmaya gelen insanların yaktıkları ateşten kaynaklanan yangın… Sobadan çıkan ateş sebebiyle çıkan yangına… Söndürme işleminden sonra… Taksim'de bulunan ahşap bina yanarak oturulamaz hale geldi… Tartışmalara konu olan boğaz trafiği, yeni bir tanker yangınına sebep oldu… Tesisatın belirli peryotlarla yetkili servislere kontrol ettirilmesini… Yan binalara sıçramamasına özen gösterilen yangın… Yan tarafta bulunan binalara zarar gelmedi… Yangın bir ailenin sonu oldu… Yangın elektrik kontağındaki kısa süreli bir aksaklıktan çıktı… Yangın olayları kasıt şüphesi taşıdığından… Yangın pek çok hasara neden oldu… Yangın sonucu büyük zarar olduğu tahmin ediliyor… Yangın itfaiyenin tüm müdahalelerine rağmen boya fabrikasını kül etti… Yangına bir görevlinin sigarasını söndürmeden bir odada bırakmasının… Yangına fışkıran ateş parçalarının neden olduğu… Yangına kömür sobasının neden olduğu… Yangına neyin neden olduğu henüz belirlenemezken… Yangına sebebiyet verenin… Yangında büyük bir miktarda mal kaybı oluştu… Yangında ortaya çıkan maddi hasarın… Yangında ölen ya da yaralanan olmazken… Yangında üçü kısmen, dördü tamamen olmak üzere toplam yedi ahşap ev etkilendi… Yangını olay yerine yakın olan itfaiye hemen söndürdü… Yangının bir gaz kaçağından kaynaklandığı belirlendi… Yangının çıkış nedeninin elektrik kontağından olduğu zannediliyor… Yangının çıkma sebebinin sorumsuzca ocakta unutulan bir çaydanlığın… Yangının elektrik devrelerinden çıkan bir sorundan kaynaklandığı… Yangının elektrik kontağında bir kısa devre sonucu çıktığı… Yangının elektrikli sobanın kontak yapması sonucu ortaya çıktığı sanılmakta… Yangının hangi nedenle çıkmış olduğu henüz tespit edilemedi… Yangının katalitik sobanın patlamasıyla olduğu… Yangının nasıl çıktığı hakkında bir bilgi bulunmuyor… Yangının nasıl çıktığı hakkında kesin bir bilgiye ulaşamadıklarını… Yangının nedeninin henüz tam olarak ne olduğu anlaşılamadı… Yangının nedeninin henüz tespit edilemediğini… Yangının nedeninin kaçak gazdan ortaya çıktığı belirlendi… Yangının sebebini belirlemek için polis ekiplerinin çalıştıkları… Yanıkların birinci derece yanık oldukları… Zehirli gaz teneffüsü sonucu yaralanarak…

14. 5. "Kar Yağışı" Haberi

Araçların, zincir, takoz ve çekme halatı olmadan trafiğe çıkmamaları söylendi… Aralıksız devam eden kar yağışı her tarafı olumsuz etkiledi… Arkadan gelen araçların da birbirine vurması kazayı genişletti… Balkanlar'dan gelen soğuk hava dalgasının etkisinde kalan Türkiye bu kışı çok zor geçirecek… Balkanlar'dan gelen soğuk hava İstanbul'a kar bıraktı… Balkanlar'dan gelen soğuk hava kütlesinin neden olduğu kar yağışı… Başta ulaşım olmak üzere hayat şartlarını güçleştiren kar… Beklenenden geç gerçekleşen kar yağışının dona çevirebileceği… Belediye çalışanlarının buzlanan yolları tuzlama çalışmaları birçok kazayı önledi… Belediye ekipleri yolların kayganlaşmasına engel olmak için gün boyunca yolları tuzlama çalışmaları yaptılar… Bir kış daha böyle enteresan geçti… Bölge trafik yetkilileri tuzlama çalışmalarına başlayarak halkın bu konuda dikkatli olmalarını istediler… Deniz seferleri iptal edildi… Dört trafik kazasında ciddi bir hasar meydana gelmedi… Dün akşam saatlerinde başlayan kar yağışı sabaha kadar hızını artırdı… Dün gece aniden etkisini gösteren kar yağışı… Elektrik hatlarında çıkan arızaların… Görüş mesafesini uzatmak için farların açık tutulmasını… Havanın kötü olması, geçen yıllardaki gibi hava kirliliğinin artmasına yol açtı… İlçeler yine çamurla baş başa kaldı… İlgililer, sürücülerin trafiğe çıkarken zincir takmaları gerektiğini bildirdi… İnsanlar bu şaşırtıcı olayı şaşkınlıkla izlediler… İnsanların evlerinden çıkmamaları istendi… İstanbul bu sabahı karla karşıladı… İstanbul Valiliği günün ilk saatlerinde toplanarak kriz masası oluşturdu… İstanbul yine felç… İstanbul'a son beş yılın en fazla karı yağdı… İstanbul'da dün şiddetli kar yağışı oldu… İstanbullular dün gece son on yılın en şiddetli kar yağışıyla karşılaştı… İstanbul'u beyaza bürüyen kar yağışı… İstanbul'u etkisi altına alan kar yağışı acayip olaylara sebebiyet verdi… Kadıköy tarafında başlayan kar yağışı bütün kenti etkiledi… Kar kalınlığı şehir genelinde 5. cm.'yi geçti… Kar yağışı arabaların hareket etmemesine, vapurların işlememesine, kazalara neden oldu… Kar yağışı birçok çalışanın ve öğrencinin geç kalmasına sebep oldu… Kar yağışı işe ve okula gidecekler için oldukça aksaklıklar meydana getirdi… Kar yağışı kenti olumsuz şekilde etkiledi… Kar yağışı kentte birçok aksaklıklara neden

oldu… Kar yağışı nedeniyle İstanbul valiliği eğitim ve öğretimi 2 gün durdurdu… Kar yağışı nedeniyle kara ulaşımında bir takım aksaklıklar meydana geldi… Kar yağışı nedeniyle özellikle İstanbul'da çok sayıda köy yolları ulaşıma kapandı… Kar yağışı sabahın ilk saatlerine kadar yoğunlaşarak etkisini artırdı… Kar yağışı sağlık şikayetlerinin artmasına yol açtı… Kar yağışı sebebiyle su hatlarında donmalar oluştu… Kar yağışı şehir hayatını aksattı… Kar yağışı şehri bir örtü gibi kapladı… Kar yağışı trafiği olumsuz yönde etkiledi… Kar yağışı vatandaşlar arasında sabah trafiği endişesi yaşatırken, çocuklar okulların tatil olacağı sevinciyle yine sokaklara döküldüler… Kar yağışı yüzünden trafik ulaşımı 1 gün durduruldu… Kar yağışı, en çok bir metropol olan İstanbul'u etkiledi… Kar yağışı, karayolu… Ulaşımının aksamasından sonra vapur seferlerinin de iptal edilmesine neden oldu… Kar yağışının bir hafta boyunca devam edeceği ve halkın önlem alması istendi… Kar yağışının hayatı kötü etkilediği açıklandı… Kar yağışının neden olduğu sorunların başında trafik var… Kar yağışının önümüzdeki iki günde de etkinliğini sürdüreceğini bildirdi… Kar yağışının tüm olumsuz etkilerinin en aza indirileceğini belirten Vali… Karayolları tuzlanmış yolları tuzlamaya devam ediyor… Karla gelen kazalarda… Kazalar sadece maddi hasarla sonuçlandı… Meteoroloji İşleri yetkililerinin açıklamalarına uygun olarak gerçekleşen iklim olayları, İstanbul'da kar yağışlarıyla kendini hissettirdi… Meteoroloji tarafından bildirildi… Meydana gelen küçük kazalar trafiğin durmasına neden oldu… Milli eğitim Bakanlığı henüz resmi bir açıklama yapmadı… Okullar 2 günlüğüne tatil edildi… Okullar, kar yüzünden öğrencilerin okula geç kalmaları sebebiyle kapatıldı… Okulların iki gün tatil edildiği söylendi… Özel araçlarla olduğunca trafiğe çıkılmaması istendi… Özellikle Anadolu yakasında kendini gösteren kar… Pek çok araç saatlerce trafikte bekledi… Soğuk havanın etkisiyle birlikte etkisini sürdüren kar yağışı bazı yolların tıkanmasına… Sürücülerin arabalarında… Şehir içi yollarında herhangi bir sıkıntının söz konusu olmadığı anlaşıldı… Şiddetli olarak süren kar yağışı… Tem otoyolu, karayolları görevlilerinin çalışmaları sayesinde açıldı… Trafiğe çıkacak olan araçların her türlü tedbiri alması gerektiğini belirttiler… Trafiğe çıkan kişilerin… Trafik kazaları maddi kazalara yol açtı… Trafik Müdürlüğü'nden bir yetkilinin verdiği bilgiye göre… Ulaşım sıkıntısı, en çok sabah işine gitmek için kalkan insanları etkiledi… Uzmanlar, insanları hazırlıklı davranmaları konusunda uyardılar… Valice yapılan açıklamaya göre… Valilik vatandaşları kar yağışlarına karşı uyardı… Yaralı sürücü ve yolculara olay yerine gelen ambulanslar müdahale etti… Yetkililer araç sahiplerinin, trafiğe çıkarken araçlarında zincir, takoz ve çekme halatı bulundurmalarının önemini vurguladılar… Yetkililer kar yağışı yüzünden yollarda herhangi bir sıkıntının olmadığını söylediler… Yetkililer vatandaşları, kaygan yollarda yavaş gitmeleri ve görüş mesafesine dikkat etmeleri konusunda uyardı… Yetkililer yola çıkacak araçların yanlarında zincir, çekme halatı bulundurmaları gerektiğini belirttiler… Yetkililer, İstanbullular'dan trafiğe çıkarken kazalara karşı yanlarında önlem amacıyla zincir, takoz ve çekme halatı bulundurmalarını istediler… Yetkililer, sürücülerin dikkatli olmalarını ve zincir kullanmalarını istediler… Yetkililer, yola çıkacak araçların, zincir, bulundurmaları gerektiğini belirttiler… Yoğun kar yağışı bildik görüntülerin yaşanmasına neden oldu… Yoğun kar yağışı nedeniyle uzmanlar halkı önlem almaları konusunda uyardı… Yoğun kar yağışı nedeniyle yurt genelinde yollar kapandı… Yoğun kar yağışıyla bir anda beyazlar altına bürünen İstanbul'da güçleşen hayat şartlarıyla karın zevkini çıkaran çocukların eğlenceleri tezatlık oluşturdu…

14. 6. "Düğün" Haberi

Aile üyeleri… Ailelerini pes ettirip aşkın gücünü gösterdikleri düğün… Akıllara durgunluk veren bir düğün gerçekleşti… Almanya'da yaşayan sıradan bir ailenin oğlu olan… Astronomik masraflar… Aşklarıyla uzun süredir medyanın dilinden düşmeyen… Aylardır konuşulan evlilik nihayet gerçekleşti… Basın dünyasından birçok konuk… Başındaki vergi yolsuzluğu sorunundan uzaklaşmış görünüyordu… Bodrum'a uçtular… Büyük bir şenlikle… Büyük davetli kalabalığı önünde gerçekleşen düğünde… Büyük mutluluk ve heyecan gözleniyordu… Coşkularını kameraya yansıttılar… Çifte takılar taktılar… Çok mutlu gözüken çift… Damadın attığı mermi kaynanaya denk geldi… Devletin en üst kademesinden Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel… Dolarlar,

marklar, paralar havada uçuştu… Düğün adeta ünlü sanatçıların geçiş noktasıydı… Düğün alanını bir anda hüzün kapladı… Düğün büyük bir organizasyonla gerçekleşti… Düğün eğlenceden ziyade yas görünümü kazandı… Düğün eski neşesine kavuştu… Düğün gecesi görülmeye değerdi… Düğün görkemli bir şekilde yapıldı… Düğün için kesilen hayvanlarla komşulara ziyafet çekildi… Düğün sabahın ilk ışıklarına dek sürdü… Düğün töreni, törene katılan seçkin konuklardan çok, düğün için yapılan harcamalarla tartışma konusu olacağa benziyor… Düğün tüm eğlencesi ve hızıyla sabaha kadar sürdü… Düğün verilen bir yemekle başlayıp eğlenceyle bitti… Düğün, genç çiftin balaylarını geçirmek için yola çıkmalarıyla son buldu… Düğünde aşırı katılım ve medya ordusunun kalabalıklığı dikkati çekti… Düğünde davulcu, aşırı heyecan ve aşırı tempo yüzünden kendini tutamayarak hareketlendi… Düğünde doyasıya eğlenerek… Düğünden sevinç çığlıkları yerine ağıt sesleri duyuldu… Düğüne önemli siyasi makamlar da katıldı… Düğüne, aile bireylerinin ve akrabalarının oldukça büyük katılımı oldu… Düğünün oldukça kalabalık olduğu… Düğünün rutin geçmesini engellemek için sihirbaz davet edilmişti… Eğlencenin doruğuna çıkan konuklar… Evliliklerinin ticari yakınlıktan doğmadığını… Geline düğün boyunca birçok bilezik takıldı… Gelini ve damadı yalnız bırakmayan Süleyman Demirel… Genç sevgililer, bu düğüne gelen misafirleri, o ilk heyecan tebessümleriyle karşıladılar ve mutluluklarına onları da ortak ettiler… Gerçekleşen düğünde… Günlerce konuşulacak bu düğün… Havai fişek gösterisi izleyenleri büyüledi… Herkese parmak ısırttıracak bir düğün gerçekleşti… İlginç bir nikah gerçekleşti… İstikrarlı bir şekilde birlikteliklerini sürdüren… İş dünyasının önemli şahsiyetleri… Kameralarımıza takılan ilginç insan manzaralarının yanı sıra çiftin çok mutlu olduğu da gözlendi… Kimsenin haberinin olmadığı nikahta…Konuklara şarkılarıyla eşlik etti… Mini bir konser verdi… Mutlu beraberliklerini resmileştirdiler… Mutlulukları gözlerinden okunuyordu… Mütevazi düğün… Müthiş bir düğüne sahne oldu… Nikahları kıyılacak çiftin nikah törenine kimse gelmedi… Oğlan evi durumdan çok hoşnut kaldı… Oldukça mutlu oldukları gözlendi… Oldukça üzgün… Olumlu tepkilerine karşın… Ortalığa para saçıldı… Önde gelen isimler… Politika dünyasından birçok insan… Sade bir düğün töreniyle birlikteliklerine son noktayı koydular… Sanatçıları görebilmek için kıyasıya rekabet eden hayran kitlesi izdihama neden oldu… Sosyete dünyasının önemli isimleri bir araya geldi… Sosyetenin ünlüleri… Sürpriz, bir o kadar da şaşalı düğün… Şok etkisi yaratan düğün… Tanınmış simalar, yüzler göze çarptı… Ünlü sanatçıların eşlik ettiği gecede… Yapılan düğün görülmeye değerdi… Yapılan kokteyle… Yaptığı meslekle kazandığı para arasında ters orantı olan… Yaptıkları eğlence… Yenildi, içildi, takılar takıldı, dolarlar, marklar havada uçtu, silahlar patladı…Yeraltı dünyasının karanlık adamı… Yeraltı dünyasının ünlü babası… Yıldırım nikahla evlenerek dünya evine girdiler…

14. 7. “Açılış Töreni” Haberi

Açılan şubesiyle Türkiye’de 100. şubesine ulaşmış oldu… Açılış kurdelesi Sakıp Sabancı tarafından kesildi… Açılış töreninde kurdele kesen… Açılış törenine çevre evlerde oturan insanlar… Açılışının hemen ardından faaliyete başlayan banka… Ahmet Sarıcalı’ya ait açılışı yapılan Erene Tekstil Fabrikası’nın açılışına Cumhurbaşkanı S. Demirel’ in yanı sıra… Anadolu’dan kaçırılan Osmanlı mozaikleri yuvasına döndü… Ayrıca öğrencilerin bu imkanlardan yararlanırken, hiçbir şekilde kimseden para alınmayacağını belirtti... Banka hizmetlerini her bölgeye yaymak istediklerini söyleyen… Bir tane sinema salonu bulunmakta… Bu rakamın çok daha fazla artırılmasının hedef tutulduğu… Bu tesislerde tenis kortlarının, yüzme havuzunun, basketbol sahasının olduğunu belirtti… Bu tür atılımların devamının beklendiğini ve bütün atılımların destekçisi olmaya hazır olduklarını… Çok yoğun bir kişi… Daha fazla yatırım beklediğine değindi… Demirbank farklı bir şekilde gündemde… Demirbank’ın yeni şubeleri, yeni sahibi Hüseyin Akça’nın kararıyla bu sabah faaliyete geçti… Dün 15.00 sıralarında öğretime açıldı… Egebank, Yalova şubesiyle Türkiye genelindeki 50. şubesini açmış oldu… Fakültede öğrencilerin en iyi öğretimi alabilmeleri için laboratuvarlar bulunmaktadır… Fatih Üniversitesi’nde, bugün saat 13.30’da düzenlenen bir törenle spor tesisleri açıldı… Flora, alışveriş ve çeşitli yiyecek mağazaları ile Vali Konağı Caddesi’nde yerini aldı… Gazetecileri ve bütün Türkiye’yi şok etti…

Gerçekleştirdikleri yatırımlar ve kar sayılarından örnekler verdiği konuşmasında… Gürtuna'nın yanı sıra İstanbul'un tüm belediye başkanları… İhale ve yapım aşaması yaklaşık 5 yıl süren… İki tane dil laboratuvarı bulunuyor… İlçenin görünüşüne ve temizliğe çok önem verdiklerini söyleyen… İleri bir tarihe ertelendi… İletişim Fakültelerinin önemine temas eden… İletişim Fakültesi'nin bugün düzenlenen açılış töreninde… İnşaatı 1997 yılında başlayan fakültenin açılışına, üniversitenin adını da aldığı 9. Cumhurbaşkanımız… İş dünyasının önemli şahsiyetleri… İzmir enternasyonal fuarı, 69. kez İzmirliler'e merhaba dedi… İzmit'te iki sene önce inşaatına başlanan fabrikanın üretimine bu yılbaşı geçeceği bildirildi… Kadir Has'ın yaptırdığı fabrikanın açılışını yaptı… Kampusun, öğrencilerin daha verimli çalışmalarını sağlayabilecek şekilde hazırlandığını belirtti... Katılımın yoğunluğu dikkat çekti… Kentteki istihdam oranını artıracağını… Konuşmasında, Garanti Bankası'nın yurt çapındaki şube sayısına dikkati çekti… Küçükyalı'nın bir süpermarket ihtiyacı olduğunu, markette ucuz, kaliteli temiz ürünlerin yer aldığını belirtti… Mandırada, 35 bin hayvan kapasitesi olacak… Marketi gezen insanlara yiyecek, içecek ve promosyondaki ürünler dağıtıldı… Medyaya hiç konuşmayıp sessiz kalan… Metronun ulaşıma açılmasıyla birlikte… Modern teknoloji ve eğitim olanaklarıyla donatılan okulda… Nişantaşı'nda açılış töreni dün 14.30'da gerçekleşen Flora açılış merkezi… Okulda 12 laboratuvar ve 240 bilgisayar bulunuyor… On ayrı süpermarket zincirinin daha hizmete gireceğini… Osmanlı Bankası dün, Karaköy'de bulunan genel müdürlük binasını, Maslak'ta uzun zamandır çalışmaları süren yeni binasına taşıdı… Otopark ücretlerinin halkın cebini yaktığını söyleyen… Otoparkta arabalara özel asansör de bulunuyor… Önde gelen bürokratlar… Politika dünyasından birçok insan… Sabancı Holding, otomotiv sanayine bir katkıda daha bulundu… Sakıp Sabancı'ya teşekkürlerini belirtti… Şubenin açılışını yaptıktan sonra bir konuşma yapan… Şubeyi gezen konuklar için kokteyl verildi… Tanınmış isimlerin ve bazı akademisyenlerin katılımıyla açıldı… Tören, hastanenin bütün birimleri gezilip bilgi verilerek sona erdi... Törende 9. Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel ve sanatçı Hülya Avşar da, kurdele kesmek için hazır bulundular… Törende birçok milletvekili vardı… Törende hazır bulundu… Törende kısa bir konuşma gerçekleştirdi… Törene ev sahipliği yapan Rahmi Koç… Türkiye'de 97 şubesi olan Garanti Bankası, bir şubesini de dün İstanbul Mecidiyeköy'de hizmete açtı… Türkiye'de açılmış olan ilk şube olma özelliğini taşıyor… Türkiye'nin en büyük bankası konumuna geldiğini açıklayarak… Türkiye'nin gelişmesinde büyük etkileri olduğunu söyledi… Ülkemiz için hayırlı uğurlu olsun." dileklerini dile getirdi… Üniversitenin gezilmesiyle tören sona erdi… Üniversitenin ülke gelişiminde etkili olacağını söylediler… Yapımı uzun süredir devam eden… Yeni süpermarket zincirinin başlangıç halkası olan… Yenibosna'da, 11 Aralık Pazartesi günü saat 15.00'te Erenko Tekstil adında bir fabrika açıldı… Yüksek dereceden bürokratlar…

14. 8. "Cenaze Töreni" Haberi

Açtıkları telefonlarıyla ve ziyaretleriyle Ali Kemal'in ailesine başsağlığı dileklerini ilettiler… Ali Küçük, cenaze töreninin ardından Zincirlikuyu Mezarlığı'na getirilerek toprağa verildi… Arkadaşları küçük konuşmalarla Oktay Akbal'ı dile getirdiler… Barış Manço'unun cenazesi düzenlenen törenle sevenleriyle bir araya getirildi… Başsağlığı taziyelerini kabul ettiler… Bazı milletvekillerinin de bulunduğu bir topluluk beraberinde defnedildi… Bir cenaze töreni düzenlendi… Bostancı Gösteri Merkezi'nde yapılan bir törenin ardından… Bugün öğlende Teşvikiye Camii'nde kılınan cenaze namazından sonra… Bulunduğu yere sığamayan kalabalık… Burada çeşitli konuşmalar yapılırken ailesi başsağlığı dileklerini kabul etti… Büyük bir kalabalıkla birlikte ve sevenlerin dualarıyla… Cenaze 18 Aralık 2000 Pazartesi günü öğle namazını takiben kılınan cenaze namazından sonra… Cenaze dün ikindi namazını müteakip Ümraniye Camii'nde düzenlenen törenin ardından… Cenaze edilen duaların ve kılınan namazın ardından… Cenaze kılınan öğle namazının ardından toprağa verildi… Cenaze Şişli Camisi'nde kılınacak öğle namazını müteakip… Cenaze töreni Kadıköy Sanat Merkezi'nde yapılacak… Cenaze töreninde birkaç provokatörün olay çıkartması dışında bir olay yaşanmadı… Cenaze törenine çok sayıda çelenk geldi… Cenaze törenine pek çok gazeteci-yazar katıldı… Cenaze törenine Vali Recep

Yazıcıoğlu'nun yanında milletvekilleri de katıldı… Cenazenin Teşvikiye Camii'nde kılınacak namazla kaldırılacağı… Cenazesi gönderildiği Yalova'da annesinin gözyaşları arasında toprağa verildi… Cenazesi yarın öğle namazıyla Zincirlikuyu Mezarlığı'na kalkacak… Cenazesine herhangi bir törenin yapılmayacağı… Çapa Tıp Fakültesi Hastanesi'nde vefat eden Tekin, hastanenin morgundan alınarak Fatih Camii'ne getirildi… Çok değerli gazetecimiz, evinde geçirdiği kalp kriziyle vefat etmiştir… Çoker'in tabutu daha sonra Şişli Camii'ne taşındı… Daha sonra bir dakikalık saygı duruşundan sonra… Daha sonra eller üzerinde taşınan naaş… Dostları Ahmet Coşkun'u bu son yolculuğunda yalnız bırakmadılar…Edilen dualar ardından toprağa verildi… En yakın tanıdıkları O'nu anlatan konuşmalar yaptılar… Ergül için ilk tören çalıştığı hastane olan Haseki'de yapıldı… Fatih Camisi'nden sonra Edirnekapı Mezarlığı'na gömüldü… Fenalık geçiren ailesini sevdikleri teselli etti... Geçtiğimiz gün kalp krizi sonucu hakkın rahmetine kavuşan… Gezen'in anısına öğrencileri bir tiyatro gösterisi yaptı… Halkın büyük kısmı protesto etti… Halkın katıldığı resmi törenin ardından… Hüseyin Geldi, Ahmet Üstün toprağa verilirken ilk safta kalabalığa eşlik etti… İlk tören sanatçı dostlarının katılımıyla… İlk tören sevdiklerinin de yoğun katılımıyla yapıldı… İlk tören uzun yıllardır görev aldığı… İş dünyasının ünlü ve renkli ismi … Kemal Sunal'ın naşı sevenleri arasında Zincirlikuyu Mezarlığı'na götürülerek gömüldü… Kerim Tekin için ilk tören Taksim'de tüm sevenleri tarafından yapıldı… Köknar'ın çalışmalarından ve basın dünyasına katkılarından bahsedildi… Lisenin bahçesine konan C. A.'nın tabutu… Medyanın büyük ilgi gösterdiği tören… Osman Şahin de cenaze törenindeydi… Öfkeli ve üzüntülü kalabalık trafik canavarını protesto için… Öğle namazına müteakiben… Öğle namazını takiben kılınan cenaze namazıyla Zincirlikuyu Mezarlığı'na defnedildi… Öğle vakti kılınan namazdan sonra… Öğleden sonra kılınacak namazı takiben… Ölüm nedeninin kalp krizi olduğu söylendi… Salı günü öğlen namazında Teşvikiye Camii'nde kılınacak olan namazın ardından… Sanat ve siyaset dünyasından birçok kişi… Sanat ve siyaset dünyasından birçok simanın katıldıkları tören… Sanatçının filmlerinden yapılan alıntıların görülmesinden sonra… Sevdikleri Ahmet İleri'yi camide kılınan ikindi namazında yalnız bırakmadı… Sevenleri öncelikle bir dakikalık saygı duruşunda bulundular…

Sevenleri tarafından toprağa verildi… Slayt gösterileriyle gerçekleşen bölümde Mungan'ın hayatı gösterildi… Şairin yaşamı ve şiirlerinin anlatıldığı kısa bir konuşma yapan… Şoförü ile birlikte Ankara yolunda kaza yapan… Tören Özdilek'in yakınlarından ve aile dostlarından yüzlerce kişinin katılımıyla yapıldı… Tören sonrası öğlen kılınacak cenaze namazı ile toprağa verilecek… Törende Ahmet Abay'ın hayatı ve sanatından bahsedildi… Törende kitaplarından örnekler verildi… Törenden sonra gömüldü… Törene O'nu seven halkın yanı sıra… Törenin ardından ikindi namazından sonra… Üzücü törende hüzünlü bir hava esti… Yarın yapılacak anma töreninin ardından Zincirlikuyu Mezarlığı'na gömülecektir… Yücel, Türk edebiyatını, sevenlerini ve yakınlarını üzdü…

15. KONUŞMAK

Konuşma insanın doğuştan sahip olduğu, süreç içinde, yaşamak suretiyle edindiği düşünce ve görüşleriyle kendi istek ve duygularını, belirli bir amaçla karşısındakine ya da karşısındaki kişilere iletme yöntemidir.

İnsan var oluşundan bu yana, düşünce ve duygularını anlatmak, ifade etmek istemiş, bu dileğini de konuşma yoluyla gerçekleştirmiştir. Yazının bulunuşundan, insanın çıkardığı seslerin ve yaptığı işaretlerin konuşma anlamını kazanmasından önce, taş üzerine çizilen biçim ve figürler de birer iletişim aracı olmuştur.

Her insan, eğer işitme ya da konuşma özürlü değilse, konuşma yeteneğine sahip olarak doğar. Konuşmaya başladığı çok küçük yaşlardan itibaren de bu yeteneğini geliştirmesi

mümkündür. İnsanın konuşma yeteneğini geliştirmesinin bir şartı vardır: Önce iyi bir dinleyici olmak, sonra bu konuda kendisini eğitmek. Bu koşullara sırasıyla şunlar da eklenebilir:

A) Güzel konuşan bir çevre içinde yetişmek,

B) Konuşmanın yaşamdaki yeri ve önemini anlamak,

C) Doğru ve iyi konuşmanın yol ve yöntemini öğrenmek.

Konuşma bir yönüyle de bir kültür işidir. İyi ve güzel konuşabilmek için küçümsenmeyecek bir kültür birikimine sahip olmak koşulu, hep anımsanmalıdır.

Çünkü konuşmak, olur olmaz biçimde laf üretmek, kelime ve cümleleri hiçbir kurala uymadan arka arkaya sıralamak, nasıl ve ne biçimde olacağını bilmeden sesler çıkarmak, el, kol ve yüz hareketleri yapmak, yerli yersiz haykırmak ya da mırıldanmak değildir.

Konuşma, kelimeler doğru ve yerinde kullanılıyor, cümleler kurulurken dilin musikisi yakalayabiliyorsa güzeldir. Kurallarına uygun konuşuluyorsa, konuşma, konuşma olur. Akıl sahibi, duyan, düşünen insana yakışan da güzel ve doğru konuşmasını bilmektir. Dil en mükemmel anlatma ve anlaşma aracı, konuşma ise bu araçla gerçekleştirilen en etkin iletişimdir.[237]

Haberci, (gazeteci) mesleği ve konumu gereği, basın toplantılarında sorular sormanın yanı sıra sık sık panel, açık oturum, sempozyum, forum gibi toplantılara konuşmacı olarak çağrılır. Bu tür toplantılardaki davranış biçimi, konuşma içeriği ve ifade yöntemi, habercinin mesleki yaşamına çok olumlu katkılarda bulunabilir. Bu nedenle haberci, iyi, içerikli, akıcı ve etkili konuşma yetisine de sahip olmalıdır.

15. 1. Sorunlar

Oysa çoğu haberci, bu konuda deneyim kazanana kadar, birçok sorun yaşamaktadır. Konuşma sırasında karşılaşılan sorunlar, kötü konuşma deneyimi geçirmişlerin ağzından şöyle sıralanmaktadır:

- “Konuya bin dereden su getirip, öyle başlayabiliyorum. Bu da dinleyicinin ilgisini dağıtıyor. Yani, nasıl başlayacağımı pek kestiremiyorum.

- Karşımdaki insanların seviyesine göre konuşamadığımı, konuşma bittikten sonra anlayabiliyorum. Üslubu ayırt edemiyorum.

- Konuşurken heyecanlanmamak ya da heyecanımı yenmek için ne yapmalıyım?

- Konuşma sırasında, genelde metne bağlı kalıyorum. Kafamı önümdeki kağıttan kaldıramıyorum. Böylece, dinleyiciyi etkileme şansımı kaybettiğimi sanıyorum.

- Kafamdakileri sıralarken, konu bütünlüğünü kaybediyorum. Bazen de konuşma sırasında, ne söyleyeceğimi unutuyorum. konuya hakim olamıyorum.

- Konuşmada çok örnek veriyorum, dinleyiciler sıkılıyor.

- Konunun yarısına kadar iyi geliyorum. Ondan sonra, hakimiyeti kaybediyorum.

- Yeterince hızlı konuşamıyorum.

- Yeterince yavaş konuşamıyorum.

- Çevredekiler sözümü kesince, konu değişiyor ve bir daha asıl konuya geçemiyorum. Zaman da geçmiş oluyor. Hiç bir şey anlatamadan da konuşmam bitiyor.

- Nasıl bir sıra ile konuşmaya devam edeceğimi bilemiyorum.

- Dilim sürçüyor. Kelimeleri yuvarlıyor, düzgün cümle kuramıyorum. Akıcı konuşamıyorum.

- Farklı düşünen insanların yanında konuşamıyorum.

- Grup karşısında konuşurken terliyorum. Bu, özellikle herkes tam anlamıyla susunca oluyor.

- Sürekli dikkati sağlayamıyorum. Dağılınca da ne yapacağımı bilmediğimden, bir türlü toparlayamıyorum.

- Dinleyici kitlenin tepkisi, konuşmanın akışını değiştiriyor. Dinleyiciler, beni yönlendiriyor.

- İlginin kesildiğini görünce, kalan zamanımı hızlı hızlı geçip, konuşmamı bitiriyorum.

- Dinleyicilerin bakışları beni çok etkiliyor. Konuşurken boğazıma bir şeyler düğümleniyor.

- Konuyu gereksiz şekilde uzatmaktan, kendimi alamıyorum.

- Tartışmalarda nefesim yetmiyor. Karşıdakine laf yetiştiremiyorum.

- Konuşma süremi ayarlayamıyorum.

- Yüz hareketlerimi, el kol hareketlerimi bir türlü kontrol altına alamıyorum. Ya da öyle zannediyorum. Bazen öyle aşırı oluyor ki, ilgi çekmek için yaptığım bir harekete gülüyorlar.

- Kısa zamanda sonuç alamayınca, sinirleniyorum.

- Tartışırken çevremdekileri hep susturuyorum. Bu etkili oluyor mu?

- Konu dışı şeylerden örnek vererek dinleyicileri dinlendirmek istiyorum ama kafaları karışıyor.

- Ses tonumu kullanmayı beceremiyorum. Sesimle duygu ve düşüncelerimi aktarmayı beceremiyorum."[238]

15. 2. Eleştirel Dinleme

Eğer haberci bu sorunlarını gidermek amacıyla katıldığı toplantılarda yapılan konuşmaları "eleştirel dinleme" yöntemiyle izlerse, başarılı konuşmanın temel ilkelerini belirlemiş olur. Bunun için haberci, dinlediği konuşmalardan sonra şu değerlendirmeleri yapmalıdır:

- Niçin böyle bir konuşma yapıldı?

- Konuşma yapılan yer, konuya uygun muydu?

- Konuşmanın türü neydi? Bir şeyler mi açıklandı, yoksa dinleyiciler mi eğlendirildi?

- Dinleyenler konuyla ne ölçüde ilgilendi?

- Ses ve görüntü aygıtlarıyla konuşma desteklendi mi?

- Giriş ve sonuç cümleleri yeterince etkili miydi?

-Konuşmacı;

- Kimlere karşı konuştu? Hedef kitlenin eğitim ve sosyal düzeyi neydi?

- Anlattıklarına inanıyor muydu?

- Kendine güveniyor muydu?

- Heyecanlı mıydı?

- Resmi bir dil mi kullandı? Yazı dili mi kullandı?

- Saldırgan mıydı?

- ***Sözcükleri düzgün telaffuz edebildi mi?***

- Aynı sözcükleri gereksiz yere tekrarladı mı?

- ***Dilbilgisi hataları yaptı mı?***

- Düşüncelerinin mantık sırası yeterli miydi? Yoksa konudan konuya mı atladı?

- Konuşma aralarında "eee, aaa" gibi asalak sözcüklerle laf uzatmaları yaptı mı?

- Sesini işitilebilir biçimde kullandı mı? Yoksa monoton bir konuşma mı yaptı?

- Dinleyicileri gözleriyle izledi mi? Yoksa gözlerini çevrede mi gezdirdi?

- Jest ve mimiklerini gerektiği gibi kullandı mı? Yoksa hareketleri anlamsız mıydı?

- Dinleyiciyi etkiledi mi? Dinleyici severek mi dinledi?[239]

15. 3. Temel İlkeler

- Haberci, bu soruların cevaplarını değerlendirdikten sonra konuşma sorunlarını gidermek için şu temel ilkeleri asla unutmamalıdır:

- ***En güzel konuşma kısa konuşmadır.***

- Güzel konuşmanın öteki iki öğesi ise dinlemek ve düşünmektir.

- Güzel konuşmayı engelleyen en önemli etkenler çekinme, sıkılma ve korkudur.

- Bireyler genellikle eleştirilmekten ya da beğenilmemekten korktukları için güzel konuşamazlar.

- Önemli olan, kişinin kendisine güvenmesi ve konuşacağı konuda kendini bilgili hissetmesidir.

- Konuşmacı sözlerinin içeriğinden önce, dinleyicilere güven vermelidir.

- Çoğu dinleyici önce inanmak ister. Dürüst ve doğruları söylemeye çalışan bir tip çizilmelidir.

- Konuşurken saldırgan olmak, genelde dinleyicileri tedirgin eder, ayrıca konuşmacının sağlam ve güvenilir düşünceleri olmadığı şüphesini yaratır.

- ***Konuşma başladıktan 20 dakika sonra, en dikkatli izleyicinin bile dikkati dağılmaya başlar. Süreyi buna göre ayarlamakta yarar vardır.***

- İyi bir konuşmacı, dakikada 150 kelimeyi hatasız söyleyebilmelidir. Yavaş konuşmak da dinleyicileri sıkar.

- Konuşurken, düşünme yeteneğini geliştirmek gerekir.

- ***Kelime hazinesini geliştirmek, eşanlamlı kelimeleri değişik bölümlerde kullanmak, araya yaşanmış kısa öyküler yerleştirmek konuşmayı ilginç kılar.***

- "Dır" ekleri konuşmaya güç verir ama, çok kullanıldığında anlamını kaybeder ve dikkati dağıtır.

- Konuşurken dinleyicilerin gözlerine bakarak tepkilerini anlamak ve onları bir ölçüde ilgiye çağırmak iyi bir etkileme biçimidir.

- Konuşmacı, "Eee, yani, şey, falan" gibi asalak kelimeleri kullanıyorsa, ya kelime dağarcığı yetersizdir, ya heyecan duymuyordur, ya zihnen yorgundur, ya zaman kazanmaya, ya da yalan söylemeye çalışıyordur.

15. 4. Öneriler

Bu belirlemelerden sonra şu önerilere uymak, konuşma sorunlarını çözmek için yeterli olacaktır.

1- Konuşmaya hazırlıksız çıkmayın.[240]

2- ***Önceden amacınızı belirleyerek, konuşmanızın planını yapın.***

3- Elinizde, sıkıştığınız zaman bakacak notlarınız olsun. Hem rahatlarsınız, hem inandırıcılığınız artar.

4- Masada gözlük ya da kalem gibi aksesuarlarınız olsun, sıkıştığınızda bunlarla oynayarak bir süre yargılamacı gözlerin etkisini hafifletebilirsiniz.

5- Konuşmaya başlamadan önce hazırlık yapar gibi notlarınızı karıştırın, kalemlerinizi ve gözlüğünüzü yerleştirin. Bu arada dinleyicileri gözlerinizle tarayın.

6- Dik durun. Dinleyicilere kendinizden emin olduğunuz imajını verin.

7- Asık yüz, çatık kaş, küstah bakış konuşmacıyı sevimsiz kılar, bunu unutmayın.

8- ***Konuşurken dinleyicileri, güldürmek ya da eğlendirmekle görevli olmadığınızı da aklınızdan çıkarmayın.***

9- Giysilerinizde ya da yüzünüzde, dinleyicilerin dikkatlerini önce çekecek, sonra da dağıtacak aksaklıklar bulunmasın. (Yana kaymış kravat, çözülmüş ayakkabı bağı, dikilmiş saçlar, kopmuş düğme, kirli tırnak, kırılmış oje, taşmış ruj, akmış rimel vs.)

10- Konuşmaya başlamada acele etmeyin; bırakın insanlar sizi dinlemeye hazır hale gelsinler. Süre uzarsa, hafifçe öksürerek ya da "ılık" bir iki kelimeyle dinleyicileri uyarın.

11- Konuşmanıza bir slogan, bir atasözü, dikkat çeken bir soru ya da ilginç bir başlıkla başlayabilirsiniz.

12- Ciddi konulu konuşmalarda fıkrayla başlamak ya da fıkra anlatmaktan kaçının.[241]

13- Başlangıçta belge göstermek ve bu belgeleri açıklayacağınızı bildirmek ilgiyi yoğunlaştırabilir.

14- İlgi dağılmaya yüz tuttuğunda, görsel araç gereçlerden (fotoğraf, video film, tepegöz vs.) ölçülü bir biçimde yararlanmak olumlu sonuç verir.

15- Konuşurken ellerinizi ya da gerektiğinde kollarınızı kullanarak ve de mimiklerinizle (vücut dili), sözsel vurgulamalarınızı, biçimsel vurgulamalarla güçlendirin.

16- Ses tonunuz herkesin duyabileceği ölçüde olsun, ne fısıldayın, ne de bağırın. Ancak monotonluktan da kaçının.

17 - ***Bilinen ve anlaşılır kelimelerle kısa ve düzgün cümleler kurun. Devrik cümlelerden kaçının.***

18- Konuyla ilgili görüşünüzü baştan ortaya koyun. Süreç içinde fikir değiştirmeyin.

19- ***Konulara netlik getirin. Kaypak ifadeler kullanmayın.***

20- Açıklamalarınızda kelime ve deyim tekrarı yapmayın.

21- Konuşmanızın içine kısa anekdotlar ya da kişisel bir iki öykü serpiştirin.

22- Aynı mekanda bulunan kişilere yönelik eleştirileriniz ölçülü olsun.

23- Sık sık çağrılar yaparak, talimat anlamına gelecek sözler kullanmayın.

24- ***Savunma yapmayın, günah da çıkartmayın.***

25- Konunun en fazla 2-3 yönünü irdeleyin. Dağılmayın.[242]

26- Karşılaştırmalar yapın; ancak gereksiz ayrıntılara girmeyin.

27- Kendinize dalmayın, dinleyicilerle ilişkiniz kopmasın.

28- Dinleyicilerden gelen tepkileri değerlendirin; ancak etki altında kalmayın.

29- Sözlerinizi, anlattıklarınızın kısa bir özetiyle bağlayın. Ama bu yeni bir konuşma olmasın.

30- ***Yirmi, bilemediniz otuz dakikalık süreyi aşmayın.***

15. 5. Yüz Yüze Görüşme

Birçok insanın arzu ettiği, ancak çoğu kez başaramadığı bir şey vardır: Konuşmanın, görüşmenin, tartışmanın ya da sorgulamanın ötesine geçerek üçüncü kişilerle gerçek bir iletişime ulaşmak. "interview", "entretien de face à face" (Yüz yüze görüşme).

Bu konuda, 1958 yıllarında, Charles Nahoum psikoloji terimi olarak "entretien psychologique" (ruhbilimsel görüşme, konuşma) ile "entretien mené psychologiquement" (ruhbilimsel olarak gerçekleştirilen görüşme, konuşma) arasındaki farkı ortaya koymuştur. Daha sonraları psikoterapi ilminin de etkisiyle, Carl Rogers, "***yüz yüze görüşme-yardım görüşmesi"*** terimlerini kullanmıştır.

Burada ele alınmak istenen yüz yüze görüşmenin kapsamı daha geniştir. Bir psikoterapistin, bir psikologun, bir üst düzey yöneticinin, bir konferansçının, bir doktorun, bir memurun, bir işçinin, bir satıcının, bir öğretmenin, bir halkla ilişkiler uzmanının, hatta oğluna nasihat eden babanın görüşmelerinden öğeler de içermektedir.

Bu konuşma, bir gazetecinin haber kaynağıyla yaptığı iş görüşmesi yani haber görüşmesidir. Bu tür konuşma (yüz yüze görüşme):

"***İki kişi arasında, belirli bir amacı olan, bilgi alma ya da bilgi vermeye dayalı, doğrudan ya da dolaylı olarak ilgili bir sorunu çözmeye yönelik, ya da taraflardan birine belirli bir yardım öngören, ya da taraflardan birini daha iyi tanımayı ve anlamayı amaçlayan bir görüşmedir."***

Ancak bu konuşmanın, görüşmenin amacının olması yeterli değildir. ***En önemli koşul, bu görüşmeyi hazırlayan, düzenleyen ya da başlatan kişinin, karşı tarafın kişiliğini önemsemesidir.*** [243]

Halk arasında çok sık kullanılan bir deyimle söylemek gerekirse, "Karşısındakini adam yerine koymak" bu tür görüşmenin tek koşuludur. Yani, karşı tarafın, düşünceleri, inançları, hisleri, kendine özgü bir algılaması, anlayış biçimi olduğunu asla unutmamak ve onu tanımaya çalışmak gerekir. Tabii bundan da önemlisi, kişinin önce kendini tanımış olması şarttır.

İletişim, genelde (Kaynak-İleti-Kodlayıcı-Yayın-Kanallar-Alıcı-Kod Çözücü-İleti-Hedef Kitle) formülündeki gibi kolaylıkla yürütülmez. İletişim, çoğu kez sonucu şüpheli ve belirsiz, çok yönlü bir olaydır:

"***Beni dinlemedi bile.", "Söylediklerimden hiçbir şey anlamadı.", "Sanki sağırlar diyaloguydu.", "Bana kulak vermedi.", "Aynı yayın dalgası üzerinde değildik.", "Aklı başka yerdeydi.", "Beni tek kulağıyla dinledi."*** gibi yakınmalar, gerçek iletişimin zorluğunun en belirgin örnekleridir.

İşte haberci, görevini yaparken eldeki bütün bilimsel verilerden yararlanacak, karşısındaki kişinin bilgi aktarmasını engelleyebilecek muhtemel tehlikelere karşı da, önlemlerini önceden almış olacaktır.

15. 6. İş (Haber) Görüşmesi

1- Randevu alın. Randevu saatinden birkaç dakika önce görüşme yerinde bulunun. Asla gecikmeyin.[244]

2- Görüşeceğiniz konuyla ilgili bilgilerinizi önceden gözden geçirin.

3- ***Görüşeceğiniz kişi ve gideceğiniz kurumla ilgili bilgilere sahip bulunun.***

4- Soracağınız soruları önceden hazırlayın. Sorularınız kısa, net ve açık olsun. Sorular bilgi alma özelliğini taşısın, soruşturma değil.

5- Görüşmenizin bir ana konusu, bir-iki de yan konusu olsun.

6- ***Görüşme sırasında size yöneltilebilecek sorular konusunda da hazırlıklı bulunun. O günkü gündemden haberdar olun.***[245]

7- Kıyafetiniz güncel ve düzgün olsun, ayakkabılarınız da boyalı. İtici kokular sürmeyin. Aşırı makyaj yapmayın.

8- Zorlama davranışlarda bulunmayın.

9- Karşı taraf elini uzatmadan el uzatmayın; "Oturun" demeden oturmayın.

10- Kollarınızı göğüs üzerinde kavuşturmayın. Yayılmadan rahat oturun.

11- Tedirgin olduğunuz izlenimini de yaratmayın; sakin görünün.

12- Muhatabınızın gözlerine bakarak konuşun.

13- Kaşlarınızı kesinlikle kullanmayın. Sert durmayın; yerine göre gülümseyin.

14- Herhangi bir konuyla ilgili, aşırı sevinç ya da öfke gösterisinde bulunmayın.

15- Dinlerken gözlerinizi kaçırmayın.

16- Konuşurken ses tonunuzu iyi ayarlayın.

17- Bilinen ve anlaşılır kelimelerle kısa ve düzgün cümleler kurun. Devrik ve uzun cümlelerden kaçının.

18- ***Görüşme sırasında, kendinize güvendiğinizi hissettirin, ama bilgiçlik taslamayın.***

19- Görüşmede kimseye "yaltaklanmak" zorunda olmadığınızı unutmayın.

20- Kendi söylediğinize kendiniz gülmeyin.

21- Konuşurken "eee, şey, yani" gibi asalak kelimeleri kullanmamaya özen gösterin. Sık sık özür dilemeye kalkışmayın.

22- Herhangi bir şey ikramını, ilk seferinde kibarca teşekkürle reddedin, gerekçe "Fazla vaktinizi almak istemiyorum." olsun.

23- Yanınızda mendil ya da kağıt mendil taşıyın.

24- ***Görüşmeyi teybe kaydediyor olsanız bile, not almayı ihmal etmeyin.***[246]

25- En ideal (iyi, uygun, yeterli) görüşme, gereksiz yere uzatılmadan, zamanında bitirilen görüşmedir.

15. 7. Basın Toplantısı Nasıl İzlenir?

1- Yedek kalem, jeton ve telefon kartı taşıyın.

2- Yanınızda teybiniz için yedek pil ve kaset, fotoğraf makineniz için yedek pil ve film bulundurun.

3- Basın toplantısının başlama saatinden en az 10 dakika önce belirtilen yerde bulunun.

4- Konuşmacıyı en rahat duyabileceğiniz ve en rahat görebileceğiniz yere oturun. [247]

5- Yanınıza geveze bir meslektaşınızın oturmaması için özen gösterin. (Dikkatinizin dağılmamasını istiyorsanız...)

6- Yazılı bir metin dağıtılmışsa, dinlerken metni okuyun, konuşmacı metin dışına çıkabilir. Metin dışı sözleri, çıkmalar yaparak not edin.

7- Teybinize güvenmeyin. Teyp yokmuş gibi not alın. İyi alınmış notlar, uzun bir teyp kaydından çok daha yararlıdır.[248]

8- Not alırken sayfalarınızı numaralayın.

9- ***Not alırken, eğer steno bilmiyorsanız, bazı kelimeleri kendinize göre kısaltarak yazın. (Türkiye: T, İstanbul: İst, dolayısıyla: dol, vb.) Not alırken okunaklı yazın, sonra kendi yazdığınızı okuyamazsınız.***

10- Konuşmacının mimiklerini ve ses tonunu izleyerek, ayrıca kendinizin de haber değerlendirmesini katarak, önemli cümlelerin altını çizin.

11- Altını çizdiğiniz cümlelerin yanına, önemlerine göre yıldızlar koyun.

12- ***Sorulan soruları ve verilen cevapları dikkatle izleyin. Böylece benzer sorular sormak gibi bir hata yapmazsınız.***

13- Soru sorarken, bir salondaysanız ayağa kalkın. (Bir masa çevresinde oturuyorsanız, ayağa kalkmak zorunda değilsiniz.) Adınızı, soyadınızı ve çalıştığınız kitle iletişim aracının adını ya da unvanını, oradaki görevinizi belirtin.

14- Sorunuzu sorarken, "İzin verirseniz şunu öğrenmek istiyorum.- Şu konuda da görüşünüzü almak istiyorum." gibi yumuşak girişle sözlerinize başlayın.

15- Sorularınız kısa, açık ve net olsun. Ancak o türlü sorun ki, "evet" ya da "hayır" cevabıyla karşılaşmayın.

16- Soru sorarken, söz, mimik ve davranışlarınızla önyargılı ya da muhalif olduğunuz izlenimi vermeyin.

17- Soru soruyorum diye, hikaye anlatarak yorum yapmayın.

18- Birkaç soruyu arka arkaya sorarak, ne kavram ve anlama kargaşasına yol açın, ne de asıl yönelteceğiniz sorunun etkisini azaltın.

19- Yönelttiğiniz sorunun cevabı sizi tatmin etmediyse, kibarca ek bir açıklama isteyebilirsiniz.

20- ***Konuşmacıyla asla tartışmaya girmeyin.***

21- Aynı zamanda fotoğraf da çekecekseniz, bir görüntü için en az iki kez deklanşöre basın. Ancak, 36'lık film kasetinin, istisnalar dışında üç ayrı konu için kullanılabileceğini unutmayın.

22- En kısa yol ve olanakla işyerinize dönün. İşyerinize dönerken yolda, yazacağınız haberin çatısını beyninizde kurgulayın.

23- Teybiniz, size ancak çok önemli bölümlerde yardımcı olsun, teybi çözerek haber yazmaya kalkışmayın.

24- ***Konuşmacının ya da haberde adı geçen kişilerin adlarını, soyadlarını, unvan (titr) ya da görevlerini, eksiksiz ve doğru yazın.***

25- Türkçe'yi iyi kullanın. İmla hatası yapmayın.

En iyi, en güzel haber zamanında verilen haberdir.

Uyarı:

Bir araştırmaya göre, ortak habere giden genç gazeteciler, meslektaşlarının, davranışları, giyimleri ve konuşmalarıyla ilgili olarak şu eleştirileri yapmışlar:

"***Kravatsız, ceketsiz, kotla gitmek, bayan muhabirlerin dar pantolonlar, yırtmaçlı etekler, göğüsleri görünecek biçimde açık düğmeli bluzlar giymeleri, birbirlerini şaşırtmaları, engellemeleri, konuşmacıyı dinlerken meslektaşını lafa tutmak, tüm gazetecilere mal olacak davranışlarda bulunmak, bu işi ticari amaçla yapmak."***[249]

---

[237] Çongur, s. 16.

[238] Cevdet Tellioğlu, **Güzel Konuşma Pratiği (El Kitabı),** İstanbul: Timaş A. Ş., 1999, ss. 19-22.

[239] Tellioğlu**,** s. 108.

[240] Tellioğlu, s. 35

[241] Girgin, "Araştırmacı Gazetecilik", s. 38.

[242] Tellioğlu, s. 82.

[243] Dorra ve Millet, s. 5.

[244] Christopher Browne, **Gazetecinin El Kitabı**, Ankara: MediaCat Kitapları, 2001, s. 138.

[245] Girgin, "Araştırmacı Gazetecilik", s. 36.

[246] Browne, s. 140.

[247] Girgin, **Haber Yazma Teknikleri (Haberci Adayının El Kitabı)**, s. 129.

[248] Friedman, s. 32.

[249] Uysal, s. 132.

16. BÜLTENDEN HABER ÜRETİMİ

Kitle iletişim araçlarının haber merkezlerine elden, postayla, teleksle, faksla ya da e-mail ile günde onlarca basın bülteni (basın bildirisi) gelmektedir. Bunların bir bölümü güncelliğini yitirmiş, haber özelliği bulunmayan bilgileri içerir. Bir başka bölümü abartılı, gereksiz bilgilerle şişirilmiş, reklam kokan metinlerdir. Bir bölümü ise yerel, yöresel, ulusal ya da uluslararası ilgi ve önem taşıyan belgelerdir.

Haber merkezlerinde yapılan ilk iş bu üç grup bültenleri ayırmaktır. İkinci iş ise haber değeri bulunduğu kararı verilen bültenlerin hangi ölçütlere göre kurgulanacağının saptanmasıdır. Bu çerçevede bültenlerin çoğu özetlenir, çok az da olsa bazıları ek bilgilerle genişletilir. Bu aşamada, "Gazeteci kattığından olduğu kadar, attığından da sorumludur." ilkesi asla unutulmamalıdır.

Bu bölümde kitle iletişim araçlarına gönderilmiş bazı basın bültenleri ile bunların, haber değeri bulunduğu gerekçesiyle kurgulanmış biçimlerine yer verilmiştir.

Uyarı:

Bültenlere asıl biçimleriyle yer verilmiştir.

Örnekler:

BÜLTEN (1):

18 Ocak 2001'de Yeni Yılla Birlikte Migros Moskova'da 3. Büyük

Alışveriş Merkezini Açıyor...

Ramstore Alışveriş Merkezi Kashiırskaya ile Migros'un Rusya'daki Mağaza Sayısı 8 Oluyor...

Rahmi M. Koç ve Şarık Tara'nın Katılacağı Tören İki Megapol'un Belediye Başkanları Lujkov ve Gürtuna'yı Buluşturacak...

Şehrin Güneyinde Yer Alan 30.000 m^2 Alanlı Dev Merkez İçinde 10.000 m^2'lik Moskova'nın En Büyük Ramstore Hipermarketi Yer Alacak...

İSTANBUL - 2000 yılını yurt içinde 433, yurt dışında 17 olmak üzere toplam 450 mağaza ile kapatan Migros, 2001 yılına hızlı bir atak yaparak, 18 Ocak'ta Moskova'nın en büyük 3. Alışveriş Merkezini ve 8. Mağazasını açarak başlıyor.

Daha önce Moskova'nın kuzeyinde ve doğusunda bulunan Ramstore bu kez kentin güneyinde ve en modern ve yoğun yerleşim bölgesinde yer alıyor. Ramstore Alışveriş Merkezi Kashirskaya 10.000 m^2'lik Moskova'nın en büyük hipermarketini ve 90 ihtisas mağazasını barındırıyor.

50 kasalı hipermarkette Türk ve dünya pazarlarından derlenen 50.000 çeşit ürün Moskovalı'larla buluşurken, sosyal ve ticari anlamda hergün 10.000'leri buluşturacak merkez içinde 4 sinema, çocuk oyun alanları, dünya markalarını içeren mağazalar, 500 kişilik fast food alanı bulunuyor.

Moskova'lıların günlük yaşamının bir parçası olan Ramstore'lar rekabetçi fiyatları ile Moskova'lılar tarafından büyük ilgi görüyor, yılda 10 Milyon'u aşan kişinin alışveriş ettiği Ramstore'lar temeli 2000 yılı Mayıs ayında atılan dev merkezin açılışı ile toplam 100.000 m^2'yi aşıyor.

Türk mallarının yurt dışındaki imajına katkıları, yeni pazarlara açılım ve organize ticaretin, Türk-Rus ticari ilişkileri açısından da olumlu katkıları ile değerlendirilen Ramstore'lar yeni ufuklara koşuyor. 1997'de Moskova'nın 850. yılında Moskova'da ilk start verilen Ramstore'lar Türk perakende sektörünün deneyimli ve lider kuruluşu Migros ve inşaat sektörünün lideri Enka ile birlikte Moskova'daki yatırımlarını yaygınlaştırıyor. Cirosunu Moskovalı'ların ilgisi ile 3 yılda Moskova'da 3'e katlayan merkez, 1998 yılında 2001 başı için öngörülen sayıyı ikiye katlayarak 8'e ulaşırken, Kashirskaya'daki 3.Alışveriş Merkezi ile kentin tüm bölgelerinde hizmet vermeye başlıyor.

- Ramstore'lar Türk ürünleri için yurt dışında yeni organize pazarların anahtarı olmaktadır...-

Ramstore alışveriş merkezleri, başta geniş çaplı Türk ürünleri yanında dünyanın dört yanından gelen ürün ve markaları birarada Moskova'lıların beğenisine sunmakta, büyük ölçekte ticaretin ve alışverişin merkezi olarak yurt dışında yeni bir organize Pazar olanağının temeli olmaktadır. Türk markalarında ciddi bir dışsatım olanağı sağlayan Ramstore'lar, kaliteli ve cazip fiyatlı Türk markalarına önemli bir Pazar payı kazanma fırsatı yaratmaktadır.

- 18 Ocak'taki açılış onbinlerce Moskovalı tarafından ilgiyle bekleniyor...-

İki dev megopolün belediye başkanlarını bir araya getirecek açılış görkemli bir törenle

açılacak. Açılış Moskova Belediye Başkanı ve Valisi Lujkov'un, İstanbul Belediye başkanı Ali Müfit Gürtuna'nın, koç Holding ve Migros Yönetim Kurulu Başkanı Rahmi M. Koç'un, Koç Holding Yönetim Kurulu üyesi Sevgi Gönül ve Erdoğan Gönül'ün, Enka Holding Yönetim Kurulu Başkanı Şarık Tara'nın, Türk Büyükelçisi Nabi Şensoy'un, Koç Holding, Migros ve Enka Holding yetkililerinin katılımı ile gerçekleşecek.

Moskova, 3. Ramstore Alışveriş Merkezi'nin açılışından sonra Türkiye'nin ilk kadın seramik profesörü Jale Yılmabaşar'ın resim sergisinin açılış kokteyli var. Sergi 28 Ocak'a kadar Novy Monej'de devam edecek.

- Dev Merkez Moskova'nın en yoğun ve modern yerleşim bölgesinde bulunuyor...-

Ramstore Kashirskaya gerek arabayla gerekse toplu taşıma araçlarını kullanan Moskova'lıların kolaylıkla ulaşabileceği kilit konumda yer almaktadır. Alışveriş Merkezi günde ortalama 66.800 arabanın katettiği ana arter üzerinde yer alıyor. Ulaşımın %53'ünün araba, %18'inin yaya, %17'nin metroyla sağlandığı bölgenin en önemli istasyonu olan ve günde ortalama 67.000 yolcuyu taşıyan Domodedovskaya istasyonuna 10 dakikalık yürüme mesafesinde bulunan Alışveriş Merkezi aynı zamanda otobüs ve troleybüs hattının ve diğer bir önemli metro istasyonu olan Orekhovo'nun da çok yakınında bulunuyor. Ramstore özel arabasıyla ziyaret etmeyi tercih eden Moskova'lıları geniş bir otoparkla karşılıyor. Böylelikle Ramstore Alışveriş Merkezi Kashirskaya her türlü ulaşımı tercih eden Moskova'nın güneyindeki tüketicilerin buluştukları sosyal bir mekana bürünüyor. Moskova'daki Ramstore'un toplam alanı 100.000 m^2'yi geçiyor.

HABER (1):

Migros'un Moskova'da 3. Alışveriş Merkezi 18 Ocak'ta

Açılacak

İSTANBUL – Migros'un, Moskova'daki 3. alışveriş merkezi 18 Ocak'ta açılacak.

Yurtiçinde 433, yurtdışında 17 olmak üzere toplam 450 mağazası bulunan Migros, 2001 yılına Moskova'nın en büyük 3. alışveriş merkezini ve anılan kentteki 8. mağazasını açarak başlayacak.

Daha önce iki mağazası Moskova'nın kuzeyinde ve doğusunda bulunan Ramstore'un üçüncü mağazası, bu kez kentin güneyinde ve en yoğun yerleşim bölgesinde yer alıyor.

Ramstore Alışveriş Merkezi Kashirskaya, Moskova'nın 10 bin metrekarelik en büyük hipermarketini ve 90 ihtisas mağazasını barındırıyor. Türk ve dünya pazarlarından derlenen 50 bin çeşit ürünün satılacağı merkez içinde, 4 sinema, çocuk oyun alanları, mağazalar ve 500 kişilik fast food alanı bulunuyor.

Moskovalılar'ın, otomobillerini ya da toplu taşıma araçlarını kullanarak kolaylıkla ulaşabilecekleri Ramstore Kashirskaya, ulaşımın yüzde 17'sinin metroyla sağlandığı bölgedeki Domodedovskaya istasyonuna da 10 dakikalık yürüme mesafesinde yer alıyor.

Ramstore Kashirskaya'nın açılışının, İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Ali Müfit Gürtuna, Koç Holding ve Migros Yönetim Kurulu Başkanı Rahmi M. Koç, Enka Holding Yönetim Kurulu Başkanı Şarık Tara ile Moskova Belediye Başkanı ve Valisi Lufjkov'un da davetli olduğu bir törenle yapılacağı bildirildi.

BÜLTEN (2):

İstanbul Valiliği'nde Koordinasyon Toplantısı

İstanbul Valiliği'nin öncülüğünde, Afet Yönetim Merkezi'nce, 14 Ocak 2001 Pazar günü Marmara Bölgesi'nde olası bir depremde bölge illeri ile koordinasyon sağlanması hususunun

değerlendirildiği bir toplantı yapılmış olup; toplantıda;

İllerde bulunan afet yönetim ve kriz merkezlerinin iletişim, eğitim ve sağlık konusunda birbirlerine bağlanması ve dayanışma imkanlarının araştırılması,

Depremden çok fazla etkilenen illerin tecrübelerinden yararlanılması, olası bir depreme karşı eğitim çalışmalarında bu illerle işbirliğine gidilmesi ve çalışmaların birlikte yürütülmesi,

Bir yardımlaşma plan sisteminin oluşturulması için afet yönetim ve kriz merkezleri yöneticilerinin bir araya gelerek çalışmaları,

Bölge illeri arasında karşılıklı yardımlaşma imkanlarının araştırılması, yardımlaşma yöntemlerinin belirlenmesi ve karşılıklı yardım protokolünün en iyi şekilde işlemesi konusunda detaylandırma çalışması yapılması.

Yukarıdaki hususların gerçekleştirilmesi için uzmanlardan yararlanılması kararlaştırılmıştır.

Kamuoyunun bilgilerine sunulur.

HABER (2):

- Marmara Bölgesi'nde Deprem İşbirliği...

- Yedi İlin Valileri Olası Deprem Felaketine Karşı İşbirliği Yapmayı

Kararlaştırdı

İSTANBUL – İstanbul, Balıkesir, Bursa, Çanakkale, Tekirdağ, Yalova ve Kocaeli Valileri, Marmara Bölgesi'nde olası bir deprem felaketine karşı işbirliği yapmayı kararlaştırdı.

İstanbul Valiliği'nden yapılan yazılı açıklamada, önceki gün İstanbul Afet Yönetim Merkezi'nde, İstanbul Valisi Erol Çakır başkanlığında, Çanakkale Valisi Süleyman Kampçı, Tekirdağ Valisi Cemalettin Sevim, Balıkesir Valisi Utku Acun, Kocaeli Valisi Kemal Önal, Bursa Valisi Ali Fuat Güven ve Yalova Valisi Nihat Özgöl'ün katılımıyla, olası bir depremde iller arasında koordinasyon sağlanması konusunda toplantı gerçekleştirildiği bildirildi.

Toplantının sonunda, illerde bulunan afet yönetim ve kriz merkezlerinin iletişim, eğitim ve sağlık konularında birbirlerine bağlanması ve dayanışma olanaklarının araştırılması konusunda karara varıldığı belirtilen açıklamada şöyle denildi :

"Depremden çok fazla etkilenen illerin tecrübelerinden yararlanılması, olası bir depreme karşı eğitim çalışmalarında bu illerle işbirliğine gidilmesi ve çalışmaların birlikte yürütülmesi, bir yardımlaşma plan sisteminin oluşturulması için afet yönetim ve kriz merkezleri yöneticilerinin bir araya gelerek çalışmaları, bölge yardımlaşma yöntemlerinin belirlenmesi ve karşılıklı yardım protokolünün en iyi şekilde işlemesi konusunda detaylandırma çalışması yapılması, bu konuların gerçekleştirilmesi için de uzmanlardan yararlanılması kararlaştırılmıştır."

BÜLTEN (3):

Çevre Toplantısı...

Çevre Bakanı Sayın Fevzi Aytekin'in Başkanlığında, Marmara Denizi'ne kıyısı olan illerin Valileri, Çevre Bakanlığı temsilcileri, İl Çevre Müdürleri, Seyir Hidografi Oşinagrafi Dairesi Başkanlığı, Sahil Güvenlik Marmara Denizi Boğazlar Bölge Komutanlığı, Başbakanlık Denizcilik Müsteşarlığı Bölge Müdürlüğü, Marmara Boğazlar Belediyeler Birliği Başkanlığı, Üniversite, Deniz Ticaret Odası, Türk Deniz Araştırmaları Vakfı temsilcileri katılımı ile İstanbul'da yapılan Marmara Denizi Çevre Sorunları Toplantısı'nda aşağıdaki kararlar alınmıştır.

1- Marmara Denizi'ne kıyısı olan Balıkesir, Bursa, Çanakkale, İstanbul, Kocaeli, Tekirdağ ve Yalova Valilikleri Marmara Denizi'ni kirleten tüm kaynaklara karşı etkin olabilecek bir eylem

planı ve organizasyon için Çevre Bakanlığı ile birlikte ortak hareket edeceklerdir.

2- Yukarıda belirtilen yedi ilin Valileri, İl Çevre Koruma Vakıflarının Marmara Denizi Çevre Sorunlarının Çözümü konusunda işbirliği yapmaları üzerinde görüş birliğine varmışlardır.

3- Marmara Bölgesi Çevre Sorunlarının kesin çözüme kavuşturulabilmesi için Marmara Denizi çevre Sorunları Çözümü Hizmet Birliği'nin kurulması prensip olarak kabul edilmiş ve bu konuda belediyelerle işbirliğinde teklifin geliştirilerek uygulanmasını kararlaştırmışlardır.

4- Bu süreçle beraber mevzuata göre atılabilecek adımlar olduğu değerlendirilmiş, mevcut yasa, tüzük ve yönetmeliklerdeki ilgili maddelere etkinlik kazandırılması kararlaştırılmıştır.

5- Marmara Denizi'nin uluslararası kirletilmesine karşı önlemler alınması ve gerekli adımların atılması konusunda görüş birliği sağlanmıştır.

6- Marmara Denizi ile ilgili yapılmış olan araştırma, etüt ve benzeri çalışmalar bir araya getirilerek kullanabilirliği sağlanacaktır.

7- Bütün bu çalışmalarda Mahalli İdareler, Mesleki Kuruluşlar ve Gönüllü Kuruluşlarla işbirliği yapılması kararlaştırılmıştır.

8- Marmara Denizi Çevre Sorunlarının çözümlenmesi amacıyla adı geçen İllerin İl Çevre Müdürlerinin her ay, İl Valilerinin, Çevre Bakanlığı Temsilcisi ve diğer ilgili kuruluşların temsilcilerinin de üç ayda bir toplantı yerinin dönüşümlü olarak seçilmesi kaydı ile toplanmaları kararlaştırılmıştır.

9- Bu çalışmalar İstanbul Valiliği Koordinatörlüğünde yürütülecek ve bir sonraki toplantı Çevre Bakanlığı Temsilcisi, Büyükşehir ve İl Belediye Başkanları, diğer ilgili kuruluş temsilcilerinin katılımı ile Nisan 2001'de Tekirdağ'da yapılacaktır.

Kamuoyunun bilgilerinize sunulur.

HABER (3):

- Marmara Denizi ve Çevre Koruma Toplantısı Sona Erdi

- Toplantının Sonuç Bildirgesinden:

"**Marmara Denizi'nin Uluslararası Kirletilmesine Karşı Önlemler Alınması ve Gerekli Adımların Atılması Konusunda Görüş Birliği Sağlanmıştır."**

İSTANBUL - Çevre Bakanı Fevzi Aytekin başkanlığında, İstanbul, Bursa, Balıkesir, Çanakkale, Kocaeli, Tekirdağ ve Yalova valilerinin katılımıyla gerçekleştirilen "Marmara Denizi ve Çevre Koruma Toplantısı" sona erdi.

İstanbul İl Çevre Müdürlüğü'ndeki toplantının ardından, alınan kararlar bir sonuç bildirgesiyle açıklandı.

Bildirgede, toplantıya katılan 7 ilin valiliklerinin Marmara Denizi'ni kirleten tüm kaynaklara karşı etkin olabilecek bir eylem planı ve organizasyonu için Çevre Bakanlığı ile ortak hareket edecekleri kaydedildi. Valilerin, 7 ilin çevre koruma vakıflarının, Marmara Denizi'nin çevre sorunlarının çözümü konusunda işbirliği yapmaları yönünde görüş birliğine vardıkları belirtildi.

Marmara Bölgesi çevre sorunlarının kesin çözüme kavuşturulabilmesi için "Marmara Denizi Çevre Sorunları Çözümü Hizmet Birliği"nin kurulmasının ilke olarak kabul edildiği de kaydedilen bildirgede, şöyle denildi:

"Marmara Denizi'nin uluslararası kirletilmesine karşı önlemler alınması ve gerekli adımların atılması konusunda görüş birliği sağlanmıştır. Marmara Denizi ile ilgili yapılmış olan araştırma, etüt ve benzeri çalışmalar bir araya getirilerek kullanılabilirliği sağlanacaktır. Bütün bu çalışmalarda mahalli idareler, mesleki kuruluşlar ve gönüllü kuruluşlarla işbirliği yapılması kararlaştırılmıştır.

Marmara Denizi çevre sorunlarının çözümlenmesi amacıyla 7 ilin il çevre müdürlerinin her ay; valilerin, Çevre Bakanlığı temsilcisi ve diğer ilgili kuruluşların temsilcilerinin de 3 ayda bir toplantı yerinin dönüşümlü olarak seçilmesi kaydıyla toplanmaları kararlaştırılmıştır."

Çalışmaların İstanbul Valiliği'nin koordinatörlüğünde yürütüleceği ifade edilen bildirgede, bir sonraki toplantının Çevre Bakanlığı temsilcisi, büyükşehir ve il belediye başkanları ve öteki ilgili kuruluş temsilcilerinin de katılımıyla Nisan ayında Tekirdağ'da yapılmasının kararlaştırıldığı kaydedildi.

BÜLTEN (4):

TGSD Yönetim Kurulu ABD Büyükelçisini Ziyaret Etti

Türkiye Giyim Sanayicileri Derneği Yönetim Kurulu, ABD'nin yeni Türkiye Büyükelçisi Robert Pearson'u, İstanbul'daki Amerikan Başkonsolosluğu'nda ziyaret etti.

Başkonsolos Frank Urbancic ile Ticaret Müşavirliği yetkililerinin de hazır bulunduğu ve yaklaşık bir saat süren toplantıda TGSD Yönetim Kurulu Başkanı Güngör Keşci yeni Büyükelçiyi kutlayarak kendisine TGSD ve Türkiye giyim sanayi ile ilgili bilgi sundu. Görüşmelerde Türkiye'nin ABD ile tekstil ve hazır giyim ticareti konusunda yaşanan sorunlar ve özellikle kota kısıtlamalarının serbest ticarete getirdiği engeller dile getirildi. ABD'nin son yıllarda çeşitli ülkelerle yaptığı veya görüşmelerini başlattığı Serbest Ticaret Anlaşmaları'nın da söz konusu edildiği görüşmede, stratejik ortak olarak Türkiye'nin de bu ticari kolaylıklardan yararlanması gerektiği ve böylece rekabet gücünü artırabileceği vurgulandı.

Türkiye tekstil ve hazır giyim sanayi hakkında çeşitli sorular soran ve bilgiler alan Büyükelçi Robert Pearson ABD'nin Türkiye ile ilişkilerine büyük önem verdiğini belirterek, ikili ticaret gelişmesine engel olan unsurların karşılıklı çabalarla bertaraf edilebileceğini belirterek Türk giyim sanayicilerinin bu konudaki girişimlerini sürdürmelerini tavsiye etti.

HABER (4):

TGSD Yönetim Kurulu Üyeleri, ABD Büyükelçisi Pearson'ı Ziyaret Etti

İSTANBUL - Türkiye Giyim Sanayicileri Derneği (TGSD) Yönetim Kurulu Üyeleri, ABD'nin yeni Ankara Büyükelçisi Robert Pearson'u, İstanbul'daki Amerikan Başkonsolosluğu'nda ziyaret etti.

ABD'nin İstanbul Başkonsolosu Frank Urbancic ile ABD Ticaret Müşavirliği yetkililerinin de bulundukları görüşme sırasında, TGSD Yönetim Kurulu Başkanı Güngör Keşçi, Büyükelçi Pearson'u yeni görevi nedeniyle kutladı.

TGSD'den yapılan açıklamaya göre, Keşçi görüşmede, TGSD ve Türkiye giyim sanayi hakkında Büyükelçi Pearson'a bilgiler sundu. Güngör Keşçi, Türkiye'nin ABD ile tekstil ve hazır giyim ticareti konusunda yaşanan sorunları ve özellikle kota kısıtlamalarının serbest ticarete getirdiği engelleri de dile getirdi.

Büyükelçi Robert Pearson da yaptığı konuşmada, ABD'nin Türkiye ile ilişkilerine büyük önem verdiğini belirtti. İkili ticaretin gelişmesine engel olan unsurların karşılıklı çabalarla bertaraf edilebileceğini söyleyen Pearson, Türk giyim sanayicilerine bu konudaki girişimlerini sürdürmelerini önerdi.

BÜLTEN (5):

Basın Açıklaması:

"**Önce Hukuk, Sonra Basın Özgürlüğü"**

Basında Çalışanlarla, Çalıştıranlar Arasındaki Münasebetlerin Tanzimine Dair 5953 Sayılı Kanun'da değişiklik yapan 212 Sayılı Yasanın kabulünün 40. yıldönümü nedeniyle Türkiye Gazeteciler Cemiyeti Başkanı Nail Güreli aşağıdaki açıklamayı yaptı.

"Gazete çalışanlarına bir takım sosyal haklar tanıyan ve güvenceler getiren 212 Sayılı Yasanın kabulünün 40. yıldönümünde, basın dünyası hiç de iç açıcı olmayan sorunlu bir tabloyla karşı karşıya bulunuyor.

Yasanın kabul edildiği gün olan 10 Ocak, ilk yıllarda Çalışan Gazeteciler Bayramı olarak kutlanırken son dönemlerde bir yas günü olarak anılıyor.

212 Sayılı Yasa birçok büyük iş yerinde uygulanmaz duruma getirilmiş, yasanın öngördüğü sendikal çalışmalar engellenmiş, toplu sözleşme düzeni ağır darbe yemiştir.

Yasal iş güvencesinden yoksun basın çalışanları zaman zaman yaygın işsizlik tehlikesi ile karşılaşmaktadır.

Bu durum bir yandan iletişim özgürlüğünün önünde engel oluştururken, öte yandan sosyal haklar bakımından olumsuz bir tabloyu sergiliyor. Türkiye Batı dünyasının standartlarıyla bağdaşmayan bu tabloya layık değildir.

Bugün iletişim özgürlüğünden önce hukukun üstünlüğünü talep ediyor; 'önce hukuk sonra basın özgürlüğü' diyoruz. Çünkü, hukukun üstünlüğü sağlanmadan hiçbir hak güvenceye alınamaz, dolayısıyla iletişim ve ifade özgürlüğü de tam anlamıyla var olamaz."

HABER (5):

- 212 Sayılı Kanun'un Kabulünün 40. Yıldönümü...

- TGC Başkanı Güreli:

"**Toplu Sözleşme Düzeni Ağır Darbe Yemiştir."**

İSTANBUL - Türkiye Gazeteciler Cemiyeti (TGC) Başkanı Nail Güreli, 212 Sayılı Kanun'un kabulünün 40. yıldönümünde basın dünyasının, hiç de iç açıcı olmayan sorunlu bir tabloyla karşı karşıya bulunduğuna dikkat çekti.

Güreli, Basında Çalışanlarla Çalıştıranlar Arasındaki Münasebetlerin Tanzimine Dair 5953 Sayılı Kanun'un bazı maddelerini değiştiren 212 Sayılı Yasa'nın kabulünün 40. yıldönümü nedeniyle bir açıklama yaptı. Açıklamasında, anılan yasanın kabul edildiği gün olan 10 Ocak tarihinin, ilk yıllarda "Çalışan Gazeteciler Bayramı" olarak kutlanırken, son dönemlerde bir "Yas Günü" olarak anıldığını belirten Güreli, "212 Sayılı Yasa birçok büyük işyerinde uygulanmaz duruma getirilmiş, yasanın öngördüğü sendikal çalışmalar engellenmiş, toplu sözleşme düzeni ağır darbe yemiştir." dedi.

Nail Güreli, yasal iş güvencesinden yoksun basın çalışanlarının zaman zaman yaygın işsizlik tehlikesiyle karşılaştıklarını vurgulayarak, şunları kaydetti:

"Bu durum, bir yandan iletişim özgürlüğünün önünde engel oluştururken, öte yandan sosyal haklar bakımından olumsuz bir tabloyu sergiliyor. Türkiye Batı standartlarıyla bağdaşmayan bu tabloya layık değildir.

Bugün iletişim özgürlüğünden önce hukukun üstünlüğünü talep ediyor; 'önce hukuk, sonra basın özgürlüğü' diyoruz. Çünkü, hukukun üstünlüğü sağlanmadan, hiçbir hak güvenceye alınamaz dolayısıyla iletişim ve ifade özgürlüğü de tam anlamıyla var olamaz."

BÜLTEN (6):

Ramstore'dan Moskova'da Resim Sergisi

Migros'un yurtdışındaki perakende zinciri Ramstore ile Rusya'daki Türk Büyükelçiliği tarafından 18-28 Ocak 2001 tarihleri arasında Moskova'da açılacak Jale Yılmabaşar Resim Sergisi vasıtası ile Türk sanatının Rus halkının beğenisine sunulması ve iki ülke arasında kültürel bağ oluşturulması amaçlanıyor.

Novy Manej'de açılacak sergide, Yılmabaşar'ın daha önce Türkiye, Fransa, Belçika, Hollanda, Danimarka, Almanya, Amerika, Tayland ve Avustralya'da sergilenen resim çalışmaları yer alacak.

-Türkiye'nin İlk Kadın Seramik Profesörü Jale Yılmabaşar-

Jale Yılmabaşar'ın yaratıcı sanat tarzı, canlı Türk folklorik mirasını ve motiflerini renklerin ince uyumu ile birleştirmektedir. 1985 yılında, İstanbul Boğazı'nda bulunan, ressamın büyüdüğü ve en sevdiği "horoz" adlı seramik çalışmasının asılı olduğu ev-stüdyosu boğazdaki köprü yapımı dolayısıyla yıkılmıştır. Bu olay sanatçıyı çok üzmüş ve bundan sonraki çalışmalarında köprü-yıkılan ev-horoz ile ilgili semboller ana tema olmuştur. Sanatçının bale sevgisinin etkilerini resimlerinde volplane uçan insan figürleri şeklinde görülmektedir.

Yılmabaşar'ın resimlerindeki idoller bir çok ülkede büyük ilgi ile karşılanmaktadır. Sanatçı bu tarz resimleri yaparken Konya'nın 60 km güneybatısındaki Çatalhöyük antik şehrinde bulunan dünyanın ilk duvar resimlerindeki idol formlarından da esinlenmiştir. Şu anda Çatalhöyük arkeolojik kazılarının başında olan Arkeolog Profesör Ian Hoder, sanatçının bu tür resimlerini isimlendirmesinde sanatçıya yardım etmiştir.

Yılmabaşar, 1968'de İtalya'da altın madalya, 1969'da Münih'teki uluslararası yarışmada altın madalya, 1970 yılında AKM'nin açtığı sanat yarışmasında da birincilik ödülü aldı.

1988'de Münih Akademisi'nin Resim Bölümü'nden mezun olarak diploma alan ve Paris, Zürih, Münih, New York, Stutgart'ta kişisel sergiler açan Yılmabaşar, New York, Washington D.C. ve Melbourne Üniversitelerinde resim dersleri verdi.

Fransa'da Picasso Müzesi'nde yapılan uluslararası Vallauris Bienal'ine 4 kez jüri olarak davet edildi. 1989-1993-1998-1999-2000 yıllarında Fransız jürisi tarafından seçilen tabloları, dünyaca ünlü ressamların tablolarının sergilendiği Paris Grand Palais'deki "Salon "Automne" sergisinde sergilendi. Bu yıl da aynı sergiye 1.5 metre boyundaki "Rüzgar Horozu" adlı tablosu ile katıldı.

Dünya Sanat Konseyi'nin tek, Ulusal Seramik Kurulu'nun da birkaç Türk temsilcisinden biri ve Türkiye'nin ilk kadın seramik profesörü Jale Yılmabaşar halen Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nin Seramik Bölümü'nde öğretim üyeliği yapmaktadır.

HABER (6):

Seramik Profesörü Jale Yılmabaşar'ın Çalışmaları

Moskova'da Sergilenecek

İSTANBUL - Dünya Sanat Konseyi'nin tek Türk temsilcisi seramik sanatçısı Profesör Jale Yılmabaşar'ın çalışmaları, 18-28 Ocak tarihleri arasında Moskova'da sergilenecek.

Koç Holding Halkla İlişkiler Koordinatörlüğü'nden yapılan açıklamaya göre, Migros'un yurtdışındaki perakende zinciri Ramstore ile Türkiye'nin Moskova Büyükelçiliği tarafından ortaklaşa düzenlenen sergi, 18 Ocak Perşembe günü Novy Manej'de açılacak.

Hem Türk sanatının Rus halkının beğenisine sunulması, hem de iki ülke insanları arasında kültürel bağ oluşturulması amacıyla düzenlendiği bildirilen etkinlikte, Türkiye'nin ilk kadın seramik Profesörü Yılmabaşar'ın, daha önce Fransa, Belçika, Hollanda, Danimarka, Almanya, ABD, Tayland ve Avustralya'da da sergilenen resim çalışmaları yer alacak.

Yapıtlarında, yaratıcı sanat tarzıyla canlı Türk folklorik motiflerini, renklerin ince uyumuyla

birleştiren Yılmabaşar, 1968'de İtalya'da altın madalya, 1969'da Münih'teki uluslararası yarışmada altın madalya, 1970 yılında da Atatürk Kültür Merkezi'nin açtığı sanat yarışmasında da birincilik ödülü aldı.

Münih Akademisi'nin Resim Bölümü'nden 1988'de mezun olan ve Paris, Zürih, Münih, New York, Stutgart'ta kişisel sergiler açan dünyaca ünlü sanatçı Yılmabaşar, New York, Washington D.C. ve Melbourne Üniversitelerinde resim dersleri verdi.

Fransa'da Picasso Müzesi'nde yapılan Uluslararası Vallauris Bienali'nde 4 kez jüri üyesi olarak görev alan Jale Yılmabaşar, geçen yıl Paris Grand Palais'deki "Salon d'Automne" sergisine, 1.5 metrelik "Rüzgar Horozu" adlı tablosuyla katılmıştı.

BÜLTEN (7):

Gelir Vergisi Mükelleflerine Kolaylıklar...

2001 yılı Gelir Vergisi beyan dönemi 02.01.2001 tarihinden itibaren başlamış bulunmaktadır. 2000 yılında elde ettikleri gelirleri sadece Gayrimenkul Sermaye İradından ibaret olanlar Gelir Vergisi Beyannamelerini 2001 yılı Ocak ayı içerisinde vereceklerdir.

Mükelleflerimizin tereddütlerini gidermek amacıyla Defterdarlığımızca aşağıdaki planlamalar yapılarak uygulamaya konulmuştur.

1. Her Vergi Dairesi nezdinde VERGİ DANIŞMA birimleri kurulmuştur.

2. Defterdarlık Merkez Binada ve ek hizmet binamız Vatan Kompleksinde MERKEZİ DANIŞMA BİRİMLERİ kurulmuştur. Telefonla bilgi almak isteyen mükelleflerimiz için; Alo Maliye 189, 0212 / 514 20 00 / 44 Hat (1344-1345-1346-1347-1350-1351 dahili) numaralı telefonlarımız mükelleflerimizin hizmetindedir. Diğer taraftan Defterdarlığımızın www.iss-def.gov.tr internet adresine mükelleflerimizin Gayrimenkul Sermaye İradı beyanları ile ilgili gönderecekleri sorular ivedi cevaplandırılacaktır.

3. Mükelleflerimize yardımcı olmak üzere 10.00-18.00 saatleri arasında alışverişin yoğun olduğu aşağıda yazılı yedi ayrı bölgede MOBİL VERGİ DANIŞMA BİRİMLERİ kurulmuştur. (Hafta içi ve Cumartesi)

Taksim, Beşiktaş, Kadıköy, Kartal, Bakırköy, Eminönü, Üsküdar.

4. Altı büyük alışveriş merkezinde VERGİ DANIŞMA STANDLARI oluşturulmuştur. Bu standlarda da 12.00-22.00 saatleri arasında mükelleflerin beyannamelerinin doldurulmasında karşılaştıkları tereddütlerin giderilmesi konusunda yardımcı olunacak, danışma hizmeti verilecektir. (Haftanın yedi günü). Bu alışveriş merkezleri; Akmerkez, Beylikdüzü Çarşı, Carrefour (Kozyatağı), Capitol, Profilo, Galleria.

5. Yaşlılığı veya hastalığı nedeniyle Vergi Dairelerine gidemeyecek durumda olanlar için EVE VERGİ SERVİSİ kurulmuştur. 0212 / 514 20 00 / 44 Hat (1344-1345-1346-1347-1350-1351 dahili) numaralı telefonu arayarak adreslerini, bağlı bulundukları vergi dairesi ve hesap numaralarını ve telefonlarını bildirmeleri halinde görevli memurlarımız mükelleflerimizin ikametgahlarındaki beyanname kabulü yapacaklardır.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

HABER (7):

- Evlere Vergi Servisi...

- İstanbul Defterdarlığı, Vergi Dairelerine Gidemeyecek Mükellefler İçin "Eve Vergi Servisi" Kurdu

İSTANBUL - İstanbul Defterdarlığı, yaşlılığı ya da hastalığı nedeniyle vergi dairelerine gidemeyecek durumdaki mükellefler için, “Eve Vergi Servisi” kurdu.

İstanbul Defterdarı Kadir Boy, A.A'ya yaptığı açıklamada, 2001 yılı gelir vergisi beyan döneminin 2 Ocak'ta başladığını hatırlatarak, 2000 yılındaki gelirleri yalnızca gayrimenkul sermaye iradından ibaret olanların, gelir vergisi beyannamelerini bu ay içinde vermeleri gerektiğini belirtti.

Mükelleflerin tereddütlerini gidermek amacıyla çeşitli planlamalar yaparak uygulamaya koyduklarını anlatan Kadir Boy, her vergi dairesinde Vergi Danışma birimleri kurduklarını kaydetti.

- Mobil Vergi Danışma Birimi-

Defterdar Boy'un verdiği bilgiye göre, Defterdarlık merkez binası ile ek hizmet binası Vatan kompleksinde de Merkezi Danışma Birimleri kuruldu.

Telefonla bilgi almak isteyen mükellefler için Alo Maliye 189 ile 0212 / 514 20 00 / 44 Hat (1344-1345-1346-1347-1350-1351 dahili) numaralı telefonlar mükelleflerin hizmetinde olacak.

Alışverişin yoğun olduğu saatlerde ise Taksim, Kadıköy, Bakırköy, Üsküdar, Beşiktaş, Kartal ve Eminönü'nde mobil vergi danışma birimleri görev yapacak.

Ayrıca, Profilo, Capitol, Galleria, Beylikdüzü Çarşı ve Carrefour (Kozyatağı) ile Akmerkez'de vergi danışma standları oluşturuldu. Buralarda haftanın 7 günü 12.00-22.00 saatleri arasında mükelleflerin beyannamelerinin doldurulmasında, karşılaştıkları tereddütlerin giderilmesinde yardımcı olunacak.

- Yaşlı Ve Hastalara Eve Servis-

Öte yandan, yaşlılığı ya da hastalığı nedeniyle vergi dairelerine gidemeyecek durumda olanlar için de Eve Vergi Servisi oluşturuldu. Bu durumdaki mükelleflerin, 0212 / 514 20 00 / 44 Hat (1344-1345-1346-1347-1350-1351 dahili) numaralı telefonları arayarak adreslerini, bağlı bulundukları vergi dairesi ve hesap numaraları ile telefonlarını bildirmeleri halinde, görevli memurlar ikametgahlarda beyanname kabulü yapacaklar.

İstanbul Defterdarı Kadir Boy, Defterdarlığın www.iss-def.gov.tr internet adresine gönderilen sermaye iradı beyanlarıyla ilgili soruların da ivedi cevaplandırılacağını bildirdi.

BÜLTEN (8):

DİSK'ten Fransız parlamentosunun girişimine tepki:

“**Tarih Siyasete Alet Olamaz”**

DİSK Yönetim Kurulu, Fransız Ulusal Meclisi'nde görüşülmek üzere gündeme getirilen ve “Fransa 1915 Ermeni soykırımını alenen tanır” biçimindeki bir yasa taslağına tepki gösterdi.

Yönetim kurulu adına Genel Sekreter Murat Tokmak konuya ilişkin olarak Fransız Başbakanı Lionel Jospin ile Fransa'daki iki emekçi örgütüne bir yazı göndererek görüşlerini bildirdi.

Genel Emek Konfederasyonu CGT Genel Sekreteri Bernard Thibault ve Fransız Demokratik Emek Konfederasyonu CFDT Genel Sekreteri Nicole Notat'a gönderilen yazıda şu görüşlere yer verildi:

“Ermeni soykırımına ilişkin bir yasa teklifinin 18 Ocak 2001 tarihinde Fransa Ulusal Meclisi'nde görüşüleceğini öğrendik.

Tarihi yazmak sorumluluğun yanı sıra kapsamlı araştırma ve bilgi birikimi gerektirir. Siyasi bir organ olan Fransız Parlamentosunun kendisini bu açıdan yetkili görmesini hayretle karşılıyoruz.

Tarihi olayların tarihçilerin değerlendirmesine bırakılması gerektiğine inanıyoruz. Bir yasayla konunun bilimsel düzeyde tartışmasının engellenmesinin doğru olmadığını düşünüyoruz.

Bu tür yasaların ne tarihe ne de geleceğe katkısı olmayacak, Türkiye ve Ermenistan ilişkilerinde problemlere neden olacaktır.

Böyle bir tasarım Türkiye ve Fransa arasındaki ilişkileri bozacağı düşüncesindeyiz.

Türkiye'deki kamuoyunu incitecek ve konunun tartışılmasını engelleyecek böylesi bir yasadan vazgeçilmesini yararlı buluyoruz.

Sizden Fransız Milletvekillerini yaptıklarını bir kez daha değerlendirmeleri için uyarmanızı diliyoruz.

HABER (8):

- Sözde Ermeni Soykırımı Tasarısına Tepki...

- DİSK Genel Sekreteri Tokmak, Fransa Başbakanı Jospin ve Fransa İşçi Konfederasyonlarına Birer Yazı Göndererek Tepkilerini Dile Getirdi

- Tokmak: "Bu Tür Yasaların ne Tarihe ne de Geleceğe Katkısı Olacaktır."

İSTANBUL - DİSK Genel Sekreteri Murat Tokmak, Fransız Parlamentosu'nda oylanacak sözde Ermeni soykırımı tasarısını eleştirerek, bu tür yasaların ne tarihe ne de geleceğe katkısı olacağını belirtti.

DİSK Genel Merkezi'nden yapılan yazılı açıklamada, Genel Sekreter Tokmak'ın, DİSK Yönetim Kurulu adına Fransa Başbakanı Lionel Jospin, Genel Emek Konfederasyonu (CGT) Genel Sekreteri Bernard Thibault ve Fransız Demokratik Emek Konfederasyonu (CFDT) Genel Sekreteri Nicole Notat'a birer yazı göndererek, tasarı hakkında görüşlerini dile getirdiği bildirildi.

Açıklamada, Tokmak'ın gönderdiği yazıda şunları kaydettiği belirtildi:

"Ermeni soykırımına ilişkin bir yasa teklifinin 18 Ocak 2001 tarihinde Fransız Ulusal Meclisi"nde görüşüleceğini öğrendik.

Tarih yazmak, sorumluluğun yanı sıra, kapsamlı araştırma ve bilgi birikimi gerektirir. Siyasi bir organ olan Fransız Parlamentosu' nun, kendisini bu açıdan yetkili görmesini hayretle karşılıyoruz.

Tarihi olayların, tarihçilerin değerlendirmesine bırakılması gerektiğine inanıyoruz. Bir yasayla, konunun bilimsel düzeyde tartışılmasının engellenmesinin doğru olmadığını düşünüyoruz."

Bu tür yasaların ne tarihe ne de geleceğe katkısı olacağını, yalnızca Türkiye ve Ermenistan ilişkilerinde sorunlara yol açacağına da dikkat çeken Tokmak, yazısında daha sonra şu görüşlere yer verdi:

"Böyle bir tasarının Türkiye ve Fransa arasındaki ilişkileri bozacağı düşüncesindeyiz. Türkiye'deki kamuoyunu incitecek ve konunun tartışılmasını engelleyecek böylesi bir yasadan vazgeçilmesini yararlı buluyoruz. Sizden, Fransız milletvekillerini yaptıklarını bir kez daha değerlendirmeleri için uyarmanızı diliyoruz."

BÜLTEN (9):

Alfa Romeo Türkiye distribütörlüğü için TOFAŞ Oto Ticaret ile Fiat Auto'nun görüşmeleri sürüyor

Bu konuda henüz bir karar alınmamıştır

Fiat Auto/Torino ile Tofaş Oto Ticaret arasındaki Alfa Romeo distribütörlüğü ile ilgili görüşmeler bir müddetten beri devam etmekte olup, halen sonuçlanmış değildir. Basında yer alan,

Alfa Romeo modellerinin Türkiye'de satış, dağıtım ve pazarlamasının TOFAŞ'a geçtiğini ifade eden haberlerle ilgili olarak, Tofaş Oto Ticaret Murahhas Azası Sayın Ferruccio Raspino tarafından yapılan açıklama şöyle;

"Alfa Romeo'nun Türkiye distribütörlüğünün halen Zeytinoğlu Grubu yürütmektedir.

Zeytinoğlu Grubu'nun anlaşması bildiğimiz kadarıyla devam etmektedir.

Fiat Auto ile Tofaş'ın Alfa Romeo Türkiye distribütörlüğü için görüşmeleri uzun zamandan bu yana sürmektedir.

Ancak henüz hiçbir karara varılmamış olduğundan böyle bir haberi teyid etmek mümkün değildir. Bu yönde bir karar alındığı takdirde hem basına hem kamuoyuna Zeytinoğlu Grubu ile birlikte açıklanacaktır."

HABER (9):

- Tofaş, Alfa Romeo'nun Distribütörlüğüne Talip...

- Tofaş Oto Ticaret Murahhas Azası Raspino: "Görüşmeler Uzun Zamandan Bu Yana Sürmektedir; Ancak Henüz Hiçbir Karara Varılamadı."

İSTANBUL - Tofaş Oto Ticaret'in, Alfa Romeo'nun Türkiye distribütörlüğünü almak için Fiat Auto ile görüşmeleri sürdürdüğü, ancak herhangi bir karara varılmadığı bildirildi.

Tofaş Oto Ticaret Murahhas üyesi Ferruccio Raspino, "Alfa Romeo'nun satış, dağıtım ve pazarlamasının Tofaş'a geçtiğine" ilişkin haberler üzerine yaptığı yazılı açıklamada, Zeytinoğlu Grubu'nun, Alfa Romeo'nun distribütörlüğü anlaşmasının halen devam ettiğini kaydetti.

Fiat Auto ile Tofaş'ın, Alfa Romeo Türkiye distribütörlüğü için görüşmelerinin uzun zamandan bu yana sürdüğünü dile getiren Raspino, "Ancak henüz hiçbir karara varılmamış olduğundan böyle bir haberi teyid etmek mümkün değildir. Bu yönde bir karar alındığı takdirde, hem basına, hem kamuoyuna Zeytinoğlu Grubu ile birlikte açıklanacaktır." dedi.

BÜLTEN (10):

Finansçılar Yılın Siyasetçisini Seçti;

Başbakan Bülent Ecevit

Finans Dünyası Dergisi tarafından her yıl düzenlenmekte olan "Yılın En"leri anketi sonuçlandı.

Finans sektöründe ve iş dünyasında yer alan üst düzey yöneticilerin yanı sıra FİDYAK (Finans Dünyası Yayın Kurulu) üyeleri ve Finans Dünyası abonelerinin katılımları ile 1190 kişinin yanıt vermesi ile gerçekleştirdiğimiz anketin sonuçlarını dikkatinize sunuyor, değerlendirmenizi rica ediyoruz.

Yedi ayrı kategoride yapılan anketten çıkan sonuçlar şöyle:

Yılın Siyasetçisi : BÜLENT ECEVİT

Yılın Bürokratı : SELÇUK DEMİRALP

Yılın Finansçısı : ERSİN ÖZİNCE

Yılın İşadamı : MEHMET EMİN KARAMEHMET

Yılın Profesyonel Yöneticisi : CÜNEYT TÜRKTAN

Yılın Akademisyeni : PROF.DR. GÜLTEN KAZGAN

Yılın Ekonomi yazarı : DR. ERCAN KUMCU

Yapılacak ödül töreni hakkında daha sonra detaylı bilgi verilecektir.

HABER (10):

- Finans Dünyası'ndan "Yılın En"leri ...

- Yılın Siyasetçisi Başbakan Ecevit Seçildi

İSTANBUL - Finansçılar, Başbakan Bülent Ecevit'i "Yılın Siyasetçisi" seçtiler.

Finans Dünyası Dergisi tarafından her yıl düzenlenen, finans sektörüyle iş dünyası üst düzey yöneticileri ve dergi abonelerinin katılımıyla gerçekleştirilen "Yılın En"leri anketi sonuçlandı.

7 ayrı kategoride yapılan ankette, "Yılın Siyasetçisi" olarak Başbakan Bülent Ecevit belirlendi. "Yılın Bürokratı" Hazine Müsteşarı Selçuk Demiralp, "Yılın Finansçısı" İş Bankası Genel Müdürü Ersin Özince, "Yılın İşadamı" Çukurova Grubu Başkanı Mehmet Emin Karamehmet, "Yılın Profesyonel Yöneticisi" Turkcell Genel Müdürü Cüneyt Türktan, "Yılın Akademisyeni" Prof. Dr. Gülten Kazgan ve "Yılın Ekonomi Yazarı" Dr. Ercan Kumcu oldu.

BÜLTEN (11):

Yeditepe Üniversitesi Rektörlüğü'nden

Yeditepe Üniversitesi Senatosu'nun 09 OCAK 2001 Salı Günü XII. Toplantısında 1 numaralı olarak oybirliği ile alınan karar metni kamuoyunun bilgisine sunulur.

Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Sayın Zekeriya BEYAZ'a, görevi başında karanlık güçlerce hedef gösterilerek, saldırıda bulunulması yüce Türk Milletimizce büyük bir üzüntü ve nefretle karşılanmıştır. Milletimizin bu haklı tepkisi Yeditepe Üniversitesi mensuplarınca da paylaşılmaktadır.

Bulunduğu makam, sahip olduğu bilgisel birikim gereği, Türk gençliğine İslam Dini'nin aydınlık yönünü açıklamaları ve her platformda doğru ve bilime uygun görüşlerini yüreklilikle belirtmeleri nedeniyle, Sayın Zekeriya BEYAZ'a bu saldırının yapılması ve en önemlisi de karanlık odaklarca aydınların ve bilim adamlarının hedef gösterilmeye devam edilmesi kınanmaktadır.

HABER (11):

- M. Ü. İlahiyat Fakültesi Dekanı'na Saldırı

- Yeditepe Üniversitesi Senatosu Saldırıyı Kınadı

İSTANBUL - Yeditepe Üniversitesi Senatosu, Marmara Üniversitesi (M.Ü.) İlahiyat Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Zekeriya Beyaz'a yönelik saldırıyı kınadı.

Y.Ü. Üniversitesi Rektörlüğü'nden yapılan yazılı açıklamada, Prof. Dr. Zekeriya Beyaz'a görevi başında saldırıda bulunulmasının, yüce Türk milletince büyük üzüntü ve nefretle karşılandığı kaydedildi.

Bu haklı tepkinin Yeditepe Üniversitesi mensuplarınca da paylaşıldığı dile getirilen açıklamada şöyle denildi:

"Bulunduğu makam, sahip olduğu bilgisel birikim gereği, Türk gençliğine İslam dininin aydınlık yönünü açıklamaları ve her platformda doğru ve bilime uygun görüşlerini yüreklilikle belirtmeleri nedeniyle Sayın Zekeriya Beyaz'a bu saldırının yapılması ve en önemlisi de karanlık odaklarca aydınların ve bilim adamlarının hedef gösterilmeye devam edilmesi kınanmaktadır."

BÜLTEN (12):

Dünyanın En Büyük Endüstriyel Naylon İplik ve Kordbezi Şirketi Kuruldu.

Sabancı Holding ve Dünya Kimya Devi Dupont'dan Yeni Bir Global Şirket: Dusa International

DuPont ve Sabancı Holding endüstriyel naylon ortaklıklarının kapsamını daha da genişletecek yeni bir global şirketi Amerika'da kurdular. Sabancı Holding ve DuPont arasında endüstriyel naylon iplik ve kord bezi üretimi ve satışı ile ilgili olarak ABD'de yüzde 50/50 ortaklıkla kurulan Dusa International bu yılın başında faaliyete başladı. Dusa International 100 bin tonun üzerindeki kapasitesiyle dünyanın en büyük endüstriyel naylon iplik ve kord bezi üreticisi olurken, dünya endüstriyel naylon 66 ve kord bezi kapasitesinin yüzde 40'ını ve toplam dünya lastik takviye endüstrisinin de yüzde 10'unu oluşturacak.

Dusa International'a bağlı şirketlerin ABD, Türkiye Almanya, Arjantin, Brezilya ve Mısır'da 8 ayrı üretim tesisi bulunuyor. Teknoloji yoğun bu tesislerde 2300 kişi çalışıyor. Türkiye'de bulunan Kordsa Sabancı DuPont endüstriyel iplik ve kord bezi Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin de dahil olduğu global şirketin tamamı ödenmiş sermayesi 592 milyon Dolar'dır.

Dusa International Yönetim Kurulu Başkanı Güler Sabancı yaptığı açıklamada "DuPont ve Sabancı, 1987 yılında İzmit'te naylon 66 konusunda yüzde 50/50 ortaklıkla Dusa endüstriyel iplik üretim tesisini kurmuşlardır.

Daha sonra 1999'da Kordsa ile bu iplik tesisini entegre etmişler ve aynı zamanda Türkiye'de ilk gerçek global girişim olan Arjantin ve Brezilya'daki bu konudaki tesisleri alarak büyütmüşlerdir. Bugün de Amerika'da Chatanoga'daki bu konuda dünyanın en büyük tesislerinden biri olan naylon 66 tesisi ve Kordsa'nın Amerika'daki Kordsa USA tesisleri birleştirilmiş, Türkiye'deki Kordsa ve tüm iştirakleri, Interkordsa Almanya, Nile Kordsa Mısır olmak üzere bütün bu tesisler bir şemsiye altında toplanmış ve konusunda dünya lideri olan gerçek bir global şirket Amerika'nın Wilmington şehrinde kurulmuştur.

Bu şirketin liderliğini devam ettirirken Uzakdoğu ve Çin'de büyüme planları bundan sonraki çalışmalarımızı oluşturacaktır."dedi.

Sabancı Holding Yönetim Kurulu Başkanı Sakıp Sabancı da "DuPont ve Sabancı'nın yaklaşık 25 yıldan fazlaya dayanan uzun ve başarılı bir iş geçmişi vardır. Sabancı ve DuPont'un uzun yıllara dayanan bu işbirliğinin temelinde iş ahlakı, iş yürütme ve yönetim anlayışı, ortaklarına, müşterilerine ve çalışanlarına olan saygı ve sorumluluk gibi ortak değerler bulunmaktadır.

Bu ortak değerlere sahip iki grup birbirini iyi anlayarak başarılı işler yapmışlar ve yapmaya devam edeceklerdir. İki yıl önce polyester konusunda yapılan global işbirliği, bu sene de naylonla devam etmektedir. Bu yeni kurulan global şirketin ülkemizin ve dünyanın içinde bulunduğu ekonomik şartlarda gerçekleştirilmiş olmasından ülkemiz adına gurur duyuyor, milletimize hayırlı olmasını diliyoruz." dedi.

Yeni şirketin CEO'su Peter Hemken ise "Dusa International, müşterilerinin ihtiyaçlarını diğer naylon üreticilerinden çok daha iyi bir şekilde karşılayacak global bir şirket olarak hizmet verecektir. Yeni kurduğumuz sistemle müşterilerimize vereceğimiz hizmetlerin hem kapasitesini arttırmayı hem de onlara katma değer sağlamayı hedefliyoruz." dedi.

HABER (12):

- Sabancı-Dupont Global İşbirliği...

- Dusa International'ın Başkanlığı'na Getirilen Güler Sabancı:

“**Bu Şirket Liderliğini Devam Ettirirken, Uzakdoğu ve Çin’de Büyüme Planları, Bundan Sonraki Çalışmalarımızı Oluşturacaktır.”**

- Sabancı Holding Başkanı Sakıp Sabancı:

“**Bu Yeni Global Şirketin Gerçekleştirilmiş Olmasından Ülkemiz Adına Gurur Duyuyoruz.”**

İSTANBUL – Sabancı Holding ile DuPont’un eşit ortaklığıyla kurulan dünyanın en büyük endüstriyel naylon iplik ve kord bezi üreticisi DuPont Sabancı International LLC’nin (DUSA International) Yönetim Kurulu Başkanlığı’na Güler Sabancı getirildi.

Güler Sabancı, yaptığı açıklamada kurulan şirketin, konusunda dünya lideri gerçek bir global kuruluş olduğuna işaret ederek, “Bu şirketin liderliğini devam ettirirken, Uzakdoğu ve Çin’de büyüme planları bundan sonraki çalışmalarımızı oluşturacaktır.” dedi.

DuPont ve Sabancı’nın 1987 yılında İzmit’te yüzde 50/50 ortalıkta DUSA endüstriyel iplik üretim tesisini kurduklarını, daha sonra 1999 yılında Kordsa ile bu tesisin entegre edildiğini hatırlatan Güler Sabancı, Türkiye’de ilk gerçek global girişim olan yeni şirketin, Arjantin ve Brezilya’daki tesisleri de satın alarak büyüdüğünü vurguladı.

Sabancı Holding Yönetim Kurulu Başkanı Sakıp Sabancı da, DuPont ile Sabancı’nın 25 yıldan uzun bir süreyi kapsayan bir iş geçmişi bulunduğunu belirtti. Bu işbirliğinin temelinde iş ahlakı, iş yürütme, yönetim anlayışı, ortaklarına, müşterilerine ve çalışanlarına saygı ve sorumluluk gibi ortak değerlerin bulunduğunu ifade eden Sabancı, “Bu ortak değerlere sahip iki grup, birbirini iyi anlayarak başarılı işler yapmışlar ve yapmaya devam edeceklerdir.” dedi.

2 yıl önce polyester alanında yapılan global işbirliğinin bu yıl da naylonla devam ettiğini bildiren Sabancı, “Bu yeni kurulan global şirketin ülkemizin ve dünyanın içinde bulunduğu ekonomik şartlarda gerçekleştirilmiş olmasından ülkemiz adına gurur duyuyor, milletimize hayırlı olmasını diliyoruz.” diye konuştu.

DUSA yetkililerinden Peter Hemken ise şirketin, müşterilerin gereksinimlerini öteki naylon üreticilerinden daha iyi karşılayacak global bir şirket olarak hizmet vereceğini kaydetti. Hemken açıklamasında, yeni kurulan sistemle hizmetlerin kapasitesini artırmayı ve müşterilere katma değer sağlamayı hedeflediklerine de değindi.

Endüstriyel naylon iplik ve kord bezi üretimi ve satışıyla ilgili olarak ABD’de yüzde 50 Sabancı, yüzde 50 DuPont ortaklığıyla kurulan DuPont Sabancı International LLC’nin tamamı ödenmiş 592 milyon dolar sermayesi bulunuyor.

BÜLTEN (13):

Büyük Atatürk’ün Ölümünün 54. Yılı Nedeniyle Mustafa Kemal Derneğinin Yazılı Açıklaması

Parçalanan bir imparatorluktan Cumhuriyet kuran, tek şahıs saltanatından Millî Hakimiyete geçen, Halkını ümmet olmaktan kurtarıp Lâik bir toplum ve millet yapan, milletini geri bir toplum olmaktan çıkarıp çağdaş ve batılı bir medeni toplum yapan Türkiyemizin kurtarıcısı, Milletimizin tek ve gerçek Lideri Atatürk’ümüzün aramızdan ayrılışının 54. yılında, birlik ve bütünlüğümüzü, Demokratik ve Lâik Cumhuriyetimizi zorlukla korumaya çalıştığımız bir dönemi yaşıyoruz.

Bir yanda; Atatürk İlkelerini dışlayarak yeni arayışlar içine girmenin, temeli Misak-ı Milli’ye dayalı Demokratik ve Lâik Cumhuriyetimizi tartışmaya açmanın, Üniter Devletimizin temel yapısı olan Atatürk İlkelerini hâlâ anlayamamış olmanın ve tarih şuurundan yoksun bulunmanın zavallılığı yaşanmaktadır.

Diğer yanda; halkımızın dinî duygularını sömürerek kullanan din sömürücülerine yıllardır maddî ve manevî destek ve güç vererek Humeyni özentili "Kara ses"leri yaratmanın, Lâik Cumhuriyetimizi İslâm Cumhuriyetine dönüştürmek ve Çağdaş Devletimizde şeriat düzenli bir yönetimi yerleştirmek istemenin melâneti yaşanmaktadır.

Bir diğer yanda; aynı ülke ve aynı topraklarda iç içe beraber yaşamış, Kurtuluş Savaşı'nda Ülke savunmasını beraber yapmış, aynı inancı paylaşmış ve yönetimde müşterek görevler üstlenmiş tarihsel bir ırkın evlâtlarını, Türk-Kürt, alevi-sünni gibi etnik ayrılıklar yaratarak, Türkün ve Türklüğün tarihsel düşmanı ülkelerin uşaklığını yaparak, Millî birlik ve bütünlüğümüzü bozmanın ve Üniter Devletimizi parçalamak istemenin ihaneti yaşanmaktadır.

Ülkemiz, Cumhuriyet Tarihimizin hiçbir döneminde, bu denli gaflet ve dalâlet içine düşmemiştir.

Atatürk'ün Meclisinde; millî birlik ve bütünlüğümüzün ve Üniter Devletimizin yapısı gösteri haline getirilip tartışılabiliyorsa, Yeni Türk Devletlerinin de Lider ve Önder kabul ettiği Cumhuriyetimizin Kurucusu ve İlk Başkanının yargılanması gözü ve günlü kararmış kişilerce utanmadan istenebiliyorsa;

Başta basınımız olmak üzere, her kesimden yükselen feryadı gözardı ederek, rüşvet, yolsuzluk, köşedönücülük, partizanlık ile Atatürk ve Atatürkçü düşmanlığına ve her türlü çıkarcılığa karşı halâ önlem alınamıyorsa:

O ülke, gerçekten Atatürk'ten ve Atatürkçülükten ayrılmış bir görünüm içine girmiş demektir.

Yakın tarihimizde de görülmüştür ki; Büyük Milletimiz her türlü yokluğa ve yoksulluğa özveri ve inançla katlanmıştır. Ama, hiçbir bölücülüğe ve bağımlı olmaya katlanamayacaktır. Yine, Büyük Milletimiz dürüst bir hatayı affedebilecek geniş bir hoşgörüye sahiptir. Ama, yalanı ve ihaneti asla affetmeyecektir.

54. yılında Yüce Atatürk'ü andığımız bugün, Mustafa Kemal Derneği olarak Tüm Vatandaşlarımızı O'nun ilkelerine sahip çıkmaya çağırıyoruz.

HABER (13):

- Atatürk'ü anıyoruz...

- Mustafa Kemal Derneği Başkanı, herkesi Atatürk ilkelerine sahip çıkmaya çağırdı

İSTANBUL – Mustafa Kemal Derneği Genel Başkanı Kamran Baran, herkesi Atatürk ilkelerine sahip çıkmaya çağırdı.

Baran, Atatürk'ün ölümünün 54. yıldönümü dolayısıyla yaptığı yazılı açıklamada, Mustafa Kemal'in parçalanan bir imparatorluktan cumhuriyet kurduğunu, tek kişi saltanatından milli egemenliğe geçilmesini sağladığını, halkı ümmet olmaktan kurtarıp, laik bir toplum ve millet yaptığını belirtti.

Türk milletini geri bir toplum olmaktan çıkarıp, çağdaş, batılı, medeni, toplum yapan Türkiye'nin kurtarıcısı, tek ve gerçek lideri Atatürk'ün, aramızdan ayrılışının 54. yılında, birlik ve bütünlüğün, demokratik ve laik cumhuriyetin zorlukla korunmaya çalışıldığı bir dönemin yaşandığını ifade eden baran, özetle şunları kaydetti:

"Bir yanda Atatürk İlkeleri'ni dışlayarak yeni arayışlar içine girmenin, temeli Misak-ı Milli'ye dayalı demokratik ve laik cumhuriyetimizi tartışmaya açmanın, üniter devletimizin temel yapısı olan 'Atatürk İlkeleri'ni hala anlayamamış olmanın ve tarih şuurundan yoksun bulunmanın zavallılığı yaşanmaktadır.

Diğer yanda halkımızın dinî duygularını sömürerek kullanan din sömürücülerine yıllardır maddi ve manevi destek ve güç vererek Humeyni özentili ‘Kara ses’leri yaratmanın, laik cumhuriyetimizi İslam cumhuriyetine dönüştürmek ve çağdaş devletimizde şeriat düzenli bir yönetimi yerleştirmek istemenin melaneti yaşanmaktadır.

Bir diğer yanda aynı ülke ve aynı topraklarda iç içe beraber yaşamış, Kurtuluş Savaşı’nda ülke savunmasını beraber yapmış, aynı inancı paylaşmış ve yönetimde müşterek görevler üstlenmiş tarihsel bir ırkın evlatlarını, Türk-Kürt, Alevi-Sünni gibi etnik ayrılıklar yaratarak, Türk'ün ve Türklüğün tarihsel düşmanı ülkelerin uşaklığını yaparak, milli birlik ve bütünlüğümüzü bozmanın ve üniter devletimizi parçalamak istemenin ihaneti yaşanmaktadır. Ülkemiz, Cumhuriyet Tarihi'nin hiçbir döneminde, bu denli gaflet ve dalalet içine düşmemiştir.”

BÜLTEN (14):

Yılbaşı Özel Gemi Seferi...

Türkiye Denizcilik İşletmeleri yılbaşı için özel gemi seferi düzenliyor. Denizyolları İşletmesi’nin Ankara feribotu yılbaşı için İstanbul-İzmir-İstanbul özel seferini yapacaktır.

Ankara feribotu 29 Aralık 2000 Cuma günü, saat 16.00’da İstanbul’dan hareket ederek 30 Aralık 2000 Cumartesi günü, saat 09.00’da İzmir’e varacaktır. Pamukkale turları yapılarak, feribotta 31 Aralık 2000 Pazar günü saat 20.00’den itibaren Yılbaşı Balosu verilmeye başlanacaktır.

Feribot 1 Ocak Pazartesi günü, saat 01.00’de İzmir’den hareket ederek aynı gün saat 20.00’de, İstanbul’da olacaktır.

4 günlük özel yılbaşı gezisi kişi başına ücret 300 milyon TL'den itibarendir. Özel yılbaşı gezisi ücretlerine, yatak, otel, yemek, kahvaltı, balo gecesi ve turlar dahildir.

Özel yılbaşı gecesinde 12 yaşına kadar çocuklara %25 tenzilat uygulanmakta ayrıca yolcu beraberindeki otomobillerden ücret alınmamaktadır.

Diğer taraftan, Türkiye Denizcilik İşletmeleri ile Devlet Demiryolları arasında İstanbul-Bandırma gemi, Bandırma-İzmir hattı tren hatlı bağlantı seferlerindeki kombine biletlerde öğrencilere %30 tenzilat uygulamasına geçilmiştir.

Bilgilerinizi rica ederim.

HABER (14):

Yılbaşı Özel Gemi Seferi...

İSTANBUL - Türkiye Denizcilik İşletmeleri, yılbaşı için özel gemi seferi düzenledi.

İşletmenin Ankara feribotu, dört gün süreli yılbaşı özel gezisinde, İstanbul-İzmir arasında sefer yapacak. Kişi başına ücretin 300 milyon lira olarak belirlendiği yılbaşı gezisinde, 12 yaşından küçük çocuklara yüzde 25 indirim uygulanacak. Bu arada yolcu otomobillerinden de ücret alınmayacak.

Ankara feribotu, 29 Aralık Cuma günü, saat 16.00’da İstanbul’dan hareket ederek, 30 Aralık Cumartesi günü İzmir’e varacak. Gemi İzmir’de kaldığı süre içinde Pamukkale turu yapılacak, 31 Aralık gecesi de gemide yılbaşı balosu düzenlenecek. Ankara feribotu 1 Ocak Pazartesi akşamı İstanbul’a dönecek.

BÜLTEN (15):

Rumelikavağı Yolcu Gemisi Hizmete giriyor

Türkiye Denizcilik İşletmeleri Genel Müdürlüğü olarak Şehir Hatları İşletme filosunun modernize etme programı çerçevesinde 2000 yılından 2003 yılına kadar inşaası planlanan toplam 46 adet çeşitli kapasitedeki yolcu ve araba vapurlarının 18'i hizmete girmiştir.

Bu paket içinde olan 700-900 kişilik yolcu vapurlarının ilki Rumelikavağı ise 20.01.2001 tarihinde saat 14.45'te, Beşiktaş-Kadıköy hattı ile seferlerine başlayarak hizmete girecektir.

Hizmet alınan vapurların dışında, Türkiye Gemi Sanayi tarafından inşaa edilen diğer gemilerin de 2001 yılı sonuna kadar hizmete girmesi yönünde çalışmalar sürdürülmektedir.

Hizmete giren vapurun teknik özellikleri : Boy 49.13 m., En 8.90 m., Derinlik 2.53 m., Sürat 14.5 mil, 630 beygir gücünde 2 makine, Yolcu kapasitesi yaz 700, kış 900.

HABER (15):

Rumelikavağı Gemisi Şehir Hatları Filosu'nda...

İSTANBUL - Şehir Hatları İşletmesi filosuna yeni bir yolcu gemisi daha katıldı.

Yenileştirme çalışmaları çerçevesinde filoya katılan 19. gemi olan 700 yolcu kapasiteli Rumelikavağı, bugün ilk seferini Beşiktaş-Kadıköy arasında yaparak hizmete girdi.

1999 yılından 2001 yılına kadar inşası planlanan çeşitli kapasitelerdeki 46 yolcu gemisi ve araba vapurunun 18'i daha önce sefere konulmuştu.

Türkiye Deniz İşletmeleri Genel Müdürlüğü yetkilileri, Türkiye Gemi Sanayii A.Ş. tarafından inşa edilecek öteki gemilerin de, 2001 yılı sonuna kadar hizmete girmeleri için çalışmaların sürdürüldüğünü bildirdiler.

BÜLTEN (16):

Mehmet Akif Anılacak...

Kısa adı İİKV olan İstanbul İlim ve Kültür Vakfı tarafından, Milli Şâirimiz Mehmet Akif Ersoy'un vefatının 63.yıldönümü münasebetiyle bir anma toplantısı tertiplendi.

27 Mayıs 2001 Pazar günü saat : 20.00'da Çemberlitaş'taki İpek Sineması Salonunda yapılacak olan toplantının açılış konuşmasını Vakıf Mütevelli Heyeti Üyesi Doç. Dr. Faris Kaya yapacak. Gazeteci-Yazar İhsan Atasoy'un "Akif'in Şahsiyeti ve Fikirleri" hakkında yapacağı konuşmadan sonra, Gazeteci-Yazar Yavuz Bahadıroğlu "Akif'in Dâvâ ve Mücadelesini" anlatacak.

Anma programında ayrıca gençler M. Âkif'ten şiirler okuyacak, Vakıf Musikî Korosu da İlâhiler sunacak. Program, İİKV Tiyatro Kolunun Âkif'in gayesini ve gençlik idealini karakterize eden "Dünden Bugüne M. Âkif" adlı piyesin sahnelenmesiyle sona erecek."

HABER (16):

Mehmet Akif Ersoy Anılacak...

İSTANBUL – Milli Şair Mehmet Akif Ersoy, ölümünün 63.yılında, İstanbul İlim ve Kültür Vakfı'nca (İİKV) düzenlenen toplantıda anılacak.

Çemberlitaş'taki İpek Sineması'nda, 27 Mart Pazar günü düzenlenecek anma toplantısının açış konuşmasını, Vakıf Mütevelli Heyeti Üyesi Doç. Dr. Faris Kaya yapacak.

Toplantıda, Gazeteci-Yazar İhsan Atasoy, "Akif'in Kişiliği ve Fikirleri", Gazeteci-Yazar Yavuz Bahadıroğlu ise "Akif'in Dava ve Mücadelesi" konularında konuşacaklar.

Toplantıda daha sonra Mehmet Akif Ersoy'un şiirlerinden örnekler sunulacak, Vakıf Musiki

Korosu'nca ilahiler seslendirilecek.

Anma toplantısı, İstanbul İlim ve Kültür Vakfı Tiyatro Kolu tarafından, Akif'in amacını ve gençlik idealini anlatan "Dünden Bugüne Mehmet Akif" adlı oyunun sahnelenmesiyle sona erecek.

BÜLTEN (17):

Marmara Üniversitesi Hastanesi Basın Bildirisi

Marmara Üniversitesi Hastanesi tarafından yayınlanan basın bildirisinde son üç gün içinde mantar zehirlenmesi nedeniyle 5 hastanın hastaneye başvurduğu, bu hastalardan üçünün hayatını kaybettiği, bir hastanın durumunun ise halen ciddiyetini koruduğu bildirildi.

Marmara Üniversitesi Hastanesi'nin konuya ilişkin basın bildirisi aynen şöyle:

"Son üç gündür hastanemize mantar zehirlenmesi nedeniyle 5 hasta başvurmuştur. Bu hastaların üçü maalesef kaybedilmiştir. Bir hastanın durumu ise halen ciddiyetini korumaktadır.

Bundan başka, İstanbul'un çeşitli hastanelerinde mantar zehirlenmesi nedeniyle başka hastaların da yatmakta olduğunu haber almış bulunmaktayız. Hastaların büyük çoğunluğunu çocuklar oluşturmakta olup, çeşitli ailelerden ve çeşitli yörelerden geldikleri saptanmıştır. Zehirli mantarların tek bir bölgeye sınırlı kalmayıp yurdun birçok bölgesinde bulunduğu bilinmektedir. Bu nedenle mantar zehirlenmesinin önemini ve tehlikesini halkımızın dikkatine sunmak istiyoruz.

Zehirli mantarlar zehirsiz olanlarla aynı yerde yetişmekte ve bu ayrımı yapmak uzmanlar için bile çok zor olabilmektedir. Zehirli bir mantarın çok küçük bir miktarının yenmesi dahi erişkin bir insanı öldürmeye yetmektedir. Her yıl dünyada yüzlerce insan bu nedenle kaybedilmektedir.

Zehirli Mantar yenildikten sonra ilk 12 saat herhangi bir belirti olmayabilir. Bundan sonra şiddetli karın ağrısı, bulantı, kusma kanlı ishal belirtileri başlar. 2-3 gün sonra belirtiler sarılık ve böbrek bozukluğu, kan basıncı düşmesi ve bunu koma ölüm izler.

Mantar zehrinin karaciğer, böbrek, kalp ve beyin üzerine harap edici etkisi vardır. Zehirlenen kişinin en kısa zamanda (ilk bir günde) tam teşekküllü bir hastaneye başvurması gerekir.

Tedaviye rağmen ölüm oranı maalesef çok yüksektir. Bu nedenle özellikle doğada kendiliğinden yetişen mantarların asla yenmemesi gerekir.

HABER (17):

- Mantar Zehirlenmesi...

- İstanbul'da Mantar Zehirlenmesinden 3 Kişi Öldü

- Vatandaşların Özel Kültür Mantarlarının Dışında Mantar Yememeleri İstendi

İSTANBUL – İstanbul'da son bir hafta içinde mantar zehirlenmesinden 3 kişinin öldüğü bildirilerek, vatandaşlardan özel olarak yetiştirilen kültür mantarlarının dışında mantar yememeleri istendi.

Marmara Üniversitesi Hastanesi'nden yapılan açıklamada, İstanbul'un çeşitli hastanelerinde mantar zehirlenmesi nedeniyle başka hastaların da yatmakta olduğu hatırlatılarak, bunların büyük çoğunluğunu çeşitli yörelerden getirilen çocukların oluşturduğu belirtildi.

Zehirli mantarların tek bir bölgeye sınırlı kalmayıp yurdun birçok bölgesinde bulunduğu kaydedilen açıklamada şöyle denildi:

"Zehirli mantarlar zehirsiz olanlarla aynı yerde yetişmekte ve bu ayrımı yapmak uzmanlar için bile çok zor olabilmektedir. Zehirli bir mantarın çok küçük bir miktarının yenmesi dahi erişkin bir insanı öldürmeye yetmektedir."

Zehirli mantarın yenilmesinden ancak 12 saat sonra ilk belirtilerin ortaya çıkacağı ifade edilen açıklamada, şiddetli karın ağrısı, bulantı, kusma, kanlı ishal görülen kişilerin en kısa zamanda tam teşekküllü bir hastaneye başvurmaları gerektiği kaydedildi.

BÜLTEN (18):

Yeniden İhya Olunan Tarihi Beykoz Korusu Bugün

Hizmete Açıldı

Yıllardan beri sadece bir orman görünümünden başka hiçbir özelliği bulunmayan tarihi Beykoz korusu bir yıl süren düzenleme çalışmasından sonra yepyeni bir hüviyetle bugün, İstanbul Büyükşehir Belediye Bakanı Dalan ve Beykoz İlçe Belediye Başkanı Ali Zengin tarafından hizmete açıldı.

Beykoz ile Paşabahçe arasındaki sırtlardan başlayarak, Beykoz çayırına kadar 233 bin metrekarelik bir alanı kaplayan tarihi Beykoz korusunun yepyeni bir anlayışla düzenlenmesi ilk defa ele alındı ve koru, İstanbul Büyükşehir Belediyesince uygun görülen bir proje doğrultusunda 100 milyar lira sarfıyla İstanbul'a yakışır yeni bir eser haline getirildi.

Beykoz korusunun düzenlenmesinde ilk ana unsur, koruyu çevreleyen ve yıllardır bakımsız kalmış yıkık duvarların yeniden ihya edilmesi ve iç yollarının toz ve çamurdan kurtarılarak rahatça yürünebilir bir hale getirilmesi idi.

Bu konu, düzenleme projesinde öncelikle ele alınarak koruyu çevreleyen iki bin metre, ayrıca koru içinde bakıma muhtaç 1200 metre duvar korunun özelliğine göre yeniden inşa edildi.

Koru yollarının düzenlemesinde toplam 6 kilometre uzunluğundaki gezi yolları beton hale getirildi ve yol yüzeyine 250 bin adet renkli aşık taşları döşenerek, koru yollarına ayrı bir özellik getirildi.

Krem renginde döşenen bordür taşlarının dip tarafında özel olarak yapılmış yağmur suyu kanalları ise su birikmelerine meydan vermeyecek şekildi yapıldı.

Beykoz korusunda şimdiye kadar çimlendirilmiş yeşil alan bulunmuyordu. Yeni düzenleme sırasında koruda 20 bin metrekarelik bir alan çimlendirildi ve süs bitkileri ile donatıldı.

Beykoz korusunun düzenlenmesi sırasında dışardan gelecek araçların park ihtiyacı için 4 bin metrekarelik bir alan otopark haline getirildi, ayrıca fayton durakları tesis edildi, bisiklet yolları düzenlendi.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi, Beykoz Korusu'nun sadece yaz aylarında bir gezi ve dinlenme yeri olmasından başka kış aylarında da hizmet vermesi açısından koruda modern bir şekilde, kapalı alanları da bulunan 2 adet kır kahvesi ve bir restoran tesis etti. Önünde havuzu da bulunan kır kahvesinin kapalı alanı 400, açık alanı 220 metrekare. Diğerinin kapalı alanı 160, açık alanı 1000 metrekare.

Çevre görünümüne uygun olarak inşa olunan iki salonlu restoran ise 3000 metrekare açık alana 870 metrekare kapalı alana sahip bulunuyor.

Tarihi Beykoz Korusuna tesis olunan yeni bir giriş mahalli ise değişik bir tarzda düşünüldü. 10 metre yükseklikte inşa edilen seyir kulesi, üst bir atlama yol ile doğrudan koruya girişi sağlıyor. Bir üst köprü şeklindeki bu atlama yol ile deniz kıyısından caddeye çıkmadan koruya ulaşmak mümkün hale getirilmiş bulunuyor. Koruya girişte ilk göze çarpan suni şelale de koru girişine ayrı bir görünüm getirdi. Korunun aydınlatılması çok sayıda tesis edilen beyaz park tipi lambalarla sağlandı.

Yapılan tespitlere göre Beykoz Korusunun doğa zenginliğini oluşturan 35 çeşit asırlık ağaçların içlerinde, Uludağ Köknarı, Lübnan Sediri, Avrupa Ladini, Gladiçya ve Amerika'da

yetişen Sahil Sekonyası, Mantar gibi ağaçların bulunduğu belirlendi.

Tarihi Beykoz Korusuna vatandaşlar, diğer park, bahçe ve korularda olduğu gibi ücret ödemeden girebiliyorlar.

HABER (18):

Tarihi Beykoz Korusu Açıldı

İSTANBUL - Yeniden düzenlenen tarihi Beykoz Korusu, bugün İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Bedrettin Dalan tarafından hizmete açıldı.

Beykoz ile Paşabahçe arasındaki sırtlardan başlayarak Beykoz Çayırı'na kadar uzanan 233.000 metrekarelik bir alanı kaplayan korunun düzenlenmesi 100 milyar liraya mal oldu.

Bir yıl süren düzenleme çalışmaları sırasında koruyu çevreleyen yıkık duvarlar onarıldı, iç yollar yürünebilir hale getirildi, 20.000 metrekarelik bir alan çimlendirildi. Korunun kış aylarında da hizmet verebilmesi için kapalı alanları bulunan 2 kır kahvesi ve bir lokanta açıldı.

4.000 metrekarelik bir otoparkın da yer aldığı koruya, vatandaşlar ücretsiz girebilecekler.

BÜLTEN (19):

Güreşte Yeni Dönem

İlk Şölen

Türkiye Grekoromen Güreş Şampiyonası 11-13 ocak tarihleri arasında İzmir'de başlıyor. Dün (10.01.2001) yapılan tartı ve kura çekimlerinden sonra bugün (11 Ocak Perşembe günü) İzmir Celal Atik Spor Salonunda saat 9.30'da başlayacak müsabakalara Türk Grekoromen güreşinin son dönemlerdeki tüm yıldızlarının katılması bekleniyor.

Dünyaca ünlü Rus antrenör Genadi Sapunov'un da izlemesi beklenen şampiyona, bu yıl mayıs ayında İstanbul'da yapılacak olan Avrupa Şampiyonası öncesi önemli bir sınav olarak gözüküyor. Güreşte yeni dönem-ilk şölen sloganıyla gerçekleştirilen Şampiyonaya 13 ocak Cumartesi yapılacak finallerle son bulacak.

HABER (19):

Grekoromen Türkiye Birinciliği Müsabakaları

Yarın İzmir'de Başlayacak

ANKARA - Grekoromen Türkiye Güreş Birinciliği Müsabakaları yarın İzmir'de başlayacak.

Güreş Federasyonu'ndan yapılan açıklamada, Celal Atik Spor Salonu'nda 3 gün sürecek birinciliğe, Türk grekoromen güreşinin son dönemdeki tüm yıldızlarının katılmasının beklendiği bildirildi.

Dünyaca ünlü Rus antrenör Genadi Sapunov'un da izlemesinin beklendiği birinciliğe, bu yıl Mayıs ayında İstanbul'da yapılacak Avrupa Şampiyonası öncesinde en önemli sınav gözüyle bakılıyor.

"Güreşte Yeni Dönem-İlk Şölen" sloganıyla gerçekleştirilen Grekoromen Türkiye Güreş Birinciliği, 13 Ocak Cumartesi günü yapılacak finallerle sona erecek.

BÜLTEN (20):

Güreş:

Bayan Güreşinde Önemli Hamle

2004 Olimpiyat Oyunları Programına alınan Bayan Güreşi'nin Türkiye'deki ilk startı 19-21 Haziran tarihleri arasında yapılacak olan Türkiye Şampiyonası ile 2001'deki ilk önemli sınavını verecek. Eskişehir'de yapılacak olan Türkiye Şampiyonası'na, bayan güreşindeki tek madalyalı sporcumuz Zarife Yıldırım'ın yanı sıra yeni isimlerin de ortaya çıkması bekleniyor.

Geçtiğimiz hafta Antalya'da yapılan ve büyük ilgi toplayan 1. Türkiye Güreş Kurultayı'nda Bayan Güreş toplantısı büyük ilgi görmüştü.

Bu sene üç önemli organizasyona (Avrupa Dünya Şampiyonaları, Akdeniz Oyunları) katılacak olan bayan güreşçiler ilgi ve destek beklediklerini söylerken, Şampiyonanın çok renkli geçmesi bekleniyor. Diyarbakır, Afyon, Kars, Eskişehir, Gaziantep, Tokat, Bursa, Malatya, Burdur, Kilis, Rize, Mersin ve İstanbul bölgelerinden70 civarında bayan güreşçinin katılmasıyla gerçekleşecek şampiyona en geniş katılımlı Türkiye Bayanlar Güreş Şampiyonası olacak.

HABER (20):

Bayanlar Türkiye Güreş Şampiyonası, 19 Ocak'ta

Eskişehir'de Başlayacak

İSTABUL - Türkiye Bayanlar Güreş Şampiyonası, 19-21 Ocak tarihleri arasında Eskişehir'de yapılacak.

Güreş Federasyonu İstanbul İrtibat Bürosu'ndan yapılan açıklamada, bayan güreşinde 2001 yılının ilk organizasyonu olacak Türkiye Şampiyonası'na, Diyarbakır, Afyon, Kars, Eskişehir, Gaziantep, Tokat, Bursa, Malatya, Burdur, Kilis, Rize, Mersin ve İstanbul bölgelerinden 70 sporcunun katılacağı bildirildi.

Yetkililer, Türkiye Şampiyonası'nın, bayan güreşinde bugüne kadarki en geniş katılımlı turnuva olacağını kaydettiler.

BÜLTEN (21):

Aydan Siyavuş'u Anıyoruz

1998 yılında yitirdiğimiz büyük basketbol adamı Aydan Siyavuş, vefatının 3 yıldönümünde mezarı başında yarın yapılacak törenle anılacak. Türk basketboluna 34 yıl coach olarak hizmet veren ve basketbolumuza profesyonel antrenörlük kavramını getiren Siyavuş'u anma töreni Zincirlikuyu'daki mezarının başında saat 11.00'de başlayacak. Törene Siyavuş ailesinin yanısıra, Efe Aydan, Doğan Hakyemez ve Murat Murathanoğlu başta olmak üzere yakın arkadaşları da katılacak. Türkiye Basketbol Federasyonu olarak bizde Aydan Siyavuş'u saygı ve rahmetle anıyoruz.

- AYDAN SİYAVUŞ (15 Mayıs 1947 – 10 Ocak 1998)-

1947 yılında İstanbul'da doğan Siyavuş, basketbola Kadıköyspor'da başladı. 1964 yılında Kadıköyspor altyapı antrenörlüğüne getirildi. Basketbol uğruna İTÜ Elektrik Mühendisliği bölümünü üçüncü sınıfta terk ettikten sonra, İTÜ'ye Türkiye Yıldızlar Şampiyonluğu'nu kazandırdı. Genç takımlarda 4 defa Türkiye finali oynama başarısı gösteren Siyavuş, Birinci lig'de Eczaşıbaşı'nda 1976, 1977, 1978, 1980, 1981 ve 1982 yıllarında 6 kez şampiyonluk yaşadı. 1984 yılında Efes Pilsen'le birincilik kürsüsüne çıkan başarılı basketbol adamı, 34 yıllık coachluk kariyeri boyunca Kadıköyspor, Eczacıbaşı, Efes Pilsen, Beşiktaş, Fenerbahçe, Çukurova, Tofaş,

Darüşşafaka, Karşıyaka ve son olarak da Galatasaray'ı çalıştırdı. Siyavuş, ayrıca, Yıldız Genç, Üniversite ve A Milli Takım'da antrenör olarak görev yaptı. Ülkemize 1976'da balkan Genç Erkekler Şampiyonluğu'nu getirdikten sonra, 1981 yılında Bulgaristan'da Balkan Şampiyonası'nda ve 1987'de Suriye'de yapılan Akdeniz Oyunları'nda şampiyon olan A Milli Takımın başında yer aldı.

Evli ve iki kız çocuğu babası olan Siyavuş, Türk basketbolunun en fazla şampiyonluk kazanan ve milli takımlarda en uzun süreli görev yapan teknik adamı oldu.

HABER (21):

- Basketbol...

- Aydan Siyavuş, Vefatının 3. Yıldönümünde Yarın

İstanbul'da Anılacak

İSTANBUL – Galatasaray antrenörlüğü sırasında, 10 Ocak 1998 tarihinde vefat eden Basketbol Milli Takımı'nın eski çalıştırıcılarından Aydan Siyavuş, vefatının 3. yıldönümünde yarın mezarı başında anılacak.

Zincirlikuyu Mezarlığı'nda saat 11.00'de başlayacak anma törenine Aydan Siyavuş'un ailesi, yakınları ve arkadaşları katılacak.

- Aydan Siyavuş-

Aydan Siyavuş 1947 yılında İstanbul'da doğdu. Siyavuş, Erkekler Birinci Basketbol Ligi'nde 1976-1982 yılları arasında Eczacıbaşı ile 6 şampiyonluk yaşadıktan sonra 1984 yılında da Efes Pilsen'de aynı başarıyı yakaladı.

Kadıköyspor, Eczaşıbaşı, Efes Pilsen, Beşiktaş, Fenerbahçe, Çukurova, TOFAŞ, Darüşşafaka, Karşıyaka ve son olarak Galatasaray'da görev yapan Siyavuş, 1976 yılında da Balkan Genç Erkekler Şampiyonluğu'na ulaştı.

Aydan Siyavuş, Türk basketbolünde en fazla şampiyonluk kazanan ve milli takımlarda en uzun süreli görev yapan teknik adamdı.

Siyavuş, 1987 yılında da Suriye'de düzenlenen Akdeniz Oyunları'nda şampiyon olan (A) Milli Basketbol Takımı'nın başında bulunuyordu.

BÜLTEN (22):

Salonda kürek çekecekler

2001 yılı Türkiye Salon Kürek Birinciliği, 13 Ocak Cumartesi günü Boğaziçi Üniversitesi'nde gerçekleşecek.

Ergomania'2001 adını taşıyan ergometrelerle yapılan bu yarışmalara Türkiye genelinde 16 kulüpten 500'ün üzerinde sporcu katılacak.

Kürek sporunda yeni yılın ilk madalyalarının verileceği şampiyonada Türkiye rekorlarının kırılması bekleniyor. Cumartesi saat 09:00'da başlayacak Ergomania'2001, saat 18:00'de bitecek.

- Öztürk: Heyecan salona taşınacak-

Türkiye Kürek Kano ve Rafting Federasyonu Başkanı Çetin Öztürk, yeni sezonun ilk yarışlarına katılımın bir hayli fazla olacağını açıklarken, İstanbullu tüm sporseverleri de ücretsiz izlenebilecek Türkiye Şampiyonası'na davet etti. Başkan Çetin Öztürk, "Yazın, denizlerimizde ve göllerimizde yarışan kürekçilerimiz kışın da salonda kürek çekecek. Kürekteki rekabet salon yarışları ile yılın 12 ayına yayılmış durumda. Türkiye kürekte iyi bir jenerasyon yakaladı. Çok iyi

sporcularımız var. Bu salondan çıkacak şampiyonların, aynı tempolarını suda da yakalamaları halinde uluslararası alanda da rahatlıkla madalya kazanacaklarına inanıyorum" dedi.

HABER (22):

Türkiye Salon Kürek Birinciliği 13 Ocak'ta İstanbul'da Yapılacak

İSTANBUL – Türkiye Salon Kürek Birinciliği, 13 Ocak Cumartesi günü İstanbul'da yapılacak.

Kürek, Kano ve Rafting Federasyonu'ndan yapılan yazılı açıklamaya göre, Boğaziçi Üniversitesi Uçaksavar Spor Kompleksi'nde saat 09.00'da başlayacak mücadeleye, 16 kulüpten 500'ün üzerinde sporcu katılacak.

Federasyon Başkanı Çetin Öztürk, ergometrelerle yapılan ve "Ergomania 2001" adı da verilen Türkiye Birinciliği'ni tüm sporseverlerin ücretsiz izleyebileceğini bildirdi.

Öztürk, yazın deniz ve göllerde yarışan sporcuların, kışın da salonda kürek çekeceğini ifade ederek, "Yaşanan rekabet, salon yarışları ile yılın 12 ayına yayıldı. Türkiye kürekte iyi bir jenerasyon yakaladı. Bu salondan çıkacak şampiyonların, aynı tempolarını suda da yakalamaları durumunda, uluslararası alanda rahatlıkla madalya kazanacaklarına inanıyorum." diye konuştu.

BÜLTEN (23):

"**Klassis Golf & Country Club 4 Ayak Kış Serisi Engel**

Atlama Yarışları" 13-14 Ocak'ta Yapılacak

Geleneksel olarak düzenlenen "KLASSİS GOLF & COUNTRY CLUB 4 AYAK KIŞ SERİSİ ENGEL ATLAMA YARIŞLARI" Klassis Golf & Country Club Binicilik Merkezinde düzenleniyor. İlki bu hafta sonu gerçekleştirilecek Turnuva'nın diğer ayakları Şubat, Nisan ve Mayıs aylarında koşulacak.

Junior Ligi, Yetişkinler ve Grand Prix olmak üzere 3 ayrı bölümde yapılacak KLASSİS GOLF & COUNTRY CLUB 4 AYAK KIŞ SERİSİ ENGEL ATLAMA YARIŞLARI'nda yarışmacılara toplam 25.000 & para ödülü verilecek.

KLASSİS GOLF & COUNTRY CLUB 4 AYAK KIŞ SERİSİ ENGEL ATLAMA YARIŞLARI 1. Ayak Sponsorları: Esselte, Gen-Pa, Gaggenau, Marshall, Nike, Broderi Narin, Oriflame.

Saat 10:30'da başlayacak yarışlarda program aşağıdaki gibidir:

2001 Yılının ilk Binicilik Müsabakasında Klassis Golf & Country Club'ın sımsıcak yeşil atmosferinde doğayla içiçe geçireceğiniz bir hafta sonu sizleri bekliyor...

Katılımcılar için Maslak İstanbul Atlı Spor Klübünün önünden saat 10:00'da Klassis Golf & Country Club'a ücretsiz ulaşım sağ

14 Ocak 2001 Pazar Basın Mensupları için gerçekleştirdiğimiz ulaşım güzergahı:

11:00 Harbiye Açık Hava Tiyatrosu protokol kapısı girişi

11:30 – 11:35 Milliyet Binası

11:45 – 11:50 Star Binası

12:00 – 12:05 Hürriyet Binası'ndan Klassis Golf & Country Club'a hareket

DÖNÜŞ

16:30 Aynı güzergah üzerinden Taksim'e dönüş.

HABER (23):

Binicilik...

Kış Serisi Engel Atlama Yarışları 13-14 Ocak'ta

İstanbul'da Yapılacak

İSTANBUL – Geleneksel olarak düzenlenen Klassis Golf&Country Club 4 Ayak Kış Serisi Engel Atlama Binicilik Yarışları'nın ilk ayağı 13-14 Ocak'ta İstanbul'da yapılacak.

Klassis Golf&Country Club Binicilik Merkezi'nde 3 ayrı kategoride gerçekleştirilecek yarışlarda toplam 25 bin dolar para ödülü verileceği bildirildi.

Yarışmaların öteki ayaklarının ise Şubat, Nisan ve Mayıs aylarında yapılacağı kaydedildi.

BÜLTEN(24):

Basın bülteni:

Atlasjet'ten Ulaştırma Bakanı'na teşekkür.

Atlasjet genel müdürü Tuncay Doğaner yaşanan kriz sonrası şu açıklamayı yaptı;

Ulaştırma Bakanımız Sn. Binan Yıldırım'ın bugüne kadar THY Kontrolündeki Slot Koordinasyon Merkezi'nin (uçuş saatleri) özerk bir yapı olan Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü bünyesinde oluşturulması talimatını vermesini büyük bir memnuniyetle karşıladık.

Bizce Türkiye Cumhuriyeti tarihîne yazılacak bir karar. Kendisini kutluyoruz.

Atlasjet havayolları olarak Türkiye'de İzmir, Bodrum, Dalaman, Antalya, Adana, Trabzon, Malatya, Siirt, Erzincan, Van gibi birçok destinasyona tarifeli olarak seferlerimizi devam ettirirken Türkiye'nin Doğu ve Güneydoğu Bölgesi'nde bulunan coğrafî yapıları gereği fiziki engellerle dolu olan bazı meydanlarımıza (Siirt, Erzincan vb.) uçabilmek için CRJ 700 gibi bölgesel jet uçaklarını Türkiye'ye ilk defa getirip turalara hizmet taşımanın mutluluğunu yaşıyoruz. Takdîr edersiniz ki, Anadolu'daki meydanlara açabilmenin yolu Ankara'ya teknik iniş yapmaktan geçmektedir. Bu meydanlara tam dolu olarak kalkış yapamadığımızdan dolayı ikinci bir yakıt ikmali yapmak için Ankara'ya iniyoruz. Bu bağlamda atlasjet havayolları kalitesinde uçuşlarımız bugün için İst-Ankara git-gel olarak değil İst-Ankara bağlantılı Siirt ve Erzincan olarak devam edecektir.

Dün itibari ile İstanbul Ankara git-gel uçuşlarımızı yapma imkanımız elimizden alınmış bulunmaktadır. Ancak Sayın Ulaştırma Bakanımızın büyük destekleri ile beraber en kısa zamanda uçuşlarımızın başlayacağına inanıyoruz...

Ankara uçuşlarında buluşmak dileğiyle.

HABER(24):

- Uçuşlardaki Slot Sorunu...

- Atlasjet Genel Müdürü Doğaner:

- "Ulaştırma Bakanı Yıldırım'ın Slot Koordinasyon Merkezi'nin Sivil Havacılık Bünyesinde

Oluşturulması İçin Talimat Vermesini Memnuniyetle Karşıladık"

İSTANBUL - Atlasjet Genel Müdürü Tuncay Doğaner, Ulaştırma Bakanı Binali Yıldırım'ın, Slot Koordinasyon Merkezi'nin Sivil Havacılık bünyesinde oluşturulması için talimat vermesini

memnuniyetle karşıladıklarını bildirdi.

Doğaner, yaptığı yazılı açıklamada, Atlasjet'in bölgesel taşımacılık kapsamında Türkiye'nin çeşitli bölgelerine seferler düzenlediğini belirterek, Anadolu'daki meydanlara uçmanın yolunun, Ankara'ya teknik iniş yapmaktan geçtiğini kaydetti.

Tuncay Doğaner, açıklamasında şu görüşlere yer verdi:

"Anadolu'daki meydanlara tam dolu kalkış yapamadığımızdan dolayı, ikinci bir yakıt ikmali için Ankara'ya iniyoruz. Bu bağlamda uçuşlarımız bugün için İstanbul-Ankara git-gel olarak değil, İstanbul-Ankara bağlantılı Siirt ve Erzincan olarak devam edecektir.

Dün itibariyle İstanbul Ankara-git-gel uçuşlarımızı yapma imkanımız elimizden alınmış bulunmaktadır. Ancak Sayın Ulaştırma Bakanımızın büyük destekleriyle en kısa zamanda uçuşlarımızın başlayacağına inanıyoruz. Ulaştırma Bakanı Binali Yıldırım'ın Slot Koordinasyon Merkezi'nin Sivil Havacılık bünyesinde oluşturulması için talimat vermesini memnuniyetle karşıladık.''

BÜLTEN (25):

31 Mayıs 2005

Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği Genel Merkezi Ve Tüm Şubelerinden

AB yolunda ilerleyen çağdaş, laik bir hukuk devleti olan Türkiye'mizde din sömürüsü yapılmamalıdır.

Milli Eğitim Bakanlığı Din öğretimi Genel Müdürlüğünün 4 yıl eğitim veren liseler için din kültürü ve ahlak bilgisi dersinin içine uygulamalı din eğitimini koyması, çocukları camilere, mezarlıklara götürmesi, çağrı filmini izleterek sınıfta kuran okutması vb yaptığı müfredat değişikliklerinin son derece yanlış, yanlı ve ideolojik bir tutum olduğu kanısındayız.

AB yolunda ilerleyen laik bir hukuk devleti olan Türkiye'mizde hala 7 milyon okumaz yazmaz varken, 1 milyona yakın kızımız zorunlu ilköğretime gönderemezken, her şeyi bir yana bırakıp iktidarın, sayısal çoğunluğunu kullanarak dinse! eğitimin sınırlarını genişletmesi, yeraltı eğitim kurumlarını legalize edip yerüstüne çıkarma girişimleri, en değerli üniversiteleri terörist yetiştiren kurumlar olarak ilan etmesi gibi tutumları kendi içindeki davranış tutarsızlığını kanıtlamaktadır.

Yasama aşamasında her birinin geri döneceği söylenen *sözlerin yanlış anlaşıldı* diye açıklanacağı bu durumun bir an evvel yeniden değerlendirilmesinin ve AB sürecindeki ülkemizde din eğitiminin ailelere bırakılmasının en doğru yöntem olduğunu düşünüyor böylesi tehlikeli oyunlardan vazgeçilmesini öneriyoruz!

Prof. Dr. Türkan Saylan

Genel Başkan

HABER(25):

- ÇYDD Genel Başkanı Saylan:

- "Avrupa Birliği Yolunda İlerleyen Çağdaş, Laik Bir Hukuk Devleti Olan Türkiyemiz'de

Din Sömürüsü Yapılmamalıdır"

İSTANBUL - Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği (ÇYDD) Genel Başkanı Prof. Dr. Türkan Saylan, ''Avrupa Birliği (AB) yolunda ilerleyen çağdaş, laik bir hukuk devleti olan Türkiyemiz'de

din sömürüsü yapılmamalıdır.'' dedi.

Saylan, ÇYDD Genel Merkezi ve tüm şubeleri adına yaptığı yazılı açıklamada, şunları kaydetti:

''Milli Eğitim Bakanlığı Din Öğretimi Genel Müdürlüğü'nün, 4 yıl eğitim veren liseler için din kültürü ve ahlak bilgisi dersinin içine uygulamalı din eğitimini koyması, çocukları camilere, mezarlıklara götürmesi, Çağrı filmini izleterek sınıfta Kuran okutması vb. yaptığı müfredat değişikliklerinin son derece yanlış, yanlı ve ideolojik bir tutum olduğu kanısındayız.

AB yolunda ilerleyen laik bir hukuk devleti olan Türkiyemiz'de hala 7 milyon okumaz - yazmaz varken, l milyona yakın kızımız zorunlu ilköğretime gönderilemezken, her şeyi bir yana bırakıp iktidarın sayısal çoğunluğunu kullanarak dinsel eğitimin sınırlarını genişletmesi, yeraltı eğitim kurumlarını legalize edip yerüstüne çıkarma girişimleri, en değerli üniversiteleri 'terörist yetiştiren kurumlar' olarak ilan etmesi gibi tutumları, kendi içindeki davranış tutarsızlığını kanıtlamaktadır.

Yasama aşamasında her birinin geri döneceği, söylenen sözlerin 'yanlış anlaşıldı' diye açıklanacağı bu durumun bir an evvel yeniden değerlendirilmesinin ve AB sürecindeki ülkemizde din eğitiminin ailelere bırakılmasının en doğru yöntem olduğunu düşünüyor, böylesi tehlikeli oyunlardan vazgeçilmesini öneriyoruz.''

BÜLTEN(26):

Doğan Tv Radyo Yayıncılık A.Ş. Basın Açıklaması

Radyo ve Televizyon Üst Kurulu'nca bugün yapılan yazılı açıklamada Şirketimizin %19.99 oranındaki hissesinin Deutsche Bank'a satışının 3984 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkındaki Yasanın 29. maddesinin (a) ve (ı) bentlerine aykırı olduğuna karar verildiği kamuoyuna duyurulmuştur.

Söz konusu karar, görüşümüz alınmadan verildiği gibi gerekçeli karar henüz tarafımıza tebliğ edilmemiştir. Bu nedenle Radyo ve Televizyon Üst Kurulunun yasa ve yönetmeliklere ilişkin yorumu tarafımızca bilinmemektedir.

Şirketimiz 3984 sayılı yasa kapsamında yayıncılık faaliyeti gösteren bir kuruluş değildir. Yasanın "Kuruluş ve Hisse Oranları" başlıklı 29. maddesi, yayın izni verilen yayın kuruluşlarının kuruluş ve şirket yapılarını düzenlediğinden Şirketimiz açısından uygulanması hukuken mümkün değildir.

Doğan Grubu televizyon yayıncılığı sektöründe şeffaf ve finansal açıdan güçlü bir yapılanmayı her zaman savunmuştur. Şirketimiz hisselerinin bir bölümünün Deutsche Bank'a satışı bu görüş paralelinde yapılan kanuna uygun bir işlemdir. Radyo ve Televizyon Üst Kurulunun söz konusu kararının tarafınıza tebliğini takiben yasal yollara başvurulacağını kamuoyunun bilgilerine sunarız.

Saygılarımızla.

HABER(26):

-Doğan TV Hisselerinin Deutsche Bank'a Satılması….

-Doğan TV Radyo Yayıncılık A.Ş.:

"**RTÜK'ün Söz Konusu Kararının Tarafımıza Tebliğini Takiben Yasal Yollara Başvurulacağını Kamuoyunun Bilgilerine Sunarız.**"

İSTANBUL - Doğan TV Radyo Yayıncılık A.Ş'den yapılan açıklamada, hisse devir ve satış işlemlerinin kanuna uygun olmadığı yönündeki RTÜK kararının kendilerine tebliğ edilmesinin ardından yasal yollara başvurulacağı bildirildi.

Açıklamada, RTÜK'ün, şirketin yüzde 19.99 oranındaki hissesinin Deutsche Bank'a satışının 3984 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanun'un 29. maddesinin (a) ve (ı) bentlerine aykırı olduğuna karar verdiği hatırlatıldı.

Şirket açıklamasında, şu ifadelere yer verildi:

''Söz konusu karar, görüşümüz alınmadan verildiği gibi, gerekçeli karar henüz tarafımıza tebliğ edilmemiştir. Bu nedenle RTÜK'ün yasa ve yönetmeliklere ilişkin yorumu tarafımızca bilinmemektedir. Şirketimiz, 3984 sayılı yasa kapsamında yayıncılık faaliyeti gösteren bir kuruluş değildir. Yasanın 'Kuruluş ve Hisse Oranları' başlıklı 29. maddesi, yayın izni verilen yayın kuruluşlarının kuruluş ve şirket yapılarını düzenlediğinden şirketimiz açısından uygulanması hukuken mümkün değildir.

Doğan Grubu, televizyon yayıncılığı sektöründe şeffaf ve finansal açıdan güçlü bir yapılanmayı her zaman savunmuştur. Şirketimiz hisselerinin bir bölümünün Deutsche Bank'a satışı bu görüş paralelinde yapılan, kanuna uygun bir işlemdir. RTÜK'ün söz konusu kararının tarafımıza tebliğini takiben yasal yollara başvurulacağını kamuoyunun bilgilerine sunarız.''

BÜLTEN (27):

Değerli Bilim Adamı Prof. Dr. Faruk Nemlioğlu vefat etti

Dermotoloji konusunda Türkiye'nin önde gelen hocalarından Prof. Dr. Faruk Nemlioğlu'nu kaybettik. Hocaların hocası Prof Dr. Faruk Nemlioğlu,1921'de İstanbul'da doğdu ve üniversite eğitimine kadar Anadolu'da eğitim gördü, 1945 'da mezun olduğu İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi'ne, askerlik görevini tamamladıktan sonra 1948'de Deri Hastalıkları ve Frengi Kürsüsünde Ord. Prof. Dr. Hulusi Behçet'in asistanı olarak geri döndü. 1951 yılında uzman, I954'de Doçent, 1963'te ise Profesör unvanını aldı. Meslek hayatı boyunca binlerce doktor yetiştirdi. 1966'da Paris, Amsterdam, Brüksel, Münih Üniversitesi Dermatoloji Kliniklerinde mesleki incelemelerde bulundu. Prof. Dr. Faruk Nemlioğlu'nun l00'ün üzerinde eğitici, bilimsel ve ilginç yayınlan bulunuyor. Çeviri niteliğindeki 'Lepfa'nın Tedavisi' ile 1962'de yazdığı 'Dermatolojide Teşhis' ve 1974'de dermatozların nozolojik durumuna göre yazdığı 'Deri Hastalıkları Kitabı' öğrencilerin ve dermatologların istifadesine sunduğu değerleri eserleridir.

Merhum Prof. Dr. Faruk Nemlioğlu için 6 Haziran 2005 Pazartesi gücü saat I0:00'da İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa'da anma töreni yapılacak. Eşi Nihal Nemlioğlu, kızı ve damadı Kurtuluş - Sitou Gnassounou, torunu Seren Gnassounou ile oğlu Hakan Nemlioğlu'nun hazır bulunacağı anma törenini takiben Teşvikiye Camii'nde öğle namazından sonra Zincirlikuyu Aile kabristanında defnedilecek.

Bilgi için; O 216-474 38 62 / O 532 285 30 40

HABER (27):

Prof. Dr. Faruk Nemlioğlu Vefat Etti

İSTANBUL - Cerrahpaşa Tıp Fakültesi emekli öğretim üyelerinden Prof. Dr. Faruk Nemlioğlu (84), İstanbul'da vefat etti.

Nemlioğlu için 6 Haziran Pazartesi günü, Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Oditoryumu'nda tören düzenlenecek. Törenden sonra Teşvikiye Camii'ne götürülecek Nemlioğlu'nun cenazesi, öğle vakti kılınacak cenaze namazının ardından Zincirlikuyu Mezarlığı'nda toprağa verilecek.

İstanbul'da 1921 yılında doğan Nemlioğlu, 1939 yılında girdiği İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi'nden 1945'te mezun oldu.

Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Deri Hastalıkları ve Frengi Kürsüsü'nün kuruluşunda merhum Ord. Prof. Dr. Cevat Kerim İnceday'ın yanında yer alan Nemlioğlu'nun, kliniğin bugünkü durumuna gelmesinde büyük katkıları oldu.

Meslek hayatı boyunca çok sayıda profesör, doçent ve uzman yetiştiren Nemlioğlu, Türkiye Tıp Akademisi Üyeliği, Deri ve Zührevi Hastalıkları Derneği Başkanlığı, Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Deri Hastalıkları ve Frengi Kürsüsü Başkanlığı görevlerinde de bulundu.

Nemlioğlu'nun, Türkçe ve yabancı dillerde basılmış 100'ün üzerinde yayını bulunuyor.

BÜLTEN (28):

Değerli Basın ve Kamuoyuna;

• THY Yönetimi toplu iş sözleşmesi uyuşmazlığını polisiye tedbirlerle çözmeye mi çalışıyor?

• Sendika Genel Başkanının konuşmasını alkışla destekledikleri için Dış hatlar Yolcu Hizmet ve Bilet satış Memurları Havalimanı Emniyet Müdürlüğünde ifade vermeye çağrıldı.

• THY'de GREV KARARI'nı 30 Haziran 2005 tarihinden itibaren her an alınabiliriz.

Grev kararı alınmasına kadar giden sürecin nedenleri bizce şunlardır.

• Sendikamız ücret dahil tüm önerilerini 19 Ocak 2005'te işveren yetkililerine iletmiş, THY Yönetimi vs TÜHİS geçen bu 5 aylık sürede ücret teklifimize karşı, resmi bir karşı teklif getirmemiştir.

• Özellikle Kamu işveren Sendikası TÜHİS'in. Hükümetin, kamu işyerleri sözleşmeleri ile ilgili olarak "sözleşmelerde hiçbir yeni idari madde kabul edilmeyecektir" şeklindeki prensibini bir dayatma gibi sürekli gündemde tutması, özgür toplu pazarlık temel ilkesine aykırıdır ve görüşmeleri tıkayan en önemli nedendir. Toplu pazarlıkta yeni haklar talep edilmeyecek veya kabullenilmeyecekse, sendikaların ve toplu iş sözleşmelerin herhangi bir işlevi kalır mı?

• Kamu işveren Sendikası TÜHIS ve THY Yönetimi, Türk-İş ile Hükümet arasında sürdürülen pazarlığı THY işyeri için yaptığımız toplu iş sözleşme görüşmelerimizde hep bir engel gibi önümüze koymuş. "sivil havacılık sektörünün ve THY işvereninin özelliklerine uygun bağımsız sözleşme yapalım" görüşümüze olumlu cevap vermemişlerdir,

• Özellikle THY Yönetiminin şirketi plansız büyütme stratejisi yüzünden önemli bir istihdam sorunu oluşmuş, önceden planlanmayan ve zaman alan bu unsur nedeniyle var olan çalışan sayısıyla işler yürütülmeye çalışılmaktadır. Bu yanlış politika ise çalışanların var olan haklarının ihlali ve kurallara uyulmadan çalışılması sonucunu doğurmaktadır. Bu duram uçuş emniyeti için en büyük risktir. Sendikamız bu nedenle idari anlamda son iki yılda oluşan ve resmi yazışma ve girişimlerle çözemediği "vardiya saat!erinin, ara dinlenmelerin düzensizleştirilmesi, uçucu ekiplerin çalışma koşullarının yönetmeliklerle ihlali, kadro pozisyonunda çalıştırma, geçici görev ve tayinlcr" gibi çeşitli sorunları, toplu iş sözleşme masasına taşımak zorunda kalmıştır.

• Bir kamu kuruluşu olarak THY, sivil havacılığın güvenlik ve emniyet unsurlarına önem verme yerine 4857 sayılı İş Yasasının 2. Maddesinde açıkça düzenlenen asıl işlerde alt işveren (Taşeron) işçisi çalıştırılamaz hükmüne rağmen işyerlerinde taşeron sistemini ısrarla genişletmektedir. Yasaya rağmen yapılan bu işlem tüm ikaz ve hukuki girişimlerimize rağmen sürdürülmektedir. Grev Kararı aşamasına kadar da bu konuda hiçbir adım atılmamıştır.

Sendikamız aslında bu tartışmalarla ulusal havayolumuza büyük zarar veren ve prestij kaybına neden

olan THY Yönetiminin yanlış yönetim politikalarının düzeltilmesi ile de uğraşmakta ulusal havayolumuzu korumaya çalışmaktadır.

Tüm bu önemli sorunlar değerlendirildiğinde, THY Yönetiminin sorunlara kayıtsızlığı, yönetim zaafları ve çözüme yönelik hiçbir yaklaşımda bulunmaması, GREV KARARI'nı da önemsemediğini göstermektedir. Bu takdirde Sendikamızın yasal haklarını kullanmaktan başka çözüm yolu bulunmamaktadır.

Sendikamız Grev Kararı'nın en son asılması gereken 6 Temmuz 2005 tarihine kadar, gelişmeleri değerlendirme hakkını saklı tutarak, çözüm için her platformda görüşmeye açık kalacak ve uyuşmazlığın çözümü için sorumlulukla davranacaktır. Saygılarımızla,

HABER (28):

- THY'de Toplu İş Sözleşmesi Görüşmeleri...

- Hava-İş: "THY'de Grev Kararını Bugünden İtibaren Her An Alabiliriz"

İSTANBUL - Türkiye Sivil Havacılık Sendikası (Hava-İş), ''Türk Hava Yolları'nda (THY) grev kararını bugünden itibaren her an alabileceklerini" bildirdi.

Hava-İş Genel Merkez Yönetim Kurulu'ndan yapılan yazılı açıklamada, kamu işveren sendikası TÜHİS ve THY yönetiminin, görüşmelerin yapıldığı 5 aylık sürede sendikanın ücret teklifine karşı resmi bir teklif getirmediği öne sürüldü.

TÜHİS ve THY yönetiminin, Türk-İş ile Hükümet arasında sürdürülen pazarlığı dikkate alarak, havacılık işyerinin özelliklerine uygun bağımsız sözleşme yapılması çağrısına olumlu cevap vermedikleri savunulan açıklamada, şu görüşlere yer verildi:

"THY yönetiminin sorunlara kayıtsızlığı, yönetim zaafları ve çözüme yönelik hiçbir yaklaşımda bulunmaması, grev kararını da önemsemediğini göstermektedir. Bu takdirde sendikamızın yasal haklarını kullanmaktan başka çözüm yolu bulunmamaktadır.

THY'de grev kararını bugünden itibaren her an alabiliriz. Sendikamız, grev kararının en son asılması gereken 6 Temmuz Çarşamba gününe kadar gelişmeleri değerlendirme hakkını saklı tutarak çözüm için her platformda görüşmeye açık kalacak ve uyuşmazlığın çözümü için sorumlulukla davranacaktır.''

BÜLTEN (29):

CİNER GRUBU-TAV

Basın Açıklaması İstanbul, l Haziran 2005

Türkiye'deki özelleştirme sürecinin ilklerinden ve en başarılı örneklerinden biri olan HAVAŞ'ın (Havaalanları Yer Hizmetleri A.Ş.) %60 hissesinin Ciner Grubu tarafından TAV'a (TAV İşletme A.Ş.) devredilmesi sürecinde anlaşmaya varıldı. İlgili resmi prosedür için işlemlere başlandı.

HAVAŞ, gerek istasyonlarından merkeze kadar çalışanları, gerekse üst yönetimiyle, ülkemiz ekonomi tarihine geçmiş bir markadır. Böylesi bir markayla ilgili alınan bu karar Ciner Grubu açısından; bir yıl öncesinden hazırlıklarını başlanmış stratejik planda gelinen yeni bir aşamayı simgelemektedir.

Ciner Grubu kurumsal stratejileri çerçevesinde Enerji, Madencilik ve Medya sektöründe odaklanma ve entegrasyon kararı almış; bunun dışındaki, kendi içinde son derece başarılı operasyonları, bu alanlara da uzmanlaşmış gruplara devretmeyi planlamıştı.

Durumu HAVAŞ'ta %40 hisseye sahip ortağa Swissport'la da uzun zamandır değerlendiren Ciner Grubu, çok sayıda talip arasından en uygun teklifi veren aynı zamanda HAVAŞ'a en üst düzeyde katma değer getireceğine inanılan TAV'ı tercih etmiştir.

Ülkemizde ve yurt dışında havaalanı inşaası ve işletmeciliği konusunda kendisini kanıtlamış olan TAV iş planları içerisinde yer hizmetleri alanında yatırım yapma kararı alınmıştı. HAVAŞ projesi de bu plana en uygun yatırımlardan biri olarak görüldü.

Yetkilileri ve çalışanlarının büyük özveri ve başarıyla, bugüne getirdikleri ve Türkiye'nin en güçlü hizmet kuruluşlarından birine dönüştürdükleri HAVAŞ'ın, Tepe ve Akfen gruplarının ortaklığındaki TAV tarafından daha da başarılı noktaya taşıyacağından şüphemiz yoktur.

Ayrıntılı bilgi için:

Ertan ACAR,

BERSAY İletişim Danışmanlığı,

Tel: 212 337 51 27, Cep: 0533 464 98 92

BÜLTEN (29):

Havas Hisselerinin Tav'a Devredilmesi...

- **Ciner Grubu'na Ait Havaş'ın Yüzde 60 Hissesinin Tav'a Devredilmesi İle İlgili**
- **Resmi İşlemlere Başlandığı Bildirildi**

İSTANBUL - Havaalanları Yer Hizmetleri A.Ş.'nin (HAVAŞ) yüzde 60 hissesinin Ciner Grubu tarafından TAV Yatırım İnşaat ve İşletme A.Ş.'ye devredilmesine ilişkin resmi prosedür işlemlerine başlandığı bildirildi.

HAVAŞ gibi bir markayla ilgili alınan kararın, Ciner Grubu açısından, bir yıl öncesinden hazırlıklarına başlanmış, stratejik planda gelinen yeni bir aşamayı simgelediği belirtilirken, Ciner Grubu'nun, kurumsal stratejileri çerçevesinde enerji, madencilik ve medya sektöründe odaklanma ve entegrasyon kararı aldığı, bunun dışındaki, kendi içinde son derece başarılı operasyonları, bu alanlara da uzmanlaşmış gruplara devretmeyi planladığı kaydedildi.

Açıklamada, durumun HAVAŞ'ta yüzde 40 hisseye sahip ortağı Swissport'la da uzun zamandır değerlendiren Ciner Grubu'nun, çok sayıda talip arasından en uygun teklifi veren, aynı zamanda HAVAŞ'a en üst düzeyde katma değer getireceğine inanılan TAV'ı tercih ettiği ifade edildi.

Açıklamada, şunlar kaydedildi:

"Ülkemizde ve yurtdışında havaalanı inşası ve işletmeciliği konusunda kendisini kanıtlamış olan TAV, iş planları içerisinde yer hizmetleri alanında yatırım yapma kararı almıştı. HAVAŞ projesi de bu plana en uygun yatırımlardan biri olarak görüldü.

Yetkilileri ve çalışanlarının büyük özveri ve başarıyla, bugüne getirdikleri ve Türkiye'nin en güçlü hizmet kuruluşlarından birine dönüştürdükleri HAVAŞ'ın, Tepe ve Akfen gruplarının ortaklığındaki TAV tarafından daha da başarılı noktaya taşıyacağından şüphemiz yoktur."

BÜLTEN (30):

Gazeteci Kemal Baysal'ı Yitirdik

Türkiye Gazeteciler Cemiyeti üyesi, Burhan Felek Hizmet Ödülü ve Basın Şeref Kartı sahibi gazeteci Kemal Baysal'ı 28 Mayıs 2005 Cumartesi günü yitirdik,

Kuns und Werk Foto Scuhele (Berlin), School of Modern Photography (Newyork) mezunu olan Baysal, Mesleğe 1940 yılında Tasvir-i Efkar'da başladı. Baysal, ABD'nin CSB ile NBC ve İngiltere'nin London İTV televizyonlarında da muhabirlik yaptı.

85 yaşında hayatını kaybeden Kemal Baysal'ın cenazesi, 30 Mayıs 2005 Pazartesi günü Öğle namazının ardından Levent Camiinden alınarak Feriköy Mezarlığında toprağa verilecek.

HABER (30):

Gazeteci Kemal Baysal Vefat Etti

İSTANBUL – Türkiye Gazeteciler Cemiyeti (TGC) Burhan Felek Hizmet Ödülü ve Basın Şeref Kartı sahibi gazeteci Kemal Baysal (85), İstanbul'da vefat etti.

TGC üyesi de olan Baysal'ın cenazesi, yarın Levent Camii'nde öğleyin kılınacak namazın ardından Feriköy Mezarlığı'nda toprağa verilecek.

Berlin'deki Kuns Und Werk Foto Schule ve Newyork'taki School of Modern Photography mezunu olan Baysal, gazeteciliğe 1940 yılında Tasvir-i Efkar'da başlamıştı. Baysal, ABD ve İngiltere'deki bazı televizyonlarda da muhabirlik yapmıştı.

BÜLTEN (31):

Türkiye Hafız-ı Kur-an ve Mevlithanlar Cemiyeti **17/6/2005**

Fındıkzade Millet Cad. No.96 Hacıbey İş Hanı kat l No.7 Tel:0212 533 65 56 – 0 532 214 01 55

B ASIN B ÜLTENİ

1. Cemiyetimiz sivil toplum temsilcisi olarak son **günlerdeki Başörtüsü gündemi yaratmak suretiyle halkı germeye kaus yaratmaya çalışmakta olanları gözlemlemektedir.**

2. Başörtüsü bu ülkede inancında dışında özellikle Anadolu kadının kesinlikle başından çıkartmadığı bir yaşam tarzıdır. Bunu Cumhuriyet karşıtı gibi algılamak büyük bir gaflet olduğu gibi Başı açık bir hanımın da İnançsız gibi yorumlamak.ta bir hatadır.

3. Bu cumhuriyetin kurulmasında Başörtülü kadınlarında başı açık kadınlarında büyük katkılarını unutmamak lazım.

4. Bütün Rektörlerin yasaları kullanırken azami hassasiyeti göstererek insanların canını yakmadan onlara düşman gibi değil şefkatle yaklaşmalarını halkın güzünde kendilerinide din düşmanı gibi gösterip kutuplaşma yaratılmasından kaçınmalarını istemekteyiz Biz inanıyoruz ki Hiçbir öğretim üyesi dinsiz ve inançsız değildir. Ancak halkın nazarında bu imacı vermemektedirler. Bu kötü bir gelişmedir. Bütün parti Liderleri ve mensuplarınında bu hususta birlik içinde olmalarını halkın gerilmesinden doğacak vahametin cezasını çocuklarımızın da ötesinde torunlarımızda çekecektir.

5. **Kimse endişelenmesinki Ulu Önder ATATÜRK.ün çizdiği bu çizgiden döndürmeğe kimsenin gücü yetmez.** Cemiyetimiz bu dikkatsiz davranış ve gelişmelerden rahatsız olmaktadır. Kamuoyuna duyurulur.

Cemiyet Başkanı

Halil Akıncı

HABER (31):

- Hafız-I Kuran Ve Mevlithanlar Cemiyeti Başkanı Akıncı:

-"Başörtüsü, Bu Ülkede İnancın Dışında Özellikle Anadolu Kadınının Kesinlikle Başından Çıkarmadığı Bir Yaşam Tarzıdır."

- "**Bunu 'Cumhuriyet Karşıtlığı' Olarak Algılamak Büyük Bir Gaflet Olduğu**
- **Gibi, Başı Açık Bir Hanımı Da 'İnançsız' Gibi Yorumlamak Bir Hatadır."**

İSTANBUL - Türkiye Hafız-ı Kuran ve Mevlithanlar Cemiyeti Başkanı Halil Akıncı, "Başörtüsü, bu ülkede inancın dışında özellikle Anadolu kadınının kesinlikle başından çıkarmadığı bir yaşam tarzıdır. Bunu 'Cumhuriyet karşıtlığı' olarak algılamak büyük bir gaflet olduğu gibi, başı açık bir hanımı da 'inançsız' gibi yorumlamak bir hatadır" dedi.

Akıncı, yaptığı yazılı açıklamada, "son günlerde başörtüsü gündemi yaratarak halkı germeye ve kaos yaratmaya çalışanları gözlemlediklerini" ifade ederek, şunları kaydetti:

"Başörtüsü, bu ülkede inancın dışında özellikle Anadolu kadınının kesinlikle başından çıkarmadığı bir yaşam tarzıdır. Bunu 'Cumhuriyet karşıtlığı' olarak algılamak büyük bir gaflet olduğu gibi, başı açık bir hanımı da 'inançsız' gibi yorumlamak bir hatadır. Bu cumhuriyetin kurulmasında başörtülü kadınların da, başı açık kadınların da büyük katkılarını unutmamak lazım.

Bütün rektörlerin, yasaları kullanırken azami hassasiyeti göstererek insanların canını yakmadan onlara düşman gibi değil şefkatle yaklaşmalarını, halkın gözünde kendilerini de 'din düşmanı' gibi gösterip kutuplaşma yaratılmasından kaçınmalarını istemekteyiz.

Biz inanıyoruz ki, hiçbir öğretim üyesi dinsiz ve inançsız değildir. Ancak halkın nazarında bu imajı vermektedirler. Bu kötü bir gelişmedir. Bütün parti liderleri ve mensupları da bu hususta birlik içinde olmalılar. Çünkü halkın gerilmesinden doğacak vahametin cezasını, çocuklarımızın da ötesinde torunlarımız çekecektir.

Kimse endişelenmesin ki, ülkemizi, Ulu Önder Atatürk'ün çizdiği bu çizgiden döndürmeye kimsenin gücü yetmez.

Cemiyetimiz, bu dikkatsiz davranış ve gelişmelerden rahatsız olmaktadır."

BÜLTEN (32):

TC TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI GENEL SEKRETERLİĞİ Milli Saraylar Daire Başkanlığı BASIN BÜLTENİ

MİLLİ EGEMENLİK COŞKUSU SÜRÜYOR...

Türkiye Büyük Millet Meclisinin açılışıma 85. Yılının Milli Egemenlik Yılı ilan edilmesi dolayısıyla gerçekleştirilen Milli Egemenlik Yılı Etkinlikleri hız kesmeden devam ediyor…

17 Nisan 20O5'de İstanbul'da büyük bir coşkuyla gerçekleştirilen Milli Egemenlik Yürüyüşü ve Milli Egemenlik Konseri'nin ardından bu kez Milli Egemenlik coşkusu çocuklarımızla sürüyor.

5 Haziran 2005 Pazar günü saat 17.00'de Saraybunu'ndan kalkacak gemiyle 2000 çocuk ve genç Boğaz turu yapacaklar. Boğazdan Karadeniz'e kadar devam edecek gezinin geri dönüş yolunda çocukları bir sürpriz bekliyor. Geziye katılan çocuklar dönüş yolunda Davut GÜLOĞLU konseriyle Milli Egemenlik coşkusunu doyasıya yaşayacaklar.

Değerli Basın Mensuplarına duyurulur.

TBMM MİLLİ SARAYLAR DAiRE BAŞKANLIĞI İLETİŞİM OFİSİ

TELi 0212 236 54 85

02122369000

FAKS: 02122276674

E-mail: millisaraylar@tbmm.gov.tr

HABER(32):

TBMM'nin Açılışının 85. Yılı...

– "Milli Egemenlik Yılı" Dolayısıyla 5 Haziran Pazar Günü İstanbul'da Yaklaşık

2 Bin Çocuk ve Genç, Boğaz Turu Yapacak

İSTANBUL - Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin (TBMM) açılışının 85. yılının, "Milli Egemenlik Yılı" ilan edilmesi dolayısıyla düzenlenen kutlama etkinlikleri sürüyor.

TBMM Milli Saraylar Daire Başkanlığı'ndan konuya ilişkin yapılan yazılı açıklamada, şöyle denildi:

"17 Nisan 2005'te İstanbul'da büyük bir coşkuyla gerçekleştirilen 'Milli Egemenlik Yürüyüşü' ve Egemenlik Konseri'nin ardından, bu kez milli egemenlik coşkusu çocuklarımızla sürüyor.

5 Haziran Pazar günü saat 17.00'de Sarayburnu'ndan kalkacak gemiyle 2 bin çocuk ve genç, Boğaz turu yapacak.

Boğaz'dan Karadeniz'e kadar devam edecek gezinin geri dönüş yolunda çocukları bir sürpriz bekliyor. Geziye katılan çocuklar, dönüş yolunda Davut Güloğlu konseriyle milli egemenlik coşkusunu doyasıya yaşayacaklar."

BÜLTEN (33) :

Basın Bülteni

Recep Bilginer Unutulmayacak

Türkiye Gazeteciler Cemiyeti (TGC) Başkanı Orhan Erinç kıdemli gazeteci ve TGC üyesi Recep Bilginer'in vefatı nedeniyle bir açıklama yaptı, Erinç'in açıklaması şöyle;

"Ülkemizin seçkin gazeteci ve yazarlarından, kıdemli üyemiz, ağabeyimiz Recep Bilginer'i kaybetmiş olmanın derin acısı içindeyiz,

Türkiye Gazeteciler Cemiyetine yönetim kurulu üyesi, genel sayman, genel sekreter, başkan yardımcısı ve Gazeteciler Sosyal Dayanışma Vakfı Başkanı olarak uzun süre özveriyle hizmet vermiş, Cemiyetin kurumsallaşmasında unutulmaz katkılarda bulunmuş olan Bilginer'i her zaman, saygı ve teşekkürle anacağız.

Türkiye'nin *çok* partili siyasal yaşama girmeye hazırlandığı dönemde haber ve yazıları nedeniyle hapsedilen ilk gazetecilerden biri olan Bilginer, meslek yaşamında özgürlükler için savaşım verirken, meslek sorunlarının çözümü konusunda çaba gösteren meslektaşlarımız arasında da önde gelen ustalarımızdan biri olmuştur.

Romanları, tiyatro ve Televizyon oyunları ile edebiyatımıza, meslek anıları ile de basın tarihimize yaptığı katkılar, gelecekte yaşamını sürdürmesinin dayanaklarını oluşturacaktır.

Basın ve sanat dünyasına başsağlığı diler, yakınlarının acılarını paylaşır, anısı önünde saygıyla eğilirim."

HABER (33):

- Gazeteci Ve Yazar Recep Bilginer'in Vefatı...

- Türkiye Gazeteciler Cemiyeti Başkanı Erinç: "Cemiyetimizin Kurumsallaşmasında Unutulmaz Katkılarda Bulunmuş Olan Bilginer'i, Her Zaman Saygı Ve Teşekkürle Anacağız."

İSTANBUL - Türkiye Gazeteciler Cemiyeti (TGC) Başkanı Orhan Erinç, Ankara'da geçirdiği kalp krizi sonucu vefat eden gazeteci ve tiyatro yazarı Recep Bilginer'i her zaman saygı ve teşekkürle anacaklarını bildirdi.

Erinç, TGC üyesi Bilginer'in ölümü dolayısıyla yaptığı yazılı açıklamada, şunları kaydetti:

''Ülkemizin seçkin gazeteci ve yazarlarından, kıdemli üyemiz, ağabeyimiz Recep Bilginer'i kaybetmiş olmanın derin acısı içindeyiz.

TGC'ye Yönetim Kurulu Üyesi, Genel Sayman, Genel Sekreter, Başkan Yardımcısı ve Gazeteciler Sosyal Dayanışma Vakfı Başkanı olarak uzun süre özveriyle hizmet vermiş, cemiyetimizin kurumsallaşmasında unutulmaz katkılarda bulunmuş olan Bilginer'i, her zaman saygı ve teşekkürle anacağız.

Türkiye'nin çok partili siyasal yaşama girmeye hazırlandığı dönemde haber ve yazıları nedeniyle hapsedilen ilk gazetecilerden biri olan Bilginer, meslek yaşamında özgürlükler için savaşım verirken, meslek sorunlarının çözümü konusunda çaba gösteren meslektaşlarımız arasında da önde gelen ustalarımızdan biri olmuştur.

Romanları, tiyatro ve televizyon oyunları ile edebiyatımıza, meslek anıları ile de basın tarihimize yaptığı katkılar, gelecekte yaşamını sürdürmesinin dayanaklarını oluşturacaktır.

Basın ve sanat dünyasına başsağlığı diler, yakınlarının acılarını paylaşır, anısı önünde saygıyla eğilirim."

BÜLTEN (34):

İstihbarat Şeflerinin Dikkatine

Basın Açıklaması

Ümraniye Devlet Hastanesi yetkilileri ve hastane idaresinde görevlendirilen bir kısım memur ve şahıslar hakkındaki çeşitli iddialar üzerine, Müdürlüğümüzce disiplin soruşturması yapmak üzere görevlendirilen, İstanbul İl Sağlık Müdür Yardımcısı Dr. Fuat Kantarcı, soruşturmayı bitirip hastaneden ayrılmak üzere iken arabasının yan camından kimliği belirsiz kişi ya da kişilerce 2 el ateş edilmek sureti ile silahlı saldırıya uğramıştır. Diz üstüne isabet eden bir kurşunla yaralanmıştır.

Dr. Fuat Kantarcı Ümraniye Devlet Hastanesi'nde tedavi altına alınmıştır. Genel durumu iyi olup Dr. Fuat Kantarcı'nın tedavisi devam etmektedir. Olayın soruşturması adli merciiler tarafından yürütülmektedir.

Saygılarımızla bilgilerinize sunarız.

İstanbul İl Sağlık Müdürlüğü Basın Bürosu

HABER (34):

- İstanbul Sağlık Müdür Yardımcısı'na Silahlı Saldırı

-Genel Durumu İyi Olan Fuat Kantarcı'nın Tedavisine Devam Ediliyor

İSTANBUL - Silahlı saldırıda yaralanan İstanbul İl Sağlık Müdür Yardımcısı Fuat Kantarcı'nın tedavisine devam ediliyor.

İl Sağlık Müdürlüğü'nden yapılan yazılı açıklamada, Kantarcı'nın, Ümraniye Devlet Hastanesi yetkilileri ve hastane idaresinde görevli bir kısım memur ve şahıs hakkındaki çeşitli iddialar üzerine, Müdürlükçe disiplin soruşturması yapmak amacıyla görevlendirildiği belirtildi.

Fuat Kantarcı'nın, soruşturmayı bitirip hastaneden ayrılmak üzereyken, arabasının yan

camından kimliği belirsiz kişi ya da kişilerce 2 el ateş edilmek suretiyle silahlı saldırıya uğradığı kaydedilen açıklamada, Kantarcı'nın diz üstüne isabet eden bir kurşunla yaralandığı vurgulandı.

Açıklamada, Ümraniye Devlet Hastanesi'nde tedavisi sürdürülen Kantarcı'nın genel durumunun iyi olduğu ve olayla ilgili soruşturmanın adli merciler tarafından yürütüldüğü bildirildi.

BÜLTEN (35):

BASIN DUYURUSU

Çobançeşme Ana İsale Hattında yapılacak olan bakım - onarım çalışmaları nedeniyle, 10 Haziran 2005 Cuma günü saat 21:00 ila 11 Haziran 2005 Cumartesi günü saat 09:00 saatleri arasında 12 saat süre ile aşağıda belirtilen bölgelere su verilemeyecektir.

Su Alamayacak Bölgeler

Bakırköy İlçesinde Atatürk Havalimanı, Yeşilyurt. Yeşilköy ve Florya'nın bir kısmı. (İstanbul Büyükşehir Belediyesi Florya Sosyal Tesisleri civarı.)

İstanbullulara Önemle duyurulur

İSKİ

BASIN MÜDÜRLÜĞÜ

08.06.2005

HABER (35):

-İstanbul'da Su Kesintisi...

İSTANBUL - İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi (İSKİ), Bakırköy'de bazı bölgelerde, 10 Haziran Cuma akşamından itibaren 12 saat süreyle su kesintisi uygulayacak.

İSKİ'den yapılan yazılı açıklamada, Çobançeşme Ana İsale Hattı'nda gerçekleştirilecek bakım-onarım çalışmaları nedeniyle Atatürk Havalimanı, Yeşilyurt, Yeşilköy ve Florya'nın bir kısmının cuma günü saat 21.00'den cumartesi günü saat 09.00'a kadar su alamayacağı bildirildi.

BÜLTEN (36):

Türkiye'de çölleşme sorununa dikkat çekmek için 10 yıldır çeşitli projelere imza atan TEMA, bu yıl "17 Haziran Dünya Çölleşme Günü"nde çölleşme tehlikesinin yarının değil, bugünün sorunu olduğunu söylüyor.

"**Türkiye'nin büyük bir bölümü 2040 yılında çöl olabilir"**

NASA'nın yaptığı bir araştırmaya göre, erozyonun şiddetlenerek devam etmesi ve etkili tedbirler alınmaması halinde Türkiye'nin büyük bir bölümünün önümüzdeki 35 yıl içinde çöle dönüşeceği ortaya çıktı. Tema yetkilileri, eski söylemlerde çocuklarımıza çölleşmiş bir ülke bırakmaktan korkulduğunu ancak artık bugün ortayaşlı olan pek çok kişinin de çölleşmiş bir Türkiye görme ihtimalinin çok yüksek olduğunu vurguladılar.

Çölleşme tek başına gezen bir felaket değil. Çölleşme ile birlikte açlık, susuzluk, işsizlik ve iç göç de ülkeyi tehdit ediyor. Devlet İstatistik Enstitüsü'nün 1998 Türkiye İstatistik Yıllığı verilerine göre 1985-1990 yılları arasında Türkiye'de yaklaşık 5,5 milyon kişi çeşitli nedenlerle göç etti. Kırsal kesimden kente olan göç, beraberinde tarımsal üretimde azalma ve kentlerde yoğun işsizliği getiriyor. Bunun sonucunda ülke genelinde işsizlik ve gelir dağılımındaki adaletsizlik

artıyor, çarpık kentleşme, çevre kirliliği, doğal kaynakların aşırı kullanımı ve tahribi gündeme geliyor.

Birleşmiş Milletler bu büyük sorunla mücadele etme yolunda 1994 yılında karar aldı ve bu önemli soruna dikkat çekmek için de 17 Haziran tarihini "Dünya Çölleşmeyle Mücadele Günü" olarak ilan etti. Bu konuya Türkiye'de sahip çıkan TEMA Vakfı, bu amaçla 1995 yılından itibaren pek çok etkinlik ile sorun ve başarılı çalışmaları ülkemiz gündemine taşıdı. çalışmaya imza attı. Konya/Karapınar, Ankara/Nallıhan, Burdur/Akyaka ve Iğdır örneğinde olduğu gibi çölleşme sorununu yaşayan bölgelerde halkın ve iktidarların desteğini almak amacıyla pek çok etkinlik gerçekleştiren TEMA Vakfı, bu yıl 17 Haziran'da Ankara'da "Erozyon ve Çölleşme İle Mücadelede Kırsal Kalkınma" sempozyumu düzenliyor. Erozyon ve Çölleşme ile Mücadele'de en önemli adımlardan biri de TEMA Vakfı'nın da katkıları ile hazırlanan Toprak Yasasıdır. Toprak yasası ile arazi kabiliyet sınıfları belirlenecek, nerede orman, nerede mera, nerede tarım alanı, nerede sanayii tesisi vb. amaçlarla kullanım olacağı belirlenecektir.

TEMA Vakfı, Erozyon ve Çölleşme ile Mücadele çalışmaları kapsamında geçtiğimiz yıl Mart ayında başlattığı "Toprakla Dayanışma için l Milyon Fidan" kampanyası da sivil toplum kuruluşları, devlet, özel sektör ve halktan büyük katkı buldu. Başta 12 ulusal televizyon kanalı olmak üzere pek çok medya kuruluşundan da destek gören kampanya kapsamında, l milyon 11 bin 71 fidan toplandı ve fidanlar, Çevre ve Orman Bakanlığı'nın işbirliği ile Antalya, Çanakkale, Adıyaman ve Kayseri'deki ağaçsız alanlara dikildi.

TEMA yetkilileri yaptıkları açıklamada, "TEMA halkın güvenini kazanmış bir kurum olarak, yaz sonunda yepyeni bir büyük kampanyaya başlayacak. Amacımızın doğruluğu konusunda kimsenin şüphesi yok. Bu amaca yürürken, TEMA, 250 bin gönüllüsü ile birlikte geniş kitlelere yol göstericilik yapma yolunda ilerleyecektir. Bitirdiğimiz kampanyalar bundan sonra yapacağımız kampanyaların da güvencesidir. Bize bu güveni gösteren halkımıza teşekkür ediyoruz." şeklinde konuştular. **Ayrıntılı bilgi için:** Leo PR/Tülin Kara, **Tel:** 234 27 28/141,

e-mail: tulin.kara@leoburnett.com.tr.

TEMA Vakfı, 11 Eylül 1992 tarihinde, Karaca Arboretum'un kurucusu, BM Çevre Ödülü sahibi Hayrettin Karaca ve Tekfen Holding Kurucu Ortaklarından, Türk-B.D.T. İş Konseyleri Başkanı Nihat Gökyiğit tarafından kuruldu. Vakıf, Türkiye'nin geleceğini tehdit eden erozyon ve çölleşme tehlikesine karşı toplumsal duyarlılığı artırmak ve bu mücadelenin bir devlet politikası haline getirilebilmesini sağlamak için 12 yıldır çalışıyor. Bugüne kadar düzenlediği eğitim çalışmaları aracılığıyla 2 milyonu aşkın kişiyi erozyon ve çevre konularında bilgilendirdi. Son 10 yıl içinde 25 ayrı ağaçlandırma projesinde, çeşitli kişi ve kuruluşların sponsorluğunda, Çevre ve Orman Bakanlığı'nın da desteğiyle 17.110 hektar alanda 1.86 milyon fidan dikilmesini ve 10 Milyar Meşe Projesi kapsamında 640 milyon meşe tohumu ekimi yapılmasını sağladı. TEMA Vakfı, halen ülke genelinde 31 kırsal kalkınma projesi üzerinde çalışıyor.

HABER (36):

Tema'dan Çölleşme Uyarısı:

- "Türkiye'nin Büyük Bir Bölümü 2040 Yılında Çöl Olabilir"

İSTANBUL - TEMA Vakfı, Türkiye'nin büyük bir bölümünün 2040 yılında çöl olabileceği uyarısında bulundu.

Vakıf'tan, 17 Haziran Dünya Çölleşmeyle Mücadele Günü dolayısıyla yapılan yazılı açıklamada, çölleşmenin yarının değil, bugünün sorunu olduğu belirtilerek, bugünün orta yaşlılarının çölleşmiş bir Türkiye görme ihtimalinin çok yüksek olduğu kaydedildi.

Açıklamada, NASA'nın yaptığı bir araştırmaya göre, erozyonun şiddetlenerek devam etmesi ve etkili tedbirler alınmaması halinde, Türkiye'nin büyük bir bölümünün önümüzdeki 35 yıl içinde çöle dönüşeceği vurgulanarak, "Türkiye'nin büyük bir bölümü 2040 yılında çöl olabilir" uyarısında

bulunuldu.

Çölleşmenin tek başına bir felaket olmadığına, çölleşmeyle birlikte açlık, susuzluk, işsizlik ve iç göçün de ülkeyi tehdit ettiğine işaret edilen açıklamada, Devlet İstatistik Enstitüsü verilerine göre, 1985-90 yılları arasında Türkiye'de yaklaşık 5.5 milyon kişinin çeşitli nedenlerle göç ettiği bildirildi.

Açıklamada, kırsaldan kente olan göçün, tarımsal üretimde azalma ve kentlerde yoğun işsizliği de beraberinde getirdiğine dikkat çekildi.

17 Haziran'ın, Birleşmiş Milletler tarafından "Dünya Çölleşmeyle Mücadele Günü" olarak ilan edildiği hatırlatılan açıklamada, Türkiye'de bu konuya TEMA Vakfı'nın sahip çıktığı ve 1995 yılından itibaren sorunu gündeme taşıdığı belirtildi.

Erozyon ve çölleşmeyle mücadelede en önemli adımlardan birisinin Toprak Yasası olduğu hatırlatılan açıklamada, bu yasanın TEMA Vakfı'nın katkılarıyla hazırlandığı vurgulandı.

Açıklamada, TEMA Vakfı'nın 17 Haziran Cuma günü Ankara'da "Erozyon ve Çölleşme ile Mücadelede Kırsal Kalkınma Sempozyumu" düzenleyeceği de kaydedildi.

BÜLTEN (37):

Türk Hava Yolları'ndan Amsterdam'a Özel Ücret

Türk Hava Yolları, 30 Temmuz 2005 tarihine kadar Türkiye'den Amsterdam'a seyahat edecek yolcular için, Gidiş/Dönüş EUR, İstanbul/Ankara/İzmir ve Kayseri'den Amsterdam'a 179, Türkiye'nin diğer noktalarından 264 seviyesinde özel ücret uygulayacaktır.

Not: Bu hizmetten yararlanmak için 444 O 849 (THY) no'lu telefon ve www.thy.com.tr adresinden bilgi alınabilir.

HABER (37):

- Thy'den Amsterdam'a Özel Ücret. . .

İSTANBUL - Türk Hava Yolları (THY), Türkiye'den Amsterdam'a seyahat edecek yolcular için özel ücret uygulayacak.

THY'den yapılan yazılı açıklamaya göre, 30 Temmuz 2005 tarihine kadar uygulanacak özel ücret tarifesi uyarınca, İstanbul, Ankara, İzmir ve Kayseri'den Amsterdam'a gidiş-dönüş bilet ücreti 179 Avro, Türkiye'nin diğer noktalarından da 264 Avro olarak belirlendi.

Bu hizmetten yararlanmak isteyenler, THY'nin "444 O 849" numaralı telefonu ve internetteki "www.thy.com.tr" adresinden bilgi alabiliyor.

BÜLTEN (38):

CEZA YASASINI DEĞİŞTİRME ÇALIŞMALARINA KATILAN BASIN KONSEYİ BAŞKANI, "İYİMSERDİM AMA ŞİMDİ HAYAL KIRIKLIĞI İÇİNDEYİM" DEDİ

Yeni Türk Ceza Yasası'nın eksik, yanlış veya sakıncalı görülen hükümlerini değiştirmeyi öngören önerinin TBMM'deki Komisyon görüşmelerine katılan Basın Konseyi Başkanı Oktay Ekşi, "Maalesef iletişim (basın, ifade) özgürlüğünü genişletmeyi ve halkın gerçekleri öğrenmesini engelleyen hükümleri değiştirmeyi amaçlayan çabalarımız -en azından bu aşamada- sonuç vermedi. Önümüzdeki birkaç gün içinde konu TBMM'nin Genel Kurulunda da görüşülecek. Ancak TBMM Adalet Komisyonu tarafından kurulan Alt Komisyon çalışmaları ve Adalet Komisyonu görüşmeleri,

Başbakan Sayın Tayyip Erdoğan'la 6 Nisan 2005 tarihinde yaptığımız görüşmenin bende yarattığı iyimserliği hayal kırıklığına dönüştürdü" dedi.

Ekşi şu bilgiyi verdi;

"Ceza Yasasının demokratik sisteme aykırı ve halkın gerçekleri Öğrenme hakkını engelleyici saydığımız hükümlerinden hayali saydığımız birkaçını değiştirmeyi amaçlayan önerilerimizi ilgililere sunduk. Bunlar Alt Komisyonda ye 12 Mayıs günü de TBMM Adalet Komisyonunda ele alındı. Önerilerimizden en acil saydıklarımız ''haberleşmenin gizliliği; insanların rızaları olmadan konuşma ve görüntülerinin kayda alınmaması, yayınlanmaması ve bir de özel yaşamın gizliliği" gibi temel değerlerle ilgiliydi. Biz bu değerlerin korunmasını ama "kamu yararı" nedeniyle bu konularda yayın yapılırsa, gazetecinin suçlu sayılmamasını önerdik. "Kamu yararı" kavramının bir kıstas oluşturmayacağı gerekçesiyle önerimiz reddedildi.

"İftira" suçuyla ilgili düzenleme nedeniyle, basında (medyada) yer alan nerdeyse her yalan haber için "iftira" iddiasıyla dava açılabileceğini, bunun bir çok yolsuzluğun gizli kalmasına yol açacağını ileri sürdük bu da kabul görmedi.

Alt Komisyon ve Komisyon çalışmaları sırasında CHP Niğde Milletvekili Orhan Eraslan, önerilerimizi genelde benimsedi. Bunların kabulü için çok çalıştı. Bunu karşılık iktidar partisi milletvekilleri ile Yargıtay'dan gelerek çalışmalara katılan üyeler ve görüşmelere giren akademisyenler kesin tavır koyarak karşı görüsü savundular. Sonuçta çoğunluğun oyları, yasanın yukarıda dediğimiz gibi şekillenmesine yol açtı. Şimdilik önümüzde sadece TBMM Genel Kurulunda yapılacak görüşmeler aşaması var. Yanlışlar orada da düzelmezse Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine güveneceğiz. Çünkü biz evrensel değerleri savunuyoruz. Hakkımızı buradan alamazsak oradan alacağız."

HABER (38):

Yeni TCK'daki Değişiklik Çalışmaları...

-Basın Konseyi Başkanı Ekşi:

-"Yanlışlar TBMM Genel Kurulu'nda da Düzelmezse Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne Güveneceğiz."

– "Çünkü Biz Evrensel Değerleri Savunuyoruz. Hakkımızı Buradan Alamazsak, Oradan Alacağız."

İSTANBUL - Basın Konseyi Başkanı Oktay Ekşi, yürürlüğü ertelenen yeni Türk Ceza Kanunu'ndaki (TCK) değişiklik çalışmalarına ilişkin, "Yanlışlar TBMM Genel Kurulu'nda da düzelmezse Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne (AİHM) güveneceğiz." dedi.

Yeni TCK'nın eksik, yanlış veya sakıncalı görülen hükümlerini değiştirmeyi öngören teklifin TBMM'deki Komisyon görüşmelerine katılan Basın Konseyi Başkanı Ekşi, yaptığı yazılı açıklamada, şunları kaydetti:

"Maalesef iletişim (basın, ifade) özgürlüğünü genişletmeyi ve halkın gerçekleri öğrenmesini engelleyen hükümleri değiştirmeyi amaçlayan çabalarımız, en azından bu aşamada sonuç vermedi. Önümüzdeki birkaç gün içinde konu, TBMM Genel Kurulu'nda da görüşülecek. Ancak TBMM Adalet Komisyonu tarafından kurulan Alt Komisyon çalışmaları ve Adalet Komisyonu görüşmeleri, Başbakan Sayın Recep Tayyip Erdoğan ile 6 Nisan 2005 tarihinde yaptığımız görüşmenin bende yarattığı iyimserliği hayal kırıklığına dönüştürdü."

- Öneriler ve Reddedilenler-

Oktay Ekşi, "yeni TCK'nın demokratik sisteme aykırı ve halkın gerçekleri öğrenme hakkını engelleyici değerlendirdikleri hükümlerinden hayati saydıkları birkaçını değiştirmeyi amaçlayan önerilerini ilgililere sunduklarını" hatırlatarak, şöyle dedi:

"Bunlar Alt Komisyon'da ve 12 Mayıs günü de TBMM Adalet Komisyonu'nda ele alındı. Önerilerimizden en acil saydıklarımız 'haberleşmenin gizliliği; insanların rızaları olmadan konuşma ve görüntülerinin kayda alınmaması, yayınlanmaması ve bir de özel yaşamın gizliliği' gibi temel değerlerle ilgiliydi. Biz bu değerlerin korunmasını, ama 'kamu yararı' nedeniyle bu konularda yayın yapılırsa gazetecinin suçlu sayılmamasını önerdik. 'Kamu yararı' kavramının bir kıstas oluşturmayacağı gerekçesiyle önerimiz reddedildi.

'İftira' suçuyla ilgili düzenleme nedeniyle, basında (medyada) yer alan neredeyse her yalan haber için 'iftira' iddiasıyla dava açılabileceğini, bunun birçok yolsuzluğun gizli kalmasına yol açacağını ileri sürdük. Bu da kabul görmedi.

Alt Komisyon ve Komisyon çalışmaları sırasında CHP Niğde Milletvekili Orhan Eraslan, önerilerimizi genelde benimsedi, Bunların kabulü için çok çalıştı. Buna karşılık iktidar partisi milletvekilleri ile Yargıtay'dan gelerek çalışmalara katılan üyeler ve görüşmelere giren akademisyenler, kesin tavır koyarak karşı görüşü savundular. Sonuçta çoğunluğun oyları, yasanın yukarıda dediğimiz gibi şekillenmesine yol açtı.

Şimdilik önümüzde sadece TBMM Genel Kurulu'nda yapılacak görüşmeler aşaması var. Yanlışlar orada da düzelmezse AİHM'e güveneceğiz. Çünkü biz evrensel değerleri savunuyoruz. Hakkımızı buradan alamazsak, oradan alacağız."